

87/5 NUMARALI RUSYA AHKAM DEFTERİNİN
TRANSKRİPSİYON VE İNCELENMESİ (s. 1-95)

MURAT ÖZKAN

YÜKSEK LİSANS

TARİH BÖLÜMÜ GENEL TÜRK TARİHİ ANABİLİM

DALI

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**87/5 NUMARALI RUSYA AHKAM DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYON VE
İNCELENMESİ (s. 1-95)**

MURAT ÖZKAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TARİH BÖLÜMÜ GENEL TÜRK TARİHİ ANABİLİM DALI

AKADEMİK DANIŞMAN

DOÇ. DR. FATİH ÜNAL

ORDU – 2012

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Bu çalışma jürimiz tarafından ....../...../..... tarihinde yapılan sınav ile
..... Anabilim Dalı,
..... Bilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS / DOKTORA tezi olarak
kabul edilmiştir.

Başkan :

Üye :

Üye :

ONAY :

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

....../...../20..

Unvanı Adı SOYADI
Sosyal Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya, kullandığım başka yazarlara ait her özgün fikre kaynak gösterdiğimi bildiririm.

__ / __ / __

İmza

Öğrencinin Adı Soyadı

ÖZET

[ÖZKAN, Murat]. *[87/5 Numaralı Rusya Ahkam Defterinin Transkripsiyon ve İncelenmesi (s. 1-95)]*, [Yüksek Lisans Tezi], Ordu, [2012].

Osmanlı Devleti ile Rusya arasındaki tarihi münasebetler başlangıcından itibaren pek dostane olmamıştır. Osmanlı Devleti'nin gerileme dönemi Rusya'nın genişleme ve güçlenme dönemidir. Rusya 1700'lerden itibaren Osmanlı Devleti'nin ciddi bir rakidir. Kuzeyden gelen bu yeni tehdit iki devlet arasında büyük mücadelelerin yaşanmasıyla sonuçlanmış, Rusya'nın üstünlüğü ilerleyen dönemlerde bariz bir hal almıştır. Bu mücadeleler sonrasında yapılan barış antlaşmalarında iki devlet arasındaki ticarete dair hususlar bu rekabetin ekonomik boyutunu ortaya koymaktadır.

Osmanlı Devleti'nin Avrupa devletlerine “imtiyaz-ı mahsusa” adı altında verdiği haklar zamanla kapitülasyon haline dönüşmüştür. Bu çerçevede Ruslar diğer Avrupa devletlerine bahşedilen imtiyazlardan yararlanmak için Osmanlı Devleti'ne baskı yapmıştır. Belgrad Antlaşması'nda Osmanlı gemileriyle Karadeniz'de ticaret yapma hakkını elde eden Ruslar, Küçük Kaynarca Antlaşması ile de kendi gemileriyle Karadeniz'de ve boğazlarda serbest ticaret yapma hakkını elde etmiştir. Kırım'ı da işgal eden Ruslar Karadeniz'deki hâkimiyetlerini tamamen pekiştirmiştir. İki devlet arasında 1783 yılında imzalanan Ticaret Muahedesi'yle ticaretin hangi şartlarda yapılacağı kararlaştırılmıştır.

Osmanlı-Rus ilişkilerinin ihmal edilen konularından biri ticari ilişkilerdir. Bu çerçevede Osmanlı arşivlerinde bulunan Düvel-i Ecnebiye Defterleri tasnifinde bulunan Rusya Ahkam Defterleri önem arz etmektedir. Yaptığımız bu çalışma Rusya Ahkam Defterlerinden olan 87/5 Numaralı Rusya Ahkam Defteri'nin transkripsiyonundan ve değerlendirmesinden oluşmaktadır. Bu defter 1797-1800 yıllarında Osmanlı Devleti ve Rusya arasında başta ticaret olmak üzere, diplomatik, siyasi, sosyal ilişkilere ve ortaya çıkan sorunların antlaşmalar çerçevesinde halledilmesine dair hükümleri ihtiva etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Rusya, Ticaret, Karadeniz, Ahkam, İmtiyaz.

ABSTRACT

[ÖZKAN, Murat]. [Transcription and Review of Russian “Ahkam Defteri” number 87/5 (Pages 1-95)], [Master Thesis], Ordu, [2012].

Historical relations between Russia and the Ottoman Empire was not too friendly from the beginning. the period of the decline of the Ottoman Empire is the Period of expansion and strengthening of Russia. Russia is a serious rival of the Ottoman Empire from 1700 onwards. This new threat coming from the north resulted with the experience of big struggles between the two countries. Russia’s superiority has become obvious in later periods. In the peace treaties made after these struggles, points relating to trade between the two states reveals that the economic dimension of this competition. The rights under the name ‘special privileges’ that the Ottoman Empire gave to the European states have become capitulation over time. In this context, the Russians to take advantage of privileges granted to other European states made pressure on Ottoman Empire. In the Treaty of Belgrade, the Russians obtained the right to trade in the Black Sea by the Ottoman ships, with the Treaty of Küçük Kaynarca have obtained the right to trade in the Black Sea and in the Bosphorus. the Russians occupying Crimea strengthened their sovereignty. With the Trade Treaty signed between the two countries in 1783, the contidions of the trade were decided.

One of the issues neglected Ottoman-Russian relations is the trade relations. In this context, the Duvel-i Foreign Books’ classification in the Ottoman archives, Transcription and Review of Russia are very important. This study consists of 87/5 Numbered transcription and the assessment of Russia. This book contain provisions for particularly between Russia and the Ottoman Empire in the years 1797-1800, including diplomatic, political, social relationships and solve the problems that arise within the framework of the treaties.

Keywords: Ottoman, Russia, Trade, Black Sea, Ahkam, Privilege.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı :	Murat ÖZKAN
Doğum Yeri ve Tarihi :	Gebze/30.08.1986
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi :	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrenimi :	Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bildiği Yabancı Diller :	İngilizce
İş Deneyimi	
Çalıştığı Kurumlar:	Ordu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
İletişim	
E-Posta Adresi :	murtozkan@hotmail.com
Telefon:	
İş:	
Ev:	0 (262) 653 50 08
Cep:	0 (534) 954 00 80
Tarih ve İmza:	

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti ile Rusya arasındaki ilişkilerde Karadeniz her zaman büyük önem arz etmiştir. Bu yüzden her iki devletin çıkarları çatışmıştır. Uzun bir dönem Osmanlı üstünlüğünde giden bu mücadele XVIII. yüzyılın ilk yarısından itibaren Rusya lehine değişmiştir. Bu dönemlerde her iki devlet büyük bir reform hareketi içerisine girmiştir. Osmanlı Devlet adamları reformlardan istedikleri başarıyı sağlayamazken, Rusya modern bir devlet olma yolunda önemli atılımlar gerçekleştirmiştir ve açık denizlere ulaşma ve dünya devleti olma yoluna girmiştir.

Rusya'nın askeri, siyasî, politik, etki alanına giren Karadeniz çevresinin son üç asrını tetkik etmek için hem Rus kaynaklarını hem de Osmanlı kaynaklarının ortaya konulması önemlidir. Divân-ı Hümayûna bağlı kalemlerden Âmedî Kalemî, her çeşit antlaşma ve ahidnâme metinlerini, görüşme mazbatalarını, protokolleri, yabancı elçilere, konsoloslara ve tüccarlara ait yazıları tanzim ederdi. Bu kalemde tutulan defterlerden bir kısmına Ecnebî (Düvel-i Ecnebiye) Defterleri adı verilir. Diğer devletlerle ilgili ahidnâmelerin yanı sıra ahkâm, nişan, konsolosluk beratlarına dair kayıtlar bu defterlerde tutulurdu. Osmanlı arşiv kayıtları arasında bulunan bu "*Düvel-i Ecnebiye Defterleri*" Osmanlı-Rus ilişkileri ve Karadeniz tarihinin aydınlatılabilmesi için çok büyük önem arz etmektedir. "*Düvel-i Ecnebiye Defterleri*" listesinde Rusya ile ilgili on adet defter bulunmaktadır. Bunların bir tanesi "Ahidnâme", bir tanesi "Nişan" ve sekiz tanesi de "Ahkâm" defteridir.

Araştırmamıza esas olan temel kaynak Ecnebi Defterleri arasında yer alan 87/5 Numaralı Rus Ahkâm Defteri'dir. Bu defter Rusya ile ilgili olan beşinci defterdir. Defterde XIX. yüzyılda 1797-1800 yıllarında Rus tüccarlara Osmanlı memleketlerinde ticaret yapabilmeleri için divan-ı hümayundan çıkan emirler toplanmıştır.

Tezde 197 sayfalık defterin 1-95 sayfalarının transkripti ve değerlendirmesi yapıldı. Defterin ebadı 44x16'dır. Defterde aslında hükümlere numara verilmemiştir. Ancak daha sonra tasnif esnasında arşiv görevlilerince numaralandırılmıştır. Ele aldığımız 1-95 sayfalarında bu çerçevede toplam 371 adet hüküm vardır. Hükümlerin yanında şerhler düşülmüştür. Defterdeki hükümler tarihi kronolojiye göre dizilmiştir. İlk hüküm tarihi Eylül 1797 senesindedir. Son hüküm ise Temmuz 1799 senesindedir. Defterlerin sayfaları sağlamdır ve orjinalliğini muhafaza etmektedir. Yazı çeşidi "*Dîvânî*"dir. Sayfalarda silinme olmadığından okunulmaktadır. Okunulmayan yerlere

üç nokta (...) konuldu. Rusça şahıs ve yer adlarının transkriptinde tereddüt edilen yerlere soru işareti (?) konuldu.

Üç bölüme ayrılan tezin birinci bölümü Osmanlı-Rus siyasî, diplomatik ve ticarî ilişkilerini özetleyen iki kısma ayrıldı. Birinci kısmında Osmanlı-Rus siyasi ve diplomatik ilişkileri araştırma inceleme eserlerden istifade ile ana hatlarıyla ortaya konmaya çalışıldı. İkinci kısmında transkriptini ve değerlendirmesini yaptığımız 87/5 numaralı Rus Ahkâm Defteri ağırlıklı olarak ticari konularla ilgili olduğundan Osmanlı-Rus ilişkilerinde ticaret ve yapılmış olan antlaşmalardaki ticaret bahisleri ele alındı.

Tezin ikinci bölümünün ilk kısmında araştırmacıya kolaylık sağlayacak olan 87/5 Numaralı Rusya Ahkâm Defteri'nin hüküm özetleri yapıldı. İkinci kısmında ise 87/5 Numaralı Rusya Ahkâm Defteri'nin 1-95 sayfaları arasının transkripti yapıldı.

Tezin üçüncü ve son bölümünde ise çevirisini yaptığımız 87/5 Numaralı Rusya Ahkâm Defteri'nin değerlendirilmesi yapıldı. İncelenilen döneme ait Rusya Ahkâm defterinde bulunan hükümler, Karadeniz üzerinden Osmanlı Devleti'ne gelip ticaret yapma hakkı kazanan tüccarların sattıkları ürünler, Osmanlı Devleti'nden aldıkları malları Rusya'da satmak için götüren tüccarlara verilen izinler, ticaret esnasında tüccarların karşılaştığı zorluklar, Konsolos değişimleri ve Kutsal yerleri ziyaret gibi belirli başlıklara ayrıldı.

Çalışmam boyunca destek ve yardımlarını esirgemeyen, engin bilgileriyle beni yönlendiren, araştırma ve inceleme de konuya yaklaşımımı değiştiren tez danışmanım Doç. Dr. Fatih Ünal'a, bilhassa Osmanlıca Metinlerin transkripti esnasında çok büyük emeği dokunan Yrd. Doç. Dr. Sadullah Gülten'e ve bölüm hocalarıma, tez süresince bilgilerini esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Murat Fidan'a, kıymetli dostum Mesut Karakulak'a ve tüm bu süreç boyunca maddi manevi desteklerini esirgemeyen aileme teşekkürlerimi sunarım.

Murat ÖZKAN

Ordu 2012

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT.....	II
ÖZGEÇMİŞ	III
ÖNSÖZ	IV
İÇİNDEKİLER.....	VI
KISALTMALAR.....	VIII
GİRİŞ.....	1

I. BÖLÜM

OSMANLI RUS İLİŞKİLERİNE GENEL BAKIŞ

1. BAŞLANGICINDAN XIX. YÜZYILA KADAR OSMANLI-RUS SİYASİ VE DİPLOMATİK İLİŞKİLERİ	3
a) Slavların Karadeniz'e Yönelik Yayılımları	3
b) Osmanlı-Rus Münasebetlerinin Başlaması ve Gelişmesi.....	5
c) XVI. Yüzyılda Osmanlı-Rus Münasebetleri.....	8
d) XVII. Yüzyılda Osmanlı-Rus Münasebetleri	12
e) XVIII. Yüzyıl'da Osmanlı-Rus Münasebetleri.....	16
2. KARADENİZ'DEKİ OSMANLI-RUS REKABETİNİN TİCARİ OLARAK ANTLAŞMALARA YANSIMASI	26

II. BÖLÜM

87/5 NUMARALI RUSYA AHKÂM DEFTERİ

1. 87/5 NUMARALI RUSYA AHKÂM DEFTERİNİN HÜKÜM ÖZETLERİ	35
2. 87/5 NUMARALI RUSYA AHKÂM DEFTERİNİN TRANSKRİPTLİ METNİ	51

III. BÖLÜM

DEFTERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. 1797-1800 TARİHLİ 87/5 NUMARALI OSMANLI-RUS AHKÂM DEFTERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	292
a) İhraç ve İthal Edilecek Ürünler ve Satılabilecekleri Yerler.....	292
b) Önemli İskeleler	293
c) Fırtınaya Dair Hükümler.....	294

d) Gemi Reis ve Tayfalarının Rusya Tabiiyetine Geçmesini Önleyici Tedbirler Hakkında Hükümler	295
e) Gemi Reisinin ve Tayfaların Dönüşlerinde Tekrardan Kontrolüyle İlgili Hükümler	297
f) Fazla Gümrük Talep Edilmemesine Dair Hükümler	299
g) Gemilere Yapılan Korsan Saldırısı Hakkında Hükümler	301
h) Rusya Tüccarlarının Mallarının Gasp Edilmesi ve Eşkiyalık Olaylarına Dair Hükümler	302
ı) Konsolos ve Konsolos Vekili Tayini ve İhtiyaçlarının Giderilmesi Hususundaki Hükümler	303
i) Alacak Verecek Meselelerine Dair Hükümler	304
j) Miras Meselesine Dair Hükümler	305
k) Kutsal Yerleri Ziyaret İçin Yol İznine Dair Hükümler	305
l) Büyük Davaların İstanbul'a Havale Edilmesine Dair Hükümler	306
m) Ulaklara Her türlü Kolaylığın Sağlanmasına Dair Hükümler	306
n) Tüccarların Yapmış Oldukları Taşkınlıklara Dair Hükümler	307
BİBLİYOGRAFYA	308
TİCARİ TERİMLER SÖZLÜĞÜ	314
EKLER	319

KISALTMALAR

- a.g.e. : Adı Geçen Eser
a.g.m. : Adı Geçen Makale
a.g.t. : Adı Geçen Tez
bkz : Bakınız
BOA : Başbakanlık Osmanlı Arşivi
ev : Çeviren
gös. yer : Gösterilen Yer
DTCF : Dil Tarih Coğrafya Fakültesi
haz. : Hazırlayan
İA : İslam Ansiklopedesi
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
nu : Numara
s. : Sayfa
S. : Sayı
TTK : Türk Tarih Kurumu

GİRİŞ

Türk kavimlerinin Karadeniz çevresinde görülmeleri çok eski devirlere kadar uzanmaktadır. Karadeniz'in gerek Anadolu gerekse kuzey kıyıları Asya ve Avrupa ticareti için çok önemli olmuştur. Türkler bu yüzden burada etkin ve hakim olmaya önem vermiştir. Bu amaçla Selçuklular ve bilhassa Osmanlılar Karadeniz'i önemsemişler ve Karadeniz'in kıyılarına hakim olmayı istemişlerdir.

Tarihin tüm dönemlerinde Boğazlara hâkim olan devletler Karadeniz üzerinde hâkimiyet kurmaya çalışmışlardır¹. Bu Bizans örneğinde olduğu gibi Osmanlı İmparatorluğu zamanında da böyle olmuştur². İstanbul ve Boğazlara hakim olan devlet bu bölgelerin güvenliği için Karadeniz'i çevreleyen önemli liman şehirlerini ele geçirip, Karadeniz'i bir iç deniz haline getirmeye çalışmıştır.

Osmanlı Devleti İstanbul'un fethinden sonra, yukarıda zikrettiğimiz plana uyarak Karadeniz çevresinde fetihlere başlamıştır. Bu fetihler Karadeniz'in Anadolu kıyısındaki limanları almasıyla başlamış, Kırım'ın fethiyle son bulmuştur. Kili ve Akkerman bölgelerinin de alınmasıyla Karadeniz bir “*Türk Gölü*” haline gelmiştir. Karadeniz'in tamamen Osmanlı Devleti'nin sınırları içerisinde kalması, Karadeniz ve Boğazlarda Osmanlı hâkimiyetinin tek taraflı kullanılmasını sağlamıştır³. Bu tarihten itibaren buraya hiçbir yabancı kuvvetin serbestçe girmesine müsaade edilmemiştir.

Osmanlı Devleti'nin Karadeniz ve Boğazlarda hâkimiyetini tek taraflı kullanması “*Boğazların kapalılığı ilkesi*” olarak zikredilmiştir. Bu ilke “*İmparatorluğun kadim kaidesi*” olarak da anılmıştır⁴. Ancak bu katı kurallar bazı devletlere verilen ayrıcalıklarla yumuşatılmıştır. Osmanlı Devleti, Fransa'ya ve İngiltere'ye farklı tarihlerde bu kapitülasyonlar ile çeşitli imtiyazlar vermiştir. Avrupa devletlerine verilen bu imtiyazlar, Osmanlı Devleti'nin yabancı devletlere verdiği tek taraflı bir uygulama

---

¹ İdris Bostan, “Rusya'nın Karadeniz'de Ticarete Başlaması ve Osmanlı İmparatorluğu, 1700-1787”, *Bellekten*, LIX, S. 225, Ankara 1995, s. 353.

² Halil İnalçık, “The Question of Closing of Black Sea Under the Ottomans” *Archeion Pontou*, S. 34, Atina, 1979, s. 74.

³ Halil İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi 1300-1600*, I, Çev., Halil Berktaş, İstanbul 2000, s. 329.

⁴ Cemal Tükin, *Osmanlı İmparatorluğu Devrinde Boğazlar Meselesi*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1947, s. 7-10.

olmuştur⁵. Verilen bu imtiyazlar yine Osmanlı Devleti'nin kendi uhdesinde olduğu için kapalılık ilkesine gölge düşürmemiştir.

Osmanlı Devleti Karadeniz'e ticari maksatla bile olsa hiçbir devletin girmesine müsaade etmemiştir. II. Mustafa adına kaleme alınan ve aynı içerikle III. Ahmed tarafından Rus çarına gönderilen mektup bunu gözler önüne sermiştir. “*Karadeniz bi'l-külliyeye kabza-i tasarruf-ı husrevânemizde olup kimesnenin alâkası olmamağla ahidnâme-i hümayyunum muktezâsinca âhardan bir kayığın Karadeniz'e çıkmasına mesağ olmayup*”, denilerek bu denizin Osmanlı Devleti için önemi ortaya konmuştur⁶.

Osmanlı Devleti'nin Karadeniz'deki bu üstünlüğü XVIII. yüzyıla kadar devam etmiştir⁷. XVIII. yüzyıla gelindiğinde Karadeniz'de Osmanlı Devleti'ne rakip bir devlet ortaya çıkmıştır. O da Rusya'dır. Rusların hedefi sıcak denizlere ulaşmaktır. Bu hedef Petro zamanında devletin en önemli politikası haline dönüşmüştür. Ayrıca Rusya'nın hüküm sürdüğü bölgelerde sadece Karadeniz'in buz tutmadığı dikkate alınırsa, bu denizin Rusya için önemi daha iyi anlaşılmaktadır.

Rusya bu amaçlar doğrultusunda Baltık Denizi'ne, Hazar Denizi'ne ve Karadeniz'e çıkmak istemiştir. 1711 yılında Poltova savaşıyla İsveç'i yenen Ruslar denizlere yönelik hedeflerinden biri olan Baltık Denizi'ne çıkmayı başarmıştır. İsveç meselesinin haliyle güney komşusu olan Osmanlı Devleti ile daha yoğun ilişkilere girmiş ve Karadeniz'e hakîm olabilmek için elinden geleni yapmıştır.

Rusya güneye sarkma çabaları sonucunda 1739'da Azak'ı elde etmiş, daha sonra Osmanlı Devleti ile yaptığı uzun savaşların nihayetinde, 1774'te Küçük Kaynarca Antlaşması'nın 11. Maddesine göre Karadeniz, Tuna Nehri ve Akdeniz'de kendi ticaret gemileriyle serbest ticaret yapabilmeye imtiyazını elde etmiştir. 1783'te yine Rusya ile 81 maddelik bir ticaret antlaşması imzalanarak söz konusu imtiyaz genişletilmiştir. Rusya'nın arkasından 1784'te Avusturya, 1799'da İngiltere, 1802'de Fransa ve 1806'da Prusya benzer haklar elde ettiği için Karadeniz, milletlerarası ticarete açılmıştır.

---

⁵ Kemal Beydilli, “Karadeniz'in Kapalılığı Karşısında Avrupa Küçük Devletleri ve Miri Ticaret Teşebbüsü”, *Belleten*, LV, S. 214, Ankara 1991, s. 688.

⁶ Bostan, “Rusya'nın Karadeniz'de ...”, s. 353-354.

⁷ Bostan, “Rusya'nın Karadeniz'de ...”, s. 353.

I. BÖLÜM

OSMANLI RUS İLİŞKİLERİNE GENEL BAKIŞ

1. BAŞLANGICINDAN XIX. YÜZYILA KADAR OSMANLI-RUS SİYASİ VE DİPLOMATİK İLİŞKİLERİ

a) Slavların Karadeniz'e Yönelik Yayılmaları

Slavların Karadeniz'de ilk görülmeleri IX. yüzyıla rastlar. Bu yüzyılda Arap-Hazar savaşlarının bitmesiyle bu bölgede bulunan pazarların genişlemesi ve daha aktif hale gelmesi, Slavlarda bu bölgeye hâkim olma isteğini arttırdı. Nitekim Kiev Knezi Oleg “Büyük ticaret yolunu” ele geçirmek için batıya indi⁸. IX. yüzyılda Hazar ve Karadeniz çevresine seferler düzenleyen Slavlar, X. yüzyıla gelindiğinde Bizans üzerine sefer düzenleme cesaretini kendilerinde bularak, boğaziçini yağmaladılar⁹. O yıllarda Knez Oleg'in Bizans'a karşı yapmış olduğu sefer Bizans'ı zor durumda bıraktı. Neticede Bizans, Kiev Knezliği ile bir antlaşma yapmak zorunda kaldı¹⁰. Yapılan antlaşmayla Slavlar Karadeniz'de ve Akdeniz'de Slavların serbest ticaret yapma iznini elde etti. Oleg'in ardından tahta çıkan İgor zamanında da Slavların Bizans'a karşı akınları devam etti. Knez İgor Kafkasya'ya yapılan sefer esnasında öldürülünce yerine, Rus devlet adamları tarafından sonraki dönemlerde “fütuhatçı” ve yayılış politikası örnek alınacak olan Svyatoslev geçti¹¹. Rusya'nın gerçek yayılma süreci Svyatoslev'in iktidarı döneminde gerçekleşti. Svyatoslev Hazar ülesine seferler yapıp başkentini ele geçirdi¹².

Kiev Knezliği, Oleg zamanında Bizansla yapılan antlaşma şartlarına uyarak ticari faaliyetlerini devam ettirdi. Tüccarlar vasıtasıyla Bizansla dini temaslarda bulundu ve bu temaslardan neticesinde halktan çoğu Hıristiyanlığı kabul etti¹³. Bu sıralarda Bizans'ta çıkan bir isyanı bastıran Knez Vladimir, Bizans İmparatoru II. Basil'in kız kardeşi Anna ile evlenerek Hıristiyanlığı kabul etti. Bizans aracılığıyla Kiev Knezliği'nin tanıştığı Hıristiyanlık, entelektüel ve kültürel tarihinin gidişatını büyük

⁸ Muallâ Uydu Yücel, *İlk Rus Yıllıklarına Göre Türkler*, TTK, Ankara 2007, s. 9.

⁹ Osman Karatay, “Karadeniz'de İlk Ruslar ve Şarkel'in İnşası”, *Bellekten*, LXXIV, S. 269, Ankara 2010, s. 93.

¹⁰ Akdes Nimet Kurat, *Rusya Tarihi*, TTK, Ankara 1987, s. 21-22.

¹¹ Kurat, *Rusya Tarihi*, s. 26.

¹² George Vernadsky, *Rusya Tarihi*, çev. Doğukan Mızrak-Egemen Ç. Mızrak, Selenge Yayınları, İstanbul 2009, s. 54.

¹³ Yücel, *a.g.e.*, s. 11.

ölçüde etkiledi. Bu yeni dinin etkisiyle Slavlar milli bilinçlerini oluşturdular¹⁴. Böylece XII. yüzyıla gelmeden Rusya Hıristiyan memleketi haline geldi¹⁵.

Kiev Knezi Vladimir'in ölümünden sonra oğulları arasında taht kavgaları başladı. Bu iktidar mücadelesinden oğlu Yaroslav galip ayrıldı ve Kiev'i ele geçirerek baş Knez oldu¹⁶. Bu dönemde Avrupa devletleri ile geliştirilen akrabalık ilişkileri, Kiev Rusya'sının Avrupa ile diplomatik ve ekonomik ilişkiler tesisine ve Kiev şehrinin işlek bir ticaret merkezi haline dönüşmesine neden oldu. Yaroslav daha hayattayken mühim merkezleri oğulları arasında paylaştırdı. Yaroslav'ın ölümüyle de her knez Kiev'i almak için birbirleriyle mücadeleye tutuştular. Böylece Kiev Knezliği için büyük iktidar mücadeleleri ve zamanla parçalanma süreci başladı. XII. yüzyılın sonunda bütün Rusya "feodal" beyliklere bölündü¹⁷.

XIII. yüzyılın ilk yarısında Slavlar, Karadeniz ve Akdeniz'de denizcilik ve ticaret faaliyetlerine ara vermeden devam ettiler. Ancak Moğolların Karadeniz'in kuzeyine hâkim olmaları, Slavlar için iyi olmadı. Bu durum ticareti aksatmaya başladı. Buna rağmen, XIV. yüzyılda bile Don ve Azak bölgelerinde az da olsa Slav tüccarları görünmekteydi. Ancak bunlar da hem Altınordu hem de XIII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Kefe ve Azak'ta ticari koloni şehirleri kurarak Karadeniz'deki ticareti tekelleştirmeye çalışan Cenevizlilerin engellemeleriyle karşılaşılıyorlardı. Kırım Hanlığı'nın kurulması ise Ruslar için gittikçe kötüye giden durumun nihai sonucunu ortaya çıkardı ve Kerç Boğazı Rus ticari gemilerine kapandı¹⁸.

Kiev'de Moğol hâkimiyetinin devamı, Rus knezlerini zorunlu olarak Moskova Knezliği etrafında topladı. Böylece Moskova Knezliği'nin tek bir devlet haline dönüşmesine ve devamlı güçlenmesine neden oldu. Rus metropolitliğinin Kiev'den Moskova'ya taşınması Moskova Knezliğini daha da güçlendirdi. Moskova Knezliği XV. yüzyılın ikinci yarısından itibaren devletleşme sürecine girip gittikçe güçlenmeye başladı. Bir dönemler Slavların Don ve Azak'ta yapmış oldukları ticarete yön verme işini Moskova Knezliği üstlendiler. Bu tarihlerde Ruslara, Karadeniz egemenliği için uzun yıllar mücadele edecekleri Osmanlı Devleti bir rakip olarak ortaya çıktı.

---

¹⁴ Vernadsky, *a.g.e.*, s. 30-31.

¹⁵ Akdes Nimet Kurat, *Türkiye ve Rusya*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990, s. 2.

¹⁶ Yücel, *a.g.e.*, s. 13.

¹⁷ Yücel, *a.g.e.*, s. 16.

¹⁸ Sinan Yüksel, *Rusya'nın Karadeniz Devleti Olma Süreci ve Bu Süreçte Rus-Osmanlı İlişkileri*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2011, s. 2.

b) Osmanlı-Rus Münasebetlerinin Başlaması ve Gelişmesi

Karadeniz'in güney kıyılarında yaşayan Osmanlılar sürekli yükseliş halindeydiler ve Anadolu'nun Karadeniz'e kıyısı olan ve bu dönem ticareti için önemli olan limanları kontrolleri altına aldılar. Bu yükseliş Osmanlılarda bir özgüven ortaya çıkardı. Bu özgüvenle Osmanlılar, Karadeniz'in en kilit noktası olan İstanbul'u alarak Boğazlara hâkim olmayı amaçladı. I. Bayezid zamanında gittikçe güçlenen Osmanlı Devleti, Boğazlara hâkim olmak ve Bizans İmparatorluğu'na son vermek için İstanbul'u kuşattı. Yıldırım'ın takip ettiği siyaseti makul bulan halefleri sonraki dönemlerde de bu siyaseti devam ettirdiler. II. Murat da bu siyasete kayıtsız kalamadı ve devrinin en kudretli hükümet merkezi olan İstanbul'u kuşattı. Ancak o sırada meydana gelen iç olaylar ve Bizans'ın Avrupa devletlerini teşvik ve tahrikleri İstanbul'un fethine engel oldu.

II. Mehmed ise seleflerinin bir takım sebeplerden dolayı başaramadıkları İstanbul'un fethini gerçekleştirmek istedi. O, Boğazlara hâkim olan devletin sadece Karadeniz'e değil, tüm dünyaya hâkim olacağını düşünüyordu¹⁹. II. Mehmed'in İstanbul'u fethine kadar Karadeniz ve Boğazların egemenliği Cenevizliler ve Venediklilerin elindeydi. İstanbul'un fethi büyük iktisadi öneme sahip olan Boğazlar ve Karadeniz limanlarının Osmanlı hâkimiyetine girmesini sağladı. Böylece Venedikliler ve Cenevizlilerin bu sahadaki üstünlüğünü sona erdirdi²⁰.

Fatih'in bir sonraki amacı İstanbul'un fethini pekiştirmek için Karadeniz'i bir Türk gölü yapmaktı. Bu maksatla Kırım ve sahillerinin fethi için Gedik Ahmet Paşa komutasındaki Osmanlı donanmasını 1475 yılında bölgeye gönderdi²¹. Ceneviz'e ait bir ticaret kolonisi olan Kefe sahillerine ulaşan Gedik Ahmet Paşa, Kefe'yi aldı²². Böylece uzun süredir Kefe üzerindeki Ceneviz hâkimiyeti son buldu²³. Kefe'nin fethinin hemen ardından bölgedeki stratejik kaleler; Suğdak, Taman ve Azak Kalesi alındı²⁴. Kırım

¹⁹Tukin, *a.g.e.*, s. 7-10.

²⁰Halil İnalçık, "Yeni Vesikalara göre Kırım Hanlığının Osmanlı Tabiliğine Girmesi ve Ahidname Meselesi", *Belleten*, VIII, S. 30, TTK, Ankara 1944, s. 195.

²¹Halil İnalçık, "Fatih, Boğazların Tahkimi, Karadeniz; Bir Osmanlı Gölü", *Çanakkale Savaşları Tarihi*, I, Değişim Yayınları, İstanbul 2008, s. 52.

²²Zübeyde Güneş Yağcı, "XVIII. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Doğu Karadeniz Politikası", *Türkler*, XII, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, s. 554; Ayrıca Kefe hakkında detaylı bilgi için bkz. Yücel Öztürk, *Osmanlı Hakimiyetinde Kefe 1475-1600*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2000, s. 3.

²³Franz Babinger, *Fatih Sultan Mehmed ve Zamanı*, çev. Dost Körpe, Oğlak Yayıncılık, İstanbul 2003, s. 296.

²⁴Halil İnalçık, "Mehmed VII", *İ.A.*, II, MEB Yayınları, İstanbul 1961, s. 530.

yarımadasının iç kesimlerinin yönetimi Kırım hanlarına bırakılarak sahil kesimlerinde özellikle Azak Denizi çevresinde Osmanlı düzeni kuruldu ve doğrudan merkezî yönetim tesis edildi²⁵. Böylece Karadeniz'in kontrolünün daha kolay sağlanması amaçlandı. Ayrıca Kefe sancağı aracılığı ile Osmanlı Devleti Karadeniz'in kuzey bölgesini ve burada bulunan kuzey ticaret yolunu doğrudan kontrolü altına almış oldu. Neticede Karadeniz ve çevresindeki ticaretin kontrolü de Osmanlı Devleti'nin eline geçti²⁶. Kefe'nin alınmasından sonra Mengli Giray Han Osmanlı Devleti tarafından Kırım Han'ı olarak tayin edildi²⁷. Böylece Kırım üzerindeki, Osmanlı hâkimiyeti de ilan edilmiş oldu²⁸. Kırım'ın Osmanlı hâkimiyetine girmesiyle Kırım hanı olan Mengli Giray tavassutu ile Osmanlı-Rus ilişkileri başlamış oldu²⁹.

Osmanlı Devleti'nin Karadeniz'deki fetihleri devam etti ve 1484 yılında Kili ve Akkerman kaleleri Osmanlı hâkimiyetine geçti³⁰. Artık Çanakkale Boğazı, Marmara Denizi, Karadeniz Boğazı ve hemen hemen tüm Karadeniz sahilleri Osmanlı İmparatorluğu'nun nüfuz ve egemenliği altındaydı³¹. Kefe'nin Ceneviz hâkimiyetinde olduğu dönemlerde Moskova, baharat, ipek gibi doğu mallarını ve şarap gibi Ege ürünlerini Kefe yoluyla alıyordu. Bunun yanı sıra Rusya'dan güneye kürk, civa, keten gibi mallar gönderiliyordu. Kefe'nin Osmanlı hâkimiyetine girmesiyle Moskova Knezliği ticaretin normal şartlar altında devamı için Osmanlı Devleti ile anlaşma yolunu aradı³².

Kuzeydeki bu gelişmeler sonucunda XV. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı-Rus ilişkileri başladı. Bu esnada Moskova Knezi III. İvan, Osmanlı padişahı ise II. Bayezid idi. III. İvan, Bizans'ı yıkıp topraklarına hâkim olan Osmanlı Devleti'nin en doğal hasmıydı. Ancak İvan, gücünün zirvesinde olan Osmanlı'nın karşısında durulmayacağını biliyordu³³. Bu yüzden İvan, Rus tüccarlarının Azak ve Kefe'de ticaret

---

²⁵ M. Fahrettin Kırzioğlu, *Osmanlılar'ın Kafkas-Elleri'ni Fethi (1451-1590)*, TTK, Ankara 1993, s. 54-56; Babinger, *a.g.e.*, s. 297.

²⁶ M. Cavid Baysun, "Azak", *İ.A.*, II, MEB Yayınları, İstanbul 1961, s. 87; Yağcı, *a.g.m.*, s. 555.

²⁷ İnalçık, "Yeni Vesikalara Göre Kırım ...", s. 188.

²⁸ Nicolas Vatin, "Osmanlıların Yükselişi (1451-1512)", *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, I, Say Yayınları, İstanbul 1991, s. 123.

²⁹ Nikolay Mihayloviç Karamzin, *İstoriya Gosudarstva Rossiyskogo*, I, Moskva 2002, s. 972.

³⁰ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, "Bayezid II", *İ.A.*, II, MEB Yayınları, İstanbul 1961, s. 393; Öztürk, *a.g.e.*, s. 3.

³¹ Tükin, *a.g.e.*, s. 10.

³² Halil İnalçık, "Osmanlı-Rus İlişkileri 1492-1700", *Türk Rus İlişkilerinde 500 Yıl 1491-1992*, TTK, Ankara 1992, s. 25-26.

³³ Fatih Ünal, *XVIII. Asır Türk-Rus Münasebetlerinde Neplüeyev*, Titiz Yayınları, Ordu 2010, s. 5.

yapmasını ve Litvanya'ya karşı Osmanlının desteğini almayı bir politika haline getirdi³⁴. III. İvan, Cenevizlilerin yerine Kırım sahillerine ve Azak Denizi bölgesine yerleşen Osmanlılarla iyi ilişkiler kurmak ve bu bağlamda Karadeniz ticaretini geliştirmek istedi³⁵. Bundan dolayı, 1492'de Azak ve Kefe'deki Osmanlı makamlarına, Padişahla dostça ilişkiler kurmak istediğini bildirdi. II. Bayezid'den Rus elçileri ve tüccarları için Karadeniz'den serbest geçiş ve ticaret için müsaade istedi. Bu isteğe Osmanlı Devleti'nden olumlu yanıt geldi³⁶. Böylece İvan'ın elçisi Pleşçeyev İstanbul'a geldi³⁷. Elçinin getirmiş olduğu nâmede Kuzey-Karadeniz'de Osmanlılara ait iskele ve limanlarda ticaret yapan Rus tüccarlarına karşı sancakbeyleri tarafından Osmanlı reayası gibi muamele yapılmasından, angaryada çalıştırılmalarından ve mallarının kısmen ellerinden alınmasından dolayı şikâyet ediliyordu. Ayrıca Rus tüccarlarının serbest ticaret yapmaları ve komşuluk sebebiyle dostluk tesis edilmesi de arzu ediliyordu³⁸.

Burada bahsedilmesi gereken diğer bir husus elçi Pleşçeyev'in tutumudur. Moskova Knezi III. İvan elçi Pleşçeyev'e verdiği talimatlarda, Padişahın huzuruna çıktığı zaman Rus ülkesinin Osmanlı tabiiyetine girmesine yol açacak hareketlerden uzak durmasını söyledi³⁹. Pleşçeyev, kendisine verilen talimatlara uyarak, İstanbul'da bulunan diğer yabancı devletlerin elçilerini, padişah huzurunda kendi önünde durmalarını engelledi, padişahın başka kimseyle konuşmak istemedi. Kendisine takdim edilen hediyeleri ülkesine ihanet olarak gördü ve geri çevirdi⁴⁰. Bu tavırlarından dolayı elçi Pleşçeyev Osmanlı Devleti'nde büyük şaşkınlık uyandırdı ve Rusların çok kaba ve kültürsüz kimseler olduğu görüşünün canlanmasına sebep oldu⁴¹. Elçinin bu şekilde davranışı II. Bayezid'i sinirlendirdi ve Pleşçeyev'in derhal ülkesine gönderilmesini emretti ve eskiden olduğu gibi Rus tüccarlarının sıkıntıları olduğunda Kefe'ye müracaat etmelerini söyledi⁴². Ruslar, Osmanlı Devleti ile doğrudan doğruya ilişki kuramadıkları için Kefe valisi olan Sultan Bayezid'in oğlu Mehmet Beyle temas halindeydiler. III.

³⁴ Karamzin, *İstoriya Gosudarstva Rossiyskogo*, I, 952.

³⁵ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, II, TTK, Ankara 1988, s. 476.

³⁶ Omeljan Pritsak, "1491-1532 Yıllarında Osmanlı-Moskova İlişkileri", *Türk-Rus İlişkilerinde 500 Yıl 1491-1992*, TTK, Ankara 1992, s. 69.

³⁷ İnalçık, "Osmanlı-Rus İlişkileri ...", s. 26.

³⁸ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, II, s. 476.

³⁹ İnalçık, "Osmanlı-Rus İlişkileri ...", s. 26.

⁴⁰ Ünal, *a.g.e.*, s. 6.

⁴¹ Kurat, *Rusya Tarihi*, s. 118.

⁴² Wilhelm Barthold, "Kefe", *İ.A.*, VI, MEB Yayınları, İstanbul 1961, s. 536; Ünal, *a.g.e.*, s. 6.

İvan zaman zaman Osmanlı Devleti ile doğrudan ilişkilere girmek istedi ise de bu durum Osmanlı Devleti tarafından dikkate alınmadı⁴³.

c) XVI. Yüzyılda Osmanlı-Rus Münasebetleri

Diplomatik münasebetler sıkıntılı bir şekilde başlasa bile Azak ve Kefe dolaylarında Rus ticari faaliyetleri artmaya devam etti. 1501 yılında Ruslar, Kefe'ye Andrey Kutuzov adında bir elçi yolladı⁴⁴. Moskova elçisi Rus tüccarlarına yapılan sıkıntılardan bahsetti. Rus elçisine karşılık Kefe'den Alagöz⁴⁵ adında bir Türk elçisi Moskova'ya gönderildi. II. Bayezid elçiyle beraber gönderdiği nâmeye önce kendi ismini daha sonra ise Rus knezinin ismini yazdırdı. Rus knezi bu duruma gücenip padişaha yolladığı cevap mektubunda kendi adını ilk başta yazdı, daha sonra ise padişahın adını yazdırdı. Bu suretle Osmanlı'ya tabi olmadığını göstermek istiyordu. Fakat Osmanlı Devleti Moskova Knezliği'ne hiç önem vermiyordu. XV. yüzyıl sonlarındaki Osmanlı kaynaklarında "Moskova Knezliği"nin adının dahi geçmemesi Ruslara çok fazla önem verilmediğinin en önemli göstergesidir⁴⁶.

Moskova, XVI. yüzyıl başlarında Lehistan-Litvanya'nın ağır baskısı altında olduğu için Kırım Hanı Mengli Giray Han'ın işbirliğine muhtaçtı. Kırım Han'ının Moskova Knezine yardım etmesi, Kırım'ın hamisi olan Osmanlı Devleti'nin de Moskova'yla işbirliği yapmış olduğu anlamına gelmektedir. Osmanlı Devleti Kuzey Karadeniz'de Lehistan-Altınordu bloğuna karşı Kırım-Moskova bloğunu desteklemekteydi⁴⁷. Osmanlı Devleti Kırım-Moskova ittifakını destekleyince, Ruslar bu ittifaktan ticari manada da yararlandı. Moskova Knezi 1501'de ticaretten kazandığı gelirle şahsi hazinesini yirmi bin rubleye yükseltti ve kürk ticaretini kendi tekeline alarak mali ve siyasi olarak çok büyük kazançlar sağladı. Osmanlı Padişahı, Moskova'ya çok miktarda altın para ve kürk alımı için tüccarlar gönderdi⁴⁸. Çok geçmeden, 1502 yılında Kırım Hanı Mengli Giray, Altınordu Devleti'ni yıkınca,

---

⁴³ Selim Hilmi Özkan, "XVII. Yüzyıl Sonları ile XVIII. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Rus İlişkileri ve Karadeniz'in Güvenliği Meselesi", *Karadeniz Araştırmaları Balkan, Kafkas, Doğu, Avrupa ve Anadolu İncelemeleri Dergisi*, S. 14, Ankara 2007, s. 48.

⁴⁴ Pritsak, *a.g.m.*, s. 69.

⁴⁵ Rus payitahtına giden ilk Türk elçisidir. Bkz. Kurat, *Rusya Tarihi*, s. 119.

⁴⁶ Kurat, *Rusya Tarihi*, s. 119.

⁴⁷ Yağcı, *a.g.m.*, s. 556.

⁴⁸ İnalçık, "Osmanlı-Rus İlişkileri ...", s. 26.

Moskova Knezliği için bu tarih, bir dönüm noktası oldu. Çünkü Altınordu hanları daima Rusların efendisi olduklarını söyleyip onlardan haraç alıyorlardı⁴⁹.

1512 yılında Kırım Hanı Mengli Giray'ın ölümü üzerine Osmanlı-Moskova-Kırım ittifakı bozuldu. Fakat ittifakın bozulması Osmanlı Devleti'nin Moskova Knezleriyle barış içinde yaşamasına engel olmadı. I. Selim döneminde de bu barış süreci devam etti. Bunun sebebi Safevi tehlikesinin baş göstermesi ve devletin iki cephede savaşmak istememesiydi. Bunun için Rusları tabii bir müttefik olarak görüyordu.

Ruslar I. Selim'in tahta çıkışını tebrik etmeyi bahane edip doğrudan Osmanlı Devleti ile münasebet kurmaya teşebbüs etti. Knez Vasiliy İvanoviç tarafından Mihail Alekseev adlı elçi İstanbul'a gönderildi⁵⁰. Bu elçi İstanbul'da çok iyi karşılandı ve Knyaz Mangubskiy ve Feodorit Kamal isimli elçilerle birlikte 1514'de Moskova'ya döndü⁵¹. Ertesi yıl Moskova, Kırım Hanı'ndan şikâyetçi olduğu için, elçi Vasiliy Andreeviç Korobov'u İstanbul'a gönderdi. Elçi, Kırım Han'ının Litvanya ile dostluğunun yasaklanmasını isteyip, Osmanlı Devleti ve Moskova arasında bir işbirliği kurmaya çalıştı. Fakat başarılı olamadı. Daha sonra Moskova'dan İstanbul'a Boris Golohvastov adında bir elçi yola çıktı ise de serbest ve güvenli ticaret kolaylığı sağlanması dışında, bir sonuç alamadı⁵².

Osmanlı Devleti bu dönemde gücünün zirvesinde olup esas siyaseti Akdeniz ve Orta Avrupa'ya yönelik olduğu için Rus tehlikesini göremedi. Bunun için Ruslarla mevcut ilişkilerini Kırım hanlarına havale etti. IV. İvan'ın⁵³ tahta çıkmasıyla, Moskova Knezliği'nin süratle gelişen yayılcı politikasını geç de olsa fark eden Osmanlı Devleti, bu tarihten sonra Moskova'daki gelişmeler ile yakından ilgilenmeye başladı⁵⁴.

---

⁴⁹ gös. yer.

⁵⁰ Rogozhin Nikolaj Mihajlovich, "Rus Diplomatlarının Raporlarında Osmanlı Devleti (XVI-XIX Yüzyıllar), *Osmanlı*, I, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 527.

⁵¹ V. Teplova, *Russkie Predstaviteli v Tsargrade 1496-1891*, İstoriçeskiy Oçerk, S. Peterburg 1891, s. 5.

⁵² Teplova, gös. yer.

⁵³ Korkunç İvan denilen bu han babasının ölümünden yaklaşık yedi sene sonra 1547'de saray zabitlerinden olan Adaşev adında bir elçi ile nâme yollayıp Lehistan aleyhine olmak üzere Osmanlı Devleti'ne bir ittifak teklif etti. Ancak kabul edilmedi ve eskisi gibi sadece ticaret muahedesi yenilendi. Ayrıntılı bilgi için bkz. Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, II, s. 478.

⁵⁴ Ünal, *a.g.e.*, s. 6.

1547’de tahta çıkan IV. İvan “Çar” unvanını aldı⁵⁵. Çar, Altınordu Hanlığı’nın yıkılmasından sonra Volga bölgesinde kurulan Kazan ve Astarhan hanlıklarını Moskova’nın yönetimine almak istiyordu⁵⁶. Diğer taraftan Kırım hanları ise bu bölgelerin kendilerine ait olduğunu iddia ediyorlardı. Bu toprakları alarak Altınordu Hanlığı’nı tekrar canlandıracaklarını düşünüyorlardı. Bu açıdan bakıldığında Moskova ile Kırım arasında bir mücadele vardı. Osmanlı Devleti ise Kırım’ın bu bölgeler üzerinde hâkimiyet kurarak kendisine karşı da ciddi bir rakip olacağını bildiği için buna karşı çıkıyordu. Nitekim Kırım Hanı Sahip Giray 1551’de Kefe gelirleri üzerinde hak iddia edince Osmanlı Devleti onu hanlıktan alarak yerine Devlet Giray’ı getirdi. Böylece Kırım üzerindeki Osmanlı nüfuzu arttı⁵⁷.

IV. İvan, Karadeniz, Baltık ve Hazar Denizi’ne çıkışları kapalı olan Rusya’nın, denizlere açılabilmesini kendisine amaç edinerek bu yönde girişimlerde bulundu. Kırım Hanlığı’ndaki taht değişikliğinden yararlanan IV. İvan, hem Rusya’nın doğusunu güven altına almak hem de Hazar Denizi’ne açılabilmek için 1552’de Kazan’ı, 1556’da ise Astarhan’ı ele geçirdi⁵⁸. Astarhan’ın Ruslar tarafından ele geçirilmesi, bozkır Müslümanları ile İstanbul ve Mekke hacıları arasındaki doğrudan ilişkiyi kesti. Rus Çarlığı’nın XVI. yüzyılın ikinci yarısında Kazan ve Astarhan hanlıklarını almasıyla Volga bölgesi Rus ticaret gemilerine açılmış oldu⁵⁹. Kazan ve Astarhan’ın Ruslar tarafından ele geçirilmesi, aslında Osmanlı Devleti için Rus sorununun başlangıcı anlamına geliyordu. Ancak o tarihlerde batıda Avrupa devletleri ile doğuda ise Safevi Devletiyle savaş halinde olan Osmanlı Devleti İdil-Ural’daki bu gelişmelere hemen tepki gösterememiştir⁶⁰.

Rusların hızla yayılması bozkır Müslüman halkını telaşlandırdı⁶¹. Çünkü Nogaylarla birleşerek Ruslara saldıran Müslümanlar Rusların zulmüne maruz kalmaya başladı⁶². Bunun üzerine müslümanlar İstanbul’a hediyelerle beraber özel elçiler

⁵⁵ Oral Sander, *Anka’nın Yükselişi ve Düşüşü*, İmge Kitabevi, Ankara 2008, s. 107.

⁵⁶ A.P. Novoseltsev, “XV. Yüzyıl ile XVI. Yüzyılın İlk Yarısında Rus-Türk İlişkileri”, *Türk-Rus İlişkilerinde 500 Yıl 1491-1992*, TTK, Ankara 1992, s. 78.

⁵⁷ Yağcı, *a.g.m.*, s. 556.

⁵⁸ Halil İnalcık, *Osmanlı İmparatorluğu Klâsik Çağ (1300-1600)*, çev. Ruşen Sezer, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2003, s. 44.

⁵⁹ Sander, *a.g.e.*, s. 102.

⁶⁰ İlyas Kamalov, *Rus Elçi Raporlarında Astrahan Seferi*, TTK, Ankara 2011, s. 2.

⁶¹ Hayri Çapraz, *1740-1792 Osmanlı-Rus Münasebetleri (Siyasi ve Ticari)*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta 1997, s. 10.

⁶² V. V. Trepavlov, “XIII-XVIII. Yüzyıllarda Deşt-i Kıpçak Türkleri Hac Yolunda”, çev. İ. Kamalov, *Belleten*, LXXIII/268, Ankara 2009, s. 780.

göndererek Osmanlı Devleti'nin artık kuzeye doğru ilerleyerek Ruslara karşı önlem almasını istediler⁶³. Böylece Osmanlı Devleti son olaylardan sonra artık kuzeye harekete geçme zamanının geldiğini anladı⁶⁴. Kazan ve Astarhan'ın Moskova'nın eline geçmesi, Rusların Kafkaslara kadar sokulmaları Osmanlı'nın bu bölgede kendini hissettirme gereğini ortaya çıkardı⁶⁵. Fakat I. Süleyman Zigetvar seferine çıkmak üzereydi. Bu yüzden ordunun büyük bir kısmı Avusturya seferine hazırlanmaktaydı. Bunun için Kırım'daki kuvvetlerin bir kısmı kuzeye gönderildi. Macaristan'a Kalgay Mehmed Giray komutasında 20 bin kişilik bir ordu gönderildi⁶⁶. Bu olaylar neticesinde Osmanlı Devleti 1569 yılında Astarhan Seferi adıyla bilinen ilk Rus seferini gerçekleştirdi⁶⁷.

Kafkaslarda daha başarılı olmak için Sokullu Mehmed Paşa Don-Volga nehirlerinin birleştiği yerde bir kanal açmayı gündeme getirdi⁶⁸. Bu kanal açılırsa Karadeniz'den Hazar Denizi'ne gemilerle doğrudan doğruya erzak ve mühimmat sevk olunarak şark seferleri kolaylaşacak⁶⁹, Şirvan, Karabağ ve bütün Gürcistan'ın itaati sağlanacaktı. Ayrıca bölgede rakip bir güç olan İran üzerine düzenlenen seferler de kolaylaşacaktı. Kırım Han'ı bu kanal projesi gerçekleştirilirse hanlığının ehemmiyetinin azalacağından korktuğu için kanal projesinin başarılı olmasını istemiyordu⁷⁰. Neticede Kırım hanının da isteksiz davranması yüzünden kanal projesi ve Astarhan Seferi başarısız oldu. Kazan'la Astarhan Ruslarda kalırken, Kırım Hanlığı, Çerkez illeri ve Kafkaslar üzerinde Osmanlı hâkimiyeti devam ediyordu⁷¹. Osmanlı Devleti'nin kanal projesindeki başarısızlığının ardından Ruslar Kafkaslara baskısını arttırdı. Fakat XVI.

---

⁶³ Kazan ve Astarhan'dan kaçarak Azak ve Kırım güzergâhıyla İstanbul'a gelen kişilerin ve İdil boyu Müslümanlarının Rus zulmüne maruz kalmaları, Türkistan hanlıklarından gelen elçilerin de Astarhan'ın işgal edilmesiyle cami ve mescitlerin yıkıldığını, İslam ahalisinin katledildiğini dile getirip bu bölgelerin Rus denetiminden kurtarılması için Osmanlı Sultanından bir çok istekte bulunmaları sonucunda Osmanlı Devleti dikkatini bu bölgeye çevirmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Ünal, *a.g.e.*, s. 7; İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu Klâsik ...*, s. 43-44.

⁶⁴ Nikolay Mihayloviç Karamzin, *İstoriya Gosudarstva Rossiyskogo*, II, Moskva 2002, s. 328.

⁶⁵ Fatih Ünal, "Geçmişten Günümüze As-Tarhan", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 38, Erzurum 2008, s. 240.

⁶⁶ Halil İnalçık, "Osmanlı-Rus Rekabetinin Menşei ve Don-Volga Kanalı Teşebbüsü (1569)", *Belleten*, XII, S. 46, TTK, Ankara 1948, s. 368.

⁶⁷ Kurat, *Türkiye ve Rusya*, s. 5.

⁶⁸ İnalçık, "Osmanlı-Rus Rekabetinin Menşei ...", s. 372.

⁶⁹ M. Tayyib Gökbilgin, "Mehmed Paşa", *İ.A.*, VII, MEB Yayınları, İstanbul 1961, s. 600.

⁷⁰ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/I, TTK, Ankara 1988, s. 34.

⁷¹ İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu Klâsik ...*, s. 45.

yüzyılın sonlarına kadar buradaki yerli halk Ruslara karşı direnişlerini devam ettirdiler⁷².

Ruslar kanal projesinin başarısızlığından sonra zaman kaybetmeden 1581 yılında Sibir Hanlığı'nı da yıktı. Rusların bu olayları gerçekleştirmesi, çevredeki diğer hanlıklarca korkuyla izlendi. Bunun bir sonucu olarak sıranın kendisine geleceğini anlayan Buhara Hanlığı, Osmanlı Devleti'yle irtibata geçti⁷³. Bunun üzerine ikinci Astarhan seferine çıkılması kararlaştırıldı. Fakat uzun süredir İran'la devam eden savaşlar, sefere tam olarak hazırlanamaması, III. Murad'ın seferden vazgeçmesine yol açtı. Böylece Osmanlı Devleti, Rus yayılcılığını durdurma fırsatını kaçırmış oldu⁷⁴.

d) XVII. Yüzyılda Osmanlı-Rus Münasebetleri

XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti hem Anadolu'daki karışıklıklar hem de Avrupa'da gelişen olaylar yüzünden Karadeniz ve Kafkasya'da etkin bir rol oynayamadı. Bundan cesaret alan Ruslar sıcak denizlere inme politikasından vazgeçmedi. XVII. yüzyılda Rusya için en büyük tehlike Osmanlı Devleti'nden ziyade Lehistan olup Ruslar, Osmanlı Devleti'ni Lehistan'a karşı yapacakları savaşta yanında görmek istiyordu. Bu yüzden Ruslar İstanbul'da bazı ittifak girişimlerinde bulundu⁷⁵. Ancak Osmanlı Devleti Karadeniz kıyılarında ve boğazda yağma faaliyetlerinde bulunan Kazakların arkasında Rusların olduğunu düşündüğü için bunu kabul etmedi. Çok geçmeden Osmanlı Devleti'nin şüpheleri doğru çıktı. IV. Murad zamanında bir boşluk bulan Kazaklar, Don Nehri'ne kadar çıkıp Karadeniz ve Boğaziçi sahillerini yağmaladılar. 1637 yılında Rusların desteğiyle Kazaklar Azak Kalesi'ni ele geçirdi. Çok sayıda Müslüman'ı şehit edip pek çoğunu da esir aldılar⁷⁶.

Sultan İbrahim zamanında Özi muhafızı Deli Hüseyin Paşa, Azak'ı almak için görevlendirildi. Kırım Hanı Bahadır Giray Han'la birlikte Azak Kale'si kuşatıldı. Fakat Kazaklar çok iyi direnç gösterdikleri gibi kış da yaklaşmakta olduğundan başarılı olunamadı. Osmanlı Devleti, Karadeniz için çok önemli olan Azak Kale'sinin tekrar

---

⁷² Tamurbek Devletşin, *Sovyet Tataristan'ı*, Çev., Mehmet Emircan, Kültür Bakanlığı Yay. Ankara 1981, s. 9-10.

⁷³ Buhara Hanı Abdullah, Osmanlı Sultanı İkinci Selim'e sürekli olarak Hac yollarının güvenliğini sağlanmasını ve tüccarların saldırılara uğradığını bildiriyordu. Buna binaen Sultan, gerekli tedbirlerin alınacağını bildiriyordu. Bkz., BOA, *Belgelerle Osmanlı-Türkistan İlişkileri (XVI. XX. Yüzyıllar)*, Başbakanlık Basımevi, Ankara 2004, s. 4.

⁷⁴ İnalçık, "Osmanlı-Rus Rekabetinin Menşei ...", s. 393-396.

⁷⁵ Kurat, *Rusya Tarihi*, s. 235.

⁷⁶ Baysun, "Azak", s. 87.

alınmasının öneminin farkındaydı. Bu yüzden Sultanzade Mehmed Paşa, tekrar Azak Kalesi'ni muhasara için görevlendirildi. Mehmed Paşa Kefe'yi geçip Kırım Hanı Mehmed Giray ile Azak kalesini kuşattı. Kazaklar bu kadar güçlü bir orduya direnemeyeceklerini anlayınca Azak Kalesi'ni Ruslara vermek ve Osmanlı Devleti'nin karşısında Rusya'ya sığınmak istedi. Ancak Ruslar Osmanlı Devleti'ni karşısına almak istemediği için Kazaklara gizlice destek vermesine rağmen bunu açık bir desteğe dönüştüremedi ve Kazakların bu isteğini reddetti.⁷⁷ Bunun üzerine çaresiz kalan Kazaklar, Azak Kalesi'ni boşaltıp Osmanlı Devleti'ne verdi⁷⁸.

Azak Kalesi'nin tekrar Osmanlı hâkimiyetine geçmesinden sonra Osmanlı, Rusya ve Lehistan arasında "Ukraynalı Kazaklar" meselesi ortaya çıktı. 1654 yılında yapılan Pereyaslav Antlaşması⁷⁹ ile Kazaklar Rusya'nın hâkimiyetine girdi. Fakat bu olaydan çok geçmeden Kazaklar Osmanlı Devleti'nin desteğiyle Ruslara karşı ayaklandı. Ukrayna Hetman'ı Doroşenko Osmanlı'ya bağlılığını bildirdi⁸⁰. Bu durumdan tedirgin olan Rus çarı ile Leh kralı Türk tehlikesine karşı 1667'de Andrusova Barışı'nı⁸¹ yaptılar. Bu antlaşmada Osmanlı Devleti'ni ilgilendiren kısım, Dinyeper nehrinin sol kıyısının Rusya, sağ kısmının Lehistan arasında bölüşülmüş olmasıydı. Ayrıca Kiev Rus egemenliğine katılmış oldu. Böylece Karadeniz'in kuzey sakinleri olan Kazakları içine alan bir Rusya ortaya çıkmış oldu⁸².

Hetman Doroşenko'nun Osmanlı hâkimiyetine geçmesi Rusya'yı endişelendirdi. Rus çarı, Ukrayna'nın Osmanlı Devleti'ne bağlanmasından sonra Osmanlı padişahının yapacağı ilk işin, Lehistan'a sefer düzenlemek olacağını biliyordu. Bunun için İstanbul'a elçi gönderdi ve Rus çarının isteklerini bildirdi. Elçi, eğer Osmanlı Devleti

---

⁷⁷ Halil İnalçık, "Karadeniz'de Kazaklar ve Rusya: İstanbul Boğazı Tehlikede" *Çanakale Savaşları Tarihi*, I, Değişim Yayınları, İstanbul 2008, s. 61-62.

⁷⁸ Baysun, "Azak", s. 88.

⁷⁹ Pereyaslav Antlaşması ile Kazakların Rus Hakimiyetine girmesi Dinyeper nehrinin sol tarafındaki geniş bir ülkenin zahmetsizce Rusya'nın eline geçmesi anlamına geliyordu. Dolayısıyla Rusya, Lehistan, Kırım ve Osmanlı Devleti'ne karşı büyük bir stratejik üstünlük elde etmiş oldu. Nitekim sol sahil Ukrayna'sı Rusya'nın Karadeniz istikametinde ilerlemesinde bir sıçrama tahtası vazifesi görecektir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Kurat, *Türkiye ve Rusya*, s. 8.

⁸⁰ Ünal, *a.g.e.*, s. 10.

⁸¹ Andrusova Barışı ile Rusya Lehistan'a karşı üstünlük elde etmiştir. Böylece Doğu Avrupa'daki kuvvet dengesi Rusya lehine değişmiştir. Bundan sonra Rusya Lehistan'a doğru genişleyecektir ve batı sınırındaki en tehlikeli düşmanı olan Katolik-Lehistan'ın baskısından kurtulacaktır. Aynı zamanda Rusya'nın Kırım Hanlığına ve dolayısıyla Osmanlı Devleti'ne karşı da cephe alması için stratejik bir mevki edinecektir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Kurat, *Türkiye ve Rusya*, s. 9.

⁸² Çapraz, *a.g.t.*, s. 13.

Lehistan seferinden vazgeçmezse, çarın Osmanlı Devleti'ne karşı bir Haçlı ittifakı oluşturacağını bildirdi⁸³.

Ruslara karşı ayaklanıp, Osmanlıya bağlılığını bildiren Doroşenko, 1675 yılında Rus Çarı'nın üzerine yolladığı kuvvetlerle baş edemeyeceğini anlayınca, Osmanlı Devleti'ne sırt döndü ve bu defa Ruslara bağlandı⁸⁴. Doroşenko bununla da yetinmeyip, Çehrin Kalesi'ni Ruslara verdi⁸⁵. Bunun üzerine Serdar Şeytan İbrahim Paşa Çehrin'i almakla görevlendirildi. Fakat kalenin konumundan dolayı kuşatması zordu. Buna ek olarak Rus ve Kazak orduları kaleyi müdafaa ediyorlardı. Bu yüzden kuşatma kaldırıldı⁸⁶. Bu olaylardan sonra Şeytan İbrahim Paşa azledildi ve yerine Merzifonlu Kara Mustafa Paşa getirildi. Yapılan II. Çehrin kuşatması sonucunda Çehrin Kalesi düştü⁸⁷. Savaşın bitmesinden sonra Osmanlı Devleti Ruslarla barış görüşmelerine girmeyerek bu işi Kırım Hanlığı'na havale etti. Bu tavır Osmanlı Devleti'nin hala Rusları küçümsediğinin göstergesidir. İki yıl süren müzakerelerden sonra yapılan Bahçesaray Antlaşması, Rusya ile yapılmış olan ilk Türk-Rus Antlaşması oldu⁸⁸. Barış antlaşması onaylanmak üzere İstanbul'a gönderildi. 1681 yılında Prokofiya Bogdanoviç Voznıtzin bu barışla ilgili olarak İstanbul'a geldi⁸⁹. Taraflar arasında Bahçesaray Antlaşması imzalandı. Bu antlaşmaya göre⁹⁰:

Özi (Dinyeper) Nehri iki ülke arasında sınır olarak kalacak ve Özi Nehri iki tarafına da kale yapılmayacaktı. Osmanlı Devleti, Kırım Hanının Rus topraklarına saldırılarını engelleyecekti. Potkalı Kazakları Karadeniz'de balık avı yapabilecekti. Nâmelerde Rus Çarınının lakabı tam olarak yazılacaktı.

---

⁸³ Kurat, *Rusya Tarihi*, s. 236.

⁸⁴ Victor Ostapchuk, "1648-1681 Yılları Arasında Doğu Avrupa'da (Ukrayna, Rusya, Polonya, Türkiye) Yeni Bir Düzen Kurulma Yolunda Yapılan Mücadeleler", *Türk-Rus İlişkilerinde 500 Yıl 1491-1992*, TTK, Ankara 1992, s. 109.

⁸⁵ Mustafa Nuri Paşa, *Netayic Ül-Vukuat*, I-II, haz. Neşet Çağatay, TTK, Ankara 1992, s. 277.

⁸⁶ Kurat, *Rusya Tarihi*, s. 236; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/I, s. 430.

⁸⁷ Halil İnalçık, "Kırım", *İ.A.*, VI, MEB Yayınları, İstanbul 1961, s. 750; Kara Mustafa Paşa için ayrıca bkz. M. Münir Aktepe, "Mustafa Paşa", *İ.A.*, VIII, MEB Yayınları, İstanbul 1961, s. 737.

⁸⁸ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/I, s. 432.

⁸⁹ Teplova, *a.g.e.*, s. 8.

⁹⁰ Osman Köse, *XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı-Rus Münasebetleri (84/2 No'lu Rusya Ahkam Defterine Göre)*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun 1993, s. 8; Bahçesaray antlaşması hakkında geniş bilgi için bkz. *Netayücü'l-Vuku'at*, I-II, s. 278-279; Kurat, *Türkiye ve Rusya*, s. 9-10.

Çehrin Kalesi'nin alınmasından sonra Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Viyana üzerine yürüdü⁹¹. Kuşatmanın iki ayı doldurmasına az bir süre kala askerler bir çok ganimet elde ettiler ve savaşmaktan bıktılar. Bu ortamda yapılan II. Viyana Kuşatması bu şekilde başarısızlıkla sonuçlandı⁹².

II. Viyana Kuşatması başarısız olunca, Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu durumu anlayan Lehistan, Almanya Çesarlığı ve Venedik Cumhuriyeti Osmanlı Devleti'ne karşı, 1684 yılında "Kutsal İttifak" adında bir birlik oluşturdu. Bu ittifaka Rusya da katıldı⁹³. Çok geçmeden Rus tahtında değişiklik oldu. Osmanlı kaynaklarında "Koca", "Deli", "Ak-bıyık" lakaplarıyla tanınan⁹⁴ I. Petro⁹⁵ tahta geçti. Osmanlıların, Avusturya ve Venedik cephelerinde ortaya çıkan mağlubiyetlerinden sonra Rusları Karadeniz'e çıkarmak isteyen Çar I. Petro Osmanlı Devletine saldırmaktan çekinmedi⁹⁶. Azak'ı karadan ve denizden kuşattı. Kale muhafızları kaleyi başarıyla müdafaa ettiler⁹⁷ ve Rus kuvvetlerini geri püskürttüler. Bunun üzerine 1695 yılında Çar Petro, Don Nehri'nin baş kısmındaki Voronej'de kurulmuş olan tersanede harp gemilerinin yapımına başladı ve böylece Rusya tarihindeki ilk donanma olan Azak Donanması'nın temellerini attı. Bu donanmanın yapmış olduğu II. Azak kuşatması neticesinde Azak Kalesi düştü⁹⁸. Nihayet 1699 yılında Osmanlı Devleti ve müttefik devletlerarasında çok ağır olan Karlofça Antlaşması imzalandı. Ancak I. Petro bu antlaşmaya sıcak bakmıyordu. Çünkü o, Kerç Boğazı'nı da alıp Karadeniz'e inmeyi umuyordu⁹⁹. Fakat tek başına harbi devam ettiremeyeceğini anlayan Rusya bu defa İsveç'ten Fin ve Riga körfezlerini almaya karar verdi ve savaştan çekildi¹⁰⁰. 1700 yılında Osmanlı Devleti ve Rusya arasında İstanbul Antlaşması imzalandı¹⁰¹. Buna göre¹⁰²:

⁹¹ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/I, s. 441; Ayrıca bkz. *Netayic Ül-Vukuat*, I-II, s. 282.

⁹² Aktepe, *a.g.m.*, s. 737.

⁹³ Kurat, *Rusya Tarihi*, s. 237; Bu husus için ayrıca bkz. İnalçık, "Osmanlı-Rus İlişkileri ...", s. 34.

⁹⁴ İsmail Hami Danişmend, *İzahlı Osmanlı Kronolojisi*, IV, Türkiye Yayınevi, İstanbul 1972, s. 3.

⁹⁵ I. Petro'nun Rus tarihindeki rolü çok büyüktür. O, Rus çarlarının en ehemmiyetlisi sayılır. Petro Rusya'yı, eski Moskova zihniyetinden tamamen kurtarıp yeni bir Rusya meydana getirdi. Rusya'yı "Avrupalılaştırdı". Avrupa tekniğini ve batı yaşayış tarzını Rusya'ya soktu. Petro ve dönemi ile ilgili çok sayıda neşriyat vardır.

⁹⁶ İnalçık, "Karadeniz'de Kazaklar ...", s. 63.

⁹⁷ Baysun, "Azak", s. 89.

⁹⁸ Fatih Ünal, "Karadeniz'e Çıkan İlk Rus Savaş Gemisi 'Krepost' ve Ukraintsev'in İstanbul Elçiliği (1699-1700)", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, V, S. 20, 2012, s. 222-223.

⁹⁹ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/I, s. 593.

¹⁰⁰ Stanford J. Shaw, *Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye*, I, çev. Mehmet Harmanlı, E Yayınları, İstanbul 2008, s. 276.

¹⁰¹ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/I, s. 593.

Savaş esnasında Rusların Osmanlı Devleti'nden almış oldukları Özi (Dinyeper) boyundaki Togan, Gazi Kerman, Şahin Kerman ve Nusret Kerman kaleleri yıkılacak ve arazisi Osmanlı Devleti'ne bırakılacaktı. Azak kalesi ve arazisi Ruslara bırakılacaktı. Rusların Kırım'a verdiği vergi kaldırılacaktı. Ruslar Karadeniz'e inmeyecekti, Kırım Tatarları Ruslara saldırmayacaktı. Rusya ile yapılan antlaşmada bir diğer önemli husus ise artık Rusya'nın İstanbul'da daimi bir elçi bulunduracak olmasıydı. Bu antlaşma maddesi uyarınca, 1702 yılında Petr Andreeviç Tolstoy¹⁰³ Rusya'nın ilk daimi elçisi olarak İstanbul'a gönderildi¹⁰⁴.

Rusya ile yapılan antlaşmada Rusya'nın Karadeniz'de ticaret yapmasıyla alakalı maddeler taslakta olmasına rağmen, bu maddeler "Padişahın Karadeniz'i haremî gibi gördüğü ve buraya başka gemilerin girmesini istemediği" söylenerek reddedildi¹⁰⁵.

1700 yılındaki İstanbul Antlaşması, Rusya'nın Osmanlı Devleti'ne karşı elde ettiği ilk zaferdir. Osmanlı Devleti bu antlaşmayla, Azak Denizi ve çevresindeki hâkimiyetinden vazgeçmek zorunda kaldı. Azak'ın alınmasıyla, Ruslar için Karadeniz'e bir yol açılmış oldu¹⁰⁶. O zamana kadar Hıristiyan dünyasının korkulu rüyası olan Osmanlı Devleti, "Kutsal İttifak" oluşumuna karşı aldığı mağlubiyetle Avrupa'da siyasi üstünlüğünü kaybetti. Osmanlı Devleti'nden boşalan bu alana Rusya aday oldu¹⁰⁷.

e) XVIII. Yüzyıl'da Osmanlı-Rus Münasebetleri

Karadeniz'e inme planları geçici bir süreliğine aksayan Petro, 1700 yılında Lehistan ve Danimarka ile birleşerek İsveç'e karşı harekete geçti. İsveç Kralı XII. Şarl¹⁰⁸ başlangıçta müttefik güçlere karşı direndi. Bu arada Ruslara karşı son darbeyi

¹⁰² Uzunçarşılı, *gös. yer.*; Antlaşmanın tam metni için bkz. *Muâhedat Mecmûası*, III, TTK, Ankara 2008, s. 209-219; Antlaşmanın transkript edilmiş tam metni için bkz. Nihat Erim, *Devletlerarası Hukuku ve Siyasi Tarih Metinleri (Osmanlı İmparatorluğu Andlaşmaları)*, I, TTK, Ankara 1953, s. 39-47.

¹⁰³ Petr Andreeviç Tolstoy'un elçiliği 1702 yılından 1710 yılına kadar sürer. Petro I önderliğindeki Rusya ve Osmanlı Devlet'i arasında çıkan Osmanlı-Rus savaşında Yedikule Zindanları'nda tutulmuştur. Her yıl düzenli bir şekilde kendisine verilen buyrukları kendine özgü yazısıyla rapor tutmuştur. Bu yazılarda elçinin kiminle görüştüğü, nelerle uğraştığı, ne gibi görüşmeler gerçekleştirdiğini anlatmıştır. Bunlar 500-700 sayfa civarındadır. Tüm bu belgeler Rus arşivlerinde bulunmaktadır. Fakat elçiliğinin son yılı olan 1710 yılına dair kayıtların kayıp olduğu sanılmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Svetlana F. Oreshkova, "1683-1737 Yılları Arasında Rus-Türk İlişkileri", *Türk-Rus İlişkilerinde 500 Yıl (1491-1992)*, TTK, Ankara 1992, s. 122-123.

¹⁰⁴ Ünal, *a.g.e.*, s. 14.

¹⁰⁵ Teplova, *a.g.e.*, s. 8-10.

¹⁰⁶ Ünal, "Krepost ...", s. 241.

¹⁰⁷ Ünal, *gös. yer.*; Osman Köse, "XVIII. Yüzyıl Osmanlı-Rus Münasebetleri", *Osmanlı*, I, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 537.

¹⁰⁸ XII. Şarl'ın amacı, ilk önce Lehistan meselesini kökünden halletmek, burada Rus düşmanı bir hükümet kurmak istemişti. Ancak bundan sonra Rusya üzerine bir sefer açarak, Moskova'yı almak, Petro'yu

vurmak için Kırım Hanından da yardım istedi. Ancak yardım alamadı. Bunun üzerine meşhur Poltova Muharebesi'nde mağlup oldu ve Osmanlı Devleti'ne sığındı¹⁰⁹. Onu takip eden Ruslar, bu sırada Osmanlı topraklarını da ihlal etti¹¹⁰.

Çar Petro bu başarısının vermiş olduğu kendine güvenle Osmanlı Devleti'ne karşı savaş hazırlıklarına hız verdi. Petro'nun düşmanca tutumu ve Osmanlıya sığınan kralın Rusya'ya karşı Osmanlı devlet adamlarını teşvik etmesi sonucunda¹¹¹ Rusya'ya savaş ilan edildi, Prut Nehri kıyısında Ruslar muhasara edildi. Ruslar barış istemek zorunda kaldı ve böylece Prut antlaşması imzalandı¹¹². Buna göre¹¹³:

Azak Kalesi yeniden Osmanlıya iade edilecekti. Rusların inşa etmiş oldukları Taygan, Kamanke, Samara kaleleri yıkılacak ve yenileri yapılmayacaktı. Ruslar, Lehistan'ın içişlerine müdahale etmeyi bırakacaktı. İsveç Kralı ülkesine dönerken engel çıkartılmayacaktı. Daimi elçilik kaldırılacaktı. Ruslar eskiden olduğu gibi Kırım Hanı'na vergi verecekti.

Prut savaşında Ruslara karşı kazanılmış olan zafere rağmen, hafif bir antlaşma imzalandığı için Sadrazam Baltacı Mehmet Paşa görevden alındı. Rus çarı antlaşmaya bağlı kalmayınca Ruslara savaş açılması tekrar gündeme geldi¹¹⁴. Durumun ciddiyetini anlayan Çar Petro İstanbul da rehin olarak tutulan elçilerinin temaslarıyla anlaşmaya varıldı¹¹⁵. Buna rağmen Rusya'nın antlaşma hükümlerine uymaması üzerine Rusya ile ilişkiler savaş noktasına geldi. Neticede durumun ciddiyetini anlayan Petro, 1713'de Prut'ta yapılan sulh esas alınmakla birlikte yeni ilavelerle tamamı 11 madde olan Edirne Antlaşması imzalandı¹¹⁶.

Bu arada Rus-İsveç harbi de devam ediyordu. Nihayet 1721 yılında Rusya ile İsveç arasında Niştad Antlaşması¹¹⁷ imzalandı. Bu antlaşmadan sonra Ruslar için “İsveç

---

tahttan indirmek ve Rusya'yı komşularına zararsız bir hale getirmektir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Kurat, *Türkiye ve Rusya*, s. 8.

¹⁰⁹ Kurat, *Rusya Tarihi*, s. 256-259.

¹¹⁰ Mustafa Nuri Paşa, *Netayic Ül-Vukuat*, III-IV, haz. Neşet Çağatay, TTK, Ankara 1992, s. 26.

¹¹¹ İlber Ortaylı, “XVIII. Yüzyıl Türk-Rus İlişkileri”, *Türk Rus İlişkilerinde 500 Yıl 1491-1992*, TTK, Ankara 1992, s. 127; Ayrıca bkz. Vernadsky, *Rusya Tarihi*, s. 108.

¹¹² İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/I, TTK, Ankara 1988, s. 83.

¹¹³ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/I, s. 84; Antlaşmanın tam metni için bkz. *Muâhedat Mecmûası*, III, s. 222-229; Antlaşmanın transkript edilmiş tam metni için bkz. Erim, *a.g.e.*, s. 48-52.

¹¹⁴ Ünal, *a.g.e.*, s. 18.

¹¹⁵ Köse, *a.g.t.*, s. 15.

¹¹⁶ Ünal, *a.g.e.*, s.18-19.

¹¹⁷ Rusya Baltık sahillerindeki önemli bölgeleri ele geçirdi. Ayrıntılı bilgi için bkz. Kurat, *Türkiye ve Rusya*, s. 21.

Meselesi” halledilmiş oluyordu. Böylece Rusya “Karadeniz Meselesi” için tamamen Osmanlı Devleti’ne odaklandı. Ancak, İsveç Meselesi’ni halletmiş olsa bile Prut yenilgisinden dolayı Petro, Osmanlı Devleti ile savaşa girmekten çekiniyordu. Bunun üzerine Rusya yön değiştirip Hazar ve Kafkasya’ya yoğunlaştı. Rusya İran’daki rahatsızlıkları değerlendirip Hazar Denizi kıyılarını işgal etti. Osmanlı Devleti’ne bağlı olan hanlıklar bu durumdan rahatsız olunca Osmanlı Devleti’ne bildirdiler. Bunun üzerine Osmanlı Padişahı, Çar’a bir mektup yazıp Derbend’i terk etmesini ve Dağıstan’daki faaliyetlerine son vermesi gerektiğini söyledi. Osmanlı Devleti Ruslardan bu ilerleyişin durdurulmasını istemesine rağmen, Rusların tek başına bütün Kafkasları ele geçirmesini önlemek için, Osmanlı Devleti ve Rusya arasında 1724 tarihinde İstanbul Antlaşması imzalandı¹¹⁸. Bu antlaşmayla İran toprakları Osmanlı ve Rusya arasında paylaşıldı¹¹⁹.

Rusya Prut, Edirne ve İstanbul Antlaşmalarını kabullenmediği için her fırsatta Osmanlı Devleti’ne sorun çıkarıyordu. Bu sebeplerden dolayı doğuda İran’la savaş halinde olan Osmanlı Devleti’ne savaş açan Avusturya ile ittifak yaptı¹²⁰. Bu ittifak gereği Rusya, Kırım ve Azak’ı, Avusturya ise Bosna ile Hersek’i alacaktı. Bunun üzerine Ruslar Prut Antlaşması’nı tanımadıklarını bildirdi¹²¹ ve Azak’a saldırdılar, Bahçesaray’ı yaktılar¹²². Osmanlı Devleti Azak’a saldıracağını duyumunu aldı fakat yeterli tedbirleri almakta ihmalkâr davrandı¹²³. Mareşal Munich komutasındaki Rus ordusu Azak’a saldırdı, Muhafız Mustafa Paşa zaten bakımsız olan kaleyi 3 ay savundu. Fakat kale daha fazla dayanamayıp Ruslara bırakıldı¹²⁴. Çok fazla geçmeden Ruslar Kırım’a da saldırınca¹²⁵ Osmanlı Devleti Azak’a donanma sevk etti. Niş, Vidin, Eflak-Boğdan, Özü, Kırım gibi bir çok bölgede savaş üç yıl boyunca sürdü. Avusturya karşısında başarılı olan Osmanlı Devleti, Belgrad’ı aldı¹²⁶. Avusturya sıkışınca barış yapmak istediğini bildirdi. Fransa elçisinin arabuluculuğuyla Avusturya ile antlaşma

---

¹¹⁸ Antlaşmanın transkript edilmiş tam metni için ayrıca bkz. Erim, *a.g.e.*, s. 73.80.

¹¹⁹ Murat Fidan, *XIX. Yüzyıl’da Osmanlı-Rus Ticari Münasebetleri*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Samsun 2002, s. 37.

¹²⁰ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/I, s. 253.

¹²¹ Shaw, *a.g.e.*, s. 298.

¹²² Ortaylı, *a.g.m.*, s. 132.

¹²³ A.B. Şirokorad, *Rusların Gözünden 240 Yıl Kırım Kırana Osmanlı-Rus Savaşları Kırım-Balkan-93 Harbi ve Sarıkamış*, çev. Ahsen Batur, Selenge Yayınları, İstanbul 2009, s. 94.

¹²⁴ Baysun, “Azak”, s. 87.

¹²⁵ İncelik, “Kırım”, s. 750.

¹²⁶ *Netayic Ül-Vukuat*, III-IV, s. 50.

yapıldı. Bu durumda yalnız kalan Rusya'da antlaşma yapmayı kabul etti¹²⁷. 1739'da Sadrazam İvaz Mehmet Paşa, Rusya ile Belgrad Antlaşmasını imzaladı¹²⁸. Buna göre¹²⁹:

Azak kalesi yıkılıp, boş bırakılacak ve 1700 tarihindeki sınırlara dönülecekti. Osmanlı Devleti eski Rus hududundaki Don Nehri üzerinde Çerkaski Adası ve Azak Denizi yanında yeni bir kale yaptıracaktı. Ruslar gerek Azak denizinde gerekse Karadeniz'de savaş ve ticaret gemisi bulundurmuyacaktı. Rus papazları kutsal toprakları ziyaret edebilecekler ve bunlara vergi ve cizye teklif edilmeyecekti. Osmanlı Devleti ve Rusya arasındaki ticaret diğer devletlerle yapılan ticaret hukukuna göre yapılacaktı. Ruslar Karadeniz'de ticareti yalnız Türk gemileriyle yapacaktı.

Belgrad Antlaşması ile Rusya Karadeniz'e çıkmak için, ilk imtiyazları bu şekilde elde etmiş oldu¹³⁰. Antlaşmanın 9. Maddesine göre iki devlet arasındaki ticaret, Osmanlıların diğer devletlere tanıdığı şartlar gereğince yapılacaktı. Buna göre Rus tüccarları, Karadeniz'de ticareti Osmanlı reayasına ait gemilerle yapacaklardı. Rus tüccarlarının, Osmanlı reayasının gemileriyle ticaret yapmaya başlayacak olmaları da önemli bir gelişmeydi. Böylece Rusya, savaş öncesi güney sınırlarını güven altına alma ve Karadeniz'de ticaret yapma düşüncesini, kısmen de olsa gerçekleştirmiş oldu. Bu antlaşmanın diğer antlaşmalardan en önemli farkı 35 yıl uygulamada kalmış olmasıydı¹³¹.

Antlaşma sonrası Osmanlı Devleti ve Rusya ilişkileri mevcut pürüzlerin giderilmesi için gidip gelen elçiler kanalıyla devam etmiştir. 1760'larda Lehistan meselesi iki taraf arasında gerginliği arttırdı¹³². Lehistan Kralı August ölünce yerine kimin geçeceği hususu Osmanlı-Rus savaşına yol açtı¹³³. Rusya, Lehistan meclisini baskı altına alarak Kont Stanislas-Auguste Poniatovski'yi Lehistan Kralı seçtirmek istiyordu¹³⁴. Prusya da bu konuda Rusya'yı destekliyordu. Osmanlı Devleti ise Leh Diyet Meclisi'nin seçeceği kralın kabul edilmesi gerektiğini bildiriyordu¹³⁵. Osmanlı

¹²⁷ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/I, s. 292.

¹²⁸ Münir Aktepe, *Mehmed Emnî Beyefendi (Paşa)'nin Rusya Sefâreti ve Sefâret-nâmesi*, TTK, Ankara 1989, s. 6.

¹²⁹ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/I, s. 292,293; Antlaşmanın tam metni için bkz. *Muâhedat Mecmûası*, III, s. 244-251; Antlaşmanın transkript edilmiş tam metni için bkz. Erim, *a.g.e.*, s. 81-92.

¹³⁰ Kurat, *Rusya Tarihi*, s. 276.

¹³¹ Köse, *a.g.t.*, s. 21.

¹³² Ortaylı, *a.g.m.*, s. 132.

¹³³ Osman Köse, *1774 Küçük Kaynarca Antlaşması*, TTK, Ankara 2006, s. 6.

¹³⁴ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/I, s. 357.

¹³⁵ Köse, *a.g.e.*, s. 7.

Devleti Rusya ile arasının bozulmaması için de Kırım Hanına, Eflak-Boğdan beylerine emir vererek hanlık seçimlerine karışmamalarını bildirdi¹³⁶.

Ruslar, Osmanlı Devleti'nin barışçı yaklaşımına rağmen biraz daha ileri giderek Leh sınırını geçti. Diyet Meclisine baskı yaparak Poniatovski'yi Leh krallığına getirdi¹³⁷. Lehliler bu durum üzerine Osmanlı Devleti'nden yardım istediler. Fakat Osmanlı Devleti yardım talebini geri çevirdi. Ancak Leh köylerini basan Rusya, Leh vatanseverlerini öldürmeye başlayınca, Ruslardan kaçan bu kişiler Osmanlı sınırlarına girdi. Ruslarda sınır ihlali yapıp Osmanlı sınırları içerisindeki arazide Lehlileri öldürdü¹³⁸.

Bunun üzerine Rus elçisi Obreskov sadarete çağırıldı¹³⁹ ve Ruslardan bazı taleplerde bulunuldu¹⁴⁰. Bunlar, Rusya'nın Lehistan'dan geri çekilmesi, Rusya'nın antlaşmaya uyması, bütün bu hususlara Danimarka, İngiltere ve İsveç'in kefalet etmesi gibi. Fakat elçi bunları kabul etme yetkisi olmadığını söyledi. Görüşmelerden sonuç alınamayınca Rus elçisi Yedikule Zindanları'na gönderilip hapsedildi¹⁴¹ ve Rusya'ya savaş ilan edildi¹⁴².

Savaşın başlamasından sonra Hotin kalesini kuşatan Ruslar burada başarılı oldu¹⁴³. 1769 yılında Turla'da köprü'nün yıkılması sonucunda¹⁴⁴ Rus askerleri tarafında kalan Osmanlı ordusunu Ruslar katletti¹⁴⁵. Aralık 1769'da Kartal Bozgunu ile de Osmanlı Devleti'nin askeri gücü iyice zayıflamaya başladı¹⁴⁶.

Karada bunlar olurken Osmanlı Devleti bu esnada çıkan Mora isyanını bastırmak için donanmayı oraya yönlendirdi. Osmanlı donanması, Rus donanmasıyla

---

¹³⁶ Köse, *gös. yer.*

¹³⁷ Şirokorad, *a.g.e.*, s. 132.

¹³⁸ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/I, s. 360.

¹³⁹ Şirokorad, *a.g.e.*, s. 134.

¹⁴⁰ Köse, *a.g.e.*, s. 11.

¹⁴¹ İstanbul'da elçileri bulunan herhangi bir devlet ile savaş çıktığı zaman o memleketlerdeki Osmanlı tüccarlarının güvenli bir şekilde Osmanlı topraklarına dönebilmeleri için savaş yapılan devletin elçisi ya kendi sefâretnamesinde veya Boğaziçi'nde münasip bir yerde veyahut Yedikule Zindanları'nda gözaltında tutulurdu. Buna "Misâfîret" denirdi. Elçinin bu süre içerisindeki masrafları hükümet tarafından karşılanırdı. Bu uygulama 1786 seferine kadar devam etmiş ve 1806 Rus seferinden itibaren savaş yapılan devletlerin elçileri memleketlerine göndermeleri şekli kabul edilmiştir. Bkz. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, TTK, Ankara 1988, s. 313.

¹⁴² *Netayic Ül-Vukuat*, III-IV, s. 57.

¹⁴³ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/I, s. 379.

¹⁴⁴ *Netayic Ül-Vukuat*, III-IV, s. 59,60.

¹⁴⁵ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/I, s. 382-384.

¹⁴⁶ *Netayic Ül-Vukuat*, III-IV, s. 60,61; Ayrıca bkz. Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/I, s. 385-389.

karşı karşıya geldi. Savaş Osmanlı donanmasının üstünlüğü ile devam ederken Cafer Bey, Kaptan-ı Derya'nın izni olmaksızın yanındaki gemiler ile birlikte Çeşme'ye gitti ve gemileri manevra yapamayacak şekilde demirledi¹⁴⁷. Ruslar bunun üzerine Türk donanmasını gece yakmaya karar verdi. 6 Temmuz 1770'de gemileri ateşe verdiler ve Osmanlı donanmasını yaktılar¹⁴⁸. Yirmi Osmanlı gemisi, altı firkateyn ve elli kadar küçük tekne yanıp kül oldu¹⁴⁹. Osmanlı Devleti 9 bine yakın şehit verdi¹⁵⁰. Artık Ege denizinde bir Osmanlı donanması kalmadığından, Rusların Çanakkale Boğazı'nı zorlayıp İstanbul'a dahi hücum etmeleri mümkündür¹⁵¹.

Ruslar bu savaş esnasında Kırım Hanlarını kendi tarafına çekebilmek için onlara özerklik vereceklerini bildirdi. Bir kısım Kırım soyluları Rusların bu söylediklerine inandı. 1770 yılında Rus Devlet şurası, Kırım'ın bağımsızlığını nasıl kazanacağı konusunda görüşmeler yaptı. Bunun sonucunda Kırım ve Nogayların tek bir han altında yönetilmesinin kararını aldılar¹⁵². Fakat II. Katerina bütün planlara rağmen Kırım'dan Osmanlı askerlerini çıkarmadan buralara egemen olunamayacağını biliyordu. Bunun üzerine Ruslar Kırım'a saldırdı¹⁵³. 1770'de Bucak'ı aldılar¹⁵⁴. Savaş ile Kırım'ın çok zor alınacağını bilen Ruslar, kaleyi içeriden fethetme propagandalarını yeniledi. Nitekim bu propaganda meyvelerini verdi ve bir kısım Tatarlar Ruslara yardım etti. Bunun sonucunda Kırım Ruslar tarafından işgal edildi¹⁵⁵. İşgal altında toplanan Kırım mirzaları Osmanlı'nın seçmiş olduğu Maksud Giray'ın hanlığını kabul etmedi ve Sahip Giray'ı han seçti¹⁵⁶.

Osmanlı Devleti ileri gelenleri sürekli gelen mağlubiyetler karşısında artık barış antlaşması imzalamak istediklerini belirtip Rus Generali Romanzof'la görüştüler¹⁵⁷.

---

¹⁴⁷ Köse, *a.g.e.*, s. 49.

¹⁴⁸ *Netayic Ül-Vukuat*, III-IV, s. 62-65.

¹⁴⁹ Şirokorad, *a.g.e.*, s. 184.

¹⁵⁰ Köse, *a.g.e.*, s. 50.

¹⁵¹ Muharrem Dördüncü, "1774 Küçük Kaynarca Antlaşmasından 1841 Londra Sözleşmesine Kadar Boğazlar Meselesi", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, III, S. 1, Afyon 2001, s. 75.

¹⁵² Çapraz, *a.g.t.*, s. 68.

¹⁵³ Köse, *a.g.e.*, s. 67.

¹⁵⁴ İnalçık, "Kırım", s. 750.

¹⁵⁵ Köse, *a.g.e.*, s. 69.

¹⁵⁶ İnalçık, "Kırım", s. 750.

¹⁵⁷ Şirokorad, *a.g.e.*, s. 171.

Uzun ve çetin görüşmelerden sonra Küçük Kaynarca Antlaşması¹⁵⁸ imzalandı¹⁵⁹. Buna göre¹⁶⁰:

Kırım Hanlığı dini işler haricinde Osmanlı idaresinden koparılıyordu. İstanbul'da sürekli bir Rus elçisi bulundurulacaktı. Osmanlı Devleti Hıristiyan halkın can ve mal güvenliğini koruyacaktı. Rus rahipler Kutsal yerlere gidip gelebileceklerdi. İki tarafın gemileri boğazlarda rahatça ticaret yapabilirlerdi. Rusya ticaret gemileri Karadeniz'den Akdeniz'e, Akdeniz'den Karadeniz'e geçebilecekti. Rus tüccarlarına İngiltere ve Fransa tüccarlarına davranıldığı gibi davranılacaktı. Karalarda ve Tuna nehrinde serbestçe ticaret yapabilecekti. Rus tüccarları mallarını satmak için İstanbul'a gelebilecek, işlerini bitirene kadar da ikamet edebilecekti. Ruslar istedikleri bölgede konsolos ve konsolos vekilleri tayin edebilecekti. Konsoloslara ait tercümanlar İngiltere ve Fransa tercümanlarının yararlandığı haklardan yararlanabilecekti. Rusya diğer devletler gibi Beyoğlu'na kilise inşa ettirebilecekti. Özi Nehri boğazındaki bazı önemli noktalar Ruslara bırakılıyordu. Azak Kalesi dahil olmak üzere Kırım sahilindeki önemli liman ve araziler Ruslara bırakılacaktı.

Küçük Kaynarca Antlaşması ile Karadeniz'de yüzyıllar boyunca tek başına hüküm sürmekte olan Osmanlı hâkimiyeti sarsılıyor, Rusya da bugüne kadar bir Türk iç denizi olan Karadeniz'de ilk defa ticaret gemilerini dolaştırabilme imkânını eline geçiriyordu¹⁶¹. 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması'ndan sonra Osmanlı Devleti ve Rusya arasında ortaya çıkan en önemli konu Kırım Meselesidir. Bu antlaşmayla Kırım bağımsız bir bölgeydi ama yine han olacak kişi Osmanlı Halifesinden icazet almak durumundaydı¹⁶². Rusya bu antlaşmadan sonra Osmanlı Devleti üzerinde çok geniş bir nüfuz kazandı. Kırım'da dahil olmak üzere Osmanlı Devleti'nin içişlerine karışmaya başladı. Kırım hanları da bağımsız olacaklarına inanarak Osmanlı Devleti'ne karşı Ruslarla ittifak yaptı. Fakat II. Katerina bu bölgeyi tamamen istila etmek istiyordu. Sahip Giray Han bu durumu anlayınca Osmanlı tarafında meyletti. Fakat halk arasında Sahip Giray'a karşı hoşnutsuzluk halkın ayaklanmasına kadar gitti. Sahip Giray İstanbul'a kaçmak zorunda kaldı. Kırım halkı bu sefer Devlet Giray'ı tahta çıkarmak

¹⁵⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz. Osman Köse, *1774 Küçük Kaynarca Antlaşması*, TTK, Ankara 2006, s. 6.

¹⁵⁹ Kurat, *Rusya Tarihi*, s. 290; Ayrıca bkz. Vernadsky, *a.g.e.*, s. 212.

¹⁶⁰ Köse, *a.g.e.*, s. 112-119; Antlaşmanın tam metni için bkz. *Muâhedat Mecmûası*, III, s. 254-273; Antlaşmanın transkript edilmiş tam metni için bkz. *Netayic Ül-Vukuat*, III-IV, s. 73-88; Erim, *a.g.e.*, s. 115-137.

¹⁶¹ Tükin, *a.g.e.*, s. 50.

¹⁶² Şirokorad, *a.g.e.*, s. 191.

istedi¹⁶³. Fakat Rusların desteklediği Şahin Giray, Devlet Giray'ı mağlup etti. Şahin Giray Taman'da yerleşerek bir kısım mirzaları kendi tarafına çekti. Şahin Giray'ın desteğiyle Ruslar Or-Kapı bölgesine yerleşti¹⁶⁴. Şahin Giray, Osmanlıya bağlı kalmak istemiyor ve tabii bulunduğu Rusya Devleti'ni örnek alarak batı tarzında bir devlet kurmak istiyordu. Hanın bu hareketleri karşısında halk tekrar ayaklandı. O da bağlı bulunduğu Rusya'ya sığındı. Osmanlı Devleti bunun üzerine Baht Giray'ı Kırım'a han olarak atadı. Fakat çok geçmeden Şahin Giray Rus kuvvetleriyle geri dönüp tekrar tahta oturdu. Ruslar çok geçmeden Kefe ve Kırım limanlarını işgal etti¹⁶⁵. Bu şartlar iki tarafı savaş ortamına soktu. Ancak 1779 yılında yapılan Aynalıkavak Antlaşmasıyla¹⁶⁶ Osmanlı Devleti ve Rusya arasında çıkması muhtemel savaş kısa bir süreliğine durdurulmuş oldu. Buna göre¹⁶⁷:

Kırım hanı seçilecek olan han için Osmanlı Halifesi'nin onayı alınacaktı. Osmanlı Devleti Tatar hanlıkları üzerindeki tüm haklarından vazgeçecekti. Özi çevresi Osmanlı Devleti'ne geri verilecekti. Bu antlaşmanın 6. maddesinin getirdiği şartlar çerçevesinde Rus gemileri Akdeniz ve Karadeniz'e gelmeye başladı. Şahin Giray'ın hanlığı onaylandı ve Rus askerleri Kırım'ı tahliye etti. Fakat Rusya Kırım'da büyük bir siyasi güç kazanmış oldu. Şahin Giray'ın hanlığı, Rusya'nın Kırım'ı ilhaka götürecektir. Hazırlayan bir aşama olacaktı¹⁶⁸.

Aynalıkavak Antlaşması ile Rusya'nın Karadeniz'de ticaret yapma isteği karşısında ortaya problemler çıktı. Osmanlı Devleti bu problemleri halletmek ve ticareti düzene sokmak için anlaşma yollarını aradı. Nitekim bir süre sonra Rusya ve Avusturya, Osmanlı Devleti'ne 3 maddelik bir takrir sunarak isteklerini dile getirdiler. Bunun üzerine İstanbul'daki Rus elçisi bu takririn ticarete ait bir maddesi gereğince 81 maddelik ticaret antlaşması¹⁶⁹ hazırladı. Bu maddeler üzerine yapılan görüşmeler üzerine 1783'te Ticaret Antlaşması imzalandı¹⁷⁰. Küçük Kaynarca Antlaşması'nın ticari

¹⁶³ *Netayic Ül-Vukuat*, III-IV, s. 162.

¹⁶⁴ İncelik, "Kırım", s. 751.

¹⁶⁵ İncelik, *gös. yer.*

¹⁶⁶ *Netayic Ül-Vukuat*, III-IV, s. 164.

¹⁶⁷ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/I, s. 452; Antlaşmanın tam metni için bkz. *Muâhedat Mecmûası*, III, s. 275-284; Antlaşmanın transkript edilmiş tam metni için bkz. Erim, *a.g.e.*, s. 149-158.

¹⁶⁸ Osman Köse, "Osmanlı Devleti Tarafından Kırım İle İlgili Rusya'ya Verilen Resmi Belge "Sened"(1784), *History Studies*, S. 2, Samsun 2010, s. 353-354.

¹⁶⁹ Antlaşmanın tam metni için bkz., *Muâhedat Mecmûası*, III, s. 285-319.

¹⁷⁰ Ahmet Cevdet Paşa, *Tarih-i Cevdet*, I, haz. Dündar Günday, Üçdal Neşriyat, İstanbul 1994, s. 513.

ilişkilere dair 11. maddesine göre hazırlanan bu ilk Türk-Rus ticaret antlaşmasına, 1740 Fransız kapitülasyonları örnek alındı¹⁷¹.

Antlaşması imzalandıktan sonra Kırım hanlığı meselesi yine halledilmemiş bir şekilde durmaktaydı. Katerina kuvvete başvurarak bu meseleyi halletmeye karar verdi. Bunun için Rus Generali Potemkin de Kırım'ı işgal etmesi için çariçeyi telkinde bulunuyordu. Nitekim Çariçe 1783 yılında Kırım'ı işgal ettiğine dair bir beyanname yayınladı. Potemkin kumandasındaki yetmiş bin kişilik bir kuvvet sevkiyle Kırım ani bir taarruzla işgal edildi¹⁷². Rus generali Potemkin çoluk-çocuk ayırt etmeden 30.000 Kırımlıyı katletti¹⁷³. Bu olayların sonucu olarak Kırım halkından on bin kadar ev Osmanlıların elinde bulunan Özü bozkırlarına geçti¹⁷⁴.

Osmanlı Devleti Rusya ile savaşa giremeyecek durumda olduğundan¹⁷⁵ propaganda yoluyla olayı Avrupalı devletlere duyurmak istedi. Fakat bunun bile bir savaşa yol açabileceğini düşündüklerinden Rusların işgalin onayına dair yolladıkları "Kırım Senedi"¹⁷⁶ devlet makamlarınca görüşülüp onaylandı¹⁷⁷. Böylece Kırım tamamen elden çıkmış oldu. Kırım Hanlığı toprakları tüm Karadeniz kuzey kıyılarını kapsadığından Rusya tam anlamıyla bir Karadeniz gücü haline geldi¹⁷⁸.

Küçük Kaynarca Antlaşması'nın imzalanmasından beri Osmanlı Devleti ve Rusya arasında anlaşmazlıklar eksilmedi. Çoğu mesele halledilmeden XVIII. yüzyılın sonlarına kadar gelindi.. Osmanlı Devleti Kırım gibi Müslüman bir yerin Rusya tarafından işgal edilmesini hazmedemiyordu. Kırım'a yerleşen Rusların, İstanbul için çok büyük bir tehlikesi olduğunu biliyordu¹⁷⁹. Bunun için 1787 yılında Reisülküttab Süleyman Feyzi Efendi vasıtasıyla Rusya'ya ultimatome verildi. Cevabın beklenmesine gerek duyulmadı. Şeyhülislam'ın fetvasıyla Ruslara harp ilan edildi¹⁸⁰. Harp kararının

---

¹⁷¹ Fidan, *a.g.t.*, s. 22.

¹⁷² Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/I, s. 490; Vernadsky, *a.g.e.*, s. 213.

¹⁷³ İncik, "Kırım", s. 751.

¹⁷⁴ *Netayic Ül-Vukuat*, III-IV, s. 166.

¹⁷⁵ İncik, "Kırım", s. 751.

¹⁷⁶ Köse, "Kırım Senedi ...", s. 353-362.

¹⁷⁷ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/I, s. 494.

¹⁷⁸ İncik, "Karadeniz'de Kazaklar ...", s. 64.

¹⁷⁹ İncik, "Kırım", s. 751.

¹⁸⁰ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/I, s. 504.

alınmasından sonra 6 ay geçti. Avusturya, Rusya ile yapmış olduğu antlaşma gereğince 80 bin asker ile savaşa girdi¹⁸¹. Yaş ve Hotin kaleleri yapılan savaş neticesinde düştü¹⁸².

Rus ve Avusturya ittifakının üzerine Osmanlı Devleti ile İsveç arasında bir ittifak yapıldı. Osmanlı Devleti İsveç'in kendi yanında savaşa girmesi durumunda 20 bin kese akçe vereceği sözünü verdi¹⁸³. Ancak İsveç'in bu savaşta Osmanlı'ya bir miktar Rus askerini sınırda tutmak dışında fiili bir yardımı olmadı. İsveç maliyesinin bozulması üzerine İsveç savaştan çekildi. 1790 yılında Varen Antlaşması ile İsveç-Rus sınırı savaş öncesi halini aldı¹⁸⁴.

Savaş Osmanlı Devleti aleyhine devam ederken Avrupa'da Fransız İhtilali'nin patlak vermesiyle Avusturya savaştan çekildi. Bunun üzerine Avusturya ile 4 Ağustos 1791 yılında Zıştovi Antlaşması yapıldı¹⁸⁵. Avusturya savaş esnasında almış olduğu Bosna ve Hersek'i boşalttı¹⁸⁶.

1791 yılına gelindiğinde Osmanlı Devleti'nin durumu hiç iç açıcı değildi. Osmanlı Devleti artık barış müzakeresi yapmak zorundaydı¹⁸⁷. Bu yüzden sadrazam Yusuf Paşa sulh yapmak için Rus generali Replin'e başvurdu. General Replin teklife olumlu bakarak birkaç maddelik ön antlaşma maddelerini sundu¹⁸⁸. Daha sonra 1792 yılında Yaş Antlaşması imzalandı¹⁸⁹. Buna göre¹⁹⁰:

Turla Nehri iki ülkenin sınırı oldu. Sol tarafındaki arazi yani Akso (Boğ) ile Turla arasındaki Özi kırı ile Özi kalesi Ruslara bırakıldı. Rusların işgal ettikleri Bender ve Akkerman, Kili, İsmail ve diğer yerler Osmanlı'ya bırakıldı. Kuban iki devlet arasında Kafkasya'da sınır olacaktı. Garp ocakları korsanlarına karşı Rus ticaret gemilerinin muhafazası ve olacak zararların ocaklara ödettirilmesi kararlaştırıldı. Şayet ocaklar bunları ödemezse Osmanlı Devleti'nden alınması kararlaştırıldı.

---

¹⁸¹ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/I, s. 520; Ayrıca bkz. Vernadsky, *a.g.e.*, s. 213.

¹⁸² *Netayic Ül-Vukuat*, III-IV, s. 177.

¹⁸³ *Netayic Ül-Vukuat*, III-IV, s. 187.

¹⁸⁴ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/I, s. 546.

¹⁸⁵ Danişmend, *a.g.e.*, s. 71.

¹⁸⁶ Shaw, *a.g.e.*, s. 316.

¹⁸⁷ Şirokorad, *a.g.e.*, s. 263.

¹⁸⁸ Maddeler için bkz. Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/I, s. 589-590.

¹⁸⁹ *Netayic Ül-Vukuat*, III-IV, s. 195.

¹⁹⁰ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/I, s. 591; Antlaşmanın transkript edilmiş tam metni için ayrıca bkz. Erim, *a.g.e.*, s. 181-194.

2. KARADENİZ'DEKİ OSMANLI-RUS REKABETİNİN TİCARİ OLARAK ANTLAŞMALARA YANSIMASI

İstanbul Antlaşması'nda ki ana konu Rusların Karadeniz'i ticaret yapmak için serbestçe kullanma istekleriydi. Nitekim Rusya'nın bu antlaşmadaki en büyük emeli, Azak'tan İstanbul'a kadar Rus gemilerinin Karadeniz'de serbest dolaşım iznini Osmanlı Devleti'nden almak istemesidir. Hatta Ruslar, bu emellerine ulaşmak için, kendilerine sunulacak olan bütün antlaşma şartlarını kabul edeceklerini açıklamıştı. Bu amaçla Ruslar, şayet gemileri korsanlardan korunursa, gemilerindeki tüm top ve cephanelerini çıkaracaklarını ve Kerç boğazında gemilerinin kontrol edilerek Türk görevlilerinin gemide bulunmasını teklif etti. Fakat tasdik edilen antlaşma ile Ruslar, her türlü teminatı vermelerine rağmen ticaret gemilerinin Karadeniz'de serbest dolaşımını sağlayamadı¹⁹¹.

Rusların Karadeniz'den vazgeçmesine karşılık olarak Osmanlı Devleti de Azak'tan vazgeçti ve bunun üzerine antlaşma imzalandı¹⁹². Yapılan bu antlaşmanın ticarete ilişkin onuncu maddesi¹⁹³ ile ticaretle ilgili meselelerin daha sonra büyükelçi seviyesinde görüşülmesi kabul edildi. Ancak her ne kadar bu antlaşmada Rusya'nın Karadeniz'deki ticaretinden bahsedilmemişse de, Rus tüccarının Osmanlı ticaret gemileriyle mallarına sınırlı da olsa sevk izni verildi¹⁹⁴.

Prut Antlaşması ile Ruslar, Azak ve Taygan kalelerini Osmanlı Devleti'ne teslim etti. Bu kalelerin Ruslar tarafından Osmanlı'ya terki demek Rusların Karadeniz ile bağlarının kesilmesi anlamına geliyordu. Ayrıca Rusya, kara yoluyla gelip gidecek tüccarların haricinde İstanbul'da elçi bulundurma hakkını da kaybetmiş oldu¹⁹⁵.

Bundan on yıl sonra imzalanan bir yenileme antlaşmasının (12 Kasım 1720) on birinci maddesinde, Osmanlı tüccarlarının Rusya'da ticaret yapabileceğinden bahsedilmiştir. Buna karşılık olarak Rus tüccarları da Osmanlı ülkesinde ticaret

---

¹⁹¹ Bostan, "Rusya'nın Karadeniz'de ...", s. 353.

¹⁹² Şirokorad, *a.g.e.*, s. 76.

¹⁹³ Onuncu Madde: "Ticaret ahvali semere-i sulthan olup memleketlerin refah-ı halline sebep olur. Lakin Çar-ı müşarunileyh tarafından işbu muayyen orta elçileri bu hususa külliyyet ile mezun ve murahhas olmamağla ticaret ahvalinin söyleşilmesi ve bir surette ifrağ olunması te'kid ve teşyid-i sulh u salah için mu'tad-ı kadim üzere müşarunileyh Moskof Çarı tarafından der-i devlet-medarıma ta'yin ve irsal olunacak büyük elçisine alikonula" *Muâhedat Mecmûası*, III, s. 209; Erim, *a.g.e.*, s. 39.

¹⁹⁴ Fidan, *a.g.t.*, s. 48.

¹⁹⁵ Bostan, "Rusya'nın Karadeniz'de ...", s. 356.

yapabilecekti. Ancak bu ticaretin deniz ticareti olduğundan bahsedilmemişti¹⁹⁶. Bu tarihten itibaren Belgrad Antlaşması'na kadar Karadeniz, Rusya için ticarete kapalı kaldı¹⁹⁷.

Belgrad Antlaşmasıyla, Ruslar Karadeniz'de ilk ticari imtiyazlarını kazandı¹⁹⁸. Antlaşmanın dokuzuncu maddesi¹⁹⁹ ile Rus tüccarlar ticaret yapabilme hakkını elde ettiler²⁰⁰. Ancak bu hak sadece Osmanlı gemileri altında yapılacaktı²⁰¹.

1774 Küçük Kaynarca Antlaşması imzalanılana kadar geçen süre zarfında bütün Rus çarları, Rus tüccarlarının Karadeniz'de serbest dolaşabilmesi için Osmanlı Devleti nezdinde taleplerde bulundular. Özellikle Çariçe Elizabet zamanında birçok defa bu istek Osmanlı Devleti'ne sunuldu, fakat kabul edilmedi²⁰².

1774 Kaynarca Antlaşması ile Rusya yüzyıla yakın süren mücadelesinden sonra, Karadeniz'de kendi gemileri ile ticaret yapma hakkını elde etti. Bu hak Karadeniz'i bir Türk gölü olmaktan çıkararak, Boğazları uluslararası tartışma konusu haline getirdi²⁰³.

Kaynarca antlaşmasının on birinci maddesi²⁰⁴ ile Rusya, gemilerinin Akdeniz'den Karadeniz'e ve Karadeniz'den Akdeniz'e geçmesi iznini almış oluyordu. Böylece, Rus tüccarları ilk defa kendi gemileri ile serbest ticaret yapma hakkını elde etti²⁰⁵. Ayrıca Rus tüccarı karşılaştığı her problemin hallinde, Fransa ve İngiltere

---

¹⁹⁶ Bostan, "Rusya'nın Karadeniz'de ...", s. 357.

¹⁹⁷ Fidan, *a.g.t.*, s. 49.

¹⁹⁸ İdris Bostan, "İzn-i Sefîne Defterleri ve Karadeniz'de Rusya ile Ticaret Yapan Devlet-i Aliyye Tüccarları 1780-1846", *Beylikten İmparatorluğa Osmanlı Denizciliği*, Kitap Yayınevi, İstanbul 2006, s. 325.

¹⁹⁹ Dokuzuncu Madde: "Ticaret hususu sulh ve salahın neticesi olup devletler reayası ve bereayasının menfaatine olup Devlet-i aliyye tüccarı Moskof devletinde, diğer devletleri tüccarına tanıdığı ve o miktar vergi ile serbest ticaretlerini icra ederler. Bunun karşılığında Moskof devletine tabi olan tüccarlar dahi Osmanlı Devleti tarafından bu misillü serbestiyet ile ticaretlerini yaparlar. Karadeniz'de vaki Ruslar'ın ticareti Osmanlı Devleti reayası gemileriyle ola." *Muâhedat Mecmûası*, III, s. 244.

²⁰⁰ Fidan, *a.g.t.*, s. 49.

²⁰¹ Ali İhsan Bağış, *Osmanlı Ticaretinde Gayrimüslimler*, Turhan Kitabevi, Ankara 1983, s. 14.

²⁰² Tukin, *a.g.e.*, s. 74.

²⁰³ Tukin, *a.g.e.*, s. 50-51.

²⁰⁴ On birinci Madde: "Menfaat-i devleteyn için memalikini terşşuh iden cümle deryalarında iki devlete müteallik gemi ve tüccar sefainine bi gayr-i mümanaanın serbestiyet üzere geşt ve gûzar eylemeleri akd ve tenbih olunub iskelelerine ve her mahalle mutlaka sair devletlerin icra ettikleri ticaretlerinde kamiyab oldukları vech üzere iş bu Rusya gemileri tüccar sefayinine dahi Devlet-i aliyyem canibinden ruhsat verile, Karadeniz'den Akdeniz'e ve Akdeniz'den Karadeniz'e mürur ve amme-i sevahil ve kıyıları limanlarında ... Devlet-i aliyyemizin memalikinden emr-i ticarete dair bi aynihi Françe ve İngiltere misillü ... merren ticaret etmek ve Rusya devletinin reayalarına .... nehr-i Tuna'da dahi geşt-i gûzar ideler..." bkz. *Muâhedat Mecmûası*, III, s. 254-273.

²⁰⁵ Bağış, *a.g.e.*, s. 14.

devletleri tüccarlarının uymakta olduğu şartlara uyacaktır. Deniz ya da kara yoluyla gelen Rusyalı tacirler “*en ayrıcalıklı ülke*” haklarından faydalanacaktır²⁰⁶.

Aynalıkavak Antlaşması’yla Osmanlı Devleti, Küçük Kaynarca Antlaşmasından sonra Rusların Karadeniz ile Akdeniz arasındaki deniz ticareti ile ilgili kazandığı hakları yeniden düzenlenme gereği duydu. Aynalıkavak Tenkihnamesinin altıncı maddesiyle²⁰⁷ Rus tüccar gemilerinin tonajı küçültülerek²⁰⁸ Rus ticareti kısmen şartlara bağlandı ve uygulamada biraz kısıtlayıcı olundu²⁰⁹. Ayrıca Osmanlı yapılan bu antlaşmayı, uygulamada çıkarttığı çeşitli zorluklarla engellemeye çalıştı²¹⁰. Bunun üzerine Rusya elde etmiş olduğu ticari imtiyazlar neticesinde Karadeniz’den Akdeniz’e doğru yapmak istediği ticaretteki zorlukların giderilmesi için Osmanlı Devletine müracaat etti. Problemin halline yönelik olarak 1780 yılı başlarında kabul edilen bir uygulama²¹¹ ile Rus gemilerine sadece kendi ülkelerinin mahsulünü getirebilme ve bu mallara İstanbul’da ihtiyaç olmaması halinde başka ülkelere götürebilme izni verilerek çözüm bulunmaya çalışıldı²¹².

Böylece Karadeniz kıyılarındaki birçok liman şehrini hâkimiyeti altına alan Rusya, aynı zamanda buralarda yeni limanlar inşa etmekten geri kalmadı. Bunun için Ruslar, Taygan’ı (1769), Dinyeper nehrinin ağzında kurulan Kerson’u (1778) ve Hocabey yakınlarında yeniden kurulan Odessa (1794) liman şehirlerini kurdu²¹³. Rusya, kurulan bu liman şehirlerinin gelişebilmesi için ve Osmanlı Devleti’nin kendisi hakkında uygulamaya çalıştığı, Karadeniz ticaretinden elde edeceği gelirlerle iktisaden zenginleşerek kendisi için tehlike oluşturmaması politikasını önlemeye yönelik kendi bayrağı altında diğer devlet gemilerine Karadeniz’de ticaret yapabilme imkânı vermeye başladı. Nitekim Rusya XVIII yüzyılın son çeyreğinde Karadeniz’in kuzeyindeki limanları ele geçirerek ticaretin önemli bir bölümüne sahip oldu²¹⁴.

---

²⁰⁶ Halil İnalçık, “Osmanlı’nın Avrupa ile Barışıklığı: Kapitülasyonlar ve Ticâret” *Doğu Batı*, S. 24, 2003, s. 71.

²⁰⁷ *Muâhedat Mecmûası*, III, s. 280-282.

²⁰⁸ Gemilerin en büyüğü 16.000 kile (26.400 pota), en küçüğü (1000 kile), 1650 pota ağırlığında yük taşıyabilirdi. Ayrıntılı bilgi için bkz. Bostan, “Rusya’nın Karadeniz’de ...”, s. 358.

²⁰⁹ Bostan, “Rusya’nın Karadeniz’de ...”, s. 358-359.

²¹⁰ Tükin, *a.g.e.*, s. 52.

²¹¹ Köse, *a.g.e.*, s. 179.

²¹² Fidan, *a.g.t.*, s. 51.

²¹³ Bostan, “İzn-i Sefine ...”, s. 326.

²¹⁴ Tükin, *a.g.e.*, s. 56.

Ticaret Muahedesiyle (1783) Ruslar tamamıyla Karadeniz'deki üstünlüğü ele geçirdi. Bu üstünlük artık ahidnâmeyle de tasdiklenmiş oluyordu. Osmanlı Devleti tarafından bahşedilen ahidnâmeler “muâhede” veya antlaşma kâğıdı anlamına gelir ve XVIII. yüzyıla kadar tuğrasını taşıdıkları padişahın saltanatı süresince geçerli olurdu. Yeni tahta çıkan padişah keyfine göre yenileyip yenilememe hakkına sahipti. Ticari hayatı düzenleyen ahidnameler ile yabancı devletlere, Osmanlı suları ve topraklarında kendi bayrakları altında serbestçe ticaret yapma, devlet tarafından ihraç yasakları konulmamış olması şartı ile istedikleri malları alıp satma hakkı tanınmaktaydı.²¹⁵ Padişah değişimi ile birlikte ahidname yenilendiğinde, karşı tarafın yeni madde istekleri de kabul edilerek konulmakta, diğer milletler de yeni konan bu maddelerin kendileri içinde geçerli olmasını istemekteydi²¹⁶.

Aynalıkavak Tenkihnamesi ile Ruslara verilmiş olan imtiyazlar Osmanlı Devleti'nin bir hayli canını sıktı. Bu yüzden Osmanlı Devleti bu problemlerin halline yönelik bir takım faaliyetler içerisine girdi ve Rusya ile arasında olan ticaretini bir düzene koyabilmek için anlaşma yollarını aramaya başladı. Zira Rusya'nın Avusturya ile ittifak yapması neticesinde bozulan siyasi dengeler diğer alanlara da etki etmeye başladı. Nitekim bir süre sonra Rusya ve Avusturya, Osmanlı Devletine üç maddelik bir takrir sunarak isteklerini dile getirdiler. Bunun üzerine İstanbul'daki Rus elçisi bu takririn ticarete ait bir maddesi gereğince 81 maddelik ticaret antlaşması hazırladı. Ticaret maddelerinin görüşülmesi için Osmanlı Devleti adına Reisülküttap Hayri Efendi, İstanbul Kadısı Müftüzade Ahmed Resmi Efendi, Elhaç Mustafa Efendi katılırken Rusya adına ise İstanbul elçisi Yokoda Polikof katıldı²¹⁷. Maddeler üzerinde görüşme yapıldıktan sonra 1783 tarihinde antlaşma imzalandı²¹⁸. Türk-Rus ticaret anlaşması ile Rusya, Osmanlı ülkelerinde yapmak istediği ekonomik faaliyetlerini ortaya koydu ve bilhassa Karadeniz ticaretine çok büyük önem verdiklerini açığa vurdu²¹⁹.

Ticaret Muahedesi ile Rus tüccarlarına, diğer Avrupa Devletleri, Fransa, İngiltere ve Venedik tüccarlarına tanınan ticari ve sosyal hakların aynısı tanınarak diğer

---

²¹⁵ Mübahat Kütükoğlu, “Ahidnameler ve Ticaret Muahedeleri”, *Osmanlı*, III, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 330.

²¹⁶ Fidan, *a.g.t.*, s. 53.

²¹⁷ Cevdet Paşa, *a.g.e.*, s. 513.

²¹⁸ Antlaşmanın tam metni için bkz. *Muahadat Mecmuası*, III, s. 285-319; 1783 ticaret antlaşmasının tam metni için bkz. Ek 1

²¹⁹ Kurat, *Türkiye ve Rusya*, s. 28-35.

tüccarlarla eşitliğin sağlanması²²⁰ ve ticarete Rusların diğer devletler karşısında zor duruma düşmemeleri gerçekleştirilmiş oluyordu. Osmanlı Devleti sınırları içinde Rus tüccarlarının Tuna ve Karadeniz’de güvenli bir şekilde gerek karada gerekse denizde serbest ticaret yapabilmeleri²²¹, kendilerine verilen mürur kâğıdı ile istedikleri yere gidebilecekleri²²², karara bağlanmış oldu. Rusya’ya gidecek olan Osmanlı reayasının, yetkililerden habersiz gitmelerini önlemek için Rus elçisi tarafından pasaport verilmesi²²³ kararı ile de Rusya’ya gidecek Osmanlı Devleti tüccarlarının Rusya’daki ticari faaliyetleri kontrol altına alındı.

Osmanlı Devleti’nde ithal malları, ihraç malları ve ülke içerisinde bir yerden başka bir yere nakledilen ticaret malları için bir kere gümrük ödenirdi. Sınırdaki görevlilere eda tezkeresini ibraz ettiren tüccarlar bir daha vergi vermeden gidecekleri yere kadar değişik gümrüklerden geçebilirdi. Fakat bir maldan aynı adla sadece bir defa gümrük alınırdı. Bunun içinde eda tezkerelerinin ikinci gümrükte ibrazı gerekiyordu²²⁴.

Yukarıda bahsettiğimiz bu uygulamalar Rus tüccarının Osmanlı memleketlerinde yaptığı ticarete de uygulandı. Bu uygulamalarda diğer tüm devletlerden daha fazla ayrıcalık almak isteyen Rusya, imzalanan bu antlaşma ile Rusya’dan veyahut Avrupa’nın başka bölgelerinden Osmanlı memleketlerine giren tüccarların Rusyalı olduklarına dair bir pasaport varsa Osmanlı Devleti tarafından cizye alınmayacaktı ve kimse tarafından rahatsız edilmeyecekti. Rus tüccarlar satın aldıkları emtia ve eşyanın vergisini sadece bir defaya mahsus olmak şartıyla % 3 gümrük resmi ödeyeceklerdi²²⁵. Şayet bu durumda bir sorun çıkarsa bunu önlemek için de bir tarifede hazırlanıyordu. Böylece sosyal hayatta ve ticarete eşitliğin sağlanması pekiştirilmiş oluyordu. Zira Osmanlı Devleti, Anadolu’da hâkimiyetini sağlaması ve her alanda hissettirmesi ile birlikte bölgede ticareti canlı tutmak istemiş ve bölgede ticaret yapan tüccarlara tanınan ticari imtiyazların devamını sağladı. Selçuklular döneminden beri burada ticaret yapan ahidnameli tüccarlar yaptıkları ticarete bağlı olarak o dönem % 2 gümrük resmi oranı öderlerdi. Ancak Osmanlı Devleti bu oranı yükselterek % 5’e çıkardı. Daha sonra ise bu harici gümrük resmi oranları İngilizlerin yürütmüş olduğu

---

²²⁰ 17., 20. Madde: bkz. Ek 1

²²¹ 1., 2. ve 3. Madde: bkz. Ek 1

²²² 3. Madde: bkz. Ek 1

²²³ 13. Madde: bkz. Ek 1

²²⁴ Köse, *a.g.t.*, s. 60.

²²⁵ 19., 21., 23. ve 25. Maddeler: bkz. Ek 1

faaliyetler neticesinde XVI. asrın sonlarında % 3'e indirildi. Bu oran İngiltere için bu şekildeydi. Daha sonra İngiltere'nin yararlandığı haklardan İngilizlere yapılan antlaşma vasıtasıyla ilk olarak XVII. yüzyılın başlarında Hollandalılar yararlanabildi. Daha sonra ise 1674 yılında Fransızlara bu hakkı elde etti. Uzun yıllar asıl amacı Karadeniz'de ticaret yapmak olan Ruslar ise bu hakka ancak 1783 ticaret antlaşması ile kavuştu²²⁶.

Burada asıl dikkatimizi çeken husus Osmanlı Devleti'nin Rusya'yı ticaret antlaşması imzalanana kadar diğer devletlere vermiş olduğu imtiyazları vermemesidir. Çünkü Osmanlı Devleti Rusya'yı imtiyaz bahşedecek bir devlet olarak görmedi. Buna karşılık Ruslar ise kendilerinin diğer devletlerden farkı olmadığını Osmanlı Devleti'ne inandırmaya çalıştı. Ayrıca imzalanan bu antlaşmayla Rusların, Osmanlı Devleti'nden çok sayıda imtiyazlar elde eden diğer Avrupa Devletlerinin iktisadi üstünlüğünden rahatsızlığı vardı. Ruslar Balkanlar'ın zenginliğine göz dikti. Bunun yanı sıra Akdeniz ticaretinde de söz sahibi olmak istiyordu. Rusya, bu isteklerini gerçekleştirebilmek için Osmanlı Devleti'nin kendisi hakkında olan düşüncelerini değiştirmesi gerektiğini biliyordu. Bunun içinde önceliğini Osmanlı Devleti nazarında diğer devletlerle eşit duruma geçebilme olarak belirledi. Bu hakların elde edilmesi ile Ruslar, devlet olarak tarih sahnesine çıkışlarıyla birlikte zamanla Avrupalı devletlerce gördükleri kabulü Osmanlı Devletine de kabul ettirmiş olacaktı. Böylece bu haklar kazanılırsa Rusya ekonomik bakımdan gelişecek ve siyasi bakımdan da etkisini arttıracaktı.

Rusya Osmanlı Devleti'nden tüccarları için serbest ticaret hakkını almakla kalmadı bunun yanında tüccarın kendisine, mallarına ve gemilerine, maiyetindeki adamlarına, tercümanlarına da bazı garantiler elde etti. Bunlar arasında şayet bir Rus gemisi denizde kazaya uğrarsa Osmanlı Devleti bu gemiye yardım edecekti. Bu durum sırasında o geminin tüm ihtiyaçları Osmanlı Devleti tarafından karşılanacaktı ve limanlarda verilen hizmetlerden yararlanma kolaylığı sağlanacaktı²²⁷. Gelenekler dışında Rus tüccar ve gemilerinden katiyen hediye istenmeyecekti²²⁸, Gemiler % 3 gümrük vergisini vermiş ise gemileri fazla oyalamadan boğazlardan geçişi sağlanacak ve istedikleri yere gitmeleri için hızlandırılacaktı²²⁹, Rus gemileri Osmanlı limanları

---

²²⁶ Kütükoğlu, *a.g.m.*, s. 330-331.

²²⁷ 4. ve 5. ve 18. Madde: bkz. Ek 1

²²⁸ 11. Madde: bkz. Ek 1

²²⁹ 32. Madde: bkz. Ek 1

arasında taşımacılık yapabilecekti²³⁰, Rus reayanın ticareti boyunca Osmanlı Devleti sınırları içerisinde depo ve ev kiralamasında kolaylık sağlanacaktı ve bu kiralanmış yerler korunacaktı²³¹ gibi maddeler bulunmaktadır. Ayrıca Rus ticaret gemilerine, yüklerle ilgili bilgilerin bulunduğu deftere bakılarak izn-i sefine²³² verilecekti²³³.

Rusya gemileri bir başka üçüncü bir devlete zahire veya mal götürüyorsa Osmanlı Devleti, bu taşımacılığa engel olmayacaktı²³⁴. Rus tüccarları İstanbul, İzmir ve İskenderiye'den başka her bölgeden ipek, pirinç, yemen kahvesi ve zeytinyağı satın alabilecekti²³⁵. Pamuk, pamuk ipliği, sahtiyan, balmumu ve gön gibi malzemeler sadece Osmanlı Devleti'nden değil her yerden alınabilecekti²³⁶. Mahsulün bol olduğu yıllarda incir, üzüm, fındık gibi ürünler ile tuzu²³⁷ memleketlerine ihraç izni verildi.

İmzalanan bu antlaşma ile Rus tüccarına, Karadeniz ve Akdeniz'de yapacağı ticarete kullanacağı gemilerin tonajına kısıtlama getirilerek en büyüğü 16.000 kile (26.400 pota), en küçüğü 1000 kile (1650 pota) ağırlığında yük taşıyabilen gemilere izin verildi²³⁸.

Osmanlı Devleti tebaası ile ticaret yapılan devletin tebaası arasında çıkan sorunlara, ticaret ve kefalet hususları meselesi tasdik edilmiş bir senet olduğu müddetçe kadı tarafından bakılırdı. Davanın görülmesi sırasında tüccar hangi ülke uyruğundaysa o devletin konsolos veya tercümanının bulunması gerekirdi²³⁹. Şayet dava konusu 4000 akçeyi geçerse dava İstanbul'a havale edilirdi²⁴⁰. Borçlu olanların, alacaklılara karşı sorumluluğu ya kendisi ya da varsa kefilleri üzerinden takip edilirdi. Bu borç verilmezse sırf vatandaşı olduğu için üçüncü kişilerden istenmezdi. Miras yoluyla mal devrolunup varislere geçebiliyorsa hiçbir sıkıntı olmayıp, ölen kişinin mallarının kullanım hakkı

---

²³⁰ 37. Madde: bkz. Ek 1

²³¹ 44. Madde: bkz. Ek 1

²³² Bir geminin seyrüseferi için verilen müsaade demek olan izn-i sefine, ıstılah olarak Çanakkale ve İstanbul boğazlarından geçmek isteyen gemilere verilen gidiş-dönüş müsaadesi demektir. M. Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü II*, İstanbul 1971, s. 109.

²³³ 32. Madde: Bkz. Ek 1

²³⁴ 39. Madde: bkz. Ek 1

²³⁵ 46. Madde: bkz. Ek 1

²³⁶ gös. yer.

²³⁷ 47. Madde: bkz. Ek 1

²³⁸ 30. Madde: bkz. Ek 1

²³⁹ 63. Madde: bkz. Ek 1

²⁴⁰ 64. Madde: bkz. Ek 1

varislere bırakılırdı. Ancak varis yoksa miras bırakanın varlıkları konsolosa teslim edilirdi²⁴¹.

Rusya, Osmanlı Devleti'nden en çok imtiyaz elde eden devlet olma durumunu daha da güçlendirmek için imzalamış olduğu bu antlaşma ile diğer büyük devletlerin yıllardır İstanbul'da daimi elçilik bulundurma ve ihtiyaç duyulan şehirlerde konsolosluk açabilme haklarını da kazanmış oldular. Osmanlı Devleti ise bunu kabul edip Konsolosluklara tanınan ayrıcalıklara uymak zorunda kaldı²⁴². Bu hükümle Konsolosların can ve malları Osmanlı Devleti tarafından güvence altına alınıyordu²⁴³. Ayrıca bu konsolosların görevde buldukları süre boyunca haps edilmeyecek²⁴⁴ ve evleri mühürlenmeyecekti²⁴⁵. Konsolosların ihtiyaçlarını karşılamada hiçbir zorluk çıkartılmayacaktı²⁴⁶. Rus tüccarlarına savaş esnasında altı ay müsaade edilmesi²⁴⁷ de kararlaştırıldı. Bu şartların Osmanlı Devleti tarafından kabulünden sonra, Ruslar Osmanlı Devleti'ndeki en büyük Konsolosluk ağını kurdu²⁴⁸.

Rus tüccarları için Akdeniz'de ticaret yapma sıkıntılı oluyordu. Cezayir, Tunus, ve Trablusgarp ocakları korsanları Rus tüccarlarına zararlar veriyordu. Bu durumdan haberdar olan Rusya, yapılan antlaşma ile Akdeniz'e açılan Rus tüccar gemilerinin Cezayir ve Tunus ve Trablusgarp ocakları korsanlarına karşı tüccarların zarar görmemesi için Osmanlı Devleti limanlarında korunmaları, bu korsanlar tarafından tutuklanan veya malı alınanların Osmanlı Devleti'nin yardımıyla kurtarılması ve zararlarının karşılanması, korsanların faaliyetlerinin önlenmesi için çaba gösterilmesi Osmanlı Devleti tarafından taahhüt edilmiş oluyordu²⁴⁹. Rusya, bu maddelerde kendisine uygulanan ayrıcalıkları Osmanlı Devleti tüccarlarına da uygulayacağını bildirdi. Bunun için kendi memleketlerinde ve limanlarında Osmanlı Devleti tüccarlarının ticaretlerinin genişletilmesi için diğer devletlere sağlanan kolaylıklar ve hakların aynısının Osmanlı tüccarlarına da tanınacağını²⁵⁰, bu antlaşmada belirtti.

---

²⁴¹ 8. Madde: bkz. Ek 1

²⁴² 53.,54.,55.,56.,57.,58. Ve 59. Madde: bkz Ek 1

²⁴³ 60. Madde: bkz. Ek 1

²⁴⁴ 59. Madde: bkz. Ek 1

²⁴⁵ 57. Madde: bkz. Ek 1

²⁴⁶ 52. Madde: bkz. Ek 1

²⁴⁷ 75. Madde: bkz. Ek 1

²⁴⁸ Ortaylı, *a.g.m.*, s. 133.

²⁴⁹ 60. ve 61. Madde: bkz. Ek 1

²⁵⁰ 81. Madde: bkz. Ek 1

Rusya'nın, bu hakları Osmanlı Devleti'nden elde etmesinden sonra Karadeniz'in iç deniz olma özelliği tamamen ortadan kalktı. Karadeniz'de ticaret bu şekilde Ruslara açılınca, 1802 yılında Fransa tarafından ve çok geçmeden İngiltere tarafından da bu haklar alındı. Bu devletlere verilen haklar daha sonra Sardinya, Danimarka ve İspanya ve diğer Avrupa devletlerine verildi²⁵¹.

Napolyon'un tarih sahnesine çıkışından sonra izlediği politika Rusya'yı Osmanlı Devleti ile zorunlu bir ittifak antlaşması yapmaya itti. Napolyon uyguladığı doğu siyaseti ile Rusya'nın çekindiği bir devlet oldu. Rusya, boğazlardan geçiş ve bu konuya bağlı olarakta kendi güvenliğini ön plana çıkarmaya çalıştı. Fransızlar çok geçmeden doğu Akdeniz'i egemenliği altına alma girişimlerine başlayınca Rusların asırlardır uygulamaya çalıştığı sıcak denize inme emelleri bir anda yok olmak üzereydi²⁵². Hal böyle olunca Rusya Osmanlı Devleti ile işbirliği kurma ihtiyacı hissetti²⁵³. Napolyon Bonapart Temmuz 1798'de Mısır'a saldırınca Osmanlı Devleti ile Rusya 1798'de sekiz yıllığına 14 maddeli açık bölüm, 23 maddeli gizli bölüm olmak üzere toplam 37 maddelik iki antlaşma imzaladılar²⁵⁴.

Osmanlı ve Rusya arasında yapılan bu ittifak iki devletin komşuluk münasebetlerinde bir dönüm noktası oldu. Birbirlerini yok etmeye çalışan iki devlet bu fikirlerinden vazgeçmeseler de sadece şartlar kendilerini bir ittifak antlaşması yapmaya yönlendirdi. Bu ittifak ile Rus deniz filosu ilk defa Boğazları geçti. Rus tüccarlar da Akdeniz'de ticarî ve iktisadî çıkarlarını geliştirme yönünde daha fazla haklar elde ettiler²⁵⁵.

Bundan sonra Fransa, İngiltere ve Rusya, Akdeniz ve yakın-doğu ticaretine bağlı olarak İstanbul ve boğazlar üzerindeki emelleri doğrultusunda Osmanlı Devleti nezdinde girişimlerini sürdürdüler.

---

²⁵¹ Bostan, "İzn-i Sefine ...", s. 326.

²⁵² Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi*, V, TTK, Ankara 1999, s. 28.

²⁵³ Fidan, *a.g.t.*, s. 58.

²⁵⁴ Maddeler için bkz. *Muâhedat Mecmûası*, IV, TTK, Ankara 2008, s. 14-27.

²⁵⁵ Karal, *a.g.e.*, s. 32-33.

II. BÖLÜM

87/5 NUMARALI RUSYA AHKÂM DEFTERİ

1. 87/5 NUMARALI RUSYA AHKÂM DEFTERİNİN HÜKÜM ÖZETLERİ

1-1: Konsolos vekili ataması.

1-2: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.

2-3: Rusya Tüccarı'nın malının gasb edilmesine dair.

2-4: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.

2-5: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

3-6: Alacak verecek meselesi.

3-7: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

4-8: Alacak verecek meselesi.

5-9: Der-aliyye'den Berren Rumeli'de vâki bazı mahallere ve ondan Eflak ve Boğdan tarikiyle re's-i hududuna gelmek için izin yol izni.

5-10: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

5-11: Fazla gümrük talep edilmemesine dair.

5-12: “

6-13: “

6-14: Rus tebasının Kudus-ı Şerife ve sair sâbık ziyaretgâhlara varıp gelmesi izni.

7-15: Rusya konsolosları ve tercümanları ve tacirlerin ihtiyaçlarına dair.

7-16: Fazla gümrük talep edilmemesine dair.

7-17: “

7-18: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.

7-19: Rus tebasının Derâliyye'mden bahren Kıbrıs'a ordan Eflak ve Boğdan tarikiyle Rus hududuna yol izni.

8-20: İzmir'e gitmek için ticaret izni.

8-21: Hizmetkâra yol izni gereği.

8-22: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

8-23: “

8-24: “

8-25: Rusya konsolosları ve tercümanları ve tacirlerin ihtiyaçlarına dair.

9-26: Rusçuk'dan Bükreş'e ve oradan Rusya hududuna giden Rusya Tüccarları hakkında.

9-27: Ticaret muahedesinin kurallarına uyulması gereği.

11-28: Rusçuk, Kanastöz ve İnöz, Varna ve Bahr-i Sefid'e yol izni.

12-29: Ulaklara gereken kolaylıkların sağlanmasına dair.

12-30: Fırtına sebebiyle şikest olan gemiye yardım edilmesi.

12-31: Bahr-ı Sefid'e ticaret izni.

12-32: “

13-33: Eşkîya saldırısına dair.

13-34: Fazla gümrük talep edilmemesine dair.

14-35: Der-aliyye'den bahren İzmir'a ve ondan berren Rumeli'den Eflak tarikiyle re's-i hududa yol izni.

14-36: Rus tebasının Kudus-ı Şerife ve sair sâbık ziyaretgâhlara varıp gelmesi izni.

14-37: Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki cezirelere ve sâir mahallere varup gelmek için izin.

14-38 : Bahr-i Sefid'e ticaret izni

15-39 : Fazla gümrük talep edilmesine dair

15-40 : Rus tebasının Kudus-ı Şerife ve sair sâbık ziyaretgâhlara varıp gelmesi izni.

15-41: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

15-42: “

15-43: Amasya ve Samsun'a varup gelmek üzere yol hükmü.

- 15-44: Mısır'a varup gelmek üzere yol hükmü.
- 16-45: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 16-46: “
- 16-47: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.
- 16-48: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 16-49: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.
- 16-50: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 16-51: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.
- 17-52: Yol hükmü.
- 17-53: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 17-54: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.
- 17-55: Büyük davaların İstanbul'a havale edilmesine dair.
- 17-56: Der-aliyye'den berren Eflak ve Boğdan tarikiyle re's-i hududa varup gelmeğe dair yol izni.
- 17-57: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.
- 18-58: “
- 18-59: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 18-60: “
- 19-61: Ticaret muahedesinin kurallarına uyulması gereği.
- 20-62: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.
- 21-63: Yol hükmü.
- 21-64: Büyük davaların İstanbul'a havale edilmesine dair.
- 21-65: Alacak verecek meselesi.
- 22-66: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.
- 22-67: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 22-68: “

22-69: Der-aliyye’mden Kavala ve ondan re’s-i hududa varıp gelmek hususunda.

22-70: Bahr-i Siyah’a ticaret izni.

23-71: “

23-72: Der-aliyye’den bahren İsmailiye ve ondan re’s-i hududa varup gelmek üzere yol hükmü.

24-73: Ulaklara gereken kolaylıkların sağlanmasına dair.

24-74: Bahr-i Sefid’e ticaret izni.

24-75: “

24-76: Âsitane-i Saadet’ten berren re’s-i hududa varup gelmek üzere yol hükmü.

24-77: Der-aliyye’den Bağdat cânibine varup gelmek üzere yol hükmü.

24-78: Rus tebasının Kudus-ı Şerife ve sair sâbık ziyaretgâhlara varıp gelmesi izni.

25-79: Ticaret muahedesinin kurallarına uyulması gereği.

25-80: Bahr-i Sefid’e ticaret izni.

26-81: “

26-82: Fazla gümrük talep edilmemesine dair.

27-83: Bahr-i Sefid’e ticaret izni.

27-84: “

28-85: Rus tüccarlarının rahatsız edilmemesine dair.

28-86: Bahr-i Sefid’e ticaret izni.

28-87: “

29-88: Rus tüccarın satamadığı malları nakl işlemlerine dair.

29-89: Alacak verecek meselesi.

30-90: Esir alışverişinde çıkan sorunlara dair.

30-91: Bahr-i Sefid’e ticaret izni.

31-92: “

31-93: “

31-94: İzmir'e yol izni.

31-95: Tuna ve Uzuncaabâd panayırlarına ve ondan Rumeli'de vâki bazı mahallere varıp gelme yol izni.

31-96: Yol hükmü.

31-97: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.

31-98: “

32-99: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

32-100: Berren Eflak ve Boğdan tarikiyle re's-i hududa varup gelince ber-mutad yol hükmü.

32-101: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.

32-102: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

32-103: “

33-104: “

33-105: “

33-106: “

33-107: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.

33-108: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

33-109: Yol hükmü.

33-110: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.

33-111: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

33-112: “

34-113: “

34-114: “

34-115: “

34-116: “

34-117: “

- 34-118: “
- 34-119: “
- 35-120: “
- 35-121: Fazla gümrük talep edilmemesine dair.
- 35-122: Rusya konsolosları ve tercümanları ve tacirlerin ihtiyaçlarına dair Fırın Açılması.
- 36-123: Bursa'ya ticaret için izin.
- 36-124: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 37-125: “
- 37-126: “
- 38-127: “
- 39-128: “
- 39-129: “
- 40-130: “
- 40-131: “
- 41-132: Alacak verecek meselesi.
- 42-133: Fazla gümrük talep edilmemesine dair.
- 42-134: “
- 43-135: Rus tebasının Kudus-ı Şerife ve sair sâbık ziyaretgâhlara varıp gelmesi izni.
- 43-136: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 43-137: Dersaadet'ten Rumeli'de vâki Selanik ve sâir mahallere ve ondan re's-i hududa varup gelmek üzere ber-mu'tâd yol emirleri.
- 43-138: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 44-139: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.
- 44-140: Selanik, İnöz ve Edirne'ye yol izni.
- 44-141: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.

- 44-142: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 44-143: Fazla gmrk taleb edilmemesine dair.
- 44-144: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 44-145: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 44-146: İzmir'e ticaret izni.
- 45-147: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 45-148: “
- 46-149: “
- 46-150: “
- 46-151: “
- 47-152: “
- 47-153: Din değişimi ile alakalı hüküm.
- 47-154: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 47-155: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.
- 47-156: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 47-157: “
- 48-158: Korsan saldırılarına dair.
- 48-159: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 48-160: “
- 48-161: Yol hükmü.
- 49-162: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 49-163: Alacak verecek meselesi.
- 49-164: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 50-165: “
- 50-166: “
- 51-167: “

- 52-168: Gümrük taleb edilmemesine dair.
- 52-169: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 52-170: Firari meselesi.
- 54-171: Bahr-i Sefid'e ve Bursa'ya ticaret izni.
- 54-172: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 54-173: “
- 54-174: “
- 55-175: “
- 55-176: “
- 55-177: “
- 55-178: “
- 55-179: Dersaadet'ten berren re's-i hududa varup gelmek üzere ber-mu'tâd yol hükmü.
- 55-180: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 55-181: Korsan saldırılarına dair.
- 56-182: Rus tebasının Kudus-ı Şerife ve sair sâbık ziyaretgâhlara varıp gelmesi izni.
- 56-183: Der-aliyye'den İzmir'e ve Rumeli'de vâki bazı mahallere ve ondan re's-i hududa varup gelmek üzere yol hükmü.
- 56-184: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 56-185: Alacak verecek meselesi.
- 57-186: Bahr-i Sefid'e ticaret izni ve Eflak ve Boğdan tarikiyle Der-aliyye'den re's-i hududa varup gelmek üzere yol hükmü.
- 57-187: Bahr-i Sefid'e ticaret izni ve nye'ye yol hükmü.
- 57-188: Alacak verecek meselesi.
- 57-189: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 57-190: “
- 57-191: “

58-192: Fırtına sebebiyle şikest olan gemiye yardım edilmesi.

58-193: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

58-194: “

58-195: “

58-196: “

59-197: Alacak verecek meselesi.

59-198: Rusya konsolosları ve tercümanları ve tacirlerin ihtiyaçlarına dair Fırın Açılması.

59-199: Rus tüccarlarının rahatsız edilmemesine dair.

60-200: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

60-201: “

60-202: Rus Konsoloslarının rahatsız edilmemesine dair.

61-203: Reayalar arası anlaşmazlığa dair.

61-204: Bahr-i Sefid'e ticaret izni ve Eflak'a yol izni.

61-205: Der-aliyye'den İzmir'e ve Rumeli'de vâki bazı mahallere ve ondan re's-i hududa varup gelmek üzere yol hükmü.

62-206: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

62-207: Fazla gümrük talep edilmemesine dair.

62-208: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

62-209: “

62-210: “

62-211: “

63-212: Firari meselesi.

63-213: Şerh

63-214: Şerh

63-215: Rus tüccarların sorunlarına dair.

- 63-216: Fırtına sebebiyle şikest olan gemiye yardım edilmesi.
- 64-217: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 64-218: “
- 64-219: “
- 64-220: Der-aliyye'den berren Anadolu tarikiyle Ejderhan'a varup gelmek üzere yol hükmü.
- 64-221: Der-aliyye'den İzmir'e varup gelmek üzere yol hükmü.
- 64-222: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 64-223: “
- 65-224: “
- 65-225: İzmir'den ol havâlîde vâki bazı mahallere yol hükmü.
- 65-226: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 65-227: Fırtına sebebiyle şikest olan gemiye yardım edilmesi.
- 65-228: Edirne ve havalisine yol hükmü.
- 65-229: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.
- 65-230: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 66-231: Fazla gümrük talep edilmemesine dair.
- 66-232: “
- 67-233: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 67-234: “
- 67-235: Rusya konsolosları ve tercümanları ve tacirlerin ihtiyaçlarına dair Fırın Açılması.
- 67-236: Fazla gümrük talep edilmemesine dair.
- 68-237: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 68-238: Fazla gümrük talep edilmemesine dair.
- 69-239: Alacak verecek meselesi.

69-240: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

70-241: Fazla gümrük talep edilmemesine dair.

71-243: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

71-244: “

71-245: Korsan saldırılarına dair.

71-246: İzmir'e ve Anadolu ve Rumeli'de bazı mahallere varup gelmesi için yol hükmü.

72-248: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

71-247: “

72-249: Fazla gümrük talep edilmemesine dair.

72-250: Der-aliyye'den berren Edirne'ye ve ondan Rumeli'de vâki bazı mahallere varup gelmek üzere yol hükmü.

72-251: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

72-252: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.

72-253 Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

73-254: Fazla gümrük talep edilmemesine dair.

73-255: Konsolosa yol izni.

74-256: Yol hükmü.

74-257: Konsolosa yol izni.

74-258: Yol hükmü.

74-259: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

75-260: “

75-261: “

75-262: “

75-263: “

75-264: İznikmid canibine ticaret izni.

75-265: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

75-266: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.

76-267: Alacak verecek meselesi.

76-268: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

76-269: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

77-270: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.

77-271: “

77-272: Alacak verecek meselesi.

78-273: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

78-274: “

78-275: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.

78-276: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

78-277: “

78-278: “

78-279: Bahr-i Siyah'a ticaret izni ve Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

79-280: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

79-281: “

79-282: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.

79-283: “

79-284: Fazla g m r k talep edilmemesine dair.

79-285: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.

79-286: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

80-287: “

80-288: “

80-289: Berren Anadolu'da vâki Amasya'ya ve ondan re's-i hudûda yol hükmü ve berren Rumeli'de vâki bazı mahallere yol hükmü.

80-290: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

- 80-291: “
- 80-292: Bahr-i Siyah’a ticaret izni.
- 80-293: Bahr-i Sefid’e ticaret izni.
- 80-294: İslimiye panayırına yol hükmü.
- 81-295: Bahr-i Siyah’a ticaret izni.
- 81-296: Bahr-i Sefid’e ticaret izni.
- 81-297: “
- 82-298: “
- 82-299: Rusya’ya geri dönüş izni.
- 82-300: Korsan saldırılarına dair.
- 83-301: Bahr-i Sefid’e ticaret izni.
- 83-302: Bahr-i Siyah’a ticaret izni.
- 83-303: Bahr-i Sefid’e ticaret izni.
- 83-304: Bahr-i Siyah’a ticaret izni.
- 83-305: Dersaadet’ten İzmir’e yol hükmü.
- 83-306: Bahr-i Sefid’e ticaret izni.
- 83-307: “
- 84-308: “
- 84-309: Bursa’ya ticaret izni.
- 84-310: Fazla gümrük talep edilmemesine dair.
- 85-311: Bahr-i Sefid’e ticaret izni.
- 85-312: İzmir’e ticaret izni.
- 85-313: “
- 85-314: “
- 85-315: “
- 85-316: Bursa ve Bahr-i Sefid’e ticaret izni.

- 85-317: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 85-318: “
- 85-319: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.
- 85-320: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 86-321: “
- 86-322: Konsolosa yol izni.
- 86-323: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.
- 86-324: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 86-325: “
- 86-326: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.
- 86-327: “
- 86-328: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 87-329: “
- 87-330: “
- 87-331: Françe tâifesinden Magolon'ın Konsolos himayesinde yaşamasına dair.
- 87-332: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.
- 88-333: “
- 88-334: “
- 88-335: “
- 89-336: “
- 89-337: “
- 89-338: “
- 89-339: “
- 89-340: “
- 89-341: “
- 89-342: “

89-343: Yol hükmü.

89-344: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.

90-345: Fazla gümrük talep edilmemesine dair.

90-346: Alacak verecek meselesi.

90-347: Tercümana yol izni.

91-348: “

91-349: Fazla gümrük talep edilmemesine dair.

92-350: Rusya Tüccarı'nın malının gasb edilmesine dair.

92-351: Rusya Tüccarı'nın malının gasb edilmesine dair.

93-352: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

93-353: “

93-354: “

93-355: “

93-356: “

93-357: “

93-358: “

93-359: Fazla gümrük talep edilmemesine dair.

94-360: Berren Rumeli'de vâki bazı mahallere ve ondan re's-i hududa varup gelmek üzere yol hükmü.

94-361: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.

94-362: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

94-363: Alacak verecek meselesi.

94-364: Berren Lazıçe ve Rumeli'de vâki sâir mahallere varup gelmeleri için yol hükmü.

94-365: Bahr-i Siyah'a ticaret izni.

94-366: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

94-367: Bahr-i Sefid'e ticaret izni ve Der-aliyye'den Keşif Dağı'na ve Bahr-i Sefid'de vâki bazı mahallere yol hükmü.

94-368: Bahr-i Sefid'e ticaret izni.

95-369: Fazla gümrük talep edilmemesine dair.

95-370: Alacak verecek meselesi.

95-371: Fazla gümrük talep edilmemesine dair.

2. 87/5 NUMARALI RUSYA AHKÂM DEFTERİNİN TRANSKRİPTLİ METNİ

Fi zamân-ı sadr-i sudûri'l-vüzerâ Hazret-i İzzet Mehmed Paşa yesserallâhü mâ yeşâü ve fî âyân-i reîsü'l-küttâb Mehmed Raşid Efendi nâle mâ yetemennâhü

Âharın vekâleti için fî evâhir-i Zâ sene minhü tarihinde emri yazılmıştır.

[1-1]

İstendil ceziresi nâibine hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Victor Koçubey hatimet avâkıbühü bi'l-hayr südde-i saadetime mühürlü arzuhal gönderüb Rusya devleti tarafından lazım görülecek âmme-i mevâki'de konsoloslar ve konsolos vekillerinin ta'yinine Devlet-i Aliyye'miz cânibinden ruhsat verilüb dost olan sair düvelin konsolosları i'tibar olundukları gibi merkûmlar dahi mu'teber tutulalar deyü ahitname-i hümayûnumda münderic olduğundan İstendil ceziresinden mürûr ve ubûr iden Rusya tüccâr sefâini ve tüccar ve adamlarının vuku' bulan umûr ve hususlarını rü'yet etmek üzere konsolos nasb oluncaya dek konsolos vekili lazım geldiğine binâen Rusya reâyâsından Vemçihozoki nâm müstemen konsolos vekili nasb ve tayin olduğundan bahisle ahitnâme-i hümayun şurûtu mûcibince İstendil ceziresine iyâb ve zehâb eden Rusya sefâini ve tüccar ve adamlarının umûrlarını rü'yet edüb konsolos vekâleti umûruna hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn âhardan müdahale olunmamak ve himayet ve sıyanet olunmak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â etmekle asıl konsolosun vüruduna dek vekalet etmek üzere ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn konsolos vekili nasb olunmak fermanım olmağın imdi sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin ber-minvâl-i muharrer İstendil ceziresine asıl konsolos nasb ve vârid oluncaya dek ol taraftan mürur ve ubûr eden Rusya sefâini ve tüccar ve adamlarının vâki olan umûr ve hususlarını konsolos vekili nasb olunan müstemen-i mersûm Dekihon Zani rü'yet ve konsolosluk resmini lazım geldiği üzere ahz edüb mugâyir emr-i âlî vekaleti umûruna dahl ve taarruz olunmayub himayet ve sıyanet olunmak bâbında. **Fî evâhir-i Ra sene 1212.**

[1-2]

Liman Nazırı zîde mecdühûye ve Kavak Ustası ve Hisar gümrüğü Emini zîde kadruhümâya hüküm ki,

Rusya devletinin hâlâ Der-aliyye’nde mukim ortaelçisi Victor Koçubey hatimet avâkıbühû bi’l-hayr sūdde-i saadetime mühürlü arzuhal gönderüb Rusya kapudanlarından Gibozoya Lavro nâm kapudan Bahr-i Sefid’de vâki‘ Devlet-i Aliyye’me tâbi‘ olmayan düvel-i sâire memâliki mahsulâtından olmak üzere elçi-yi mümâ-ileyh tarafından bu def’a takdim olunan defter-i ma‘mûlün-bih mantûkunca kırk bin vukiyye hamr ile râkib olduğu bir kıt’a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid tarafından Der-aliyye’me vürûd ve hamûle-i merkûmeyi bu tarafta ihrâc etmeksizin ber-mûceb-i şurût-ı mu‘ahede doğru Rusya memâlikine nakl için Bahr-i Siyah tarafına azimet murad eylediğın inha ve şurût-ı mu‘ahede üzere sefine-i merkûmenin eşya-i mezbûre ile Bahr-i Siyah tarafına mürûruna mümâni‘at ve bir türlü bahane ile tevakkuf ve teahhur ettirilmemek bâbında emr-i şerifim sudurunu istid‘â ve ber-mûceb-i muharrer kapudan-ı mersûm eşya-i merkûme ile doğru Bahr-i Siyah tarikiyle Rusya memâlikine nakl edeceğini mübeyyin zikrolunan defteri divan-ı hümayûn kaleminde hıfz ve ibkâ olunmakla ber-muktezâ-yı şurût-ı mu‘ahede sefine-i merkûmenin hamûle-i mezbûresiyle mürûruna mümâni‘at olunmamak fermanım olmağın imdi siz ki Liman Nâzırı ve Kavak Ustası ve gümrükçü-i mümâ-ileyhsiz ber-vech-i muharrer düvel-i sâire mahsulâtıyla mahmûl kapudan-ı mersûm râkib olduğu bir kıt’a Rusya sefinesiyle Boğaz’a vürudunda yedine i‘tâ olunan işbu izn-i sefine emr-i şerifime ba‘de’n-nazar mademki rızasıyla kapudan-ı mersûm hamûlesinden bu tarafta çıkarub bey‘ eylemeye ve ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn üç yüz akçe selâmet resmini edâ eyleye mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn gümrük ve ziyade selâmet akçesi ve sâir gûne resm mutâlebesiyle bir türlü tevkif ve te’hir ve müruruna mümâni‘attan mübâ‘adet ve eğer hamûlesinden bir miktarını hüsn-i rızasıyla çıkarub bey‘ iderse karar verilen tarife mûcibince yalnız fûruht eylediğı eşyanın yüzde üç hesabı üzere gümrüğünü ba‘de’l-edâ ziyade gümrük ve âhar resm ve vergü mutalebesinden ve hamûlesi yoklanmaktan mücânebet ve sâlimen mürûruna dikkat ve sefine-i merkûme derûnunda Devlet-i Aliyye’ın reâyâsı olduğuna şüphe âriz olursa yoklanub mademki derûnunda Devlet-i Aliyye’ın reâyâsı olmaya kat‘â tevkif ve te’hir olunmayub ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn himâyet ve sıyânet olunmak bâbında. **Evâhir-i Ra sene 1212.**

[2-3]

Mora valisi sadr-ı esbak vezir Hasan Paşa’ya ve Arın kadısına hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim elçisi Victor Koçubey hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a mühürlü arzuhalde Rusya reâyâsından Dimitribod Lazadi nâm Oficciyâl bundan iki mâh mukaddem Anavadinli Kanbur Osman nâm reisin süvâr olduğu çenber ta'bir olunan bir kıt'a kayığına malûmü'l-miktar ve'l-ecnâs eşyasını Zante ceziresinde tahmil ve cezire-i merkûmeden azimeti esnâsında kayık-ı merkûm Venedik beylik sefinesine tesadüf birle tevkif ve Zante'ye ircâ' ve Rusyalu-yı mersûmun derununda mevcut ekser eşyası Françelü tarafından ihrâc ve zapt olunduktan sonra bâ-defter-i müfredât iki yüz doksan sekiz kuruşluk eşya-yı mütenevvi'a-i bâkiyye ile kayık-ı mezbûr Anavarin kazasına azimet ve Rusyalu-yı mersûm dahi birkaç gün mürûrunda eşyâ-yı bakıyye-i mezkûresini reis-i mezkûr ve taifesinden talep eyledikte inkâra tasaddilerine binâen husus-ı mezbûru kayık-ı mezkûrun sahibi Anavarinli İdris Bey'e lede'l-ifade i'zâr-ı beyhude irâd eylediğin inhâ ve sen ki vezir-i müşârun-ileyhsin eşya-yı bakıyye-i mezkûrenin aynı veyahut semenini ma'rifet-i şer'le tamamen tahsil ve İnebolu'na mukîm Rusya konsolosu vekiline kâmilten teslim olunmak bâbında sana hitaben emr-i şerifim sudurunu tahrir ve istid'a etmekle sen ki vezir-i müşârun-ileyhsin eşyâ-yı bakıyye-i mezkûrenin aynı ve yahut semenini marifet-i şer'le lazım gelenlerden tamamen tahsil ve konsolos-ı mersûma teslim ve ihkâk-ı hakk olunmak fermanım olmağın imdi eşyâ-yı bakıyye-i mezkûrenin aynı yahut semeni iktiza edenlerden bi-eyyi-vechin-kân tahsil ve konsolos-ı mersûma teslimi matlub idüğü siz ki vezir-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimâsız malumunuz oldukta ber-minvâl-i meşruh eşyâ-yı bakıyye-i mezkûrenin aynı yahut semeni her ne ise ma'rifet-i şer'le ba'de's-sübût icab ve iktiza edenlerden alâ-eyyi-hâl tamamen ve kâmilten tahsil ve konsolos-ı mersûma redd ve teslim birle icra-yı şer' ve ihkâk-ı hakk ihtimâm ve dikkad ve a'mâz ve tesâmuhdan ve hilâf-ı şer'-i gadrî ve ibtâl-i hakkı mûcib olur hâlâtı tecvizden hazer ve mübâ'adet eylemeniz bâbında.

Evâhir-i Râ sene 1212.

[2-4]

Rusya kapudanlarından Georgio Panayoni nâm kapudan yirmi sekiz kantar rişte-i penbe ve yüz otuz kantar kuru üzüm ve on altı kantar künk ve on altı kantar badem ve yedi yüz kantar harnub ve iki yüz elli sanduk limon ve yetmiş varil âb-ı limon. **Evâhir-i Râ sene 1212.**

Giovanni Fadanorkopolo nâm kapudan Burgaz'dan işıra olunmuş bin beş yüz varil hamr ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya sefineleriyle Bahr-i Siyah'a azimet etmeleriyle izn-i sefine emirleri yazılmışdır. **Evâhir-i Râ sene 1212.**

[2-5]

Giovanni Salaka nâm Rusyalu kapudan iki bin kile hınta ve Antonio Sevabulo nâm kapudan altı bin kile hınta ve Dimitri nâm kapudan iki bin kantar âhen-i ham ve üç yüz kile hınta ve Nicola Kacıyalo nâm kapudan dokuz bin kile hınta ve Mario Menankopolo nâm kapudan dört bin kile hınta ve Dorolikardo Polo nâm kapudan dahi bin beş yüz kile hınta, Dimitri Bolebiyiranini nâm kapudan üç bin kile hınta, Michael Asurulo nâm kapudan yedi bin kile hınta. **Evâhir-i S sene 1212.**

Vasili Kofa nâm kapudan sekiz bin kile hınta, Vasili Masori nâm kapudan bin sekiz yüz kile hınta, Hristofor Deminiyuvik nâm kapudan iki bin sekiz yüz kantar âhen-i ham, Alesandro Cakala nâm kapudan yedi bin kile hınta, Dimitriyu Pana nâm kapudan on dört bin beş yüz kile hınta, Bengzo Andriş nâm kapudan on bin kile hınta Konstantino Espakopuli nâm kapudan altı bin kile hınta, Ciyorciyo Siprinuk nâm kapudan altı bin kile hınta; **Evâhir-i Râ sene 1212.**

Manavopaline nâm kapudan üç bin altı yüz kile hınta ve Mihali Nisturkamuyuri nâm kapudan dört bin beş yüz kile hınta, Giovanni Vakuro nâm kapudan dört bin kile hınta, Anatasi Karpuryuno nâm kapudan on bin kile hınta; **Evâsıt-ı Râ sene 1212.**

Makole Nikobukoraki nâm kapudan üç bin beş yüz kantar âhen-i ham ve sekiz fiçı havyar, Angeli Valdiko nâm kapudan bin üç yüz kantar âhen-i ham ve iki yüz kantar havyar ve altmış kantar telatin ve yüz kantar yapağı ve Hırasimo Lepkardöpulo nâm kapudan bin sekiz yüz kantar âhen-i ham ve yüz elli sandık vikadi, Dimitri Monopolo nâm kapudan bin kantar âhen-i ham ve iki bin kile hınta ve yirmi dört varil havyar, Konstantino Karatervi nâm kapudan altı bin kile hınta, Giovanni Vanezi nâm kapudan bin beş yüz kantar âhen-i ham, Spiroff Korako nâm kapudan iki bin sekiz yüz kantar âhen-i ham ve yüz yetmiş kantar yapağı ve üç fiçı havyar, Giovanni Garbisi nâm kapudan yedi yüz kantar âhen-i ham ve bin kile hınta ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid cânibine azimet murad etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine ve himayet ve sıyaneti hâvi evâmir-i aliyye yazılmışdır. **Evâhir-i Râ sene 1212.**

[3-6]

Mîr-i mirân-ı kirâmdan Eğriboz sancağı mütesellimi dâme iclâlühûya ve Eğriboz kadısına hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm Victor de Koçubey hatimet avâkibühû bi'l-hayr südde-i saâdetüme mühürlü arzuhal edüb Rusya tüccarından Hristofor Gandopolo nâm Rusyalu tacir Eğriboz muzafâtından Galacid kasabası mütemekkinlerinden Nicola Papadopula nâm zimmî reisin süvvâr olduğu bir kıt'a sefineye reis-i mestûr ve yine kasabamızdan kocabaşısı olan Ceralasi Oğufin nâm zimmî ile iştirâken mutasarrıflar iken sefine-i mestûreyi üç sene mukaddem cümlesinin irade ve rızalarıyla reis-i mesfûr tarafından altı bin dört yüz yirmi kuruşa fûruht ve meblağ-ı mezbûr mersûm Ceralasi zimmîye teslim ve Rusyalu mersûmun hissesine isabet eden bin yetmiş guruş bi'd-defeât talep olundukta zimmî-yi mesfûr a'zâr-ı beyhûde iradında olan mümatale ve ibtâl-i hak sevdasında olduğu beyanıyla mesfûr Eğriboz'a ihzâr ve ve Rusyalu-yı mersûmun vekili ve şeriki olan İvan Milobani nâm Nemçelü ile terâfi'a-i şer' ve zimmetinde olan ol miktar guruş tamamen tahsil ve vekil-i mersûma teslim ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â eylediği ecilden siz ki mir-i mirân ve mevlana mümâ-ileyhsiz; Eğriboz mahkemesinde şer'le terâfi' ve ihkâk-ı hak olunmak fermanım olmağın imdi ber-minvâl-i muharrer Eğriboz mahkemesinde tâcir-i mersûmun vekil-i şer'îsi mersûm ile hakk ve adl üzere terâfi' ve zimmetinde şer'an mütebeyyin ve mütehakkık olan hakkı tamamen tahsîl ve ve vekil-i mersûma teslim birle icrâ-yı hakka ihtimam ve dikkat ve hilâf-ı şer' gadri ve ibtâl-i hakkı mücib olur hâlâtdan akzâ ve mücanebet eylemeniz bâbında. **Fî evâil-i R sene [12]12**

[3-7]

Boğazhisarları Nâiblerine ve Dizdarlarına ve Gümrük Emini zîde kadrühüme

Reâyâ-yı Devlet-i Aliyyemden olanlar kayıklarıyla Akdeniz'den Ham Sirke ve Kuruyemiş ve bilâd-ı İslâmiyeden ihrâcî memnu' olmayan eşyâ-yı sâire hamûlesiyile Karadeniz'den Rusya iskelelerine gidüb bey' ve bu taraftan hinta ve şair ve sâir zehâyiri iştira ve Asitane-i Aliyyeme ve Akdeniz'e ve'l-hâsıl kendülerine ve alivirecek mahallere me'zun olub ol makûle ticarete talib olan kayıklar rüesâsı kendü taifesi için mukim olduğu adanın kocabaşıları yedinde mahfûz Kebir Ada mührüyle memhûr kefalet kâğıdını ibraz eyledikte mellâh ve neferâtın isimleri kefalet kâğıdına tatbik

olunub muvâfik geldüğü takdirde zikrolunan kefâlet kâğıdı Tersâne-i Âmirem ve İstanbul defterlerine kayd ve kâğıd-ı mezkûr Divan-hânedede hıfz ve gümrük ilmühaberi verilmek ve sefine reisi mellâhlarına kefil olmak ve reisinin dahi bu taraftan kavî ve muteber kefilî olmak ve işbu kefalet dahi mellâhlarının miktar ve ismini ve şöhreti ve vilayetleri tasrihiyle kendüler Tersâne-i Âmireme ve gümrük defterlerine ba'de'l-kayd ticaret-i mezkûreye me'zuniyeti muhtevi daima gidüb gelmege açuverecek vechle Tersâne-i Âmirem tarafından ve gümrük emini cânibinden ba'de'l-i'lâm bir kıt'a izn-i sefine emr-i şerifi i'tâ olunmak ve hîn-i azimet ve avdetlerinde dahi yoklanmak hususu verilen nizâm-ı cedid muktezâsından olduğuna binâen Santoron ceziresi reâyâsından Cento nâm zimmî reis râkib olduğu Şehtiye ta'bir olunur bir kıt'a sefinesini Rusya bezirgânlarından Ayastas Palasarın nâm tâcir isticâr ve derununa hâm sirke tahmil ve dâhilü't-ticâre Rusya bilâdına azimet murad eylediğin mukaddemâ reis-i mesfûr bâ-arzuhal inhâ ve beyân olan muhtevi emr-i şerif i'tâsını istid'â eyledikte husus-i mezbûr nizâm-ı cedid şurûtu muktezâsınca tanzim ve kefile rabt ve hakikat-i keyfiyeti i'lâm eylemek üzere Tersâne-i Âmirem ve İstanbul gümrüğü eminlerine havâle olundukta reis-i mersûmun Sterinof veled-i Nekine ve Marfo veled-i Nekine ve Anton veled-i Borhola ve Yamandi veled-i Beton ve Yorgi veled-i Mani ve Anton veled-i Manol ve Yani veled-i Vasil ve Yoka veled-i Nekine ve Yorgi veled-i Nikola ve Dimitri veled-i Yani ve Yani veled-i Anton nâm on beş nefer reâyâ ve mellâhları olub reis-i mersûm ve mellâhları mesfûrûn âhar diyarda kalmayup yine avdet edeceklerine ve yedine verilen emr-i şerife ve resm-i raiyyete ve rızaya muhalif harekette bulunmayacaklarına Santarun ceziresi kocabaşısının kebir mührüyle memhûr Rumi ibâre ile bir kıt'a kâğıt ibraz ve edâsına eylediğini ve râkib oldukları sefine ve tamam mellâhları doğru Âsitâne-i saadetime avdet eylemek şartıyla mellâhları mesfûrûn birbirlerine ve reis-i mersûm cümlesine tekeffül eyledikleri ve kendüler reis-i mersûmun kendü nefesine dahi Âsitane'de duhan gümrüğü kurbunda sâkin Duhancı İşkeboloslu Yani veled-i Anışti nâm zimmi kefil olduğu ve gümrük defterlerine kaydolunduğunu ba'de'l-i'lâm i'lâmları ve nizâm-ı cedid şurûtu mûcibince amel ve hareket olunmak için [birle] iki yüz on bir senesi evâsıt-ı Zilka'desinde emr-i şerifim sâdır olmuş idi. El-hâletü hâzihî Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Victor de Koçubey hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde Rusyalu bezirgân-ı mersum Anaştâş Balahiyar sana isticar eylediği Hayto nâm zimmi maru'z-zikr sefinesine Rusya memâliki mahsulatından olmak üzere iki bin beş yüz kile hinta tahmil

ve eğerçi Der-aliyyeme naklolunmuş olub bu tarafta lüzumu olmayaacağından hinta-i mezbûreyi Bahr-i Sefid canibine nakl ve imrârına muhalefet olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â ve sefine-i mezkûr limana azimet ve avdetinde Liman Nâzırı Mehmed zîde mecdühû üzerine varub mukaddemâ i'tâ olunan emr-i âli mûcibince yoklanub isim ve eşkâl ve vilayetleri sebt-i defter olunan onbeş nefer Rum taifeleri bi't-taharri tetkik ve kuyûd-i eşkâllerine nazar olundukta cümlesi mutabik zuhur edüb bu taraftan imrâr eden mellâhlar olduğu lede't-tahkik kayıtları terkin olunduğun nâzır-ı mûmâileyh inhâ ve sefine-i mezkûrda hamûlesi hinta Rusya diyarından Kerson iskelesinen olmuş olduğu tetkik ve mellâhları hususunda şerâit-i mer'iyeye mevcut idüğü tahkik olunmuş olduğunu İstanbul gümrüğü emini dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından Hasan dâme mecdühû i'lâm etmeleriyle hinta-i mezkûrenin bu tarafta şimdiki halde lüzumu olmayub ber-vech-i muharrer mukaddemâ verilen emr-i şerif-i mezkûrda dahi sefine-i mezkûre hamûlesinin Der-aliyye'de lüzumu olmadığı halde Akdeniz'e imrârına ruhsat verilmek hususu münderic ve mestûr olmağla imrârına ruhsat verilmek için divan-ı hümayunum tarafından emr-i şerifim ısdârı hususunu hâlâ şikk-ı sâlis ve zehâir nâzırı Ahmed Azmi dâme mecdühû i'lâm etmeğin vech-i meşruh üzere amel ve hareket olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlana ve sair mûmâ-ileyhim siz tacir-i mesfûr Rusya memleketi mahsulünden olmak üzere isticar eylediği reis-i mersûm Canto'nun sefinesine tahmil eylediği mârru'z-zikr ikibin beşyüz kile hintanın adem-i lüzumuna binaen bu tarafta taşra ihrac eylemeyüb li-ecli'l-bey' Akdeniz tarafına nakl murad eylediği cihetten ber-mûceb-i şurût-ı nizâm ol mikdar hamûle ile sefine-i merkûmenin Bahr-i Sefid tarafına mürûruna ruhsat verilmiş olduğu malumunuz oldukta ber-minvâl-i muharrer sefine-i merkûme ol mikdar kile hinta hamûlesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda mu'tâd üzere yoklanub mâdemki ol mikdar kile hinta hamûleden mâ-'adâ sefine-i mezbûre derûnunda memnu'âtdan bir nesne olmaya ol mikdar kile hintanın sefine-i mezkûre ile mürûruna mûmâni'at olunmayub lakin bu vesile ile bilâ-fermân sâir müstemen sefinesiyle ve reâyâ kayıklarıyla Boğaz'dan taşra bir habbe zahire nakline irâet-i ruhsattan be-gâyet tehâşi ve mûcânebet eylemeniz bâbında; **sene 1212**

Mukaddemce sâdir olan emr-i âlî lede'l-vusûl mazmûn-ı emr-i âlî ve tehâvün ile vehâmeti müntic olacağı mîr-i merkûma ifade ve ber-mantûk-ı emr-i âli mübaşir ile me'an Devlet-i Aliyye'ye serî'an azimeti müekkedün-bih olunduğu ifadesiyle müstemen sefinesi isticâr ve tedarikine iktizab bundan on beş gün mürurunda azimet

irâde olduğunu nâtik müşarun-ileyhimin vârid olan mektub ve Holomiç kadısının i'lâmına ... bâ-fermân-ı âlî şerh verilmiştir. **Fî 29 R sene 1212.**

[4-8]

Hâlâ Mora valisi sadr-ı esbak vezirim Hasan Paşa'ya Gaston kazası nâibine hüküm ki,

Rusya reâyâsından Asir nâm müstemenin anası Horya nâm Nasraniye'den müntakil terekeden babası Balmiyebadare'de mukim İngiltere konsolosu yanında bâ-berat tercüman olan Nicola veled-i Ahmamarsto nâm tercümanın zimmetine geçen ma'lûme mukabili babası tercüman-ı mersûmun Holomiç nâm diğer Aston kazası ahalileri zimmetlerinde bâ-huccet-i şer'îyye alacağı olan altmış yedi bin üçyüz elli guruş havale olunmuş iken merkûmeyi Aston mukataasının malikâne mutasarrıfı sabık Hatonzade mütevellî Ahmed Efendi ahalî-i merkûmeden fuzuli tahsil ve zimmetine geçüp kız evlattan fevt oldukta oğulları Aston'da sâkin Yahya Bey ve Şemseddin Bey ahz u kabz ve merkûm Yahya Bey dahi fevt olub onun dahi terekesini karındaşı Şemseddin Bey zapt eylediğini ve husus-ı mezbûr zımnında mukaddem ve mu'ahhar evâmîr-i şerife sâdır olmuş iken bir akçe ve bir habbe alamayub mağdur olduğunu beyan ve husus-ı mezbûr minvâl-i muharrer üzere idüğünü mübeyyin Aston nâibinin bir kıt'a i'lâmını ibraz birle mebâliğ-i merkûme Şemseddin Bey'den tahsil ve mersûm Asir veled-i Nicola nâm müstemene edâ ve teslim olunmak üzere emr-i şerifim sudurunu Der-aliyye'mde mukim Rusya elçisi Victor Koçubey hatimet avâkıbühû bi'l-hayr bundan akdem bâ-takrir istid'â ve divan-ı hümayûnumda mahfuz ahkâm kuyudâtı tettebbu' edildikte medine-i Maliyebad'da İngiltere konsolosu yanında bâ-berat tercüman olan Nicola veled-i Hıristi nâm tercüman Holomiç kazasına tâbi Aston ahalilerinden bâ-huccet-i şer'îyye matlub olacağı üzere altmış yedi bin üçyüz elli guruş Hatonzade Ahmed Efendi tarafından ahz u kabz olunmuş olduğu bâ-i'lâm mukaddemâ inhâ olduğuna mebnî mübâşir marifetiyle meclis-i şer'le rü'yet ve tercüman-ı mersûmun şer'an mütebeyyin ve mütehakkık olan alacağı icab ve iktizâ edenlerden tamamen ve kamilen alâ-eyyi-hâl tahsil ve istirdâd ve ba'de'l-ihkâk keyfiyet Der-aliyye'me i'lâm olunmak bâbında İngiltere elçisinin istid'asıyla ikiyüz altı senesi evâhir-i Saferinde Mora valisine ve Holomiç kadısına hitaben sâdır olan emr-i şerifim mübarşiri yediyle lede'l-vusûl müteveffâ-yı merkûm Ahmed Efendi'nin oğulları meclis-i şer'de ihzar ve müddeî-i mersûm otuz kırk gün müruruyla kendüsü veyahut vekili zuhur etmediğine

binâen merkûmân istintâk olundukta vücûhla davası bâtil ve müzevir olduğu ve hatta sadr-ı a‘zam-ı sabık Mora valiliği hengâmında müteveffâ-yı mezbûru tercüman-ı mersûm ile İnebolu’ya ihzar ettirilüb şer‘an davası tasvir ve tezvir olduğu lede’ş-şer‘ zahir ve muarefetten men‘ için cânib-i şer‘den hucet-i şer‘iyye i‘ta olduğu takrîr-i meşrûhunu kırk neferden mütejaviz bi-fâsıl erbâb-ı vukûf-ı Müslimîn ihbar eylediğini nâtik Holomiç nâibinin zahir olan i‘lamının mazmûnu bâ-ferman-ı âlî sene-i merkûme evâil-i Recebinde emr-i merkûmun kaydı bâlâda verildikten sonra İngiltere elçisi tarafından takdim olunan takrir mefhûmunda ber-vech-i muharrer sudûr eden emr-i âlî mübâşir marifetiyle lede’l-vusûl ol esnâda Mora’da ve sair başka inhirâf-ı mizacı sebebiyle tercümân-ı mersûm ol tarafa varub hasımlarıyla terâfu‘-ı şer‘ mümkün olmadığı ve müddei-i mersûm gâib iken bilâ-mûcib müteveffâ-yı merkûmun oğulları meclis-i şer‘de ihzâr ve istintak olduğu ve tercüman-ı mersûmun aleyhine ve davası tezvirdir deyü mu‘arefetten men‘ için cânib-i şer‘den hucet-i şer‘iyye i‘ta olunmuş idi deyü hucet-i merkûmeyi ibraz etmeğin bi-fariza kırk neferden mütejaviz kimesnelerin ihbarların mutabık Holomiç nâibinin i‘lam i‘ta eylemesi havfinden veyahut mesaisinden neş‘et eylediği bedîdar olduğu tahrir ve inha ve ol bâbda emr-i şerifim suduru istid‘â olundukta Mora valisi marifetiyle Traboliçe’ye ihzar ve terâfu‘ ve ihkâk-ı hakk olunmak için ikiyüz sekiz senesi evâsıt-ı Şevvalinde emr-i şerifim verildiği mestûr ve mukayyed olduğuna binâen husus-ı mezbûr müddei-yi nizamı vikayesine me‘mur rical-i Devlet-i Aliyye’den ... Osman dâme mecdûhûden isti‘lam olundukta nizâ-ı mezkûr müddet-i medideden berü münselib ve iddiâ olunan mebâliğ-i mutâlebât-ı atıkadan olmak mûlabesesiyle cezire-i mezbûrenin bâ-hatt-ı hümayûn muktezasınca verilen nizam-ı cedid şurûtuna nazaran dava-yı merkûmun künh ve hakikatine kesb-i vukûf ve tahsil-i ıttılâ olmaksızın ... memnû‘ olduğundan gayrı şimdiye değin bi’d-defeât evâmir-i şerife sâdir olmuş iken ber-vech-i murâfa‘a fasl u hasm olunup müstakil olması şek ve şüpheyi îras eylediği ve be-her hâl mahallinde şer‘le taharri ve sual ve tahkik olunacak olan mevâddan olduğu beyanıyla merkûm Şemseddin Bey Traboliçe’ye celb ve ihzâr ve Mora kaymakamı huzurunda bi’l-muvâcehe terâfu‘-ı şer ve tarafeynin yedinde olan hucet-i müfide imrâr-ı nazar olundukta hakk u adl üzere ru‘yet tahkik-i madde olunduktan sonra min-ba’d husus-ı mezbur zımında nizâ’ı müeddi bir halet kalmayarak vechile fasl u hasm olunmak için hakikat-i keyfiyet Der-aliyye’me tahrir ve iş‘âr olunmak bâbında emr-i şerifim ısdârı muktezâ-yı adâlet ve hakkaniyet idüğün mümâileyh ba‘de’l-i‘lâm i‘lâmı mucebince amel olunmak bâbında 211 senesi

Zilhiccesinde bir kıt'a ve mîr-i merkûmun babası müteveffâ-yı erkûm mebâliğ-i mezbûreyi ahaliden fuzuli tahsil ve ahz u kabz eylediği Holomiç tarafından verilen i'lam-ı şer'iyyeden müstebân idüğünü mîr-i mezbûrun efkârı kizb-i sarîh olduğu ve ibraz eylediği hucceti dahi ssadr-ı a'zam-ı esbak vezirim Yusuf Paşa dâme iclâlühûnün Mora valiliği hengâmında İnebolı kadısı olan müteveffâ Kara Hafız Efendi ... ve Traboliçe sâkinlerinden Mukabeleci Süleyman ve İnebolu'da sakin Kôr Emin ve Hacı Meno oğlu Abdurrahman ve Mora mütesellimi sâbık İsmail ve binbaşı diğeri İsmail demekle arîf kimesnelerin şahit olmak üzere zir-i huccete isimleri eğerçi tahrir olunup lakin müteveffâ-yı merkûmun Kara Hafız Paşa ve Yusuf Paşa Mora valiliği avânında ve ne mukaddem ve ne muahhar tarihlerde İnebolu kadısı olmayup Medine-i merkûmede me'zun bi'l-üftâ eylediğini ve şahit olmak üzere isimleri tahrir olunan beş nefer kimesneden mezbûr Bektaşî İsmail fevt olup mâ-'adâ hayatta olan dört nefer merkûmlar dahi mâl-i merkûmeye şahit olduklarını külliyyen inkâr eyledüklerini ve huccet-i mezbûre de sahte olduğu ve mîr-i merkûmun te'allülü hasebiyle ol cânibde fasl u hasm mümkün olmadığı beyânıyla mîr-i merkûmun ibraz eylediği huccet ile me'an mübâşir marifetiyle ve kable't-terâfu Der-aliyye'me ihzarı bâbında emr-i şerifim sudurunu Rusya elçisi mümâileyh bundan akdemce bâ-takrir istid'â eylemeğin mora kaymakamı marifeti ve mübâşir marifetiyle mîr-i merkûm ibraz eylediği huccet ile me'an Dersaadet'ime ihzar karar-sâl olunmak üzere sene-i mezbûre evâsıt-ı Zilhiccesinde sudûr eden emr-i şerifim reisü'l-küttâb başçukadarı mübaşeretiyile irsâl olunup bu âna dek bir haber zuhur eylemediğinden bahisle isti'lâmı hâvi emr-i şerifim sudûrunu bundan akdemce dahi elçi-i mümâileyh bir kıt'a takrir ile istid'â etmekle mîr-i merkûm fîmâ-ba'd dahi itaat-i emr-i âlî etmeyüb ve bir meks-i tereddüd ve muhalefet ve mübaşir tehi iadeye cesaret etmek ihtimlai olur ise cezire-i merkûmede külliyyetlü çiftlikân ve sâir irad ve mâlikânesi üzerinden ref' ve cânib-i mîrîden zapt ve fûruht ile müstemmen-i merkûma mersûmun matlûbu ifâ olunacağı beyânıyla işbu sene-i mübareke evâil-i rebiulevvelinde emr-i şerifim sâdir olmuş idi. El-haletü hâzihî mübâşir-i merkûm tarafından bu defa Der-aliyye'me vârid olan arzuhali mefhumunda mezkûr Şemseddin Bey Aston cânibine gidüp on beş gün kadar Âsitâne'ye giderüm diyerek kizbi ihtiyar ve bu vechile imrâr-ı evkâta ibtidar üzere olduğu tahrir ve iş'ar olunmakla mübaşir-i merkûm marifetiyle mukaddemâ sâdir olan emr-i şerifim mûcibince amel olunmak fermanım olmağın te'kidlen ve isti'câlen emr-i şerifim dahi ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi mîr-i merkûmun ibraz eylediği huccet ile me'an mübaşir-i mümâileyh marifetiyle

vâcibü't-terâfu' Der-aliyye'me ihzar ve irsâli matlub-ı kat'î-i şahanem idüğü malumunuz oldukça ber-minvâl-i muharrer mazmûn-ı emr-i şerifim merkûmun gûş-i hûşına bir hoşça ilkâ birle marifetin ve mübaşir-i mûmâileyh marifetiyle mîr-i merkûmun ibraz eylediği huccet ile vâcibü'l-ittikân beher hâl Der-aliyye'me ihzar ve irsale ve infaz hükm-i münüfine ihtimam ve dikkat eylesesiz; şöyle ki emr-i şerifime adem-i itaat ile gelmekten tereddüd ve muhalefet ve mübaşir dahi tehi îadeye mücaseret eder ise cezirede vesairede olan külliyeçli çiftlikân ve sâir irad ve malikânesi üzerinden ref' ve cânib-i mîrîden zapt ve fûruht ile müstemmen-i mersûmun matlûbu ifa olunacağı mukarrer bilüb ona göre amel ve hareket ve evâmîr-i şerifim ve tenbihât-ı şahaneme münâfi adem-i ihzarını veyahut tahrirat-ı gayr-ı makbûle irsâliyle te'hirini mûcib olur hâlâttan ittikâ ve mübâadet eylemeniz bâbında. **Fî evâsıt-ı B sene 1212.**

[5-9]

Rusya reâyâsından ve Taygan mütemekkinlerinden Teodor Vasiyani nâm Rusyalu tacir bir nefer müstemmen hizmetkârıyla alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sair mahallere ve yine Rusya reâyâsından ve Nizna mütemekkinlerinden Sergey nâm Rusyalu tacir bir nefer müstemmen hizmetkârıyla alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Berren Rumeli'de vâki bazı mahallere ve ondan Eflak ve Boğdan tarikiyle re's-i hududa varub gelmekliğe ber-mu'tad yol emirleri; **evâil-i R sene 1212.**

[5-10]

Rusya kapudanlarından Gerasimo nâm kapudan bin yüz kantar âhen-i ham ve üç yüz kantar havyar ve sekiz kantar yapağı ve otuz kantar urgan ve Teodor nâm kapudan bin beş yüz kantar âhen-i ham ve yedi yüz kantar havyar, Siberio nâm kapudan üç bin kile hinta ve Gerolomo nâm kapudan altın bin kile hinta kırk fiçî dakik Diamanti nâm kapudan 10 fiçî revgan-ı sade ve kırk altı fiçî havyar ve, Sitalbo nâm kapudan dört bin beş yüz kile hinta ve bin beş yüz kantar âhen-i ham Sibromarakasa nâm kapudan altı bin kile hinta ile mahmûl rakib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid cânibibe azimet etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine ve himayet ve sıyaneti hâvi başka başka evâmîr-i aliye yazılmışdır. **Evâil-i R sene 1212.**

[5-11]

Liman nâzırı zîde mecdühûya ve kavak ustası ve hisar gümrüğü emini zîde kadruhümâyâ hüküm ki,

Rusya devletinin hâlâ Der-aliyyem'de mukîm ortaelçisi Victor Koçubey hatimet avâkıbühû bi'l-hayr südde-i saadetime mühürlü arzuhal gönderüp Rusya kapudanlarından Cibulati nâm kapudan Bahr-i Sefid'de vâki Devlet-i Aliyye'me tâbi olmayan düvel-i sâire memâliki mahsûlatından olmak üzere ortaelçi-i mümâileyh tarafından bu defa takdim olunan defter-i ma'mûlün bih mantûkunca on beş bin vukiyye hamr ve iki bin vukiyye muftırât ve üç bin sagir şişe meşrûb ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid tarafından Der-aliyye'me vürûd ve hamûle-i ma'lumunu bu tarafta ihrâc etmeksizin ber-mûceb-i şurût-ı muahede doğru Rusya memâlikine nakl için Arabistan tarafına azimet murad eylediğin inhâ ve şurût-ı muahede üzere merkûmun eşya-yı mezbûre ile Bahr-i Siyah tarafına müruruna mümâni'at ve bir türlü bahane ile tevkif ve te'hir edilmemek bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â ve ber-vech-i muharrer kapudan-ı mersûm eşya-yı merkûme ile doğru Bahr-i Siyah tarikiyle Rusya memâlikine nakl eyleyeceğini mübeyyin kayd olunan defteri divan-ı hümayunum kaleminde hıfz ve ibkâ olunmakla ber-muktezâ-yı şurût-ı muahede sefine-i merkûmenin hamûle-i mezbûresiyle müruruna mümânaat olunmamak fermanım olmağın imdi siz ki liman nazırı ve kavak ustası ve gümrükçü mümâileyhimsiz, ber-vech-i muharrer düvel-i sâire mahsulâtıyla mahmûl kapudan-ı mersûma râkib olduğu bir kıt'a Rusya sefinesiyle Boğazâ vürûdunda yedine i'ta olunan işbu izn-i sefine emr-i şerifi ba'de'n-nazar mademki rızasıyla kuyûdat-ı mersûme hamûlesinden bu tarafta çıkarup bey' eylemeye ve ber-mûceb-i ahitname-i hümayûn üçyüz akçe selamet resmini eda ile mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn gümrük ve ziyade selamet akçesi ve sâir gûne resm mutalebesiyle bir türlü tevkif ve te'hir ve müruruna mümânaattan mübâadet ve eğer hamûlesinden bir miktarını hüsn-i rızasıyla çıkarup bey' ederse karar verilen tarife mücibince yalnız fûruht eylediği eşyanın yüzde üç hesabı üzere gümrüğünü ba'de'l-edâ ziyade gümrük ve âhar resm ve vergü mutalebesinde ve hamûlesi yoklanmaktan mücânebet ve salimen müruruna dikkat ve eğer sefine-i merkûme derûnunda Devlet-i Aliyye'm reâyâsı olduğuna şübehât arız olur ise yoklayup mademki derûnunda Devlet-i Aliyye'm reâyâsı bulunmaya kat'â tevkif ve te'hir olunmaya ve ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn himayet ve sıyanet olunmak bâbında. **Fî evâhir-i R sene 1212.**

[5-12]

Ziştovi nâibine ve Ziştovi gümrükçüsü zîde kadruhûya hüküm ki,

Rusya tüccarı Rusya memleketinden ve düvel-i sâire memleketlerinden Devlet-i Aliyye memâlikine getürecekleri emti'a ve eşyalarının fûruht eyledikleri mahallerde ve Devlet-i Aliyye'm memâlikinden alup Rusya memâlikine ve düvel-i sâire memâlikine götürecekleri emti'a ve eşyalarının dahi işтира eyledikleri yerlerde bırakup ve bir mahalde resm-i gümrüğü yüzde üç hesabı üzere tamamen edâ edüp işbu nizam ve kaideye mugâyir her ne tesmiye olur ise bir türlü resm ve ihtirâ' olunmuş vergünün mesfûrlardan mutalebe ve tahsili memnû olup gümrüğü edâ eyledikleri yerlerde yedlerine edâ tezkiresi verilüp bu makûle kendülere verilecek edâ tezkireleri memâlik-i Devlet-i Aliyye'min cemî'-i mevâkiinde muteber tutula, lakin işbu nizama mugâyir mesfûrlardan tekrar resm-i gümrük alınır ise ahz edenlerden küberâyâ redde ettirile, kezalik mukavele olunur ki Devlet-i Aliyye'min limanlarında bey' ecli için tahliye olunan Rusya metalarının resmi alınup leb-i deryada olan âhar bilâda gönderilmek üzere olan emtiadan resm talep olunmaya; ve bu bâbda bir türlü mûmânaat olunmayup emti'a-i merkûmenin bey' ecli için gönderilüp tahliye oluacak mahallerde resmi edâ oluna deyü Rusyaluya i'tâ olunan ahitnâme-i hümayunda münderic olduğuna binâen Rusya tüccarından Anastasio Maririni nâm Rusyalu tacir bundan akdemce bey' miyanında işтира eylediği emti'a-i mütenevvi'ayı kalas iskelesine nakl için Benlav'dan sefineye tahmil ve kalas iskelesine nehran gelinür iken Ziştovi kurasında vâki Zimençe nâm mahalle lede'l-vusûl emti'a-i mezkûreden Bükreş'te bey' etmek üzere mahall-i merkûmda ihrâc eylediği bir miktar eşyayı Zimençe nâm mahalde bey' etmiş değil iken sen ki Ziştovi gümrükçüsü mûmâileyhsin, Zimençe iskelesinde ihrâc-ı emti'a câiz değildir bahanesiyle mahall-i mezbûrda ihrâc olunan ve bey' olunmayan eşyanın resm-i gümrüğü olarak yüzyirmi guruş tarafından cebren ahz ve yedlerine edâ tezkiresi i'tâ ve üç gün ale't-tevâli envâ'-i kuyudât ile rencide eylediğin beyanıyla mugâyir-i şurût-i ahitnâme-i hümayun aldığum meblâği istirdâd ve fimâ-ba'd bu hûne mutâlebe ve teaddiden mücânebet olunmak bâbında evâmir-i şerifim sudurunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Victor Koçubey hatimet avâkıbühû bi'l-hayr bundan akdem bâ-arzuhal lede'l-istid'a sen ki gümrükçü mûmâileyhsin mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn aldığın meblağ istirdâd olunmak bâbında sene-i maziye evâhir-i Zilhiccesinde sâdır olan emr-i şerifim lede'l-vürud me'hûzün olan meblağ-ı mezbûru tacir-i mersûma

redd ü teslim eylemen için taraf-ı şer‘den sana tenbih olundukta bu makûle Eflak cânibine bey‘ için ihrâc ve naklolunan emti‘anın yüzde üç hesabı üzere resm-i gümrüğü[n] almak üzere yedimde olan emr-i âlî mûcibince meblağ-ı mezbûru ahz ve edâ tezkiresi i‘tâ etmiş olduğunu ifade birle meblağ-ı mezbûru tacir-i mersûma redd ü teslimden imtinâ eylediğini ve meblağ-ı mezbûr zimmetinde kaldığını mübeyyin Zîştovi nâibi mavlânâ-yı mûmâileyh Hasan Reşid zîde ilmühû tarafından verilen bir kıt‘a i‘lâmı elçi-i mûmâileyh bu defa südde-i saadetime takdim birle şurût-ı ahitnâme-i hümayûna münâfî olan meblağ-ı mezbûrun bi-eyyi-hâl istirdâd olunması ve fimâ-ba‘d emr-i mezbûr ile Rusya tacirleri teaddi olunmaması bâbında emr-i şerifim sudurunu istid‘â ve hazine-i âmiremde mahfûz baş mukâtaa defterlerine nazar olundukta Niğbolu iskelesi mukâtaası tevâbi‘inden Zîştovi iskelesine nüzûl eden tüccardan asıl Moskovlu ve Nemçe tüccarı olup yedlerinde emr-i âlî ve tezkireye mutâbık olanlara kat‘â taarruz ve vaz‘-ı yed olunmayup ancak Yanya ve Grada ve Selanik reâyâsından iken getürdükleri emti‘a ve eşyalarının rüsûm-ı gümrüklerinin edâsında muhalefet ve cânib-i mîrîye gadr sevdasında oldukları kaza-i mezbûrdan bundan akdem vârid olan i‘lâmda muharrer olduğuna binâen Rusya ve Nemçelüye i‘tâ olunan ahitnâme-i hümayun kayıtları divan-ı hümayûnum tarafından ve husus-ı mezbûr zımında mukaddemâ bin ikiyüz yedi senesinde verilen emr-i şerif kaleminden ba‘de‘l-ihrâc Zîştovi iskelesinden Âsitâne‘ye gelecek emti‘a ve eşyadan mâ-‘adâ yedinde sened-i muteberesi olan Rusya ve Nemçe tüccarı Zîştovi iskelesinden mürûr ile Rumeli ve Anadolu câniblerinden gümrüğü olmadık bazı mahallerde fûruht edecekleri emti‘anın rüsûm-ı gümrüğü ahitnâme-i hümayûn mûcibince yüzde üç hesabıyla ve memâlik-i Devlet-i Aliyye‘mden alup Zîştovi iskelesinden ubûr edecekleri emti‘a ve eşyanın iştira eylediği mahalde bir defa gümrüğü edâ eylediğini müş‘ir isim ve şöhetlerine mutâbık yedlerinde ma‘mûlün-bih tezkire olmayanlardan kezalik rügsûm-ı gümrüğü yüzde üç hesabıyla alınıp ziyade mutâlebe ve noksan teklif olunmamak ve tüccarân-ı sairenin dahi Zîştovi iskelesinden geçüp Rumeli‘de ve Anadolu câniblerinde fûruht edecekleri ve memâlik-i İslâmiye‘den olup yedinde isim ve şöhetlerine mutabık tezkiresi olmayanların emti‘a ve eşyalarından şurût mûcibince rüsûm-ı gümrükleri tahsil olunup senedât-ı muteberesi olmayanların hilâf-ı vâki reâyâ ve sâirlerin iddalarına amel ve itibar olunmamak üzere 1209 senesi Cemaziyelevvelinin yirmi üçüncü günü tarihiyle müverrah Zîştovi kadısına hitâben maliye cânibinden emr-i şerif verilmiş olduğu mukayyed olmakla husus-ı mezbûrun muktezası divân-ı hümayûnumdan sual olundukta sahih Rusya tüccarının kendü

memleketlerinden ve düvel-i sâire memâlikinden getirdükleri emtia ve eşyâlarının yüzde üç hesabı üzere gümrüğü fûruht olunan mahallerde edâ olunmak şurût-ı ahitnâme-i hümayûnda münderic ve tüccar-ı mersum sahih Rusya tüccarından idüğü ve emti'a-i merkûmeyi dahi Bec cânibinden naklolunmak ve Ziyence nâm mahalde fi'l-hakika bey' etmemiş olduğu halde fûruht olunmayan mahalde ol makûle emti'adan gümrük ahzi şurût-ı ahitnâme-i hümayûna münâfi olmakla bu surette maliye canibinden verilen emr-i şerife mebnî gümrükçü mezbûrun sahih Rusyalu tacir-i mersûmdan mugayir-i ahitnâme-i hümayûn mukteziyâtı olan meblağ her ne ise mukaddemâ sâdır olan emr-i âlî ve ahitnâme-i hümayûn mûcibince marifet-i şer'le tamamen tacir-i mersûma redd ü teslim mübaderet ve fimâ-ba'd sahih Rusya tacirlerinin ol tarafta bey' olunmayan eşya ve emtialarından emr-i mezkûra mebnî resm-i gümrük mutalebesiyle mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn teaddi ve rencideden ... etmek ve Rusya tacirleri dahi Devlet-i Aliyye'nin tüccar ve reâyâsı emvâlini tahsil ile emvâl-i mîriyyenin dahi mûcib hâlâtı tecvîz eylememek üzere emr-i âlî i'tâsı bâlâda muharrer evâmir-i şerife ve şurût-ı ahitnâme-i hümayûn muktezâsından idüğü tahrir olunmakla vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın imdi Rusya tüccarının kendü memleketlerinden ve düvel-i sâire memâlikinden getirdükleri emti'a ve eşyânın yüzde üç hesabı üzere gümrüğü fûruht olunan mahallerde edâ olunmak şurût-ı ahitnâme muktezâsından idüğü ve fûruht olunmayan mahalde ol makûle emti'adan gümrük ahzi şurût-ı ahitnâme-i hümayûna mugâyir olduğu ve mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn alınan gümrüğün küberâyâ rûy-ı iktizâ eylediği sen ki mevlanâ-yı mûmâileyhsin malûmun oldukta mademki mersûmun sahih Rusya tüccarından olub emti'a-i merkûmeyi memâlik-i islâmiye'den mübâyaa eylememiş ve fi'l-hakika memleketinden nakleylemiş Ziyence nâm mahalde bey' eylememiş olsa gümrükçü mûmâileyhin yedinden alınan emr-i mezkûra mebnî mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn ahz eylediği meblağ-ı mezbûr marifet-i şer'le tacir-i mersûma bi-eyyi-hâl redd ve teslim mübaderet fimâ-ba'd sahih Rusya tacirlerinin ol taraftan bey' olunmayan emti'a ve eşyâlarından gümrükçü-i mûmâileyhin yedinde olan emr-i mezkûra mebnî Rusya tacirlerinden mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn gümrük mutâlebesiyle ... ve teaddi ve rencide olunmalarına ruhsat gösterilmemek ve Rusya tacirleri dahi Devlet-i Aliyye'nin tüccar ve reâyâsı emvâlini ... ile emvâl-i mîriyyenin kesr ve tedennisini mûcib hâlâtı tecvîz ettirilmemek hususuna ihtimam ve dikkat ve ol bâbda i'mâzdan mübâadet ve sen ki gümrükçü-i mûmâileyhsin sen dahi mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn makbûzun olan mârru'z-zikr meblağı gerü tacir-i mersûma redd ü

teslime mübâderet ve bâlâda tafsil ve beyân olunduğu vechile amel ve harekete dikkat ve dikkat ve ba'de-izin işbu emr-i şerifimin hilafı ve ahitnâme-i hümayûnumun mugâyiri hâlâta tasaddîden ittikâ ve mücânebet eylemen bâbında. **Fî evâhir-i Rebiu'l-âhir sene 1212.**

[6-13]

Liman nâzırı zîde mecdühûya ve kavak ustası ve hisar gümrüğü emini zîde kadruhümâyâ hüküm ki,

Rusya devletinin hâlâ Der-aliyyem'de mukîm ortaelçisi Victor Koçubey hatimet avâkıbühû bi'l-hayr südde-i saadetime mühürlü arzuhal gönderüp Rusya kapudanlarından ... Komani nâm kapudan Bahr-i Sefid'de vâki Devlet-i Aliyye'me tâbi olup da düvel-i sâire memâliki mahsulâtından olmak üzere elçi-i mümâileyh tarafından bu defa takdim olunan defter-i ma'mûlün bih mantûkunca seksen fiçı hamr ve yirmi fiçı sirke ve on fiçı âb-ı limon ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid tarafından Der-aliyye'me vürûd ve hamûle-i mezbûreyi bu tarafta ihrâç etmeksizin ber-mûceb-i şurût-ı muahede doğru Rusya memâlikine nakl için Bahr-i Siyah tarafına azimet murad eylediğin inhâ ve şurût-ı muahede üzere sefine-i merkûmenin eşyâ-yı mezbûre ile Bahr-i Siyah tarafına mürûruna mümânaat ve bir dürlü bahane ile tevkif ve te'hir ettirilmemek bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â ve ber-vech-i muharrer kapudan-ı mersûm eşyâ-yı merkûme ile doğru Bahr-i Siyah tarikiyle Rusya memâlikine nakledeceğini mübeyyin zikrolunan defteri divân-ı hümayûnum kaleminde hıfz u ibkâ olunmakla ber-muktezâ-yı şurût-ı muahede sefine-i merkûmenin hamûle-i mezbûresiyle mürûruna mümânaat olunmamak fermanım olmağın imdi siz ki liman nâzırı ve kavak ustası ve gümrükçü mümâileyhimsiz, ber-vech-i muharrer düvel-i sâire mahsulâtıyla mahmûl kapudan-ı mersûm râkib olduğu bir kıt'a Rusya sefinesiyle Boğaz'a vürûdunda yedine i'tâ olunan işbu izn-i sefine emr-i şerifime ba'de'n-nazar mademki rızasıyla kapudan-ı mersûm hamûlesinden bu tarafta çıkarup bey' eylemeye ve ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn üçyüz akçe selamet resmini edâ eyleye; mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn gümrük ve ziyade selamet akçesi ve sâir gûne resm mutâlebesiyle bir dürlü tevkif ve te'hir ve mürûruna muhalefetten mübâadet ve eğer hamûlesinden bir miktarını hüsn-i rızasıyla çıkarup bey' ederse karar verilen tarife mûcibince yalnız fûruht eylediği eşyanın yüzde üç hesabı üzere gümrüğünü ba'de'l-edâ ziyade gümrük ve âhar resm ve vergü mutâlebesinden ve hamûlesi yoklanmaktan mücânebet ve sâir

mürûruna ve eğer sefine-i mersûme derûnunda Devlet-i Aliyyem reâyâsı olduğuna şüphe âriz olursa yoklanup mademki derûnunda Devlet-i Aliyyem reâyâsı bulunmaya kat'â tevkîf ve te'hir olunmayup ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn himayet ve sıyanet olunmak bâbında. **Fî evâhir-i Rebiu'l-âhir sene 1212.**

[6-14]

Rusya reâyâsından ve Nahcivan mütemekkinlerinden Kabril Svadoruk nâm Rusyalu alâ-tarîki'z-ziyâre Der-aliyye'de Kudüs-i Şerif ve sâir ... eden mahalde Rusya reâyâsından ve Garikorpol mütemekkinlerinden ... ve ... nâm üç nefer Rusyalu alâ-tarîki'z-ziyâre Der-aliyye'mde Kudüs-i Şerif ve sâir ... ziyaret olunan mahallere varub gelmek üzere ber-mu'tâd emr-i şerif yazılmıştır. **Fî evâsıt-ı Rebiu'l-âhir sene 1212.**

[7-15]

İzmir mollasına hüküm ki,

Rusya konsolosları ve tercümanları ve tacirler misillü sâir müteayyinleri kendü masrûfları için evlerinde şıra sıkup ve taşradan dahi hamr getürdüp kendülerine bu bâbda kimesne tarafından bir türlü mümânaat olunmaya; ve Rusya devletinin konsolosları ve sâir müteayyin kimesnelerinin kendü zahîreleri için evlerine şıralık üzüm gönderildikte veyahut evlerine hamr götürüldükte yeniçeri ağası ve postacıbaşı ve topçubaşı ve voyvoda ve sair zabıtân tarafından zikrolunan üzüm ve hamrın nakli için bir türlü resm ve bahşış mutâlebe olunmaya deyü beyne'd-devleteyn emr-i ticarete dâir in'ikâd-pezîr olan şurût-ı muahdede münderic olduğuna binâen medine-i İzmir'de mukim Rusya konsolos vekili kendünün ve bazı Rusya müteayyinlerinin kendü zahîreleri için evlerine kifayet miktarı şıralık üzüm getürdüp evlerinde şıra sıkmak için İzmir voyvodasından bir kıt'a tezkire mutâlebe eyledikte voyvoda-i mümâileyh bilâ-emr-i âlf tezkire vermekten imtinâ eylediği beyanıyla ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn emr-i şerifim sudurunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim fevkalade ortaelçisi Victor Koçubey hatimet avâkıbühû bi'l-hayr bundan akdem bâ-arzuhal istid'â eyledikte ber-mûceb-i şurût-ı muahede ve ber-muktezâ-yı nizam amel ve hareket olunmak için sene-i maziye evâsıt-ı Rebiulevvelinde sâdır olan emr-i şerifim bundan akdemce medine-i İzmir'de vukû bulan harikte muhterik olduğun bu defa elçi-i mümâileyh bâ-arzuhal inhâ ve zâyinden müceddeden emr-i şerifim sudurunu istid'â ve divan-ı hümayûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma müracaat olundukta vech-i meşrûh üzere tarih-i mezbûrda emr-i şerifim verildiği mestûr ve mukayyed olmağın mukaddemâ sâdır olan

emr-i şerifim mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi sen ki mevlânâ-yı mûmâileyhsin bâlâda bast u beyan şurût-ı ahitnâme-i hümayûn mûcibince amel ve hareket olunmak ve mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn hâlât tecviz olunmamak bâbında. **Fî evâil-i Câ sene 1212.**

[7-16]

İzmir mollasına ve İzmir dühan gümrüğü emini zîde kadruhûya hüküm ki,

Gümrük ümenâsı tarifede zikrolunmamış emti'a ve eşyaya kıymet-i hakikalarından ziyade baha takdir etmek murad eyledikte Rusya tüccarı akçe yerine yüzde üç hesabı üzere emti'a ve eşyanın aynını vermeye müsta'id ola deyü beyne'd-devleteyn emr-i ticarete dâir in'ikâd-pezîr olan şurût-ı muâhedede mûnderic olduğuna binâen Rusya tüccarından Nicola nâm Rusya tüccarı rusya'dan memâlikinden ve Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere medine-i İzmir'e getürdüğü ma'lûmü'l-vezn ve'l-miktar zehâyirin ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn iktizâ eden resm-i gümrüğünü İzmir'de dühan gümrüğü emini mûmâileyhe edâda muhalefeti yok iken emin-i mûmâileyh dühan-ı mezbûrun beher sene vukiyyesinden beş para resm-i gümrük edâ eylediğine binâen ve bu gûne mutâlebesi mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn idüğü ne kadar ifade olunmuş ise de kat'â ısfâ etmeyüp iddiasında ısrar eylediğın bundan akdem Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim fevkalade ortaelçisi Victor Koçubey hatimet avâkıbühû bi'l-hayr bâ-arzuhal inhâ ve mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn ziyade resm-i gümrük mutâlebesiyle tacir-i mersûm teaddi olunmamak ve men' u def' olunmak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â etmekle siz ki mevlânâ ve gümrük emni mûmâileyhimâsız ber-mûceb-i şurût-ı ahitnâme-i hümayûn amel ve hareket olunmak için sene-i maziye evâsıt-ı Rebiulevvelinde sudur eden emr-i âlî bundan akdemce vukû bulan harikte muhterik olduğın bu defa elçi-i mûmâileyh bâ-arzuhal inhâ ve zâyiden müceddeden emr-i şerifim sudurunu tahrir ve istid'â ve divan-ı hümayûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma müracaat olundukta vech-i meşrûh üzere tarih-i mezbûrda emr-i şerifim verildiği mestûr ve mukayyed olmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i âlî mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi bâlâda beyan olunduğu vechile karar verilen şurût-ı muahede-i ticaretin mûcib-i iktizâsı üzere amel ve hareket olunmak mültezem idüğü ve hilâf-ı ahd ü şurût Rusya tacirlerinden ziyade resm-i gümrük mutalebe olduğuna rızayı âliyam olmadığı malumunuz oldukta ber-minvâl-i muharrer zikrolunan dühanı tacir-i mersûm mademki memâlik-i İslâm'dan mübâya'a eylememiş ve fi'l-hakika Rusya

diyarında nakl eylemiş ola ziyade resm-i gümrük mutâlebesiyle tacir-i mersûm teaddi ve rencideden mübâadet ve dâir-i şurût-ı ahitnâme-i hümâyun mûcibince amel ve harekete dikkat eylemeniz bâbında. **Fî evâil-i R sene 1212.**

[7-17]

İzmir mollasına hüküm ki,

Rusya tüccarı Rusya memleketlerinden ve düvel-i sâire memâlikinden Devlet-i Aliyye memâlikine getürecekleri emti‘a ve eşyalarından fûruht eyledikleri mahallerde ve Devlet-i Aliyye memâlikinden alup Rusya memleketlerine ve düvel-i saire memâlikine götürülecekleri emti‘a ve eşyânın dahi iştirâ eyledikleri yerlerde bir defa bir mahalde resm-i gümrükleri yüzde üç hesabı üzere tamamen edâ edüp işbu nizam ve kaideye mugâyir her ne tesmiye ile olursa bir defa resm ve ihtirâ olunmuş ve vergünün mesfûrlardan mutalebe ve tahsili memnû olup gümrüğü edâ eyledikleri yerlerde yedlerine edâ tezkiresi verilüp bu makûle kendülerine verilecek edâ tezkireleri memâlik-i Devlet-i Aliyye’nin cemî‘-i mevâki‘inde muteber tutula; ve eğer işbu nizama mugâyir mesfûrlardan resm-i gümrük alınur ise ahz edenlerden gerüye redd ettirile; kezalik mukâvele olundu ki Devlet-i Aliyye’nin limanlarında tahliye olunan Rusya metâlarının resmi alınub ve leb-i deryâda olan âhar bilâda götürülmek üzere olan emti‘adan rüsûm talep olunmaya ve bu bâbda bir türlü mümânaat olunmayup emti‘a-i merkûmenin bey‘ ecli için gönderilüp tahliye olunacak mahallerde resmi edâ oluna deyi Rusyaluya i‘tâ olunan ahitnâme-i hümâyunumda münderic olduğuna binâen Rusya kapudanlarından ... nâm kapudan râkib olduğu bir kıt‘a Rusya tüccar sefinesiyle bundan akdem Rusya diyarından celb eylediği ma‘lûmü’l-miktar revgan ve sâireyi memâlik-i mahrûsenin âhar iskelelerinde fûruht edemediğinden İzmir’e gönderüp bey‘ eylemek üzere iken İzmir gümrükçüsü ... nâm kimesne revgan-ı mezkûrun Devlet-i Aliyye’nin bir iskelesinden âhar iskeleye götürüldüğünü vesile ittihaz ederek şurût-ı muahedeye mugâyir resm-i gümrüğünü yüzde beş hesabı üzere kapudan-ı mersûmdan mutâlebe birle sefine-i mezkûrenin tahliyesine muhalefet ve rüsûm-ı mezkûreyi hâh-nâ-hâh (?) kapudan-ı mersûmdan ... ahz eylemiş olduğu Rusya devletinin Der-aliyye’nde mukim ortaelçisi Victor Koçubey hatimet avâkıbühû bi’l-hayr bundan akdem bâ-arzuhal inhâ ve gümrükçü-i merkûmun yüzde üç hesabından ziyade hilâf-ı şurût-ı muahede ahz eylediği meblağ her ne ise tamamen tahsil ve hâlâ İzmir’de mukîm Rusya konsolosu vekiline redd ü teslim ettirilmek bâbında emr-i şerifim sudurunu istid‘â eylediğinden

hilâf-ı şurût ve mugâyir-i şurût-ı ahd ahz eylediği rüsûm ba‘de’s-sübûtü’ş-şer‘î kendüden istirdâd ve tahsil olunmak babında 1210 senesi evâhir-i Cemaziyelleveleinde sâdır olan emr-i şerifim bundan akdemce İzmir’de vukû bulan karikte muhterik olduğundan bu defa elçi-i mümâileyh bâ-arzuhal inhâ ve zâyinden müceddeden emr-i şerifim sudurunu istid‘â ve divan-ı hümayûnumda mahfûz kuyudâta müracaat olundukta vech-i meşrûh üzere tarih-i mezbûrda emr-i şerifim verildiği mestûr u mukayyed olmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i âlî mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi Rusya tüccarının hilâf-ı ahitnâme-i hümayûn mutâlebe ile iz‘âclarına bir vechile rıza-yı hümayûnum olmadığı ve mugâyir-i şurût-ı ahd ziyade ahz olunan rüsûmatın istirdâdı lazimedden idüğü malumun oldukta ber-vexh-i meşrûh gümrükçü-i merkûmun Rusyalu tacir-i mesfûrdan hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn ziyade aldığı resm her ne ise ba‘de’s-sübûtü’ş-şer‘î tamamen ve kâmilen tahsil ve konsolos vekili mersûma redd ve teslimine mübâderet ve hilâf-ı ferman ve münâfi-i şurût-ı ahd vaz‘ ve hâlât vukû‘unu tecvizden tevakkı ve mübâadet olunmak bâbında. **Fî evâil-i C sene 1212.**

[7-18]

Rusya kapudanlarından Vasili Mosori nâm kapudan taşradan işтира olunmak [üzere] kırk beş kantar kuru üzüm ve iki yüz kantar incir ve yüz kantar ... ile mahmûl bir kıt‘a Rusya sefinesiyle Bahr-i Siyaha azimet etmekle ... izn-i sefineleri yazılmıştır. **Evâil-i câ sene 1212.**

[7-19]

Rusya reâyâsından ve Marilova mütemekkinlerinden Teodorok nâm Rusyalu bir nefer müste‘men hizmetkârıyla bazı ... Der-aliyye‘den mücerred fûruht ve andan Eflak ve Boğdan tarikiyle evâhir-i hazerde varup gelmekliğe ... **Fî evâsıt-ı Câ 1212.**

[8-20]

Rusya tüccarından İvan Yalinarco nâm Rusyalu tacir Rusya taifesinden Zoy Nikola nâm bir nefer ... vâcibu‘t-ticare re’s-i hudûddan Bergos tarikiyle İslimye ve Uzunca ... panayırlarına ve Rumeli’nde vâki bazı mahallerde ve ondan İzmir ve havâlisine mektup gitmek üzere irsal ve edâ etmekle ... ve tacir-i Davani Yalta nâm tacir yine Rusyalu taifesinden Vasili Yivan nâm bir nefer ... kezâlik memâlik-i merkûma gelüp gitmek ... yazılmıştır. **Fî evâil-i Câ sene 1212**

[8-21]

Rusya reâyâsından ve Odesa mütemekkinlerinden Georgiev Hırsto ve yine Hamteri Dala nâm Rusyalu ve yine Rusya reâyâsından ve Tifan mütemekkinlerinden Câ Bulati Senfanaki nâm Rusyalu bir nefer müstemem hizmetkârı ve yine Rusya reâyâsından ve Yenkolabik mütemekkinlerinden Dimitri Kondori nâm Rusyalu ve yine Giorgi Manoli nâm Rusyalu ve yine Rusya reâyâsından Petersburg mütemekkinlerinden Ananas Avasoti nâm Rusyalu hürler alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı ... ve sair mahallere varup gelmek ... yazılmıştır. **Fî evâsıt-ı Câ sene 1212.**

[8-22]

Rusya kapudanlarından Anastasi Faliga nâm kapudan yedi bin kile hınta ve yine Yeromarki nâm kapudan kezâlik yedi bin kile hınta (**Evâhir-i R sene 1212**) ve Marko Avorili nâm kapudan sekiz yüz kile hınta ve iki yüz kantar âhen-i ham ve Siro Kranfobolo nâm kapudan dört bin kile hınta ve Angeli Kondori nâm kapudan dört yüz kantar âhen-i ham ve kırk sekiz fiçı havyar ve Dimitri Safarini nâm kapudan bin üç yüz kantar âhen-i ham ve beş yüz kantar havyar ve Yani Gavrili nâm kapudan bin yedi yüz kile hınta (**Evâhir-i Câ sene 1212**) ve Mihali nâm kapudan bin iki yüz kile hınta ve Giorgio Skardana nâm kapudan dört bin beş yüz kile hınta ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Rusya memleketinden ve mahsulâtından olmak üzere Der-aliyye ... Bahr-i Sefid'e azimet etmeleriyle ... izin evâmiri ve himayet ve siyaneti havi başka başka evâmiri yazılmıştır. **Evâsıt-ı Câ sene 1212.**

[8-23]

Rusya kapudanlarından Navhari nâm kapudan seksen kantar havyar ve altı yüz kantar tuzlu balık ve yirmi kantar fındık Vabyan Kondori nâm kapudan iki bin beş yüz kantar âhen-i ham ve bin kile hınta ve yüz kantar rugan-ı sade ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a müste'men sefinesiyle Bahr-i Siyah'tan doğru Bahr-i Sefid tarafına azimet murad etmeleriyle ... izn-i sefine ... evâmiri yazılmıştır. **Evâsıt-ı Câ sene 1212.**

[8-24]

Rusya reâyâsından Vatikan mütemekkinlerinden Fostananlobo nâm Rusyalu tacir ve Yarilbogo nâm Rusyalu tacir bir nefer müste'men hizmetkârıyla Giorgiyev nâm Rusyalu tacir İstamani Yasnaki nâm Rusyalu tacir ve yine Rusya reâyâsından ve Simforbol mütemekkinlerinden Nikola tacir Yani nâm tacirler ve yine Rusya reâyâsından ve Girsuna mütemekkinlerinden Nikola Valyano nâm Rusyalu tacir alâ-

tariki't-ticare Der-aliyyen'mden Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sair mahallere varup gelmekliğine ... yol evâmiri yazılmıştır. **Evâsıt-ı Câ sene 1212.**

[8-25]

İzmir mollasına hüküm ki,

Rusya konsolosları ve tercümanları ve tacirler misillü müteayyinleri kendü masrûfları için evlerinde şıra sıkup ve taşradan dahi hamr getirdüp kendülerine ol bâbda kimesne tarafından muhalefet olunmaya deyü Rusyalu ile mün'akid olan ticaret muahedesinde münderic olduğuna binâen medine-i İzmir'de mukim Rusya konsolosu vekili kendünün ve âdemlerinin kifâf-ı nefsleri için Bozcaada ceziresinden alınmış bin vukiyye hamr iştirâ ve medine-i İzmir'de vâki menziline nakline murad eyledikte bazı kimesneler taraflarından hilaf-ı şürût-ı muahede muhalefet olduğundan mâ-'adâ rüsûm ve avâid nâmıyla akçe mutalebesiyle taaddi ve rencide olduğun Rusya devletinin Der-aliyyem'de mukim orta elçisi Victor de Koçubey hatimet avâkıbühû bi'l-hayr bundan akdem bâ-arzuhal inhâ ve ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn ol miktar vukiyye hamrın cezire-i mezbûreden iştirâ ve medine-i İzmir'de kâin menziline nakline muhalefet olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â eyledikte ber-muktezâ-yı nizâm lazım gelen rüsûmatı bâyi tarafından edâ olunmak üzere ahitnâme-i hümayûn mûcibince Bozcaada ceziresinden alınmış bin vukiyye hamrın iştirâ ve medine-i İzmir'de konsolos vekili mersûmun hanesine nakline muhalefet olunmayup mugayir-i ahitnâme-i hümayûn rüsûm ve avâid utalebe olunmamak bâbında bin iki yüz on senesi evâhir-i Cemaziyelâhirinde sâdır olan emr-i şerifim bundan akdemce medine-i İzmir'de vukû bulan harikte muhterik ve zâyi olduğun bu defa elçi-i mümâileyh bâ-arzuhal inhâ ve zâyiden müceddeden emr-i şerifim sudûrunu istid'â ve divan-ı hümayûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma müracaat olundukta ber-mûceb-i muharrer tarih-i mezbûrda emr-i şerifim verildiği meztûr ve mukayyed olmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerifim mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi Devlet-i Aliyye dâimü'l-karârımla Rusya devleti beyninde mün'akid olan ahitnâme-i hümayûn şerâitin icrası lazımeden olduğu ve mugâyir-i hâl ve hareket vukûuna rızâ-yı hümayûnum olmadığı sen ki mevlana-yı mümâileyhsin ma'lûmun oldukta ber-vech-i meşrûh ancak Rusyalu konsolos vekili mersûmun âdemleri kifâf-ı nefsleri için lazım gelen rüsûmatı bir müstehak bâyi tarafından edâ olunarak cezire-i mezkûreden iştirâ ve İzmir'e naklolunacak yalnız altmış bin vukiyye hamr lede'l-vürûd mademki ber-muktezâ-yı

ahitnâme-i hümayûn kendü âdemlerinin isti‘mâli için iştirâ olunmuş ve bâyi tarafından dahi mahallinde resmi verilmiş ve edâ tezkiresi alınmış Ola ve âhara bey‘ için ... kimesne tarafından hilâf-ı ahitnâme-i hümayûn kafeline mümani‘at ve rüsûm ve ... mutalebesiyle rencide ve taaddi men‘ ve def‘a mübaderet ve bu bahane ile miktar-ı mezkûrdan ziyâde kafeline ve hilâf-ı ahd ve mugâyir-i şurût-ı nizam halet ve hareket vukûuna ibrâz-ı ruhsattan ittikâ ve mübâadet olunmak bâbında. **Fî evâhir-i C sene 1212.**

[9-26]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından Rusçuk’ta mübayaaya memûren ikamet üzere olan Hüseyin dâme mecdühûya ve Rusçuk kadısına hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye’nde mukim ortaelçisi Victor de hatimet avâkıbühü bi’l-hayrın bu defa der-bâr-ı şevket-mikdar-ı mülûkâneme takdim eylediği bir kıt‘a takriri mefhumunda işbu sene-i mübarekede Rusya reâyâsından ve Moylok sekinesinden Kirbaki (?) nâm tacir Rusçuk karbânıyla Uzuncaabad panayırından Rusçuk’a vürudu esnasında taife-i tüccar vech-i mu‘tad üzere şehre kable’duhûl tüfenk ve piştovlarını boşandıklarına binâen Rusyalu-yı mersûm dahi bir adet piştovunu boşandıkta kurşunu bir taşa isabeti takribiyle bir sekban mahall-i mezkûrede beytütet eden yedi sekiz yaşında bir nefer sabi dahi mecrûh edüp sagîr-i mezbûrun hazır olan anası ve babasını cerh-i mezkûr kasden vâki olmadığını şahide ve Rusyalu-yı mersûm dahi hatarlarını tatyib edeceğine va‘d ve sabi-yi mersûmu li-ecli’l-muâcele ... eylediği haneye beraber gönderüp ... eylemek üzere bir cerrah ile mukavele ve Rusçuk’a ve bu ... hane-i mezbûrede mevcut olunup kaziyeye alâ-sıhhatihî ... olmuş iken Rusyalu mersûm ... mersûmu derhal ahz u habs ve tomruğa vaz‘ ve mersûmdan akçe mutalebe ve Rusçuk ... oğlu İsmail’in dahi cârih-i mezbûra muaveneti hasebiyle Rusyalu-yı mersûm envâ-ı tehdidât ile tekdir olunduğundan mersûm dahi huzur-ı şer‘a ihzâr olunmasını talep ve misillü kaza vukuunda hüküm-i şer‘inin iktizası ne ise itaat edeceğini ifade eylemişken ... a‘yân-ı mezkûrdan ... etmeyüp ... eyledüklerine binâen Rusyalu-yı mersûm adem-i tâat ve Han ile ... beş yüz on kuruş i‘tâ ve ba‘dehû odasına vardıkta ve bu da Vaiban-ı mezkûrdan müceddeden tahrire vesile olmak için sabi-yi mezbûru teslim edeceklerini Rusyalu-yı mersûm mülâhaza birle havfından nâşi emtia ve eşyasını terk ve derhal Rusçuk’tan Bükreş’e azimet ve Bükreş’te Rusya konsolosu vekiline tazallüm-i hal ve konsolos vekili dahi meblağ-ı mezbûrun istirdâdı zımında sen ki

kapucubaşı mûmâileyhsin sana müracaat eyledikte sabi-yi mezkûrun cerrahını dört gün zarfında mündefî olup Rusyalu-yı mersûm sabi-yi mesfûrun anasına ve babasına elli kuruş i'tasıyla ırzâ ve iskân ve yedlerinden ibra senedi ahz ve cerraha dahi yirmi kuruş eda olunmuşken sabi-yi mesfûr ... olduğunu ve mârru'z-zikr beş yüz on kuruşu sabi-yi mesfûrun anasına ve babasına ve cerraha verdin deyü ... ve konsolos vekili mersûm cevap vermiş olduklarını beyân ile mezkûrânın hilâf-ı şer'-i şerif ve mugayir-i hak ahz eyledikleri beş yüz on kuruş sen ki kapucubaşı mûmâileyhsin marifetin ve marifet-i şer'le bi-eyyi-hâl tamamen tahsil ve kabzına ... teslim olunup fimâ-ba'd evzâ'-ı nâ-bercâları men' u def' olunmak bâbında size hitaben emr-i şerifim sudûru tahrir ve istid'â olunmakla siz ki kapucubaşı ve mevlânâ mûmâileyhimâsız kasden ve amden olmayup kaza olduğu ... şer'î mutahhariyet olan madde için hilâf-ı şer'-i şerif Rusyalu-yı mersûmun tercim ve takrimi rızâ-yı aliyeme mugâyir ve o makûle ... zarar ve hasardan sıyanetleri matlub idüğü bâhir olmakla mebâliğ-i mezbûrun inde'ş-şer' istirdâdı lazım gelirken zinhar teallül ve muhalefet olunmayarak alâ-eyyi-hâl istirdâdıyla ihkâk-ı hakka ihtimam ve ba'dehû elyevm bu misillü hareketten ittikâ-ı tam olunmak fermanım olmağın imdi Devlet-i Aliyye'mle dost muahede olan Rusya devleti reâyâ ve tüccarının memâlik-i mahrusede ızrâr ve tercim olduklarına bir vechile rızâ-yı aliyem olmadığı ve zarar ve hasardan vikayetleri matlub-ı şahanem olduğu malumunuz oldukta ber-minval-i muharrer mademki madde-i mezkûr kasden ve amden vukû bulmuş olmaya ve kaza olduğu inde'ş-şer' tahakkuk etmiş ola şer'an istirdâdı lazım gelen meblağ-ı mezbûrun edâsında teallül ve muhalefet ettirmeyerek bi-eyyi-hâl istirdâdıyla ihkâk-ı hakka ihtimam ve dikkat ve ba'de'l-yevm bu makûle hareket vukû'unu tecviz etmekte ve ettirmekte dikkat ve mücanebet olunmamak bâbında. **Fî evâil-i sene 1212.**

[9-27]

Soğucak ve İnabe nuhafızı vezirim Osman Paşa dâme iclâlühû husus-ı âtiyü'z-zikre mahsus Der-aliyyem'den mübaşir tayin olunan (...) zîde mecdühûya hüküm ki,

Devlet-i Aliyye'mle Rusya devleti beyninde mün'akid olan musâlaha şurûttunun altıncı maddesinde bin yedi yüz seksen üç senesi ... kifayet bi'l-cümle devlet-i Rusya Kuyum ve Tuman (?) ilhakına dair ... devleteyn müteahhidin beyninde nehr-i Kuban hududu tayin olunduğunu mübeyyin mün'akid olan senedi sair uhûdlar ile me'an şıbu muâhedenin ikinci maddesiyle temhid ve teessüs eyledikten sonra Devlet-i Osmaniye

vakt-i müstakil için devleteyn ... meyanelerinde sulh u salâh ve ... ve hüsn-i ittifakına halel getürebilir cümle vesâili teb'id eylemek murad ve masudundan ... ızhar ve beyan için alenen ahd u teahhüd eder ki nehr-i Kuban'ın sol yakasında hudud ... mütemekkin olan tevâif bi'l-cümle devlet-i Rusya'nın hudud ve sinorlarına tecavüz etmemesine ve Rusya imparatoru reâyâlarına ve onların emâkin ve sâkinlerine ve arazilerine dahi bir türlü teaddi ve gasb u hasar zuhura getirülmemesine ve hafi ve celi bir türlü bahane ile Rusya âdemlerini ... giriftar eylememelerine zabıt birle men' u tahzir zımnında kendü ikrarlarını ve cümle vesâili bezl ü i'mâl edüp ve bu bâbda devlet taraf-ı Devlet-i Aliyye'den hilafında olan alâ-eyyi-hâl eşedd üzere te'dib ve ... olacaklarını müş'ir lazım gelen kimesnelere eşedd vechile fermanlar i'ta ve zikrolunan tenbihât işbu mahkeme-i hayriyye ba'de'l-in'ikad tasdiknâneleri dahi mübâdele olunduktan sonra ol havaliye ilan ve beyan olunalar ve eğer akvâm-ı mezkûre işbu ahitnâmede karar verildiği suretten nâşi kendülere eşedd üzere bâlâda zikrolunan tenbihâtlarına dahi nazar etmeyüp onlardan bir kimesne bi'l-cümle devlet-i Rusya Rusyaların hududlarına tecavüzü irtikâb ve gasb u hasaret ve ızrar ve tahribat tertip edüp yahut hayvanat ve sair nesne gasb ile alup getürdükleri veyahut Rusya âdemlerini ... giriftar eyledikleri sebeble şikayetleri takdim olunduğu suretten der-akab ve bilâ-te'hir gâret veyahut gasb olunan nesne istirdâd birle tahkik olunan ve bâ-husus ahz olunan Rusya âdemleri bir türlü bahaneye idhâl olunmaksızın bilâ-te'hir ve min-gayr-i tereddüd teftiş ve tahkik birle sebilleri bi-hakkın ve tedkik eden hasar teftiş birle cürm ü kabahatle müttehem olan kimesnelerin dahi ibreten li's-sairîn husus dâhilinde Rusya serhad zabiti tarafından teallül olunacak memurun muvacehesinde te'dibleri icra ve ifa oluna ve eğer gayr-i me'mul şikâyetleri takdim olunduğu tarihten altı ay zarfında dahi tazmin olmadığı halde Devlet-i Aliyye teahhüt eder ki Rusya imparatoru elçisi tarafından bâ-tahrirat inhâ olunduktan sonra bir ay zarfında bi'l-cümle müretteb olan ziyan ve hasarları kendü hazinesinden tazmine edüp ve hem-civârında olan hududların emniyet ve ... halel getürdükleri için bâlâda mezkûr vaz' u tanzim olunan te'dibleri dahi bi-eyyi-hâl ... ile müttehemler üzerinde ... ve min-gayr-i te'hir icra ve ifa oluna deyü münderic olduğuna binâen uhûd ve şurût muktezâsınca nehr-i Kuban kemâ-fi's-sâbık devleteyn beyninde hadd-i kabahat olduğu zahir ve ber-muktezâ-yı ahitnâme-i hümayûn amel ve hareket ve mugâyir-i hâlâta mütecâsir olanların men' u def'leri hususu nehr-i Kuban'ın sol tarafında hudud-ı Devlet-i Aliyye'mde sâkin Çerâkise ve Abaza ve sair ümerâ ve söz sahipleri ve azak sipahilerine hitaben mukaddema mufassal ve meşrûh sudûr eden emr-i

şerifimle tebeyyün ve te'kid kılındığı zahir ve bâhir iken nehr-i merkûmun sol tarafından yani Devlet-i Aliyye'min zir-i hükümetinde vâki mahallerde mütemekkin tavâifden bir bölük kimesne Kızak tabir olunur palankadan Yukarı kuru meşe demekle meşhur mahalden nehr-i Kuban'ı mürûr ve Rusya arazisine duhul ve Svaslav nâm palanka etrafında bulunan hergeleden okçiyân ve kazakların elli beş re's bârgirlerini gasb ve palanka-i merkûma Ohrosferi (?) nâm palankadan vürûd eden iki ... kazaklarını dahi katl ve yanlarında mevcut esliha ve esvâb ve bârgirlerini ahz birle nehr-i merkûmun berü tarafına firar eyledikleri devleti tarafından inhâ olduğu mukaddemâ Rusya maslahatgüzarı tarafından bâ-takrir lede'l-inhâ ve'l-istid'â eşhâs-ı mezbûrenin hilâf-ı rıza öte yakaya geçüp gasb ettikleri hayvanat ve emvâl her ne ise lede't-tahkik marifetin ve marifet-i şer'le ve kabâil-i ... ve söz sahipleri ittifakıyla zahire ihrac ve hudud generali tarafından memurun müvacehesinde redd u tarziye ve gasb-ı emvâl ve katl-i nüfusa mütecasir olan müttehemlerin dahi ibreten li's-sâirîn min-gayr-i te'hîr te'diblerini icra ve ifaya ikdam ve dikkat ve fîmâ-ba'd hilâf-ı ahd u rıza hâlet ve hareket vukû bulmamak için nizâm-ı akvâyâ bend ve ifrâğa sarf-ı vüs' u kudret olunması için bin iki yüz altı senesi evâhir-i Zi'l-hiccesinde muhafız-ı sâbıka hitaben bir kıt'a ... nehr-i mersûmun sol tarafında yani Devlet-i Aliyye'min zîr-i hükmünde olan mahallerde mütemekkin Çerâkise tarafından bazı kimesneler geçen mâh-ı Eylül'ün dokuzunda ve on üçünde nehr-i Kuban'ı ... mürûr ve Kocani tabir olunur ... kurbünde vâki bir adet çiftlikten on bir re's bakar ve Korşona nâm çiftlikten dahi yedi re's bârgir ahz ve yine mâh-ı merkûmun on dördüncü gecesinde birkaç nefer süvari Çerkez mârru'z-zikr Kocani nâm ... civarında vâki bir çiftlikten on iki re's bakar ile iki re's inek sirkate ve yine mâh-ı merkûmun on ikinci gününde bir bölük Çerkez Rogovasurpa nâm karyede yedi re's bakar ahz eyledikleri ve yine mâh-ı mezbûrun on sekizinde Çerakise'den yedi nefer süvari kamıştan bina olunmuş iki sal ile nehr-i Kuban'ı Rinek nâm peykar kurbünden nehâren mürûr ve kamışlık arasında ihfâ birle iki nefer Rusya okçuballarının ağırlığı üzerine hücum ve ağırlık ve rastların râhi olan bir nefer soltatı tüfenk kurşunuyla fevt ve katl ve zevcesini ve cümle eşyayı ve ağırlık tahmil olunan iki adet arabalara koşulmuş beş re's bârgirleri eyledikleri ve nersûmân okçuballar ancak firar ile selamete çıktıklarını ve Çerâkise-i mezkûre her bir sirkaları akabinde derhal nehr-i merkûmun sol yakasından mürûr ve avdet eyledikleri devleti tarafından inhâ olduğundan bahisle mugâyir-i şurût-ı ahitnâme-i hümayûn ahz eyledikleri bir nefer Rusyalu nasrâniyenin sebili tahliye ve eşya ve hayvânât-ı mesrûka red ve ttühem-i

mezbûreye mütecâsir olanların icrâ-yı te'diblerini fimâ-ba'd Çerâkise taifesinin bu makûle tecavüz ve teaddileri vukûa gelmemesi hususuna ihtimam olunmak üzere emr-i şerifim sudurunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Vicotr Koçubey hatimet avâkıbühû bi'l-hayr takririyle istid'â etmekle taife-i mezkûrenin hilâf-ı rıza öte yakaya geçüp gasb eyledikleri hayvanât ve emvâl her ne ise lede't-tahkik marifetin ve marifet-i şer' ve kabâil ümerâsı ve söz sahipleri ittifakıyla zahire ihrâc ve hudud generali tarafından memurun muvacehesinde tamamen redd ü tarziyeye ve kabâil-i mezbûreden madde-i katl üzerine şer'an sabit olanı ahz ve habs ve ber-muktezâ-yı ahitnâme-i hümayûn lazım gelen te'dibi icra olunmak için keyfiyetini Der-aliyye'me tahrir ve iş'âra mübaderet ve ba'dehû ne vechile emr-i şerifim sâdır olursa muktezası üzere harekete dikkat ve fimâ-ba'd hilâf-ı ahd u rıza hâlet ve hareket vukû bulmamak için kabâil-i merkûmeyi nizâm-ı kavîye bend ve ifrâğ emrine sarf-ı vüs' u kudret olunması için bin iki yüz on bir senesi evâhir-i Cemaziyelahirinde sen ki muhafız-ı müşarun ileyhsin sana hitaben bir kıt'a ve ba'dehû yine elçi-i mümâileyhin takdime ylediği bir kıt'a takrir kâğıdı meâlinde emvâl-i mağsûbe-i merkûmu istirdâd ... başka müteâkiben tecavüzât zuhur eylemekte olduğu tarafına ihbar olunmuş olduğunu beyan birle gerek bin iki yüz dokuz ve on senelerinde ve gerek iki yüz on bir senesinde taife-i merkûmenin Rusya reâyâsından gasb u garet eyledikleri eşya ve emvâlin kemiyet ve kıymeti hakikilerini ve gerek ızrâr ve gerek katl ve istirkâk olanlarının ism ü resimlerini mübeyyin defteri takdim olunduğu ve tevârih-i merkûmede magsûbe olan emvâl ve eşya cem'an yirmi bin yedi yüz on sekiz ruble tabir olunur Rusya sikkesine tâbi olup beher ruble altmış beş paradan itibar ile otuz üç bin altı yüz altmış altı kuruş eylediğini tasrih ve ayân ve al tarafta Rusya hudud zabitanı taraflarından ibraz olunacak diğer mufassal defter nâtik olduğu üzere gasb ve gâret olunan emvâl ve eşya ber-mûceb-i şurût-ı muahede tamamen istirdâd ve fezahat-i merkûmeye mütecasir olanların dahi lazım gelen te'dibleri ifa olunmak hususuna ihtimam ve dikkat olunmasını istid'â eyledikte madde-i merkûmenin bi-eyyi-i vechin-kân serî'an Rusya hududu zabitanıyla bi'l-muhabere fasl ve hasmı ve Rusyalunun ırzâ ve iskâtı ve bundan böyle dahi münâfi-i şurût-ı muahede bâdî-i münâzaa olacak miktar-ı zerre hâlet vukûa gelmeyecek vechile akvâm-ı merkûmenin râbıta-i kavîye bend ü tevsik ve taht-ı nizama idhâl ve iblâğıyla ve bu bâbda mukaddemâ ve hâlâ sudûr eden evâmir-i aliyyenin serî'an ve âcilen infaz ve icrası emrine kemâl-i ihtimam ve dikkat ve fimâ-ba'd şikâyet ve ... mûcib bir hâlet kalmayacak vechile sûret-i nizam ve kararını Der-aliyye'me tahrir ve i'lâma ikdam ü

gayret olunmak üzere te'kid ve isti'câl ... hâvi sene-i maziye evâsıt-ı Şevvalinde evâmir-i aliyyem ısdâr ve irsâl olunmuş idi el-hâletü hâzihî elçi-i mümâileyhin derbâr-ı şevket-karârıma takdim eylediği takriri mefhûmunda kabâil-i Çerâkisenin töhmetini ve Rusya arazisinde icra eyledikleri şekaveti Zan oğlu Mehmed Giray Bey ve Bratonom (?) beyi Hacı Davud Bey tahkik sevdasında idüğünü ve Çerâkise-i mezkûrenin gasb eyledikleri emvâlin istirdâdı bâbında şurût-ı ahitnâme serd olunarak mukaddem ve muahhar evâmir-i aliyyem sâdır olmuşken ilâ-hazihî'l-ân icrası mümkün olmadığını mübeyyin bu defa sen ki muhafız-ı müşarunileyhsin tarafından tahrirat vârid olduğu ve emvâl-i mağsûbenin an-nakdin tazmini Devlet-i Aliyye'mden ber-mûceb-i şurût-ı muâhede iddia ve talep eylemene devleteyn cânibinden memur kılındığı ve mukaddemâ Der-aliyye'me takdim eylediği müfredât defteri nâtik olduğu üzere hayvanât ve emval ve eşya-yı sâire-i mesrûkanın kıymetleri eğerçi 33660 kuruşa bâliğ olup lakin bazıları istirdâd olunmuş idüğünü beyan ile Rusya okçubalının kabzını müş'ir senedâtından istirdâdı beyân olunmayarak gerü verilmiş emvâl ve eşyanın kıymeti mârru'z-zikr mebâliğden naks olunacağı ve müttehem olanların ber-mûceb-iahd ü şurût te'dilberi icra olunmasını tahrir ve istid'â etmeden nâşi Devlet-i Aliyye'me tâbi olup Kuban'ın berü tarafında mukim olanların öte yakaya tecavüz ve teaddi gûne hâlet vukûuna ibtidârları tecviz olunmamak ve ber-takrîb tecavüz edenlerin men' u te'diblerine ihtimam olunmak muktezâ-yı şurût ve ... safvet ve müvalâttan ve hudud başında olan ... muhafızın zimmetlerine vâcib-i hâlâttan idüğüne ve hilâf-ı ahd ü peymân halet ve hareket vukûuna bir vechile rızâ-yı aliyyem olmadığına ve mukaddem ve muahhar şeref-i ifraz sudûruna evâmir-i aliyyemin bi-eyyi-hâl infaz ve icrası ehem ve elzem ve matlûb ve mültezem olduğuna binâen sen ki vezir-i müşarunileyhsin marifetin ve bu defa tayin olunan mübaşir-i mümâileyh marifetiyle mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan evâmir-i aliyyem mûcibince eşhâs-ı merkûmenin hilâf-ı rızâ öte yakaya gûzar ile gasb eyledikleri hayvanât ve emvâl ve eşyâdan istirdâd olunandan mâ-adâ gerü verileni her ne miktar ise kabâil ümerâsı ve söz sahipleri ittifakıyla bi-eyyi-hâl zâhire ihrâc ve hudud generali tarafından memurların müvâcehesine redd ü teslime ve gasb-ı emvâl ve katl-i nüfusa mütecasir olan müttehemleri dahi ibreten li's-sâirîn min-gayr-i tereddüd ve bilâ-te'hir te'diblerini icra ve ifâya fimâ-ba'd hilâf-ı ahd ü rızâ hâlet ve hareker vukûuna ... taht-ı nizama gereği gibi bend ü tevfik ve ifrâğa sar-fı vüs' u kudret ve bu vesile ile kaziyede medhali olmayanlara hilâf-ı şer' ve mugâyir-i rıza taarruz ve teaddiden mübâ'adet olunmak fermanım olmağın te'kiden ve isti'câlen ... ve ... işbu emr-i şerifim dahi ısdar

ve mahsus mübâşir-i mümâileyh tayin ve tasyir olunmuştur. İmdi Devlet-i Aliyye'mle Rusya devleti beyninde in'ikâd-pezir olan ahitnâme-i hümayûnuma mugâyir ednâ hâlet ve hareket vukûuna kat'â rızâ-yı şahanem olmadığına ve emvâl-i mağsûbe-i mezkûrenin istirdâdı ve akvâm-ı merkûmenin fimâ-ba'd taht-ı râbitaya idhâline bezl-i vüs' u mukadderet eylemek hususu mukaddem ve muahhar sâdır olan evâmir-i şerifimle tenbih ve te'kid olunduğuna nazaran madde-i mezkûrenin karîn-i ... ve husûlüne beher hâl ikdâm ve ihtimamın lâbüdd ve vâcibe-i zimmetin iken ihmaline madde-i mezbûrenin nizâm-pezir olmaması ve Rusyalu ırzâ ve iskân kılınmaması mücerred bu bâbda icrâ-yı ahkâm-ı celilemde betâet ve rehavetini iş'ar eylediği ve bu keyfiyet neticede tarafına merhamet ve nedamet olunacağı ve ba'de-izin o makûle mütekâsirâne etvârdan mücanebet birle inzimâm-ı re'y ve marifetin ve tayin olunan mübâşir-i mümâileyh marifetiyle emvâl-i mağsûbe-i mezkûrenin lede't-tahkik alâ eyyi-hâl istirdâdı ve isterûk (?) olan âdemlerinin sebilleri tahliyesi ve mütecâsir-i ... olanların şer'an ve ahden iktiza eden te'dibleri icrasıyla ahd ü misakın ifasına ve ol havalinin ihtilalden vikayesi ve fimâ-ba'd mûcib-i kıl ü kâl olur ... hâlet ve hareket vukû'a gelmeyecek vechile akvâm-ı merkûmeyi bi-eyyi-hâl nizâm-ı akvâya bend ü tevsik ile suret-i nizamin serî'an Der-aliyye'me i'lâm ve ifhâm olunması kat'an ve cezmen senden matlûb-ı mülûkânem olmadığı cânib-i saltanat-ı seniyyeme izhâr-ı sadakat ve ubûdiyyet ve Devlet-i Aiyye'min rızası olmayan hâlâta tasaddîden mübâadet edenlere mahza inayet ve lütfan gayrı muamele olunmayacağı ve dostluğa ve ... levâzımına şâyân olunmayacak hareketi irtikâb edenler haklarında ... azime derkâr eylediği ve bundan sonra sistirdâd-ı emvâl ve ... nizâa kusur ve iğmâz sebebiyle fimâ-bad şikâyet vukû bulmak lazım gelirse gadr u illetin karîn-i kabul olmayacağı malum malum ve melzûmun oldukça senden ... olan ... ve dirayet ve devr ederse muktezâsınca husus-ı merkûmu etrafiyla mülâhaza ve tedebbür ve ... emr-i şerifimi ve tenbihat-ı hasûdanemi (?) gereği gibi mütalaa ve tefekkür ve iktiza edenlere kemâ-yenbagî ifade ederek ber-minvâl-i muharrer marifetin ve mümâileyh marifeti ve marifet-i şer' ve ümerâ ve ihtiyarân-ı kabâil ittifakıyla hayvanât ve emvâl-i mağsûbeden ne miktar gerüye verilmiş ve bâki kalan her ne ise gereği gibi tahkik birle gerü istirdâdı lazım geleni bi-eyyi-hâl bilâ-kusûr lazım gelenlerden tamamen tahsil ve zahire ihrâc ve hudud generali tarafından memurun müvacehesinde Rusyalu'ya redd ü teslim ve ... müş'ir senden ahz ve Der-aliyye'me şer'an teşyile (?) ve bu misillü gasb-ı emvâl ve hayvanât ve katl-i nüfusa cesaret eden müttehemlerin dahi serî'an ve ahden ve şartan bilâ-te'hir te'dibleri icrasıyla emsallerini

terhibe kat'-ı sirişte-i nizâa sarf-ı vüs' u kudret ve daima ve müstemirren hallerine nezaret ve zabt ve rabta dikkat ve ba'de-izin müeddî-i nizâ olur miktar ... halet ve hareket vukû'a gelmemek için sacilen taht-ı zabiteye idhâl olduklarını der-bâr-ı atûfet-medârıma i'lâma ve ifhâma müsâraat ve tarafeyn halkının tahsil-i emn ve istirahatleri ve beyne'd-devleteyn ... olan safvet ü müvalâtın tezayüdünü mûcib ... mürûra ve etvâr-ı memdûha ibrazına bezlûi kudret eylesesin şöyle ki bu husus bundan sonra dahi münafi tenbihat-ı şahanem teahhur ve betâet ve kusur u rehavet ve nâ-mûlayim bir halde hudûsünü tecviz etmek ... nedamet ve peşimanî faide vermeyecek ukûbete mazhar olacağı mahfi ve mukarrerdir. Ona göre amel ve harekete dikkat ve bu bahane ile kaziyede medhali olmayanda hilâf-ı şer'-i şerif ve mugâyir-i emr-i mnîf teaddi vukûa gelmekten mücanebet ve se ki mübaşir-i mûmâileyhsin, senin miyâne-i emsâlinden bi'l-intihâb bu hususa mahsus Der-aliyye'mden mübaşir tayin olunmandan maksûd ve ... envâl-i mağsûbe-i mezkûrenin tekmilen istirdâdı ve müttehemlerin haklarında lazım gelen te'dibâtın icrasına ve ba'de-izin bu bâbda şikâyet ... mûcib bir hâlet kalmayacak vechile sûret-i nizâm ve kararının i'lamını ahz ile kat'-ı sirişte-i nizâ hususuna bezl-i mechûd kaziyesi pşmakla ona göre icrâ-yı mübaşeret ve tekmil-i emr-i memuriyetine ikdâm ser-mû rehavet ve taksir etmekten ve madde-i merkûma tıbk-ı fermûde-i şahanem üzere temşiyet ve husûl-pezir olmadıkça avdet eylemeden gâyetü'l-gâye ittikâ-ı tâm eylemen bâbında. **Fî evâhir-i Cemaziyelâhir sene 1212.**

[11-28]

Rusya reâyâsından Georgia Yasfalis ve İvan Yasfalis nâm iki nefer tacir ve Dimitri nâm müstemem tarihiyle re's-i hududun mûcibü't-ticare Rusçuk, Kanastöz ve İnoz ve Varna Kelefte'ye(?) gelüp gidince. **Evâhir-i Câ sene 1212;**

Rusya reâyâsından Fenaveren'de mütemekkin ve İstivadorok nâm Rusyalu tacir mûcibü't-ticare Anadolu'da vâki ...'ye **evâil-i Cemaziyelâhir sene 1212;**

Rusya reâyâsından ve Amuvan mütemekkinlerinden Ovals Sehafpasoda nâm Rusyalu tacir alâ tariki't-ticâre Der-aliyye'den ...'dan Osetya'ya varup gelince bermu'tad yol emrin dahi yazılmıştır. **Evâhir-i Receb sene 1212;**

Rusya reâyâsından Vesvanspoli mütemekkinlerinden Vasili Kaliga nâm tacir Rusya reâyâsından ve Tanyon mütemekkinlerinden Nikolo Onradpolo nâm tacir ve yine Rusya reâyâsından ve Tanyon mütemekkinlerinden Ananas Kostanipol nâm tacir ve yine Tanyon mütemekkinlerinden Enhali Poyon nâm Rusyalu tacir bir nefer müstemem

hizmetkârıyla ve yine Tanyon mütemekkinlerinden Dimitri Paliko nâm Rusyalu tacir iki nefer müstemem hizmetkârıyla alâ tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki cezirelere ve sâire mahallere varup...

[12-29]

Âsitane-i aliyyemden re's-i hududa varınca yol üzerinde vâki kuzât ve nüvvâb ve sair zabîân zîde kadruhüme hüküm ki,

Dersaadet'imden re's-i hududa ve re's-i hududdan Der-aliyye'me iyâb ü zehâb eden Rusya devleti ulaklarının tahsil-i emniyet ve selametleri için mehûf olan mahallerde yanlarına ücret-i mu'tadesiyle cebelü neferâtı tayin ve hilaf-ı zâhib muhafaza ve himayet olunarak gidişte ve gelişte mashûben ... savb-ı maksûdlarına isâlleri hususuna ikdam ve dikkat olunmak bâbında emr-i şerifim sudûrunu Rusya devletinin Âsitâne-i Aliyye'mde mukim ortaelçisi Victor Koçubey hatimet avâkıbühû bi'l-hayr bâ-takrir istid'â eylediğine binâen vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve sâir mümâileyhimsiz, beyne'd-devleteyn derkâr olan silm ü müvalât muktezâsı üzere Rusya devletinin re's-i hududdan Der-aliyye'me ve Der-aliyye'mden re's-i hududa âmed-şüd eden ulaklarının esnâ-yı râhta münâfi-i şurût-ı musâfât kimesne tarafından vechen mine'l-vücûh isâl-i cevri ve teaddi birle meks ü tevkiflerine ve adem-i emniyetlerini mücib hâlât vukûuna bir dürlü rızâ-yı hüsrevânem olmayup mashûben bi'l-emn iyâb ü zehâbları matlûb hüsrevânem idüğü malumun oldukça Rusya ulakları ...'in Mahder kazasına dâhil olur ise istihsâl-i esbâb-ı emniyetlerine dikkat ve mahûf olan mahallerde bir ücret-i mu'tade ile ... İslamlardan iktiza eden cebelülerin derhal tayin ve terfikiyle esnâ-yı râhta muhafaza ve himayet olunarak gidişte ve gelişte adem-i emniyetlerini müstelzim hâlâtın def' u ref'ine bi'l-ittifak sa'y-ı behemahal ile emnen ve sâlimen savb-ı maksûda isâllerine bezl-i vüs' u mecâl eylesiniz. Şöyle ki mugâyir-i ... şahanem ulakların cebelüye intizârans her mahfilde meks ve tevkifleriyle umûr-ı müstemelenin ... avk ve te'hir olunmasına ... ruhsat ve muhafazaları emrinde adem-i dikkat olunduğu ... lazım gelür ise özri ve illetiniz karîn-i ... olmayup muâteb olacağınız muhakkaktır, ona göre mücib-i emr-i âlişânım üzere amel ve hareket eylemeniz bâbında. **Fî evâil-i Receb sene 1212.**

[12-30]

Zikri Ati Mandet nâm mahallin tâbi olduğu kazanın kadısına ve Kılâ'-ı tis'a nazırı vekili zîde mecdühûya hüküm ki,

Eğer şiddet-i fırtınada gemileri kumsal olan bir sığ yere sâhil-i deryaya ... olunur ise valiler ve kadılar ve sâir zabîtan onlara îânet ve kazazede olan sefineden halâs bulan bi'l-cümle emvâl ve eşyaları onlara bilâ-muhalefet teslim eyleyeler. Eğer kaza Rusya sefineleri Devlet-i Osmaniye sevâhiline düşer ise devlet tarafından emvâlin aranması ve kazazede olan sefinelerin tamiri hususunda vücûhla lazım olan îânet olunup bade't-tahlis mahall-i maksûda nakl için âhar sefineye tahmil olunup emti'adan mademki evvelki mahalde bey' olunmayalar bir türlü resm ve vergü mutalebe olunmaya deyü beyne'd-devleteyn mün'akid olan ticaret muahedesinde münderic olduğuna binâen bu defa Rusya devletinin hâlâ Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Victor Koçubey hatimet avâkıbühû bi'l-hayr südde-i saadetime mühürlü arzuhal gönderüp Rusya kapudanlarından Hozdiye Azaropolo (?) nâm kapudan râkib olduğu bir kıt'a ticaret sefinesine Gözlöve (?) iskelesinden ve Rusya memâliki mahsulünden emtia-i mütenevvi'a vaz' u tahmil ve Der-aliyye'me gelürken esnâ-yı râhta fırtınaya tesadüf edüp Bahr-i Siyah sevâhilinde Boğaz'a karib Vendra nâm mahalle vürudunda şiddet-i fırtınadan sefine-i merkûme karaya düşüp şikest olduğu beyanıyla sefine-i merkûme ve emti'a-i marûfenin ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayun ihracına kimesne tarafından mümânaat olunmayup lazım gelen muavenetin icrasına ikdam olunmak bâbında sen ki nazır vekili mümâileyhsin sana hitaben emr-i şerifim sudûrunu istid'â etmekle sen ki nazır vekili mümâileyhsin ahitnâme-i hümayûn mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi Rusyalu ile derkâr olan safvet ve müvâlât muktezasınca zikrolunan sefinenin emvâl ve emti'asının taşra ihracına muavenet ve muzaheret olunması lazimedden olduğu siz ki mevlânâ ve nâzır vekili mümâileyhimâsız malumunuz oldukta ber-minvâl-i muharrer sefine-i mezkûrenin âlât ve eşyâ-yı marûfenin ihracına kimesne tarafından mümânaat olunmayup ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn bu bâbda lazım gelen îânetin icrasına ikdam ve mübaderet ve hilâf-ı emr ve mugâyir-i şurût-ı ahitnâme-i hümayûn vaz' u hâlet vukûunu tecvizden ittikâ ve mücanebet eylemeniz bâbında. **Fî evâil-i Receb sene 1212.**

[12-31]

Rusya reâyâsından ve Taygan mütemekkinlerinden İzar Babakilbar de Polo nâm Rusyalu ve Rusya reâyâsından ve Keresrin mütemekkinlerinden Sapiro Kondori(?) ve yine Rusya reâyâsından ve Taygan mütemekkinlerinden Gavani ve yine Taygan mütemekkinlerinden Nicola Lisardo nâm Rusyalu tacir bir nefer müstemen

hizmetkârıyla ve yine Tanyon mütemekkinlerinden İstonbo Arlani nâm Rusyalu ve yine Taygan mütemekkinlerinden Forfa Kasmaki evâsıt-ı Cemaziyelâhir sene 1212 ve Rusya reâyâsından ve Srasno yolu mütemekkinlerinden Yanaki Sefaylo ve Rusya reâyâsından ve Taygan mütemekkinlerinden Pavlogia Ravine(?) nâm Rusyalu ve yine Taygan mütemekkinlerinden Lekonanai(?) evâil-i Cemaziyelâhir sene 1212 ve yine Tanyon mütemekkinlerinden Yani Galiki ve yine Taygan mütemekkinlerinden Nicola Yakalopulo nâm Rusyalu tacir bir nefer müstemen hizmetkârıyla ve yine Tanyon mütemekkinlerinden Siber Korako nâm Rusyalu tavir bir nefer müstemen hizmetkârıyla ve yine Tanyon mütemekkinlerinden Georgio de Russo(?) nâm Rusyalu tacir bir nefer müstemen hizmetkârıyla ve yine Rusya reâyâsından ve Mocok mütemekkinlerinden Teodor ve Dimitrio nâm Rusyalu tacir bir nefer müstemen hizmetkârıyla li-ecli't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmeleri için ber-mu'tâd yol emirleri yazılmıştır; **Evâil-i Receb sene 1212.**

[12-32]

Rusya kapudanlarından Vasili Kalika(?) nâm kapudan bin sekiz yüz kantar âhen-i ham ve bin kile hinta ve otuz bir fiçı havyar rugan-ı sâde ve yine ... nâm kapudan iki bin kantar âhen-i ham ve beş yüz fiçı havyar ve iki yüz kantar revgan ve bin kile hinta ve yine Anastasi Valsimaki(?) nâm kapudan beş bin kile hinta ve Nicola Korfo(?) nâm kapudan on bin kile hinta ve yine Danilie Kondori(?) nâm kapudan iki bin dört yüz yirmi beş kile hinta ve yine Nicola Pankosta(?) nâm kapudan üç bin kile hinta ve altı fiçı havyar ve yüz kantar urgan, evâhir-i Cemaziyelâhir sene 1212; ve yine Anastonbo Parisi(?) nâm kapudan altı yüz kantar âhen-i ham ve bin kile hinta ve yine Mari Frankopolo nâm kapudan otuz fiçı havyar ve otuz fiçı revgan-ı sâde ve iki yüz kantar urgan ve yine Nicola Yata(?) nâm kapudan beş bin kile hinta ve yine Ananasi Leka(?) nâm kapudan on beş denk yapağı ve yine Angeli Kalifa(?) nâm kapudan beş bin kile hinta ve yine Yorgi Bertardaki(?) nâm kapudan üç yüz kantar âhen-i ham ve iki fiçı havyar ve yüz üç kile hinta ve yine Giovanni Slaka(?) nâm kapudan bin kile hinta ve Spiro Sefaylo(?) nâm kapudan iki bin kile hinta ve on iki fiçı havyar ve on yedi bin revgan-ı sâde ve yüz varil tuzlu balık ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefine[siyle] Rusya memâlikinden olmak üzere Der-aliyye'ye gelüp bilâ-tahliye Bahr-i Sefid'e azimet etmeleriyle ber-mu'tâd izn-i sefine ve himayet ve sıyanetini sâdir evâmir-i aliyye yazılmıştır. **Evâsıt-ı C sene 1212.**

[13-33]

Hâlâ Nairan(?) voyvodası Yanaki-zâde Aleksandri voyvodaya hüküm ki,

Hâlâ Der-aliyye'mde mukîm Rusya devletinin ortaelçisi Victor Koçubey hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın takdim olunan bir kıt'a aezuhalinde Rusya reâyâsından Bermoska(?) seknesinden Akimo Vetrbik nâm tacir envâ'-ı meyve-i huşk iştirak etmek üzere malûmü'l-miktar ... ve yine Rusya reâyâsından Yako İvanof(?) nâm [tacir] bir nefer hizmetkârıyla Rusya diyarından memleket-i Yefran'a azimet ve Kalas iskelesine râhi iken geçen mâh eylülünün on birinci günü Nekoç kazasında vâki Yorlat(?) kasabasına karîb Briskyola nâm mahalden mürûrunda kutta'-ı tarik eşkıyası tacir-i mersûm ile hizmetkârı mesfûrun üzerlerine hücum ve mersûmânı katl ve bir re's al esb ve yanlarında mevcut üç yüz yirmi beş Macar altını ve sikke-i Osmaniye'den bin yetmiş beş kuruş ve Rusya diyarında Revila(?) tabir olunur nükûd yerine râyic evrâk sikkesi olarak bin sekiz yüz doksan ruble ve kıymeti cüz'î bazı eşyayı nehb ü gâret eylediklerine Boğdan'da mukim Rusya konsolosu madde-i merkûmu sen ki voyvoda-i mûmâileyhsin tarafına lede'l-ifâde sen dahi eşkıya-yı mezbûre ile nükûd ve envâl-i mağsûbenin zahire ihrâcına her ne kadar ikdam eylemiş isen ilâ-hâzihi'l-ân zahire zahire ihrâc olunamadığı ve bu keyfiyet âmed-şüd eden Rusya tüccar ve sâir âdemlerinin insilâb-ı emniyet ve inkitâ'-ı ticaretlerine bâis-i ... olduğu beyânıyla ol bâbda emr-i şerifim suduru tahrir ve istid'â olunmakla dâhil-i memleket-i Boğdan'da şimdiye dek bu misillü hâlât sünûh etmemiş iken bu vechile zuhuru bâis-i ... idüğü ve bu keyfiyet tarafından mensûb-ı zâbitânın muhafaza-i turuk ve mesâlikte tekâsül ve rehavetlerinden neş'et ettiği umûr-ı vâzihadan olmakla cesaret edenler alâ-eyyi-hâl buldurulup envâl-i mağsûbeyi bi-tamâmihâ zahire ihrâc ve istirdad ve mütecasir olanlar kimler ise sâire ibret olacak muamelenin haklarında icrasına dikkat eylemek fermanım olmağın te'kid ve ihtimâmen işbu emr-i şerifim ısdâr ve irsal olunmuştur. İmdi fezâhat-i merkûma tecasür edenler her kimler ise bi-eyyi-hâl ele getirüp envâl-i mağsûbenin tamamen ve kâmilin zahire ihrâc ve mütecasir olanlar haklarında lazım gelen muâmele icra ve sâire ibret kılınması matlûb-ı şahanem olduğu ve ba'de-izin bu makûle fezâhat vukû'a gelmeyecek hâlâtın ... turuk ve mesâlikin temini hususuna ikdam ve ihtimam eylemen lazimedem idüğü malumun oldukça ber-minvâl-i muharrer fezâhat-i mezbûra cesaret edenleri buldurup envâl-i mağsûbeyi bi't-tamâm zahire ihrâc ve istirdâd ve mütecasir olanlar kimler ise sâire ibret olacak muâmelenin haklarında icrasına ikdam ve

bu bâbda i'raz ve tesâmühden ve lâkin bu bahane ile fezahat-i merkumede eli ve alaka ve medhali olmayan bî-cürm kimesnelere gadr u mihnet ve isnâd-ı şekâvet ile hilâf-ı evrâk teaddi ve ızrâr-gûne hâlâtтан fimâ-ba'd ittika ve mücânebet eylemen bâbında. **Fî evâsıt-ı B sene 1212.**

[13-34]

Silistre valisi ve Zeyre ve Tuna'da vâki kazaların kuzât ve nüvvâbına ve Vahive(?) memleket ve gümrükçüler ve iskele eminleri ve sâir zabıtân zîde kadruhüme hüküm ki,

Rusya tacirleri Eflak ve boğdan memleketlerinden ve Der-aliyye'min mahal-i sâiresinden işbu muahede-i münferide muktezası üzere Rusya memleketine yahut âhar düvel memleketlerine nakl için alup götürcekleri emti'a ve eşyanın gümrüğü ancak bir defa yüzde üç hesabı üzere emti'a-i merkûmelerini iştira eyledikleri mahalde edâ edüp işbu nizam ve kaideye mugâyir her ne tesmiye ile olur ise bir türlü resm ve ihtirâ olunmuş vergü mesfûrlardan mutalebe ve tahsili memnu olup gümrüğü edâ eyledikleri mahalde yedlerine edâ tezkiresi verilüp bu makûle kendülerine verilecek edâ tezkiresi memâlik-i Devlet-i Aliyye'min cemî'-i mevâkiinde muteber tutula ve Rusya reâyâları Bahr-i Siyah yolundan ve sâir tariklerden Rusya memâlikine götürmek üzere memâlik-i Devlet-i Aliyye'de ve bâ-husus Bahr-i Sefid'de iştira eyledikleri hamr için iştira eyledikleri mahalde yüzde üç hesabı üzere resmini edâ edüp bir türlü tereddüd olunmaksızın te'diyesi lazım gelen edâ tezkiresini aldıktan sonra İstanbul Boğazı memerrinden mürurlarında bitirme ve sâir bir türlü resm vermeye mecbûl olmayalar deyü beyne'd-devleteyn mün'akid olan ticaret muahedesinde münderic olduğuna binâen Rusya reâyâsından Karabet Mozrayık nâm tacir Rusya memleketine götürmek Zıştovi'de on altı fiçı hamr ve iki fiçı arak iştira ve nehren kalas iskelesine tesyil için Silistre müteselliminden ruhsatı hâvi bir kıt'a buyruldu ahz eylediğine binâen Eflak'ta mukim Rusya konsolosunun bir nefer yasakçısı ile me'an bundan akdemce Bükreş'ten Zıştovi'ye azimet ve buyruldu-yı mezkûr Zıştovi gümrükçüsüne irâe birle üç bin otuz kuruşluk hamr u arak iştira ve iki kıt'a kayıklara tahmil ve ber-mûceb-i şurût yüzde üç hesabı üzere lazım gelen resm-i gümrüğünü gümrükçüsüne tamamen edâ etmişken gümrükçü-i mezkûr ziyade olarak yüz dokuz kuruş ve Zıştovi serdarı dahi sekiz kuruş min-haysi'l-cümû' yüz on yedi kuruş hilâf-ı şurût cebren ahz ve tacir-i mersûmun yedine bir kıt'a edâ tezkiresi ba'de'l-i'tâ tacir-i mersûm Zıştovi'den Rusçuk cânibine

nehren ve ... Rusçuk gümrükçüsüne tacir-i mesfûru ve yanında olan yasakçıyı habs ve resm-i gümrük diyerek ol dahi iki yüz ve Rusçuk serdarı otuz iki buçuk kuruş cem'an iki yüz otuz iki buçuk ... ahz birle yedine bir kıt'a edâ tezkiresi i'tâ ve ba'dehû Silistre'den ... mürur eylediklerin ertesi ale's-sabâh bir nefer bölükbaşı ile on bir nefer miktarı sekban kayıkların ardına düşüp tacir-i mersûm ile yasakçı-i mezbûrun iki kayığın reislerini kiraya ircâ ve Silistre mütesellimine götürüp ol dahi iki yüz elli kuruş kerhen aldığı ve kezâlik Rasvan'da gece ile mürûrunda Rasvan âyânı Osman nâm kimesnenin sekbanları dahi zikrolunan kayıkları basup ertesi ale's-sabâh tacir-i mersûm ile Rasvan'a ihzâr ve Rasvan âyânı merkûm ile voyvodası ve serdarı tacir-i mersûmdan beş yüz kuruş talep ve mersûm dahi akçesi kalmadığından malımı tevkif edin deyü me'yûsâne cevap edincek merkûmün dahi tacir-i mersûmu ve yasakçıyı tamrife(?) vaz' ve iki gün iki gece habs ve tacir-i mersûmun hamr ve arakını götürdükleri fiçılara alenen nakl ve ... otuz dört bin vukiyye hamr ve dört yüz vukiyye yağma edüp hamrin beher vukiyyesi dörder para hesabı üzere sekiz yüz elli ve arakın dahi beher vukiyyesi on sekiz paradan yüz seksen min haysi'l-mecmû' bin otuz kuruş hamr ve arakını Rasvan âyânı ve voyvodası ve serdarı mezkûrun ahz eyledikleri ve tacir-i mesfûr Rasvan'dan İbrail'e vusûlünde İbrail gümrükçüsü dahi yüz yetmiş beş kantarı seksen bir yeniçeri zabiti altmış beş min-haysi'l-mecmû' üç yüz yirmi kuruş tacir-i mersûmdan iddia olmadıkça mersûm ile yasakçıyı tevkif eyledikleri ve bu keyfiyet hilâf-ı şurût ve mugâyir-i rıza bir hâlet idüğü beyanıyla Rusyalu tacir-i mersûmdan mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn gerek mükerrer resm-i gümrük namıyla ve gerek vech-i âhar ile Fazoli ...'den gasb olunan bin dokuz yüz elli üç buçuk kuruş bi-eyyi-vechin-kân mezkûrundan tamamen tahsil ve tacir-i mersûma redd ü teslim olunması fimâ-ba'd Rusya tacirlerine mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn cevri ve ezâ olunmamasını muhtevi emr-i şerifim sudûrunu Der-aliyye'mde mukim Rusya ortaelçisi Victor Koçubey hatimet avâkıbühü bi'l-hayr bundan akdemce bir kıt'a memhûr takririyle istid'â ederken sen ki vezir-i müşâr ve mevlânâ ve âyân ve zabitân ve gümrükçüler ve sâir mümâileyhsiz mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn mükerreren alınan resm-i gümrük her ne ise alâ-eyyi-hâl tamamen tahsil ve tacir-i mersûma redd ü teslim ve fimâ-ba'd ahitnâme-i hümayuna münafi harekete tasaddi edenler gereği gibi men' u tahzir olunarak mugâyir-i şurût-ı uhûd bir gûne hâlet vukû'a gelmesine ve Rusyalunun himayet ve sıyanetlerine itina-i nezaret ve hilâf-ı ... hareketten ... ittikâ ve mücanebet olunmak bâbında işbu sene-i mübareke evâsıt-ı Saferinde sâdır olan emr-i şerifim sen ki vezir-i

müşârunileyhsin tarafına lede'l-vusûl ber-mûceb-i emr-i âlî tarafından tacir-i mersûmun yanına mübaşir terfikiyle mahallerine eylediğinde Zıştovi gümrükçüsü mersûmun mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn yüzde üç hesabından ziyade mehûzu olan(?) yüz on kuruşu vermekte muhalefet eylediğini ve Silistre mütesellimi iki yüz elli kuruş aldığını irad ve huzur-ı şer' de yemin teklif olundukta yemine tmekten ve mebâliğ-i mezbûru vermekten ... etmiş olduğunu ve Rasvan âyânı ile ve potası(?) dahi bin otuz kuruşluk ahmr ve arak aldıklarını inkâr ve fakat iki yüz kuruşluk mâl idüğünü ikrar ve Rusyalu-yı mersûmun davasına mutabık şahit talep eylediklerinde şahitleri mevcut iken Bride Vra'ya gerü vermediklerini ve İbrail nazırı dahi Rusyalu-yı mersûmun yedinde fermân-ı âlî olmayup fakat ... bulunduğundan reâyâ zannıyla mesfûrûn kendsü için seksen gümrükçü için yüz yetmiş beş kuruş ahz ve ba'dehû gümrükçüyü tard eyledim; var bulduğun yerde akçeni al deyü Rusyaluya cevap ederek gerek kendünün aldığını ve gerek gümrükçü-i merkûma aldırıldığını redd ü teslim etmediğini ve ettirmediğini ve kezâlik İbrail yeniçeri zabiti bâ-berât kendüsü altmış beş kuruş almışken ben almadım ... kul neferâtına verdin var onlardan talep eyle deyü Rusyalu-y mersûmu vaz' eylediğini mübeyyin mübâşir-i merkûmun Bükreş'te mukim Rusya konsolosuna gönderdiği mektubu konsolos-ı mersûm kâğıdına metbû'an elçi-i mümâileyh tarafına irsâl ve keyfiyeti dahi tahrir etmiş idüğünü ... birle Rusyalu-yı mesfûrdan hilâf-ı şurût ve min-gayr-i hakkın ahz olunan mebâliğ-i mezkûra alâ-eyyi-vechin-kân tamamen tahsil ve merkûma dahi a'zâr-ı beyhûde iradıyla edâda tereddüd ederlerse hakikat-i hâl Der-aliyye'ye i'lâm olunmak bâbında emr-i şerifim sudûrunu bu defa dahi elçi-i mümâileyh memhûr takririyle istid'â etmekten nâşi vech-i meşrûh ve mukaddemâ sâdır olan emr-i âlî mantûku üzere amel ve hareket olunmak fermanım olmağın tenbihen ve tekerrüren işbu emr-i şerifim ısdâr ve irsal olmuştur; imdi Devlet-i Aliyye'mle Rusya devleti beyinde sakd olunan şurût ve uhûdun daima mûcib ve iktizasıyla amel ve hareket olunmak matlûb-ı şahanem idüğü ve Rusya tacirlerine mugâyir-i ahd ü misak cevru ezâ olunduğuna vechen-mine'l-vücûh rıza-yı hümayûnum olmadığı ve tacir-i mersûmdan mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn resm-i gümrük nâmı ve nâm-ı âhar ile ahz olunan mebâliğin bi-eyyi-vechin-kân ma'taz-ı şer'le tahsil ve tacir-i mersûma redd ü teslim matlûb-ı kat'î-i şahanem olduğu ve ba'de'l-yevm bu gûne mugâyir-i ahd ve şurût hâlât vukû'a gelmesi ve vücûhla(?) himayet ve sıyanet olunmaları lazimedden idüğü siz ki vezir-i müşâr ve mevlânâ ve sâir mümâileyhimsiz malumunuz oldukta ber-minvâl-i muharrer tacir-i mersûmun Rusya memâlikine nakl için mahal-i merkûmdan iştirâ

eylediği hamr ve arakın iktizâ eden resmini ber-mûceb-i şurût-ı ahitnâme-i hümayûn edâ ve yedlerine edâ tezkiresi verilmişken inhâ olduğu üzere gerek ziyade ve mükerrer olunan ve gerek fuzuli ve bi-gayr-i hakkın ahz olunan her ne ise mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan emr-i şerifim mûcibince ahz edenlerden irad-ı gadr u illet ettirmeyerek alâ-eyyi-hâl tamamen ve kâmilen ma'raz-ı şer'le tahsil ve tacir-i mersûma redd ü teslime ihtimam ve dikkat ve eğer bu defa dahi irad-ı gadr u illet ve edâda muhalefet ederlerse hakikat-i hâl alâ-vechi's-sihha Der-aliyye'ye tahrir ve i'lâma mübaderet ve fimâ-ba'd bu gûne mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn hâlât vukû'a gelmemesi hususunu iktiza edenlere gereği gibi tenbih ve te'kide men' u tahzire ihtimam eyleyerek Rusyalunun tüccar ve züvvârlarının ber-mûceb-i şurût-ı ahitnâme-i hümayûn himayet ve sıyanetleri emrine itina ve nezaret ve bu bâbda iğmâz ve tesâmühden ve emr-i şerife tenbihât-ı şahaneme ve şurût-ı ahitnâme-i münafi hâlet ve hareket vukû'una irâet-i ruhsat ve tasaddiden gâyetü'l-gâye hazer ve mûcânebet eylemeniz bâbında; **Fî evâsıt-ı B sene 1212.**

[14-35]

Rusya reâyâsından ve Nizna mütemekkinlerinden Vasili İvanoviç nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den bahren İzmir'a ve ondan berren Rumeli'den Eflak tarihiyle re's-i hududa varup gelmekliğe ber-mu'tad yol hükmü. **Evâsıt-ı B sene 1212;**

[14-36]

Rusya reâyâsından ve Gariforopol mütemekkinlerinden Valhas Yogosof ve Evrakim Serkizum nâm iki nefer Rusya tüccarı alâ-tariki't-ticâre Dersaadet'ten Kudüs-i Şerif ve sâir ... nihayet eden mahallere varup gelmekliğe ber-mu'tad yol hükmü. **Evâsıt-ı B sene 1212;**

[14-37]

Rusya reâyâsından ve Taygan mütemekkinlerinden Sierro Serro nâm tacir ve yine Taygan mütemekkinlerinden Ralimata nâm Rusyalu tacir bir nefer müstemem hizmetkârıyla ve yine Taygan mütemekkinlerinden Stefani Lobra nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki cezirelere ve sâir mahallere varup gelmekliğe ber-mu'tad yol emirleri yazılmıştır. **Evâsıt-ı B sene 1212.**

[14-38]

Rusya kapudanlarından Mikele Kalavariya nâm kapudan iki bin kile hinta ve Zismo Monopulo nâm kapudan beş bin kile hinta ve Dimitri Kofoli nâm kapudan bin kile hinta ve Bosnolu Sorononâm kapudan beş bin kile hinta ve Emirosporoso nâm kapudan dokuz bin kile hinta ve Vasili Sorono nâm kapudan bin kile hinta ve altı fiçi havyar ve iki yüz kantar urgan ve Nicola Nolinardo kapudan bin beş yüz hinta ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya ticcar sefinelerine Rusya memâliki mahsulâtından ... Der-aliyye'ye vürûd edüp bilâ-tahliye Bahr-i Sefid'e azimet murad etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine ve himayet ve sıyaneti hâvi evâmir-i aliye yazılmıştır. **Fî evâsıt-ı B sene 1212.**

[15-39]

Belgrad'dan nehran Kalas iskelesine gelince sevâhil-i Tuna'da vâki kuzat ve nüvvâba ve voyvoda ve gümrükçüler ve sâir zabıtâna hüküm ki,

Boğdan ve Eflak memleketlerinden cümle nizam ve kavâide mugâyir gümrükçüler ve sâir zabitler ol mahallerden vürûd eden Rusya tacirlerini gûne gûne tesmiyeler ile rüsûmât-ı mütenevvi'a-i mürûriye edâsına icbâr eylemeyeler. Ve tüccar-ı merkûma Rusya memâlikinden yahut âhar düvel memâlikinden zikrolunan iki memleketlere ve Devlet-i Aliyye'min sâir mahallerine getirecekleri eşya ve emti'alarının gümrüğü yüzde üç hesabı üzere alınmak ve bir defa emti'a-i merkûmelerini fûruth eyledikleri mahalde verüp ve kezâlik zikrolunan tacirler memleketyn-i merkûmeteyn ve devlet-i Aliyye'min mahall-i sâiresinden işbu muahede-i münferide iktizası üzere Rusya Rusya memâlikine yahut âhar düvel memleketlerine nakl için alup götürecekleri emti'a ve eşyanın gümrüğünü ancak bir defa ve yüzde üç hesabı üzere emti'a-i merkûmelerini işтира eyledikleri mahalde edâ edüp işbu nizam ve kaideye mugâyir her ne tesmiye ile olur ise bir türlü resm ve ihtirâ olunmuş vergü mesfûrlardan mutalebe ve tahsil mümteni olup gümrüğü edâ eyledikleri mahalde yedlerine edâ tezkiresi verilüp kendülerine verilecek edâ tezkireleri memâlik-i Devlet-i Aliyye'nin cemî'-i mevâkiinde muteber tutula. Kezâlik dahi mukavele olundu ki Devlet-i Aliyye'min limanlarında bey' ecli için tahliye olunan Rusya metâlarının resmi alınıp ve leb-i deryada olan âhar bilâda gönderilmek üzere olan emti'adan rüsûm talep olunmaya ve bu bâbda bir türlü mûmânaat olunmayup emti'a-i merkûmenin bey' ecli için gönderilüp tahliye olunacak mahallerde resmi edâ oluna deyü beyne'd-devleteyn emr-i ticarete dair in'ikad-pezîr olan şurût-ı muahdede münderic olduğuna binâen bu

esnâda Rusya reâyâsından Aleksi Alfonomo nâm Rusyalu tacir bir kıt'a Rusya sefinesine Bec cânibinden emti'a-i mütenevvi'a tahmil ve şeriki olan Anabasbo de Vala nâm Rusyalu tacir ile nehran Kalas iskelesine nakl murad eyledikte bu defa Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Victor Koçubey hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a memhûr arzuhaliyle inhâ ve tacir-i mersûm emti'a-i mezkûresiyle mürûr edeceği mahallerde mugâyir-i şurût-ı muahede rüsûm-ı mürûriye nâmı ve bey' ecli için ihrac olunmayan eşyalarından gümrük mutalebesi ve mutalebât-ı sâire ile teaddi ve rencide ettirilmeyüp emnen ve sâlimen savb-ı maksûda sevk ve ... emrine ve ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn himayet ve sıyaneti hususuna ihtimam olunmak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â etmekle ahitnâme-i hümayûn mûcibince amel olunmak fermânım olmağın imdi beyne'd-devleteyn mün'akid olan ahitnâme şerâitinin ifası ve Rusya tacirlerinin mugâyir-i şurût iz'âc ve teaddi olunmaktan himayet ve sıyanetleri hususuna ihtimam olunmak matlûb-ı hüsrevânem idüğü mjalumunuz oldukta mademki sahîh Rusyalu tacir-i mersûm eşya-yı mezkûreyi bir mahalde bey' ecli için ihrac etmiş olmaya mürûr eylediği mahallerden mugâyir-i şurût-ı muahede mürûriye nâmı ve vesile-i âhar ile nesne talebi ve bey' ecli için ihrac olunmayan emti'alarından resm ve mutalebât-ı saire ile rencide olunmayup ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn himayet ve sıyanet olunmak bâbında. **Fî evâil-i B sene 1212.**

[15-40]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından Gazze mütesellimi ve Yafa gümrükçüsü el-Hac İsmail dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin gerek ruhbân zümresinden ve gerek reâyâsından olanlara tamamen ruhsat verile ki, Kudüs-i Şerif ve şâyeste-i ziyaret olan sâir mahallere seyahat edenlerin bu gûne yolcu ve seyyahlardan gerek Kudüs-i Şerif'te ve gerek sâir mahallerde ve esnâ-yı tarikte dahi bir türlü cizye ve vergü ve asla bir teklif talep olunmaya. Sâir düvelin reâyâlarına verilen fermanlar ve yol emirleri mersûmûna dahi vech-i layık üzere edâ oluna deyü Rusya devletine i'tâ olunan ahitnâme-i hümayunda münderic olunduğuna binâen bu defa Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim orta elçisi Victor Koçubey hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği arzuhalinde Rusya reâyâsından Bayi Cayabaş ve zevcesi, Konş Ralsak Sadok ve anası, Golşiya ve Avram Arabacı ve zevcesi ve diğer bir nefer nisa ve cem'an yedi nefer zükûr

ve inâs Rusyalular işbu sene-i mübarekede li-ecli'z-ziyâre Der-aliyye'mden Kudüs-i Şerif'e ve şayeste-i ziyaret olan sâir mahallere azimet murad eylediklerine mebnî ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn yedlerine i'tâ olunan yol emr-i şerifi ile mesfûrlar Âsitâne-i saadetinden Yafa iskelesine vürûdlarında sen ki mümâileyhsin gidişte ve gelişte gerek Yafa'da ve gerek Mamle'de resm-i ... ve bâc nâmı ve nâm-ı âhar ile mesfûrların her birinden yirmi sekiz kuruş ve yirmi beş para mutalebe eylediğinde mesfûrlar emr-i şerif-i mezkûru ibraz etmişler iken emr-i şerife adem-i itibar ve bazı kelimât-ı ... ve mesfûrûnu ... gûne tehdit ve tahvîf ederek hilâf-ı emr-i âlî ve münâfi-i ahitnâme-i hümayûn mesfûrların min-haysi'l-mecmû iki yüz kuruş on beş paraların ahz etmiş olduğunu Yafa'da mukim Rusya konsolosu cânibinden bu defa tarafeyne ihbar olduğundan bahs ile hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn ve mugâyir-i emr-i âlî fuzuli ahz olunan meblağ-ı mezbûr alâ-eyyi-hâl tamamen redd ve konsolos vekili mersûma teslim ve fimâ-ba'd bu gûne cebr u teaddiyât men' u def' olunmak bâbında emr-i şerifim sudûrunu tahrir ve istid'â etmekle sen ki mümâileyhsin ahitnâme-i hümayûn şurûtuna mugâyir fuzuli alınan meblağın alâ-eyyi-hâl istirdâdı ve ba'de'l-yevm şart ve ahde muhâlif Rusya reâyâsına kat'â teaddi ve rencide olunmayup ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn himayet ve sıyanet olunmaları fermanım olmağın imdi ahitnâme-i hümayûn şurûtuna muhâlif muameleye bir vecihle rıza-yı âliyem olmadığı ve daima mûcib ve muktezâsı her mahalde icra kılınması ve münâfi-i ahitnâme-i hümayûn fuzuli alınan meblağın istirdâd olunması matlûb-ı şahanem idüğü malumun oldukça ber-minvâl-i muharrer ahitnâme-i hümayûn şurûtuna mugâyir fuzuli aldığı meblağ alâ-eyyi-vechin-kân redd ü teslim ve ba'de'l-yevm mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn Rusya Rusya reâyâsına kat'â teaddi ve rencideden mübâadet ve ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn himayet ve sıyanetleri hususuna ihtimam ve dikkat olunmak bâbında. **Fî evâsıt-ı Ş sene 1212.**

[15-41]

Rusya reâyâsından ve Niz mütemekkinlerinden Stavro Ivatof(?) nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere Der-aliyye'den varup gelmekliğe **Evâhir-i B sene 1212;**

[15-42]

Rusya reâyâsından Toban mütemekkinlerinden Snemati Nigorof ve yine mahall-i mesfûr mütemekkinlerinden Anastasio Mario Kefalo nâm Rusyalu tacirler alâ-tariki't-

ticâre Dersaadet'ten Bahri Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmek üzere ber-mu'tad başka başka yol emirleri yazılmışdır. **Fî evâil-i B sene 1212;**

[15-43]

Rusya reâyâsından ve Nahcivan mütemekkinlerinden Petro Marnitof(?) ve yine Rusya reâyâsından ve Tavdosya mütemekkinlerinden Yagrasar Foroson nâm tacirler Der-aliyye'den alâ-tariki't-ticâre Çanlı ... ve ondan Amasya ve Samsun'a varup gelmek üzere başka başka ber-mu'tad yol hükmü, **Fî evâhir-i Ş sene 1212;**

[15-44]

Rusya reâyâsından ve Tavdosya(?)mütemekkinlerinden Simadavd(?) nâm Rusyalu tacir bir nefer müstemem hizmetkârıyla alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Mısır'a varup gelmek üzere ber-mu'tad yol hükmü yazılmışdır. **Fî evâsıt-ı Ş sene 1212.**

[16-45]

Rusya kapudanlarından Georgio Polo ve Anderia Solomdan ve Panayi Nibaldo(?) nâm kapudanlar hamûleden nehren râkib oldukları bir kıt'a Rusya sefinesiyle Bahr-i Sefid'e azimet etmeleriyle izni ve himayet ve sıyaneti hâvi başka başka evâmir-i aliye yazılmışdır. **Fî evâsıt-ı Ş sene 1212.**

[16-46]

Rusya kapudanlarından Nicola Seklav nâm kapudan on bir bin kile hınta ile evâhir-i B sene 1212 ve yine Rusya kapudanlarından Dimitri Modenyo(?) nâm kapudan altı bin kile hınta ve elli kantar havyar ve on kantar stuzlu balık ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefineleri Rusya memâlikş mahsûlatıyla Der-aliyye'ye vürud edüp bilâ-tahliye Bahr-i Sefid tarafına azimet etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine ve himayet ve sıyaneti hâvi evâmir-i aliye yazılmışdır. **Fî evâil-i Ş sene 1212.**

[16-47]

Rusya kapudanlarından Çerasimo Gilardopolo nâm Rusyalu kapudan bin dört yüz sekiz kantar kuru üzüm ve dört yüz seksen altı kantar incir ile mahmûl rakib oldukları bir kıt'a Rusya sefinesiyle Bahr-i Siyah tarafına azimet etmekle ber-mu'tad izn-i sefine hükmü yazılmışdır. **Fî evâhir-i Ş sene 1212.**

[16-48]

Rusya kapudanlarından Anastasnov Albano nâm Rusyalu kapudan üç yüz fiçı hamr ve yedi yüz yirmi dokuz kantar meyve-i huşk ve Basto Solomo nâm kapudan otuz altı fiçı hamr ve yirmi fiçı sirke ve yüz kantar kuru üzüm ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefineleri Rusya memâliki mahsulâtıyla Dersaadet'ime vürûd edüp bilâ-tahliye Bahr-i Sefid tarafına azimet etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine ve himayet ve sıyaneti hâvi evâmir-i aliye yazılmışdır. **Fî evâsıt-ı N sene 1212.**

[16-49]

Rusya kapudanlarından Anastasio Valiano, Gerasmo Valiga nâm kapudanlar râkib oldukları hamûleden ... birer kıt'a Rusya sefinesiyle Bahr-i Siyah'a azimet etmeleriyle ber-mu'tad başka başka izn-i sefine hükmü yazılmışdır; **Evâsıt-ı N sene 1212.**

[16-50]

Rusya reâyâsından ve Moilok mütemekkinlerinden Yorgi İlike Venima nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Eflak ve Boğdan tarikiyle re's-i hududa ve Rusya reâyâsından ve Petersburg mütemekkinlerinden Teodor Vlai nâm Rusyalu tacir Dimitri Yoklari nâm bir nefer müstemem hizmetkârıyla ve Rusya reâyâsından ve Taygan mütemekkinlerinden Georgio Palavlago nâm tacir ve yine Tanyon mütemekkinlerinden ve Rusya reâyâsından Bogat Antonof nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmekle ber-mu'tad yol emirleri yazılmışdır; **Evâsıt-ı N sene 1212.**

[16-51]

Liman nazırı zîde mecdühûye ve kavak ustasına ve Hisar gümrüğü emini zîde kadruhümâyâ hüküm ki,

Rusya devletinin hâlâ Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Victor Koçubey hatimet avâkıbühû bi'l-hayr südde-i saadetime mühürlü arzuhal gönderüp Rusya kapundanlarından Gaita Palisamo nâm kapudan Bahr-i Sefid'de vâki Devlet-i Aliyye'me tâbi olmayan düvel-i sâire memâlik-i mahsulâtından olmak üzere elçi-i mümâileyh tarafından bu defa takdim olunan defter-i ma'mûlün-bih mantûkunca iki bin kantar lohola(?) tabir olunur türab ve iki bin kantar kuru meyve ve bin kantar hamr ile mahmûl olduğu bir kıt'a Rusya ticaret sefinesiyle Bahr-i Sefid tarafından Der-aliyye'me vürûd ve hamûle-i merkûmeyi bu tarafta ihrâc etmeksizin ber-mûceb-i şurût-ı muâhede

doğru Rusya memâlikine nakl için Bahr-i Siyah tarafına azimet murad eylediğin inhâ ve şurût-ı muahede üzere sefine-i merkûmenin eşya-yı mezbûre ile Bahr-i Siyah tarafına müruruna muhalefet ve bir türlü bahane ile tevkif ve te'hir ettirilmemek bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â ve ber-vech-i muharrer kapudan-ı mersûm eşyâ-yı merkûme ile doğru Bahr-i Siyah tarikiyle Rusya memâlikine nakledeceğini mübeyyin zikrolunan defteri divan-ı hümayûnum kaleminde hıfz ve ibkâ olmağla ber-muktezâ-yı şurût-ı muahede sefine-i merkûmenin hamûle-i mezbûresiyle müruruna mümânaat olunmamak fermânım olmağın imdi siz ki liman nazırı, ve kalas ustası ve kümrükçü-i mümâileyhimsiz ber-vech-i muharrer düvel-i sâire mahsulâtıyla mahmûl kapudan-ı mersûm râkib olduğu bir kıt'a Rusya sefinesiyle Boğaz'a vürudunda yedine i'tâ olunan işbu izn-i sefine emr-i şerifim ba'de... mademki rızasıyla kapudan-ı mersum hamûlesinden bu tarafta çıkarup bey' eylemeye ve ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn üç yüz akçe selamet resmini edâ eyleye mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn gümrük ve ziyade selamet akçesi ve sâir gûne resm mutalebesiyle bir türlü tevkif ve te'hir ve müruruna mümânaat ve eğer hamûlesinden bir miktarını hüsn-i rızasıyla çıkarup bey' ederse karar verilen tarfe mûcibince yalnız fûruht eylediği eşyanın yüzde üç hesabı üzere gümrüğünü ba'de'l-edâ ziyade gümrük ve âhar resm ve vergü mutalebesinden ve hamûlesi yoklanmaktan mücanebet ve sair müruruna dikkat ve eğer sefine-i merkûme derûnunda Devlet-i Aliyye'm reâyâsı olduğuna şüphe ârız olursa yoklanup mademki derûnunda Devlet-i Aliyye'm reâyâsı olmaya kat'â tevkif ve te'hir olunmayup ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn himayet ve sıyanet olunmak bâbında. **Fî evâil-i L sene 1212.**

[17-52]

Rusya reâyâsından ve İzvançe mütemekkinlerinden Kışvaniçoviç nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den ... aklâmına ve ... tarikiyle re's-i hududa varup gelmekliğe ber-mu'tad yol hükmü yazılmışdır; **Evâsıt-ı N sene 1212.**

[17-53]

Rusya kapudanlarından Georgio Kilbar de Polo nâm kapudan hamûle ... râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid'e azimet etmekle ber-mu'tad izn-i sefine ve himayet ve sıyaneti hâvi emr-i âlî yazılmışdır; **Evâil-i B sene 1212.**

[17-54]

Rusya kapudanlarından Anastasio Kyatimo nâm kapudan bin yüz elli kantar siyah kuru üzüm ve üç yüz otuz kantar kırmızı kuru üzüm ve seksen beş kantar incir ve Andrea Rusolimo nâm kapudan iki yüz on sekiz varil künk ve yüz otuz varil kuru üzüm ve yedi yüz elli fıçı kuru üzüm ve Dimitri nâm kapudan beş yüz on altı kantar kuru üzüm ve ba‘de’l... üç kantar incir ve on sekiz kantar hurma ve beş kantar badem ve ceviz Himeagodambo nâm kapudan yüz kantar kuru üzüm ve dokuz yüz vukiyye hamr ve on kantar ... ve üç kantar künk ve altı kantar, evâhir-i N sene 1212; ve Georgio Karavania nâm kapudan yedi yüz kantar kuru üzüm ve incir ve yüz seksen kantar künk ve on kantar sünger ve yirmi kantar badem ve iki kantar sakız ve sekiz kantar tutkal ve yüz elli kantar usfûr ile mahmûl râkib oldukları birer kıt‘a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Siyah tarafına azimet etmeleriyle ber-mu‘tad izn-i sefîne emirleri yazılmışdır. **Fî evâil-i L sene 1212.**

Bu vakte gelince yani elçi Victor Koçubey’in inhâsıyla i‘tâ olunmuş olmağla yine ortaelçi Basile de Tamara inhâsıyla i‘tâ olunacaktır.

[17-55]

Filibe mollasına ve Tatarpazarı kazası nâibine hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye’nde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi’l-hayr südde-i saadetime mühürlü arzuhal gönderüp Rusya tüccarından biri âhar bir mahalle azimet murad edüp konsolosu kefil olursa düyûnunu edâ ettirmek bahanesiyle azimetine mümânaat olunmaya ve dört bin akçeden ziyade olan davaları işbu ahitnâmenin altmış dördüncü maddesinde karar verildiği üzere divan-ı âlîde istimâ‘ oluna deyü Rusyaluya i‘tâ olunan ticaret muahedesinde münderic olduğuna binâen Rusya reâyâsından Dimitri ...(?) nâm tacir bazı umûr ve hususunu rü’yet zımnında bu defa Filibe ve Taarpazarı kazalarına azimet edüp kimesneye deyn ve kefâleti yok iken ma‘lûmü’l-esâmi kimesneler bi-vechin hukûk iddâsıyla ol cânibde taciz edecekleri beyanıyla ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn emr-i şerifim sudurunu istid‘â etmekle ahitnâme-i hümayûn mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi sen ki mevlânâyı mümâileyhsin şurût-ı ahitnâme-i hümayûn mûcibince amel ve hareket olunmak ve hilâf-ı şer‘ ve mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn hâlet tecviz olunmamak bâbında. **Fî evâil-i L sene 1212.**

[17-56]

Rusya reâyâsından ve Sivastopoli mütemekkinlerinden Stefanı Nerobano nâm tüccar ve yine mahall-i mezkûr mütemekkinlerinden Dimitri Foba nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmekliğe başka başka; ve yine Rusya reâyâsından ve Nirani mütemekkinlerinden Argiro Polo nâm Rusyalu tacir iki nefer müstemen hizmetkârıyla Der-aliyye'den berren Filibe ve Pazarcık ve İslimye'ye ve yine mahall-i mezkûr mütemekkinlerinden Konstantino Papasolo nâm Rusyalu tacir bir nefer müstemen hizmetkârıyla alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den berren Eflak ve Boğdan tarikiyle re's-i hududa varup gelmekliğe başka başka ber-mu'tad yol emirleri yazılmışdır. **Fî evâsıt-ı L sene 1212.**

[17-57]

Rusya kapudanlarından Gerasimo Asorono nâm kapudan on bin vukiyye hamr ve yüz kantar harnub ve yedi kantar ... ve yüz beş kantar kuru üzüm ve Dimitri Molopolo nâm kapudan beş bin vukiyye hamr ve beş bin vukiyye sirke ve Angeli Ladiko nâm kapudan dört yüz kantar kuru üzüm ve incir ve dört yüz vukiyye hamr ve Panai Rodini nâm kapudan dört yüz kantar kuru üzüm ve dört kantar künk ve Sterofalik nâm kapudan bin yedi yüz kantar kuru üzüm ve incir ve otuz kantar künk ve yüz elli kantar harnub ve üç kantar sünger ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Siyah tarafına azimet etmeleriyle izn-i sefine emirleri yazılmışdır. **Fî evâsıt-ı Za sene 1212.**

[18-58]

Liman nâzırı zîde mecdühûya ve kavak ustası ve Hisar gümrüğü emini zîde kadruhümâyâ hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara(?) hatimet avâkıbühû bi'l-hayr südde-i saadetime mühürlü arzuhal gönderüp Rusya kapudanlarından Geovanni Desorolo nâm kapudan Bahr-i Sefid'de vâki Devlet-i Aliyye'me tâbi olmayan düvel-i sâire memâliki mahsulâtından olmak üzere elçi-i mümâileyh tarafından bu defa takdim olunan defter-i ma'mûlün-bih mantûkunca iki bin iki yüz aded mermer taşı ve bin on sandık limon ve dört yüz on iki sandık portakal ve altı fiçı ab-ı limon ve Der-aliyye'mden iştirâ olunmuş bin dört yüz kutu incir ve altmış sagîr varil incir ve otuz denk künk(?) ve on sekiz sandık lüle ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid tarafından Der-aliyye'me vürûd ve

hamûle-i merkûmeyi bu tarafta ihrâc etmeksizin ber-mûceb-i şurût-ı muahede doğru Rusya memâlikine nakl için Bahr-i Siyah tarafına azimet murad eylediğin inhâ ve şurût-ı muahede üzere sefine-i merkûmenin eşyâ-yı mezbûre ile Bahr-i Siyah tarafına müruruna mümanaat ve bir türlü bahane tevkif ve te'hir ettirilmemek bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'a ve ber-vech-i muharrer kapudan-ı mesfûr eşyâ-yı mezbûreyi doğru Bahr-i Siyah tarikiyle Rusya memâlikine nakl edeceğini mübeyyin zikrolunan defteri divân-ı hümayunum kaleminde zapt u ibkâ olmağla ber-muktezâ-yı muâhede sefine-i mezbûrenin hamûle-i mezbûresiyle müruruna mümânaat olmamak fermanım olmağın imdi siz ki liman nâzırı ve kavak ustası ve gümrükçü-i mümâileyhsiz ber-vech-i muharrer düvel-i sâire mahsulâtıyla Der-aliyye'den aldığı bin dört yüz kutu incir ve altmış sagır varil incir ve otuz denk künk(?) ve on sekiz sandık lüle ile mahmûl kapudan-i mersûm râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Boğaz'a hîn-i vürudunda yedine i'tâ olunan işbu izn-i sefine emr-i şerifim ba'de'n-nazar Der-aliyye'mden işтира eylediği ol miktar kutu incir ve mârru'z-zikr altmış varil incir ve otuz denk künk ve on sekiz sandık lülenin icab eden gümrüğünü tamamen edâ eylediğini müş'ir yedinde memhûr ve ma'mûlün-bih edâ tezkiresi olduğu surette tekrar resm-i gümrük mutalebesi iktizâ etmemekle ber-mûceb-i şurût-ı ahitnâme-i hümayûn üç yüz akçe selamet resmini aldıktan sonra mademki rızasıyla kapudan-ı mersûm hamûlesinden eşya çıkarup bey' eylemeye; mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn gümrük ve ziyade selamet akçesi ve sâir gûne resm mutalebesiyle bir türlü tevkif ve te'hir ve müruruna mümânaattan mübâadet ve eğer hamûlesinden bir miktarını rızasıyla çıkarup bey' ederse karar verilen tarife mûcibince yalnız fûruht eylediği eşyanın yüzde üç hesabı üzere gümrüğünü ba'de'l-edâ ziyade gümrük ve âhar vecihle resm ve vergü mutalebesinden ve hamûlesi yoklanmasından mücânebet ve sâlimen müruruna dikkat ve eğer sefine-i merkûme derûnunda Devlet-i Aliyye'm reâyâsı olduğuna şüphe ârız olursa yoklanup mademki derûnunda Devlet-i Aliyye'm reâyâsı bulunmaya kat'â tevkif ve te'hir olunmayup ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn himayet ve sıyanet olunmak bâbında. **Fî evâsıt-ı L sene 1212.**

[18-59]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından hâlâ İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya tüccarı işbu ahitnâme-i hümayûn muktezâsı üzere yüzde üç resmini edâ edüp mu'tad üzere edâ tezkiresi aldıktan sonra zikrolunan edâ tezkiresi ibraz olundukta muteber tutulup memâlik-i Osmaniye'nin kangı mahalline emti'alarını götürürler ise bir vechile kendülerden mükerrer resm-i gümrük iddiâ olunmaya deyü Rusya devletine i'tâ olunan ahitnâme-i hümayûnda münderic olduğuna binâen Rusya tüccarlarından Borgazopolo nâm tacir Rusya memâliki mahsulâtından ve Rusya memleketine tâbi Bahr-i Siyah iskele tarafından bundan akdem bu tarafa getürdüğü altı yüz kantar âhen-i ham ile iki yüz top muşammaların kirpasın bu tarafta revâcı olmadığından ve icab eden gümrüğü ber-mûceb-i şurût tarafına edâ olduğundan bahisle memâlik-i mahrûsemde li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid tarafına irsal murad eylediğini inhâ ve nakline mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu Der-aliyye'mde mukim Rusya elçisi bâ-arzuhal istid'â ve âhen-i mezkûr ve kirpasın lüzumu ve adem-i lüzumu lede'l-müzâkere kirpasın adem-i lüzumu zahir olmakla demir-i mezkûrun nısfı olan üç yüz kantar cânib-i mîrî için beher kantarı on dörder kuruş otuz paraya tercümanı marifetiyle tacir-i mersûmdan kat' ve bahası an-nakdin i'tâ olunmak üzere rıza-dâde oldukları beyanıyla nısf-ı âharı ve iki yüz top kirpasın nakline ruhsat-ı aliyyem erzâni kılınması sen ki gümrük emini mümâileyhsin tarafından i'lam olduğuna binâen vech-i meşrûh üzere demirin nısfı ve iki yüz top kirpasın müruruna mümânaat olunmamak fermanım olmağın imdi sen ki gümrük emini mümâileyhsin i'lâm ve inhâ olduğu üzere demir ve kirpas-ı mezbûr Rusya memâliki mahsulâtı olduğu ve zikrolunan kirpasın ve ol miktar demirin nısfının dahi bu tarafta lüzumu olmadığı surette ber-minvâl-i muharrer demir-i mezkûrunnısfı olan üç yüz kantar âhen ile mârru'z-zikr iki yüz top kirpasın Bahr-i Sefid'de bey' için bu cânibden nakline muhalefet olunmamak ve bu vesile ile ziyade memâlik-i mahrûsem hâsılâtından olan demir ve kirpasın nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn mükerrer gümrük mutalebesinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında. **Fî evâsıt-ı L sene 1212.**

[18-60]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından hâlâ İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya tüccarı işbu ahitnâme-i hümayûn muktezâsı üzere yüzde üç resmini edâ edüp mu'tad üzere edâ tezkiresi aldıktan sonra zikrolunan edâ tezkiresi ibraz olundukta muteber tutulup memâlik-i Osmaniye'nin kangı mahalline emti'alarını götürürler ise bir

vechile kendülerden mükerrer resm-i gümrük iddiâ olunmaya deyü Rusya devletine i'tâ olunan ahitnâme-i hümayûnda münderic olduğuna binâen Rusya tüccarlarından İkelopolo ve Blasarakı nâm iki nefer tacirler Rusya memâlik mahsulâtından ve Rusya memleketine tâbi Bahr-i Siyah iskelelerinde bundan akdem bu tarafa getürdüğü bin beş yüz kantar âhen-i hâmin bu tarafta revâcı olmadığından ve icab eden gümrüğü müceb-i şurût tarafına edâ olunduğundan bahisle memâlik-i mahrûsemde li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid tarafına irsal murâd eylediğin inhâ ve nakline muhalefet olunmamak bâbında emri-i şerifim sudurunu Der-aliyye'mde mukim Rusya elçisi bir kıt'a memhûr arzuhal ile istid'â ve âhen-i mezkûrun lüzumu ve adem-i lüzumu lede'l-müzâkere ashâbı olan tacirân-ı mersûmân ile beherini(?) tercümanları marifetiyle sıvışup zikrolunan bin beş yüz kantar demir-i hamın ... olan yedi yüz elli kantarı cânib-i mîrî için beher kantarı on dörder kuruş onar paraya vermeye rızâ-dâde oldukları ve nisf-ı âharına izn ü ruhsat verilmesi istid'âsında idüklerine mebnî ... mezkûr üzere kat' olunan yedi yüz elli kantarın bahası an-nakdin kendülere i'tâ olunmak üzere tanzim olduğu beyanıyla ... cânib-i mîrî için vech-i muharrer üzere ve nisf-ı âharına ruhsat-ı aliyyem erzanî kılınmasını sen ki gümrük emini mümâileyhsin tarafından i'lâm olduğuna binâen vech-i meşrûh üzere âhen-i mezkûrun nisfının müruruna mümânaat olunmamak fermanım olmağın imdi sen ki gümrük emini mümâileyhsin i'lâm ve inhâ olduğu üzere demir-i mezkûr Rusya memâlik mahsulâtı olduğu ol miktar kantar demirin nisfının dahi bu tarafta lüzumu olmadığı surette ber-minvâl-i muharrer mârru'z-zikr yedi yüz kantar demir Bahr-i Sefid'de bey' için bu cânibden nakline mümânaat olunmamak ve bu vesile şle ziyade ve memâlik-i mahrûsem hasilâtından olan demirin nakline irâet ruhsatından ve hilâf-ı ahd mükerrer gümrük mutalebesinden hazer ü mücânebet olunmak bâbında. **Fî evâhir-i L sene 1212.**

Buna dair elçi tahriri tercümesi zîr-i defterde kaydolunmuştur.

[19-61]

Soğucak ve Anabe kaleleri muhafızı Vezir Osman Paşa [dâme] iclâlühûya hüküm ki,

Devlet-i Aliyye'mle Rusya devleti beyninde mün'akid olan musâlaha şurûtunun altıncı maddesinde yedi yüz seksen üç senesi Kanun-ı evvelinin yirmi sekizinci gününde bi'l-cümle devlet-i Rusya'ya Kırım ve Tuman(?) ilhakına dair ve ilhakât devleteyn-i müteahhideyn beyninde nehr-i Kuman hudud tayin olduğunu mübeyyin mün'akid

olan senedi sâir uhûdlar ile me‘an işbu muahedenin ikinci maddesiyle temhîd ve te‘kid eyledikten sonra Devlet-i Osmaniye vakt-i müstakil için devleteyn-i fahimeteyn miyanelerinde sulh u salah ve refahiyet ve hüsn-i ittifakına hâlel getirebilir cümle vesâili teb‘id eylemek murad ve maksûdunda olduğunu izhar ve beyan için alenen va‘d ü teahhüt eder ki nehr-i Kuman’ın sol yakasında hudud dâhilinde mütemekkin olan tavâif bi’l-cümle Devlet-i Rusya’nın hudud ve sinorlarına tecavüz etmemesine ve Rusya imparatoru reâyâlarından ve onların emâkin ve mesâkinlerine ve arazilerine dahi bir türlü teaddi ve gasb u hasar zuhura getirülmemesine ve hafî vechile bir türlü bahane ile âdemlerini kayd-ı esire giriftar eylememeleri için zapt birle men‘ u tahrir zımnın da kendü ikrarını ve cümle vesâili bezl ü i‘mâl edüp ve bu bâbda taraf-ı Devlet-i Aliyye’den hilafında olan alâ-eyyi-hâl eşedd üzere te‘dib ve gûsmâl olunacaklarını müş‘ir lazım gelen kimesnelere eşedd vechile fermanlar i‘tâ ve zikrolunan tenbihât işbu musalaha-i hayriye ba‘de’l-in‘ikad tasdiknameleri dahi mübadele olunduktan sonra ol havalilerde i‘lan ve beyan olunalar; ve eğer akvâm-ı mezkûr işbu ahitnâmede karar verildiği suretten nâşi kendülere eşedd üzere bâlâda zikrolunan tenbihâtlarına dahi nazar etmeyüp onlardan bir kimesne bi’l-cümle devlet-i Rusyaların hududlarına tecavüzü irtikâb ve gasb u hasaret ve ikrar(?) ve tahribat tertip edüp yahut hayvanatı ve sâir nesne gasb ile alup getürdükleri veyahut Rusya âdemlerini kayd-ı esire giriftar eyledikleri sebebiyle şikâyetleri takdim olunduğu surette der-akab ve bilâ-te‘hir garet veyahut gasb olunan nesne istirdâd birle telâfi oluna; ve bâ-husus ahz olunan Rusya âdemlerini bir türlü bahaneye idhâl olunmaksızın bilâ-te‘hir ve min-gayr-i tereddüd teftiş ve tefahhus birle sebilleri tahliye ve ve âzad ve terettüb eden hasar tayin birle cezm ve kabahatle müttehem olan kimesnelerin dahi ibreten li’s-sâirîn hudud dâhilinde Rusya serhad zabiti tarafından nasb olunacak memurun muvacehesinde te‘dibleri icra ve ifa oluna; ve eğer gayr-i me‘mûl şikâyetleri takdim olunduğu tarihten altı ay zarfında dahi tayin olmadığı halde Devlet-i Aliyye teahhüt eder ki Rusya imparatoru elçisi tarafından tahriran inhâ olunduktan sonra bir ay zarfında bi’l-cümle müterettib olan ziyan ve hasarları kendü hazinesinden tazmin edüp ve hem-civarında olan hududların emniyet ve refahına hâlel getürdükleri için bâlâda mezkûr vaz‘ u tanzim olunan te‘dibleir dahi bi-eyyi-hâl ve vücûh ile müttehemler üzerinde fi‘len min-gayr-i te‘hir icra ve ifa oluna deyü münderic olduğuna binâen uhûd ve şurûtun muktezâsınca nehr-i Kuman kemâ-fi’s-sâbık devleteyn beyninde hadd-i fasl olduğu zahir ber-muktezâ-yı ahitnâme-i hümayun amel ve hareket ile mugâyir-i hâlâta mütecasir olanların men‘ u def‘leri hususu nehr-i

Kuman'ın sol tarafında hudud-ı Devlet-i Aliyye'mde sâkin Çerâkise ve Abaza ve sâir kabâil ümerâ ve söz sahipleri ve sâire hitaben mukaddemâ mufassal ve meşrûh sudur eden emr-i şerifimle tenbih ve te'kid olduğu bâhir iken nehr-i Kuman'ın sol yakasında kâin Devlet-i Aliyye'min zîr-i hükmünde vâki mahallerde mütemekkin tavâif-i Çerâkiseden bazı kimesneler mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn ve mugâyir-i emr u rıza eyyâm-ı müteaddidede nehr-i Kuman'î mürur ve Rusya arazisine duhûl ve gasb-ı emvâl ve hayvanât ve katl-i istirkâk misillü harekât-ı nâ-hemvâra cesaret eyledikleri bundan akdem Rusya elçisi tarafından inhâ ve ihbâr olduğuna mebnî emvâl ve eşya-yı mağsûbenin istirdâdı bâbında mukaddem ve muahhar sâdir olan evâmir-i aliyemin icrâsı mümkün olmadığını mübeyyin sen ki vezir-i müşârunileyhsin tarafından tahrirât vârid olduğunu ve emvâl-i mağsûbenin an-nakdin tazmin Devlet-i Aliyye'mden ber-mûceb-i şurût-ı muâhede iddia ve talep eylemekle devleteyn cânibinden memur kılındığı ve mukaddemâ Der-aliyye'me takdim eylediği defter-i mğfredât nâtik olduğu üzere hayvanât ve emvâl ve eşyâ-yı sâire-i mesrûkanın kıymetleri eğerçi otuz üç bin altı yüz altmış kuruşa bâliğ olup lakin bazıları istirdad olunmuş idüğünü beyan ile Rusya ... kabzını müş'ir senedâtan istirdâdı beyan olunarak gerü verilmiş emvâl ve eşyanın kıymeti mârru'z-zikr mebâliğden naks olunacağı ve müttehem olanların ber-mûceb-i ahd ü şurût te'dibleri şcra olunmasını Rusya elçisi Victor Koçubey hatimet avâkıbühû bi'l-hayr bundan akdemce bâ-takrir lede'l-ifâde ol bâbda sen ki vezir-i müşârunileyhsin sana hitaben emr-i şerifim ısdâr ve mahsus mübaşir ile tesyâr olunmuşdu. Emvâl ve eşyâ-yı bakıyye-i mezkûrenin istirdâdı ukde-i te'hire düçar olduğundan terettüp eden hasarın ber-mûceb-i ahd tazmini Devlet-i Aliyye'mden elçi-i mümâileyh iddiâ etmek hasebiyle emvâl-i menhûbe gâsıblarından istirdâd ve hazine-i âmireme teslim olunmak üzere hasaret-i merkûme eğerçi bu defa hazine-i âmiremden elçi-i mümâileyhe i'tâ olunmakta olup ancak serhadân-ı mansûrum(?) muhafazalarına memur muhafızımın daima ve müstemirran muhafazası ... akvâmları fariza-i zimmetleri olduğu misillü münâfi-i ahd ve şurût birer taraftan hem-civar olan arazisine tecavüz ve gasb u gâret ve ... ve istirkâk hâletleri vukûa gelmemesine ve ber-takrîb bu makûle tecavüzât zuhurunda hudud zabitleriyle dostâne muhabere ve münâfi-i uhûd harekete mütecasir olanlar taharri ve zahire ihrâc olunarak gasb ve gâret olunan eşyanın ve seby ü istirkâk olunan üserânın reddiyle kat'-ı rişte-i iddiâyâ ihtimam ve gayret ve ale'd-devâm tarafeyn reâyâlarının tahsil-i emniyet ve asayişleri hâlâtına i'tina ve dikkat ve vâcibe-i halleri olmaktan nâşi sen ki muhafız-ı müşârunileyhsin, muktezâ-yı memuriyetin üzere tavâif-i

merkûmenin fimâ-ba'd zapt u raptlarına gereği gibi ihtimam ve dikkat ve hudud generaliyle dostâne muamele ederek tavâif-i merkûmenin fima-b'ad Rusya arazisine ... ve tecavüz ve ikâd-ı hasar vukûa gelmemesi emrine sarf-ı makderet ve taife-i merkûma ol makûle tecavüz ve ... cesaret eyledikleri takdirde tarafından evvelemerde Devlet-i Aliyye'me tahriran ifade olunup cevabı gelinceye dek iktizasına göre general-i mûmâileyh ile muhabere ve mükâbete ederek emvâl-i menhûbeyi tefahhus ve zahire ihrâc için bezl-i vüs' u miknet eylemen fermanım olmağın te'kiden ve ihtimâmen işbu emr-i şerifim ısdâr irsal olunmuştur. İmdi serhadât-ı mansûrem muhafız nasbından maksud hem kal'a-i padişahânemi leylem ve nehâran etrafıyla hıfz u hirasetine bezl-i makderet ve himem dâimen ve müstemirran cevânib ve ... havâle-nigâh-ı basiret ve hudud generaliyle dostâne muhabere ve mükâtebe merasimine riayet ederek cânibeyn reâyâsına ikâd-ı cevır u hasar dâyesinde olanları men' u def'a ihtimam ve bezl-i meçhûd kazıyyesi olduğu ve böyle hareket vâcibe-i zimmet ve fariza-i memuriyetleri idüğü ve ikide bir de inhâ olunduğu üzere hâlât-ı gayr-i marziyye vukûunda der-akab men'lerine ikdam olunmadığı surette neticesinde tarafına müverres ve has olacağı ve iki devlet beyninde in'ikad-pezîr olan şurût u uhûdn mugâyiri ednâ hâlet ve hareket vukûuna bir vechile rıza-yı padişahânem olmadığı ve rıza-yı aliyyeme ve ahitnâme-i hümayûna mugâyir bundna böyle hareket olunmayup cânib-i saltanat-ı seniyyeme izhâr-ı sadakat ve ubûdiyyet ve Devlet-i Aliyye'min rızası olmayan hâlâta tasaddîden mübâadet eyleyenlere mahz-ı inayet ve lütfan gayrı muamele olunmayacağı ve dostluk ve safvet levâzımına şayan olmayacak hareketi irtikâb edenler haklarında vehamet derkâr idüğü malumun oldukça bu hususu etrafıyla mûlahaza birle mazmûn-ı emr-i şerifimi ümerâ ve ihtiyârân ve söz sahipleri ve sâir iktiza edenlere böyle ifade ve iktizâ-yı hâle göre tevbih ve tahzirlerine ve fimâ-ba'd zapt u raptları emrine ve tarafından müeddî-i şerâ' olur hâlât vukû bulmamak üzere taht-ı nizam ve rabıtaya şdhâl ve'l-hasıl leyl ü nehar fırtına-i(?) mürur ve ubûr olan mahallere ihâle-i enzâr-ı basiret ve bâlâda muharrer gasb olunan emvâlin semenini cânib-i mîrîden bu defa Rusyaluya olunmuş olduğuna binâen mübaşir marifetiyle mukaddemce sudur eden emr-i âlî mûcibince emvâl-i menhûbe-i merkûmeyi bi-eyyi-hâl marifetin ve mübaşir marifetiyle alâ-eyyi-hâl tamamen ve kâmilen tahsil ve teslim-i hazine-i âmirem olmak üzere Der-aliyye'me irsâle ikdam ve dikkat ve bundan böyle hasaret kasdıyla tarafeyn hududuna yani Devlet-i Aliyye'm tevâbi'inden öte cânibe ve öte yakasından berü tarafa bir ferdin mürur ve uburuna irâet-i ruhsattan mübâadet ve daima tarafeyn halkının tahsil-i emniyet ve istirahatlerine ve uhûd ve

kavâninin icrasına ve senden me'mûl olan rüşd ü râyet ve kâr-ı agâhî ve dirayet-i lazimesince beyne'd-devleteyn derkâr olan safvet ve mevâlâtın tezyidini mûcib olur hidemât-ı mebrûre ve etvâr-ı memdûha ibrâzına bezl-i vüs' ve miknet ve mugâyir-i tenbihât-ı şahanem mütekâsilâne ve mütegâfilâne vaz' u hareket sünûhundan fimâ-ba'd ittika ve mübâadet eylemen bâbında; **Evâil-i L sene 1212.**

[20-62]

Panain Kondori nâm kapudan yirmi bin vukiyye hamr ve üç yüz kantar incir ve üç yüz kantar harnub ve yirmi kantar künk ve yine Panain Kondori nâm kapudan ikiyüz kantar harnub ve dokuz yüz kantar kuru üzüm ve otuz sekiz kantar hurma ve dört kantar badem ve Hrasnova Sorono nâm kapudan dört yüz kantar kuru üzüm ve üç yüz kantar incir ve sagîr variller derûnunda yüz kantar incir; Diamanti Maronaki nâm kapudan on bin vukiyye hamr ve yedi bin beş yüz doksan beş sirke ve beşi bin üç yüz yirmi yedi vukiyye âb-ı limon ve Geralamini nâm kapudan iki bin beş yüz vukiyye âb-i limon ve yüz kantar künk ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Siyah tarafına azimet murad etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine emirleri yazılmışdır. **Fî evâhir-i L sene 1212.**

[21-63]

Sevâhil-i Bahr-i Sefid'de vâki Erikli kazası nâibine ve kaza-i mezbûr zabıtânı zîde kadruhümâyâ hüküm ki;

Rusya devletinin hâlâ Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr südde-i saadetime mühürlü arzuhal gönderüp Rusya tacirlerinden Bosgando Polo nâm Rusyalu tacir Bahr-i Sefid'de vâki Aneske Bogos ceziresi reâyâsından Yani nâm zimmi reisin râkib olduğu bir kıt'a sefinesini isticar ve Rusya diyarına nakl eylemek üzere derûnuna ma'lûmü'l-miktar hamr tahmil ve sefine-i merkûme cezire-i mezbûreden Dersaadetime gelürken Erikli ... düşüp ... olduğun inhâ ve hamr-i mezbûrun tahlisine muâvenet olunmak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â etmekle ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayun tacir-i mersûmun ... düşen hamrın tahlisine siz ki mevlânâ ve zabıtân-ı mümâileyhimâsız muavenet eylemeniz fermanın olmağın imdi Rusyalu ile derkâr olan safvet ve müvalat muktezâsınca zikrolunan hamrın taşra ihrâcına îânet ve muzaheret olunmasın arzu-dâde olunduğu malumun oldukta ber-minvâl-i muharrer tacir-i mersûmun mahall-i mezkûrede ... düşen hamrın ber-mûceb-i

ahitnâme-i hümayûn tahlisine lazım gelen îânet-i icraya mübaderet ve hilâf-ı emr-u rıza hâlâtтан mübâ‘adet olunmak bâbında. **Fî evâil-i Z sene 1212.**

[21-64]

Sakız ceziresi nâibine ve Sakız muhassılı zîde mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye’nde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi’l-hayr südde-i saadetime mühürlü arzuhal gönderüp Rusya tüccarından biri âhar bir mahalle azimet murâd idüp konsolosu kefil olur ise düyûnunu edâ ettirmek bahanesiyle azimetine muhalefet olunmaya ve dört bin akçeden ziyade olan davaları işbu ahitnâmenin altmış dördüncü maddesinde karar edildiği üzere divan-ı âlîde istimâ oluna deyü Rusyaluya i’tâ olunan ticaret muahedesinde mûnderic olduğuna binâen Rusya reâyâsından Forichbomavro Cordalo nâm tacir bazı umûr ve hususunu rü’yet zımında bu defa Sakız ceziresine eğerçi azimet edüp lakin cezire-i merkûmede sâkin reâyâdan ma‘lûmü’l-esâmî kimesneler ahz u atâ ve şirket cihetinden tevcih-i(?) hukuk iddiasıyla ol cânibde taciz edecekleri beyanıyla dört bin akçeden ziyade davaya tasaddi eder ise ol tarafta istima olunmayup ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn Der-aliyye’de istimâ olunmak siz ki mevlânâ ve muhassıl-ı mûmâileyhimâsız size hitaben emr-i şerifim sudurunu istid‘â etmekle ahitnâme-i hümayûn vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermanım olmağın imdi ber-minvâl-i muharrer tacir-i mersûmdan dört bin akçeden ziyade davaya tasaddi olunur ise ol tarafta istimâ olunup ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn divan-ı âlîde istimâ olunmak üzere Der-aliyye’me havale olunmak ve hilaf-ı şer‘ ve mugayir-i ahitnâme-i hümayûn hâlât tecviz olunmamak bâbında. **Fî evâsıt-ı L sene 1212.**

[21-65]

Mora valisi ve Gaston(?) kadısına hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye’nde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi’l-hayr südde-i saadetime takdime ylediği bir kıt‘a takriri mefhûmunda Rusya reâyâsından Aspro nâm müstemem cihet-i havâle-i şer‘iyyeden Gaston kazası ahali ve reâyâlarının zimmetlerinde bâ-huccet-i şer‘iyye alacağı olan altmış yedi bin üç yüz elli kuruşu Gaston mukataasının mâlikâne mutasarrıfı Hotman-zâde Ahmed Efendi demekle arîf kimesne ahali-i merkûmeden fuzuli tahsil ve ahz eylediğine binâen mebâliğ-i mezbûr müteveffâ-yı mûmâileyhin oğlu ve varisi olan Şemsüddin Bey’den

talep ve dava ve sadrazam huzurunda lede'l-murâfaa iddia-i mezkûrede müteveffâ-yı merkûm hâl-i hayatında fuzuli tahsil etti tabiri olduğundan ber-muktezâ-yı şer'-i şerif mesfûr Aspro o bâbda Şemsüddin Bey'e hasm olamayup şer'an sual dahi tevcih etmediğinden müddeî müstemmen-i merkûm tasaddi eylediği dava-yı mezkûresiyle mîr-i mümâileyhe tabir-i vech-i şer'î muarazadan şer'an men' olunduğunu mutazammın iki yüz on iki senesi evâsıt-ı Şaban'ında eğerçi i'lâm-ı şer'î i'tâ olunmuş olup lakin mebâliğ-imezbûr Rusyalu-yı mesfûrun hakk-ı sarihi olmaktan nâşî devletçe kangı taraftan tahsili iktizâ ederse tahsil ve ihkâk-ı hak olunmasını tahrir ve istid'â ve Mora nizamı vikayesine ve tavr-ı ricâl-i Devlet-i Aliyye'mden sabık ... Osman dâme mecdühûya husus-ı mezbûr lede'l-havale ... getürdüp yedlerinde olan istizana(?) imrâr-ı nazar-ı dikkat ve mütalaa eyledikte iddia olunan akçenin aslı bu vechiledir ki mersûm Aspro'nun babası Nicola nâm müstemmen bundan yirmi dokuz sene mukaddem Yenişehir Fener mütemekkinlerinden Lohimi(?) nâm saraf Yahudi zimmetinde yetmiş bir bin dört yüz elli bir kuruş alacağı olup mesfûr sarrafın dahi Haton(?) ahalsi zimmetlerinden altmış yedi bin üç yüz iki kuruş matlubu olmakla sarraf-ı mesfûrun işbu matlubunu ol senede huzur-ı şer'a ihzâr eylediği Gaston kazası vükelâsından Kocabaş Tafiz veled-i Fair ve Vasili veled-i Galati nâm zimmiler müvacehelerinde dayısı(?) olan müstemmen-i mersûm Nicola'ya havale ve vükelâ-yı mersûmun Tafiz veled-i Vasili zimmiler dahi bu diyetimiz edâ edüp veririz, borcumuzdur deyü hasbe'l-havale(?) teahhüd eylediklerine mebnî bin yüz seksen üç senesi Cemaziyelevveli'nde mesfûr Nicola'nın yedine taraf-ı şer'den huccet-i şer'iyye i'tâ olunmuş ve bu cihetten müstemmen-i mersûm Nicola'nın reâyâ-yı merzbûrlardan bâ-huccet-i şer'iyye alacağı olan mârru'z-zikr 67302 kuruşun Gaston reâyâsından tahsili bâbında mukaddemlerde emr-i şerifim ısdâr ve mahalline irsâl olundukta meblağ-ı mezbûru Hotman-zâde(?) Ahmed Efendi hâl-i hayatında fuzuli bizden tamaen tahsil etmiştir deyü reâyâ cevap verüp bi'l-âhare müteveffâ-yı mümâileyhin oğlu ve varisi olan Şemsüddin Bey bâ-fermân-ı âlî Dersaadet'e ihzâr ve mesfûr Nicola'nın oğlu Aspro ile sadrazam huzurunda murâfaa olunduklarında elçi-i mümâileyhin tahririnde beyan olduğu üzere müstemmen-mersûm Aspro veled-i Nicola'nın dava-yı mezkûresinden müteveffâ-yı mümâileyh hâl-i hayatında reâyâdan fuzuli tahsil etti tabiri olduğundan müddeî-i mesfûr şer'an Şemsüddin Bey'e hasm olmayup bu bâbda mîr-i mümâileyhe şer'an sual dahi tevcih etmemekle bî-vech ... men' için bi'l-fiil ... kazaskeri mevlânâ Ömer Hulusi edâmallâhü teâlâ fezâilehü uhde-i ... i'lâm-ı şer'î vermiş olduğu sicilden mahrec ibrâz

olunan i'lâm kaydından müstebân olmakla bu surette ber-muktezâ-yı şer'î şerif müstemmen-i mesfûrun yedinde olan atik hucet mûcibince reâyâ-yı mesfûreden matlubu olan meblağ-ı mezbûru şimdiki halde mümâileyh Şemsüddin Bey'den talep ve davaya salahiyeti olamayup reâyâdan mutalebe iktizâ eylediği ecilden idâre-i suâl ve cevâba ve müdde-i mesfûr Aspro ile ve lede'l-iktizâ mîr-i mümâileyh Şemsüddin Bey ile dahi hususuna muktedir bi'l-cümle reâyâ tarafından iki üç nefer âdem tevkil olunu vekalet hucetiyle Dersaadet'ime geldikten sonra huzur-ı şer'îde ... mesfûr Aspro ile murâfaa olunmak yani zikrolunan atik hucet nâtik olduğu üzere bu akçenin havaleten(?) Aspro'ya deynleri olduğu ... teyid olur ise kendüleri müstemmen-i mesfûra edâ eylemeleri ve sâniyen meblağ-ı mezbûru mersûmun babası Ahmed Efendi fuzuli tahsil ve zimmetine geçürdüğü oğlu merkûm müvacehesinde ispat eyledikleri surette tereke-i vâfiyesine vâzî'u'l-yedd olan oğlu mîr-i mümâileyhten istirdâd ve tahsil birle ihkâk-ı hak ettirmek lazım geldiği beyanıyla sen ki vezir-i müşârunileyhsin vech-i meşrûh üzere sana hitaben emr-i lerifim sudurunu tevkî'î-i sâbık mümâileyh bâ-takrir ifade etmekle sen ki vezir-i müşârunileyhsin vech-i meşrûh üzere ihzârları(satır arasında kaybolmuş...) fermanım olmağın imdi ber-minvâl-i muharrer idâre-i sual ve cevaba müdde-i mesfûr Aspro ile ve lede'l-iktizâ mîr-i mümâileyh Şemsüddin Bey ile dahi hususuna muktedir bi'l-cümle reâyâ tarafından iki üç nefer âdem tevkil olunup vekâlet hucetiyle Der-aliyye'me irsâle mübaderet ve bu bâbda i'raz ve yasağımdan hazer ve mücanebet olunmak bâbında. **Fî evâil-i M sene 1213.**

[22-66]

Rusya konsoloslarından Anatasyolga ve Georgio Panayoni ve Nicola Safrav ve Papakalo nâm kapudanlar hamûleden tehî râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Siyah'a azimet etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine hükmü yazılmıştır; **evâsıt-ı Zâ sene 1212.**

[22-67]

Rusya kapudanlarından Anastonio Parisi **evâit-ı Zâ sene 1212**; ve Geozeie(?) **evâsıt-ı zâ sene 1212**; Geyako Mospani nâm kapudanlar hamûleden tehî râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid'e azimet etmeleriyle ber-mu'tad başka başka izn-i sefine ve himayet ve sıyaneti havî evâmir-i şerife yazılmıştır; **evâhir-i Zâ sene 1212.**

[22-68]

Rusya reâyâsından ve Kvobia mütemekkinlerinden Vasili Paolo Sphol(?) **evâhir-i Zâ sene 1212**; ve Petersburg mütemekkinlerinden Dimitri Aleksî nâm Rusyalu tacir bir nefer müstemem hizmetkârıyla ve Rusya reâyâsından Konstantinodi, Rusya reâyâsından Konstantilo Bosgandoplo ve Rusya reâyâsından ve Odesa mütemekkinlerinden Lorici Mavro nâm Rusyalu tacir iki nefer müstemem hizmetkârıyla li-ecli't-ticâre Der-aliyye'mden Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmek üzere ber-mu'tad birer kıt'a yol evâmiri yazılmışdır; **evâsıt-ı Z sene 1212**.

[22-69]

Rusya reâyâsından ve Gariforoboli mütemekkinlerinden Odbek Katarcik nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den ... ve Aydın ve havalisine; ve Nahcivan mütemekkinlerinden HAZaros Asparof nâm Rusyalu tacir Amasya ve ondan Rusya civarına; ve yine Nahcivan mütemekkinlerinden Sihan Ovascimo nâm Rusya[lu tacir] Çanlı Kilise'ye ve ondan Rusya civarına; ve yine Nahcivan mütemekkinlerinden Georgio Hristoforo nâm Rusyalu Tiran'da vâki Yaş tarikiyle re's-i hududa; ve Nizta mütemekkinlerinden Nicola Karaspasof nâm Rusyalu kezâlik Yaş tarikiyle re's-i hududa; ve Moylof mütemekkinlerinden Arciri İvanni nâm Rusyalu ...; ve Mario Topoli mütemekkinlerinden Aneston Kavderof nâm Rusyalu Tokat ve Amasya ve ondan Rusya civarına, evâsıt-ı Zâ sene 1212; ve Moylof mütemekkinlerinden İnhako nâm Rusyalu tacir Kavalave ondan re's-i hududa; ve Kamanıçe mütemekkinlerinden Teodoro Rusyalu tacir iki nefer müstemem hizmetkârıyla bahren Kavala ve ondan re's-i hududa ve Moylof mütemekkinlerinden Alessandro Fiavlo nâm Rusyalu tacir berren Eflak ve Boğdan tarikiyle re's-i hududa ve Kamanıçe mütemekkinlerinden Francesco Yanoviç nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre berren Eflak ve Boğdan tarikiyle re's-i hududa ve Moylof mütemekkinlerinden İstak Simoilovic nâm Rusyalu tacir bir nefer müstemem hizmetkârıyla alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'mden Kavala ve ondan re's-i hududa varup gelmek murad eylediklerine binâen ber-mu'tad başka başka yol emirleri yazılmışdır; **evâhir-i Z sene 1212**.

[22-70]

Rusya kapudanlarından Gerasimo nâm kapudan yedi yüz yirmi yedi kantar kuru üzüm, Vasili Asoro nâm kapudan iki bin yedi yüz on iki kantar kuru üzüm ve yedi yüz altı kantar incir ve yüz on altı kantar hurma; Michaela Sofordili nâm kapudan yüz

seksen altı kantar kuru üzüm ve yetmiş bir kantar hurma ve elli kantar sirke; ve Giovanni Melisi nâm kapudan beş yüz seksen dokuz kantar kuru üzüm ve on dört kantar incir ve kırk iki denk duhan ve on dokuz denk bez ve otuz bir torba rişte-i penbe ve yedi torba penbe ham ve on sandık envâ‘-ı eşya ve dokuz denk İzmir alacası ve otuz iki varil kına; Isiar Valia nâm kapudan beş bin vukiyye hamr ve iki bin vukiyye sirke; Snaviria nâm kapudan sekiz bin vukiyye hamr; Giovanni Seleka nâm kapudan sekiz bin vukiyye hamr ve dört bin vukiyye âb-ı limon ve otuz kantar harnub; Benain nâm kapudan sekiz yüz yirmi kantar kuru üzüm ve elli beş kantar incir; Benain Vadiko nâm kapudan bin yüz on dokuz kantar siyah kuru üzüm ve elli beş kantar kırmızı kuru üzüm ve elli beş kantar incir ve otuz kantar çerdesiz kuru üzüm, evâsıt-ı Zâ sene 1212; Giovanni Cohtado nâm kapudan yirmi bin vukiyye sirke, Alassandro Crotima(?) nâm kapudan kapudan yirmi sekiz kantar künk ve ve altı kantar sinameki ve iki yüz elli kantar harnub, evâhir-i Zâ sene 1212; Giovanni Nikforaki nâm kapudan on bin vukiyye hamr ve yüz elli kantar kuru üzüm; Andrea Solomo nâm kapudanon üç bin vukiyye hamr ve beş bin vukiyye âb-ı limon ve yüz kantar harnub ve dört yüz otuz beş kantar kuru üzüm ve yüz yetmiş vukiyye sünger; Zismo Botoyoli nâm kapudan yirmi iki bin beş yüz vukiyye hamr ve on üç bin sekiz yüz vukiyye sirke ve on bir bin dört yüz vukiyye âb-ı limon ve on altı kantar siyah kuru üzüm ve elli kantar kantar incir ve elli kantar harnub; Gerasimo Polo nâm kapudan sekiz bin vukiyye hamr ve dört bin vukiyye âb-ı limon ve yüz elli kantar harnub ve üç yüz on beş kantar kuru üzüm ve yüz otuz vukiyye sünger, evâhir-i Z sene 1212; Anzer Yabati nâm kapudan on altı bin vukiyye hamr ve üç bin vukiyye âb-ı limon ve iki yüz elli kantar harnub; ve Angeli Falik nâm kapudan on iki [bin] vukiyye hamr ve beş bin vukiyye âb-ı limon ve iki yüz elli kantar harnub ve elli kantar kuru üzüm; Yanabin Kondori nâm kapudan yirmi bin vukiyye hamr; Dabizi Kokoli nâm kapudan sekiz bin vukiyye hamr ve iki yüz kantar harnub ve beş bin vukiyye âb-ı limon ve üç yüz kantar incir; Cebani Sefardana nâm kapudan yirmi üç bin vukiyye hamr; Trikon Kostantinof nâm kapudan bin altı yüz kantar kuru üzüm ve incir; GerasimoSmosicilyano nâm kapudan sekiz bin vukiyye hamr dört yüz vukiyye hamr ve yüz kantar kuru üzüm ve altı bin vukiyye âb-ı limon ve yüz elli kantar harnub; Nicola Horaka nâm kapudan yirmi bin vukiyye hamr; Nicolo Bata nâm kapudan dört yüz vukiyye kuru üzüm ve incir; Anastasyof nâm kapudan on iki bin vukiyye hamr ve altı bin vukiyye sirke ve altı bin vukiyye âb-ı limon ve yüz elli kantar harnub; Georgio Likbardopolo nâm kapudan beş yüz yirmi kantar siyah ve kırmızı kuru üzüm ve yirmi

dokuz bin sekiz yüz otuz dört bin vukiyye hamr; Barilbo Foka nâm kapudan beş yüz kantar kuru üzüm ve altı yüz kantar harnub ve yedi kantar sünger, evâsıt-ı Z sene 1212; Apulo Kondori nâm kapudan üç yüz kantar kuru üzüm ve üç yüz kantar harnub ve on denk ... hâm; Sibro Fra Nicolopolo(?) nâm kapudan sekiz bin vukiyye hamr ve elli kantar kuru üzüm ve yüz elli kantar harnub ve dört bin vukiyye âb-ı limon, evâhir-i Z sene 1212; Georgio Fodimo(?) nâm kapudan yirmi kantar harnub ve altı yüz vukiyye âb-ı limon ve bin iki yüz vukiyye shamr ve dört kantar hurma ve on kantar kuru üzüm ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya ticcar sefinesiyle Bahr-i Siyah'a azimet etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine emirleri yazılmışdır; **Evâil-i M sene 1213.**

[23-71]

Liman nazırı zîde mecdühûya ve kavak ustası ve Hisar gümrüğü emini zîde kadruhümâyâ hüküm ki;

Rusya devletinin hâlâ Devlet-i Aliyye'mde mukim ortaelçisi Baile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr südde-i saadetime mühürlü arzuhal gönderüp Rusya kapudanlarından Snelio Karasama nâm kapudan Bahr-i Sefid'de vâki Devlet-i Aliyye'me tâbi olmayan düvel-i sâire memâlikî mahsulâtından olmak üzere elçi-i mümâileyh tarafından bu defa takdim olunan defter-i ma'mulün-bih mantûkunca yirmi bin vukiyye âb-ı limon ve otuz ... limon ve yüz kantar zeytün ve iki bin vukiyye revgan-ı zeyt ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya sefinesiyle Bahr-i Sefid tarafından Der-aliyye'me vürûd ve hamûle-i merkûmeyi bu tarafta ihrâc etmeksizin bermûceb-i şurût-ı muahede doğru Rusya memâlikine nakl için Bahr-i Siyah tarafına azimet murad eylediğin inha ve şurût-ı muahede üzere sefine-i merkûmenin eşya-yı mezbûreleriyle Bahr-i Siyah tarafına müruruna muhalefet bir türlü bahane ile tevkif ve te'hir ettirilmemek bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â ve ber-vech-i muharrer kapudan-ı mersûm eşya-yı merkûme ile doğru Bahr-i Siyah tarikiyle Rusya memâlikine nakl edeceğini mübeyyin zikrolunan defterin divan-ı hümayûnum kaleminden hıfz u ibkâ olunmakla muktezâ-yı şurût-ı muahede sefine-i mezbûrun hamûle-i mezbûresiyle müruruna mümânaat olunmamak fermanım olmağın imdi siz ki liman nâzırı ve kavak ustası ve gümrükçü-i mümâileyhimsiz, ber-vech-i muharrer düvel-i sâire mahsulatıyla mahmûl kapudan-ı mersûm râkib olduğu bir kıt'a Rusya sefinesiyle Boğaz'a vürudunda yedine i'tâ olunan işbu izn-i sefine emr-i şerifim ba'de'n-nazar mademki rızasıyla kapdan-ı mersûm hamûlesinden ve bu tarafta çıkarup bey' eylemeye ve ber-mûceb-i

ahitnâme-i hümayûn üç yüz akçe selamet resmini edâ eyleye, mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn gümrük ve ziyade selamet akçesi ve sâir gûne resm mutalebesiyle bir türlü tevkif ve te'hir ve müruruna mümânaatten mübâadet ve eğer hamûlesinden bir miktarını hüsn-i rızasıyla çıkarup bey' ederse karar verilen tarife mûcibince yalnız fûruht eylediği eşyanın yüzde üç hesabı üzere gümrüğünü ba'de'l-edâ ziyade gümrük ve âhar resm ve vergü mutalebesinden ve hamûlesi yoklanmaktan mücânebet ve sâlimen müruruna dikkat ve eğer sefine-i merkûme derûnunda Devlet-i Aliyye'm reâyâsından olduğuna şüphesiz olur ise yoklanup mademki derûnunda Devlet-i Aliyye'm reâyâsından olmaya kat'â tevkif ve te'hir olunmayup ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn himayet ve sıyanet olunmak bâbında. **Fî evâsıt-ı M(?) sene 1213.**

[23-72]

Rusya reâyâsından ve Tavrîr mütemekkinlerinden Kirkora nâm Rusyalı alâ-tariki'z-ziyâre Der-aliyye'de Çanlı Kilise'de ve andan re's-i hududa varup gelmeye bermu'tad yol hükmü, **Evâhir-i S sene 1213;**

Rusya reâyâsından ve Tavrîs mütemekkinlerinden Kavaho Dea nâm Rusyalı tacir bir nefer müstemem hizmetkârıyla alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'de Bergos ve İslimye'ye ve ondan Rumeli'de bazı mahallere yine Rusya reâyâsından ve Tizna mütemekkinlerinden Vasili Garikorik nâm sRusyalı tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den İnöz ve Gelibolu'ya ve yine Rusya reâyâsından Garifolopol mütemekkinlerinden Svadora Avakof ve Kororof Eksakof ve Arakel Ogotof(?) nâm üç nefer Rusyalı alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den bahren İsmailiye ve ondan re's-i hududa varup gelmek üzere bermu'tad yol emirleri yazılmışdır; **Evâhir-i M sene 1213.**

[24-73]

Âsitâne-i Aliyye'mden re's-i hududa varınca yol üzerinde vâki kuzât ve nüvvâba ve a'yân ve sâir zabîtan zîde kahruhüme hüküm ki,

Dersaadet'imden re's-i hududa ve ve re's-i hududdan Der-aliyye'me iyâb ü zehâb eden Rusya devleti ulaklarının tahsil-i emniyet ve selametleri için mahûf oan mahallerde yanlarına ücret-i mu'tadesiyle cebelü neferâtı tayin ve hılâl-i râhta muhafaza ve himaye olunarak gidişte ve gelişte mashûben bi's-selam savb-ı maksudlarına isâlleri hususna ikdam ve dikkat olunmak bâbında emr-i şerifim sudurunu Rusya devletinin Âsitane-i Aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr

bâ-takrir istid'â eylediğine binâen vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermanım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve sâir mümâileyhimsiz beyne'd-devleteyn derkâr olan silm ü müvâlât muktezâsı üzere Rusya devletinin re's-i hududdan Der-aliyye'me ve Der-aliyye'mden re's-i hududa âmed şüd eden ulaklarının esnâ-yı râhta münâfi-i şurût-ı musafât kimesne tarafından vechen mine'l-vücûh isâl-i cevri u teaddî birle meks ü tevkiflerine ve adem-i emniyetlerini mûcib hâlât vukûuna bir vechile rıza-yı hüsrevânem olmadığı ve mashûben bi'l-emn iyâb ü zehâbları matlûb-ı şahanem idüğü malumunuz oldukça Rusyalu ulakları her kangınızın (hanginizin) kazasına dâhil olur ise istihsâl-i esbâb-ı emniyetlerine dikkat ve mahûf olan mahallerde ücret-i mu'tâde ile ehl-i İslam'dan iktizâ eden cebelülerin derhal tayin ve terfikiyle esnâ-yı râhta muhafaza ve himaye olunarak gidişte ve gelişte adem-i emniyetlerini müstelzim hâlâtın def' u ref'ine bi'l-ittifak sa'y-i bî-hümâl ile emnen ve sâlimen savb-ı maksûda isâllerine bezl-i vüs' u mecâl eylesiniz; şöyle ki mugâyir-i tenbih-i şahanem ulakların cebelüye intizâran ... mahalde meks ü tevkifleriyle umûr-ı müsta'celenin pes-mânde-i ukde-i te'hir olmasına irâet-i ruhsat ve muhafazaları emrinde adem-i vukû olduğunu inhâ ve iştikâ olunmak lazım gelür ise ... karîn-i asfâ(?) olmayup muatteb olacağınız muhakkaktır; ona göre mûcib-i emri âlişânım üzere amel ve hareket eylemeniz bâbında. **Fî evâsıt-ı M sene 1213.**

[24-74]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi kıdvet-i ümerâi'l... el-mesîhiyye Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın bu defa derbâr-ı atûfet-karârıma takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde Rusya tacirlerinden Sobi Georgepolo(?) nâm Rusyalu tacir Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere altı yük iç yağı bundan akdem Rusya iskelelerinden Âsitane-i Saadetime gönderüp bu tarafta değer bahasıyla fûruht edemediğinden ve Bahr-i Sefid cânibine irsâl murad eylediğinden bahisle müruruna mümânaat olunmamak bâbında emri şerifim sudurunu tahrir ve istid'â ve zikrolunan altı yük iç yağının asnâf-ı(?) iktizâsı olmadığını pazarbaşı cevap verdüğünü beyan birle Bahr-i Sefid cânibine ruhsat i'tâsı menût-ı re'y-i sâmi eylediğın sen ki gümrükçü-i mümâileyhsin i'lâm etmekle i'lâmın mûcibince revgan-ı mezkûrun müruruna mümânaat olunmamak fermanım olmağın imdi revgan-ı mezkûr fi'l-hakika

Rusyalu malı ve memleketlerinin mahsulü olduğu surette li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid tarafına nakline ruhsat verilmiş olduğu malumun oldukça ber-minvâl-i muharrer zikrolunan altı yük iç yağının rayiciyle ve li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid cânibine nakline mümânaat eyleyüp ve lâkin bu vesile ile miktar-ı mezkûrdan ziyade ve yahut memâlik-i mahrûsem mahsulâtından bşr dirhem revganın mahall-i âhara nakline irâet-i ruhsattan ittikâ ve mücânebet olunmak bâbında. **Fî evâhir-i M 1213.**

[24-75]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından hâlâ İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr bu defa südde-i saadetime takdime ylediği bir kıt'a memhûr arzuhalde Rusya ticarlarından Georgio Salaka nâm Rusyalu tacir Rusya memâlik-i mahsulâtından on bir bin beş yüz kile hinta Gürlova iskelesinden Stakdav(?) nâm Rusya[lu] kapudanın râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesine tahmil ve Akdeniz cânibine irsâl eylemek üzere Galata'da mukim Skalon nâm müstemem bezirgân gönderüp lâkin hinta-i mezkûre esnâ-yı râhta kıзмаğa başladığından sefine-i mezkûre Âsitâne'ya vardıkta bezirgân-ı mersûm hintanın kızmışını ıslâh ve kusurunu ve kızmaktan sıyânet için hinta-i mezkûreyi karaya ihrâc mecbûr oldukça inhâ ve hinta-i mezbûrenin bu tarafta lüzumu olmadığı surette diğer sefineye tahmil ve Bahr-i Sefid tarafına imrârına mümânaat olun[ma]mak bâbında emr-i şerifim sudurunu tahrir ve istid'â ve bundan akdemce bu makûle Rusyalunun ma'lûmü'l-miktar hintası hususu hâlâ Şıkk-ı sâlis ve Zahîre Nâzırı mümâileyh Ahmed Azmi dâme mecduhûdan sual olundukta ... Der-aliyye'mde zahîrenin kesreti olup Rusya diyarından gelen hintaya hacet hisseylemediği ve bahası dahi âlf olup ol makûlelere bâ-irâde-i aliyye ruhsat-ı hususi i'lâm eylemeyi nâzır-ı mümâileyh ifade etmiş olduğu beyanıyla ruhsat-ı seniyyem erzâni kılınmış; sen ki gümrük emini mümâileyhsin, i'lâm etmenle i'lâmın mûcibince hinta-i mezkûrun mürûruna mümânaat olunmamak fermanım olmağın imdi hamden sümme hamden Dersaadet'imde zahîrenin kesret ü vefreti derkâr ve o cânibde lüzumu olmadığı zahîre nâzırı mümâileyhin ifadesinden zâhir ve bedîdâr olmak hasebiyle zehâyir-i mezkûre fi'l-hakika Rusyalu malı ve memleketlerinin mahsulü olduğu surette li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid tarafına nakl ve rayiciyle fûruht olunmasına ruhsat-ı aliyyem erzâni kılındığı malûmun oldukça hinta-i mezkûrenin li-ecli'l-bey'

Bahr-i Sefid tarafına nakline mümânaat olunmayup ve lakin bu vesile ile miktar-ı mezkûrdan ziyade veyahut memâlik-i mahrûsem mahsulâtından dâne-i hardal zehayirin mahall-i âhara nakline irâet-i ruhsattan be-gâyet ittikâ ve mücânebet eylemen bâbında. **Fî evâhir-i M sene 1213.**

[24-76]

Rusya reâyâsından ve Tizne(?) mütemekkinlerinden Angeli Yorgi de Cock(?) nâm Rusyalu li-ecli'l-maslaha Âsitane-i Saadet'ten berren re's-i hududa varup gelmek üzere ber-mu'tad yol hükmü, **Evâhir-i S sene 1213.**

[24-77]

Rusya reâyâsından Mafatof(?) nâm Rusyalu bazı umûr ve hususunu ru'yet zımında bir nefer müstemen hizmetkârıyla Der-aliyye'den Bağdat cânibine varup gelmek üzere ber-mu'tad yol hükmü, **Evâsıt-ı Râ sene 1213.**

[24-78]

Rusya reâyâsından ve Dibilif mütemekkinlerinden Berkyangeloviç nâm Rusyalu bir nefer müstemen hizmetkârıyla Der-aliyye'den, evâsıt-ı M sene 1213; Rusya reâyâsından ve Kamaniçe mütemekkinlerinden Mandeli Abramoviç nâm Rusyalu zevcesi Rohlav kızı Sorof nâm Nasraniye ile Der-aliyye'den, **Evâhir-i S sene 1213.**

Rusya reâyâsından ve Kamaniçe mütemekkinlerinden Rabin Volioberkoviç nâm Rusyalu hizmetinde ... üç nefer Rusyalu ile Der-aliyye'den ve yine Rusya reâyâsından ve Tavriz(?)mütemekkinlerinden Kapsar de Sarof nâm Rusyalu Rajacini Kogara ve akrabasından Hatuna nâm Nasraniyeler ve Stefan Arnolof nâm Rusyalu kız kardeşi ve bir nefer müstemen hizmetkâr kızı ile alâ-tariki'z-ziyâre Der-aliyye'den Kudüs-i Şerif ve sâir şayân-ı ziyaret olan mahallere varup gelmeye ber-mu'tad başka başka yol emirleri yazılmışdır; **Evâil-i Râ sene 1132.**

[25-79]

Hâlâ Boğdan voyvodası Yenâki-zâde Aleksandri voyvodaya hüküm ki;

Devlet-i Aliyye'mle Rusya devleti beyninde alınup verilen ahitnâmede işbu ahitnâme-i mübarekenin in'ikâdı ve tasdiknâmelerin mübadelesinden sonra iki devletin reâyâsından bazıları âhar bir töhmet ve adem-i itâat veyahut ihanet edüp devletlerin birine ihfâ(?) veyahut ilticâ kasdında olur ise Devlet-i Aliyye'mde din-i İslam'ı kabul ve Rusya

devletinde tanassur edenlerden mâ-‘adâ asla bir bahane ile kabul ve himayet olunmayup der-‘akab redd veyahut hiç olmazsa ilticâ eyledikleri devletin memâlikinden tard olunmayalar ki, bu misillü yaramazların sebebiyle devleteyn beynine mûris-i bürûdet veyahut bâis-i ... olur ise asla bir manâ vâki olmaya. Gerek tarafeyn reâyâsından olup gerek ehl-i İslam ve gerek Hıristiyan zümresinden bir kimesne bir türlü ... edüp her ne mûlahaza ile bir devletten ol bir devlete ilticâ ederlerse bu misillüler talep olundukta bilâ-te’hir redd olunması ve gerek inâs ve gerek zükûr cinsinden olan bi’l-cümle üserâ-yı muharebe ve sâir esirler her ne paye ve rütbeden iseler iki devletin arazilerinde bulundukta Rusya devletinde haps iradetleriyle tasdiknâmeleri mübâdelesinden sonra der-‘akab ve asla bir bahane ile tarafeynden bilâ-arz ve bi-gayr-i semen azâd ve istirdâd ve gerek işbu musalaha-i mübârekenin in‘ikâdından sonra bir nefrîn ile giriftâr-ı bend-i istirkâk olan Rusya reâyâları Devlet-i Aliyye’nde bulundukta redd ü teslim olunmaları hususâtı münderic ve in‘ikâd-pezîr olan sulh akabinde memleket-i Boğdan’dan Rusya askerinin hîn-i hurûcunda ... ve bölükât tabir olunur askerinden ve sâir fi’l-asl Rusya reâyâsından ve Akarcakesân(?) Karar ve Boğdan(?) memleketi kazalarında mütemekkin ve karar üzere oldukları ihbâr ve ol cânibde mukim Rusya konsolosu tarafından inhâ olunmuş olduğu Rusya devletinin mukaddemâ Der-aliyye’nde ikamet eden maslahatgüzarı tarafından takdim olunan takrîrin indinde tahrir ve firari mesfûrlar zâhire ihrâc ve Yaş’ta mukim Rusya konsolosu vekili tarafından müteayyin Rusyalu müvâcehesinde ba‘de’l-istintâk fi’l-hakika Rusyalu oldukları zâhir olursa ahitnâme-i hümayûn şurûtu mûcibince bilâ-ihmâl Rusya tarafına redd ve Rusyalu diyarına ircâ‘ ve hasbe’l-iktizâ re’s-i hududa irsâlleri hususuna ilzam olunmak bâbında emr-i şerifim suduru istid‘â olundukta Rusya firarileri Boğdan voyvodası marifetiyle bi’t-taharri ... zahire ihrâc ve celb ve konsolos-ı mersûmunun dahi ... hâzır olduğu halde istintâk ve fi’l-hakika Rusyalu olup tanassur üzere olduğu lede’t-tahkik ahitnâme-i hümayûn şurûtu mûcibince o makûle reddi lazım gelen Rusyaluların Rusya tarafına redd ü telsime dikkat firarân-ı fakirândan(?) icrâ-yı hallerine mübâderet olunmak için tenbih ve te’kidi muhtevî 1207 senesi evâhir-i Cemaziyelâhirinde sâdır olan emr-i âlî mûcibince amel ve hareket olunarak gerek el-yevm memleket-i Boğdan’da mevcut ve gerek serhadlerin kurbiyeti cihetiyle ba‘de’l-yevm firâran ... eden Rusya firarileri marifetinle bi’t-tahrir zahire ihrâc ve ba‘de’l-istintâk fi’l-hakika Rusya reâyâları oldukları zahir olursa bermûceb-i şurût ve uhûd ol tarafta olan Rusya konsolosuna teslime ve lede’l-iktizâ re’s-i hududa isâlllerine ihtimam ve dikkat olunmak bâbında te’kidi şâmil emr-i şerifim

sudurunu bundan akdemce Rusyalunun Der-aliyye'mde ikamet eden fevkalade ortaelçisi sâbık Victor Koçubey hatimet avâkıbühû bi'l-hayr bâ-takrir istid'â eyledikte mukaddemâ sâdır olan emr-i şerifim mûcibince amel olunmak için 1209 senesi evâil-i Rebûlâhirinde dahi silkine hitâben sâdır olan emr-i şerifim ibrâz olundukta sana hitaben olmadığı irâd olunmuş olduğu ve o vechile infâz olunamadığı beyanıyla sana hitaben emr-i şerifim sudurunu elçi-i sâbık-ı mûmâileyh memhûr arizasıyla tekrar istid'â eyledikte mukaddemâ sâdır olan emr-i şerifim mantûku üzere ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn amel ve hareket eylemen bâbında san hitâben 1210 senesi evâhir-i Muharremü'l-harâmında emr-i şerifim sâdır olmuştu. El-hâletü hâzihî Rusya devletinin Âsitâne-i şevket-âşiyânemde mukim fevkalade ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadet-karârıma takdime ylediği bir kıt'a memhûr takrir kâğıdında ber-vech-i meşrûh sudur eden evâmir-i aliyyem mûceblerince amel ve hareket olunmak lazümeden iken Rusya soltatlarından ve reâyâ-yı sâiresinden ve Akarcakesan ... olan Boğdan ahalişi adet-i ... alınarak davet ve idlâl edüp onlar dahi karar ve memleket-i merkûmede mukim muhtefi olduğundan mâ-'adâ bundan kırk gün mukaddem Boğdan'da vâki Rinbiç nâm mahallin hizasında nehr-i Turka'nın üte tarafında bir bölük Rusya askeri talim ederler iken mahall-i merkûm ahalişi nehr-i mezbûru ubûr ile Rusya askerinden iki neferini alenen celb ve ahz ve berü tarafa imrâe eyledikleri Kamanıçe cânibinde olan Rusya generali tarafından ihbar olunduğu ve hilâf-ı şurût-ı muahede ahali-i memleket-i Boğdan'ın bu gûne harekât-ı nâ-revâyâ cesaretleri gün be gün vukûa gelmekte idüğü ve ahali-i mezbûre tevbih ve tahzire muhtaç idükleri beyanıyla mukaddemâ sâdır olan emr-i şerifim mûcibince el-yevm memleket-i Boğdan'da mevcut ve muhtefi olan ve gerçek ba'de'l-yevm tevârüd eden Rusya firarileri bi't-taharri zahire ihrâc ve Boğdanda mukim Rusya konsolosuna teslim ve ahali-i memleket-i Boğdan'dan ba'de-izin Rusya soltat ve reâyâ-yı sâire firara davet ve idlâl ve celb ve kabul ve ketm eylemekten külliyyen men' olunmak bâbında sen ki voyvoda-i mûmâileyhsin sana hitâben tenbih ve te'kid ve tevbih ve tahziri hâvi emr-i şerifim sudurunu istid'â ve divan-ı hümayûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâm tettebbu ettirildikte ber-vech-i meşrûh tarih-i merkûmda emr-i şerifim verildiği mestûr ve mukayyed bulunmakla mukaddemâ sâdır olan emr-i âlî ve vech-i meşrûh üzere amel ve hareket olunmak fermanım olmağın imdi gerek el-yevm memleket-i merkûmede mevcut ve muhtefi olan ve gerek fimâ-ba'd firâren tevârüd edenleri mukaddemâ sâdır olan emr-i şerifim mûcibince tarafından âdemler tayiniyle bilâ-ketm ve himaye zahire ihrâc ve

huzuruna celb ve Boğdan'da mukim Rusya konsolosu mersûmun adamı dahi hazır olduğu halde ber-vech-i taharri bi'l-muâyene istintâk ve fi'l-asl Rusya reâyâsından olup ba'de'l-in'ikâdi'l-musâlaha firar etmiş sahih Rusyalu olduğu ve ... tanassur üzere kaldığı gereği gibi tashih ve tahkik olunduktan sonra ber-muktezâ-yı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn amel ve hareket olunarak reddi lazım gelen o makûle sahih Rusyaluların istirdâd ve derhal memlekettten ihrâcları ve re's-i hududa isâlleriyle ... lazime-i şurût-ı ahitnâme-i hümayûn ve infaz-ı emr-i şerifime ikdam ve dikkat ve fimâ-bad dahi ahali-i memleket-i merkûmeden Rusyalunun soltat ve reâyâ-yı sâiresini firara davet ve idlâl ederek celb ve kabul ve ketm-i kavimleri hususunu gereği gibi tenbih ve te'kide vaz'ı tahzire bezl-i vüs' u miknet ve rıza-yı hümayûnuma mugâyir ve şurût-ı ahitnâmeye münafî hâlet ve hareket vukûunu tecvizden mücanebet ve isim ve miktar ve iskânlarını mübeyyin defterini Der-aliyye'me tesyire mübaderet eylemen bâbında. **Fî evâhir-i M sene 1123.**

[25-80]

Rusya reâyâsından ve Tavrido mütemekkinlerinden Stanbolo nâm Rusyalu tacir Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezire ve yine Rusya reâyâsından Devilna mütemekkinlerinden Georgio Panoviç nâm Rusyalu alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'ye berren Eflak ve Boğdan tarikiyle re's-i hududa, evâil-i S sene 1213; Rusya reâyâsından ve Bakatoslav(?) mütemekkinlerinden Pavlovakatçi nâm tacir evâil-i S sene 1213; ve yine Rusya reâyâsından ve Saint Petersburg mütemekkinlerinden Save Bondiaki(?) nâm Rusyalu tacir ve yine Rusya reâyâsından Bordof Yadinanof ve Sarakof nâm Rusyalu tacirler Ovanir Manokof ve Adchof Ochadorof nâm iki nefer müstemem hizmetkârıyla alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmelerinden ber-mu'tad yol emirleri; **Evâhir-i S sene 1213.**

[26-81]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın bu defa derbârü- atûfet-karârıma takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde Taygan iskelesinde meks üzere olan bir nefer Rusyalu tacir Bahr-i Sefid cânibine tesyîl olunmak üzere Geovanni Flatarcopolo(?) nâm Rusya kapudanının râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesine

Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere iskele-i mezbûreden iki bin sekiz yüz kantar âhen-i hâm tahmil ve Galata'da mukim Aleksipolo nâm Rusyalu tacire irsâl ve sefine-i merkûme bunlarda eğerçi Der-aliyye' me vürûd edüp lakin sefine-i mezkûre esnâ-yı râhta fena-pezîr olup külli tamire muhtaç ve hamûlesini savb-ı maksûda isâl için diğere sefineye nakl ü devri muktezî olduğundan bahisle ol miktar âhen-i hâm sefine-i mezbûreden diğere sefineye devr ve nakl ve Bahr-i Sefid cânibine imrâr olunmasına mümânaat bulunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â ve husus-ı mezbûr sen ki gümrük emini mimâileyhsin; tarafına lede'l-havâle zikrolunan iki bin sekiz yüz kantar demir-i hâmın cânib-i mîrî için mübâyaası tacir-i mersûmdan murad olundukta nihayet on beş buçuk kuruşa vereceğini beyan ve mîrî için on dörder kuruştan ziyadeye alınmak el vermeyeceğine binâen cevap verdiğini ve sefine-i merkûme rahnedâr olmuş olduğunu ve bu tarafta ihrâc ve âhar sefineye tahmil birle Bahr-i Sefid tarafına imrârını istid'â eylediğini beyan birle ruhsat i'tâsı manût-ı re'y-i sâmi eylediğini i'lâm etmenle i'lâmın mûcibince âhen-i mezkûrun müruruna mümânaat olunmamak fermanım olmağın imdi âhen-i mezkûr fi'l-hakika Rusyalu malı ve memleketlerinin mahsulü olduğu surette li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid tarafına nakline ruhsat verilmiş olduğu malum oldukta ber-minvâl-i muharrer zikrolunan iki bin sekiz yüz kantar âhen-i hâmın rayiciyle li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid cânibine nakline mümânaat eylemeyüp ve lakin bu vesileyle miktar-ı mezkûrdan ziyade beyahut memâlik-i mahrûsem mahsulâtından bir dirhem âhenin mahall-i âhara nakline irâet-i ruhsattan ittikâ ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i M sene 1213.**

[26-82]

Bergos kazası nâibine ve Bergos gümrükçüsü zîde kadruhûye hüküm ki,

Devlet-i Aliyye'nin memâlikinde ticaret eden Rusya reâyaları Rusya memleketinden ve sâir düvel memâlikinden Devlet-i Aliyye'nin memâlikine gettirdükleri ve gerek Devlet-i Aliyye'nin memâlikinden Rusya memleketine veyahut sâir düvel memâlikine alup götördükleri emti'a ve eşya için ancak yüzde üç resm-i gümrük vermeleri ... şurût olup lâkin emti'a ve eşyanın kıymetini takdir hususunda tüccar ve ümenâ beyninde vukûu muhtemel olan her gûne münâzaayı ber-taraf etmek için memâlik-i Devlet-i Aliyye'de Rusya tüccarına ve gümrük ümenâsına ba'de-izin ve ile'l-ebed kâide-i mer'iyeye tutulmak üzere bir tefrikanın tanzimi lazım görüldüğüne binâen tefrika-i merkûmenin tanzimini icraya Devlet-i Aliyye tarafından emin-i

gümrük-i Âsitâne el-Hac Mehmed Ağa ve Rusya elçisi tarafından baştercüman Sutadoloi Savetbeg(?) memur kılınup tefrika-i merkûme mümâileyhimâ marifetiyle kat'î vech üzere ve tamamen tanzim ve emin-i mümâileyh tarafından 1196 senesi mâh-ı Şevval'ının dokuzuncu günü yani tarih-i İseviyyenin 1782 senesi mâh-ı Eylül'ünün beşinci günü imza ve temhir olunup zikrolunan mâh-ı Şevval'in on yedinci günü Devlet-i Aliyye'den dahi kabul ve Rusya elçisine verilmiştir. Binâen alâ-zâlik Devlet-i Aliyye [tarafından] zikrolunan tefrikanın ma'mûlün-bih bir sureti vaktinde Rusya elçisine verilmiş olmakla bu defa dahi işbu madde ile tefrika-yı merkûmeyi tamamen tasdik ve ticaret eden Rusyalu hakkında(?) bilâ-iştibâh bi'l-cümle memâlikte düstûru'l-amel ettirmesini alenen müteahhid olup binâberîn Delet-i Aliyye zîr-i hükmünde olan bi'l-cümle gümrüklerin defterlerine ve mahkemelerin sicillâtına kayd ve tescil olunmak için zikrolunan tefrikanın sahih suretlerini irsâl ve kemâl-i dikkat ile riayet olunmasını zikrolunan tefrikada zikrolunmamış olan emti'a ve eşya loça ve sarahtan(?) gümrük ümenâsı kıymetleri üzerine yüzde üçten ziyade iddia ve ahz eylememelerini tenbih eyleye ve gümrük ümenâsı tarifede zikrolunmuş emti'a ve eşyaya kıymet-i hakikiyyelerinde ziyade baha takdir etmek murad eylediklerinde Rusya tüccarı nakit akçe yerine yüzde üç hesabı üzere emti'a ve eşyanın aynını vermeye mecbur olalar deyü Rusyaluya i'tâ olunan ticaret muahedesinde münderic olmaktan nâşî ber-mûceb-i şurût-ı muahede amel ve hareket ve hilâfindan mübâadet lazimedden iken Rusya reâyâsından Chakaiohof(?) nâm tacir Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere bu esnâda Rusya diyarından ihrâc eylediği sekiz yüz elli iki kantar ve yine Rusya reâyâsından Samuel(?) nâm tacir dahi yine Rusya memâliki mahsulâtından olarak ihrâc eylediği üç yüz yetmiş beş kantar yapağıyı Bergos'tan imrâr eylediklerinde tarife defteri mantûkunca eşyâ-yı merkûmeden yüzde üç hesabı üzere icab eden resm-i gümrüğün edâda muhâlefetinizi Bogaskin Bergos(?) gümrükçüsü Ahmed nâm kimesne tarife defterine adem-i itibar birle tacir-i mersûma teallüllerinden resm-i gümrük olarak dört yüz elli kuruş ve kalemiye nâmıyla sekiz kuruş ve otuz para ve mersûm Samuel'den yüz doksan sekiz kuruş ve kalemiye nâmıyla dahi sekiz kuruş on para min-haysi'l-mecmû' beş yüz yirmi yedi kuruş yirmi beş para hilâf-ı şurût-ı muahede ve mugâyir-i defter-i tefrika cebren ziyade ahz eylediğin Der-aliyye'mde mukim Rusya devletinin ortaelçisi Victor Koçubey hatimet avâkıbühû bi'l-hayr mukaddemâ bâ-arzuhal lede'l-inhâ ve istid'â ahitnâme-i hümayun ve tarife defteri mantûkunca amel ve hareket ve ziyade alınan resm-i gümrük istirdâd olunmak bâbında bir kıt'a ve ba'dehû elçi-i mümâileyh

tarafından südde-i saadet-karârıma takdim olunan bir kıt'a takrir kâğidında âlâ yapağının kıymetini Őimdi(?) ziyadeye olduğundan merkmândan cem'an altı yüz altı yüz kuruş resm-i gümrük alınmış olduğunu mübeyyin cânib-i Şer'den verilen i'lâmı ibraz birle hilâf-ı Şurût-ı muahede ve mugâyir-i defter-i tefrika gmrk-i merkûmun cebren ziyade me'hz olan mebliğin bi-eyyi-vechin kn kendüden tahsil ve tacirân-ı mersumna teslim olunması bâbında tekrar te'kidi havı emr-i Şerifim sudurunu tahrir ve istid' ve İstanbul gümrüğü defterleri tettebbu ettirildikte Rusya devletinin tüccarından gümrük defterinde mukayyed olan tarife defteri kaydında yapağının beher kantarından on beş akçe resm-i gümrük alınmış [olduğu] mukayyed idüğü ve yapağının ecnâs kaydı olmayup bir nev' olduğu tahrir olunmakla mukaddemâ sadır olan emr-i Şerifim mcibince vech-i meşrûh üzere ziyade alınan gümrük tamamen tahsil ve istirdâd ve eğer edâda teallül ve muhalefet ederse keyfiyet Der-aliyye'me i'lâm olunmak üzere emr-i Şerifim sadır olmuşken gmrk-i merkûmun huŐuneti ve tacirân-ı mersmna vâki olan tehdidtı hasebiyle mersmn bi'n-nefs Bergos'a gitmekten ihtizr birle ziyade alınan resm-i gümrüğün ahz u kabzına taraflarından Hasan nm kimesneyi tevkil ve bu emr-i Şerif-i mezkûr ile ol cânibe irsâl eylediklerinde gmrk-i merkûm meblağ-ı mezbûrun vekil-i merkûma tesliminde mugâyir-i emr-i l ve hilâf-ı ahitnâme-i hümayûn tereddüd ve mmnaat ve Őtm-ı galza ile Őetm eylediğini ve gmrk-i merkûm resm-i gümrük olarak altı yüz kuruş ahz etmiş olduğunu nâtik cânib-i Şer'den i'lâm-ı Şer'iyye verilmiş iken gmrk-i merkûm ile ittifak ve makbuzu ol miktar gelür dey cevap ve bir kıt'a i'lm i'tsıyla meblağ-ı merkûmun tahsilinden i'rz olunduğunu beyan birle mukaddemâ sadır olan emr-i l ve tarife defteri nâtik olduğu üzere ziyade alınan resm-i gümrük mübaşir marifetiyle tahsil ve edâda tereddüd ederse Der-aliyye'me ihzâr olunmak bâbında emr-i Şerifim sudurunu lede'l-istid' gmrk-i merkûmun ahitnâme-i hümayûn ve defter-i tarife mugâyir ziyade aldığı resm-i gümrük mukaddemâ sadır olan emr-i l mcibince mübaşir marifetiyle al-eyyi-hâl tahsil ve tacirân-ı mersumna redd  teslimine mübaderet ve eğer yine edâda muhalefet ederse Der-aliyye'me ihzâr olunmak bâbında sene-i maziye evâsıt-ı Muharrem'inde sâdır olan emr-i l lede'l-vusûl tacirân-ı mesfûrândan hilâf-ı Şurût-ı muahede ve mugâyir-i defter-i tarife emin-i mmileyhin me'hz olan beş yüz yirmi yedi kuruş yirmi beş parayı emin-i mümâileyhten tamamen tahsil ve tacirân-ı mesfurnın vekillerine Hasan'a huzur-ı Şer'de teslim olunduğunu mübeyyin Aydos me'a Bergos nâibinin vârid olan i'lmının mefhûmu 1212 senesi Rebiulevvel'inin on üçüncü günü verilen emrin kaydı blsına

şerh verilmişti. Bu defa elçi-i mümâileyhin Der-aliyye'me takdim eylediği arzuhal el-hâletü hâzihî Bahçesaraylu Hodga nâm Rusyalu tacir Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere ma'lûmü'l-miktar yapağıyı Rusya diyarından ihrâc ve ... Bergos'tan imrâr edüp gümrükçü-i merkûm Ahmed-i sâbık üzere bu defa dahi defter-i tarife mûcibince yapağı-yı mezbûrdan lazım gelen resm-i gümrük almak kanaat etmeyerek ziyade gümrük iddia edeceğin ihtimalinden ba'îd olmadığı beyanıyla Rusyalu tacir-i mersûmun getürdüğü yapağıdan mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn ve defter-i tarife ziyade gümrük mutalebe olunmamak bâbında sen ki gümrükçü-i mümâileyhsin; sana hitâben emr-i şerifim sudurunu istid'â etmenle vech-i meşrûh üzere ve mukaddemâ sâdır olan emr-i âlî mûcibince amel ve hareket olunmak fermanım olmağın imdi Rusya tüccarının Devlet-i Aliyye'm memâlikinden âmed-şüd ettikleri mahallerde mugâyir-i şurût-ı ahitnâme-i hümayûn teaddi vukûa geldiğine ve emti'alarından karar verildiği vechile yüzde üç hesabı üzere iktiza eden resm-i gümrüklerini tamamen edâ eylediklerinden sonra tarife defterine münâfi ziyade gümrük mutalebe ve ahz olunduğuna kat'â rıza-yı şahânem olmadığı malumun oldukta ber-minvâl-i muharrer tacir-i mersûmun zikrolunan yapağıyı Rusya diyarından ve memâliki mahsulünden nakletmiş olduğu ve ber-mûceb-i defter-i tarife lazım gelen resm-i gümrüğünü tamamen edâ eylediğinden sonra mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn defter-i tarife[ye] mugâyir ziyade resm-i gümrük mutalebesinden mücânebet eylesin ve sen ki mevlânâ-yı mümâileyhsin sen dahi ber-mûceb-i emr-i âlî amel ve hareket ve hilafına hâlât ve vukûatı tecvizden ittikâ ve mübâadet eylemen bâbında. **Fî evâhir-i M sene 1213.**

[27-83]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi kıdvetü'l-ümerâi'l-Mesîhiyye Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın bu defa derbâr-ı atûfet-karârıma takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde Rusya tacirlerinden Asiro Vamgiolopolo(?) nâm Rusyalu tacir Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere bin yüz kantar ince urganı bundan akdem Rusya iskelelerinden Âsitâne-i saadetime celb ve altı yüz kantarını cânib-i Tersane-i Âmeri'ye fûruht edüp küsur kalan beş yüz kantarını bu tarafta değer bahasıyla fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsal murad eylediğinin inhâ ol miktar kantar urganın müruruna mümânaat olmamak emr-i şerifim sudurunu istid'â ve urgan-ı

mezbûrun lüzum ve adem-i lüzumu hâlâ Tersane-i Âmire'm emini Mîr Seyyid Mustafa dâme mecdühûden lede'l-isti'lâm tacir-i mersûm liman reisi marifetiyle celb ve bahasını sual eyledikte yirmi beşerden yirmi bir kuruşa kadar almış olup bu misillü urganlar on dört ve nihayet on dört buçuk kuruşa kadar mübâyaa olunduğu ve tacir-i mersûmun talep eylediği baha ile mübâyaa olunmasına hasaret-i mîrîyi mücib olacağı âşikâr idüğü beyanıyla bi-mennihî teâlâ bundan sonra vürûd edecek urganlardan mübâyaa olunmak üzere emesfûra ruhsat verilmesi hususunu i'lâm etmekle mezkûr urganın lüzumu olmadığı Tersâne-i Âmire'm emini mimâileyhin i'lâmından müstebân olmakla vech-i meşrûh üzere müruruna mümânaat olunmamak fermanım olmağın imdi urgan-ı mezkûr fi'l-hakika Rusyalu malı ve memleketlerinin mahsulü olduğu surette li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid tarafına nakline ruhsat verilmiş olduğu malumun oldukta ber-minvâl-i muharrer zikrolunan beş yüz kantar urganın rayiciyle li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid cânibine nakline mümânaat eylemeyüp ve lâkin bu vesile ile miktar-ı mezkûrdan ziyade veyahut memâlik-i mahrûsem mahsulâtından bir dirhem ırganın mahall-i uhrâya nakline irâet-i ruhsattan ittikâ ve mücânebet olunmak bâbında. **Fî evâhir-i S sene 1213.**

[27-84]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın bu defa derbâr-ı atûfet-karârıma takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde Rusya tacirlerinden Avans Fankon ve Katos Falistof(?) nâm iki nefer Rusyalu tacirler Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere sekiz yük ve on yedi fiçı revgan-ı sâdeyi Rusya iskelelerinden Âsitâne-i saadetime götürüp bu tarafta değer bahasıyla fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsal murad eyledikleri[nden] bahisle müruruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu tahrir ve istid'â ve zikrolunan sekiz yük ve on yedi fiçı revgan-ı sâdeyi esnaf mübâyaaasına talip olmadıkları ve bundan akdem esnaf bakkalları ile pazarbaşı cevap verdiğini beyan birle ruhsat i'tâsı menût-ı re'y-i sâmi eylediğini sen ki gümrükçü-i mümâileyhsin i'lâm etmenle i'lâmının mücibince revgan-ı mezkûrun müruruna mümânaat olunmamak fermanım olmağın imdi revgan-ı mezkûr fi'l-hakika Rusyalu malı ve memleketlerinin mahsulü olduğu surette li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid tarafına nakline ruhsat verilmiş olduğu malumun oldukta ber-minvâl-i muharrer zikrolunan seksiz yük ve on yedi fiçı

revgan-ı sâdeyi rayiciyle li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid cânibine nakline muhalefet eylemeyüp ve lakin bu vesile ile miktar-ı mezkûrdan ziyade veyahut memâlik-i mahrûsem mahsulâtından bir dirhem revgan-ı sâdenin mahall-i âhara nakline irâet-i ruhsattan ittikâ ve mümânaat olunmak bâbında. **Fî evâil-i S sene 1213.**

[28-85]

Der-aliyye'mden re's-i hududa varup gelince vâki mahallerin kuzât ve nüvvâbına ve voyvodalar ve serdarlar ve iskele eminleri ve cizyedârân ve sâir zîde kadruhüme hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr südde-i saadetime mühürlü arzuhal gönderüp sâir düvelin reâyâlarına verilen fermanlar ve yol emirleri Rusya reâyâsına dahi vech-i lâıyıkı üzere edâ oluna deyü ahitnâme-i hümayûnda münderic olduğuna binâen bu defa Rusya reâyâsından ve Beriye mütemekkinlerinden Angeli Yorgidokonnâm Rusyalu Âsitâne-i saadetinden li-ecli'l-maslaha berren re's-i hududa varup gelmek murad eylediğın bildirüp müstem-en-i mesfûr li-ecli'l-maslaha Der-aliyye'mde mahall-i merkûma varup gelince esnâ-yı râhta ve uğradığı mahallerde hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn cizye ve sâir vergü mutalebesiyle teaddi ve rencide ve sâlimen müruruna mümânaat olunmayup himayet ve sıyanet olunmak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â eylediği ecilden ahitnâme-i hümayûn şurutu mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve sâir mümâileyhimsiz Rusyalu müstem-en-i mesfûr li-ecli'l-maslaha Der-aliyye'mden re's-i hududa varup gelince esnâ-yı râhta ve uğradığı mahallerde hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn cizye mutalebesi ve sâir vergü teklifiyle teaddi ve rencide ettirilmeyüp ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn himayet ve sıyanet olunmak bâbında. **Fî evâhir-i S sene 1213.**

[28-86]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından hâlâ İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya tüccarlarından Balasaraki nâm tacir Rusya memâliki mahsulâtından ve Rusya memleketine tâbi Bahr-i Siyah iskelelerinden bundan akdem o tarafa getürdüğü bin kantar âhen-i hâmin cânib-i mîrîye lüzumu olmadığı surette li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid tarafına getürmek murad eylediğın inhâ ve nakline mümânaat olunmamak bâbında

emr-i şerifim sudurunu Devlet-i Aliyye'mde mukim Rusya devletinin ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr memhûr arzuhaliyle istid'â ve tacir-i mersûmun mârru'z-zikr bin kantar demir-i hamın beş yüz kantarı marifetinle on beş kuruşa cânib-i mîrî için mübâyaa ve ahz eylediğini ve beş yüz kantarı kaldığını beyan birle Bahr-i Sefid'e müruruna ruhsat i'tâsı menût-ı re'y-i sâmi eylediğini sen ki gümrük emini mümâileyhsin i'lâm etmenle cânib-i mîrî için mübâyaa olunandan mâ-'adâsının müruruna mümânaat olunmamak fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere demir-i mezbûr Rusya memâliki mahsulâtı olduğu ve beş yüz kantar cânib-i mîrî için marifetinle mübâyaa olunduğu ve mâ-'adâsının bu tarafta lüzumu olmadığı surette ber-minvâl-i muharrer cânib-i mîrî için mübâyaa olunandan mâ-'adâsının Bahr-i Sefid'de bey' için bu cânibden nakline muhalefet olunmamak ve bu vesile ile ziyade mutalebe ve memâlik-i mahrûsem hasılâtından olan demir nakline irâet-i ruhsat be hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn mükerrer gümrük mutalebesinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında. **Fî evâil-i Râ sene 1213.**

[28-87]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim olunan bir kıt'a arzuhalinde Yorgi Miliovani(?) nâm Rusyalu tacir Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere kırk yük ve altmış fiçı revgan ... bu defa Rusya iskelelerinden Âsitane-i Aliyye'me getirüp değer bahasıyla fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsâl murad eylediğın inhâ ve ol miktar revgan müruruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â etmekle zikrolunan kırk yük ve altmış fiçı revgan külliyyetlüce olmakla mumcu esnafı nakd baha ile mübâyaa edemeyeceklerini ve tacir-i mersûm dahi nakden bahası olmadıkça rıza-dâde olmayacağını ifade eylediğini beyan birle Bahr-i Sefid tarafına imrârına ruhsat verilmesi hususu menût-ı re'y-i sâmi eylediğın sen ki gümrükçü-i mümâileyhsin i'lâm etmenle i'lâmın mücibince revgan-ı mezkûrun müruruna ruhsat verilmek fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere revgan-ı mezkûr Rusya memâliki mahsulü ve Rusyalu tacir-i mersûmun malı idüğü ve bu tarafta lüzumu olmadığı surette ber-minvâl-i muharrer Bahr-i Sefid'de bey' için ol miktar revganın bu cânibden nakline mümânaat olunmamak ve lakin bu vesile ile ziyade ve memâlik-i

mahrûsem hasılâtından bir dirhem revgan nakline şrâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn mükerrer gümrük mutalebesinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında. **Fî evâil-i Râ sene 1213.**

[29-88]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye’nde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi’l-hayrın bu defa südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt’a arzuhali mefhûmunda Rusya kapudanlarından Panapoti Panaklo(?) nâm kapudan râkib olduğu bir kıt’a Rusya tüccar sefinesine Hocabey iskelesinden eşya-yı mütenevvi’a tahmil ve bu defa eğerçi Âsitane’ye vürud edüp lakin hamûlesinden baki kalan elli üç kantar revgan-ı sâde ve yirmi beş kantar beyaz urgan ve beş yüz keyl hinta sefinesi isti’âb edemediğinden eşya-yı mezkûreyi iskele-i merkûmeden Mserilo Dimitraki(?) nâm reisin kayığına vaz’ ve kayık-ı mezkûr dahi bu defa Der-aliyye’ye geldiğini ve kapudan-ı mersûm eşya-yı mezkûreyi kayık-ı mezkûrdan kendü sefinesine nakl ve devr murad eylediğini beyan birle ol bâbda sana hitâben emr-i şerifim sudurunu istid’â ve husus-ı mezbûr tarafına lede’l-havâle keyfiyeti Galata gümrüğünden sual eylediğinde zikrolunan Moskovlu sefinesi kapudanı Hocabey de tahmil eylediği yirmi beş kantar beyaz hinta ve elli üç kantar revgan ve altmış çuvalda(?) beş yüz keyl hinta sefinesi isti’âb etmediğinden Hocabey’de bulunan sahib-i sefine Emin Reis ve kayığı Reis Mserilo Dimitraki kayığına vaz’ ve Dersaadet’ime naklettürüp Galata’da ihrâc etmiş idüğü beyanıyla zikrolunan yirmi beş kantar beyaz hinta ve dört yükte ve altı fiçıda elli üç kantar revgan-ı sâde ve altmış çuvalda beş yüz keyl miktarı hintası yine Rusyalu kapudan-ı mersûmun kendü sefinesine vaz’ eylemek ve müruruna ruhsat verilmek hususunu menût-ı re’y-i sâmi eylediğini i’lâm etmenle i’lâmın mûcibince eşyâ-yı mezkûrenin müruruna ruhsat verilmek fermanım olmağın imdi eşyâ-yı mezkûre rusya memâlik mahsulü ve Rusyalu malı olduğu surette ber-minvâl-i muharrer eşyâ-yı merkûmeyi kapudan-ı mersûm kendü sefinesine vaz’ına ve müruruna mûmânaat olunmamak ve lakin bu vesile ile ziyade ve ve memâlik-i mahrûsem hasılâtından olan urgan ve revgan-ı sâde ve hintanın nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn mükerrer gümrük mutalebesinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında. **Fî evâil-i Râ sene 1213.**

[29-89]

Bağdad valisine ve Bağdad mollasına hüküm ki,

Rusya devletinin Âsitane-i Aliyye'mde mukim fevkalade ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın bu defa südde-i saadet-karârıma takdim eylediği bir kıt'a memhûr taktir kâğıdında Acem Ermenilerinden Bağdad'da mütemekkin Marcar Eva nâm Colfalu(?) tacir taife-i mesfûre için bir bâb Ermeni tab'hânesinin idaresine sarf-ı ve bezl olunmak üzere üç bin kuruş Rusya memâlikinden olan Ermaniyân-ı Acem vartabeti olan Oseb nâm vartabete hâl-i hayatında tayin ve defterine kayd ve meblağ-ı mezbûru ahz u kabz eylesesini vartabet-i mersûma tahrir edüp kable'l-teslim mesfûr Marcar Eva helak derecesine resîde olundukta meblağ-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere i'tâ olunmasını vasiyet kâğıdında dahi tahrir ve işâret ve yine Acem Ermenilerinden vasî nasb eylediği yine Bağdad'da sâkin Michael Terminas ve ve Kafkaslı Aleksan nâm tacirâna tavsiye ve ba'dehû helak(?) olundukta Rusyalu Vartabet-i mersûm mârru'z-zikr üç bin kuruşa mesfûrândan defeâtle talep ve onlar dahi maddenin böyle olunduğunu ikrar ve akçenin teslimine müddet-i medideden berü teahhüt etmişlerken a'zâr-ı vâhiye irâdiyle tesliminde ... ederek imrâr-ı vakt ve meblağ-ı mezbûru ekl ü bel' sevdasında oldukların beyan birle meblağ-ı mezbûr hâlik-i mezbûrun terekesinden ve mesfurândan bi-eyyi-vechin-kân tamamen tahsil ve kabzına memur Simaon Madazof(?) nâm Rusyaluya teslim olunmak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â etmekle sen ki vezir-i müşârunileyh hâlik-i mersûmun inhâ olduğu vechile vasiyeti inde'ş-şer' tahakkuk eylediği ve vasîsi mesfurândan smeblağ-ı mezbûrun şer'an redd ü teslimi lazım geldiği halde marifet-i şer'le tahsil ve kabzına memura edâ ve teslim olunmak fermanım olmağın imdi ber-vech-i meşrûh hâlik-i mersûmun inhâ olduğu vechile vasiyeti inde'ş-şer' tahakkuk eylediği ve vasîsi mesfurândan meblağ-ı mezbûrun şer'an redd ü teslimi lazım geldiği surette marifetin ve marifet-i şer'le meblağ-ı meblağ-ı mezbûrun tamamen ve kâmilen tahsil ve kabzına memura edâ ve teslim ihtimam ve dikkat ve hilâfi hâlât vukûu tecviz olunmaktan ittikâ ve mübâ'adet olunmak bâbında. **Fî evâsıt-ı Râ sene 1213.**

[30-90]

Bağdad valisine ve Bağdad mollasına hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim fevkalade ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın bu defa südde-i saadet-karârıma takdim eylediği memhûr

takrir kağıdında Rusya reâyâsından Parsadan Matuchbandof(?) nâm tacir bundan çend mâh mukaddem Bağdad cânibinde ticaret ile meks üzere iken akrabasından olan bir nefer Nasraniye kızı ile me'an ol tarafta mukim Acem taifesinden ma'lûmü'l-esâmi bir nefer ümmî yanında esir olduklarını lede't-tahkik mesfûrelerin itlâkları hususunu mesfûr ile mezkûre ve iki bin iki yüz kuruşa mukavele ve pazarını kat' birle meblağ-ı mezbûrun altı yüz otuz yedi kuruşunu nakden i'tâ ve mâ'-adâsını dahi berâ-yı mürurunda vermeye teahhüt edüp mesfûreler kendüsüne teslim olmuşken sen ki vezir-i müşârunileyhsin kethüdan keyfiyet-i mezbûreyi haber aldıkta Rusyalu-yı mersûmu ihzâr ve envâ'-ı tehdidât ile mesfûreleri yerinden cebren ahz ve mesfûra redd etmekle Rusyalu-yı mersûm dahi mesfûra verdiği meblağ-ı mezbûru talep eylediğinde kethüdâ-yı merkûm meblağ-ı cerîme almak üzere kendüye ait olacağını irâd ve envâ'-ı tahvîfât serd ederek redd ile cevap verdiği Rusyalu-yı mersûm yedinde olan yol hükmünü ve pasaporta kâğıdını ibrâz eylediğinde bir türlü müfid olmayup adem-i itibar ile kelimât-ı gayr-i lâika tefevvühiyle ibtidar etmiş olduğun ve Rusyalu-yı mersûm dahi me'yûsen bu tarafa avdet eylediğin beyan birle kethüdâ-yı merkûmun mugâyir-i emr u rıza ve Rusyalu-yı mersûmdan cezîme nâmıyla bi-gayr-i hakkın ahz eylediği mârru'z-zikr altı yüz otuz yedi kuruş bi-eyyi-hâl tamamen tamamen tahsil ve tacir-i mersûma isâl için kabzına memura teslim olunmak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â etmekle sen ki vezir-i müşârunileyhsin kethüda-yı merkûmun Rusyalu tacir-i mersûmdan cerîme nâmıyla fuzuli aldığı meblağ-ı mezbûr marifet-i şer'le bi-eyyi-hâl tahsil ve tacir-i mersûma redd ü teslim olunmak fermanım olmağın imdi ber-vech-i meşrûh kethüda-yı merkûmun Rusyalu tacir-i mersûmdan mugâyir-i emr u rıza cerîme nâmıyla fuzuli aldığı meblağ-ı mezbûru marifet-i şer'le alâ-eyyi-hâl tahsil ve tacir-i mersûma tarafından kabzına memura redd ü teslim teslim birle kat'-ı rişte-i müdde'âya mezid-i ihtimam ve dikkat olunmak ve iğmâz ve tesâmuh gûne hâlet ve hareketi tecviz olunmamak bâbında. **Fî evâsıt-ı Râ sene 1213.**

[30-91]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya tüccarlarından Nicola Komnano(?) nâm Rusyalu tacir Rusya mahsulâtından ve Rusya memleketine tâbi Bahr-i Siyah iskelelerinden bundan akdem bu tarafa getürdüğü iki bin kantar âhen-i hamı bu tarafta değer bahası ile furuht

edemediğinden li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid cânibine imrâr tarafına götürmek murad eylediğın inhâ ve nakline mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr memhûr arzuhaliyle istid'â ve tacir-i mersûmun mârru'z-zikr iki bin kantar demir-i hamın bahası tacir-i mersûmdan lede's-suâl beher kantar on yedi kuruş matlûb edüp çend-rûz mukaddemce Rusyaludan on beş kuruşa mübâyaa olunduğunu ifade eylediğinde rıza-dâde olmayup Bahr-i Sefid cânibine imrârını murad eylediği beyanıyla ruhsat i'tâsı menût-ı re'y-i sâmi eylediğini sen ki gümrük emini mümâileyhsin i'lâm eylemenle i'lâmın mûcibince müruruna mümânaat olunmamak fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere demir-i mezbûr Rusya memâliki mahsulâtından olduğu ve bu tarafta lüzumu olmadığı surette ber-minvâl-i muharrer ol miktar kantar demir-i hamın Bahr-i Sefid'de bey' için bu cânibden nakline mümânaat olunmamak ve bu vesile ile ziyade veyahut memâlik-i mahrûsem hasılâtından olan demirin nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn mükerrer gümrük mutalebesinden hazer ve mûcânebet olunmak bâbında; **Fî evâsıt-ı Râ sene 1213.**

[31-92]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde Rusya tüccarından Borgandopolo nâm Rusyalu tacir Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere kırk dokuz ... ve fiçı revganı bu defa Rusya iskelelerinden Âsitane-i Aliyye'me getirüp değer bahasıyla fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsal murad eylediğın inhâ ve ol miktar revganın müruruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â etmekle bakkallar pazarbaşısı vekilini celb ve revgan-ı merkûmu mübâyaa eylemeleri ifade ve teklif eylediğinde esnâf-ı mezkûrun mübâyaaasına rağbet eylemediklerini cevap vermekle tacir-i mersûm Bahr-i Sefid tarafına irsâlini murad eylediği beyanıyla mârru'z-zikr kırk dokuz ... ve fiçı revganın müruruna ruhsat husus-ı menût-ı re'y-i sâmi eylediğın sen ki gümrükçü-i mümâileyhsin, i'lâm etmenle i'lâmın mûcibince revgan-ı mezkûrun müruruna ruhsat vermen fermanım olmağın imdi revgan-ı mezkûr Rusya memâliki mahsulü ve Rusyalu tacir-i mersûmun malı idüğü ve bu tarafta lüzumu olmadığı surette ber-minvâl-i muharrer Bahr-i Sefid'de

bey' için ol miktar rebganın bu cânibden nakline mümânnat olunmamak ve lakin bu vesileyle ziyade ve memâlik-i mahrûsem hasılâtından bir dirhem revganın nakline irâet-i ruhsat ve hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn mükerrer gümrük mutalebesinden hazer ve mücanebet olunmak bâbında. **Fî evâsıt-ı Râ sene 1213.**

[31-93]

Rusya reâyâsından Yani Bosobolof ve Ayostoli Bosobolof nâm Rusyalu tacirân, **(Evâhir-i S sene 1213;)** ve yine Rusya reâyâsından ve Kerson mütemekkinlerinden Todoramo Sobi(?) nâm Rusyalu tacir ve yine Rusya reâyâsından ve Tavrid mütemekkinlerinden Hristofor Andorof(?) nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmeleriyle ber-mu'tad yol emirleri yazılmışdır; **Evâsıt-ı Râ sene 1213.**

[31-94]

Rusya reâyâsından Tavrid mütemekkinlerinden Sadorsna Palof ve Mardiros Malkonoof(?) nâm iki nefer Rusyalu tacirler Der-aliyye'den li-ecli't-ticâre İzmir'e varup gelmek üzere, **Evâil-i Râ sene 1213.**

[31-95]

Rusya reâyâsından Nicola Dimitrius Parori(?) nâm tacir alâ-tariki't-ticâre re's-i hududa Tuna sevâhiline ve İslimye ve Uzuncaabâd panayırlarına ve ondan Yanya ve Selanik ve Siroz ve Edirne câniblerine ve Rumeli'de vâki bazı mahallere iki nefer müstemen hizmetkârıyla gelüp gidince; ve yine Rusya reâyâsından ve Moylof(?) mütemekkinlerinden İvan Acı Nicolai nâm Rusyalu tacir iki nefer müstemen hizmetkârıyla alâ-tariki't-ticâre re's-i hududa v'aki Tuna ve Uzuncaabâd panayırlarına ve ondan Rumeli'de vâki bazı mahallere gelüp gidince ber-mu'tad yol emirleri yazılmışdır. **Fî evâsıt-ı S sene 1213.**

[31-96]

Rusya reâyâsından ve Moylof mütemekkinlerinden İvan Acı Nicolai nâm Rusyalu iki nefer müstemen hizmetkârıyla re's-i hududdan (iki satır arasına sıkıştırılmış e okunamıyor); ve yine Rusya reâyâsından ve Tavrid mütemekkinlerinden Anastas Faloi(?) nâm Rusyalu, Yorgi ve Yanaponi nâm oğulları ve iki nefer müstemen hizmetkârıyla li-ecli'l-maslaha Der-aliyye'den re's-i hududa varup gelince ber-mu'tad yol hükmü, **Evâil-i Râ sene 1213.**

[31-97]

Rusya kapudanlarından Lambetro Kondori(nâm) kapudan ve Nicolo Forfo(?) nâm kapudan, (Evâhir-i S sene 1213;) ve Angeli Miholopolo nâm kapudan ve Marco Vitani nâm kapudan, (Evâil-i Râ sene 1213;) Aptanapolo(?) nâm kapudan ve Nicola Frangi nâm kapudan hamûleden tehî râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Siyah tarafına azimet etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine ahkâmı yazılmışdır, **Evâhir-i Râ sene 1213.**

[31-98]

Rusya kapudanlarından Bozzoia Lavro(?) nâm kapudan ve Micheli Fitli(?) nâm kapudan hamûleden tehi râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Siyah tarafına azimet etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine emirleri yazılmışdır. **Fî evâhir-i S sene 1213.**

[32-99]

Rusya kapudanlarından Konstantino Paporopa nâm kapudan, (Evâhir-i M sene 1213;) ve Dimitrio Spilniki nâm kapudan ve Angeli Mihalopolo nâm kapudan hamûleden tehî olarak râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle, (Evâhir-i S sene 1213;) Bahr-i Sefid'e azimet etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine ve himayeti hâvî evâmîr-i şerife yazılmışdır, **Evâsıt-ı Râ sene 1213;**

[32-100]

Rusya reâyâsından ve Moskov mütemekkinlerinden İvan Georgiof Nicolopolo nâm Rusyalu tacir bir nefer müstemem hizmetkârıyla Der-aliyye'den alâ-tariki't-ticâre berren Eflak ve Boğdan tarikiyle re's-i hududa varup gelince ber-mutad yol hükmü, **Evâhir-i Râ sene 1213.**

[32-101]

Rusya kapudanlarından Dimitrio Movatino [nâm] kapudan otuz beş bin vukiyye hamr ve Betain Rodini nâm kapudan on beş bin vukiyye sirke ve yüz otuz vukiyye meyve-i huşk ve Marfoa Varilof nâm kapudan on iki bin vukiyye hamr ve dört bin vukiyye sirke ve Georgio Karavoba nâm kapudan on üç bin iki yüz vukiyye hamr, (Evâhir-i M sene 1213;) ve Konstantino Panala(?) nâm kapudan elli top alaca ve otuz top penbe bezi ve yirmi beş kantar penbe cam ve on kantar ecza ve otuz kantar hınna ve

beş kantar rişte-i penbe, (Evâil-i S sene 1213;) Anastonbo Paziri(?) nâm kapudan bin kantar harnub ve dört yüz kantar kuru üzüm ve on beş kantar bâdem, (Evâsıt-ı S sene 1213;) Giovanni Daten nâm kapudan beş yüz kuru üzüm ve bin kantar harnub, (Evâil-i Râ sene 1213;) ve Giovanni Kalanarkopolo nâm kapudan seksen kantar gönlek ve Giovanni Yafomakinâm kapudan yüz on kantar duhan ve on iki denk alaca ve dokuz denk rişte-i penbe ve yirmi bir denk envâ‘-ı kirbâs ve on dört sandık envâ‘-ı hardovan(?) ve Konstantino Paroya nâm kapudan kırk bin vukiyye hamr ve dört bin vukiyye mıktarân ve Nicolo Vergoni nâm kapudan on sekiz kantar gönlek ve altı kantar hınna ve on beş lkantar asfûr ile mahmûl râkib oldukları birer kıt‘a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Siyah tarafına azimet etmeleriyle ber-mu‘tad izn-i sefine hükmü yazılmışdır; **Evâhir-i Râ sene 1213.**

[32-102]

Rusya kapudanlarından Gerasimo Pana nâm kapudan bin beş yüz kantar âhen-i ham, (EVâsıt-ı M sene 1213;) ve Nicola Franli nâm kapudan üç bin beş yüz keyl hınta ve Gerasimo Falika(?) nâm kapudan dört bin keyl hınta ve on kantar revgan şem‘ ve Gavriala Falika nâm kapudan üç bin keyl hınta ve Anderia Rusolimo nâm kapudan bin altı yüz keyl hınta ve iki yüz keyl dakik ve dokuz sandık şem‘-i revgan (Evâsıt-ı S sene 1213;) ve Angeli Vadiko nâm kapudan beş yüz kantar âhen-i hâm ve beş yüz seksen keyl hınta ve bin beş yüz vukiyye revgan-ı sâde ve Banaboni Papafalo(?) nâm kapudan sekiz yüz kantar âhen-i ham ve dört bin keyl hınta ve kırk kantar revgan-ı sâde ve Dimitri(?) nâm kapudan yedi yüz yirmi kantar havyar ve üç yüz kantar âhen-i ham, (Evâil-i Râ sene 1213;) ve Prasimo(?) nâm kapudan beş yüz kantar âhen-i ham ve Georgio Domenko nâm kapudan bin keyl hınta ile mahmûl râkib oldukları birer kıt‘a Rusya tüccar sefineleri Rusya memâliki mahsulâtından Der-aliyye‘ye vürud etmekle ve Bahr-i Sefid cânibine azimet murad etmeleriyle ber-mu‘tad izn-i sefine ve himayet ve sıyaneti havî evâmîr-i aliye yazılmışdır; **Evâsıt-ı Râ sene 1213.**

[32-103]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye‘mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi‘l-hayr Rusya reâyâsından Yanaki Bosiopolo(?) nâm tacir Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere beş yüz elli altı adet gön Rusya iskelelerinden bu defa

Âsitane-i Aliyye' me getirüp bu tarafta değer bahasıyla fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsâl murad eylediğin inhâ ve ol bâbda emr-i şerifim sudurunu istid'â ve tacir-i mersûmun Gözleve'den getürdüğü beş yüz elli altı kıt'a gönleri yaş gön olmak hasebiyle sâir esnâf alamayup debbağa tevakkuf etmekle debbâğân dahi matlubu üzere alamadıklarından Bahr-i Sefid tarafına imrârını murad eylediği beyanıyla ruhsat hususu menût-ı re'y-i sâmi idüğün sen ki gümrükçü-i mûmâileyhsin i'lâm etmenle i'lâmın mûcibince Bahr-i Sefid'e imrârına muhalefet olun[ma]mak fermanım olmağın imdi zikrolunan gönler Rusya memâlik mahsulü olduğu ve bu tarafta lüzumu olmadığı surette ber-minvâl-i muharrer Bahr-i Sefid'de bey' için ol miktar adet gönün bu cânibden nakline mûmânaat olunmamak ve bu vesile ile ziyade veyahut memâlik-i mahrûsem hasılâtından olan gönün nakline irâet-i ruhsat ve hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn mükerrer gümrük mutalebesinden hazer ve mûcânebet olunmak bâbında. **Fî evâhir-i Râ sene 1123.**

[33-104]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından hâlâ İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya tüccarından Hristo Bourgandopolo nâm Rusyalu tacir Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere bin dört yüz kantar âhen-i ham Rusya iskelelerinden Âsitane-i Saadetime bu defa getirüp bu tarafta değer bahası ile fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine imrâr murad eylediğinden bahisle müruruna mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr memhûr arzuhaliyle istid'â ve tacir-i mersûm demir-i merkûma âli baha matlub edüp cânib-i mîrîye alınacak demir için el vermediği beyanıyla Bahr-i Sefid cânibine ruhsat hususunu menût-ı re'y-i sâmi idüğün sen ki gümrük emini mûmâileyhsin i'lâm eylemenle i'lâmın mûcibince müruruna mûmânaat olunmamak fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere demir-i mezbûr Rusya memâliki mahsulâtından ve tacir-i mersûmun malı olduğu surette ber-minvâl-i muharrer ol miktar kantar demirin Bahr-i Sefid'de bey' için bu cânibden nakline mûmânaat olunmamak ve bu vesile ile ziyade veyahut memâlik-i mahrûsem hasılâtından olan demirin nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn mükerrer gümrük mutalebesinden hazer ve mûcânebet olunmak bâbında; **Fî evâil-i R sene 1213.**

[33-105]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından hâlâ İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya tüccarından Yorgi Banopolo nâm Rusyalu tacir Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere bin kantar âhen-i ham Rusya iskelelerinden Âsitane-i Saadetime götürüp bu defa değer baha ile fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsal murad eylediğinden bahisle müruruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr memhûr arzuhaliyle istid'â ve tacir-i mersûm demir-i merkûma âlî baha matlub etmekle cânib-i mîrîye alınacak demir için el vermeyeceği beyanıyla Bahr-i Sefid'e ruhsat hususunu menût-ı re'y-i sâmi idüğün sen ki gümrük emini mümâileyhsin i'lâm eylemenle i'lâmın mûcibince müruruna ruhsat verilmek fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere demir-i mezbûr Rusya memâliki mahsulâtından ve tacir-i mersûmun malı olduğu surette ber-minvâl-i muharrer ol miktar kantar demirin Bahr-i Sefid'de bey' için bu cânibden nakline mümânaat olunmamak ve bu vesile ile ziyade veyahut memâlik-i mahrûsem hasılâtından olan demirin nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn mükerrer gümrük mutalebesinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâsıt-ı R sene 1213.**

[33-106]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından hâlâ İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya tüccarından Yani Angeli nâm Rusyalu tacir Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere bin kantar âhen-i ham ve yedi fiçı don yağını Âsitane-i Saadetime Rusya iskelelerinden götürüp bu tarafta değer baha ile fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsal murad eylediğinden bahisle müruruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr memhûr arzuhaliyle istid'â ve tacir-i mersûm demir-i merkûma âlî baha matlub etmekle cânib-i mîrîye alınacak demir için el vermeyeceği ve yedi fiçı don yağını dahi mumcuların mübâyaa eyledikleri beyanıyla Bahr-i Sefid'e ruhsat verilmesi hususunu menût-ı re'y-i sâmi idüğün sen ki gümrük emini mümâileyhsin i'lâm eylemenle i'lâmın mûcibince mürurlarına ruhsat verilmek fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere demir ve revgan-ı mezkûr Rusya

memâliki mahsulâtından ve tacir-i mersûmun malı olduğu surette ber-minvâl-i muharrer ol miktar demir ile yedi fiçı don yağının Bahr-i Sefid'de bey' için bu cânibden nakline mümânaat olunmamak ve bu vesile ile ziyade veyahut memâlik-i mahrûsem hasılâtından olan demirin nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn mükerrer gümrük mutalebesinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâsıt-ı R sene 1213.**

[33-107]

Rusya kapudanlarından Pani Rodile nâm kapudan râkib olduğu bir kıt'a Rusya sefinesiyle altı yüz kantar kuru üzüm ve incir tahmil ve Bahr-i Siyah cânibine azimet murad etmekle ber-mu'tad izn-i sefine hükmü yazılmışdır, **Evâsıt-ı R sene 1213.**

[33-108]

Rusya reâyâsından ve Daton mütemekkinlerinden Nicola de Rotkof nâm Rusyalu tacir ve yine Rusya reâyâsından be Karasubazar mütemekkinlerinden Ovals Gerkorof(?) nâm Rusya[lu] tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmek murad etmeleriyle ber-mu'tad başka başka yol emirleri yazılmışdır; **Evâil-i R sene 1213.**

[33-109]

Rusya reâyâsından Manolaki Havyarcıoğlu nâm esb-süvâr(?) bir nefer müstemem hizmetkârıyla Eflak tarikiyle ve yine Rusya reâyâsından Mankoşa nâm okçuyân(?) iki nefer müstemem hizmetkârıyla li-ecli'l-maslaha Der-aliyye'den Rusya memleketine azimet murad etmeleriyle Âsitane'den re's-i hududa varup gelmeleri için ber-mu'tad başka başka yol emirleri yazılmışdır; **Evâsıt-ı R sene 1213.**

[33-110]

Rusya kapudanlarından Gerasimo nâm kapudan hamûleden tehî râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Siyah tarafına azimet etmekle ber-mu'tad izn-i sefine hükmü; **Evâil-i R sene 1213.**

[33-111]

Rusya kapudanlarından Geovanni Andrik ve Marco Vitani nâm kapudanlar hamûleden tehî râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid'de

azimet etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine ve teminatı havî başka başka evâmir yazılmışdır; **Evâil-i R sene 1213.**

[33-112]

Rusya kapudanlarından Gerasimo Ligerdopolo bin kantar âhen-i ham ve iki yüz elli keyl hinta ve on kantar havyar beş kantar revgan-ı sâde ve Dimitrio Monopolo nâm kapudan dokuz bin kantar âhen-i ham sekiz yüz keyl hinta ve yüz ytmış beş kantar havyar ve elli kantar tuzlu balık ve Cehamandin Mavromani nâm kapudan dört bin keyl hinta ve yirmi kantar revgan-ı sâde ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefineleriyle Rusya memâliki mahsulâtı olmak üzere(?) Der-aliyye'ye ve Bahr-i Sefid tarafına azimet murad etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine ve teminâtı havî başka başka evâmir-i aliyye yazılmışdır; **Evâil-i R sene 1213.**

[34-113]

Rusya kapudanlarından Panain Vadaiko(?) nâm kapudan üç bin kantar âhen-i ham ve Batistaso nâm kapudan bin kantar âhen-i ham ve yüz elli kantar havyar ve on beş kantar revgan-ı sâde ve Yorgi Fokoli(?) nâm kapudan bin kantar âhen-i ham ve dört yüz kantar havyar ve elli keyl hinta râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefineleriyle Rusya memâliki mahsulâtıyla Bahr-i Siyah'tan Der-aliyye'ye vürûd edüp Bahr-i Sefid cânibine azimet murad etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine ve himayeti havî başka başka evâmir-i şerife yazılmışdır; **Evâsıt-ı R sene 1213.**

[34-114]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından hâlâ İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya tüccarından Azgiri Bofan nâm Rusyalu tacir Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere altmış fiçî iç yağî Rusya iskelelerinden Asitane-i Saadetime getirüp bu tarafta değer bahası ile fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine imrâr-ı mürur eylediğinden bahisle müruruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr bu defa memhûr arzuhaliyle istid'â ve zikrolunan iç yağî mumcu esnafına dair olup esnâf-ı mezkûrenin don yağî yedlerinde kesret üzere olmakla bu güne yağî mübâyaa etmeyecekleri ifade olduğu beyanıyla Bahr-i Sefid'e müruruna ruhsat hususunu menût-ı re'y-i sâmî etikte sen ki gümrük emini mümâileyhsin i'lâm

eylemenle i'âmın mûcibince mürur ettirilmek fermanın olmağın imdi i'âm olunduğu üzere rebgan-ı mezkûr Rusya memâliki mahsulâtından ve tacir-i mersûmun malı olduğu surette ber-minvâl-i muharrer ol miktar kantar fiçı revganın Bahr-i Sefid'de bey' için bu cânibden nakline mûmânaat olunmamak ve bu vesile ile ziyade veyahut memâlik-i mahrûsem hasılâtından olan revganın nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn mükerrer gümrük mutalebesinden hazer ve mûcânebet olunmak bâbında; **Fî evâsıt-ı R sene 1213.**

[34-115]

Rusya reâyâsından ve Petersburg mütemekkinlerinden Gori Sare nâm bir nefer ve yine Petersburg mütemekkinlerinden Georgio Karageho ve oğlu Fofa nâm iki nefer ve yine Rusya reâyâsından ve Yenikala mütemekkinlerinden Borgi Falogabra(?) nâm bir nefer Rusyalu tacirler alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmeleri için ber-mu'tad yol emirleri yazılmışdır; **Fî evâhir-i R sene 1213.**

[34-116]

Rusya kapudanlarından Gerasimo Sorono(?) nâm kapudan dört bin kantar âhen-i ham ve Panai Condori nâm kapudan iki bin iki yüz kantar âhen-i ham ve beş yüz keyl hinta ve Nicola Bancosna(?) nâm kapudan üç bin beş yüz kantar âhen-i ham ve otuz kantar havyar ve on beş kantar revgan-ı sâde ve Anastasyo Falika(?) nâm kapudan üç bin kantar âhen-i haö ve yüz elli kantar havyar ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefineleri ile ve Rusya memâliki mahsulâtıyla Der-aliyye'ye vürûd ve Bahr-i Sefid'e azimet murad etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine ve teminatı havî başka başka evâmir-i şerife yazılmışdır; **Evâhir-i R sene 1213.**

[34-117]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından hâlâ İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya tüccarından Azgiri Bofan(?) nâm Rusyalu tacir Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere altmış fiçı iç yağı Rusya iskelelerinden Asitane-i Saadetime getirüp bu tarafta değer bahası ile fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsâl murad eylediğinden bahisle müruruna mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet

avâkıbühû bi'l-hayr memhûr arzuhaliyle istid'â veve tacir-i mersûm demir-i mezkûra ziyade baha matlûb etmekle cânib-i mîrîye alınacak demir için el vermeyeceğini sen ki gümrük emini mümâileyhsin i'lâm eylemenle urgan-ı mezkûr dahi sual olundukta be misillü beyaz urganın Tersâne-i Âmire'mde müstamel olmadığını liman reisi ifade eylediği beyanıyla vech-i meşrûh üzere Bahr-i Sefid canibine irsâline ruhsat hususunu hâlâ Tersâne-i Amire'm emini Mir Seyyid Mustafa dâme mecdühû i'lâm eylediğine binâen i'lâmı mûcibince mürur ettirmek fermanım olmağın imdi i'lâm olduğu üzere ol miktar kantar âhen ve urgan Rusya memâliki mahsulâtı ve tacir-i mersûmun malı olduğu surette Bahr-i Sefid'de bey' için bu cânibden nakline mümânaat olunmamak ve bu vesile ile ziyade veyahut memâlik-i mahrûsem hasılâtından olan âhen ve urganın nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn mükerrer gümrük mutalebesinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i R sene 1213.**

[34-118]

Rusya reâyâsından ve Nahcıvan mütemekkinlerinden Ovanis Lavakimon nâm Rusyalu tacir li-ecli't-ticâre Der-aliyye'den Arkid'e ve yine Rusya reâyâsından ve Taygan mütemekkinlerinden Georgio ve yine Rusya reâyâsından ve Sivastopol mütemekkinlerinden Patain Kondori nâm tacirler alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmeleri için ber-mu'tad yol emirleri yazılmışdır; **Evâhir-i R sene 1213.**

[34-119]

Rusya kapudanlarından Geovanni Soronof nâm kapudan Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere râkib olduğu Rusya sefinesi ile (satır arasına sıkışan birkaç kelime okunamıyor...) âhen-i ham ile vürûd ve Bahr-i Sefid'de ... murad etmekle ber-mu'tad izn-i sefine ve himayeti havî emirleri yazılmışdır; **Fî evâhir-i R sene 1213.**

[35-120]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından hâlâ İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya reâyâsından Balansaraki(?) nâm tacir Rusya memâliki mahsulâtından iki kantar âhen-i ham Rusya iskelelerinden Âsitane-i Saadetime getirup bu tarafta değer baha ile fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsal murad eylediğinden bahisle müruruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu Rusya devletinin Der-

aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr memhûr arzuhaliyle istid'â ve tacir-i mersûm demir-i mezkûra ziyade baha matlûb etmekle cânib-i mîrîye alınacak demir için el vermeyeceği beyanıyla Bahr-i Sefid'de ruhsat hususunu menût-ı re'y-i sâmi eylediğin sen ki gümrük emini mûmâileyhsin i'lâm etmenle i'lâmın mûcibince mürur ettirilmek fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere ol miktar kantar âhen-i ham Rusya memâlikî mahsulâtı ve tacir-i mersûmun malı olduğu surette ber-minvâl-i muharrer ol miktar kantar demirin Bahr-i Sefid'de bey' için bu cânibden nakline mûmânaat olunmamak ve bu vesile ile ziyade veyahut memâlik-i mahrûsem hasılâtından olan âhenin nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn mükerrer gümrük mutalebesinden hazer ve mûcânebet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i R sene 1213.**

[35-121]

Hotin kadısına hüküm ki,

Rusya tüccarı ve Rusya memleketinden ve düvel-i sâire memleketlerinden Devlet-i Aliyye memâlikine getürdükleri emti'a ve eşyâlarını fûruht eyledikleri mahallerden ve Devlet-i Aliyye memleketlerinden alup Rusya memleketine ve düvel-i sâire memâlikine götürecekleri emti'a ve eşyânın iştirâ eyledikleri yerlerde bir defa ve bir mahalde resm-i gümrüklerini yüzde üç hesabı üzere tamamen edâ edüp işbu nizam ve kaideye mugâyir her ne tesmiye ile olur ise bir türlü resm ve ihtirâ olunmuş vergünün mesfûrlardan mutalebe ve tahsili memnû olup gümrüğü edâ eyledikleri ... tezkiresi verilüp bu makûle kendülerine verilecek edâ tezkireleri memâlik-i Devlet-i Aliyye'min cemî'-i mevâki'inde muteber tutula. Ve eğer işbu nizama mugâyir mesfûrlardan mükerrer resm alınur ise ahz edenlerden gerüye redd ettirile. Kezâlik mukavele olunur ki, Devlet-i Aliyye'min limanlarından bey' ecli için tahliye olunan Rusya metalarının resmi alınup ve leb-i deryada olan âhar bilâda gönderilmek üzere olan emti'adan mersûm talep olunmak ve bu bâbda bir türlü mûmânaat olunmayup emti'a-i merkûmenin bey' ecli için gönderilüp tahliye olunacak mahallerde resmi edâ oluna deyü Rusyaluya i'tâ olunan ahitnâme-i hümayûnda münderic olduğuna binâen Rusya reâyâsından Boski Bovalof(?) nâm tacir Der-aliyye'mde fûruht eylemek üzere Kamaniçe kurbünde vâki Rusyalu memleketlerinden Slaniçe(?) nâm mahalden bu esnâda iştirâ eylediği ma'lûmü'l-miktar kehl-bârı Dersaadet'ime getürür iken esnâ-yı râhta cânibine(?) lede'l-vusûl emti'a-i mezkûreyi ol cânibde ihrâc ile bey' etmiş değil

iken Hotin gümrükçüsü bey' olunmayan eşyadan hilâf-ı ahitnâme-i hümayûn resm-i gümrük olarak on dört kuruş ahziyle yedine bir kıt' edâ tezkiresi i'tâ ve tacir-i mersûm emti'a-i mezkûre ile bu tarafa lede'l-vürûd İstanbul gümrüğü emini ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn emti'a-i mezkûrenin resm-i gümrüğünü ahz ve yedine i'tâ olunmuş olduğu beyanıyla Hotin gümrükçüsünün hilâf-ı ahitnâme-i hümayûn resm-i gümrük olarak ahz ve yedine eylediği mârru'z-zıkr on dört kuruş istirdâd olunmak bâbında emr-i şerifim sudurunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr memhûr arzuhaliyle istid'â etmekle ahitnâme-i hümayûn mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi Rusya tüccarının kendü memleketlerinden ve düvel-i sâire memâlikinden getirdükleri emti'a ve eşyalarının yüzde üç hesabı üzere gümrüğü fûruht olunan mahallerde gümrük ahzı şürût-ı ahitnâme-i hümayûna mugâyir idüğü sen ki mevlânâ-yı mümâileyhsin malumun oldukta mademki emti'a-i mezkûre memâlik-i İslâmiye'den mübâyaa olunmamış ve fi'l-hakika Rusya memleketinden nakletmiş ola ve emti'a-i mezkûreden bir miktarını ... bey' ile gümrüğü ahz olunmuş olmaya mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn ahz olunan meblağ-ı mezbûr gümrükçü-i merkûmdan ma'raz-ı şer'le tacir-i mersûma redd ü teslime mübaderet ve fimâ-ba'd hilâf-ı ahitnâme-i hümayûn halet ve hareket vukû'una irâet-i ruhsattan ve tasdikten ittikâ ve mücanebet olunmak bâbında; **Evâhir-i R sene 1213.**

[35-122]

Selanik kazası nâibine hüküm ki, (Ferman: Fırın küşadı için ferman yazılmışdır; Fî evâhir-i C sene 1229)

Rusya devletinin Âsitane-i devlet-âşiyânemde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdime eylediği memhûr arzuhalinde Selanik'te mukim Rusya konsolosu ve tercüman ve ticcar ve sâir âdemleri Selanik(?) iskelesine tevarüd eden sefâinin mellâhlarının kifâf-ı nefsleri için francala ve peksimet tabh olunmak için düvel-i sâireye tayin olunduğu üzere müceddeden bir adet fırın küşadına ruhsatı havî emr-i şerifim sudurunu istid'â ve divan-ı hümayûnumda mahfuz ahkâm kuyûdatı tettebbu ettirildikte İzmir'de mukim İsveç konsolosu ve tüccar ve sâir reâyâlarının kifâf-ı nefsleri için etmek (ekmek) tabh olunmak için "Netherland"lüye tayin olunduğu üzere müceddeden mersûmlara dahi bir adet fırın küşadına ruhsatı havî emr-i şerifim sudurunu İsveç elçisi memhûr arzuhaliyle istid'â eyledikte Netherlandlüye verilen emr-i âliye kıyâsen sene-i mâziye evâhir-i

Zilhicce'sinde emr-i şerifim verildiği mestûr ve mukayyed olduğuna binâen emsâline kıyâsen vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermanım olmağın ruhsatı havî işbu emr-i şerifim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi medine-i mezkûrede ancak Rusya konsolosuna tahsis ile bir bâb francala fırını küşadına ruhsat verildiği ve bir adet fırından ziyade fırın küşad olduğuna rıza-yı alıyyem olmadığı sen ki mevlânâ-yı mümâileyhsin, malumun oldukta ber-vech-i muharrer Rusya konsolosuna tahsisen yalnız(?) fırının küşadına mümânaat olunmamak ve bu vesile ziyade fırın küşadına ve emr-i şerifime ve nizam-ı beldeye münâfi halet vukû'una irâet-i ruhsattan ittikâ ve mümânaat olunmak bâbında; **Fî evâil-i Câ sene 1213.**

[36-123]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından hâlâ İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya reâyâsından Bovanni Babaistavrof(?) nâm tacir Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere on dokuz fiçı don yağını Rusya iskelelerinden Âsitane-i Saadetime getirüp bu tarafta değer baha ile fûruht edemediğinden Bursa cânibine irsal murad eylediğinden bahisle müruruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr memhûr arzuhalıyla istid'â ve mumcu esnafının bu esnâda yedlerinde ... revganları ziyade olduğundan mübâyaa edemeyecekleri beyanıyla revgan-ı mezkûrun Bursa'ya nakline ruhsat hususu menût-ı re'y-i sâmi eylediğin sen ki gümrük emini mümâileyhsin i'lâm etmenle i'lâmın mûcibince nakli fermanım olmağın imdi i'lâm olduğuna üzere ol miktar fiçı revgan Rusya memâliki mahsulâtı ve tacir-i mersûmun malı olduğu surette ber-minvâl-i muharrer Bursa'da bey' için bu cânibden nakline mümânaat olunmamak ve bu vesile ile ziyade veyahut memâlik-i mahrûsem hasılâtından olan revganın nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn mükerrer gümrük mutalebesinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâil-i Câ 1213.**

[36-124]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya ve liman nâzırı zîde mecdühûya ve Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Ehl-i İslâm'dan sefâin rüesâsı olanlar teknesiyle bilâd-ı İslâmiye'den ihrâcı memnû olmayan hamûlesiyle Karadeniz'de Rusya iskelelerine gidüp bey' ve o taraftan hinta ve şair ve sâir makûle zehâyir iştirâ edüp Âsitane-i Saadet'ime ve Akdeniz'e ve'l-hâsıl kendülere el verecek mahallere nakline me'zûn olup bu makûle ticarete me'zûn olacak rüesâ ibtidâ divan-ı hümayûnuma arzuhaliyle ifade ve ifham ve yarar kefilî alınup reis ve taifesinin kangı mahalde oldukları ve ism ü resimleri gümrük emini tarafından ba'de'l-i'lâm Akdeniz'den Karadeniz'e ve Karadeniz'den Akdeniz'e ve Rusya iskelelerine li-ecli't-ticâre âmed-şüd ruhsatını havî bir defa yedlerine ferman-ı âlf-şân i'tâ olumak ve bi'l-cümle neferâtı ehl-i İslâm'dan olmak ve eğer reâyâdan dahi neferâtı varsa birisinin âhar diyarda kalmayup yine avdet edeceklerine reis ve sefine sahibi reâyâdan olan neferâta kefil olmak ve hengâm-ı avdetleri hulûl edüp zuhur etmeyenler dikkat be-dikkat siz ki gümrük emini ve liman nâzırı mümâileyhimâsız Der-aliyye'ye ifade olunmak ve hîn-i azimetinde memnû'âttan nesne olmadığı yetmek(?) ve avdetinde hamûlesi ne olduğuna tahsil-i vukûf olunmak için her bir azimet ve avdetlerinde yoklanmak ve Der-aliyye'me zahire nakliyle mükellef ... tüccarı sefâyini bu ruhsatta dâhil olmayup müstesnâ kalmak ve bu taraftan azimetinde eşyâ-yı memnû'a var ise hîn-i yoklamada ihrâc ve reis te'dib olunmak hususu verilen nizâm-ı cedîd muktezâsından olduğuna binâen Sakız ceziresi sâkinlerinden Seyyid Himmet nâm reis süvâr olduğu üç direklü tabir olunur sefinesine bilâd-ı İslâmiye'den ihrâcı memnû' olmayan eşya tahmil ve li-ecli't-ticâre Rusya iskelelerine azimet murad eylediğın mukaddemâ reis-i merkûm bâ-arzuhal inhâ ve yedine izni muhtevî emr-i şerif sudurunu istid'â eylediğine ibtinâen husus-ı mezbûru ber-muktezâ-yı nizâm-ı cedîd tanzim ve kefile rapt ve hakikat-i keyfiyeti i'lâm eylemek üzere Tersâne-i Âmire'm ve gümrük eminlerine lede'l-havâle reis-i merkûmun Hüseyin nâme bir nefer müsellaah ve Yani veled-i Nicola ve Andrea Velitmani ve Stemad veled-i Nicola ve Yanco veled-i Yanaki ve Stemad veled-i Kostando ve Yorgi veled-i Aleksî ve Nicola ve Stavroyani veled-i Yorgi ve Yanaki veled-i Nicola ve Gelako veled-i Marco ve Nicola veled-i Dimitri ve Kostandi veled-i Asfardato ve Yorgi veled-i Kostandi ve Ratio veled-i Zozi ve Nicola veled-i Yorgi ve Antoin veled-i Todori ve Todori veled-i Petriko nâm on yedi nefer zimmî mellâhları sefine-i merkûme ile yine Der-aliyye'me avdet edeceklerine mellâhları mesfûrûn birbirlerine ve reis-i merkûm dahi cümlesine tekeffül eylediğini ve reis-i merkûma dahi divanhâne tercümanına tâbî Manolaki kefil olduğunu ve gümrük defterine kaydolunduğunu mümâileyhimâ ba'de'l-i'lâm i'lâmları ve nizâm-ı cedîd

şurûtu mûcibince amel olunmak bâbında 1212 senesi evâsıt-ı şehr-i Zilkade'sinde emr-i şerifim sâdır olmuş idi. El-hâletü hâzihî rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr südde-i saadetime takdim eylediği arzuhalinde Rusya tüccarından Aleksipolo nâm Rusyalu tacir reis-i merkûmun sefinesini isticâr ile Tifan(?) iskelesinden ve Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere yedi bin keyl hinta ve yedi yük revgan-ı sâde sefine-i merkûmeye tahmil Der-aliyye'me nakletmiş olduğundan bahisle Bahr-i Sefid cânibine imrârına mûmânaat olunmamak üzere emr-i şerifim sudurunu istid'â ve husus-ı mezbûr ricâl-i Devlet-i Aliyye'mden hâlâ Şıkk-ı sâlis ve Zahîre Nâzırı Mustafa Rasih dâme mecdühûya lede'l-havâle işbu sene-i mübarekenin feyz ve bereketine mebnî ol havali hintasının şimdiki halde bu tarafta lüzumu olmadığını beyan ile siz ki gümrük emini ve liman nâzırı mûmâileyhimâsız marifetinizle sefine-i merkûme muayene olunup eşya-yı mezkûre Rusya diyarında tahmil olunmuş olduğu vâkıa mutâbık ve sefine reis ve mellahları reis-i merkûmun yedinde olan emr-i âlîde mûnderic şurûta mutâbık idüğü ba'de't-tahkîk imrarı içün ruhsatı havî emr-i şerifim i'tâsı lazım geleceğini i'lâm etmenle siz ki gümrük emini ve liman nâzırı mûmâileyhimâsız i'lâmı mûcibince tarafınızdan mübâyaa olunarak mürur ettirilmek fermanım olmağın imdi sefine-i mezkûre marifetinizle muâyene olunarak eşya-yı mezkûre Rusya diyarından tahmil olunmuş olduğu ve sefine ve reis ve mellâhları reis-i merkûmun yedinde olan emr-i âlîde muharrer şurûta mutabık idüğü revgan-ı mezkûrun dahi bu tarafta lüzumu olmadığı ba'de't-tahkîk li-ecli'l-bey' sefine-i merkûme ile Bahr-i Sefid cânibine imrârına irâet-i ruhsat ve siz ki mevlânâ ve dizdârân ve gümrük emini mûmâileyhimsiz siz dahi sefine-i merkûma ol miktar keyl hinta ve ol miktar yük revgan-ı sâde hamûlesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda mu'tad üzere yoklanup mademki ol miktar keyl hinta ve ol miktar yük revgan-ı sâde hamûleden mâ-'adâ sefine-i merkûme derûnunda menû'âttan bir nesne olmaya ol miktar keyl hinta ve ol miktar yük revgan-ı sâdenin sefine-i mezbûre ile mürûruna mûmânaat olunmayup ve lakin bu vesile ile bilâ-ferman müstemen sefinesiyle ve reâyâ kayıklarıyla Boğaz'dan taşra bir habbe zahîre nakline irâet-i ruhsattan fimâ-b'ad tehâşî ve mûcânebet eylemeniz bâbında. **Fî evâil-i C sene 1213.**

[37-125]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya ve liman nâzırı dâme mecdühûya ve Boğaz hisarları nâiblerine ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Reâyâ-yı Devlet-i Aliyye'mden olanlar kayıklarıyla Akdeniz'den ham sirke ve kuru yemiş ve bilâd-ı İslâmiye'den ihrâcı memnû' olmayan eşya-yı sâire hamûlesiyle Karadeniz'den Rusya iskelelerine gidüp bey' ve ol taraftan hinta ve şair ve sâir Moskovlu zehâyiri iştirâ ve Âsitâne-i Aliyye'me ve Akdeniz'e ve'l-hâsıl kendülerine el verecek mahallere me'zûn olup ol makûle ticarete tâlip olan kayıklar rüesâsı kendü taifesi için mukîm olduğu adanın kocabaşları yedinde mahfûz Kebîr Ada mührüyle memhûr kefâlet kâğıdını ibrâz eyledikte mellâh ve neferâtının isimleri kefâlet kâğıtlarına tatbik olunup muvafık geldiği takdirde zikrolunan kefâlet kâğıdı Tersâne-i Âmire'm ve İstanbul gümrüğü defterlerine kayd ve kâğıd-ı mezkûr divanhânedede hıfz ve gümrüğe ilmühaberi verilmek ve sefine reisi mellâhlarına kefil olmak ve reisin dahi bu tarafta kaydı ve muteber kefilî olunmak ve işbu kefâlet dahi mellâhlarının miktar ve ismi ve şöreti ve vilayetleri tasrihiyle Tersâne-i Amire'm ve gümrük defterlerine ba'de'l-kayd ticaret-i mezkûreye me'zûniyetini havî daima gidüp gelmekle el verecek vechile Tersâne-i Amire'm tarafından ve gümrük emini cânibinden ba'de'l-i'lâm bir defa izn-i sefine emr-i şerifi i'tâ olunmak ve hîn-i azimet ve avdetlerinde dahi yoklanmak hususu verilen nizâm-ı cedîd muktezâsından olduğuna binâen Çoban Adası reâyâsından Anton nâm zimmî reis râkib olduğu üç direkli tabir olunur bir kıt'a sefinesine li-ecli't-ticâre Rusya iskelelerine azimet murad eylediğin mukaddemâ reis-i mesfûr bâ-arzuhal inhâ ve yedine izni muhtevî emr-i şerifim i'tasımı istid'â eyledikte husus-ı mezbûr nizâm-ı cedîd şurûtu muktezâsınca tanzim ve kefile rapt ve hakikat-i keyfiyeti i'lâm eylemek üzere Tersâne-i Amire'm ve İstanbul gümrüğü emînlerine havâle olundukta reis-i mersûmun Yorgi veled-i Nicola ve Nicola veled-i (?) ve Manol veled-i Yorgi ve Tikne veled-i Yani ve Anton veled-i Yani ve Nicola veled-i Yorgi ve Aho veled-i Yani ve Hiristo veled-i Valolo ve Komne veled-i Yorgi ve Manol veled-i Anton ve Yorgi veled-i Babaiani ve Vasil veled-i Manol ve Manol veled-i (?) ve Zeharie veled-i Domanoli ve Manol veled-i Zeharie ve Vasil veled-i Anton ve Nicola veled-i Yani nâm on yedi nefer reâyâ mellâhları olup reis-i mersûm ve mellâhları mesfûrûn âhar diyarda kalmayup yine avdet edeceklerine ve yedine verilen emr-i şerife ve ve resm-i raiyyete ve rızaya muhâlif harekette bulunmayacaklarına ada-i mezkûre kocabaşısının Kebîr mührüyle memhûr Rûmiyyü'l-ibâre bir kıt'a kâğıt ibraz ve irâet

eylediğini ve râkib oldukları sefineye ve tamam mellâhlarıyla doğru Âsitane-i Saadet'ime avdet etmek şartıyla mellâhları mesfûrûn birbirlerine ve reis-i mersûm cümlesine tekeffül eylediklerini ve kezâlik reis-i mersûmun kendü nefesine dahi divanhâne tercümanına tâbi Manolaki nâm zimmî kefil olduğunu ve gümrük defterlerine kaydolunduğunu ba'de'l-i'lâm i'lâmları ve nizâm-ı cedîd şurûtu mûcibince amel ve hareket olunmak için 1212 senesi evâhir-i Zilhicce'sinde emr-i şerifim sâdir olmuş idi ve el-hâletü hâzihî Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde Rusya bezirgânlarından Yorgi Balopolo(?) nâm Rusyalu tacir reis-i mersûmun mârru'z-zikr sefinesini isticâr ve Nicolayef iskelesinden ve Rusya mahsulâtından beş bin keyl hinta sefine-i mezbûreye tahmil ve eğerçi Der-aliyye'me nakletmiş olup lakin bu tarafta lüzumu olmadığından bahisle hinta-i mezbûreyi Bahr-i Sefid cânibine nakl ve imrârına mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â ve husus-ı mezbûr ricâl-i Devlet-i Aliyye'mden Şıkk-ı sâlis ve Zahîre Nâzırı Mustafa Rasih dâme mecdühûya lede'l-havâle işbu sene-i mübârekenin feyz ü bereketine mebnî ol havali hintasının şimdiki halde bu tarafta lüzumu olmadığı beyanıyla siz ki gümrük emini ve liman nâzırı mûmâileyhimâsız marifetinizle sefine-i mezkûre muâyene olup hinta-i mezkûre Rusya diyarından tahmil olunmuş olduğu vâkı'a mutâbık ve reis ve mellâhları mukaddemâ reis-i mersûm yedine i'tâ olunan emr-i şerifte münderic şurûta muvâfık idüğü ba'de't-tahkik imrârı için ruhsatı havî emr-i şerifim i'tâsı lazım geleceğini i'lâm etmenle siz ki gümrük emini ve liman nâzırı mûmâileyhimâsız i'lâmı mûcibince tarafınızdan tahkik-i madde ve muâyene olunarak mürûr ettirilmek fermanım olmağın imdi sefine-i mezbûre ber-minvâl-i muharrer tarafınızdan muâyene birle hinta-i mezkûre fi-nefsi'l-emr Rusya diyarından tahmil olunmuş olduğu ve sefine ve mellâhları dahi reis-i mersûmun mukaddemâ yedine verilen emr-i âlî şurûtuna muvâfık idüğü ba'de't-tahkik li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid cânibine imrârına irâet-i ruhsat ve siz ki mevlânâ ve dizdârân ve gümrük emini mûmâileyhimsiz; siz dahi ber-minvâl-i muharrer sefine-i merkûme ol miktar keyl hinta hamûlesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda mu'tad üzere yoklanup mademki ol miktar keyl hinta hamûleden mâ-'adâ sefine-i mezbûre derûnunda memnû'âttan bir nesne olmaya; ol miktar keyl hintanın sefine-i mezkûre ile mürûruna mûmânaat olunmayup ve lâkin bu vesileyle bilâ-ferman sâir müstemen sefinesiyle ve reâyâ kayıklarıyla

Boğaz'dan taşra bir habbe zahîre nakline irâet-i ruhsattan be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında; **Fî evâil-i Câ sene 1213.**

[37-126]

Bir Sureti

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya ve liman nâzırı zîde mecdühûya ve Boğaz hisarları nâiblerine ve gümrük dizdârân ve gümrük eminine hüküm ki,

Nizâm-ı cedîd muktezâsından olduğuna binâen Santron ceziresi reâyâsından Yani nâm zimmî reis râkib olduğu blaka(?) tabir olunur bir kıt'a sefinesini Rusya bezirgânlarından Nicola Cign(?) nâm tacir isticâr ve derûnuna ham sirke tahmil ve liecli't-ticâre Rusya bilâdına azimet murad eylediğın mukaddemâ reis-i mesfûr bâ-arzuhal inhâ ve yedine iznî muhtevî emr-i şerife i'tâsını istid'â eyledikte nizâma şurûtu muktezâsınca tanzim ve kefile rapt ve hakikat-i keyfiyetini i'lâm etmek üzere Tersâne-i âmirem ve gümrük eminlerine lede'l-havâle reis-i mersûmun Francesco veled-i Kostandi ve Hristodolo veled-i Kostandi ve Aspiro veled-i Benayot ve Yorgi veled-i Mari ve Aspiro veled-i Kostandi ve Manol veled-i Yorgi ve Azton veled-i Nicola ve ... veled-i Nicola ve anton veled-i Matio ve Yani veled-i Kostandi ve Nicola veled-i Kostandi ve Zoharie veled-i Luca ve Kostandi veled-i Nicola ve Yorgi veled-i Marco ve Anton veled-i Yorgi ve Angeli veled-i Kostandi ve Yorgi veled-i Yani ve Yani veled-i Vasil ve Marco veled-i Angeli ve Yerasimo veled-i Anton ve Vasil veled-i Anton nâm 22 nefer reâyâ mellâhları olup reis-i mersûm ve mellâhları mesfûrûn âhar diyarda kalmayup yine avdet edeceklerine ve yedine verilen emr-i şerife ve resm-i raiyyete ve rızâya muhâlif karekette bulunmayacaklarına cezire-i mezbûre kocabaşısının Kebîr mührüyle memhûr Rûmiyyü'l-ibâre bir kıt'a kâğıt ibrâz ve irâet eylediğini ve râkib oldukları sefine ve tamam mellâhlarıyla doğru Âsitane-i saadetime avdet eylemek şartıyla mellâhları mesfûrûn birbirlerine ve reis-i mersûm cümlesine tekeffül eylediğini ve kezâlik reis-i mersûmun kendü nefsine dahi divanhâne tercümanına tâbi Manolaki nâm zimmî kefil olduğunu ve gümrük defterlerine kaydolunduğunu mümâileyhimâ i'lâm etmeleriyle i'lâmları ve nizâm-ı cedîd şurûtu mûcibince amel ve hareket olunmak için 1212 senesi evâsıt-ı Zilkade'sinde emr-i şerifim sâdır olmuş idi ve el-hâletü hâzihî Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühü bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde Rusya

bezirgânlarından Bogandopolo nâm Rusyalu tacir reis-i mersûmun mârru'z-zikr sefinesini isticâr ve Taygan iskelesinden ve Rusya mahsulâtından olmak üzere sefine-i mezkûreye bin beş yüz keyl hinta tahmil ve eğerçi Der-aliyye'me nakletmiş olup lakin bu tarafta lüzumu olmadığından hinta-i mezbûreyi Bahr-i Sefid cânibine imrâr murad eylediğin inhâ ve sefine-i merkûme hamûlesiyle nakl ve imrârına mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â ve husus-ı mezbûr ricâl-i Devlet-i Aliyye'mden Şikk-ı sâlis ve Zahîre Nâzırı Mustafa Rasih dâme mecdühûya lede'l-havâle işbu sene-i mübârekenin feyz ü bereketine mebnî ol havali hintasının şimdiki halde bu tarafta lüzumu olmadığı beyanıyla siz ki gümrük emini ve liman nâzırı mûmâileyhimâsız marifetinizle sefine-i mezkûre muâyene olunup hinta-i mezbûre Rusya diyarından tahmil olunmuş olduğu vâkı'a mutâbık ve sefine ve reis ve mellâhları reis-i mersûmun mukaddemâ yedine i'tâ olunan emr-i şerifte mûnderic şurûta muvâfık idüğü ba'de't-tahkik imrârı için ruhsatı havî emr-i şerifim i'tâsı lazım geleceğini i'lâm etmekle siz ki gümrük emini ve liman nâzırı mûmâileyhimâsız i'lâmı mûcibince tarafınızdan muâyene olunarak mürûr ettirilmek fermanım olmağın imdi sefine-i mezbûre minvâl-i meşrûh üzere tarafınızdan muâyene birle hinta-i mezkûre fi-nefsi'l-emr Rusya diyarından tahmil olunmuş olduğu ve sefine ve mellâhları dahi reis-i mersûmun yedinde olan emr-i şerifimde mûnderic şurûta muvâfık idüğü lede't-tahkik li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid cânibine imrârına irâet-i ruhsat ve siz ki mevlânâ ve dizdârân ve gümrük emini mûmâileyhimsiz; siz dahi ber-minvâl-i muharrer sefine-i merkûme ol miktar keyl hinta hamûlesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda mu'tad üzere yoklanup mademki ol miktar keyl hinta hamûleden mâ-'adâ sefine-i mezbûre derûnunda memnû'attan bir nesne olmaya; ol miktar keyl hintanın sefine-i mezkûre ile mürûruna mûmânaat olunmayup ve lâkin bu vesileyle bilâ-ferman sâir müstemen sefinesiyle ve reâyâ kayıklarıyla Boğaz'dan taşra bir habbe zahîre nakline irâet-i ruhsattan be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında.

[38-127]

Bir Sureti

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya ve liman nâzırı dâme mecdühûya ve Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Nizâm-ı cedîd muktezâsından olduğuna binâen Santron ceziresi reâyâsından Cento nâm zimmî reis râkib olduğu şehtiye tabir olunur bir kıt'a sefinesini Rusya bezirgânlarından Anestas Blasari nâm bezirgân isticâr ve derûnuna ham sirke tahmil ve li-ecli't-ticâre Rusya bilâdına azimet murad eylediğın mukaddemâ reis-i mesfûr bâ-arzuhal inhâ ve yedine izni muhtevî emr-i şerifim i'tasımı istid'â eyledikte husus-ı mezbûr nizâm-ı cedîd şurûtu muktezâsınca tanzim ve kefile rapt ve hakikat-i keyfiyeti i'lâm eylemek üzere Tersâne-i Amire'm ve gümrük emînlerine lede'l-havâle olundukta reis-i mersûmun Aspétrio veled-i Tigne ve Anton veled-i Tigne ve Marco veled-i Tigne ve Anton veled-i Borgola ve Dimitri veled-i Anton ve Yorgi veled-i Yani ve Petro veled-i Yani ve Anton veled-i Manol ve Yani veled-i Luca ve Yani veled-i Vasil ve Luca veled-i Tigne ve Yorgi veled-i Nicola ve Nicola veled-i Nicola ve Dimitri veled-i Yani ve Yani veled-i Anton nâm on beş nefer reâyâ mellâhları olup reis-i mersûm ve mellâhları mesfûrûn âhar diyarda kalmayup yine avdet edeceklerine ve yedine verilen emr-i şerife ve ve resm-i raiyyete ve rızaya muhâlif harekette bulunmayacaklarına cezire-i mezbûre kocabaşısının Kebîr mührüyle memhûr Rûmiyyü'l-ibâre bir kıt'a kâğıt ibraz ve irâet eylediklerini ve kezâlik reis-i mersûmun kendü nefesine dahi Duhan gümrüğü kurbünde sâkin Duhancı Stelikoslayani veled-i Anaştaş(?) nâm zimmî kefil olduğunu ve gümrük defterlerine kaydolunduğunu ba'de'l-i'lâm i'lâmları ve nizâm-ı cedîd şurûtu mûcibince amel ve hareket olunmak için 1211 senesi evâsıt-ı Zilkade'sinde emr-i şerifim sâdir olmuş idi ve el-hâletü hâzihî Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde Rusya bezirgânlarından Yani Etraki(?) nâm Rusyalı tacir reis-i mersûmun mârru'z-zıkr sefinesini isticâr ile Tayfan(?) iskelesinden ve Rusya mahsulâtından bin keyl hinta sefine-i mezbûreye tahmil ve eğerçi Der-aliyye'me nakletmiş olup lakin bu tarafta lüzumu olmadığından hinta-i mezbûreyi Bahr-i Sefid cânibine imrâr murad eylediğın inhâ ve sefine-i merkûme hamûlesiyle Bahr-i Sefid cânibine nakl ü imrârına mûmânaat olunmak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â ve husus-ı mezbûr ricâl-i Devlet-i Aliyye'mden Şıkk-ı sâlis ve Zahîre Nâzırı Mustafa Rasih dâme mecdühûya havâle olundukta işbu sene-i mübârekenin feyz ü bereketine mebnî ol havali hintasının şimdiki halde bu tarafta lüzumu olmadığı beyanıyla siz ki gümrük emini ve liman nâzırı mûmâileyhimâsız marifetinizle sefine-i mezkûre muâyene olup hinta-i mezkûre Rusya diyarından tahmil olunmuş olduğu vâkı'a mutâbık ve reis ve mellâhları mukaddemâ reis-i mersûmun yedine i'tâ olunan

emr-i âlîde münderic şurûta muvâfık idüğü ba‘de’t-tahkik imrârı için ruhsatı havî emr-i şerifim i‘tâsı lazım geleceğini i‘lâm etmenle siz ki gümrük emini ve liman nâzırı mümâileyhimâsız i‘lâmı mûcibince tarafınızdan tahkik-i madde ve muâyene olunarak Bahr-i Sefid’e mürûr ettirilmek fermanım olmağın imdi sefine-i mezbûre tarafınızdan ber-minvâl-i muharrer muâyene birle hinta-i mezkûre fi-nefsi’l-emr Rusya diyarından tahmil olunmuş olduğu ve sefine ve mellâhları dahi reis-i mersûmun mukaddemâ yedine verilen emr-i âlî şurûtuna muvâfık idüğü ba‘de’t-tahkik li-ecli’l-bey‘ Bahr-i Sefid cânibine imrârına irâet-i [ruhsat] ve siz ki mevlânâ ve dizdârân ve gümrük emini mümâileyhimsiz; siz dahi ber-minvâl-i muharrer sefine-i merkûme ol miktar keyl hintasıyla Boğaz hisarlarına vürûdunda mu‘tad üzere yoklanup mademki ol miktar keyl hinta hamûleden mâ-‘adâ sefine-i mezbûre derûnunda memnû‘âttan bir nesne olmaya; ol miktar keyl hintanın sefine-i mezkûre ile mürûruna mümânaat olunmayup ve lâkin bu vesileyle bilâ-ferman sâir müstemem sefinesiyle ve reâyâ kayıklarıyla Boğaz’dan taşra bir habbe zahîre nakline irâet-i ruhsattan be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında.

[39-128]

Bir sureti

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya ve liman nâzırı zîde mecdühûya ve Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Nizâm-ı cedîd muktezâsından olduğuna binâen İnöz reâyâsından Kostandi nâm zimmî reis râkib olduğu şehtiye(?) tabir olunur bir kıt‘a sefinesini Rusya bezirgânların Linayosti(?) nâm tacir isticâr ve derûnuna ham sirke ve meyve-i huşk hamûlesi tahmil ve li-ecli’t-ticâre Rusya bilâdına azimet murad eylediğın mukaddemâ reis-i mesfûr bâ-arzuhal inhâ ve yedine iznî muhtevî emr-i şerif i‘tâsını istid‘â eyledikte husus-ı mezbûr nizâm-ı cedîd şurûtu muktezâsınca tanzim ve kefile rapt ve hakikat-i keyfiyetini i‘lâm etmek üzere Tersâne-i âmirem ve gümrük eminlerine lede’l-havâle reis-i mersûmun Yani veled-i Stamad(?) ve Sideri veled-i Dimitri ve Yani veled-i Nicola ve Yorgi veled-i Todori ve Monir veled-i Tanaş ve Kırnı veled-i Yorgodo ve Michael veled-i Konanaki ve Manol veled-i Kostandi Panaiod veled-i Michael ve Yorgi veled-i Anton ve Angeli veled-i Yorgi nâm on bir nefer reâyâ mellâhları olup reis-i mersûm ve mellâhları mesfûrûn âhar diyarda kalmayup yine avdet edeceklerine ve yedine verilen emr-i şerif

ve resm-i raiyyete ve rızâya muhâlif harekette bulunmayacaklarına mârru'z-zikr kocabaşısının Kebîr mührüyle memhûr Rûmiyyü'l-ibâre bir kıt'a kâğıt ibrâz ve irâet eylediğini ve râkib oldukları sefine ve tamam mellâhlarıyla doğru Âsitane-i saadetime avdet eylemek şartıyla mellâhları mesfûrûn birbirlerine ve reis-i mersûm cümlesine tekeffül eylediğini ve kezâlik reis-i mersûmun kendü nefesine dahi Duhan gümrüğü kurbünde Duhancı Kara Bediroğlu(?) Manol nâm tacir kefil olduğunu ve gümrük defterlerine kaydolunduğunu mûmâileyhimâ i'lâm etmeleriyle i'lâmları ve nizâm-ı cedîd şurûtu mûcibince amel ve hareket olunmak için 1212 senesi evâil-i Zilhicce'sinde emr-i şerifim sâdir olmuş idi ve el-hâletü hâzihî Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde Rusya bezirgânlarından Blasaraki(?) nâm Rusyalu tacir reis-i mersûmun mârru'z-zikr sefinesini isticâr ile Taygan iskelesinden ve Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere üç bin altı yüz keyl hinta sefine-i mezbûreye tahmil ve eğerçi Der-aliyye'me nakletmiş olup lakin bu tarafta lüzumu olmadığından hinta-i mezbûreyi Bahr-i Sefid cânibine imrâr murad eylediğin inhâ ve sefine-i merkûme hamûlesiyle Bahr-i Sefid cânibine nakl ve imrârına mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â ve husus-ı mezbûr ricâl-i Devlet-i Aliyye'mden hâlâ Şıkk-ı sâlis ve Zahîre Nâzırı Mustafa Rasih dâme mecdühûya lede'l-havâle işbu sene-i mübârekenin feyz ü bereketine mebnî ol havali hintasının şimdiki halde bu tarafta lüzumu olmadığı beyanı ile siz ki gümrük emini ve [liman] nâzırı mûmâileyhimâsız marifetinizle sefine-i mezkûre muâyene olunup hinta-i mezbûre Rusya diyarından tahmil olunmuş olduğu vâkı'a mutâbık ve sefine ve reis ve mellâhları reis-i mersûmun mukaddemâ yedine i'tâ olunan emr-i şerifte mûnderic şurûta muvâfık idüğü ba'de't-tahkik imrârı için ruhsatı havî emr-i şerifim i'tâsı lazım geleceğini i'lâm etmekle siz ki gümrük emini ve liman nâzırı mûmâileyhimâsız i'lâmı mûcibince tarafınızdan muâyene olunarak mürûr ettirilmek fermanım olmağın imdi sefine-i mezbûre minvâl-i muharrer tarafınızdan muâyene birle hinta-i mezkûre fî-nefsi'l-emr Rusya diyarından tahmil olunmuş olduğu ve sefine ve mellâhları dahi reis-i mersûmun mukaddemâ yedine verilen emr-i âlî şurûtuna muvâfık idüğü ba'de't-tahkik li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid cânibine imrâr[ına] irâet-i ruhsat ve siz ki mevlânâ ve dizdârân ve gümrük emini mûmâileyhimsiz; siz dahi ber-minvâl-i muharrer sefine-i merkûme ol miktar keyl hamûlesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda mu'tad üzere yoklanup mademki ol miktar keyl hinta hamûleden mâ-'adâ sefine-i mezbûre derûnunda memnû'âtan bir nesne

olmaya; ol miktar keyl hintanın sefine-i mezkûre ile mürûruna mûmânaat olunmayup ve lâkin bu vesileyle bilâ-ferman sâir müstemem sefinesiyle ve reâyâ kayıklarıyla Boğaz'dan taşra bir habbe zahîre nakline irâet-i ruhsattan be-gâyet tehâşî ve mûcânebet eylemeniz bâbında.

[39-129]

Bir sureti

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya ve liman nâzırı zîde mecdühûya ve Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Nizâm-ı cedîd muktezâsından olduğuna binâen İskepolos ceziresi reâyâsından Apostol veled-i Dimitri nâm zimmî reis râkib olduğu bir direkli tabir olunur bir kıt'a sefinesini Rusya tüccarından Anestas Balasari(?) nâm tacir isticâr ve derûnuna ham sirke ve meyve-i huşk tahmil ve li-ecli't-ticâre Rusya iskelelerine azimet murad eylediğın mukaddemâ reis-i mesfûr bâ-arzuhal inhâ ve yedine iznî muhtevî emr-i şerif i'tâsını istid'â eyledikte husus-ı mezbûr nizâm-ı cedîd şurûtu muktezâsınca tanzim ve kefile rapt ve hakikat-i keyfiyetini i'lâm etmek üzere Tersâne-i âmirem ve İstanbul gümrüğü eminalarına havâle olundukta reis-i mersûmun ve Angeli veled-i Yorgi ve Kalso veled-i Dimitri ve Dimitri veled-i Apostol ve Kalso veled-i Yorgi ve Kalso veled-i Vangeliato ve Yani veled-i Katari ve Dimitri veled-i Yani ve Yorgi veled-i Kalso ve Arsame veled-i Yorgi ve Azdosti veled-i Dorosi ve Tuma veled-i Michael ve Kalso veled-i Yorgi ve Nicola veled-i Anaştaş ve Stomad veled-i Yani(?) nâmon dört nefer reâyâ mellâhları olup reis-i mersûm ve mellâhları mesfûrûn âhar diyarda kalmayup yine avdet edeceklerine ve yedine verilen emr-i şerif ve resm-i raiyyete ve rızâyâ muhâlif harekette bulunmayacaklarına cezire-i mezkûre kocabaşısının Kebîr mührüyle [memhûr] Rûmiyyü'l-ibâre ile bir kıt'a kâğıt ibrâz ve irâet eylediğini ve râkib oldukları sefine ve tamam mellâhlarıyla doğru Âsitane-i saadetime avdet eylemek şartıyla mellâhları mesfûrûn birbirlerine ve reis-i mersûm cümlesine tekeffül eylediğini ve kezâlik reis-i mersûmun kendü nefesine dahi Âsitane-i Aliyye'mde Duhan gümrüğü kurbünde mütemekkin Skepolo Sleiani veled-i Kostandi(?) nâm zimmî kefil olduğuna ve gümrük defterine kaydolduğuna ba'de'l-i'lâm i'lâmları ve nizâm-ı cedîd şurûtu mûcibince amel olunmak için 1212 senesi evâsıt-ı Zilhicce'sinde emr-i şerifim sâdir olmuş idi ve el-hâletü hâzihî Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile

de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde Rusya bezirgânlarından Balestaraki nâm Rusyalu tacir reis-i mersûmun mârru'z-zikr sefinesini isticâr ve Taygan iskelesinden ve Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere üç bin altı yüz keyl hinta sefine-i mezbûreye tahmil ve eğerçi Der-aliyye'me nakletmiş olduğundan bahisle hinta-i mezbûreyi Bahr-i Sefid cânibine nakl ve imrarına mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â ve husus-ı mezbûr ricâl-i Devlet-i Aliyye'mden hâlâ Şıkk-ı sâlis ve Zahîre Nâzırı Mustafa Rasih dâme mecdühûya lede'l-havâle işbu sene-i mübârekenin feyz ü bereketine mebnî ol havali hintasının şimdiki halde bu tarafta lüzumu olmadığı beyanıyla siz ki gümrük emini ve liman nâzırı mümâileyhimâsız marifetinizle sefine-i mezkûre muâyene olup hinta-i mezkûre Rusya diyarından tahmil olunmuş olduğu vâkı'a mutâbık ve sefine ve reis ve mellâhları mukaddemâ reis-i mersûmun yedine i'tâ olunan emr-i şerifte münderic şurûta muvâfık idüğü ba'de't-tahkik imrârı için ruhsatı havî emr-i şerifim i'tâsı lazım geleceğini i'lâm etmekle siz ki gümrük emini ve liman nâzırı mümâileyhimâsız i'lâmı mûcibince tarafınızdan muâyene olunarak mürûr ettirilmek fermanın olmağın imdi sefine-i mezbûre minvâl-i muharrer tarafınızdan muâyene birle hinta-i mezkûre fi-nefsi'l-emr Rusya diyarından tahmil olunmuş olduğu ve sefine ve mellâhları dahi reis-i mersûmun mukaddemâ yedine verilen emr-i âlî şurûtuna muvâfık idüğü ba'de't-tahkik li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid cânibine imrâr[ına] irâet-i ruhsat ve siz ki mevlânâ ve dizdârân ve gümrük emini mümâileyhimsiz; siz dahi ber-minvâl-i muharrer sefine-i merkûme ol miktar keyl hinta hamûlesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda mu'tad üzere yoklanup mademki ol miktar keyl hinta hamûleden mâ-'adâ sefine-i mezbûre derûnunda memnû'âttan bir nesne olmaya; ol miktar keyl hintanın sefine-i mezkûre ile mürûruna mümânaat olunmayup ve lâkin bu vesileyle bilâ-ferman sâir müstemen sefinesiyle ve reâyâ kayıklarıyla Boğaz'dan taşra bir habbe zahîre nakline irâet-i ruhsattan be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında.

[40-130]

Bir Sureti

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya ve liman nâzırı zîde mecdühûya ve Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Nizâm-ı cedîd muktezâsından olduğuna binâen İskepolos ceziresi reâyâsından Kostandi veled-i Varsam nâm zimmî reis râkib olduğu bir direkli tabir olunur bir kıt'a sefinesini Rusya tüccarından Anestas Balasari(?) nâm tacir isticâr ve derûnuna ham sirke ve meyve-i huşk tahmil ve li-ecli't-ticâre Rusya iskelelerine azimet murad eylediğın mukaddemâ reis-i mesfûr bâ-arzuhal inhâ ve yedine iznî muhtevî emr-i şerif i'tâsını istid'â eyledikte husus-ı mezbûr nizâm-ı cedîd şurûtu muktezâsınca tanzim ve kefile rapt ve hakikat-i keyfiyetini i'lâm etmek üzere Tersâne-i âmirem ve İstanbul gümrüğü eminlerine havâle olundukta reis-i mersûmun Francoli veled-i Yahori, Aleksandri veled-i ...(?), Yorgi veled-i Bonasto, Papazoğlu veled-i Yani, Yorgi veled-i Aleksandri, Kostandi Stamad, Agalo veled-i Todori, Kostandi veled-i Yani, Yani veled-i Kohsi, Kostandi veled-i Nitolo, Margaril veled-i Vangilo, Yorgi veled-i Yani, Yamazi veled-i Stamad, Kostandi veled-i Yiyome, Yani veled-i Moro, Korki veled-i Francoli Kmad veled-i Neciri nâm on yedi nefer reâyâ mellâhları olup reis-i mersûm ve mellâhları mesfûrûn âhar diyarda kalmayup yine avdet edeceklerine ve yedine verilen emr-i şerif ve resm-i raiyyete ve rızâya muhâlif harekette bulunmayacaklarına cezire-i mezkûre kocabaşısının Kebîr mührüyle memhûr Rûmiyyü'l-ibâre ile bir kıt'a kâğıt ibrâz ve irâet eylediğini ve râkib oldukları sefine ve tamam mellâhlarıyla doğru Âsitane-i saadetime avdet eylemek şartıyla mellâhları mesfûrûn birbirlerine ve reis-i mersûm cümlesine tekeffül eylediğini ve kezâlik reis-i mersûmun kendü nefsine dahi Duhan gümrüğü kurbünde Stekpolosli Yani veled-i Kostandi nâm zimmî kefil olduğunu ve gümrük defterlerine kaydolunduğunu mümâileyhimâ i'lâm etmeleriyle i'lâmları ve nizâm-ı cedîd şurûtu mûcibince amel ve hareket olunmak için 1212 senesi evâsıt-ı Zilhicce'sinde emr-i şerifim sâdır olmuş idi ve el-hâletü hâzihî Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde Rusya bezirgânlarından Nicola Komna nâm Rusyalu tacir reis-i mersûmun mârru'z-zikr sefinesini isticâr ile Rusya iskelesinden ve Rusya mahsulâtından olmak üzere bin beş yüz keyl hinta ve on üç gomena sefine-i mezbûreye tahmil ve eğerçi Der-aliyye'me nakletmiş olup lakin bu tarafta lüzumu olmadığından bahisle hinta-i mezbûreyi Bahr-i Sefid cânibine nakl ve imrârına mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â ve husus-ı mezbûr ricâl-i Devlet-i Aliyye'mden hâlâ Şikk-ı sâlis ve Zahîre Nâzırı Mustafa Rasih dâme mecdühûya lede'l-havâle işbu sene-i mübârekenin feyz ü bereketine mebnî ol havali hintasının şimdiki halde bu tarafta lüzumu olmadığı ve gomena maddesinin dahi

keyfiyet-i lüzûmu Tersâne-i Âmire'm ümenâsından tahkiki lazım geldiği beyânıyla siz ki gümrük emini ve liman nâzırı mümâileyhimâsız marifetinizle sefine-i mezkûre muâyene olunup hinta-i mezkûre Rusya diyarından tahmil olunmuş olduğu vâkı'a mutâbık ve reis ve mellâhları mukaddemâ reis-i mersûmun yedine i'tâ olunan emr-i şerifte münderic şurûta muvâfık idüğü ba'de't-tahkik imrârı için ruhsatı havî emr-i şerifim i'tâsı lazım geleceğini i'lâm etmekle siz ki gümrük emini ve liman nâzırı mümâileyhimâsız i'lâmı mücibince tarafınızdan tahkik-i madde ve muâyene olunarak mürûr ettirilmek fermanım olmağın imdi sefine-i mezbûre ber-minvâl-i muharrer tarafınızdan muâyene birle hinta-i mezkûre fî-nefsi'l-emr Rusya diyarından tahmil olunmuş olduğu ve sefine ve mellâhları dahi reis-i mersûmun mukaddemâ yedine verilen şurûta muvâfık idüğü ve gomena dahi Tersane-i âmire'de lüzûmu olmadığı ba'de't-tahkik li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid cânibine imrâr[ına] irâet-i ruhsat ve siz ki mevlânâ ve dizdârân ve gümrük emini mümâileyhimsiz; siz dahi ber-minvâl-i muharrer sefine-i merkûme ol miktar keyl hinta ve gomena hamûlesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda mu'tad üzere yoklanup mademki ol miktar keyl hinta ve gomena hamûlesinden mâ-'adâ sefine-i mezbûre derûnunda memnû'âtan bir nesne olmaya; ol miktar keyl hinta ve gomenanın sefine-i mezkûre ile mürûruna mümânaat olunmayup ve lâkin bu vesileyle bilâ-ferman sâir müstemen sefinesiyle ve reâyâ kayıklarıyla Boğaz'dan taşra bir habbe zahîre nakline irâet-i ruhsattan be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında.

[40-131]

Bir Sureti

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya ve liman nâzırı zîde mecdühûya ve Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Nizâm-ı cedîd muktezâsından olduğuna binâen İskepolos ceziresi reâyâsından Tanaş nâm zimmî reis nâm zimmî reis râkib olduğu bir direkli tabir olunur bir kıt'a sefinesini Rusya tüccarından Blasraki(?) nâm tacir isticâr ve derûnuna ham sirke tahmil ve li-ecli't-ticâre Rusya iskelelerine azimet murad eylediğin mukaddemâ reis-i mesfûr bâ-arzuhal inhâ ve yedine iznî muhtevî emr-i şerif i'tâsını istid'â eyledikte husus-ı mezbûr nizâm-ı cedîd şurûtu muktezâsınca tanzim ve kefile rapt ve hakikat-i keyfiyetini i'lâm etmek üzere Tersâne-i âmirem ve İstanbul gümrüğü emine havâle olundukta

reis-i mersûmun Yorgi veled-i Yani ve Selahorno veled-i Kostandi ve Yorgi veled-i Stefani ve Apostol veled-i Yani ve Yorgi veled-i Yaric ve Anton veled-i Dimo ve Yorgi veled-i Dimitri ve Dimitri veled-i Todori ve Kostandi veled-i Kotrovini ve Kostandi veled-i Landri ve Yorgi veled-i Morisi ve Kostandi veled-i Yani ve Nicola [veled-i] Kostandi ve diğeri Nicola veled-i Kostandi ve Yani veled-i Geriazi(?) nâm on beş nefer reâyâ mellâhları olup reis-i mersûm ve mellâhları mesfûrûn âhar diyarda kalmayup yine avdet edeceklerine ve yedine verilen emr-i şerif ve resm-i raiyyete ve rızâyâ muhâlif harekette bulunmayacaklarına cezire-i mezkûre kocabaşısının Kebîr mührüyle memhûr Rûmiyyü'l-ibâre bir kıt'a kâğıt ibrâz ve irâet eylediğini ve râkib oldukları sefine ve tamam mellâhlarıyla doğru Âsitane-i saadetime avdet eylemek şartıyla mellâhları mesfûrûn birbirlerine ve reis-i mersûm cümlesine tekeffül eylediğini ve kezâlik reis-i mersûmun kendü nefesine dahi Duhan gümrüğü kurbünde Duhancı Kara Stekopoloseliyani Kostandi(?) nâm zimmî ... kefil olduğu ve gümrük defterlerine kaydolunduğunu mümâileyhimâ i'lâm etmeleriyle i'lâmları ve nizâm-ı cedîd şurûtu mûcibince amel ve hareket olunmak için 1212 senesi evâsıt-ı Zilhicce'sinde emr-i şerifim sâdır olmuş idi ve el-hâletü hâzihî Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde Rusya bezirgânlarından Nicola Komna nâm Rusyalu tacir reis-i mersûmun mârru'z-zikr sefinesini isticâr ile Rusya iskelesinden ve Rusya memâlikî mahsulâtından olmak üzere dört bin keyl hinta ve yüz kantar ince(?) beyaz urgan tahmil ve eğerçi Der-aliyye'me nakletmiş olduğundan bahisle hinta ve urgan-ı mezbûreyi Bahr-i Sefid cânibine nakl ve imrârına mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â ve husus-ı mezbûr ricâl-i Devlet-i Aliyye'mden hâlâ Şikk-ı sâlis ve Zahîre Nâzırı Mustafa Rasih dâme mecdühûya lede'l-havâle işbu sene-i mübârekenin feyz ü bereketine mebnî ol havali hintasının şimdiki halde bu tarafta lüzumu olmadığı ve urgan maddesinin dahi keyfiyet-i lüzûmu Tersâne-i Âmire'm emninden tahkiki lazım geldiği beyânıyla siz ki gümrük emini ve liman nâzırı mümâileyhimâsız marifetinizle sefine-i mezkûre muâyene olunup hinta-i mezkûre Rusya diyarından tahmil olunmuş olduğu vâkı'a mutâbık ve reis ve mellâhları mukaddemâ reis-i mersûmun yedine i'tâ olunan emr-i şerifte mûnderic şurûta muvâfık idüğü ba'de't-tahkik imrârı için ruhsatı havî emr-i şerifim i'tâsı lazım geleceğini i'lâm etmekle siz ki gümrük emini ve liman nâzırı mümâileyhimâsız i'lâmı mûcibince tarafınızdan muâyene olunarak Bahr-i Sefid tarafına imrâr ettirmek fermanım olmağın

imdi sefine-i mezbûre ber-minvâl-i muharrer tarafınızdan muâyene birle hinta-i mezkûre fi-nefsi'l-emr Rusya diyarından tahmil olunmuş olduğu ve sefine ve mellâhları dahi reis-i mersûmun mukaddemâ yedine verilen emr-i âlî şurûtuna muvâfık idüğü ve urgan-ı mezkûrun dahi Tersâne-i Âmire'me lüzumu olmadığı ba'de't-tahkik li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid cânibine imrârına irâet-i ruhsat ve siz ki mevlânâ ve dizdârân ve gümrük emini mümâileyhimsiz; siz dahi ber-minvâl-i muharrer sefine-i merkûma ol miktar keyl [hinta ve urgan] hamûlesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda mu'tad üzere yoklanup mademki ol miktar keyl hinta hamûleden mâ-'adâ sefine-i mezbûre derûnunda memnû'attan bir nesne olmaya; ol miktar keyl hintanın sefine-i mezkûre ile mürûruna mümânaat olunmayup ve lâkin bu vesileyle bilâ-ferman sâir müstemen sefinesiyle ve reâyâ kayıklarıyla Boğaz'dan taşra bir habbe zahîre nakline irâet-i ruhsattan be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında. **Evâil-i C sene 1213.**

[41-132]

Mora valisine ve Gaston kadısına ve husus-ı âtiyü'l-beyâna bundan akdem mübâşir tayin olunup ol cânibde olan (...) zîde kadruhûye hüküm ki,

Rusya reâyâsından Asir nâm müstemen cihet-i havâle-i şer'iyeden Gaston kazası ahali ve reâyâlarının zimmetlerinde bâ-huccet-i şer'iyeye alacağı olan altmış yedi bin üç yüz elli kuruşu Gaston mukâtaasının mâlikâne mutasarrıfı Hatman-zâde(?) Ahmed Efendi dekle arîf kimesne ahali-i merkûmeden fuzuli tahsil ve ahz eylediğine binâen mebâliğ-i merkûme müteveffâ-yı mümâileyhin oğlu ve varisi olan Şemsüddin Bey'den talep ve dava ve huzur-ı sadr-ı azamîde lede'l-murâfaa iddiâ-yı mezkûreden müteveffâ-yı merkûm hâl-i hayatında fuzuli tahsil etti tabiri olduğundan ber-muktezâ-yı şer'-i şerif mersûm Asir bu bâbda merkûm Şemsüddin Bey'e hasm olamayup şer'an sual dahi tevcih ettiğinde müddeî müstemen-i merkûma tasaddi eylediği dava-yı mezbûresiyle mümâileyhe bi-gayr-i vech-i şer'î muârefeden şer'an men' olunduğunu mütezammın [1]212 senesi evâsıt-ı Şa'bânında eğerçi i'lâm-ı şer'î i'tâ olunmuş olup lakin mebâliğ-i mezbûre Rusyalu-yı mesfûrun hakk-ı sarihi olmaktan nâşi devletçe kangı taraftan tahsili iktizâ ederse tahsil ve ihkâk-ı hakk olunmuş Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr mukaddemâ memhûr takririyle istid'â ve Mora nizamı vikâyesine me'mur ricâl-i Devleti Aliyye'mden sâbıkâ tevkî'î Osman dâme mecdühûya husus-ı mezbûr lede'l-havâle tarafeyni getürtüp yedlerinde olan senedâta imrâr-ı nazar dikkat ve mutâlaa eyledikte

iddiâ olunan akçenin aslı mersûm Asiro'nun(?) babası Nicola nâm müstemenin bundan yirmi dokuz sene mukaddem Yenişehir Fener mütemekkinlerinden Fohçi(?) nâm sarraf Yahudi zimmetinde yetmiş altı yüz elli kuruş alacağı olup mesfûr sarrafın dahi Gaston ahalisi zimmetlerinde altmış yedi bin üç yüz iki kuruş matlûbu olmakla sarraf-ı mersûm işbu matlûbunu ol tarihte huzur-ı şer'â ihzâr eylediği Gaston kadısı ve Selanik kocabaşı Dakar veled-i Meer(?) ve Vasil veled-i Galati nâm zimmîler müvacehelerinde dâynini olan müstemeni mersûm Nicola'ya havale ve vükelâ-yı mersûmân Meer ve Vasil zimmîler dahi bu deyni biz edâ edüp veririz borcumuzdur deyü hasbe'l-vekâle teahhüt eylediklerine mebnî 1183 senesi Cümâde'l-evvelinde mesfûr Nicola'nın yedine taraf-ı şer'eden huccet-i şer'iyye i'tâ olunmuş olduğu ve bu cihetten müstemeni mersûm Nicola'nın reâyâ-yı mezbûrlardan bâ-huucet-i şer'iyye alacağı olan mârru'z-zikr altmış yedi bin üç yüz iki kuruşun Gaston reâyâsından tahsili bâbında mukaddemlerden emr-i şerif ısdâr ve mahalline irsâl olundukta melağ-ı mezbûru Hatman-zâde Ahmed Efendi'nin hâl-i hayatında fuzuli bizden tamamen tahsil etmiştir deyü reâyâ cevap verüp bi'l-âhare müteveffâ-yı mümâileyhin oğlu ve vârisi olan Şemsüddin Bey bâ-ferman-ı âlî Dersaadet'ime ihzâr ve mesfûr Nicola'nın oğlu Asiro ile huzur-ı sadr-ı azamîde murâfaa olunduklarında elçi-i mümâileyhin takririnde beyan olduğu üzere müstemeni mersûm Asiro veled-i Nicola'nın dava-yı mezkûresinde müteveffâ-yı mümâileyh hâl-i hayatında reâyâdan fuzuli tahsil etti tabiri olduğundan müdde-i mersûm şer'an Şemsüddin Bey'e hasm olamayup bu bâbda mîr-i mümâileyhe şer'an sual dahi teveccüh etmemekle ... muârefeden men' için bi'l-fiil Rumeli kazaskeri mevlânâ Ömer Hulusi edâmellâhü teâlâ fezâilehü i'lâm-ı şer'î vermiş olduğu sicilden ... ibrâz olunan i'lâm kaydından müstebân olmakla bu surette ber-muktezâ-yı şer'-i şerif müstemeni mersûmun yedinde olan atîk huccet mücibince reâyâ-yı mesfûreden matlûbu olan meblağ-ı mezbûru şimdiki halde mümâileyh Şemsüddin Bey'den talep ve davaya salahiyeti olamayup reâyâdan mutâlebe iktizâ eylediği ecilden edât-ı sual ve cevap ve müdde-i mersûm Asiro ile ve lede'l-iktizâ mîr-i mümâileyh Şemsüddin Bey ile dahi husumete muktedir bi'l-cümle reâyâ tarafından iki üç nefer âdem tevkil olunup vekâlet huccetiyle Der-aliyye'me geldikten sonra huzur-ı şer'â dâyin-i mesfûr Asiro ile murâfaa olunmak yani zikrolunan atîk huccet nâtik olduğu üzere bu akçenin havalesine Asiro'ya deynleri olduğu ... şer'î sâbit olur ise kendüleri müstemeni mersûm edâ etmeleri ve sâniyen meblağ-ı mezbûru mîr-i merkûmun babası Ahmed Efendi fuzuli tahsil ve zimmetine geçirdiği oğlu merkûm muvacehesinde isbât eyledikleri surette tereke-i

vâfiyesine vâzı‘u‘l-yed olan oğlu mümâileyhten istirdâd ve tahsil birle ihkâk-ı hakk ettirmek lazım geldiği beyânıyla ber-vech-i muharrer sana hitâben emr-i şerifim sudurunu mümâileyh bundan akdem bâ-takrir ifade eylediğine binâen mübâşir marifetiyle vech-i meşrûh üzere ihzarları bâbında emr-i şerifim isdâr ve mübâşir-i mümâileyh ile tesyâr olunup ancak şimdiye kadar ber-mûceb-i emr-i âlî mesfûrların Der-aliyye‘me ihzârları lâzimededen iken bu âna dek gönderilmemesi reâyâ-yı mesfûrun a‘zâr-ı vâhiyelerine ısgâ olunmadığından neş‘et etmiş olmakla mukaddemâ sâdır olan emr-i şerifim mûcibince amel ve hareket olunmak fermanım olmağın ... ve isti‘câlen içbu emr-i şerifim dahi isdâr ve irsâl olunmuştur; imdi siz ki vezir-i müşâr ve mevlânâ-yı mümâileyhsiz ber-minvâl-i muharrer idare-i suâl ve cevaba ve müde‘î-i mersûm Asiro ile ve lede‘l-iktizâ mîr-i mümâileyh Şemsüddin Bey ile dahi husumete muktedir bi‘l-cümle reâyâ tarafından iki üç nefer âdem tevkil olunup vekâlet hucyetiyle mübâşir-i mümâileyh ile eraliyye‘me irsâl ve tesyîre ve infâz-ı hükm-i münîfime ikdâm ve mübaderet ve bu bâbda arâz ve tesâmuhten hazer ve mücânebet eyleyesiz ve sen ki mübâşir-i mümâileyhsin; sen dahi mazmûn-ı emr-i şerifimin infâz ve icrâsına mezîd-i sa‘y ve ibret ve halâtı ve harekâtı tecvîzden ittikâ ve mübâ‘adet eylemen bâbında; **Fî evâil-i C sene 1213.**

[42-133]

İzmir nâibine hüküm ki,

Rusya tüccarı Rusya memleketinden ve düvel-i sâire memleketlerinden Devlet-i Aliyye memâlikine getürecekleri emti‘a ve eşyalarının fûruht eyledikleri mahallerden ve Devlet-i Aliyye memâlikinden alup Rusya memâlikine ve düvel-i sâire memâlikine götürülecekleri emti‘a ve eşyalarının dahi iştirâ eyledikleri yerlerde bir defa ve bir mahalde resm-i gümrüğün yüzde üç hesabı üzere tamamen edâ edüp nizâm ve kâideye mugâyir her ne tesmiye ile olur ise bir türlü resm ve ihtirâ olunmuş vergünün mesfûrlardan mutalebe ve tahsili memnû‘ olup gümrüğü edâ eyledikleri yerlerde yedlerine edâ tezkiresi verilüp bu makûle kendülerine verilecek edâ tezkireleri Devlet-i Aliyye‘min cemî‘-i mevâki‘inde muteber tutulacak ve eğer işbu nizâma mugâyir mesfûrlardan mükerrer resm-i gümrük alınur ise ahz edenlerden gerüye redd ettirile; kezâlik mukâvele olunur ki, Devlet-i Aliyye‘min limanlarında bey‘ ecli için tahliye olunan Rusya metâlarının resmi alınup leb-i deryâda olan âhar bilâda gönderilmek üzere olan emti‘adan rüsûm talep olunmaya ve bu bâbda bir türlü mümânaat olunmayup

emti‘a-i merkûmenin bey‘ ecli için gönderilüp tahliye olunacak mahallerde resmi edâ oluna deyü Rusyaluya i‘tâ olunan ahitnâme-i hümâyunda münderic olduğuna binâen Rusya devletinin Der-aliyye’nde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi’l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği arzuhalinde Rusya reâyâsından Nicola Komani nâm tacirin Rusya diyarından Der-aliyye’me getürdüğü iki yüz doksan kantar âhen-i hâmin icap eden resm-i gümrüğünü bu tarafta İstanbul gümrüğü eminine ba‘de’l-edâ ahz eylediği edâ tezkiresiyle âhen-i mezkûru li-ecli’l-bey‘ İzmir’de mütemekkin şeriki Petro nâm zimmîye bundan akdemce İzmir’e irsâl ve ba‘de’l-vusûl İzmir’de meyve gümrüğü emini İstanbul gümrüğü emininin verdüğü edâ tezkiresine adem-i itibar ile âhen-i mezkûrden tekrar resm-i gümrük iddiâ ve birkaç cif demir tevkif eylediği beyanıyla gümrükçü merkûmun mükerrer vâki olan resm-i gümrük iddiâsı men‘ u def‘ ve demir cifleri Rusyalu mersûmun ... birle Sohokale(?) nâm Rusyaluya teslim olunmak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid‘â etmekle hilâf-ı ahitnâme-i hümâyûn gümrükçü merkûmun iddiâ eylediği resm-i gümrük maddesi def‘ ve tevkif eylediği demirler redd olunmak fermanım olmağın imdi bâlâda muharrer şurût-ı muahedenin mûcib ve muktezâsıyla amel ve hareket olunmak matlûb idüğü sen ki mevlânâ-yı mümâielyhsin ma‘lûmun oldukta zikrolunan demirin bu tarafta resm-i gümrüğü verildiğini mübeyyin yedinde memhûr ve ma‘mûlün-bih edâ tezkiresi bulduğu surette gümrükçü merkûmun tekrar resm-i gümrük iddiâsıyla tevkif eylediği demirler tacir-i mersûmun ... mesfûra redd ü teslim olunmak ve mugâyir-i ahitnâme-i hümâyûn hâlât tecviz olunmamak bâbında; **Evâil-i C sene 1213.**

[42-134]

Silistre kadısına hüküm ki,

Rusya tüccarı Rusya memleketinden ve düvel-i sâire memleketlerinden Devlet-i Aliyye memâlikine getürecekleri emti‘a ve eşyalarının fûruht eyledikleri mahallerden ve Devlet-i Aliyye memâlikinden alup Rusya memâlikine ve düvel-i sâire memâlikine götürecekleri emti‘a ve eşyalarının dahi iştirâ eyledikleri yerlerde bir defa ve bir mahalde resm-i gümrüğün yüzde üç hesabı üzere tamamen edâ edüp işbu nizâm ve kâideye mugâyir her ne tesmiye ile olur ise bir türlü resm ve ihtirâ olunmuş vergünün mesfûrlardan mutalebe ve tahsili memnû‘ olup gümrüğü edâ eyledikleri yerlerde yedlerine edâ tezkiresi verilüp bu makûle kendülerine verilecek edâ tezkireleri memâlik-i Devlet-i Aliyye’min cemî‘-i mevâki‘inde muteber tutula ve eğer işbu nizâma mugâyir

mesfûrlardan mükerrer resm-i gümrük alınur ise ahz edenlerden gerüye redd ettirile; kezâlik mukâvele olunur ki, Devlet-i Aliyye'min limanlarında bey' ecli için tahliye olunan Rusya metâlarının resmi alınup leb-i deryâda olan âhar bilâda gönderilmek üzere olan emti'adan rüsûm talep olunmaya ve bu bâbda bir türlü mümânaat olunmayup emti'a-i merkûmenin bey' ecli için gönderilüp tahliye olunacak mahallerde resmi edâ oluna deyü Rusyaluya i'tâ olunan ahitnâme-i hümayûnda munderiç olduğuna binâen Der-aliyye'mde mukim Rusya devletinin ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın bu defa südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde Rusya reâyâsından Argili Bovana nâm tacir Rusya diyarına götürmek üzere iki mâh mukaddem Der-aliyye'mden bşr denk basma iştirâ ve icap eden resm-i gümrüğünü İstanbul gümrüğü eminine ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn tamamen edâ ve kendü ismine edâ tezkiresi ba'de'l-ahz Rusya diyarına giderken ve eşya-yı mezkûre Françelü'dan dahi iştirâ olunmamışken esnâ-yı râhta Silistre'ye lede'l-vürûd Silistre gümrükçüsü mücerred celb-i madde ve ızrâr dâiyesiyle eşya-yı mezbûre Françelü malıdır [deyü] iddiaya tasaddi ve tevkife ibtidar ve yine Rusya taciri mersûmun dokuz mâh mukaddem Âsitane'de iştirâ ve resm-i gümrüğü edâ ve yedine edâ tezkiresi aldığı malumü'l-miktar zeytünü Silistre'den imrar murad eyledikte gümrükçü-i mezkûr Âsitane gümrüğü eminlerinden aldığı edâ tezkiresine adem-i itibar ile resm-i gümrük diyerek altmış kuruş hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn ahze ictisâr eylediği beyanıyla gerek mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn tevkif eylediği basma ve gerek mukaddema resm-i gümrük olarak mükerreren ahz olunan altmış kuruş bi-eyyi-hâl redd ü teslim olunmak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â etmekle İstanbul gümrüğü defterleri tettebbu' ettirildikte 12[12] senesi Cemaziyelâhir'inin 20'si tarihiyle 29 dokuz tulum zeytün ve '13 senesi Saferu'l-mübâreğin 11. günü tarihiyle bir denkte yüz dokuz buçuk top basma(?)'nın ber-mûceb-i defter-i tarife resm-i gümrüklerini edâ edüp ruhsatını hâvi Rusyalu Argili Bovan'a edâ tezkiresi i'tâ olduğu mestûr ve mukayyed olmakla zikrolunan basma-i hassanın sahibine redd ve mukaddemâ mükerrer ahz olunan altmış kuruş resm-i gümrüğün ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn ma'rifet-i şer'le ba'de's-sübût müstemmen-i mersûma teslimi fermanım olmağın imdi bâlâda muharrer şurût-ı muahedenin mûcceb ve muktezâsıyla amel ve hareket olunmak matlûb-ı şahanem idüğü ve zikrolunan eşyanın bu tarafta resm-i gümrüğü edâ olunmuş ve mersûmun yedine edâ tezkiresi verilmiş ve basma-i hassa dahi mersûmun malı idüğü gümrük defterleri nâtik olmakla tekrar resm-i gümrük alınması ve âhar vechile tacir-i mersûma taaddi olunması

ahitnâme-i hümayûna mugâyir olduğu sen ki mevlânâ-yı mûmâileyhsin malumun oldukta zikrolunan basma-i hassanın sahibine reddi ve mukaddemâ mükerreren gümrükçü-i mezbûrun ahz ettiği altmış kuruş resm-i gümrüğün ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn marifet-i şer‘le gümrükçü-i mezkûrdan ba‘de’s-sübût müstemen-i mersûma teslimi hususuna mübaderet ve bu bâbda münâfi-i fermân irâd-ı gadr u illet vukû‘a gelmekten ve fimâ-ba‘d mugâyir-i ahitnânem-i hümayûn hâlât tecviz olunmaktan ittikâ ve mücânebet olunmak bâbında. **Evâil-i C sene 1213.**

[43-135]

Rusya reâyâsından ve Kiev mütemekkinlerinden Anasya Komtar ve Akimna nâm iki nefer müstemeneler ve yine mahall-i mezbûr mütemekkinlerinden Aksa Tayapatro ve Parasfo nâm iki nefer müstemeneler ve yine Rusya reâyâsından Ivan Leboyof ve Ivan Alsin nâm Rusyalular ve yine Rusya reâyâsından ve Marianopoli mütemekkinlerinden Yordan ve Georgi Komna ve Kador Dimitri ve Martil Babala ve Georgi Mihailof nâm beş nefer Rusyalular ve yine Rusya reâyâsından ve Marianopoli mütemekkinlerinden Alessandri Pavlof ve Anaston Yobof ve Lotna Yahtar ve Acvan Dimitri nâm dört nefer Rusyalular ve yine Rusya reâyâsından ve Saint Petersburg mütemekkinlerinden Domna Petrova nâm Rusyalau müstemene li-ecli’z-ziyâre Der-aliyye’den Kudüs-i Şerif ve sâir şayeste-i ziyaret olan mahallere varup gelmek üzere ber-mu‘tad başka başka yol emirleri yazılmışdır. **Evâsıt-ı C sene 1213.**

[43-136]

Rusya reâyâsından ve Sivastopol mütemekkinlerinden Angeli ve Tanyan mütemekkinlerinden Georgi Yatgosna ve yine Tanyan mütemekkinlerinden Basile Soroto(?) ve Tavrid mütemekkinlerinden ... Dimitriyef ve Tavrik mütemekkinlerinden Georgio Sakali ve Sivastopol mütemekkinlerinden Marti ve Asmaki nâm tüccarlar alâ-tariki’t-ticâre Der-aliyye’mden Bahr-i Sefid’de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmek üzere ber-mu‘tad başka başka yol emirleri yazılmışdır. **Evâsıt-ı C sene 1213.**

[43-137]

Rusya reâyâsından Anastasi ve Georgi nâm tacir Yorgi ve Astaro nâm iki nefer müstemen hizmetkârıyla li-ecli’l-maslaha Der-aliyye’den Rusya’ya varup gelmek üzere, evâhir-i R sene 1213; ve yine Rusya reâyâsından ve Kamaniçe mütemekkinlerinden

Basfali(?) nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den bahren Boğdan'da vâki ... ve ondan berren re's-i hududa varup gelmek üzere; ve yine Rusya reâyâsından ve Tirye(?) mütemekkinlerinden Borkiro Hıristodopolo Petraki nâm Rusyalu tacir bir nefer müstemem hizmetkârıyla alâ-tariki't-ticâre Dersaadet'ten Rumeli'de vâki Selanik ve sâir mahallere ve ondan re's-i hududa varup gelmek üzere ber-mu'tâd yol emirleri yazılmışdır. **Evâil-i C sene 1213.**

[43-138]

Rusya kapudanlarından Anderia Rosolino(?) nâm kapudan üç yüz otuz dokuz kantar urgan ve beş yüz keyl hinta ve yüz kantar havyar ve yirmi kantar revgan-ı sâde ve üç yüz elli kantar âhen-i ham ve kırk adet ... ve Yanain Rodosti nâm kapudan on iki bin kantar tuzlu balık ve yüz yirmi kantar havyar ve dört yüz kantar âhen-i ham ve Harlameni Kondorsa(?) nâm kapudan üç bin keyl hinta ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefineleri [ile] ve Rusya memâliki mahsulâtı olmak üzere Der-aliyye'ye ve Bahr-i Sefid'e vürûd murâd etmekle ber-mu'tad izn-i sefine hükmü ve teminatı havi evâmîr-i aliye yazılmışdır. **Fî evâsıt-ı C sene 1213.**

[44-139]

Rusya kapudanlarından Yorgi Koşanopolof nâm kapudan bin kantar kuru incir ve beş yüz kantar kükürt ve on iki bin adet limon ve Georgio Nicolayef iki bin vukiyye kuruyemiş ve Georgi Dofico(?) nâm kapudan bin sekiz yüz vukiyye hamr ve yirmi iki kantar harnub ve Perasimo Kalet(?) nâm kapudan beş yüz kantar kuru incir ve üç yüz kantar kuru üzüm ve Dimitri Fleski(?) nâm kapudan yirmi bin vukiyye hamr ve dört yüz vukiyye sirke ve kırk kantar harnub ve Fomna Yakomaki(?) nâm kapudan altı yüz kantar kuru incir ve iki yüz yirmi kantar hına ve yüz sekiz kantar duhân ile mahmûl râkib oldukları râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefineleri ile Bahr-i Siyah tarafına azimet murâd etmeleriyle ber-mutad başka başka izn-i sefine evâmîri yazılmışdır. **Evâil-i C sene 1213.**

[44-140]

Rusya reâyâsından Yorgi Ivan Yasfali nâm tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'mden İzmir ve havalisine ve ondan Alus(?) ve Selanik ve İnöz ve Edirne'ye varup gelince ber-mu'tad izn-i sefine hükmü yazılmışdır. **Evâsıt-ı C sene 1213.**

[44-141]

Rusya kapudanlarından Gabriel Falika nâm kapudan râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesine yedi yüz elli kantar kuru üzüm ve incir tahmil ve Bahr-i Siyah cânibine azimet murâd etmekle ber-mu'tad izn-i sefine hükmü yazılmışdır. **Evâsıt-ı C sene 1213.**

[44-142]

Rusya kapudanlarından Ahmaria Valiano nâm kapudan iki bin beş yüz keyl hinta ve yine Rusya kapudanlarından Basile Svorono nâm kapudan dört bin keyl hinta ve iki bin kantar âhen-i ham ve yüz elli kantar revgan-ı sâde ve seksen kantar sahtiyan(?) ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefineleri ve Rusya memâliki mahsulâtı olmak üzere Der-aliyye'ye vürûd ve berâtımla Bahr-i Sefid'e azimet murad etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine ve himayeti hâvi evâmir-i âli yazılmışdır. **Evâsıt-ı C sene 1213.**

[44-143]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından hâlâ İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya reâyâsından Simavn Asfador nâm tacir Rusya memâliki mahsulatından olmak üzere on yük revgan-ı sâdeyi Rusya iskelelerinden Âsitane-i Saadetime götürüp bu taraf[ta] değer bahasıyla fûruht edemediğinden ... cânibine irsâl murad eylediğinden bahisle mürûruna mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr memhûr arzuhaliyle istid'â ve Rusyalu tacir-i mersûm on yük revgan-ı sâdesini matlûb eylediği bahaya esnaf mübâyaa etmeyecekleri malum idüğü beyanıyla mürûruna ruhsat hususunu menût-ı re'y-i sâmi idüğün sen ki gümrükçü mûmâileyhsin i'lâm etmenle i'lâmın mûcibince mürûr ettirmen fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere ol miktar yük revgan-ı sâde Rusya memâliki mahsulâtı ve tacir-i mersûmun malı olduğu surette ber-vech-i muharrer bey' için bu cânibden nakline mûmânaat olunmamak ve bu vesileyle ziyade veyahut memâlik-i mahrûsem hasılâtından olan revganın nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şürût-ı muâhede mükerrer gümrük mutâlebesinden hazer ve mûcânebet olunmak bâbında; **Fî evâsıt-ı C sene 1213.**

[44-144]

Rusya reâyâsından ve Tanyan mütemekkinlerinden Hıristofor ve Sianos ve Nicola Mancaraki nâm Rusyalu tacirler alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmeleri için başka başka ber-mu'tad yol emirleri yazılmışdır; **Fî evâsıt-ı C sene 1213.**

[44-145]

Rusya kapudanlarından Hıristofianasio nâm kapudan sekiz yüz kantar âhen-i ham ve dört yüz kantar havyar ve Paulo Kondori nâm kapudan üç bin keyl hinta ve seksen kantar urgan ve altmış sandık şa'riye ve Perasimo Smiano nâm kapudan üçer bin hinta ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefineleri ve Rusya memâliki mahsulâtı olmak üzere Der-aliyye'ye vürûd ve bilâ-tahliye Bahr-i Sefid'e azimet murad etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine ve himayeti hâvi evâmir-i aliye yazılmışdır; **Fî evâsıt-ı C sene 1213.**

[44-146]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından hâlâ İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya reâyâsından Srob Manokof ve Gidor oğlu Körof nâm iki nefer tacirler Rusya memâliki mahsulatından olmak üzere yirmi dokuz yük ve beş fiçı revgan-ı sâdeyi Rusya iskelelerinden Âsitane-i Saadetime getirüp bu tarafta değer bahasıyla fûruht edemediğinden İzmir cânibine irsâl murad eylediğinden bahisle mürûruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr memhûr arzuhalıyla istid'â ve ve revgan-ı merkûmun mübâyaası için pazarbaşı marifetiyle esnafa teklif olundukta mersûmun matlûbu üzere esnaf [mübâyaa] etmeyecekleri ifade olunduğu beyanıyla istid'âlarına müsaade menût-ı re'y-i sâmi eyledikte sen ki gümrükçü mümâileyhsin i'lâm etmenle i'lâmın mücibince mürûr ettirmen fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere ol miktar yük revgan-ı sâde Rusya memâliki mahsulâtı ve tacirân-i mersûmun malı olduğu surette ber-vech-i muharrer bey' için bu cânibden nakillerine mümânaat olunmamak ve bu vesileyle ziyade veyahut memâlik-i mahrûsem hasılâtından olan revganın nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şürût-ı muâhede mükerrer gümrük mutâlebesinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâsıt-ı C sene 1213.**

[45-147]

Bir sureti

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya ve liman nazırı zîde kadruhûya ve Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük eminine,

Nizâm-ı cedid muktezâsından olduğuna binâen İbsara ceziresi reâyâsından Nicola nâm reis râkib olduğu çernik tabir olunur bir kıta sefinesini Rusya bezirgânlarından Yorgi Viani nâm tacir isticâr ve li-ecli't-ticâre Rusya bilâdına azimet murâd eylediğın mukaddemâ reis-i mesfûr bâ-arzuhal inhâ ve yedine izni muhtevi emr-i şerif i'tâsını istid'â eyledikte husus-ı mezbûr nizâm-ı cedid şurûtu mûcibince tanzim ve kefile rapt ve hakikat-i keyfiyeti i'lâm eylemen üzere Tersâne-i Âmire'm ve gümrük eminine lede'l-havâle reis-i mersûm Kostandi veled-i Yani ve Boli veled-i Todori ve Yani veled-i Nicola ve Yorgi veled-i Nicola ve Miku veled-i Yorgi ve Kostandi veled-i Anton ve Kostandi veled-i Yorgi ve Todori veled-i Yani ve Dimitri veled-i Yani ve Yani veled-i Dimitri ve Yani veled-i Miku ve Miku veled-i Yani ve Manol veled-i Yani ve Nicola veled-i Kostandi nâm on dört nefer reâyâ mellâhları olup reis-i mersûm ve mellâhları mesfûrûn âhar diyarda kalmayup yine avdet edeceklerine ve yedine verilen emr-i şerife ve resm-i raiyyete ve rızâya muhâlif harekette bulunmayacaklarına cezire-i mezbûrenin kocabaşısının Kebîr mührüyle memhûr Rûmiyyü'l-ibâre bir kıt'a kâğıt ibrâz ve irâet eylediğini ve râkib oldukları sefine ve tamam mellâhlarıyla doğru Âsitane-i saadetime avdet eylemek şartıyla mellâhları mesfûrûn birbirlerine ve reis-i mersûm cümlesine tekeffül eylediğini ve kezâlik reis-i mersûmun dahi kendü nefesine divanhâne tercümanına tâbi kapuoğlanı Manol nâm zimmî kefil olduğunu ve gümrük defterlerine kaydolduğunu mûmâileyhimâ i'lâm etmeleriyle i'lâmları ve nizâm-ı cedid şurûtu mûcibince amel ve hareket olunmak için 1212 senesi evâsıt-ı Zilhicce'sinde emr-i şerifim sâdır olmuş idi ve el-hâletü hâzihî Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın sütte-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde reis-i mesfûr sefine-i merkûmesine Rusya iskelelerinden ... Rusya reâyâsından Simali Simtakopoli(?) nâm tacir isticâr ve derûnuna Taygan(?) iskelesinden iki bin keyl hinta tahmil ve eğerçi Der-aliyye'me nakletmiş olup ancak hinta-i mezbûreyi Bahr-i Sefid cânibine imrâr murad eylediğın inhâ ve sefine-i merkûme hamûlesiyle Bahr-i Sefid cânibine nakl ve imrârına mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â ve husus-ı mezbûr ricâl-i Devlet-i Aliyye'mden

Şikk-ı sâlis ve Zahîre Nâzırı Mustafa Rasih dâme mecdühûya lede'l-havâle işbu sene-i mübârekenin feyz ü bereketine mebnî ol havali hintasının şimdiki halde bu tarafta lüzumu olmadığı beyanıyla siz ki gümrük emini ve liman nâzırı mümâileyhimâsız marifetinizle sefine-i mezkûre muâyene olunup hinta-i mezbûre Rusya diyarından tahmil olunmuş olduğu vâkı'a mutâbık ve sefine ve reis ve mellâhları reis-i mersûmun mukaddemâ yedine i'tâ olunan emr-i şerifte münderic şurûta muvâfık idüğü ba'de't-tahkik imrârı için ruhsatı havî divan-ı hümayûnumdan emr-i şerifim i'tâsı lazım geleceğini i'lâm etmenle siz ki gümrük emini ve liman nâzırı mümâileyhimâsız i'lâmı mücibince tarafınızdan muâyene olunarak mürûr ettirilmek fermanım olmağın imdi sefine-i mezbûre ber-minvâl-i meşrûh tarafınızdan muâyene birle hinta-i mezkûre fi-nefsi'l-emr Rusya diyarından tahmil olunmuş olduğu ve sefine ve mellâhları dahi reis-i mersûmun yedinde olan emr-i şerifimde münderic şurûta muvâfık idüğü lede't-tahkik li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid cânibine imrârına irâet-i ruhsat ve siz ki mevlânâ ve dizdârân ve gümrük emini mümâileyhimsiz; siz dahi ber-minvâl-i muharrer sefine-i merkûme ol miktar keyl hinta hamûlesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda mu'tad üzere yoklanup mademki ol miktar keyl hinta hamûleden mâ-'adâ sefine-i mezbûre derûnunda memnû'âttan bir nesne olmaya; ol miktar keyl hintanın sefine-i mezkûre ile mürûruna mümânaat olunmayup ve lâkin bu vesileyle bilâ-ferman sâir müstemen sefinesiyle ve reâyâ kayıklarıyla Boğaz'dan taşra bir habbe zahîre nakline irâet-i ruhsattan be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında; **Fî evâhir-i C sene 1213.**

[45-148]

Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Reâyâ-yı Devlet-i Aliyye'mden olanlar kayıklarıyla Akdeniz'den ham sirke ve kuruyemiş ve bilâd-ı İslâmiye'den ihrâcı memnû olmayan eşya-i sâire hamûlesiyle Karadeniz'den Rusya iskelelerine gidüp bey' ve ol taraftan hinta ve şaîr ve sâir makûle zehâyiri iştirâ ve Âsitane-i Saadet'ime ve Akdeniz'e ve'l-hâsıl kendülerine el verecek mahallere me'zûn olup ol makûle ticarete tâlip olan kayıklar rüesâsı kendü taifesi için mukîm olduğu adanın kocabaşları yedinde mahfûz Kebir Ada mührüyle memhûr kefâlet kâğıdı ahz ve Âsitane-i Aliyye'me gelüp kâğıdını ibraz eyledikte mellah ve neferâtın isimleri kefâlet kâğıdına tatbik olunup muvâfık geldiği takdirde zikrolunan kefâlet kâğıdı Tersâne-i Amire'm ve İstanbul gümrüğü defterlerine kayd ve kâğıd-ı mezkûr

divanhânedede hıfz ve gümrüğe ilmühaberi verilmek ve sefine reisi mellahlarına kefil olmak ve reisin dahi bu tarafta kaydı ve muteber kefilî olmak ve işbu kefilîet dahi mellahlarının miktar ve ism ü şöretleri ve vilayetleri tasrihiyle kezalik Tersâne-i Âmire'm ve gümrük defterlerine ba'de'l-kayd ticaret-i mezkûreye me'zûniyetini muhtevi daima gidüp gelmeye el verecek vechile Tersâne-i Âmire'm tarafından ve gümrük emini cânibinden ba'de'l-i'lâm bir defa izn-i sefine emr-i şerifi i'tâ olunmak ve hîn-i azimet ve avdetlerinde dahi yoklanmak hususu verilen nizâm-ı cedîd muktezâsından olduğuna binâen İbsara ceziresi reâyâsından Dimitri veled-i Yani nâm zimmî reis râkib olduğu blaka tabir olunur bir kıt'a sefinesini Rusya tüccarlarından Dari Kaiona nâm tacir isticâr ve derununa ham sirke ve meyve-i huşk tahmil ve li-ecli't-ticâre Rusya iskelelerine azimet murâd eylediğın mukaddemâ reis-i mesfûr bâ-arzuhal inhâ ve yedine izni muhtevi emr-i şerif i'tâsını istid'â eyledikte husus-ı mezbûr nizâm-ı cedid şurûtu mûcibince tanzim ve kefile rapt ve hakikat-i keyfiyeti i'lâm eylemen bâbında Tersâne-i Âmire'm ve gümrük emineğine havâle olundukta reis-i mersûmun Yani veled-i Londi ve Yorgi veled-i Dabiani ve Todori veled-i Yorgi ve Yorgi veled-i Dimitri ve Dimitri veled-i Dimo ve Dimitri veled-i Papazoğlu ve Nicola veled-i Duiata ve Yanaki veled-i Yorgi ve Kostandi veled-i Mike ve Michael veled-i Yorgi ve Yorgi veled-i Kostandi ve Apostol veled-i Dimitri ve Anton veled-i Anderia ve Kostandi veled-i Zolo ve Benai veled-i Hırsto ve Stamda veled-i Yandali(?) nâm on altı nefer reâyâ mellâhları olup reis-i mersûm ve mellâhları mesfûrûn âhar diyarda kalmayıp yine avdet edeceklerine ve yedine verilen emr-i şerife ve resm-i raiyyete ve rızâyaya muhâlif harekette bulunmayacaklarına cezure-i mezbûrenin kocabaşısının Kebîr mührüyle memhûr Rûmiyyü'l-ibâre bir kıt'a kâğıt ibrâz ve irâet eylediklerini ve kezâlik reis-i mersûmun kendü nefesine dahi Galata'da havyarcı hanında mütemekkin havyarcı Stekpoloslani veled-i Stamda(?) nâm zimmî kefil olduğunu ve gümrük defterlerine kaydolunduğu mûmâileyhimâ i'lâm etmeleriyle i'lâmları ve nizâm-ı cedîd şurûtu mûcibince amel ve hareket olunmak için 1212 senesi evâsıt-ı Zilhicce'sinde emr-i şerifim sâdır olmuş idi ve el-hâletü hâzihî Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde reis-i mersûm sefine-i merkûme ile Rusya iskelelerinden hîn-i avdetinde Rusya reâyâsından Vangeli Kalifa(?) nâm tacir sefine-i mezbûreyi isticâr ve derûnuna Tayon iskelesinden Rusya memâliki mahsulâtı olmak üzere sekiz bin keyl hinta ve elli altı kantar revgan-ı sâde tahmil ve eğerçi Der-aliyye'me nakletmiş

olup lakin hinta ve revgan-ı mezbûreyi Bahr-i Sefid cânibine imrâr murad eylediğın inhâ ve sefine-i merkûme hamûlesiyle Bahr-i Sefid cânibine nakl ve imrârına mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â ve hinta-i mezkûreyi Rusya iskelelerinden tahmil eylediğini reis-i mersûm ifade edüp ve mellâhları ber-mûceb-i şurût liman nâzırı vekili marifetiyle yoklanup tamam olduğu zikrolunan revgan-ı sâdeyi tacir-i mersûmun matlûb eylediği baha ile mübâyaa edemeyeceklerini esnaf cevap eylediklerini dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühû i'lâm etmekle bu sene-i mübârekenin feyz ü bereketine nazaran havali-i merkûme hintasının bu tarafta lüzumu olmadığı beyanıla imrârı için divan-ı hümayûnum tarafından emr-i şerifim ısdârı hususunu hâlâ Şıkk-ı sâlis ve Zahîre Nâzırı Mustafa Rasih dâme mecdühû i'lâm etmeğın i'lâmı mûcibince mürûr ettirilmek fermanım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve sâir mûmâileyhimsiz; Rusyalu tacir-i mersûmun isticâr etmiş olduğu reis-i mersûmun mârru'z-zıkr sefinesine Rusya memleketi mahsûlâtından olmak üzere tahmil eylediği sâlifü'l-beyân sekiz bin keyl hinta ve elli kantar revgan-ı sâdenin adem-i lüzumuna binâen bu tarafta taşra ihrâc edülmeyüp li-ecli'l-bey' Akdeniz tarafına nakl murad eylediği cihetten ber-mûceb-i şurût-ı nizâm ol miktar keyl hinta ve revgan-ı sâde hamûlesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda mu'tad üzere yoklanup mademki ol miktar keyl hinta ve revgan-ı sâde hamûleden ma-'adâ sefine-i mezbûre derûnunda memnûâttan bir nesne olmaya, ol miktar keyl hinta ve ol miktar kantar revgan-ı sâdenin sefine-i mezbûre ile mürûruna mûmânaat olunmayup ve lâkin bu vesile ile bilâ-ferman sâir müstemen sefinesiyle ve reâyâ kayıklarıyla Boğaz'dan taşra bir habbe zahire nakline irâet-i ruhsattan be-gâyet tehâşi ve mücânebet eylemeniz bâbında; **Fî evâil-i C sene 1213.**

[46-149]

Bir Suret

Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Nizâm-ı cedîd muktezâsından olduğuna binâen Bülbülce ceziresi reâyâsından Stamad veled-i Hayor nâm zimmî reis râkib olduğuna blaka tabir olunur bir kıt'a sefinesini Rusya tüccarından Blasaday nâm tacir isticâr ve derununa ham sirke tahmil ve li-ecli't-ticâre Rusya iskelelerine azimet murâd eylediğın mukaddemâ reis-i mesfûr bâ-arzuhal inhâ ve yedine izni muhtevi emr-i şerif i'tâsını istid'â eyledikte husus-ı

mezbûr nizâm-ı cedid şurûtu muktezâsınca tanzim ve kefile rapt ve hakikat-i keyfiyeti i'lâm eylemen bâbında Tersâne-i Âmire'm ve gümrük eminlerine havâle olundukta reis-i mersûmun Nicola veled-i Yani ve Yani veled-i Dimitri ve Kostandi veled-i Dimitraki ve Tanaş veled-i Nicola ve Yorgaki veled-i Acı Nico ve Bandaki veled-i Kostandi ve Angelaki veled-i Yani ve Yani veled-i Yorgi ve Kostandi veled-i Yorgi ve Yani veled-i Dimitri ve Yani veled-i Yorgi ve Asnaki veled-i Stamo ve Paris veled-i Dimo ve Yorgaki veled-i Yani ve Yani veled-i Staki ve Staki veled-i Yani ve Stayamoni veled-i Yorgaki ve Kostandi veled-i Vangeli nâm on sekiz nefer reâyâ mellahları olup reis-i mersûm ve mellâhları mesfûrûn âhar diyarda kalmayup yine avdet edeceklerine ve yedine verilen emr-i şerife ve resm-i raiyyete ve rızâyâ muhâlif harekette bulunmayacaklarına cezire-i mezbûre kocabaşısının Kebîr mührüyle memhûr Rûmiyyü'l-ibâre bir kıt'a kâğıt ibrâz ve irâet eylediklerini ve kezâlik reis-i mersûmun kendü nefesine dahi Galata'da mütemekkin tüccardan Dimitri Slarket nâm zimmî kefil olduğunu ve gümrük defterlerine kaydolunduğu mûmâileyhimâ i'lâm etmeleriyle i'lâmları ve nizâm-ı cedîd şurûtu mûcibince amel ve hareket olunmak için 1212 senesi evâsıt-ı Zilhicce'sinde emr-i şerifim sâdır olmuş idi ve el-hâletü hâzihî Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde reis-i mersûm sefine-i mezbûre ile Rusya iskelelerinden hîn-i avdetinde Rusya reâyâsından Yorgando Polo nâm Rusyalu tacir sefine-i mezbûreyi isticâr ve Tayon iskelesinden Rusya memâliki mahsulâtı olmak üzere derûnuna iki bin keyl hinta tahmil birle eğerçi Der-aliyye'me naklolunmuş olup lakin hinta-i mezbûreyi Bahr-i Sefid cânibine imrâr murad eylediğın inhâ ve sefine-i mezbûre hamûlesiyle Bahr-i Sefid cânibine nakl ve imrârına mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â ve liman nâzırı vekili marifetiyle reis-i mesfûrun sefine ve mellâhları yoklanup şurûtu mûcibince tamam idüğünü dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühû i'lâm etmekle bu sene-i mübârekenin feyz ü bereketine nazaran şimdiki halde havali-i merkûme hintasının Dersaadet'imde lüzumu olmadığı beyanıyla imrârı için divan-ı hümayûnum tarafından emr-i şerifim ısdârı hususunu hâlâ Şikk-ı sâlis ve Zahîre Nâzırı Mustafa Rasih dâme mecdühû i'lâm etmeğın i'lâmı mûcibince mürûr ettirilmek fermanım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve sâir mûmâileyhimsiz; Rusyalu tacir-i mersûm isticâr etmiş olduğu reis-i mersûmun mârru'z-zıkr sefinesine Rusya memleketi mahsulâtından olmak üzere tahmil eylediği sâlifü'l-beyân iki bin keyl hintanın adem-i

lüzumuna binâen bu tarafta taşra ihrâc li-ecli'l-bey' Akdeniz tarafına nakl murad eylediği cihetten ber-mûceb-i şurût-ı nizâm ol miktar keyl hinta hamûlesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda mu'tad üzere yoklanup mademki ol miktar keyl hamûleden ma'adâ sefine-i mezbûre derûnunda memnûâttan bir nesne olmaya, ol miktar keyl hintanın sefine-i mezbûre ile mürûruna mümânaat olunmayup ve lâkin bu vesile ile bilâ-ferman sâir müstemen sefinesiyle ve reâyâ kayıklarıyla Boğaz'dan taşra bir habbe zahire nakline irâet-i ruhsattan be-gâyet tehâşi ve mücânebet eylemeniz bâbında; **Fî evâil-i C sene 1212.**

[46-150]

Rusya kapudanlarından Panayoni Papafalo(?) nâm kapudan râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesine sekiz yüz kantar kuru üzüm ve altı yüz kantar incir ve üç yüz kantar harnub tahmil ve Bahr-i Siyah'a azimet etmekle ber-mu'tad izn-i sefine hükmü yazılmışdır; **Evâil-i C sene 1213.**

[46-151]

Rusya kapudanlarından Ander Papirarino(?) nâm kapudan hamûleden tehi râkib olduğu bir kıt'a tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid'e azimet etmekle ber-mu'tad izn-i sefine himayeti hâvi emr-i âlî yazılmışdır; **Evâhir-i C sene 1213.**

[47-152]

Bir Suret

Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Nizâm-ı cedid muktezâsından olduğuna binâen Santron ceziresi reâyâsından Marin nâm reis râkib olduğu şehtiye tabir olunur bir kıta sefinesini Rusya bezirgânlarından Yorgi Viani nâm tacir isticâr ve derûnuna ham sirke tahmil ve li-ecli't-ticâre Rusya iskelelerine azimet murâd eylediğin mukaddemâ reis-i mesfûr bâ-arzuhal inhâ ve yedine izni muhtevi emr-i şerif i'tâsını istid'â eyledikte husus-ı mezbûr nizâm-ı cedid şurûtu mûcibince tanzim ve kefile rapt ve hakikat-i keyfiyeti i'lâm eylemek üzere Tersâne-i Âmire'm ve gümrük eminlerine havâle olundukta reis-i mersûmun Marco veled-i Michael ve Georgi veled-i Michael ve Nicola veled-i Kostandi ve Yani veled-i Kostandi ve Yorgi veled-i Kostandi ve Nicola veled-i Yorgi ve Nicola veled-i Yani ve Hıristopolo veled-i Yorgi ve Vasil veled-i Slendo ve Marco veled-i Yani ve Anastaş

veled-i Hırsto ve Nicola veled-i Tike nâm 13 nefer reâyâ mellâhları olup reis-i mersûm ve mellâhları mesfûrûn âhar diyarda kalmayup yine avdet edeceklerine ve yedine verilen emr-i şerife ve resm-i raiyyete ve rızâya muhâlif harekette bulunmayacaklarına cezire-i mezbûre kocabaşısının Kebîr mührüyle memhûr Rûmiyyü'l-ibâre bir kıt'a kâğıt ibrâz ve irâet eylediklerini ve kezâlik reis-i mersûmun dahi kendü nefesine divanhâne tercümanına tâbi Aleksandri nâm zimmî kefil olduğunu ve gümrük defterlerine kaydolunduğunu mümâileyhimâ i'lâm etmeleriyle i'lâmları ve nizâm-ı cedîd şurûtu mûcibince amel ve hareket olunmak için 1212 senesi evâsıt-ı Zikade'sinde emr-i şerifim sâdır olmuş idi ve el-hâletü hâzihî Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde reis-i mesfûr sefine-i merkûme ile Rusya iskelelerinden hîn-i avdetinde Rusya reâyâsından Vasil Sorono nâm tacir sefine-i mezbûreyi isticâr ve derûnuna Taygan iskelesinden ve Rusya memâliki mahsûlü olmak üzere bin beş yüz keyl hinta tahmil ve eğerçi Der-aliyye'me nakletmiş olup lakin hinta-i mezbûreyi Bahr-i Sefid cânibine imrâr murad eylediğin inhâ ve sefine-i mezbûre hamûlesiyle Bahr-i Sefid cânibine nakl ve imrârına mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â ve liman nâzırı vekili marifetiyle reis-i mesfûrun sefine ve mellâhları yoklanup şurûtu mûcibince tamam idüğünü dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühû i'lâm etmekle bu sene-i mübârekenin feyz ü bereketine nazaran şimdiki halde havali-i merkûme hintasının bu tarafta lüzumu olmadığı beyanıyla imrârı için divan-ı hümayûnum tarafından emr-i şerifim ısdârı hususunu hâlâ Şıkk-ı sâlis ve Zahîre Nâzırı Mustafa Rasih dâme mecdühû i'lâm etmeğin i'lâmı mûcibince mürûr ettirmek fermanım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve sâir mümâileyhimsiz; Rusyalu tacir-i mersûm isticâr etmiş olduğu reis-i mersûmun mârru'z-zikr sefinesine Rusya memâliki mahsûlünden olmak üzere tahmil eylediği sâlifü'l-beyân bin beş yüz keyl hintanın adem-i lüzumuna binâen bu tarafta taşra ihrâc eylemeyüp liecli'l-bey' Akdeniz tarafına nakl murad eylediği cihetten ber-mûceb-i şurût-ı nizâm ol miktar keyl hinta hamûlesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda mu'tad üzere yoklanup mademki ol miktar keyl hinta hamûleden ma-'adâ sefine-i mezbûre derûnunda memnûâtтан bir nesne olmaya, ol miktar keyl hintanın sefine-i merkûme ile mürûruna mümânaat olunmayup ve lâkin bu vesile ile bilâ-ferman sâir müstemen sefinesiyle ve reâyâ kayıklarıyla Boğaz'dan taşra bir habbe zahire nakline irâet-i ruhsattan be-gâyet tehâşi ve mücânebet eylemeniz bâbında; **Fî evâil-i C sene 1213.**

[47-153]

Tosya kadısına hüküm ki,

Gerek inâs ve gerek zükûr cinsinden olan bi'l-cümle İsl'am'ı muharebe ve sâir esirler her ne paye ve rütbeden iseler iki devletin arazilerinde bulundukça Rusya devletinde hüsn-i irâdetleriyle tanassur eden Müslimîn ve Devlet-i Aliyye'de hüsn-i irâdetleriyle dîn-i Muhammedî'yi kabul eden Hıristiyanlardan mâ-'adâ bi'l-cümle işbu ahitnâme-i mübarekenin tasdiknâmeleri mübâdelesinden sonra der-'akab ve asla bir türlü bahane ile tarafeynden bilâ-'ıvaz ve bi-gayr-i semen azat ve istirdâd ve teslim olunalar; kezâlik giriftâr-ı bend-i istirkâk olan bi'l-cümle Hıristiyanlar yani Lehlü ve Boğdanlu ve Eflaklu ve Moralu ve ahali-i cezâyir ve Gürcüler ve sâir bi'l-cümle ve bilâ-istisnâ bilâ-semen ve bi-gayr-i 'ıvaz azat olunalar; kezâlik işbu musalaha-i mübarekenin in'ikâdından sonra bir takrib ile giriftâr-ı bend-i istirkâk olan Rusya reâyâları Devlet-i Aliyye'de bulundukça redd ü teslim olunalar deyü Rusyalu'ya i'tâ olunan ahitnâme-i hümayûnda münderic olduğuna binâen Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühü bi'l-hayrın bu defa südde-i saadetime takdim eylediği arzuhalinde Rusya reâyâsından "sergeant" rutbesi olan Garifori Steanof nâm bir nefer Rusyalu Tosya kazası sâkinlerinden Bamolu(?) Ali Ağa demekle arîf kimesne yedinde ve iki nefer Kazak dahi İbac(?) oğlu Mustafa ve Çelebi oğlu demekle meşhur kimesnelerin yedlerinde el-hâletü hazihî kayd-ı esirde kaldığı ve tanassur üzere olduğu beyanıyla üç nefer mersûmlar ber-mûceb-i şurût-ı muâhede ba'de'l-istintâk kayd-ı esrden li-ecli't-tahlis ve Der-aliyye'me ihzâr ve irsâl olunmak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â etmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermanım olmağın imdi sen ki mevlânâ-yı mümâileyhsin ber-vech-i meşrûh üç nefer Rusyalu mesfûrları li-ecli'l-istintâk Der-aliyye'me ihzâr ve irsâle mübâderet ve i'mâz ve tesâmuh ile adem-i irsâllerini mûcib hareketten hazer ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâsıt-ı C sene 1213.**

[47-154]

Rusya reâyâsından ve Sivastopol mütemekkinlerinden Dimitri Haritopolo ve Ezderhan mütemekkinlerinden Georgio Hıristophorof nâm Rusyalu tacir alâ-[tariki]'t-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki cezâir ve sâir mahallere varup gelmeleri için ber-mu'tad yol emirleri yazılmışdır, **Evâhir-i C sene 1213.**

[47-155]

Rusya kapudanlarından Geovanni Scala nâm kapudan râkib olduğu bir kıt'a Rusya sefinesine tahmil eylediği yüz yirmi bin adet limon ve iki yüz kantar kuru üzümün Bahr-i Siyah cânibine götürülmesi için ber-mu'tad izn-i sefine hükmü yazılmışdır; **Fî evâhir-i C sene 1213.**

[47-156]

Rusya reâyâsından Bosaie Kaloni nâm rahip Der-aliyye'den alâ-tariki'z-ziyâre Bahr-i Sefid'e azimet murad etmekle ber-mu'tad yol hükmü yazılmışdır. **Evâsıt-ı C sene 1213.**

[47-157]

Rusya kapudanlarından Georgio nâm kapudan hamûleden tehi râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid'e azimet etmekle ber-mu'tad izn-i sefine ve himayet emri yazılmışdır. **Evâil-i C sene 1213.**

[48-158]

Bahr-i Sefid sevâhili ve cezâyirinde vâki vüzerâ-yı izâm iclâlühüme ve cezâyir-i garb ve Tunus ve Trablus garb beylerbeyleri dâme ikbâlühüme ve sevâhil-i cezâyir-i merkûmenin kuzât ve nüvvâbına ve dizdârân ve iskele eminleri ve mütesellimler ve voyvodalar ve sâir zabitân ve Devlet-i Aliyye'min Bahr-i Sefid'de geşt ü güzâr eden sefâyin kapudanlarıyla zikrolunan garb ocaklarının korsan sefâyini kapudanlarına hüküm ki,

Memâlik-i Osmaniye'ye Rusya bayrağı altında gelen gemileri ve sefineleri kabul ve sıyanet ve himayet eylemek ve emniyet-i kâmile ile avd ü inhıraflarını(?) tecviz etmek Devlet-i Aliyye'den taahhüt olunur ve eğer edevât ve eşyalarından bir şeyi alınur ise âdemlerin ve eşyanın buldurulmasına derece-i imkândan olan sa'y u ihtimâm olunacağından gayrı ibret olacak vech üzere bu gûne ef'âle mütecâsir olanların her ne rutbeden olur ise dahi cezaları icrâ oluna[cağı] maddesi tarafeyn hüsn-i ittifâkının habl-i metîn ve rehîn-i aslîsi olduğu cihetiyle Devlet-i Osmaniye Rusya devletiyle bu vechile musafât ve müvalâtını tecviz kılup safvetini izhâr için devleteyn reâyâları beyinde ticaretini bilâ-mümânaat emnen ve sâlimen icrâ ve tarafeyn-i müttefikaynin vech-i ehven üzere mütezâyid olmasına talipler olduğun binâen devlet-i Rusya ile mün'akid olan ticaret muâhededesinde Cezâyir ve Tunus ve Trablus garb ocaklarına dair altmış birinci maddesinde işbu madde ile düstûru'l-amel itibar eder Rusya reâyâlarından biri

Cezayir ve Tunus ve Trablus garb ocakları korsanlarıyla müsademe olup bunlardan seby ü istirkâk olunur ise veyahut zikrolunan korsanlar Rusya tüccarının sefinesini veyahut malını alurlar ise Devlet-i Aliyye zikrolunan ocakların üzerinde olan ikrârını i‘mâl ile bu vechile esir olunmuş sefinelerini ve emvâl ve eşya-yı mağsûbelerini ashâbına istirdâd ve lazım gelen zarar ve hasarlarını tahsil ettire; ve Devlet-i Aliyye tarafından verilen fermanlar Cezayir ve Tunus ve Trablus garb ocakları tarafından icrâ olunmadığı haberi ve derûnunda ba‘de’t-tahkik olundukta Rusya elçisi veyahut maslahatgüzârı tarafından Der-aliyye’de tahrîran inhâ olundukta ol tarihten iki ay itibariyle veyahut mümkün olur ise dahi mukaddem hazine-i hümayûndan tazmin ve terazi hususuna Devlet-i Aliyye taahhüt eder deyü Rusyalu’ya i‘tâ olunan ahitnâme-i hümayûnda münderic olmaktan nâşi bu defa Rusya devletinin Der-aliyye’de mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi’l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği arzuhalinde Rusya tüccar kapudanlarından Batabama Kondori(?) nâm kapudan râkib olduğu San Nicola tabir olunur bir kıt‘a sefinesiyle ispanya iskelelerinden Karice(?) nâm iskeleden bâdbân-küşâ-yı hareket ve doğru Âsitane-i saadetime azimet murad eylediğin inhâ ve Mağrib ocakları korsanlarından ve sâirden ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn sefine-i merkûmenin teminini hâvi siz ki vüzerâ-yı müşâr ve sâir mümâileyhimsiz, size hitâben emr-i şerîfim sudurunu tahrir ve istid‘â etmekle ahitnâme-i hümayûn şurûtu mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi Devlet-i Aliyye-i ebed-kıyâmımla Rusya devleti beyinde in‘ikâd-pezîr olan şerâit-i hüsn-i müvalât ve musafâtın takviye ve istikrârı tarafeynden matlûb olmaktan nâşi beyne’d-devleteyn tezâyüd-i safvet ve muhâdene hususuna kemâl-i takayyüd ve ihtimâm olunmak ehem olduğu ve mugâyir-i merâsim-i müsâleme hâlât hudûsüne kat‘an rızâ-yı müsâlemet irtizây-ı şehinşahânem olmadığı ve sahîh Rusya ticcar sefinelerinin rûy-ı deryâda ber-mûceb-i şurût-ı ahd ve himayet sıyanetleri ve min-küllî’l-vücûh temini vesâilinin istihsâli müstelzim idüğü ve maazallâhü teâlâ sahîh Rusya tüccar sefinelerinden birisine zikrolunan korsanlardan taarruz ve hasarât vâki olmak lazım gelürse Devlet-i Aliyye tüccar sefinelerine vâki olmuş gibi addolunacağı siz ki, vüzerâ-yı müşâr ve mîr-i mirân ve mevlânâ ve sâir mümâileyhimsiz; malumunuz oldukta ber-minvâl-i muharrer Rusya kapudanı mersûmun süvâr olduğu bir kıt‘a Rusya ticcar sefinesiyle mahall-i merkûmeden hareket ve azimetten rûy-ı deryâda Mağrib ocaklarının korsan sefinelerine ... ve Devlet-i aliyyem sefâyininden birine tesadüf eyledikte ve muhalif hevâ veyahut hasbe’l-iktizâ memâlik-i mahrûsemde vâki mahallerin ve husûsan Mağrib iskelelerinin birine yanaşup

hîn-i meksinde ber-muktezâ-yı safvet ve müvalât ve himayet ve sıyanet olunup sefine-i merkûmeye ve hamûle ve âdemlerine ahitnâme-i hümayûna mugâyir tarafınızdan ve taht-ı hükümetinizde olan kimesneler câniblerinden ve zikrolunan ocaklar sefineleri taraflarından itâle-i dest-i taarruz ve taaddi ve isâl-i zarar ve hasârete zinhar ve zinhar tasaddi olunmayup muamele-i dostâne ibrâzına mübâderet ve lede'l-hâce lazım gelen muavenet icrâ birle emniyet ve selametle azimeti esbâbının istikmâline ikdâm ve dikkat ve siz ki zikrolunan Mağrib ocaklarının ve Devlet-i Aliyye'me tâbi sefinelerin kapudan ve reisleri mümâileyhimsiz, Rusya kapudanı mersûm sefine-i mezkûresiyle rûy-i deryâda her kangınıza tesadüf ederse kendüsüne ve sefinesine ve hamûlesine ve âdemlerine beyne'd-devleteyn mer'î tutulan şerâit-ı uhûda mugâyir ve mümânaat bir gûne taarruz olunmayup dostâne muamele izharıyla emnen ve sâlimen imrârı hususuna mübaderet ve miktar-ı zerre fewrman-ı hümayûnumun hilâfı vaz' u hareket vukû'unu tecvizden ittikâ ve mübâadet eylemeniz bâbında. **Fî evâsıt-ı C sene 1213.**

[48-159]

Rusya kapudanlarından Stefano Kanapolo nâm kapudan râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefine[siyle] Bahr-i Sefid'de vâki Alikorna iskelesinden Der-aliyye'me gelmek üzere ber-vech-i muharrer; **Evâsıt-ı C sene 1213.**

[48-160]

Rusya kapudanlarından Gerasimo Polo nâm kapudan dört bin beş yüz keyl hinta ve Agili Vaika(?) nâm kapudan üç bin kantar âhen-i ham ve iki bin keyl hinta ve elli kantar havyar ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefineleri ve Rusya memaliki mahsulâtı olmak üzere Der-aliyye'ye vürûd ve bilâ-tahliye Bahr-i Sefid'e azimet murad etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine emirleri yazılmışdır. **Fî evâhir-i C sene 1213.**

[48-161]

Rusya reâyâsından Giovanni Papastanoro nâm Rusyalu tacir Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezâyir ve sâir mahallere, **(Evâhir-i C sene 1213;)** yine Rusya reâyâsından Manlovan Maskonof ve Mehmed nâm iki nefer tacirler berren re's-i hududa ve yine Rusya reâyâsından ve Taygan mütemekkinlerinden Anastasio Aconomo(?) nâm tacir Rusya'ya ve yine Rusya reâyâsından ve Kamanıçe mütemekkinlerinden Bozire Frafaskof(?) nâm Rusyalu tacir berren re's-i hududa ve

yine Taygan mütemekkinlerinden Bativolo(?) nâm Rusyalu tacir berren Der-aliyye'mden li-ecli't-ticâre ... varup gelmek murad etmeleriyle ber-mu'tad yol emirleri yazılmışdır. **Fî evâil-i C sene 1213.**

[49-162]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından hâlâ İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya reâyâsından Balasarakî nâm tacir Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere dört yüz kantar beyaz urgan ve kırk yük revgan-ı sâdeyi Rusya iskelelerinden Âsitane-i Saadetime getürüp bu tarafta değer bahasıyla fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsâl murad eylediğinden bahisle mürûruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr memhûr arzuhaliyle istid'â ve urgan-ı mezkûr cebehânedede istimâle şayan olur makûleden olmadığını zabitan haber verdiklerini mühimmât nâzırı hacedgân-ı divan-ı hümayûnumdan Hasan zîde mecdühû i'lâm etmekle revgan-ı mezkûrun esnâfa mübâyaa ettirilmesi ifade olundukta tacir-i mersûmun matlûbu bahaya iştirâ etmeyecekleri beyanıyla mürûruna ruhsat hususunu menût-ı re'y-i sâmi idüğün sen ki gümrükçü mümâileyhsin i'lâm etmekle revgan-ı mezkûr ile urganın mürûruna mümânaat olunmamak fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere urgan ve revgan-ı mezkûrlar Rusya memâliki mahsulâtı tacir-i mersûmun malı olduğu surette ber-vech-i muharrer bey' için bu cânibden nakillerine mümânaat olunmamak ve bu vesileyle ziyade veyahut memâlik-i mahrûsem mahsulâtından olan urgan ve revganın nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şürût-ı muâhede mükerrer gümrük mutâlebesinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i C sene 1213.**

[49-163]

Bursa nâibine ve Hüdavendigâr sancağı mütesellimine zîde kadruhümâyâ hüküm [ki]

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın bu defa südde-i saadetime takdim olunan bir kıt'a arzuhalinde Rusya reâyâsından Merkel Nicola ve Kostacika(?) nâm iki nefer Rusyalu tacirlerin Bursa mütemekkinlerinden Kostandi veled-i Acipapaloti nâm zimmî zimmetinde 1212

senesinden berü bir kıt'a deyn temessükü mûcibince 1778 kuruş 60 akçe ve diğeri bir kıt'a temessük nâtik olduğu üzere 287 kuruş ve 32 akçe min-haysi'l-mecmû 1065 (2 bin olmalıydı) ve 90 (92 olmalıydı) akçe alacak hakları olup meblağ-ı mezbûr zimmî-i mesfûr tarafından edâ olunmak üzere iken merd-i vâhiye ibrâz ve leyte ve lealle ile ederek edâda muhalefet ve ibtal-i hakk sevde'sinde olduğundan bahisle merd-i mesfûrun a'zâr-ı beyhûdelerine havâlesiyle itibar olunarak iki kıt'a temessükte nâtik olduğu üzere merd-i mesfûrun deyn-i sahihi olan mebâliğ-i merkûmu terekesinden kabz eden verese lehinde mal-i müteveffâdan bi-eyyi-hâl tamamen tahsil ve taraflarından kabzına tevkil eylediği Bursa'da mukim Norkio Kazakiço(?) nâm Rusyalu'ya teslim olunmak bâbında siz ki, mevlânâ ve mütesellim-i mûmâileyhimâsız size hitâben emr-i şerifim sudurunu istid'â etmekle siz ki mevlânâ ve mütesellim-i mûmâileyhimâsız vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermanım olmağın imdi merd-i mesfûrun deyn-i sahihi olan meblağ-ı mezbûrun ber-mûceb-i temessükât tamamen tahsili matlûb idüğü malumunuz oldukta ber-minvâl-i muharrer merd-i mesfûrun ber-mûceb-i temessükât zimmetinden şer'an ... ve mütehakkık olan meblağ-ı mezbûru terekesi kabz eden veresesinden mal-i müteveffâdan marifet-i şer'le alâ-eyyi-i vechin-kân tahsil ve taraflarından tevkil eyledikleri Rusyalu-yı mersûma teslim ve icrâ-yı hakk ve infâz-ı emr-i şerifime ihtimam ve dikkatte ve a'zâr-ı vâhiyelerin ısgâ ile adem-i tahsilden ve hilâf-ı şer' gardı mûcib hâlâtı tecvizden ittikâ ve mücânebet eylemeniz bâbında; **Fî evâhir-i sene 1213.**

[49-164]

Bir Suret

Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Reâyâ-yı Devlet-i Aliyye'mden olanlar kayıklarıyla Akdeniz'den ham sirke ve kuruyemiş ve bilâd-ı İslâmiye'den ihrâcı memnû olmayan eşya-i sâire hamûlesiyle Karadeniz'den Rusya iskelelerine gidüp bey' ve ol taraftan hinta ve şair ve sair Moskoflu zehâyiri iştirâ ve Âsitane-i Saadet'ime ve Akdeniz'e ve'l-hâsıl kendülerine el verecek mahallere nakle me'zûn olup ol makûle ticarete tâlip olan kayıklar rüesâsı kendü taifesi için mukîm olduğu adanın kocabaşları yedinde mahfûz Kebir Ada mührüyle memhûr kefâlet kâğıdı ahz ve Âsitane-i Aliyye'me gelüp kâğıdını ibraz eyledikte mellah ve neferâtın isimleri kefâlet kâğıdına tatbik olunup muvâfık geldiği takdirde zikrolunan kefâlet kâğıdı Tersâne-i Amire'm ve İstanbul gümrüğü defterlerine

kayd ve kâğıd-ı mezkûr divanhânedede hıfz ve gümrüğe ilmühaberi verilmek ve sefine reisi mellahlarına kefil olmak ve reisin dahi bu tarafta kaydı ve muteber kefilî olmak ve işbu kefilî dahi mellahlarının miktar ve ism ü şöhretleri ve vilayetleri tasrihiyle kezalik Tersâne-i Âmire'm ve gümrük defterlerine ba'de'l-kayd ticaret-i mezkûreye me'zûniyetini muhtevi daima gidüp gelmeye el verecek vechile Tersâne-i Âmire'm tarafından ve gümrük emini cânibinden ba'de'l-i'lâm bir defa izn-i sefine emr-i şerifi i'tâ olunmak ve hîn-i azimet ve avdetlerinde dahi yoklanmak hususu verilen nizâm-ı cedîd muktezâsından olduğuna binâen İstendil ceziresi reâyâsından Francesko nâm zimmî reis râkib olduğu üç direkli tabir olunur bir kıt'a sefinesini Nemçe tüccarından Nicola nâm tacir isticâr ve derununa meyve-i huşk hamûlesi tahmil ve li-ecli't-ticâre Rusya iskelelerine azimet murâd eylediğın mukaddemâ reis-i mesfûr bâ-arzuhal inhâ ve yedine izni muhtevi emr-i şerif i'tâsını istid'â eyledikte husus-ı mezbûr nizâm-ı cedid şurûtu muktezâsınca tanzim ve kefile rapt ve hakikat-i keyfiyeti i'lâm eylemek bâbında Tersâne-i Âmire'm ve gümrük emînlerine havâle olundukta reis-i mersûmun Todori veled-i Manol ve Yani veled-i Ustari ve Yorgi veled-i Anton ve Anakosti veled-i Rafoli ve Yorgi veled-i Dimitri ve Dimitri veled-i Anton ve Anton veled-i Kostandi ve Kabril veled-i Staril ve Nicola veled-i Kofoli ve Yaro veled-i Yani ve Michael veled-i Anton ve Kiryako veled-i Yaliko ve Kosti veled-i Kivos ve Apostol âhar diyarda kalmayup yine avdet edeceklerine ve yedine verilen emr-i şerife ve resm-i raiyyete ve rızâya muhâlif harekette bulunmayacaklarına ada-i mezbûrenin kocabaşısının Kebîr mührüyle memhûr Rûmiyyü'l-ibâre bir kıt'a kâğıt ibrâz ve irâet eylediğini ve râkib oldukları sefine ve tamam mellâhlarına doğru Der-aliyye'ye avdet etmek şartıyla mellâhları mesfûrûn birbirlerine ve reis-i mersûm cümlesine tekeffül eylediğini ve kezâlik reis-i mesfûrun dahi kendü nefesine dahi Beyoğlu'nda dört yol ağzında mütemekkin Terzi Nicola nâm zimmî kefil olduğunu ve gümrük defterlerine kaydolunduğunu mûmâileyhimâ i'lâm etmeleriyle i'lâmları ve nizâm-ı cedîd şurûtu mûcibince amel ve hareket olunmak için 1212 senesi evâsıt-ı Zilkade'sinde emr-i şerifim sâdır olmuş idi ve el-hâletü hâzihî Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde reis-i mesfûr sefine-i merkûmesi ile Rusya iskelelerinden hîn-i avdetinde Rusya reâyâsından ve tüccarından Basillo Oviforof(?) nâm tacir sefine-i mezbûreyi isticâr ve derûnuna Tayon(?) iskelesinden ve Rusya memâliki mahsulâtı olmak üzere beş yüz elli keyl hinta ve bin dokuz yüz kantar âhen-i ham elli üç fiçı tuzlu lahm tahmil ve eğerçi Der-aliyye'me

nakletmiş olup lakin hinta-i mezbûreyi Bahr-i Sefid cânibine imrâr murad eylediğın inhâ ve sefine-i merkûme hamûlesiyle Bahr-i Sefid cânibine nakl ve imrârına mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â ve ber-mûceb-i şerâit liman nâzırı vekili marifetiyle sefine-i mezkûre ve mellâhları yoklanup şurût-ı emr-i âlîye muvafık idüğü dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühû i'lâm etmekle ve bu sene-i mübarekenin bereketine nazaran şimdiki halde havâli-i merkûme hintasının bu tarafta lüzumu olmadığı beyanıyla imrârı için düvan-ı hümayûnum tarafından emr-i şerifim ısdârı hususunu hâlâ Şıkk-ı sâlis ve Zahire Nâzırı Mustafa Rasih dâme mecdühû i'lâm etmeğın i'lâmı mûcibince mürûr ettirilmek bâbında. **Fî evâil-i C sene 1213.**

[50-165]

Bir Suret

Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Reâyâ-yı Devlet-i Aliyye'mden olanlar kayıklarıyla Akdeniz'den ham sirke ve kuruyemiş ve bilâd-ı İslâmiye'den ihrâcı memnû olmayan eşya-i sâire hamûlesiyle Karadeniz'den Rusya iskelelerine gidüp bey' ve ol taraftan hinta ve şaîr ve sâir makûle zehâyiri iştirâ ve Âsitane-i Saadet'ime ve Akdeniz'e ve'l-hâsıl kendülerine el verecek mahallere me'zûn olup ol makûle ticarete tâlip olan kayıklar rüesâsı kendü taifesi için mukîm olduğı adanın kocabaşları yedinde mahfûz Kebir Ada mührüyle memhûr kefâlet kâğıdı ahz ve Âsitane-i Aliyye'me gelüp kâğıdını ibraz eyledikte mellah ve neferâtının isimleri kefâlet kâğıdına tatbik olunup muvâfık geldiğı takdirce zikrolunan kefâlet kâğıdı Tersâne-i Amire'm ve İstanbul gümrüğü defterlerine kayd ve kâğıd-ı mezkûr divanhânedede hıfz ve gümrüğe ilmühaberi verilmek ve sefine reisi mellahlarına kefil olmak ve reisin dahi bu tarafta kavî ve muteber kefilî olmak ve işbu kefâlet dahi mellahlarının miktar ve ism ü şöretleri ve vilayetleri tasrihiyle kezâlik Tersâne-i Âmire'm ve gümrük defterlerine ba'de'l-kayd ticaret-i mezkûreye me'zûniyetini muhtevi daima gidüp gelmeye el verecek vechile Tersâne-i Âmire'm tarafından ve gümrük emini cânibinden ba'de'l-i'lâm bir defa izn-i sefine emr-i şerifi i'tâ olunmak ve hîn-i azimet ve avdetlerinde dahi yoklanmak hususu verilen nizâm-ı cedîd muktezâsından olduğuna binâen İbsara ceziresi reâyâsından Nicola nâm zimmî reis râkib olduğü üç direkli tabir olunur bir kıt'a sefinesini Rusya tüccarlarından Aleksandri

nâm tacir isticâr ve li-ecli't-ticâre Rusya iskelelerine azimet murâd eylediğın mukaddemâ reis-i mersûm bâ-arzihal inhâ ve yedine izni muhtevi emr-i şerif i'tâsını istid'â eyledikte husus-ı mezbûr nizâm-ı cedid şurûtu muktezâsınca tanzim ve kefile rapt ve hakikat-i keyfiyeti i'lâm eylemek bâbında Tersâne-i Âmire'm ve gümrük eminalarına havâle olundukta reis-i mersûmun Yani veled-i Kostandi ve Yorgi veled-i Nicola ve Yorgi veled-i Yani ve Nicola veled-i Yani ve Yorgi veled-i Dimitri ve Todori veled-i Kostandi ve Blasi veled-i Stamati ve Stamati veled-i Anton ve Luici veled-i Anton ve Yanaki veled-i Anton ve Dimitri veled-i Dimitri ve Apostol veled-i Yanabot ve Apostol veled-i Yani ve Manol veled-i Dimitri ve Yani veled-i Michael [ve] Pronhoz veled-i Nicola ve Luca veled-i Yani nâm on yedi nefer reâyâ mellâhları olup reis-i mersûm ve mellâhları mesfûrûn âhar diyarda kalmayup yine avdet edeceklerine ve yedine verilen emr-i şerifime ve resm-i raiyyete ve rızâyâ muhâlif harekette bulunmayacaklarına cezire-i mezbûre kocabaşısının Kebîr mührüyle memhûr Rûmiyyü'l-ibâre bir kıt'a kâğıt ibrâz ve irâet eylediklerini ve râkib oldukları sefine ve tamam mellâhlarıyla doğru Âsitâne-i Saadet'ime avdet eylemek şartıyla mellâhları mesfûrûn birbirlerine ve reis-i mesfûr cümlesine kefil olduğunu ve kezâlik reis-i mersûmun kendü nefsine dahi divanhâne tercümânına tâbi kapu oğlanı Manol nâm zimmî kefil olduğunu ve gümrük defterlerine kaydolunduğu mümâileyhimâ i'lâm etmeleriyle i'lâmları ve nizâm-ı cedîd şurûtu mûcibince amel ve hareket olunmak için işbu sene-i mübâreke evâsıt-ı Muharrem'inde emr-i şerifim sâdır olmuş idi ve el-hâletü hâzihî Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzualinde reis-i mezbûre sefine-i merkûme ile Rusya iskelelerinden hîn-i avdetinde Rusya reâyâsından Burgandopolo(?) nâm Rusyalu tacir sefine-i mezbûreyi isticâr ve derûnuna Tanyon iskelesinden ve Rusya memâliki mahsulâtı olmak üzere dört bin keyl hinta tahmil birle eğerçi Der-aliyye'me nakletmiş olup lakin hinta-i mezbûreyi Bahr-i Sefid cânibine imrâr murad eylediğın inhâ ve sefine-i merkûme hamûlesiyle Bahr-i Sefid cânibine nakl ve imrârına mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â ve liman nâzırı vekili marifetiyle reis-i mesfûrun sefine ve mellâhları yoklanup muâyene olundukta cümle mellâhları mevcut ve verilen emr-i âlî ve şurût-ı nizâma muvâfık zuhûr eylediğini dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühû i'lâm etmekle bu sene-i mübârekenin feyz ü bereketine nazaran şimdiki halde havali-i merkûme hintasının Dersaadet'imde lüzumu olmadığı beyanıyla imrârı

içün divan-ı hümayûnum tarafından emr-i şerifim ısdârı hususu menû-ı re'y-i sâmi idüğünü ricâl-i Devlet-i Aliyye'mden hâlâ Şıkk-ı sâlis ve Zahîre Nâzırı Mustafa Rasih dâme mecdühû i'lâm etmeğın i'lâmı mûcibince mürûr ettirmek bâbında. **Fî evâil-i C sene 1213.**

[50-166]

Bir Suret

Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Reâyâ-yı Devlet-i Aliyye'mden olanlar kayıklarıyla Akdeniz'den ham sirke ve kuruyemiş ve bilâd-ı İslâmiye'den ihrâcı memnû olmayan eşya-i sâire hamûlesiyle Karadeniz'den Rusya iskelelerine gidüp bey' ve ol taraftan hinta ve şaîr ve sâir makûle zehâyiri iştirâ ve Âsitane-i Saadet'ime ve Akdeniz'e ve'l-hâsıl kendülerine el verecek mahallere me'zûn olup ol makûle ticarete tâlip olan kayıklar rüesâsı kendü taifesi için mukîm olduğı adanın kocabaşları yedinde mahfûz Kebir Ada mührüyle memhûr kefâlet kâğıdı ahz ve Âsitane-i Aliyye'me gelüp kâğıdını ibraz eyledikte mellah ve neferâtının isimleri kefâlet kâğıdına tatbik olunup muvâfık geldiğı takdirde zikrolunan kefâlet kâğıdı Tersâne-i Amire'm ve İstanbul gümrüğü defterlerine kayd ve kâğıd-ı mezkûr divanhânedede hıfz ve gümrüğe ilmühaberi verilmek ve sefine reisi mellahlarına kefil olmak ve reisin dahi bu tarafta kavî ve muteber kefilî olmak ve işbu kefâlet dahi mellahlarının miktar ve ism ü şöretleri ve vilayetleri tasrihiyle kezâlik Tersâne-i Âmire'm ve gümrük defterlerine ba'de'l-kayd ticaret-i mezkûreye me'zûniyetini muhtevi daima gidüp gelmeye el verecek vechile Tersâne-i Âmire'm emini cânibinden ve gümrük emini tarafından ba'de'l-i'lâm bir defa izn-i sefine emr-i şerifi i'tâ olunmak ve hîn-i azimet ve avdetlerinde dahi yoklanmak hususu verilen nizâm-ı cedîd muktezâsından olduğuna binâen Stekpolos ceziresi reâyâsından Yorgi veled-i Kostandi nâm zimmî reis râkib olduğü skuna(?) tabir olunur bir kıt'a sefinesini Rusya tüccarlarından İsaró nâm tacir isticâr ve derûnuna ham sirke ve meyve-i huşk ... tahmil ve li-ecli't-ticâre Rusya iskelelerine azimet murâd eylediğın mukaddemâ reis-i mersûm bâ-arzuhal inhâ ve yedine izni muhtevi emr-i şerif i'tâsını istid'â eyledikte husus-ı mezbûr nizâm-ı cedid şurûtu muktezâsınca tanzim ve kefile rapt ve hakikat-i keyfiyeti i'lâm eylemek bâbında Tersâne-i Âmire'm ve gümrük emineğine havâle olundukta reis-i mersûmun Manol veled-i Slami ve Hrami veled-i Kostandi ve ... veled-i Dimitri ve

Stefani veled-i Yani ve Yorgi veled-i Dimitri ve Yorgi veled-i Bratisko ve Dimitri veled-i Anton ve Michael veled-i Yorgaki ve Vasil veled-i Kostandi ve Apostol veled-i Kostandi ve Stamad veled-i Yamandi ve Yorgaki veled-i Yani ve Dimitri veled-i Yani ve Kostandi veled-i Dimitri ve Yani veled-i Yorgi nâm on beş nefer reâyâ mellâhları olup reis-i mersûm ve mellâhları mesfûrûn âhar diyarda kalmayıp yine avdet edeceklerine ve yedine verilen emr-i şerife ve resm-i raiyyete ve rızâyâ muhâlif harekette bulunmayacaklarına cezire-i mezbûre kocabaşısının Kebîr mührüyle memhûr Rûmiyyü'l-ibâre bir kıt'a kâğıt ibrâz ve irâet eylediklerini ve râkib oldukları sefine ve tamam mellâhlarıyla doğru Âsitâne-i Saadet'ime avdet eylemek şartıyla mellâhları mesfûrûn birbirlerine ve reis-i mesfûr cümlesine tekeffül eylediğini ve kezâlik reis-i mersûmun kendü nefesine Âsitane-i Aliyye'mde küçük Yeni Han'da mütemekkin tüccardan Anton Kozadilo(?) nâm zimmî kefil olduğunu ve gümrük defterlerine kaydolunduğu mümâileyhimâ i'lâm etmeleriyle i'lâmları ve nizâm-ı cedîd şurûtu mûcibince amel ve hareket olunmak için 1212 senesi evâsıt-ı Zilhicce'sinde emr-i şerifim sâdır olmuş idi ve el-hâletü hâzihî Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde reis-i mersûm sefine-i merkûme ile Rusya iskelelerinden hîn-i avdetinde Rusya reâyâsından Yani Angelopolo nâm Rusyalu tacir efine-i mezbûreyi isticâr ve derûnuna Tanyon iskelesinden ve Rusya memâliki mahsulâtı olmak üzere dört bin keyl hinta tahmil birle eğerçi Der-aliyye'me nakletmiş olup lakin hinta-i mezbûreyi Bahr-i Sefid cânibine imrâr murad eylediğin inhâ ve sefine-i merkûme hamûlesiyle Bahr-i Sefid cânibine nakl ve imrârına mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â ve liman nâzırı vekili marifetiyle sefine-i mezkûre yoklanup muâyene olundukta cümle mellâhları mevcut ve verilen emr-i âlf ve şurût-ı mer'iyeye muvâfık idüğünü dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühû i'lâm etmekle bu sene-i mübârekenin feyz ü bereketine nazaran şimdiki halde havalı-i merkûme hintasının bu tarafta lüzumu olmadığı beyanıyla imrârı için divan-ı hümayûnum tarafından emr-i şerifim ısdârı hususu menût-ı re'y-i sâmi olduğunu ricâl-i Devlet-i Aliyye'mden Şikk-ı sâlis ve Zahîre Nâzırı Mustafa Rasih dâme mecdühû i'lâm etmeğin i'lâmı mûcibince mürûr ettirilmek bâbında. **Fî evâil-i C sene 1213.**

[51-167]

Bir sureti

Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Reâyâ-yı Devlet-i Aliyye'mden olanlar kayıklarıyla Akdeniz'den ham sirke ve kuruyemiş ve bilâd-ı İslâmiye'den ihrâcı memnû olmayan eşya-i sâire hamûlesiyle Karadeniz'den Rusya iskelelerine gidüp bey' ve ol taraftan hinta ve şâir ve sâir makûle zehâyiri iştirâ ve Âsitane-i Saadet'ime ve Akdeniz'e ve'l-hâsıl kendülerine el verecek mahallere me'zûn olup ol makûle ticarete tâlip olan kayıklar rüesâsı kendü taifesi için mukîm olduğu adanın kocabaşları yedinde mahfûz Kebir Ada mührüyle memhûr kefâlet kâğıdı ahz ve Âsitane-i Aliyye'me gelüp kâğıdını ibraz eyledikte mellah ve neferâtının isimleri kefâlet kâğıdına tatbik olunup muvâfık geldiği takdirde zikrolunan kefâlet kâğıdı Tersâne-i Amire'm ve İstanbul gümrüğü defterlerine kayd ve defter-i mezkûr divanhânedede hıfz ve gümrüğe ilmühaberi verilmek ve sefine reisi mellahlarına kefil olmak ve reisin dahi bu tarafta kavî ve muteber kefilî olmak ve işbu kefâlet dahi mellahlarının miktar ve ism ü şöretleri ve vilayetleri tasrihiyle kezâlik Tersâne-i Âmire'm ve gümrük defterlerine ba'de'l-kayd ticaret-i mezkûreye me'zûniyeti muhtevi daima gidüp gelmeye el verecek vechile Tersâne-i Âmire'm tarafından ve gümrük emini cânibinden ba'de'l-i'lâm bir defa izn-i sefine emr-i şerifi i'tâ olunmak ve hîn-i azimet ve avdetlerinde dahi yoklanmak hususu verilen nizâm-ı cedîd muktezâsından olduğuna binâen Skepolos ceziresi reâyâsından Stamad nâm zimmî reis râkib olduğu üç direkli tabir olunur bir kıt'a sefinesini Rusya bezirgânlarından Hırsto Burgandopolo(?) nâm tacir isticâr ve derununa ham sirke ve meyve-i huşk tahmil ve li-ecli't-ticâre Rusya iskelelerine azimet murâd eylediğin mukaddemâ reis-i mesfûr bâ-arzuhal inhâ ve yedine izni muhtevi emr-i şerif i'tâsını istid'â eyledikte husus-ı mezbûr nizâm-ı cedid şurûtu muktezâsınca tanzim ve kefile rapt ve hakikat-i keyfiyeti i'lâm eylemek bâbında Tersâne-i Âmire'm ve gümrük eminelerine havâle olundukta reis-i mersûmun Yorgi veled-i Analostovi ve Manol veled-i Apostol ve Yorgi veled-i Kostandi ve Stakarlo veled-i Kostandi ve Bobentaro veled-i Kirbazi ve Dimitri veled-i Stamad ve Yorgi veled-i Zecaria ve Yorgi veled-i Apostol ve Yani veled-i Falco ve Panayod veled-i Todori ve Nicola veled-i Dimitri ve Yani veled-i Locatari ve Yani veled-i Kostandi(?) nâm on üç nefer reâyâ mellâhları olup reis-i mersûm ve mellâhları mesfûrûn âhar diyarda kalmayup yine avdet edeceklerine ve yedine verilen emr-i şerifime ve resm-i

raiyete ve rızâya muhâlif harekette bulunmayacaklarına cezire-i mezbûre kocabaşısının Kebîr mührüyle memhûr Rûmiyyü'l-ibâre bir kıt'a kâğıt ibrâz ve irâet eylediklerini ve kezâlik reis-i mersûmun kendü nefesine dahi Âsitane-i Aliyye'mde Giridî eminin(?) yazıcısı Manol nâm zimmî kefil olduğunu ve gümrük defterlerine kaydolunduğu mümâileyhimâ i'lâm etmeleriyle i'lâmları ve nizâm-ı cedîd şurûtu mûcibince amel ve hareket olunmak için 1212 senesi evâsıt-ı Zilhicce'sinde emr-i şerifim sâdır olmuş idi ve el-hâletü hâzihî Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde reis-i mersûm sefine-i merkûme ile Rusya iskelelerinden hîn-i avdetinde Rusya reâyâsından tacir-i mersûm Hırsto Burgandipolo yine sefine-i mezbûreyi isticâr ve derûnuna Tanyon iskelesinden ve Rusya memâliki mahsulâtı olmak üzere dört bin keyl hinta tahmil ve eğerçi Der-aliyye'me nakletmiş olup lakin hinta-i mezbûreyi Bahr-i Sefid cânibine imrâr murad eylediğın inhâ ve sefine-i merkûme hamûlesiyle Bahr-i Sefid cânibine nakl ve imrârına mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â ve liman nâzırını vekili marifetiyle reis-i mesfûrun sefine ve mellâhları yoklanup muâyene olundukta cümle mellâhları mevcut ve verilen emr-i âlî ve şurût-ı mer'iyeye muvâfık idiğini dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühû i'lâm etmekle bu sene-i mübârekenin feyz ü bereketine nazaran şimdiki halde havali-i merkûme hintasının bu tarafta lüzumu olmadığı beyanıyla imrârı için divan-ı hümayûnum tarafından emr-i şerifim ısdârı hususu menût-ı re'y-i sâmi olduğunu ricâl-i Devlet-i Aliyye'mden hâlâ Şıkk-ı sâlis ve Zahîre Nâzırını Mustafa Rasih dâme mecdühû i'lâm etmeğın i'lâmı mûcibince mürûr ettirilmek bâbında. **Fî evâil-i C sene 1213.**

[52-168]

İzmir kazası nâibine hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde medine-i İzmir'de mukîm Nemçeviyyü'l-asl olup sonradan Rusyalu himayetine iltica etmiş olan Gabriel Valisigi(?) nâm müstemmen tacir Rusyalu'ya i'tâ olunan ahitnâme-i hümayûn mûcibince himayet ve sıyanet olunmak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â etmekle Rusyalu tacir-i mersûmun himayet ve sıyaneti fermanım olmağın imdi mahall-i merkumda hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn cizye mutalebesi ve sâir vergü teklifiyle

teaddi ve rencîde ettirilmeyüp ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn himayet hususuna ihtimâm ve dikkat olunmak bâbında; **Fî evâsıt-ı C sene 1213.**

[52-169]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından hâlâ İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a memhûr arzuhalinde Rusya reâyâsından Todoradin ve Blasar(?) nâm iki nefer Rusyalu tacirler Rusya memâlik mahsulâtından olmak üzere üç bin kantar âhen-i hamı Rusya iskelelerinden eğerçi Âsitane-i Aliyye'me getirüp lakin bu tarafta değer bahasıyla furuht edemediklerinden Bahr-i Sefid cânibine irsâl murad eylediklerin ve Bahr-i Sefid cânibine mürûruna mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â ve tacir-i mesfûrun Rusya diyarından getürdükleri mârru'z-zikr ol miktar kantar âhen-i hamın cebehâne-i âmireye mübâyaası için sual olundukta âlî baha matlûb eylediklerinden mîrîye el vermeyeceği cevap verdiği beyanıyla Bahr-i Sefid cânibine imrârı hususu menût-ı re'y-i sâmi idiğın sen ki gümrük emini mûmâileyhsin i'lâm etmenle i'lâmın mûcibince mürûruna mûmânaat olunmamak fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere ol miktar kantar âhen-i ham Rusya memâlik mahsulâtı ve tacirân-ı mesfûrânın malları idüğü muvâfik-ı nefsu'l-emr olduğu halde ber-vech-i muharrer bey' için Bahr-i Sefid cânibine nakillerine mûmânaat olunmayup ve lakin bu vesile ile ziyade veyahut memâlik-i mahrûsem hasilâtından olan âhenin bilâ-fermân nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı muâhede mükerrer gümrük mutâlebesinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâsıt-ı C sene 1213.**

İşbu emr-i âlî lede'l-vusûl Hotin nahiyesinde üç sene mukaddem hâlîke olan Bodanit Bodan nâm Nasraniyenin terk eylediği sagîr bî-kes kaldığından Haseki Hacı Ahmed Ağa hanesine celb ve şeref-i İslâm ile müşerref olduklarından sonra babası Stefan zimmî Rusyalu cânibine ba'de'l-firâr mezbûreyi talep eylediğine binâen sagîre-i mezbûrenin vâlidesi reâyâ-yı Devlet-i Aliye midir değil midir tahkik olunmak bâbında sâdır olan emr-i âlî vâsıl oldukta Hotin varoşunda kâin Kise(?) nâm mahalde vâki ehl-i İslâm reâyâlarının ve sagîr-i mezbûrenin familyası Nasrâniyenin 1207 senesi evâhirinde Rusyalu Stefan'ın hâlîke olan Bodanit Bodan(?) nâm Nasraniye ile izdivâc tarihi lede't-tahkik sagîr-i mezbûre beş yaşında olup validesinin Rusyalu ile izdivâc 1207 senesi

idüğü zâhire ihrâc olunduğunu ve bu bâbda merkûm Ahmed Ağa'nın kat'â cürmü olmadığını bi'l-cümle serhadlü takrir eylediklerini mübeyyin Hotin kadısının i'lâmı ve Hotin defterdârını Mehmed Said Efendi'nin tahrirâtı mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh verildi; **Fî 5 Zâ sene 1213.**

[52-170]

Hotin muhafızı vezire ve Hotin kadısına ve Hotin defterdârına,

Sen ki vezir-i müşârunileyhsin, bu defa tarafından derbâr-ı atûfet-karârıma varid olan tahrirâtında bu esnâda Hotin nahiyesine Kamaniçe tarafından çend nefer Rusya reâyâsı firar etmiş olduklarından nâşi emr-i muhafazada olan kaymakamın Hotin defterdârı mümâileyhten Kamaniçe muhafızı Gobrtado(?) general tarafından memuriyetle tercümanı gelüp zikrolunan firarîlerin redd olunmasını mutâlebe ve bu makûle firarîlerin reddi maddesi şurût-ı muâhedeye dâhildir diyerek işbu firârî reâyâları ve mâ-‘adâ üç sene mukaddem nâhiye-i merkûmeden hâlîke olan bir zimmiyye avretin iki yaşında terk eylediği sagîr kızı büyük validesinin yedinde iken zimmî-i mersûm dahi ba‘de’l-helâk sagîre-i mezbûre bî-kes kaldığına mebnî Hotin sekenesinden Haseki Hacı Ahmed Ağa hanesine alup sagîre-i mezbûreyi şeferü’l-İslâm ile müşerref etmiş iken babası Rusya reâyâsından olmak hasebiyle bu defa babası mersûm Rusya tercümanı ile me‘an Hotin’e gelüp sagîre-i mezbûreyi kızımdır deyü iddia ve Rusya tercümanı dahi mezbûrenin reddi hususunu ibrâm ve ilhâm(?) ile istid‘â etmekte olduğunu bu defa defterdâr-ı mümâileyh ve Hotin ağavâtı sana tahrir ve inhâ eylediklerinden firarî-i mesfûrlar hakkında mukaddema madde-i âhar zımnında ahitnâme-i hümayûn bast olunarak tarafına irsâl olunan kâime sadr-ı azamîde münderic şurût-ı muâhede mûcibince amel ve hareket eylemeleri için iktiza edenlere tarafından tenbih olunduğu ve sagîre maddesinde ne vechile emr-i şerifim sadır olur ise mûcibince hareket olunacalı ale’t-tafsîl derc ü iş’âr ve Rusya devletinin Der-aliyye’nde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi’l-hayrın dahi südde-i saadetime takdim olunan bir kıt‘a memhûr takrîr kâğidında Kamaniçe generali mümâileyh tarafından sagîr-i mezbûreyi mutâlebe için bir nefer komiser Hotin cânibine irsâl edüp mesfûr komiser hazır olduğu halde tarafından kaymakamın ve bi’l-cümle vücûh sagîre-i mezbûrenin reddini haseki-i merkûma ne kadar ibrâm etmişlerse dahi bir türlü isgâ etmediğinden komiser-i mesfûr haseki-i merkûmu li-ecli’t-terâfu huzûr-ı şer‘a davet eylediğinde dahi huzûr-ı şer‘a gitmekten imtinâ eylediğini ve Rusya firarîlerinin dahi iâdeleri hususunu general-i

mümâileyh elçi-i mümâileyh tarafına tahrir eylediği ve sagîre-i mezbûrenin anası dahi zimmiye mi idi değil mi idi ve Rusyalu-yı mersûm ile izdivâcî tarih-i nizâmdan mukaddem yahut muahhar mı idüğü beyan olunmadığından başka, mezbûre iki yaşında sabi olup fâil-i muhtârı değil iken kabûl-i din etmek hadd-i imkânda olmadığı beyanıyla gerek firarî-i mesfûrların bi-eyyi-hâl ve bilâ-muhalefetin reddine ve gerek sagîre-i mezbûrenin anası zimmiye olduğu ve olmadığı ba'de't-tahkik Rusya –lu olmadığı ve fî'l-hakika zimmiye olup tarih-i nizâmdan mukaddem tezevvüc eylediği surette bermûceb-i nizâm babası mesfûra teslim olunmasına ihtimâm olunmak bâbında tenbih ve te'kidî havî emr-i şerifim sudurunu tahrir ve istid'â ve divan-ı hümayûnumda mahfûz ahitnâme-i hümayûn ve kuyûd-ı ahkâma mürâcaat olundukta işbu ahitnâme-i mübârekenin in'ikâdî ve tasdiknâmelerin mübâdelesinden sonra iki devletin reâyâsından bazıları âhar bir töhmet ve adem-i itâat veyahut ihanet edüp devleteynin birine ihtifâ veyahut iltica kasdında olur ise Devlet-i Aliyye'mde din-i İslâm'ı kabul ve Rusya devletinde tanassur edenlerden mâ-'adâ asla bir bahane ile kabul ve himayet olunmayup der-'akab redd veyahut hiç olmazsa iltica edenleri devletin memâlikinden tard olalar ki bu misillü yaramazların sebebi ile iki devlet beyninde mevrûs veyahut bâis-i bahs-i abes olur asla bir manî vâki olmaya; kezâlik tarafeyn reâyâsından olup gerek ehl-i İslâm'ı gerek Hıristiyan zümresinden bir kimesne bir türlü taksirât edüp her ne mülâhaza ile bir devletten ol bir devlete iltica ederse o misillüler talep olundukta bilâ-te'hir redd olunalar deyü Rusyalu'ya ahitnâme-i hümayûnun ikinci maddesinde münderic ve müstemen taifesiyle izdivâc eden reâyâ kızları ve onlardan tevellüd eden evlatları ber-muktezâ-yı şer'-i Enver yine ehl-i zimmetten olmalarıyla o makûlelerden cizye ve mutasarrıf oldukları emlâk ve araziden sâir reâyâ misillü tekâlîf ahz olunup muâfiyet ederlerse o makûlelerin bu misillü iddialarına kat'iiyen itibar olunmamak tenbihini ve te'kidât-ı sâireyi havî bundan akdemce ısdâr ve irsâl olunan emr-i şerifemin ibaresi muhtasarca olduğundan tafsilen iş'ârı lazım geldiğine binâen bâlâda mezkûr olduğu vechile müste'menân ile reâyâ kızlarından tevellüd eden evlatları eğerçi hasebi'ş-şer' reâyâ-yı Devlet-i Aliyye'mden ma'dûd olmak iktizâ edüp lakin şimdiye dek dostluğa hürmeten o makûlelerden iğmâz olunmuş olmakla onlardan kemâ-fi's-sâbık iğmâz ile şimdiye dek tevellüd edenler ve şimdiye dek bulunanlardan sonra tevellüd edenler dostluk ve safvete binâen müstemen farz olunup kaldı ki şimdiye dek tevellüd edenlerden müstemen farz oldukları hasebiyle konsolos ve konsolos vekâleti hizmetlerinde kâim olanı var ise memâlik-i İslâmiye'de taraflarından temellük olunmuş emlâk ve arazi olduğu halde sâir

müstemen misillü fûruht edüp alakasızca kalmaları o misillülere ifâde ve iş'âr kılınmak ve bundan sonra reâyâ kızları ile izdivâc edenlerden tevellüd edecek evlatları Devlet-i Aliye reâyâsından ma'dûd olacağı yakînen bilinüp böylece razı olursa ona göre izdivâc eylemeleri ifade ve beyan olunmak hususu iki yüz altı senesi evâil-i Cemaziyelahir'inde konsolos nizâmını havî bâ-hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn mufassal ve meşrûh sudûr eden evâmir-i şerifemde mezkûr olmakla Rusyalu-yı mesfûrun izdivâc etmesi tarih-i mezkûrdan mukaddem olduğu ve tevellüd eden kızı dahi el-hâletü hâzihî iki yaşında sagîre idiği nefsü'l-emr ise ber-mûceb-i şurût-ı nizâm sagîre-i mezbûre müstemen farz ile babası mesfûra teslim olunmak ve eğer tarih-i nizâmdan sonra tezevvüc etmiş ise sagîre-i merkûmeye taarruz olunmamak ve firâren gelmiş olanlar dahi sahih Rusyalu oldukları ve şeref-i İslâm ile müşerref olmadıkları halde ber-mûceb-i şurût-ı ahitnâme-i hümayûn redd olunmak fermanım olmağın işbu emr-i şerifim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi Devlet-i Aliye-i dâimü'l-karârımla Rusya devleti miyânında mün'akid ve istidâr(?) olan şurût-ı muâhede ve müsâlemeye ve şurût-ı nizâm-ı mülke mugâyir hâlet vukû'una bir türlü rıza-yı mülûkânem olmadığı ve her halde mûceb ve muktezâsınca amel ve hareket olunarak te'yid-i şirâze-i müvâlât ve musâfâta ve istikrâr-ı şurût-ı nizâma ikdâm matlûb-ı hüsrevânem idüğü siz ki vezir-i müşâr ve mevlânâ ve defterdâr-ı mümâileyhimsiz, malumunuz oldukta ber-minvâl-i muharrer Rusyalu-yı mesfûrun izdivâc etmesi tarih-i mezkûreden mukaddem olduğu ve tevellüd eden mezbûre iki yaşında sagîre idüğü muvâfık-ı nefsü'l-emr olduğu halde ber-mûceb-i şurût-ı nizâm sagîre-i mezbûre müstemen farz ile babası Rusyalu-yı mesfûra teslim mübâderet eve eğer nizâm tarihinden sonra tezvîc etmiş ise sagîre-i mezbûreye mugâyir-i şurût-ı nizâm taarruzdan mücânebet ve ba'de-in'ikâd-ı musâlaha sahih Rusyaludan firâren gelmiş olanlar dahi general-i mümâileyh tarafından vârid olan komiser müvâcehesinde bi'l-istintâk içlerinde hüsn-i rızaları ile İslâm'ı kabul eyledikleri ikrarlarıyla tahakkuk edenlerin ahitnâme-i hümayûn şurûtu mûcibince redleri iktizâ etmemekle fakat tanassur üzere olan Rusyaluları ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn bilâ-te'hir ve lâ-teallül redd ü teslim ile icrâ-yı şurût-ı muâhede ve kat'-ı rişte-i münâzaaya mübâderet ve her halde ifâ-yı hukûk-ı hem-civârîye riâyet ve o makûle sahih Rusyalu ve tanassur üzere olup ber-mûceb-i şurût-ı muâhede redd ü teslim olanların isim ve miktar ve eşkâllerini mübeyyin defterini Der-aliyye'me tesyîre müsâraat eylesiniz. Şöyle ki bu vesile ile sahih Rusyalu değilken âharın tahrik ve idlâli ve kendüsünün talep ve ilhâhına mebnî tebdil-i hey'et ve tağyîr-i sûret ile Hotin ahalisinden ve Eflak ve Boğdan reâyâsından bir

neferinin adem-i dikkatinizden nâşi hilâf-ı rıza-yı aliyyem Rusyalu tarafına azimetine irâet-i ruhsat veyahut münâfi-i şurût-ı nizâm ve mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn ednâ [ve] nâ-mülâyim vaz' u hareket vukû'unu tecviz ile mazhar-ı 'ıkâb-ı elîm olmaktan be-gâyet hazer ve mübâadet eylemeniz bâbında; **Fî evâsıt-ı C sene 1213.**

[54-171]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından hâlâ İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya reâyâsından Anastasi Akolopolo(?) nâm tacir Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere kırk yük revgan-ı sâdeyi Rusya iskelelerinden Âsitane-i saadetime götürüp bu tarafta değer bahasıyla fûruht edemediklerinden Bahr-i Sefid ve Bursa cânibine irsâl murad eylediğinden bahisle mürûruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr memhûr arzuhaliyle istid'â ve bakkallar pazarbaşısı vekiline esnâfın mübâyaa eylemesi teklif olundukta revgan-ı sâdenin kesretinden ve matlûb eylediği bahaya mübâyaa etmeyeceklerini ifade eylediği beyanıyla Bahr-i Sefid ve Bursa cânibine imrârına ruhsat hususu menût-ı re'y-i sâmi idükte sen ki gümrük emini mümâileyhsin, i'lâm etmenle i'lâmın mûcibince mürûruna mümânaat olunmamak fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere [kırk] yük revgan-ı sâde ve Rusya memâliki mahsulâtı ve tacir-i mersûmun malı olduğu surette ber-minvâl-i muharrer Bahr-i Sefid ve Bursa'da bey' için bu cânibden nakline mühalefet olunmamak ve bu vesile ile ziyade veyahut memâlik-i mahrûsem hasilâtından olan revganın nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı muâhede mükerrer gümrük mutâlebesinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâsıt-ı C sene 1213.**

[54-172]

Bir sureti

Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Nizâm-ı cedid muktezâsından olduğuna binâen Santron ceziresi reâyâsından Nicola nâm zimmî reis râkib olduğu şehtiye tabir olunur bir kıt'a sefinesini Rusya bezirgânlarından Cani nâm tacir isticâr ve derûnuna ham sirke tahmil ve li-ecli't-ticâre Rusya bilâdına azimet murâd eylediğın mukaddemâ reis-i mesfûr bâ-arzuhal inhâ ve

yedine izni muhtevi emr-i şerif i'tâsını istid'â eyledikte husus-ı mezbûr nizâm-ı cedid şurûtu muktezâsınca tanzim ve kefile rapt ve hakikat-i keyfiyeti i'lâm eylemek üzere Tersâne-i Âmire'm ve gümrük eminlerine lede'l-havâle reis-i mesfûrun Anton veled-i Petro ve Yorgi veled-i Kostandi ve Manol veled-i Stavraki ve Anderia veled-i Anton ve Kostandi veled-i Yorgi ve Anton veled-i Kostandi ve Nicola veled-i Yorgo ve Nicola veled-i Manol ve Luca veled-i Petro ve Manol veled-i Anton ve Nikne veled-i Lkomi ve Yorgi veled-i Kostandi ve Anton veled-i Nicola ve Kostandi veled-i Yorgi ve Supetri veled-i Asiro ve Relnico veled-i Yorgi ve Potbato veled-i Dimitri ve Mehli veled-i Yorgo nâm 17 nefer reâyâ mellâhları olup reis-i mersûm ve mellâhları mesfûrûn âhar diyarda kalmayup yine avdet edeceklerine ve yedine verilen emr-i şerife ve resm-i raiyyete ve rızâya muhâlif harekette bulunmayacaklarına cezire-i mezbûre kocabaşısının Kebîr mührüyle memhûr Rûmiyyü'l-ibâre bir kıt'a kâğıt ibrâz ve irâet eylediklerini ve râkib olduğu sefine ve tamam mellâhlarıyla doğru Âsitâne-i Saadet'ime avdet eylemek şartıyla mellâhları mesfûrûn birbirlerine ve reis-i mesfûr cümlesine tekeffül eylediğini ve kezâlik reis-i mersûmun kendü nefesine dahi divanhâne tercümanına tâbi Aleksandri nâm zimmî kefil olduğunu ve gümrük defterlerine kaydolunduğu mûmâileyhimâ i'lâm etmeleriyle i'lâmları ve nizâm-ı cedîd şurûtu mûcibince amel ve hareket olunmak için 1211 senesi evâil-i Zilkade'sinde emr-i şerifim sâdır olmuş idi; el-hâletü hâzihî Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaөлçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde reis-i mersûm sefine-i merkûme ile Rusya iskelelerinden hîn-i avdetinde Rusyalu tacir-i mesfûr Cani yine sefine-i mezbûreyi isticâr ve derûnuna Tanyon iskelesinden ve Rusya memâliki mahsulü olmak üzere dört bin beş yüz keyl hinta ve seksen kantar revgan-ı sâde tahmil ve eğerçi Der-aliyye'me nakletmiş olup lakin hinta ve revgan-ı mezbûreyi Bahr-i Sefid cânibine imrâr murad eylediğin inhâ ve sefine-i merkûme hamûlesiyle Bahr-i Sefid cânibine nakl ve imrârına mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â ve liman nâzırını vekili marifetiyle sefine-i mezbûre yoklanup muâyene olundukta reis ve mellâhları şurût-ı emr-i âlîye muvâfik idüğü ve hamûlesi olan mârru'z-zikr dört bin beş yüz keyl hinta ile seksen kantar revgan-ı sâdeyi Rusyalu tacir-i mersûm Rusya memâliki mahsulâtından mübâyaa etmiş olmakla revgan-ı mezbûreyi mübâyaa etmek üzere Der-aliyye'de bakkallar pazarbaşısı vekiline ibrâm olundukta âlî baha matlûb eylediğinden esnâfın mübâyaa etmeyeceklerini cevap eylediğin dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühû i'lâm etmekle bu sene-i mübârekenin

feyz ü bereketine nazaran şimdiki halde havali-i merkûme hintasının bu tarafta lüzumu olmadığı beyanıyla hinta-i mezbûrenin dahi Bahr-i Sefid cânibine imrârı için divan-ı hümayûnum tarafından emr-i şerifim ısdârı hususu menût-ı re'y-i sâmi olduğunu ricâl-i Devlet-i Aliyye'mden Şıkk-ı sâlis ve Zahîre Nâzırı Mustafa Rasih dâme mecdühû i'lâm etmeğin vech-i meşrûh üzere mürûruna mûmânaat olunmamak fermanım olmağın imdi siz ki, mevlânâ ve sâir mûmâileyhimsiz Rusyalu tacir-i mesfûr Rusya memâliki mahsûlünden olmak üzere isticâr eylediği reis-i mersûm Nicolanın sefinesine tahmil eylediği mârru'z-zikr dört bin beş yüz keyl hinta ve seksen kantar revgan-ı sâdenin bu tarafta adem-i lüzumuna binâen taşra ihrâc eylemeyüp li-ecli'l-bey' Akdeniz tarafına nakl murâd eylediği cihetten ber-mûceb-i nizâm ol miktar hamûle ile sefine-i mezbûrenin Bahr-i Sefid tarafına mürûruna ruhsat verilmiş olduğu ma'lumunuz oldukta ber-minvâl-i muharrer sefine-i mezbûre ol miktar keyl hinta ve ol miktar kantar revgan-ı sâde hamûlesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda mu'tâd üzere yoklanup mademki eşya-yı merkûmeden mâ-'adâ sefine-i mezbûre derûnunda memnû'âttan bir nesne olmaya, hamûle-i mezbûrenin sefine-i mezkûre ile mürûruna mûmânaat olunmayup ve lâkin bu vesileyle bilâ-ferman sâir müstemem sefinesiyile ve reâyâ kayıklarıyla Boğaz'dan taşra bir habbe zahîre nakline irâet-i ruhsattan be-gayet tehâşi ve mücânebet eylemeniz bâbında; **Fî evâsıt-ı C sene 1213.**

[54-173]

Rusya reâyâsından ve Tanyon mütemekkinlerinden Georgio İnbitpa(?) ve yine mahall-i mezkûr mütemekkinlerinden Yoftiyo Dimitriyef Delais(?) ve yine mahall-i mezkûr mütemekkinlerinden Pavto Bonormanoli ve yine mahall-i mezkûr mütemekkinlerinden Georgio Valialo ve yine mahall-i mezkûr mütemekkinlerinden Dimitri Dehamano(?) nâm Rusyalu tacirler Der-aliyye'den alâ-tariki't-ticâre Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezireler ve sâir mahallere varup gelmeleri için ber-mu'tad başka başka yol emirleri yazılmışdır; **Fî evâsıt-ı B(?) sene 1213.**

[54-174]

Rusya kapudanlarından Panayi İnbitpa nâm kapudan altı bin keyl hinta ve Dimitri Kofoli(?) nâm kapudan üç bin beş yüz keyl hinta ve elli kantar havyar ve Geovani Salaka nâm kapudan beş bin keyl hinta ve on denk telatin ve Geovani Sefarda nâm kapudan beş bin keyl hinta ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefineleri ve Rusya memâliki mahsulâtı olmak üzere Der-aliyye'ye [azimet] murâd

etmeleriyle Bahr-i Sefid'e azimet etmelerine ber-mu'tad izni ve himayet ve sıyaneti havî başka başka evâmir-i aliye yazılmışdır; **Fî evâsıt-ı C sene 1213.**

[55-175]

Temini havî emr-i şerif dahi yazılmışdır.

Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr südde-i saadetime mühürlü arzuhal gönderüp Rusya kapudanlarından Georgio Asimin nâm kapudan cânib-i Devlet-i Aliyye'mden Rusya donanmasına irsâl olunan zehâyir ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid tarafına azimet murâd eylediğın inhâ ve şurût-ı muâhede muktezâsınca sefine-i merkûmenin hamûle-i mezkûresiyle mürûruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â etmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermanım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve dizdârân ve gümrük emini mümâileyhimsiz, kapudan-ı mersûm zehâyir hamûlesiyle mahmûl süvâr olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda yedine i'tâ olunan işbu izn-i sefine emr-i şerifime ba'de'n-nazar mademki ber-mûceb-i şurût-ı muâhede üç yüz akçe selamet resmini tamamen edâ ile ve sefine-i merkûm mellâhları arasında Devlet-i Aliyye'm reâyâsı olduğuna şüphe ârız olur ise yoklanup derûnunda reâyâ-yı Devlet-i Aliyye'm olmaya, mugâyir-i şurût-ı uhûd tevkîf ve te'hirden ve hamûlesi yoklanmaktan ve ziyade selamet akçesi ve sâir gûne vergü mutâlebesiyle teaddi olunmaktan mücânebet ve dostâne muâmele ibrâzıyla sâlimen imrârına mübâderet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i C sene 1213.**

[55-176]

Bir sureti

Geovanni Melisi(?) nâm kapudana ber-vech-i muharrer

[55-177]

Bir sureti

Konstantin Gaverita nâm kapudana ber-vech-i muharrer

[55-178]

Bir sureti

Stefailo(?) nâm kapudana ber-vech-i muharrer

[55-179]

Rusya reâyâsından ve Tanyon mütemekkinlerinden Diamandi Kacari ve yine Tanyon mütemekkinlerinden Nicoli Fangilari nâm tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezâyir ve sâir mahallere ve yine Rusya reâyâsından ve Tebezna(?) mütemekkinlerinden Tbekforo Ananasi nâm tacir Der-aliyye'den li-ecli't-ticâre İzmir'e ve Rumeli'de vâki bazı mahallere ve yine Tebezna mütemekkinlerinden Alfesi Acnanai(?) nâm tacir li-ecli't-ticâre Dersaadet'ten berren re's-i hududa varup gelmek üzere ber-mu'tâd yol emirleri yazılmışdır; **Fî evâhir-i C sene 1213.**

[55-180]

Rusya kapudanlarından Sibrokra Nicopolo nâm kapudan altı yüz kırk kantar âhen-i ham ve iki bin beş yüz keyl hinta ve otuz iki parça muşamma'lı bez ve yirmi beş adet deri ve Sprogla nâm kapudan beş bin keyl hinta ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefineleri ve Rusya memâliki mahsulâtı olmak üzere Der-aliyye ['ye] vürûd ve bilâ-tahliye Bahr-i Sefid'e azimet etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine ve temini havî evâmir-i aliyye yazılmışdır; **Fî evâhir-i C sene 1213.**

[55-181]

Bahr-i Sefid sevâhili ve cezâyirinde vâki vüzerâ-yı izâm [dâme] iclâlühüme ve ve Cezâyir-i garb ve Tunus ve Trablusgarb Beylerbeyileri dâme ikbâlühüme ve sevâhil-i cezâyir-i merkûmenin kuzât ve nüvvâbına ve dizdârân ve iskele eminleri ve mütesellimler ve voyvodalar ve sâir zabitân ve Devlet-i Aliyye'min Bahr-i Sefid'de geşt ü güzâr eden sefâyin kapudanlarıyla zikrolunan Garb ocaklarının korsan sefâyini kapudanlarına hüküm ki,

Memâlik-i Osmaniye'ye Rusya bayrağı altında gelen gemileri ve sefineleri kabul ve sıyanet ve himayet eylemek üzere [emniyet-i] kâmile ile avd ü inhıraflarını tecviz etmek Devlet-i Aliyye'den taahhüt olunur ve eğer edevât ve eşyalarından bir şeyi alınur ise âdemlerin ve eşyanın buldurulmasına derece-i imkânda olan sa'y u ihtimâm olunacağından gayrı ibret olacak vech üzere bu gûne ef'âle mütecâsir olanların her ne rutbeden olur ise dahi cezaları icrâ oluna; ve ticaret maddesi tarafeyn hüsn-i ittifâkının

habl-i metîn ve rehîn-i aslîsi olduğu Devlet-i Osmaniye Rusya devletiyle bu vechile musafât ve müvalâtını tecviz kılıp safvetini izhâr için devleteyn reâyâları beyinde ticaretini bilâ-mümânaat emnen ve sâlimen icrâ ve tarafeyn-i müttefikaynın vech-i ehven üzere mütezâyid olmasına talip olduğuna binâen devlet-i Rusya ile mün'akid olan ticaret muâhedesinde Cezâyir ve Tunus ve Trablusgarb ocaklarına dair altmış birinci maddesinde işbu madde ile düstûru'l-amel itibar eder Rusya reâyâlarından biri Cezayir ve Tunus ve Trablusgarb ocakları korsanlarına müsadif olup bunlardan seby ü istirkâk olunur ise veyahut zikrolunan korsanlar Rusya tüccarının sefinesini veyahut malını alurlar ise Devlet-i Aliyye zikrolunan ocakların üzerinde olan iktidârını i'mâl ile bu vechile esir olunmuş sefinelerini ve emvâl ve eşya-yı mağsûbelerini ashâbına istirdâd ve lazım gelen zarar ve hasarlarını tahsil ettire; ve Devlet-i Aliyye tarafından verilen fermanlar Cezayir ve Tunus ve Trablusgarb ocakları tarafından icrâ olunmadığı haberi ve derûnunda ba'de't-tahkik ... Rusya elçisi veyahut maslahatgüzârı tarafından Der-aliyye'de tahrîran inhâ olundukta ol tarihten iki ay itibariyle veyahut mümkün olur ise dahi mukaddem hazine-i hümayûndan tazmin ve terazi hususuna Devlet-i Aliyye taahhüt eder deyü Rusyalu'ya i'tâ olunan ahitnâme-i hümayûnda munderic olmaktan nâşi bu defa Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği arzuhalinde Rusya tüccar kapudanlarından Maronadi Kataro(?) tabir olunur râkib olduğu bir kıt'a sefinesiyle Françelü'nün yedinde istihfâz olunan Kefalonya ceziresinden bâdbân-küşâ-yı hareket ve doğru Âsitane-i saadetime azimet murad eylediğin inhâ ve Mağrib ocakları korsanlarından ve sâirden ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn sefine-i merkûmenin teminini hâvi siz ki vüzerâ-yı müşâr ve sâir mümâileyhimsiz, size hitâben emr-i şerifim sudurunu tahrir ve istid'â etmekle ahitnâme-i hümayûn şurûtu mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi Devlet-i Aliyye-i ebed-kıyâmımla Rusya devleti beyinde in'ikâd-pezîr olan şerâit-i hüsn-i müvalât ve musafâtın takviye ve istikrârı tarafeynden matlûb olmaktan nâşi beyne'd-devleteyn tezâyüd-i safvet ve muhâdenet hususuna kemâl-i takayyüd ve ihtimâm olunmak ehem olduğu ve mugâyir-i merâsim-i müsâleme hâlât hudûsüne kat'an rızâ-yı müsâlemet-irtizâyı şehinşahânem olmadığı ve sahih Rusya ticcar sefinelerinin rûy-ı deryâda ber-mûceb-i şurût-ı ahûd himayet sıyanetleri ve min-küllî'l-vücûh temin-i vesâilinin istihsâli müstelzim idüğü ve maazallâhü teâlâ sahih Rusya tüccar sefinelerinden birisine zikrolunan korsanlardan taarruz ve hasarât vâki olmak lazım gelürse Devlet-i Aliyye

tüccar sefinelerine vâki olmuş gibi addolunacağı siz ki, vüzerâ-yı müşâr ve mîr-i mirân ve mevlânâ ve sâir mümâileyhimsiz; malumunuz oldukça ber-minvâl-i muharrer Rusya kapudanı mersûmun süvâr olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle mahall-i merkûmeden hareket ve azimetinden rûy-ı deryâda Mağrib ocaklarının korsan sefinelerine ... ve Devlet-i aliyyem sefâyininden birine tesadüf eyledikte ve muhalif hevâ veyahut hasbe'l-iktizâ memâlik-i mahrûsemde vâki mahallerin ve husûsan Mağrib iskelelerinin birine yanaşup hîn-i meksinde ber-muktezâ-yı safvet ve müvalât himayet [ve] sıyanet olunup sefine-i merkûmeye ve hamûle ve âdemlerine ahitnâme-i hümayûna mugâyir tarafınızdan ve taht-ı hükümetinizde olan kimesneler câniblerinden ve zikrolunan ocaklar sefineleri taraflarından itâle-i dest-i taarruz ve taaddi ve isâl-i zarar ve hasârete zinhar ve zinhar tasaddi olunmayup muamele-i dostâne ibrâzına mübâderet ve lede'l-hâce lazım gelen muavenet icrâ birle emniyet ve selametle azimeti esbâbının istikmâline ikdâm ve dikkat ve siz ki zikrolunan Mağrib ocaklarının ve Devlet-i Aliyye'me tâbi sefinelerin kapudan ve rüesâları mümâileyhimsiz, Rusya kapudanı mersûm sefine-i mezkûresiyle rûy-ı deryâda her kangınıza tesadüf ederse kendüsüne ve sefinesine ve hamûlesine ve âdemlerine beyne'd-devleteyn mer'î tutulan şerâit-ı uhûda mugâyir ve mümânaat bir gûne taarruz olunmayup dostâne muamele izhariyla emnen ve sâlimen imrârı hususuna mübaderet ve miktar-ı zerre ferman-ı hümayûnumun hilâfi vaz' u hareket vukû'unu tecvizden ittikâ ve mübâadet eylemeniz bâbında. **Fî evâsıt-ı C sene 1213.**

[56-182]

Rusya reâyâsından ve Nahcivan mütemekkinlerinden Magırdış Nanblof ve zevcesi Henon ve kızı Geromeri ve anası Marina ve mütesellimleri Ana nâm beş nefer ve yine Nahcivan mütemekkinlerinden Girfor Cohaikoff ve zevcesi Faiana ve oğlu İkarof ve İbrahim Nifogos ve zevcesi Marta nâm beş nefer ve yine Nahcivan mütemekkinlerinden Michaeli Hasinotof ve zevcesi Haticada ve oğlu Girfor ve Manabogar ve Fenarfahraşi(?) nâm beş nefer Rusyalular alâ-tariki'z-ziyâre Dersaadet'ten Kudüs-i Şerif'e ve sâir şâyeste-i ziyâret olan mahallere varup gelmeleri için ber-mu'tad yol emirleri yazılmışdır; **Fî evâhir-i Ş(?) sene 1213.**

[56-183]

Rusya reâyâsından ve Tebezna mütemekkinlerinden İvan Michailof(?) nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den İzmir'e ve Rumeli'de vâki bazı

mahallere ve ondan re's-i hududa varup gelmek üzere ber-mu'tad yol hükmü; **Fî evâhir C sene 1213.**

[56-184]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından hâlâ İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a memhûr arzuhalinde Rusya reâyâsından Kivorof Agalikof nâm tacir Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere altmış yük revgan-ı sâde ve Rusya iskelelerinden eğerçi Âsitane-i Aliyye'me getirüp bu tarafta değer bahasıyla fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsâl murad eylediğın inhâ ve şurût-ı muâhede üzere Bahr-i Sefid cânibine mürûruna mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â eylediği ecilden tacir-i mersûmun Rusya diyarından getürdükleri mârru'z-zikr ol miktar kantar revgan-ı sâdeyi bakkallar esnâfi pazarbaşısı mübâyaası için sual olundukta âlî baha matlûb eylediğinden esnâfa el vermeyeceği cevap verdikleri beyanıyla Bahr-i Sefid cânibine imrârı hususuna ruhsat menût-ı re'y-i sâmi idiğın sen ki gümrük emini mûmâileyhsin i'lâm etmenle i'lâmın mûcibince mürûruna ruhsat verilmek fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere ol miktar revgan-ı sâde Rusya memâliki mahsulâtı ve tacir-i mersûmun malı idüğü muvâfik-ı nefsu'l-emre mutâbık olduğı halde ber-vech-i meşrûh bey' ecli için Bahr-i Sefid imrârı hususuna mûmânaat olunmamak ve bu vesile ile ziyade veyahut memâlik-i mahrûsem hasılâtından olan revgan-ı sâdenin nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı muâhede mükerrer gümrük mutâlebesinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i C sene 1213.**

[56-185]

İslimye kazası nâibine hüküm ki,

İngiltere taifesinin cümleden ziyade hakkında müsaade olunageldiğine binâen bunun(?) bu misillü bi'l-müsavât Rusya taifesi dahi Devlet-i Aliyye memâlikinde itibar olunmak vâcib olmakla Devlet-i Aliyye gerek zikrolunan ve gerek sâir müstemem mülk haklarına icrâ olunan cümle Müslüman ve reâyâyı Rusya reâyâları hakkına dahi icrâ ve riayet eylemesini işbu madde ile müteahhid olur deyü Rusyalu'ya i'tâ olunan ticaret muâhedesinin on yedinci maddesinde ve İngiltere tüccarının bir kimesne üzerinde olan

hakkı dava ve şer‘le mübâşir marifetiyle tahsil olundukta tahsil olunan akçeden mahkemelerde verildiği üzere yüzde iki akçe mübâşire ve çavuşa resm verilüp ziyade bir akçe ve bir habbe talep olunmaya deyü İngilterelü’ye verilen ahitnâme-i hümayûnda münderic ve mestûr olduğuna binâen Rusya reâyâsından Novak Fostisch(?) nâm tacir İslimye’de mütemekkin ma‘lûmü’l-ism bir nefer zimmîden bu esnâda üç yüz altmış altı kuruşluk emtia iddia ve şer‘le üzerine hükm ü tahsil olundukta ber-mûceb-i ahitname-i hümayûn hükmolunan akçeden yüzde iki resm vermeye razı iken sen ki mevlânâ-yı mümâileyhsin, ahitnâme-i hümayûn mûcibince almaya adem-i kanâat ve mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn yüz kuruşta on kuruş iddia ve ziyade olarak yirmi dört kuruş on bir para ahz etmiş olduğunu beyan birle ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn emr-i şerifim sudurunu Rusya devletinin Der-aliyye’nde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi’l-hayr sūdde-i saadetime memhûr arzuhaliyle istid‘â etmekten nâşi ahitnâme-i hümayûn mûcibince meblağ-ı mezbûrun istirdâdı fermanım olmağın imdi, bâlâda beyan olunan şurût-ı muâhedenin mûceb [ü] muktezâsıyla amel ve hareket olunmak mültezim idüğü ve hilâf-ı ahitnâme-i hümayûn hâlât vukû‘una bir vechile rızayı aliyem olmadığı malûmun oldukta ber-minvâl-i muharrer sahih Rusyalu tacir-i mersûmun şer‘le tahsil olunan mârru’z-zikr akçeden ahitnâme-i hümayûndan ziyade olarak aldığı meblağ her ne ise ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn bi-eyyi-hâl tacir-i mersûma redd ü teslime mübâderet ve fimâ-ba’d mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn ziyade resm mutâlebe ve ahzından hazer ve mûcânebet eylemen bâbında; **Fî evâhir-i C sene 1213.**

[57-186]

Rusya reâyâsından ve Rido mütemekkinlerinden Benaponi Dimitriyef ve Kerson mütemekkinlerinden Antonio Foki nâm tacir Der-aliyye’sen li-ecli’t-ticâre Bahr-i Sefid’de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere ve Nahcivan mütemekkinlerinden Avalis Ahalişhef(?) nâm tacir bir nefer müstemen hizmetkârıyla alâ-tariki’t-ticâre Anadolu’da vâki bazı mahallere ve ondan re’s-i hududa ve Rusya reâyâsından İvan Brestifon ve Garifor Biorikin ve Vasili Bograkof(?) nâm Rusyalu tacirler bir nefer müstemen hizmetkârıyla alâ-tariki’t-ticâre berren Eflak ve Boğdan tarikiyle Der-aliyye’den re’s-i hududa varup gelmek üzere ber-mu‘tâd başka başka yol emirleri yazılmışdır; **Fî evâhir-i C sene 1213.**

[57-187]

Rusya reâyâsından ve Nahcivan mütemekkinlerinden Girfor Hafşarsof(?) nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Ünye'ye ve ondan re's-i hududa varup gelmek üzere ber-mu'tâd yol hükmü yazılmışdır.

Rusya kapudanlarından Teodor Vespani(?) nâm kapudan hamûleden tehî râkib olduğu bir kıt'a tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid'e azimet murâd etmekle ber-mu'tâd izn-i sefine ve emniyeti havî emr-i âlî yazılmışdır; **fi evâhir-i C sene 1213.**

[57-188]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İzmir muhafazasına memûr Kara Osmanzâde el-Hac Hüseyin ve İzmir'de olan Fransa emvâlinin zaptına mukaddemce mübâşir tayin olunan Mîr Süleyman dâme mecdühûye ve İzmir kazası nâibine hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadet-karârıma takdim eylediği bir kıt'a memhûr takrir kâğıdı mefhûmunda Rusya reâyâsından medine-i İzmir'de mukim Bafikonba(?) nâm tacir medine-i merkûmede Françelü'ye tâbi Aci Manoli(?) nâm zimmîden ma'lûmü'l-miktar ve'l-ecnâs meyve-i huşk iştirâ ve akçesini peşin i'tâ edüp Taygan iskelesine nakl için Batna Salomon(?) nâm Rusya kapudanının sefinesini isticâr ve meyve-i mezkûrun bir miktarını mesfûr Aci Manoli'nin mahzeni temhîr olundukta mahzen-i mezbûrda tacir-i mersûmun gayr-ez-tekmil kusûr meyvesi kalmayup meyve-i mezkûrun tacir-i mersûm peşin akçesi verilmiş mal sahih olduğunu sikât-ı Müslimîn şahadetleriyle isbâta muktedir idüğünü İzmir'de mukim Rusya konsolosu vekili sen ki Kara Osmanzâde mümâileyhsin sana her ne kadar ... eylemiş ise sahi bu makûle mevâdda tarafına emr-i âlî vürûd etmedikçe bu gûne harekete cesaret edemeyeceğini iş'âr ve cevâp verdiğini ve meyve-i mezkûrun peşin akçesi verilmiş rusyalu'nun sahih malı olup bu hususta ... şüphesi olmadığını beyan birle meyve-i mezkûrun mesfûr Manoli'nin mahzeninden ihrâc ve tacir-i mersûma teslim olunmak için emr-i şerifim i'tâsını tahrir ve istid'â ve husus-ı mezbûr bi'l-fasldivan-ı hümayûnda çavuşbaşı olup Fransalu emvâli tahririne memûr Osman dâme mecdühûya lede'l-havâle husus-ı mezbûr mahallinde marifet-i şer' ve siz ki Kara Osmanzâde ve mübâşir-i mümâileyhimâsız marifetiniz ile rü'yet olunup madde-i mezbûr elçi-i mümâileyhin inhâsı üzere meyve-i mezbûr tacir-i mersûmun peşin akçesi verilmiş sahih malı ise teslim ve keyfiyeti bi'l-iştirâk Der'aliyye'me ifade etmeniz bâbında size hitâben emr-i şerifim sudurunu i'lâm etmekle siz ki

mümâileyhimâsız i‘lâmınız mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi keyfiyet ma‘lûmunuz oldukta ber-vech-i meşrûh husus-ı mezbûru mahallinde marifetiniz ve marifet-i şer‘le rü‘yet ve meyve-i mezbûr elçi-i mümâileyhin inhâsı üzere tacir-i mersûmun peşin akçesi verilmiş sahih malı ise teslim birle keyfiyeti bi’l-iştirâk Der‘aliyye’me tahrir ve iş‘âra mübâderet ve hilâfı vaz‘ u hâlât vukû‘unu tecvizden ittikâ ve mübâadet etmeniz bâbında; **Fî evâil-i B sene 1213.**

[57-189]

Rusya kapudanlarından Nicolo Forfo(?) nâm kapudan yedi bin keyl hınta mahmûl râkib olduğu bir kıt‘a Rusya tüccar sefinesi ve Rusya memâlikî mahsûlü olmak üzere Der‘aliyye’ye vürûd ve bilâ-tahliye Bahr-i Sefid’e azimet etmekle ber-mu‘tâd izni i sefine ve himâyeti havî emr-i âlî yazılmışdır; **Evâil-i B sene 1213.**

[57-190]

Rusya reâyâsından ve Odessa mütemekkinlerinden Hristo Dolorafnopolu(?) ve yine Rusya reâyâsından ve Taygan mütemekkinlerinden Ptaboni Garimani ve yine Taygan mütemekkinlerinden Panaboni asoni ve yine Taygan mütemekkinlerinden Polimaroni(?) ve yine Taygan mütemekkinlerinden Anastasio(?) nâm Rusyalu tacir tacir alâ-tariki’t-ticâre Der-aliyye’den Bahr-i Sefid’de vâki bazı cezire ve sâir mahallere varup gelmek murâd etmeleriyle ber-mu‘tâd yol hükmü yazılmışdır; **Fî evâil-i C sene 1213.**

[57-191]

Rusya reâyâsından ve Taygan mütemekkinlerinden Alia Papadopolu ve yine Rusya reâyâsından ve Taorido mütemekkinlerinden Balikavadiya(?) ve yine Taorido mütemekkinlerinden Spiro Paringo nâm Rusyalu tacir alâ-tariki’t-ticâre Der-aliyye’den Bahr-i Sefid’de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmek üzere ber-mu‘tâd emirleri başka başka yazılmışdır; **Fî evâsıt-ı B sene 1213.**

[58-192]

Gelibolu nâibine ve gümrük emini ve sâir zabıtâna hüküm ki,

Eğer şiddet-i fırtınada gemileri kumsal olan bir sığ yere veyahut sevâhil-i deryâyâya ilkâ olunur ise valiler ve kadılar ve sâir zabıtân onlara iânet ve kazazede olan sefineden halâs bulan bi’l-cümle emvâl ve eşyâları onlara bilâ-muhalefetin redd ü teslim

eyleyeler deyü beyne'd-devleteyn mün'akid olan ticaret muâhededinde munderic olduğuna binâen bu defa Rusya devletinin Der'aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadet-karârıma takdim eylediği arzuhalinde Rusya reâyâsından Argiri Yvanzogran nâm tacir bu esnâda yirmi beş sagîr denk penbeli Tireli Ali nâm reisin sefinesine İzmir'den tahmil ve sefine-i mezbûre Âsitane-i Saadet'ime gelür iken esnâ-yı râhta Gelibolu kurbünde karaya düşüp fenâ-pezîr olduğu beyanıyla Rusyalu-yı mersûmun gark olunan emria-i merkûmesinden hilâf-ı ahitnâme-i hümayûn resm mutâlebe olunmayarak tahlis ve kabzına memûra teslime mübâderet ve ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn amel ve hareket olunmak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â etmekle ahitnâme-i hümayûn mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi siz ki mevlânâ-yı mûmâileyhimsiz, mahall-i mersûmda karaya düşüp fenâ-pezîr olan sefine-i mezbûre derûnunda olan tacir-i mersûmun eşyâ-yı mağrûkasının ihrâcına ahitnâme-i hümayûn mûcibince tarafınızdan iânet olunması matlûb idüğü malumunuz oldukta ber-minvâl-i muharrer eşyâ-yı mağrûkası taşra ihrâc ve teslimi hususuna ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn lazım gelen iânetin icrâsına mübâderet ve hilâf-ı emr ve mugâyir-i şurût-ı ahitnâme-i hümayûn vaz' u halât vukû'unu tecvizden ittikâ ve mücânebet eylemeniz bâbında; **Fî evâil-i B sene 1213.**

[58-193]

Bir sureti

Rusya reâyâsından Blasaraki nâm tacirin dahi sefine-i mezkûre derûnunda ... yirmi yedi çuval penbe için ber-vech-i meşrûh

[58-194]

Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Nizâm-ı cedid muktezâsından olduğuna binâen Bendek(?) karyesi reâyâsından Manol nâm zimmî reis râkib olduğu bir kıt'a sefinesini Rusya tüccarından Anastas Blasarai(?) nâm tacir isticâr ve derûnuna meyve-i huşk tahmil ve li-ecli't-ticâre Rusya bilâdına azimet murâd eylediğın mukaddemâ reis-i mesfûr bâ-arzuhal inhâ ve yedine izni muhtevi emr-i şerif i'tâsını istid'â eyledikte husus-ı mezbûr nizâm-ı cedid şurûtu mûcibince tanzim ve kefile rapt ve hakikat-i keyfiyeti i'lâm eylemek üzere Tersâne-i

Âmire'm ve gümrük eminlerine lede'l-havâle reis-i mersûmun Francoli veled-i Disfari [ve] Aleksi veled-i Anaştaş ve Kostandi veled-i Gobernoso ve Yorgi veled-i Nicola ve Andorli veled-i Yorgi ve Yani veled-i Kostandi ve Yorgi veled-i Todori ve Yorgaki veled-i Panayiod ve Kosti veled-i Anaştaş(?) nâm dokuz nefer reâyâ mellâhları olup reis-i mersûm ve mellâhları mesfûrûn âhar diyarda kalmayup yine avdet edeceklerine ve yedine verilen emr-i şerife ve resm-i raiyyete ve rızâyâ muhâlif harekette bulunmayacaklarına karye-i mezbûre kocabaşısının Kebîr mührüyle memhûr Rûmiyyü'l-ibâre bir kıt'a kâğıt ibrâz ve irâet eylediğini ve râkib olduğu sefine ve tamam mellâhlarıyla doğru Âsitâne-i Saadet'ime avdet eylemek şartıyla mellâhları mesfûrûn birbirlerine ve reis-i mersûm cümlesine tekeffül eylediklerini ve kezâlik reis-i mersûm kendü nefesine dahi Âsitane-i Aliyye'mde Galata'da havyarcı hanında mütemekkin tüccardan havyarcı Eşkirozlu Yani veled-i Dimitri nâm tacir kefil olduğunu ve gümrük defterlerine kaydolunduğu mümâileyhimâ i'lâm etmeleriyle i'lâmı ve nizâm-ı cedîd şurûtu mûcibince amel ve hareket olunmak için 1212 senesi evâil-i Zilkade'sinde emr-i şerifim sâdır olmuş idi; el-hâletü hâzihî Der-aliyye'mde mukîm Rusya devletinin ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın sütte-i saadetime takdim eylediği arzuhalinde reis-i mersûm sefine-i merkûme ile Rusya iskelelerinden hîn-i avdetinde Rusyalu tacir-i mersûm yine sefine-i mezkûmeyi isticâr ve derûnuna odeda(?) tabir olunur Rusya iskelesinden ve Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere bin keyl hinta tahmil ve eğerçi Der-aliyye'me nakletmiş olup lakin Der-aliyye'mde fûruhtu mümkün olmadığı beyanıyla Boğaz hisarları dâhilinde vâki mahallerde fûruht eylemek üzere imrârına ruhsatı havî emr-i şerifim sudurunu tahrir ve istid'â ve reis-i mesfûr zikrolunan Rusya iskelelerinden hamûle-i mezkûresiyle Âsitane-i saadetime hîn-i vürûdundan liman nâzırı vekili marifetiyle sefinesi yoklanup muâyene olundukta mellâh neferâtının kayd u eşkâllerine mutabık ve şurût-ı mer'iyeye muvafık idiğin dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühû i'lâm etmekle ol havalı hintasının şimdiki halde lüzumu olmadığından bahisle mahall-i mezkûrda fûruht eylemek üzere imrârı için divan-ı hümayûnum tarafından emr-i şerifim ısdârı menût-ı re'y-i sâmi idüğün Şikk-ı sâlis ve Zahîre Nâzırı Mustafa Rasih dâme mecdühû i'lâm eylediğine binâen i'lâmı mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi siz ki, mevlânâ ve sâir mümâileyhimsiz Rusyalu tacir-i mersûm isticâr etmiş olduğu reis-i mersûmun mârru'z-zikr sefinesine Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere tahmil eylediği sâbıku'l-beyân bin keyl hintayı bu tarafta

füruht edemediğine binâen taşra ihrâc eylemeyüp li-ecli'l-bey' Akdeniz tarafına nakl murâd eylediği cihetten ber-mûceb-i şurût-ı nizâm ol miktar keyl hinta hamûlesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda mu'tâd üzere yoklanup mademki ol miktar keyl hinta hamûleden mâ-'adâ sefine-i mezbûre derûnunda memnû'âttan bir nesne olmaya, ol miktar keyl hintanın sefine-i mezbûre ile mürûruna mûmânaat olunmayup ve lâkin bu vesileyle bilâ-ferman sâir müstemen sefinesiyle ve reâyâ kayıklarıyla Boğaz'dan taşra bir habbe zahîre nakline irâet-i ruhsattan be-gayet tehâşi ve mücânebet eylemeniz bâbında; **Fî evâil-i B sene 1213.**

[58-195]

Rusya kapudaşarından Geozie Antonio(?) nâm kapudan üç yüz kantar tuzlu balık ve beş re's bârgir ve Gerasimo Falika(?) nâm kapudan iki bin keyl hinta ve Gerasimo Pana(?) nâm kapudan dört bin keyl hinta ve Georgio Agadimo(?) nâm kapudan bin keyl hinta ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefineleriyle Rusya memâliki mahsulâtıyla Der-aliyye'ye vürûd ve bilâ-tahliye Bahr-i Sefid'e azimet etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine ve himayet ve sıyaneti havî başka başka evâmir-i aliye yazılmışdır; **Evâsıt-ı B sene 1213.**

[58-196]

Rusya kapudanlarından Panaima Kondori nâm kapudan râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesi ve [Rusya] memâliki mahsulü olmak üzere iki bin keyl hinta ile Der-aliyye'ye vürûd ve bilâ-tahliye Bahr-i Sefid'e azimet murâd etmekle ber-mu'tâd izn-i sefine ve himayeti havî emr-i âlî yazılmışdır; **Evâsıt-ı B sene 1213.**

[59-197]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İzmir muhafızı Kara Osmanzâde el-Hac Hüseyin ve Françe emvâline memûr Süleyman dâme mecdühümâya ve İzmir nâibine hüküm ki,

Rusya reâyâsından medîne-i İzmir'de mukim Balaiomarco(?) nâm tacir yine medîne-i merkûme mütemekkinlerinden Nicola Mosabini(?) nâm Françelü zimmetinde geçen eylülün yirmi altıncı günü tarihiyle müverrah bir kıt'a temessük mûcibince iki bin beş yüz kuruş alacak hakkı olup muahharan ısdâr ve irsâl olunan emr-i âliye binâen Françelü-yi mesfûrun emvâl ve eşyası zapt olundukta İzmir'de mukim Rusya konsolosu vekili Rusyalu tacir-i mersûmun alacağı olan mârru'z-zikr iki bin beş yüz kuruş

Françelü emvali zaptına memûr mübâşirden talep eyledikte bu makûle mevâd için taraf-ı Devlet-i Aliyye'ye müracaat olunmak iktizâ eylediğini ifade etmiş olduğu beyanıyla ber-vech-i muharrer Rusyalu tacir-i mersûmun matlûbu olan meblağ-ı mezbûru ber-mantûk-ı temessük Françelü-yi mesfûrun emvâlinden tamamen edâ ve teslim ettirilmek üzere emr-i şerif sudurunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr bir kıt'a memhûr arzuhalinde tahrir ve istid'â ve İzmir'de olan Françelü ve tevâbilerinin emvâl ve eşyaları mahallinde marifet-i şer' ve mümâileyh Kara Osmanzâde ve âmedî kalfasından Ahmed Rıza zîde mecdğhû marifetiyle tahrir olunup bu defa vürûd eden mümzâ müfredât defterinin içinde mesfûr Nicola Mosabini(?) nâm Françelü'nün emvâlş ve eşyâ ve düyûnuna dair bir nesne muharrer olmamakla husus-ı emzbûr siz ki Kara Osmanzâde ve bu defa mübâşir tayin olunan kapucubaşı mümâileyhimâsız, marifetiniz ve marifet-i şer'le mahallinde gereği gibi suâl ve tahkik olunarak keyfiyet alâ-vukû'ihî Der-aliyye'me tahrir ve ifade olunmak üzere isti'lâmı havî emr-i şerifim suduru i'tâsını hâlâ divan-ı hümayûnum çavuşbaşı olup Fransalu emvâli tahririne memûr Osman dâme mecdühû bâ-takrir ifade etmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermanım olmağın imdi husus-ı mezbûrun sıhhat ve hakikati matlûb-ı mülûkânem idüğü malumunuz oldukta ber-minvâl-i muharrer madde-i mezkûru gereği gibi suâl ve tahkik birle şekk ü şüpheden ârî vechile Der-aliyye'me tahrir ve ifhâma mübâderet ve taharri ve tahkikte kusur eylemekten ve vâkı'ın hilâfı kaleme alınmaktan ittikâ ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâsıt-ı B sene 1213.**

[59-198]

İzmir kazası nâibine hüküm ki,

Rusya devletinin Âsitane-i devlet-âşiyânemde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği memhûr arzuhalinde İzmir'de mütemekkin Rusya konsolosu vekili ve tercüman ve tüccar ve sâir âdemlerinin ve İzmir iskelesine tevârüd eden sefâyinin mellâhlarının kifâf-ı nefsleri için francala ve peksimet tabh olunmak için düvel-i sâireye tayin olunduğu üzere müceddeden bir adet fırın küşâdına ruhsatı havî emr-i şerifim sudurunu istid'â ve divan-ı hümayûnumda mahfûz kuyûdu tetebbu ettirildikte İzmir'de mukim Prusya konsolosu ve tüccar ve sâir müstemen âdemlerinin kifâf-ı nefsleri için ekmek tabh olunmak üzere İsvaçlü'ye tayin olunduğu üzere mahdûd(?) mersûmlara dahi bir fırın küşâdına ruhsatı

havî emr-i şerifim verildiği mestûr ve mukayyed olduğuna binâen emsâline kıyâsen vech-i meşrûh yalnız bir adet francala fırınının küşâdı fermanım olmağın imdi medine-i mezkûrede ancak Rusya konsolosuna ... ile bir bâb francala fırınının ruhsat verildiği ve bir adet fırından küşâd olduğuna rızâ-yı aliyyem olmadığı sen ki mevlânâ-yı mümâileyhsin malûmun oldukça ber-vech-i muharrer Rusya konsolosuna tahsîsan yalnız bir adet fırının küşâdına mümânaat olunmamak ve bu vesile ile ziyade fırın küşâdına ve emr-i şerifime ve nizâm-ı beldeye münâfi hâlet vukû'unu irâet-i ruhsattan tevakkî ve mübâadet olunmak bâbında; **Fî evâsıt-ı B sene 1213.**

[59-199]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İzmir muhafızı Kara Osmanzâde el-Hac Hüseyin ve yine dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından olup İzmir'de Françe emvâline memûr Mîr Süleyman dâme mecdühümâyâ ve İzmir kazası nâibine hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın bu defa südde-i saadet-karârına takdime eylediği bir kıt'a takriri mefhûmunda Devlet-i Aliyye'mle Rusya devleti beyninde derkâr olan müsâleme ve vifâk mübeddel-i muhâsime ve ... olur ise cânibeynin memâlikinde ticaret eden devleteyn reâyâları vukû'-ı muhâsime tarihinden altı ay müddete dek emtia ve eşya ve mâ-meleklerini fûruht ve cümle mallarıyla bilâ-muhâlefetin vatanlarının hududu dâhiline avd ü insırâfa me'zun kılınup tarafeynden temin ve himayet olunalar ve iktizâ eden muâvenet ve himayetlerinde cânibeynden tecvîz-i kusur olunmaya deyü ticaret muâhedesinin yetmiş beşinci maddesinde mestûr olup ancak sefer-i sâbık vukû'unda cânib-i Devlet-i Aliyye husus-ı mezbûr icrâ olunamadığına binâen fi'l-asl Ejderhan ahâlisinden olup sefer zuhurundan mukaddem medîne-i İzmir'de ticaretle mukim olan Avans veled-i İsaye(?) ve iki nefer karındaşları Arokil ve Toma(?) nâm sahih Rusyalular ol esnâda selâmetleri hususuna meblağ-ı vâfire sarf eylediklerinden sonra tahsil-i emniyet ve selâmetleri için biri Françe beratı ve diğer iki neferi hizmetkâr fermanlarını ahz ve bu vechile üçü dahi tûl-i müddet-i seferde Françe himayesinde olduklarından ba'de'l-musâlaha himâye-i asliye-i tebaiyyelerine kemâ-fi's-sâbık dâhil olmak iktizâ edüp lakin bazı mûlahazaya mebnî beyne'd-devleteyn yeni baştan muharebe iâdesi olacağını gerek Françelü ve gerek muîn ve tarafgîrleri olan sâir bedhâhân ânen fe-ânen neşr u tervîcden hâlî oldukları hasebiyle Rusyalu-yı mesfûrdan

tevahhuşu zâhib olduklarından Françe himayesine hod-be-hod terk edemeyüp bâis-i te'hir olur o makûle hâlâta binâen Rusya himâyesine rücûları için vaktin müsaadesine göre yekûn intizâr üzerler iken bu defa Françelü aleyhine sefer-i hümayûnum vukû bulup sâir Françe beratlu ve fermanluları misillü mesfûrûnun dahi emvâl ve mahzenleri tamhîr olunduğu ve mesfûrûn fi'l-asl Rusya reâyâsı oldukları raiyetlerini mübeyyin elçi-i mümâileyhin yedinde mevcut senetlerinden müstebân ve İzmir'de tavâtüren cümleye ayân idüğünü ve hatta mesfûr üç karındaşların büyüğü medîne-i İzmir'de öteden berü mesfûr Avans(?) lakabı ile mülakkab ve sefer-i sâbık zuhuruna gelince üçü dahi sahih Rusya reâyâsı ve himayesinde oldukları emr-i müsellemler olduğu beyanı ile sahih Rusya reâyâsın olan üç nefer mersûmlar kemâ-fî ... Rusya himayesine idhâl olunarak mâ-melekleri hususunda sâir Françe beratlu ve fermanlularından ... haklarında in'âm-ı hümayûnum erzâni buyrulduğu halde Rusya devletinin ve hassaten kendüsünün memnuniyetini müstelzim bir keyfiyet idiğini tahrir etmekten nâşi divan-ı hümayûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâm tetebbu ettirildikte Rusya devletiyle [1]201 senesinde sefer-i hümayûn vukûundan mukaddem bâlâda isimleri mestûr Avans ve karındaşı Toma(?) Azorhan(?) ve ... tüccarından ve Rusya tacirlerinden olmak üzere bazı hususları için Rusya elçisi inhâsıyla 1190 senesinde bu emr-i şerif verilmiş olduğu mestûr ve mukayyed olmakla bu surette mesfûr Avans fi'l-hakika aslından berü Rusya reâyâsından oldukları evâmîr-i şerife-i mezkûre kuyûdundan müstebân idiğini beyân birle tanzimi hususu menût-ı re'y-i sâmi olduğunu hâlâ divan-ı hümayûnumda çavuşbaşı olup Françelü emvâli tahririne memur Osman dâme mecdühûya bâ-takrir ifade etmekle siz ki kapucubaşı ve mevlânâ-yı mümâileyhimsiz üç nefer mersûmlar fi'l-asl Rusya reâyâsından oldukları kuyûdâtta zâhir olduğuna ve bu surette kendülerinin sahih emvâl ve eşyalarına taarruz iktizâ eylediğine binâen mersûmlerin temhîr olunan mahzenlerinin mühürleri fekk ve bu vesile ile Françelü malını tasahhub eylemeyerek ancak kendülerin sahih malları her ne ise redd ü teslim olunmak fermanım olmağın imdi keyfiyet malumunuz oldukta ber-minvâl-i muharrer mersûmların tamhîr olunan mahzenlerinin mühürleri fekk ve kendülerin sahih malları her ne ise redd ü teslim mübâderet olunmak ve lalin bu bahane ile sahih Françelü malını tasahhub eylemek misillü hâlât vukû'u tecviz olunmamak bâbında; **Fî evâsıt-ı B sene 1213.**

[60-200]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından hâlâ İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a memhûr arzuhalinde Rusya reâyâsından Yani Posoloyono(?) nâm Rusyalu tacir Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere on beş yük ve iki buçuk fıçı revgan-ı cervişi Rusya iskelelerinden Der-aliyye'me getirüp değer bahasıyla fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine [vürûd] murâd eylediğin inhâ ve şurût-ı muahede üzere Bahr-i Sefid cânibine mürûruna mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â eylediği ecilden tacir-i mersûmun getirdüğü mârru'z-zikr revgan-ı cervişi pazarbaşına getürdülüp mübâyaa eylemeleri için teklif olundukta lüzumu olmadığından mübâyaa etmeyeceklerini cevap eylediğini beyan birle Bahr-i Sefid cânibine imrârı hususu menût-ı re'y-i sâmi idüğün sen ki gümrük emini mimâileyhsin, i'lâm etmenle i'lâmın mûcibince nakline mûmânaat olunmamak fermanım olmağın imdi [i'lâm] olunduğu üzere zikrolunan revgan-ı cerviş Rusya memâliki mahsulâtı ve tacir-i mersûmun malı idüğü muvafık-ı nefsu'l-emr olduğu halde ber-vech-i muharrer bey' için Bahr-i Sefid cânibine imrârına mûmânaat olunmamak ve lakin bu vesile ile ziyade veyahut memâliki mahrûsem hasılâtın olan revgan-ı cerviş bilâ-ferman nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı muahede mükerrer mutâlebesinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında;

Fî evâhir-i B sene 1213.

[60-201]

Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük eminine hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr südde-i saadetime mühürlü arzuhalinde Rusya kapudanlarından Konsbananlıo Doriza(?) nâm kapudan Devlet-i Aliyye'mden mühimmât ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a sefinesiyle Bahr-i Sefid tarafına azimet murâd eylediğin inhâ ve şurût-ı muahede muktezâsınca sefine-i merkûmenin hamûle-i mezkûre mürûruna mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudurunu istid'â etmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermanım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve dizdarân ve gümrük emini mûmâileyhimsiz, kapudan-ı mersûm mühimmât ile mahmûl süvâr olduğu bir kıt'a Rusya sefinesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda yedine i'tâ olunan işbu izn-i sefine emr-i şerifime ba'de'n-nazar ber-mûceb-i şurût-ı muahede üç yüz akçe selamet resmini

tamamen edâ ile ve sefine-i merkûm mellâhları arasında Devlet-i Aliyye'm reâyâsı olduğuna şüphe ârız olursa yoklanup derûnunda reâyâ-yı Devlet-i Aliyye'm olmaya, mugâyir-i şurût-ı uhûd tevkif ve te'hirden ve hamûlesi ve ziyade selamet akçesi ve sâir gûne vergü mutâlebesiyle teaddi olunmaktan mücânebet ve dostâne muâmele ibrâzıyla sâlimen imrârıyla mübâderet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i B sene 1213.**

[60-202]

Kandiye valisi vezirim Mehmed Paşa [dâme] iclâlühûya hüküm ki,

Kandiye sükkânından bir nefer ehl-i zimmetten birinin kızı Kandiye'de mütemekkin Nemçe ve İspanya ve Rusya konsolosları vekili ve hemşiresi ile süt karındaş olup sabâvetinden berü vekil-i mersûmun hanesinde berverde(?) ve hemşiresi ile bir yerde iken bundan akdem arzına mebnî ifk ü iftirâ ile ases kolluğu alemdârı ve Kandiye yeniçeri zabitanın çukadarı hilâf-ı şurût-ı muahede mersûmun menziline basup mugâyir-i rıza harekete cesaret eyledikleri tarafına ihbâr olundukta merkûmları zindana vaz' etmiş olduğunu selevin Kandiye muhafızı müteveffâ Ferhad Paşa'nın mukaddemce Der-aliyye'me vârid olan tahriratında derc ü tastir ve merkûmların icrâ-yı te'dibleri hususu dahi Der-aliyye'mde mukim Rusya ve Nemçe elçileri taraflarından iki kıt'a memhûr takrir ile istid'â olunmuş olmaktan nâşi ases kolluğu alemdârı ve yeniçeri zabitanın çukadarı ve sâir neferâtın hilâf-ı rıza ve mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn mersûmları rencide ve tekdire cesaret edenlerin be-her-hâl te'dib ve gûşmâlleri ... ve merkûmûn el-yevm Kandiye kalesi zindanında mahbus idükleri ber-vech-i muharrer vârid olan tahrirâtın müstebân olmakla ancak fezâhat-i mezbûreye mücaheretleri sebebiyle merkûmlar gereği [gibi] te'dib ve ıslah-ı nefis olmaları için zindan-ı merkûmda müddet-i vâfire hapsolunup itlâfları için emr-i şerifim sâdir olmadıkça sebilleri tahliye olunmamak ve ba'de-izin bu misillü hilâf-ı rıza ve ahitnâme-i hümayûn hâlet vukû'a gelmemek için ocaktan çavuş mübâşeretiyle te'kidi havî emr-i şerifim sudurunu dergâh-ı muallâm yeniçerileri ağası sâbık ba'de'l-i'lâm ocaktan çavuş mübâşeretiyle i'lâmı mücibince amel olunmak için müteveffâ-yı müşârunileyhime hitâben sâdir olan emr-i şerifim lede'l-vusûl beşinci bölüğün yoldaşları merkûmları tasahhub ve emr-i şerif-i mezkûrun icrâsında izhâr-ı mûmânaat ve töhmetlerini setr için hilâf-ı inhâ tahrirât irsâline cür'et eyledikleri ve müşârunileyhin vefatı takribiyle dahi bir vechile infâz ve icrâsı mümkün olamadığı ve yeniçeri zabiti müsellemler fasl olduğundan merkûmlara muavenet birle mübâşir-i merkûmu iâde eylediği ve

merkûmları ber-mûceb-i emr-i âlî te'dib olunmadıkları surette mersûmun ve tüccar ve âdemlerinin itibâr ve emniyetve asayişleri kalmayacağı beyânıyla mukaddem sâdır olan emr-i şerifim mûcibince tevbîh ve tahziri havî müceddeden emr-i şerifim sudûrunu Rusya ve Nemçe elçileri memhûr takrirleriyle istid'â etmeleriyle mukaddemâ sâdır olan emr-i şerifim mûcibince amel ve hareket olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve te'kîden ve tahzîren ve tevbîhan işbu emr-i şerifim dahi ısdâr ve irsâl olunmuştur; imdi mukaddem sâdır olan emr-i şerifimin bi-eyyi-hâl infâz ve icrâsı matlûb-ı şahanem idüğü sen ki vezir-i müşârunileyhsin malûmun oldukta ber-vech-i meşrûh fezahat-i mezkûreye mütecâsir olan merkûmları gereği gibi te'dîb ve ıslâh-ı nefis zımnında zindan-ı merkûmda müddet-i vâfire meks olunup tekrar itlâkları için emr-i şerifim sâdır olmadıkça sebilleri tahliye olunmaktan ve ber-takrîb firârlarından mübâadet ve merkûmları tasahhub ile adem-i infâz-ı hükm-i öünîfime bâis olanları men' u def'a ve fîmâ-ba'd o misillü hilâf-ı rıza ve mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn vaz' u hâlet vukû'a gelmemesi hususu lazım gelenlere tenbih ve te'kide mübâadet olunmak ve hilâf-ı fermân ve mugâyir-i tenbihât-ı şahanem ednâ hareket hudûsü tecvîz olunmamak bâbında; **Fî evâhir-i B sene 1213.**

[61-203]

Celder valisi vezirim Sâbit Mehmed Paşa iclâlühû ve zabîtân-ı serhad ve sâir vücûh-ı memleket zîde kadruhüme hüküm [ki],

Devleteyn-i müteahhideteyn miyânelerinde hukûk ve müvâlâta delâlet olmak için ki ancak el-hâletü hâzihî beynlerinde sulh u salâhın ve hüsn-i vifâkın tecdîdiyle kanâat olunmayup zaman-ı müstakbel için dahi musâlahanın zabt-ı kaviyye ile rabtını ve her türlü esbâb-ı mübâhase ve bürûdete müeddî olur hâlâtın def'ine sa'y-i mâlâkelâm ile tâlip oldukları cihetlerinden Devlet-i Aliyye taahhüt eder ki, mukaddemâ sâdır olan fermân-ı âlîşânın tecdîdiyle Tiflis hanının(?) yed-i hükûmetinde olan memleket ve sekenesine Ahasha(?) valisi ve zabîtân-ı serhad ve sâirler mezbûr sirran ve alâniyeten bir türlü bahâne ile bî-huzûr ve teaddî etmemek ve kat'an hüsn-i ... mugâyir taraflarından hâlel getirülmemek bâbında mezkûr Ahasha valisi ve serhad ve zabîtânına ve sâire eşedd-i tenbîh ve te'kîd ile fermânlar ısdâr ve tesyâr oluna deyü bundan akdem Yaş kasabasından Devlet-i Aliyye'mle Rusya elçisi devleti beyninde in'ikâd-pezîr olan musâlahanın beşinci maddesine münderic olup mûcib ve muktezâsı üzere amel ve hareket ve mugâyiri vaz' u hâlet hudûsünden mücânebet olunarak ifâ-yı şerâit-i safvet

ve icrâ-yı merâsim-i hem-civârîye riâyet lâzimedden iken bu defa Rusyalu'nun Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın der-bâr-ı şevket-karâr-ı hüsrevâneme takdim eylediği bir kıt'a takrîri mefhûmunda sen ki Celder valisi vezir-i müşârunileyhsin Lezki(?) taifesinin Dağıstan cânibinden Celder eyâletine duhûl ve mürûrlarını tecvîz eylediğine binâen taife-i merkûme hudud-ı Devlet-i Aliyye'mden Tiflis hanı memleketine ubûr ve tecâvüz edüp tahrib-i diyar ve gasb-ı emvâl ve istirkâk-ı ahâliye ibtidâr eylediğinden sonra hudud-ı Osmâniye'ye ilticâ yine derûn-ı eyâlet-i Celder'den mürûran Dağıstan cânibine avdet eyledikleri ve bu keyfiyet şurût-ı muâhedeye ve beyne'd-devleteyn el-hâletü hâzihî câri olan kemâl-i safvet ve meveddete münâfi idüğü beyânıyla bu hususun külliyyen men' u def'i zımında taraf-ı Devlet-i Aliyye'me ifâde ve bu defa Rusya devleti tarafından elçi-i mümâileyhe hassaten me'mûr kılınmış olduğu ve fimâ-ba'd Lezki tâifesinin Tiflis hanı memleketi cânibine li-ecli't-tecâvüz hudud-ı Devlet-i Aliyye'den mürûr ve ubûr ve dâhil-i hudûda ilticâ eylemelerine siz ki vezir-i müşâr ve zabitân-ı serhad ve sair mümâileyhimsiz tarafından sirran ve alâniyeten irâet-i ruhsat ve cevâzdan mübâadet olunmak ednâ mertebe tekâsül ve ifâ-yı şart u ahiddde ser-i mû kusûr olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu tahrir ve istid'â eylemekten nâşî Devlet-i Aliyye'mle Rusya devleti beyinde in'ikâd-pezîr olan ahitnâme-i hümayûna mugâyir ve beyne'd-devleteyn payidâr ve ... tezâyüdü aşikâr olan merâsim-i habl-i müvâlâta münâfi ednâ hâlet ve hareket vukûuna kat'â rızâ-yı şahanem olmamakla fimâ-ba'd Lezki taifesinin Tiflis hanı memleketine tecâvüz ve teaddî zımında sirran ve alâniyeten Celder eyâletine duhûl ve mürûrları tecvîz olunmamak merâsim-i hem-civârîye riâyet ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn amel ve harekete dikkat olunmamak fermanım olmağın mahsûsan tenbîhan ve te'kiden işbu emr-i şerifim ısdâr ve ( ) ile irsâl olunmuştur; imdi Devlet-i Aliyye'mle Rusya devleti miyânında derkâr ve metin ve üstüvâr olan esâs-ı safvet ve müvâlâtın yevmen-fe-yevmen istikrâr ve istihkâm olunması ehass-ı metâlib-i tarafeyn idüğü zâhir ve şurût ve uhûdun kâmilen icrâsıyla dâima mûcib-i tezâyüd-i muhabbet ve safvet olur hâlâta itinâ lazım geldiği bedîhî ve bâhir olmakla bu bâbda münâfi-i rüsûm-ı dostî ve hem-civârî hâlât vukû'una irâet-i ruhsattan tehâşî ve ikâ-i tâm olunmak matlûb ve mültezem-i şahanem idüğü malûmunuz oldukta ber-minvâl-i muharrer Tiflis memleketine dühûl kasdıyla eyâlet-i Celder'den Lezki tâifesi bundan sonra mürûr dâiyesinde olurlar ise vechen-mine'l-vücûh hudud-ı Devlet-i Aliyye'mden mürûr ve ubûrlarına sirran ve alâniyeten taraflarından ruhsat ve cevâz göstermeyüp men' u def'a

mübâderet ve daimâ ifâ-yı uhûd ve şurût ve merâsim-i dostî ve hem-civârîye riayet ederek beyne'd-devleteyn derkâr olan safvet ve müvâlâtın tezâyüdünü mûcib olur hâlâta dikkat eyleyesiz, şöyle ki bu husus bu defa mahsus emr-i şerifimle tenbih olunmuş iken tenbihât-ı şahaneme ve uhûd u şurûta münâfî hâlet ve hareket vukû'unu tecvîz eylemek ve iğmâz ve tesâmuh vukû'a gelmek ihtimâli olur ise bir vechile özr u illet karîn-i sem'î-i isgâ olmayup hakkınızda mûcib-i vehâmet ve nedâmet olacağı bî-iştibâhtır; ona göre amel ve hareket ve hilâfindan hazer ve mûcânebet eylemeniz bâbında; **Fî evâsıt-ı B sene 1213.**

[61-204]

Rusya reâyâsından Panein Orink ve Georgio Faravia nâm Rusyalu tacir Dersaadet'ten alâ-tarîki't-ticâre Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere ve Rusya reâyâsından ve Kamenîçe memleketinden Antonio nâm Rusyalu tacir alâ-tarîki't-ticâre beren Eflak'a varup gelmek üzere ber-mu'tâd yol emri yazılmışdır; **Fî evâhir-i B sene 1213.**

[61-205]

Rusya reâyâsından ve Nahcıvan mütemekkinlerinden Arionin Hanranofnâm Rusyalu ve zevcesi Koliyaf ve torunu Geogara nâm üç nefer Rusyalu alâ-tarîki'z-ziyâre Der-aliyye'den Kudüs-i Şerif'e ve sâir şâyeste-i ziyâret olan mahallere varup gelmeleri için ber-mu'tâd yol emri yazılmışdır; **Fî evâhir-i B sene 1213.**

[62-206]

Rusya kapudanlarından Georgi Brenardaki nâm kapudan yedi bin beş yüz keyl hinta ve yüz kantar tuzlu lahm ve ve Mihali Skordili nâm kapudan dört yüz kantar tuz yetmiş ... ve otuz kantar havyar ve Dimitri Kondori nâm kapudan dört bin keyl hinta ve yüz seksen kantar havyar ve yüz elli kantar revgan-ı sâde ve yüz elli kantar âhen-i ham ve Geovenni Kalanarkopolo nâm kapudan altı bin keyl hinta ve Georgio Arhononki nâm kapudan yedi bin beş yüz keyl hinta ve yüz kantar tuzlu lahm ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a tüccar sefineleriyle Rusya memâliki mahsulâtı olmak üzere Der-aliyye'ye vürud etmeleriyle bilâ-tahliye Bahr-i Sefid'e gitmeleri için ber-mu'tâd izn-i sefine ve himâyeti havî evâmir-i sefine yazılmışdır; **Fî evâhir-i B sene 1213.**

[62-207]

İzmir kazası nâibine ve voyvoda zîde mecdühûya ve İzmir gümrükçüsü zîde kadruhûya hüküm ki,

Devlet-i Aliyye memâlikine âmed-şüd eden Rusya reâyâsı ve tüccarı cizye ve sâir tekâlîf edâsına icbâr ve rencide olunmayup haklarında dostâne muâmele olunmak ve şurût-ı muâhede üzere Rusya memâlikinden ve düvel-i sâire memleketlerinden Devlet-i Aliyye memâlikine getürecekleri emti'a ve eşyanın fûruht eyledikleri mahallerde ve Devlet-i Aliyye memâlikinden alup Rusya memleketine ve düvel-i sâire memâlikine götürcekleri emti'a ve eşyanın dahi ancak iştirâ eyledikleri mahallerde bir defa resm-i gümrüklerini yüzde üç hesabı üzere tamamen edâ edüp bilâ-muhâlefet yedlerine ma'mûlün-bih edâ tezkiresi verilmek ve vech-i meşrûh üzere bir defa ve bir mahalde resm-i gümrükleri alındıktan sonra mürûr ve ubûr eyledikleri mahallerin gümrükçüleri taraflarından mükerrer resm-i gümrük alınur ise ahz edenlerden geriye reddettirmek hususâtı beyne'd-devleteyn emr-i ticârete dâir in'ikâd-pezîr olan şurût-ı muâhede muktezyâtından olduğuna binâen Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın bu defa südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhâlinde fi'l-asıl Rusya reâyâsından Eşadrıl'an(?) ahalisinden olup li-ecli't-ticâre medine-i İzmir'de mukim Odans veled-i Asbaba ve karındaşı Ezakiel ve oğlu Esbaba Savalan nâm üç nefer Rusyalular birkaç sene mukaddem hasbe'l-kader ve mecbûren Rusya himâyetini terk ve Françe himâyesine ilticâ etmiş oldukları ve el-hâletü hâzihî yien Rusyalu himâyetine idhâl olundukları beyânıyla Rusyalu-yı mesfûr Odans hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn cizye ve getürdükleri ve alup götürdükleri emti'a ve eşyadan ziyâde resm-i gümrük mutâlebesi ve sâir resm-i gümrük teklifiyle rencide ve teaddî olunup ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn himâyet ve sıyânet olunmaları bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â ve divan-ı hümayûnumda mahfûz kuyûdât-ı ahkâm tetebbu' ettirildikte Rusya devletiyle '201 senesinde sefer-i hümayûnum vukû'undan mukaddem bâlâda esâmisi mestûr Avans ve karındaşı ... ahalisi tüccarından ve Rusya reâyâlarından olmak üzere bazı hşusuları için Rusyalu elçisi inhâsıyla 1190 senesinde evâmir-i şerife verilmiş olduğu mukayyed olmakla mesfûrların Rusya reâyâsından oldukları kuyûdâtından müstebân olmakla siz ki mevlâna ve voyvoda ve gümrükçü mümâileyhimsiz, Rusyalu'ya i'tâ olunan ahitnâme-i hümayûn mûcibince muâmele olunmak fermânım olmağın imdi mersûmlar fi'l-asıl Rusya reâyâsından oldukları kuyûdâtından müstebân idüğüne binâen Rusyalu tüccarı hakkında bâlâda muharrer şurûtun ... ahitnâme-i hümayûn mûcibince

mesfûrlara muâmele olunması lâzimededen olmakla bâlâda mestûr Rusyalu'ya i'tâ olunan ahitnâme-i hümayûn mûcibince mesfûrlara muâmele olunmak ve şurût-ı ahitnâme-i hümayûna münâfî ziyâde ve mükerrer gümrük talebi ve sâir gûne vergü veyahut cizye mutâlebesiyle teaddî ve rencide olunmamak bâbında; **Fî evâil-i Ş sene 1213.**

[62-208]

Rusya kapudanlarından Anderia Blakova nâm kapudan yedi bin keyl hinta ve yüz on iki kantar deri ve yüz yetmiş kantar telatin ile mahmûl süvâr olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesi ve Rusya memâliki mahsûlâtı olmak üzere Der-aliyye'ye vürûd ve bilâ-tahliye Bahr-i Sefid'e azimet etmekle ber-mu'tâd izn-i sefine ve himayeti havî evâmir-i şerife yazılmışdır; **Fî evâil-i Ş sene 1213.**

[62-209]

Rusya reâyâsından ve Moskov mütemekkinlerinden Alexi Bakolof ve Sime Viyagrorief(?) nâm iki nefer ve Rusya reâyâsından ve Taygan mütemekkinlerinden Anderia Vantoro bir nefer müstemen hizmetkârıyla ve yien Rusya reâyâsından Dimitrio Bazigno ve yine Rusya reâyâsından ve Taygan mütemekkinlerinden Nicola Komo ve yime Rusya reâyâsından ve Petersburg mütemekkinlerinden ve yine Rusya reâyâsından ve Taygan mütemekkinlerinden Georgio Fabraki nâm Rusyalu tacirler alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefidde vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmeleri için ber-mu'tad başka başka yol hükmü yazılmışdır; **Fî evâil-i Ş sene 1213.**

[62-210]

Rusya reâyâsından ve Taygan mütemekkinlerinden Pavlov Manas nâm Rusyalu tacir ve yine Rusya reâyâsından Georgio Kondori nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefidde vâki bazı cezirelere varup gelmek murâd etmeleriyle ber-mu'tad başka başka yol hükmü yazılmışdır; **Fî evâil-i Ş sene 1213.**

[62-211]

Rusya kapudanlarından Giovanni Elyandri nâm kapudan iki yüz kantar tuzlu balık ve kırk kantar revgan-ı don ve kırk kantar havyar ve Michele Kileni(?) nâm kapudan on iki bin keyl hinta ile mahmûl süvâr olduğu birer kıt'a Rusya tüccar sefineleri ve Rusya memâliki mahsûlâtı olmak üzere Der-aliyye'ye vürûd ve bilâ-tahliye Bahr-i Sefid'e azimet murâd etmeleriyle ber-mu'tâd izn-i sefine ve himayeti havî evâmir-i şerife yazılmışdır; **Fî evâil-i Ş sene 1213.**

[63-212]

İşbu emr-i âlî lede'l-vusûl reâyâ-yı mesfûre ahz ve Françe generali tarafından memûr tercüman Limahanke(?)'ye ber-mûceb-i defter-i mahz(?) teslim olduğunu mübeyyin Hotin kadısının vârid olan i'lâmı ve Hotin defterdârının tahrirâtı bâ-fermân-ı âlî şerh verildi; fi 22 S sene 1213.

Hotin muhâfızı vezirim Mehmed Paşa'ya hüküm ki,

Devlet-i Aliyye'min Rusya devleti dost-ı ehabb ve hem-civârı ve el-hâletü hazihî Françelü aleyhine müttefiki olup beyne'd-devleteyn derkâr olan safvet ve müvâlâtın mûcib-i tezâyüdü olur vesâilin istikmâli ve hukûk-ı hem-civârîye riâyet olunması lâzimededen olduğuna binâen fîmâ-ba'd re's-i hududa olan Rusya askerinden Hotin ve Bender ve Boğdan taraflarına firâren gelenler her ne pâye ve rutbeden iseler berü tarafta tevkîf olunmayup re's-i hududdan gerü iâde olunmaları hususuna irâde-i aliyyem tealluk eylediğine ibtinâen husus-ı mezbûr zımında Bender muhâfızı vezirim Hasan Paşa iclâlühûya başka ve Boğdan voyvodası Yanaki-zâde Alexandri voyvoda hatimet avâkıbühü bi'l-hayra başka evâmir-i şerifem ısdâr ve tesyâr olunmuş olmakla sen ki vezir-i müşârunileyhsin fîmâ-ba'd re's-i hududa olan Rusya askerinden firâren Hotin'e gelenler berü tarafta tevkîf olunmayup hudud generaliyle dostâne muhâbere ederek her ne pâye ve rutbedeb ise gerü iâdesine mübâderet olunmak fermânım olmağın işbu emr-i şerifim ısdâr ve ... ile irsâl olunmuştur; imdi Devlet-i Aliyye-i ebed-kıyâmımla Rusya devleti beyninde in'ikâd-pezîr olan şerâit-i hüsn-i müvâlât ve ittifâk ve musafâtın takviye ve istikrârı tarafeynden matlûb olmaktan nâşî beyne'd-devleteyn tezâyüdü safvet ... hususuna kemâl-i tekayyüd ve ihtimâm olunmak ehem olduğu ve mugâyir-i merâsim-i müsâleme hâlât hudûsuna rızâ-yı şahanem olmadığı ve mûceb-i tezâyüdü muhabbet ve safvet olur hâlâta sa'y olunması matlûb ve murâd-ı şahanem idüğü malûmun oldukça ber-minvâl-i muharrer fîmâ-ba'd re's-i hududa olan Rusya askerinden firâren Hotin cânibine vürüd eden olur ise her ne pâye ve rutbedeb ise berü tarafta tevkîf olunmayup hudud generaliyle dostâne bi'l-muhâbere gerü iâdesine mübâderet birle merâsim-i dostî ve hem-civârîye riâyet ve beyne'd-devleteyn derkâr olan safvet ve müvâlâtın tezâyüdünü mûcib olur harekâta bezl-i miknet ve iğmâz ve tesâmuhten ve münâfî-i uhûd ve şurût hâlât tecvîz olunmaktan ittikâ ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i B sene 1213.**

[63-213]

Bir sureti

Bender muhâfızı vezirim Hasan Paşa'ya ber-vech-i meşrûh;

Ber-mûceb-i emr-i âlî harekete ibtidâr edeceklerini ... Bender muhâfızı müşârunileyhten vârid olan tahrirât ve Bender kadısının i'lâmı mefhûmu; bâ-fermân-ı âlî şerh verilmiştir; **Fî 22 S sene 1213.**

[63-214]

Bir sureti

Boğdan voyvodası Yanaki-zâde Alexandri voyvodaya ber-vech-i muharrer

[63-215]

Edirne Mollasına

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın bu defa Der-aliyye'me takdim eylediği bir kıt'a takrîri mefhûmunda mahrûse-i Edirne'de mukîm Yalet(?) nâm Françelü tacir öteden berü kendü halinde arzıyla mukayyed olup Françe diyarında zuhûra gelen hâlât-ı müfsidânededen kemâl mertebe müteneffir ve mücerred idâre-i umûr-ı ticâreti muktezâsınca bu âna değin Françe cumhuriyetine tebaiyet eylemesi zaruri idüğü elçi-i mümâileyhin malûmu olduğundan başka mesfûrun dahi bazı Rusya tüccarıyla bey' u şîrâ ve alâik ve muâmelât-ı kesîresi derkâr idiği beyânıyla sâir Françelülerden istisnâ olunarak sebili tahliyesi hususuna ruhsat-ı seniyyem erzânî kılındığı surette bâis-i memnûniyeti olacağını tahrir etmekle mesfûrun zapt olunan emvâli cânib-i mîrîde kalmak şartıyla mesfûrun sebili tahliye olunmak fermânım olmağın imdi mersûmun zapt olunan emvâli cânib-i mîrîde kalmak şartıyla mesfûrun sebili tahliyesi hususuna müsâade-i şahanem erzânî kılındığı sen ki mevlânâ-i mümâileyhsin malûmun oldukça ber-minvâl-i muharrer vusûl-i emr-i şerifimde fakat mersûmun sebilini tahliyeye mübâderet ve hilâf-ı fermân hâlâtı tecvîzden mübâadet eylemen bâbında; **Fî evâsıt-ı Ş sene 1213.**

[63-216]

Boğaz hisarları nâiblerine ve âyân ve sâir zabitân zîde kadruhüme hüküm ki,

Eğer şiddet-i fırtınadan gemileri kumsal olan bir sığ yere veyahut sahil-i deryâya ilkâ olur ise valiler ve kadılar ve sâir zabıtân onlara iânet ve kazazede olan sefineden halâs bulan bi'l-cümle emvâl ve eşyaları bilâ-muhâlefetin redd ü teslim eyleyeler ve eğer kazâen Rusya sefineleri Devlet-i Osmâniye sevâhiline düşer ise devlet tarafından emvâllerinin aranması ve kazazede olan sefinelerinin tamiri hususunda vücûhla lazım olan iânet olunup mahall-i maksûda nakl için âhar sefineye tahmil olunan emti'adan mademki evvelki mahalde bey' olunmayalar bir türlü resm ve vergü mutâlebe olunmaya deyü beyne'd-devleteyn mün'akid olan ticaret muâhedesinde mûnderic olduğuna binâen bu defa Rusyalu'nun Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği arzuhâlinde Rusya reâyâsından Kostantino Gavrina(?) nâm kapudan cânib-i Devlet-i Aliyye'mden Rusya devletine irsâl olunan zehâyir ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle savb-ı maksûda süvâr(?) iken sefine-i merkûme Boğaz hisarları kurbünde karaya düşüp fenâ-pezîr olduğu beyânıyla sefine-i merkûmenin âlât ve tahmîlâtı ve kapudan-ı mersûmun ve tâifesinin emvâl ve eşyasından hilâf-ı ahitnâme-i hümayûn resm mutâlebe olunarak tahlis ve kabzına me'mura teslim mübâderet ve ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn amel ve hareket olunmak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â etmekle ahitnâme-i hümayûn mûcibince amel ve hareket olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlânâ-yı mûmâileyhimsiz mahall-i merkûmda karaya düşüp fenâ-pezîr olan sefine-i merkûmenin âlâtı ve kapudan-ı mersûmun ve tâifesinin emvâl ve eşyasının ihrâcına ahitnâme-i hümayûn mûcibince tarafınızdan iânet olunması matlûb idüğü malûmunuz oldukta ber-minvâl-i muharrer âlât ve eşya her ne ise taşra ihrâc ve teslimi hususuna ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn lazım gelen iânetin icrâsına mübâderet ve hilâf-ı emr ve mugâyir-i şurût-ı ahitnâme-i hümayûn vaz' u hâlât vukû'unu tecvîzden ittikâ ve mücânebet eylemeniz bâbında; **Fî evâsıt-ı Ş sene 1213.**

[64-217]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından hâlâ İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin hâlâ Âsitane-i devlet-âşiyânemde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhâlinde Rusya tüccarı işbu ahitnâme-i hümayûn muktezâsı üzere yüzde üç resmini edâ edüp mu'tâd üzere edâ tezkiresini aldıktan sonra zikrolunan edâ tezkiresi ibrâz

olundukta muteber tutulup memâlik-i Osmâniye'nin kangı mahalline emti'alarını götürürler ise bir vecihle kendülerden mükerrer resm iddiâ olunmaya deyü Rusya devletine i'tâ olunan ticâret muâhedesinde münderic olduğuna binâen Rusya tüccarından İvan Haroini(?) nâm Rusyalu tacir Rusya memâliki mahsûlâtından ve Rusya memleketine tâbi Bahr-i Siyah iskelelerinden bundan akdem bu tarafa getürdüğü yedi yedek ve yirmi fiçı revgan-ı sâdeyi bu tarafta değer bahâ ile fûruht edemediğinden li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid tarafına irsâl murâd eylediğin inhâ ve mürûruna mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â etmekle ahitnâme-i hümayûn mûcibince mürûruna mûmânaat olunmamak fermanım olmağın imdi sen ki gümrük emini mûmâileyhsin inhâ olunduğu üzere zikrolunan revgan-ı sâde Rusya memâliki mahsulâtı olduğu ve bu tarafta lüzumu olmadığı surette ber-minvâl-i muharrer yalnız ol miktar yedek ve fiçı revgan-ı sâdenin Bahr-i Sefid'de bey' için bu cânibden nakline mûmânaat olunmamak ve lakin bu vesile ile ziyâde ve memâlik-i mahsulâtından olan revgan-ı sâdenin nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurûr-ı uhûd mükerrer gümrük mutâlebesinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i Ş sene 1212.**

[64-218]

Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime mühürlü arzuhâl gönderüp Rusya kapudanlarından Mari Vasimaki(?) nâm kapudan Rusya donanmasına götürmek üzere zahîre ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid tarafına azimet murâd eylediğin inhâ ve şurûr-ı muâhede muktezâsınca sefine-i merkûmenin hamûle-i mezkûresiyle mürûruna mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â etmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve dizdârân ve gümrük emini mûmâileyhimsiz kapudan-ı mersûm zahîre ile mahmûl süvâr olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda yedine i'tâ olunan işbu izn-i sefine emr-i şerifime ba'de'n-nazar mademki ber-mûceb-i şurûr-ı muâhede üç yüz akçe selâmet resmini tamamen edâ ile define-i merkûm mellâhları arasında Devlet-i Aliyye'm reâyâsı olduğuna şüphe ârız olur ise yoklanup derûnunda reâyâ-yı Devlet-i Aliyye'm bulunmaya, mugâyir-i şurûr-ı uhûd tevkîf ve te'hîrden ve hamûlesi yoklanmaktan ve ziyâde selâmet akçesi ve sâir gûne vergü

mutâlebesiyle teaddî olunmaktan mücânebet ve dostâne muâmele ibrâzıyla sâlimen imrârına mübâderet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i Ş sene 1213.**

[64-219]

Rusya reâyâsından ve Odesa mütemekkinlerinden Kanarci(?) ve yine Rusya reâyâsından Zofodbulof ve yine Rusya reâyâsından Hırsto Catoni nâm Rusyalu tacir bir nefer müstemem hizmetkârıyla li-ecli't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmek üzere ber-mu'tâd yol evâmiri yazılmışdır; **Evâsıt-ı Ş sene 1213.**

[64-220]

Rusya reâyâsından ve Ejderhan müemekkinlerinden Onamek ve Fozcarof ve ve Asan ve Başer(?) nâm Rusyalu tacirler alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den berren Anadolu tarikiyle Ejderhan'a varup gelmek üzere ber-mu'tâd yol hükmü.

[64-221]

Rusya reâyâsından ve Nirta(?) mütemekkinlerinden Peter Abvanof(?) nâm Ruyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den berren re's-i hududa ve yine Rusya reâyâsından İsaye(?) nâm tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den İzmir'e varup gelmek üzere ber-mu'tâd başka başka yol hükmü yazılmışdır; **Evâsıt-ı Ş sene 1213.**

[64-222]

Rusya kapudanlarından Antonio Parsi nâm kapudan iki bin keyl hinta ve iki yüz elli kantar revgan-ı sâde ve bin kantar âhen-i ham râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesi ve Rusya memâliki mahsulâtı olmak üzere Der-aliyye'den vürûd ve bilâ-tahliye Bahri Sefid'e âzim olmakla ber-mu'tad izn-i sefine ve himâyeti havî emr-i âlî yazılmışdır.

[64-223]

Rusya kapudanlarından Resmonotopolo nâm kapudan bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Âsitane'den bilâ-hamûle Bahr-i Sefid'e azimet etmekle ber-mu'tâd izn-i sefine ve himâyeti havî emr-i âlî yazılmışdır; **Fî evâhir-i Ş sene 1213.**

[65-224]

Rusya reâyâsından Dimitri Varlamof ve Anderia Razino nâm Rusyalu tacirler alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmeleri için ber-mu'tâd başka başka yol evâmiri yazılmışdır; **Evâhir-i Ş sene 1213.**

[65-225]

Rusya reâyâsından İsiavalan nâm Rusyalu tacir li-ecli'l-musâlaha İzmir'den ol havâlide vâki bazı mahallere azimet murâd etmekle ber-mu'tâd yol hükmü yazılmışdır; **Evâhir-i Ş sene 1213.**

[65-226]

Rusya reâyâsından ve Taygan mütemekkinlerinden Elia Foginaki(?) nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki Midye'ye ve Rusya reâyâsından ve Petersburg mütemekkinlerinden Odor Vlayin nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmek murâd etmeleriyle ber-mu'tâd yol hükmü yazılmışdır; **Evâhir-i Ş sene 1213.**

[65-227]

Hâlâ İsmail muhâfızı Mehmed Paşa dâmet meâliyhûya hüküm ki,

Eğer şiddet-i fırtınadan gemileri kumsal olan sığ bir yere veyahut sahil-i deryâya ilkâ olur ise valiler ve kadılar ve sâir zabitân onlara iânet ve kazazede olan sefineden halâs bulan bi'l-cümle emvâl ve eşyaları bilâ-muhâlefetin redd ü teslim eyleyeler ve eğer kazâen Rusya sefineleri Devlet-i Osmâniye sevâhiline düşer ise devlet tarafından emvâllerinin aranması ve kazazede olan sefinelerinin tamiri hususunda vücûhla lazım olan iânet olunup mahall-i maksûda nakl için âhar sefineye tahmil olunan emti'adan mademki evvelki mahalde bey' olunmayalar bir türlü resm ve vergü mutâlebe olunmaya deyü beyne'd-devleteyn mün'akid olan ticaret muâhededinde münderic olduğuna binâen bu defa Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği arzuhâlinde Rusya beylik sefâyininden firkateyn tabir olunur iki kıt'a sefine bundan akdem Sünne boğazı havâlisinde karaya düşüp şikest olduğuna binâen deryâya çıkan emvâl-i mağrûkadan bazı fiçı revgan-ı sâde ile diğer eşyayı Sünne boğazı nâzırı ve nice edevât ve eşya-yı mütenevvi'ayı dahi Hızır İlyas boğazında mütemekkin Ağnad(?) Kazakları taraflarından

ahz u zapt olunduğu inhâ ve sen ki muhafız paşa-yı mümâileyhsin gerek tahlîs olunan eşya-yı merkûme ve gerek fîmâ-ba'd tahlîs olunacak edevât ve eşya kabzına memûra tamamen redd ü teslime mübâderet ve ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn amel ve hareket olunmak bâbında sana hitâben emr-i şerifim sudûrunu istid'â etmekle sen ki muhâfız paşa-yı mümâileyhsin vech-i meşrûh üzere amel ve hareket olunmak fermânım olmağın imdi mahall-i merkûmda karaya düşüp fenâ-pezîr olan sefine-i merkûmenin karaya çıkan âlât ve hamûlesi her ne ise kabzına me'mûra teslimi matlûb idüğü malûmumuz oldukta ber-minvâl-i muharrer gerek tahlîs olunan eşya-yı merkûme ve gerek fîmâ-ba'd tahlis olunacak edevât ve eşya kabzına me'mûra tamamen redd ü teslime mübâderet ve hilâf-ı emr ve mugâyir-i şurût-ı ahitnâme-i hümayûn vaz' u hâlât vukû'unu tecvîzden ittikâ ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i Ş sene 1213.**

[65-228]

Rusya reâyâsından Edirne'de ticaretle mukîm Beld nâm müstemen tacir bazı maslahatı ru'yet zımnında bir nefer müstemen hizmetkârıyla Der-aliyye'den Edirne'ye avdet murâd etmekle ber-mu'tâd yol hükmü yazılmışdır; yime Rusya reâyâsından Farston nâm Rusyalu tacirin bazı umûr-ı ticâretini ru'yet zımnında ... hizmetinde olan yine Rumil nâm bir nefer müstemen âdemini bu defa Âsitane-i Aliyye'den Edirne ve havâlisine azimet murâd etmekle ber-mu'tad yol hükmü yazılmışdır; **Evâsıt-ı N sene 1213.**

[65-229]

Rusya kapudanlarından Mari Rostolimo nâm kapudan on altı bin vukiyye demir ve üç yüz kantar incir ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Siyah'a azimet murâd etmekle ber-mu'tâd izn-i sefine hükmü yazılmışdır; **Fî evâsıt-ı N sene 1213.**

[65-230]

Rusya reâyâsından Sibir ve Manesi ve Elbemani ve Alessandro Giovanni nâm Rusyalu tacirler alâ-taiki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmeleri için ber-mu'tâd başka başka yol hükmü yazılmışdır; **Fî evâil-i N sene 1213.**

[66-231]

Belgrad'dan nehren Kalas iskelesine gelince sevâhil-i Tuna'da vâki kuzât ve nüvvâb ve voyvoda ve gümrükçüler ve sâir zâbitâne hüküm ki,

Boğdan ve Eflak memleketlerinden cemî'-i nizâm ve kavâide mugâyir gümrükçüler ve sâir zabitan ol mahallerden mürûr ve ubûr eden Rusya tacirlerini günâ-gün tesmiye ihrâsıyla rüsûmât-ı memnû'a-i mürûriye edâsına icbâr eylemeyeler ve tüccar-ı merkûme Rusya memâlikinden veyahut âhar düvel memâlikinden zikrolunan iki memleketlerde ve Devlet-i Aliyye'min sâir mahallerine getürecekleri eşya ve emti'alarının gümrüğünü yüzde üç hesabı üzere ve ancak bir defa emti'a-i merkûmelerini fûruht eyledikleri mahallere verüp ve kezâlik zikrolunan tacirler Memleketeyn-i merkûmeteynden ve Devlet-i Aliyye'min mahâll-i sâiresinden işbu muâhede-i müteferride muktezâsı üzere Rusya memâlikine veyahut âhar düvel memleketlerine nakl için alup götürcekleri emti'a ve eşyanın gümrüğü için bir defa ve yüzde üç hesabı üzere emti'a-i merkûmelerini iştirâ eyledikleri mahallere edâ edüp işbu nizâm ve kâideye mugâyir her ne tesmiye olursa bir türlü resm ve ihtirâ' olunmuş vergü mesfûrlardan mutâlebe ve tahsili memnû' olup gümrüğü edâ eyledikleri mahallerde yedlerine edâ tezkiresi verilüp o makûle kendülerine verilecek edâ tezkiresi memâlik-i Devlet-i Aliyye'min cemî'-i mevâki'inde muteber tutula; kezâlik dahi mukâvele olunur ki Devlet-i Aliyye'nin limanlarında bey' ecli için tahliye olunan Rusya metâ'larının resmi alınup ve leb-i deryâda olan âhar bilâda gönderilmek üzere olan emti'adan rüsûm talep olunmaya ve bu bâbda bir türlü mümânaat olunmayup emti'a-i merkûmenin bey' ecli için gönderilüp tahliye olunacak mahallerde resmi edâ oluna deyü beyne'd-devleteyn emr-i ticârete dair in'ikâd-pezîr olan şurût-ı muâhedede münderic olduğuna binâen bu esnâda Rusya reâyâsından Anastasi Vargarin nâm Rusyalu tacir bir kıt'a Rusya sefinesine Beç cânibinden emti'a-i memnû'a tahmîl ve nehren Kavas iskelesine nakl murâd eylediğin bu defa Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a memhûr arzuhâliyle inhâ ve müstemmen-i mersûm emti'a-i mezkûresiyle mürûr eylediği mahallerde mugâyir-i şurût-ı muâhede rüsûm-ı mürûriye nâmı ve bey' ecli için ihrâc olunmayan eşyalarından resm-i gümrük mutâlebesi ve mutâlebât-ı sâire ile teaddî ve rencide ettirilmeyüp emnen ve sâlimen savb-ı maksûda sevk ve tesyîli emrine ve bermûceb-i ahitnâme-i hümayûn himâyet ve sıyânet hususuna ihtimâm olunmak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â etmekle siz ki mevlânâ ve sâir mümâileyhimsiz; ahitnâme-i hümayûn şurûtu mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi beyne'd-

devleteyn mün'akid olan ahitnâme şurûtunun ifâsı ve Rusya tacirlerinin mugâyir-i şurût iz'âc ve teaddî olunmaktan himâyet ve sıyânetleri hususuna ihtimâm olunmak matlûb-ı hüsrevânem olduğu malûmunuz oldukta mademki sahih Rusyalu müstemmen-i mersûm eşya-yı mezkûreyi bir mahalde bey' ecli için ihrâc etmiş olmaya mürûr eylediği mahallerde mugâyir-i şurût-ı muâhede mürûriye nâmı ve vesile-i âhar ile nesne talebi ve bey' ecli için ihrâc olunmayan emti'alarından resm ve mutâlebât-ı sâire ile rencide olunmayup ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn himâyet ve sıyânet olunmak bâbında; **Fî evâhir Ş sene 1213.**

[66-232]

Boğaz hisarları nâiblerine

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a memhûr takrîr kâğıdında Rusya tüccarından Bogand Vapolo nâm tacir Belilceli(?) Yorgi nâm zimmî reisin kayığıyla Âsitane-i saadetimden Bahr-i Sefid cânibine bâ-fermân-ı âlî nakleylediği 240 kıt'a gön Boğaz hisarlarına vürûdunda Boğaz gümrükçüsü Mehmed Ağa demekle ma'rûf kimesne zikrolunan gönlerden resm-i gümrük talep ve Âsitane gümrüğü emini tarafından verilen izin tezkiresi ibrâz olundukta redd ile hilâf-ı şurût-ı ahitnâme fuzulî 106 kuruş resm-i gümrük ahz eylediği ve yine Rusyalu-yı mersûm Stakboloslu(?) Stemad ve Santorinolu Yani nâm iki nefer zimmî reisin kayıklarına mahmûlen Bahr-i Sefid cânibine irsâl eylediği ma'lûmü'l-miktar hıntadan ... nâmıyla reis-i mesfûrların yedinden iki yüz ve diğlerinden iki yüz elli kuruş mutâlebe eyledikte mesfûrûn dahi Boğaz hisarlarından mukîm Rusya konsolosları vekiline ifâde murâd eylediklerinde gümrükçü-i merkûm ifâdeden men' için mesfûrânı haps ve matlûbu olan mârru'z-zikr dört yüz elli kuruşu ahz eyledikten sonra sebillerini tahliye etmiş olduğu ve yine Rusya tüccarından ve Milidolu nâm tacir Âsitane gümrüğünden edâ tezkiresiyle İnöz'e irsâl eylediği on sekiz fiçı kırmızı havyar dahi kezâlik Boğaz hisarlarına vürûdunda gümrükçü-i mezkûr edâ tezkiresine adem-i itibâr birle cebren 44 kuruş resm-i gümrük aldığı bundan akdemce lede'l-inhâ ve'l-istid'â gümrükçü-i mezbûr Der-aliyye'mde bulunduğundan meblağ-ı merkûm kendüsünden alâ-eyyi-hâl tahsil olunması fermanı olmuş iken gümrükçü-i mezkûr külliyyen inkâr ve Rusya emvâlinden bir para aldım, fakat ber-mu'tâd-ı kadîm sefîne ... için birer miktar akçe aldım deyü cevap verdiği beyân birle gümrükçü-i mezkûr rüesâ-yı mesfûreden aldığı meblağ ne miktardır

ve mesfûrûnu konsolos vekiline ifâdeden men' eylediği sahih midir ve ber-mu'tâd-ı kadîm ... için reâyâ reislerinden ne miktar akçe alınagelmiştir; ibrâz olunan iki kıt'a edâ tezkirelerin birini redd ve birini şakk ile mârru'z-zikr havyar ve gönlerden ol miktar kuruş resm-i gümrük ahz olunmuş mudur Boğaz hisarları gümrük kâtibi ve dîdebân ve hademe-i sâiresinden ve ehl-i vüsûk kesândan sirran ve alenen teftiş ve tefahhus birle alâ-vukû'ihî Der-aliyye'me tahrîr ve i'lâma mübâderet olunmak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â etmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermanım olmağın isti'dâmı havî işbu emr-i şerifim ısdâr ve irsâl olunmuş idi; imdi siz ki mevlânâ mûmâileyhimsiz, ber-vech-i meşrûh husus-ı mezbûru gümrük-i mezbûr hademesinden ve sâir bazı erbâb-ı vukûftan bi't-taharrî tashîh ve tahkik birle keyfiyeti aâl-vukû'ihî Der-aliyye'me tahrîr ve i'lâma mübâderet ve taharrî ve tahkikte ser-i mû kusûr ve rehâvet vukû'unu tecvîzden ve vâkı'm hilâfi alınmaktan hazer ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâsıt-ı N sene 1213.**

[67-233]

Rusya kapudanlarından Dimitri Taodosiyef ve yine Rusya kapudanlarından Teodor ve yine Rusya kapudanlarından Gerasimo Sharlo ve yine Rusya kapudanlarından Nikola Vargoni ve yine Rusya kapudanlarından Benain Flatarkopolo ve yine Rusya kapudanlarından Antonio Gavrilî ve yine Rusya kapudanlarından Sbroyana nâm kapudan râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle hamûleden tehî olarak Bahr-i Sefid'e azimet murâd etmeleriyle ber-mu'tâd izn-i sefine ve himâyeti havî başka başka evâmir-i aliye yazılmışdır; **Fî evâsıt-ı N sene 1213.**

[67-234]

Rusya kapudanlarından Gerasimo İsador(?) nâm kapudan beş yüz kantar âhen-i ham ve kırk kantar revgan-ı sâde ve on torba kav ve yine Rusya kapudanlarından Nikola Frangi nâm kapudan bin keyl hinta ve Rusya kapudanlarından Nikolo Sferavo on iki bin keyl hinta ve Rusya kapudanlarından Fikele nâm kapudan dört bin keyl hinta ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefineleri ve Rusya memâlikî olmak üzere Bahr-i Siyah'tan Der-aliyye'ye vürûd ve bilâ-tahliye Bahr-i Sefid tarafına azimet murâd etmeleriyle ber-mu'tâd başka başka izn-i sefine temini havî başka başka evâmir-i aliye yazılmışdır; **Evâsıt-ı N sene 1213.**

[67-235]

İzmir kazası nâibine hüküm ki,

Rusya devletinin Âsitane-i devlet-âşiyânemde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadet-karârıma takdîm eylediği memhûr arzuhâlinde İzmir'de mütemekkin Rusya konsolosu vekili ve tercüman ve tüccar ve sâir müstemen reâyâlarının ve İzmir iskelesine tevârüd eden sefâini mellâhlarının kifâf-ı nefsleri için francala ve peksimet tabh olunmak için düvel-i sâireye tayîn olunduğu üzere müceddeden bir adet fırın küşâdına ruhsatı havî emr-i şerifim sudûrunu istid'â ve divan-ı hümayûnumda mahfûz kuyûdât tetebbu' ettirildikte İzmir'de mukim Prusya konsolosu ve tüccar ve sâir müstemen âdemlerinin kifaf-ı nefsleri için etmek tabh olunmak üzere İsveçlü'ye tayîn olunduğu üzere müceddeden mersûmlara dahi bir fırın küşâdına ruhsatını havî emr-i şerifim sudûrunu Prusya elçisi memhûr arzuhâliyle istid'â eyledikte İsveçlü'ye verilen emr-i âliye kıyâsen işbu sene-i mübâreke evâil-i Recebinde emr-i şerifim verildiği mestûr ve mukayyed olduğuna binâen emsâline kıyâsen ber-vech-i meşrûh yalnız bir adet francala fırınının küşâdı fermanım olmağın imdi medine-i mezkûrede ancak Rusya konsolosuna tahsis ile bir bâb francala fırınının küşâdına ruhsat verildiği ber-vech-i muharrer Rusya konsolosuna tahsîsan yalnız bir adet fırının küşâdına mümânaat olunmamak ve bu vesile ile ziyâde fırın küşâdına ve emr-i şerifime nizâm-ı belediyeye münâfi hâlet vukû'una irâet-i ruhsattan tevakkî ve mübâadet olunmak bâbında; **Evâsıt-ı N sene 1213.**

[67-236]

İzmir kazası nâibine ve İzmir gümrükçüsü zîde kadruhûya hüküm ki,

Rusya tüccarı Rusya memleketinden ve düvel-i saire memleketlerinden Devlet-i Aliyye memâlikine getirecekleri emti'a ve eşyalarının fûruht eyledikleri mahallerde ve Devlet-i Aliyye memâlikinden alup Rusya memleketine ve düvel-i sâire memâlikine götürecekleri emti'a ve eşyalarının dahi iştirâ eyledikleri ... bir defa ve bir mahalde resm-i gümrüklerin yüzde üç hesâbı üzere tamamen edâ edüp işbu nizâm ve kâideye muğâyir her ne tesmiye ile olur ise bir türlü resm ve ihtirâ olunmuş vergünün mesfûrlardan mutâlebe ve tahsili memnû olup gümrüğü edâ eyledikleri (... silik) yedlerine edâ tezkiresi vermeyüp bu makûle kendülerine verilecek edâ tezkireleri memâlik-i Devlet-i Aliyye'min cemî'-i mevâki'inde muteber tutula ve eğer işbu nizâma muğâyir mesfûrlardan mükerrer resm-i gümrük alınur ise ahz edenlerden gerüye reddettirile kezâlik mukâvele olundu ki, Devlet-i Aliyye'nin limanlarından bey' ecli

içün tahliye olunan Rusya metâ'larının resmi alınub ve leb-i deryâda olan âhar bilâda götürülmek üzere olan emti'adan rüsûm talep olunmaya ve bu bâbda bir türlü mümânaat olunmayup emti'a-i merkûmenin bey' ecli içün götürülüp tahliye olunacak mahallerde resmi edâ oluna Rusya tüccarı işbu ahitnâmenin muktezâsı üzere yüzde üç resmini edâ edüp mu'tâd üzere edâ tezkiresi aldıktan sonra zikrolunan edâ tezkiresi ibrâz olundukta mu'teber tutulup memâlik-i Osmâniye'nin kangı mahallinde emti'alarını götürürler ise bir vechile kendülerinden mükerrer resm iddâ olunmaya deyü Rusyalu'ya i'tâ olunan ahitnâmede mûnderic olduğuna binâen Rusya tüccarından Anastasi Blasarakı nâm tacir düvel-i sâire memâlikine götürmek üzere bu defa Der-aliyye'mden iştirâ eylediği üç top tamgahâne(?) ve on torba derûnuna mevzû iki yüz altmış sekiz zirâ ve yine bir sandık derûnunda yedi yüz otuz yedi zirâ İstanbul ... ve on beş top tamgahâne ve üç vukiyye balık dişi tarak ve iki yüz elli adet halatın ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn iktizâ eden resm-i gümrüğünü İstanbul gümrüğü eminine edâ ve yedine i'tâ olunan iki kıt'a memhûr ma'mûlün-bih edâ tezkiresi mûcibince eşya-yı mezkûreyi Der-aliyye'mden İzmir'de olan şeriki Blacomaho(?) nâm ruyalu tacire irsâl ve eşya-yı mezkûre İzmir'e lede'l-vürûd zikrolunan tezkireler İzmir gümrükçüsüne irâe eyledikte gümrükçü-i mezkûr tezkirelere kat'â itibar etmeyerek eşya-yı mezkûre içün tekrar resm-i gümrük iddiâ ve Rusyalu-yı mersûmdan mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn cebren doksan altı kuruşa ahz eylediğini inhâ ve hilâf-ı ahitnâme-i hümayûn mükerreren alınan resm-i gümrük istirdâd ve fimâ-ba'd mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn vâki olan teaddiyâtın men'i içün emr-i şerifim sudûrunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr memhûr arzuhâliyle istid'â etmekle sen ki mevlânâ-yı mümâileyhsin gümrükçü-i mezkûrun mükerrer olarak aldığı resm-i gümrük sahibine redd ve fimâ-ba'd hilâf-ı ahitnâme-i hümayûn kareketten mübâadet olunmak fermânım olmağın imdi Rusya taciri mesfûrun düvel-i sâire memâlikine olageldiği üzere Der-aliyye'mden iştirâ eylediği eşya-yı mezkûrenin icâb eden resm-i gümrüğün İstanbul gümrüğü emini tamamen almış ve yedine ma'mûlün-bih edâ tezkiresi vermiş ve eşya-yı mezkûre İzmir'e gönderilmiş ve İzmir gümrükçüsü merkûm tarafından dahi mükerrer resm-i gümrük mutâlebe birle ol miktar kuruş ahz olunmuş olduğu nefsü'l-emre muvâfık olduğu surette mükerrer olup şurût-ı ahitnâmeye mugâyir idüğü malûmun oldukta ber-minvâl-i muharrer ahitnâme-i hümayûna mugâyir gümrükçü-i mezkûrun mükerrer olarak aldığı resm-i gümrük her ne ise sahibine redd ü teslimi mübâderet ve fimâ-ba'd mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn hâlât vukû'una irâet-i

ruhsattan mübâadet ve sen ki gümrük emini merkûmsun ber-minvâl-i muharrer bu tarafta resm-i gümrüğü edâ olunmuş olan eşya-yı mezkûreden mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn tekrar resm-i gümrük olarak makbûzun olan meblağ-ı mezbûru tacir-i mersûma redd ü teslime müsâraat ve ba'de-izin bâlâda muharrer şurût-ı ahitnâme muktezâsı üzere amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eylemen bâbında; **Fî evâhir-i N sene 1213.**

[68-237]

Dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi kıdvetü ümerâi'l-milleti'l-mesîhiyye Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın bu defa südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhalinde Rusya reâyâsından Todori Cselmi nâm tacir Geovani Rofodiyef nâm Rusya kapudanının râkib olduğu bir kıt'a sefineyi Bahr-i Siyah'ta vâki Odessa tabir olunur Rusya iskelesinde isticâr ve Bahr-i Sefid'e irsâl olunmak üzere Rusya memâliki mahsûlâtından olmak üzere altı bin keyl hinta derûnuna vaz' ve tahmîl edüp sefine-i mezbûre bu defa Âsitane-i saadetime lede'l-vürûd Krsilocandi(?) nâm firarî zimmînin reâyâdan olan bazı zimmîleri sefine-i mezbûre firarî zimmî-i mesfûrun malı olmak üzere iddâlarına binâen elçi-i mümâileyh Rusya bayrağını ba'de'l-ahz sefine-i mezkûreyi bâ-fermân-ı âlî zapt etmekten nâşî Rusyalu tacir-i mersûm mârru'z-zikr hintasını sefine-i mezbûreden ihrâc ve diğer bir sefineye tahmîle mecbûr olduğundan bahisle Rusyalı tacir-i mersûmun miktar-ı mezbûr hintası âhar sefineye tahmîl ve Bahr-i Sefid cânibine nakl olunmasına mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â etmekle husus-ı mezbûrun hakikatini taharrî eylemen için sen ki gümrük emini mümâileyhsin tarafına havâle olundukta geçen sene mesfûr Rokoviyef(?) nâm kapudan sefine-i merkûme ile diyâr-ı Efrencîden mahmûl eşyalarıyla Dersaadet'ime gelüp Rusya memâlikine mürûr murâd eylediğinde mezkûr sefine Kıbrıs tercümanı vekili mürd olan Taini(?) nâm reâyânın malı olmakla mürd-i mesfûrun sarraf tairesinden sâbık sarraflar kahyası mübâşir-i zimmîye on bin kuruş miktarı deyni olduğundan bâ-arzuhâl sefine-i mezkûrenin zaptını inhâ edüp ol vakitte Rusya memâlikine mahmûlen azimet üzere ve Rusya bayrağı vaz' olunmuş olmakla elçi-i mümâileyh tarafından varup gelince mehil verilmek ve hîn-ı vürûdunda bayrağı almayup sefine-i mezbûreyi mürd-i mesfûrun dâyinleri için terk eylemek üzere teahhut

olunmakla bu esnâda hinta-i mezkûre hamûlesiyle gelüp karar verildiği üzere elçi-i mümâileyh bayrağını ahz etmekle diğer(?) sefine zapt olunmak ve dâyinlerine verilmek eğerçi icâb edüp ancak mahmûl olduğu altı bin keyl hinta inhâ olunduğu üzere ihrâc olunmak lazım geldiği beyânıyla hinta-i mezkûrun inhâ olunduğu üzere âhar sefineye devrolunması menût-ı re'y-i sâmi idüğün i'lâm etmekle i'lâmın mûcibince hinta-i mezkûr âhar sefineye nakl ve mürûruna ruhsat verilmek ve hali kalan sefine zapt ve dâyinine iâde olunmak fermanım olmağın imdi Rusya memâliki olmak üzere sefine-i merkûme derûrununda olan hinta-i merkûmeyi âhar sefineye nakl ile mürûruna mümânaat olunmamak ve lâkin bu vesileyle Devlet-i Aliyye'm memâliki mahsulâtından habbe-i vâhide zahîre nakline irâet-i ruhsattan mübâadet ve hâlî kalan sefine zapt ve dâyinlerine iâdeye mübâaderet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i N sene 1213.**

[68-238]

Diyarbakir valisi vezire ve Diyarbakir gümrükçüsü zîde kadruhûya hüküm ki,

Rusya tüccarı Rusya memleketinden ve düvel-i sâire memleketlerinden Devlet-i Aliyye'm memâlikine getürecekleri emti'a ve eşyalarının fûruht eyledikleri mahallerde ve Devlet-i Aliyye memleketine ve düvel-i sâire memâlikine götürülecekleri emti'a ve eşyalarının dahi iştirâ eyledikleri yerlerde bir defa ve bir mahalde yüzde üç hesabı üzere tamamen edâ edüp işbu nizâm ve kâideye mugâyir her ne tesmiye ile olur ise bir türlü resm ve ihtirâ olunmuş vergünün mesfûrlardan mutâlebe ve tahsili memnû olup gümrüğü edâ eyledikleri mahallerde yedlerine edâ tezkiresi verilüp bu makûle kendülerine verilecek edâ tezkireleri memâlik-i Devlet-i Aliyye'min cemî'-i mevâki'inde muteber tutula ve eğer işbu nizâma mugâyir mesfûrlardan mükerrer resm-i gümrük alınur ise ahz edenlerden gerüye reddettirile kezâlik mukâvele olundu ki, Devlet-i Aliyye'nin limanlarından bey' ecli için tahliye olunan Rusya metâ'larının resmi alınub ve leb-i deryâda olan âhar bilâda götürülmek üzere olan emti'adan rûsûm talep olunmaya ve bu bâbda bir türlü mümânaat olunmayup emti'a-i merkûmenin bey' ecli için götürülüp tahliye olunacak mahallerde resmi edâ oluna Rusya elçileri gerek hediye için ve gerek kendülerinin melbûsât ve mefrûşât ve envâ'-ı me'kûlât ve meşrubât zahîreleri için getürdükleri eşyadan bâc ve sâir bir türlü resm mutâlebe olunmayup muâf olalar deyü Rusyalu'ya i'tâ olunan ticaret muâhedesinde münderic olduğuna binâen Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara

hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın bu defa Dealiyye' me takdîm eylediğibir kıt'a arzuhâlinde Rusya reâyâsından İvan Vasilenci(?) nâm tacir işbu sene-i mübâreke de emti'a-i Hindiye(?) iştirâ ve Âsitane'den imrâren Rusya diyârına irsâl zımında Bağdad'a azimet eylediğine binâen elçi-i mûmâileyh ... içün otuz kırk adet şal Rusyalu-yı mersûma sipariş ve ol dahi alup kendü emti'asıyla me'an Diyarbekir'e îsâl eyledikte gerek Bağdad havâlisinden resm-i gümrüğü Âsitane-i saadetime edâ olunmak üzere doğru bu tarafa gelen ve gerek Der-aliyye'mden iştirâ icâb eden gümrüğü bu tarafta edâ olunduğunu mübeyyin memhûr tezkire ile havâli-i mezkûra giden emti'ayı Diyarbekir'de ashâbı rızasıyla almayup fûruht etmediği surette bu makûle emti'adan Diyarbekir'de resm-i gümrük alınmak kâide-i şurût-ı nizâma mugâyir iken Diyarbekir gümrükçüsü Rusyalu tacir-i mersûmun emti'asından elli kuruş gümrük ahzeylediğinden mâ-'adâ elçi-i mûmâileyhin hediyeşik şallarından dahi resm-i gümrük mutâlebe ve Rusyalu-yı mersûm şallar benim değıldir elçinindir deyü cevap ile resm-i matlûbu edâda mûmânaat eylediğine mebnî gümrükçü-i merkûm madde tashîh olununcaya dek şalları gümrükte ta'lik eylediği tarafına ihbâr olunduğu ve tevkîf olunan mârru'z-zikr şalların kendünün hediyeşik malı idüğü beyânıyla gümrük mutâlebe olunmayarak teslim ve Rusyalu-yı mersûmdan kendü emti'ası içün resm-i gümrük nâmıyla alınan elli kuruş gerüye reddolunmak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â eylediği ecilden siz ki vezir-i müşâr ve gümrükçü-i mûmâileyhimâsız, elçi-i mûmâileyhin kendü içün celp eylediği şallardan hilâf-ı ahitnâme-i hümayûn ... hümayûn resm-i gümrük mutâlebe olunmayup şallar gerüye redd ve tacir-i mersûmun sâir emti'a ve eşyası hususunda dahi tüccar ve sâireye ne gûne muâmele olunur ise öylece muâmele olunmak fermanım olmağın imdi ber-vech-i muharrer Rusyalu tacir-i mersûm Der-aliyye' me getürmek ve icâb eden resm-i gümrüğün bu tarafta edâ eylemek üzere Bağdad'dan iştirâ eylediği emti'a ve eşyayı mademki Diyarbekir'de tacir-i mersûm rızasıyla almayup fûruht etmeye; o makûle emti'adan ol cânibde resm-i gümrük nâmıyla akçe ahzı şurût-ı nizâm ve kâideye ve elçi-i mûmâileyhin dahi sahîh hediyesi içün olan eşyasından resm-i gümrük talebi ahitnâme-i hümayûna mugâyir e mûnâfi idüğü malûmunuz oldukta ber-minvâl-i muharrer elçi-i mûmâileyhin hediyeşik şallarından hilâf-ı ahitnâme-i hümayûn resm-i gümrük mutâlebe olunmayup tevkîf olunan şalları gerüye redd ü teslim mübâderet ve tacir-i mesfûrun sâir emti'a ve eşyası hususunda dahi tüccar-ı sâireye ne gûne muâmele olunagelmiş ise öylece muâmele ve ... şurût-ı ahitnâme-i hümayûn ve

kâide-i nizâma dikkat olunmak ve fimâ-bad mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn ve şurût-ı nizâm hâlât tacvîz olunmamak bâbında; **Fî evâhir-i N sene 1213.**

[69-239]

Isparta kadısına ve Isparta voyvodası zîde mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime mühürlü arzuhâl gönderüp Rusya tüccarından Avans di İbsayasavanof(?) nâm Rusyalu'nun tüccar taifesinden Isparta'da mütemekkin Kocamanoğlu Avans ve Stefan nâm iki nefer zimmî zimmetlerinde birbirine kefâletini müş'ir iki kıt'a temessük mûcibince eşya bahasından bin iki yüz on bir senesinden berü altı bin beş yüz doksan sekiz buçuk kuruş alacak hakkı olup meblağ-ı mezbûr bermantûk-ı temessük iki aydan sonra edâ olunması iktizâ ederken zimmiyân-ı mesfûrân sekiz ay mürûrunda bir para ve bir habbesini vermeyerek kendülerden akçe talep oldukça sen ki voyvoda-i mûmâileyhsin sana istinâden(?) edâda mûmânaat üzere oldukların inhâ Rusyalu-yı mersûmun hakk-ı sarihi olan meblağ-ı mezbûr zimmî tacirân-ı mesfûrândan bi-eyyi-vechin-kân tamamen tahsil ve mesfûrân yine edâda mûmânaat eylerler ise Der-aliyye'ye ihzâr olunmak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â eylediği ecilden sen ki voyvoda-i mûmâileyhsin vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki, mevlânâ ve voyvoda-i mûmâileyhimâsız, berminvâl-i muharrer Rusyalu tacir-i mersûmun ber-mûceb-i temessğk mesfûrların zimmetlerinde şer'an sâbit ve mütehakkık mârru'z-zikr altı bin beş yüz doksan sekiz kuruşu bi-eyyi-hâl tamamen ve kâmilen tahsil ve tacir-i mersûma teslim birle ihkâk-ı hakka ihtimâm ve dikkat eylesesiz şöyle ki, meblağ-ı mezkûru mesfûrân edada teallül ve muhâlefet ederler ise Der-aliyye'me ihzâr ve irsâl ve bu bâbda iğmâz ve tesâmuhten ve ibtâl-i hakkı ve hilâf-ı şer' gadri mûcib hâlâttan be-gâyet ittikâ ve mücânebet olunmak bâbında; **Evâhir-i N sene 1213.**

[69-240]

Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârlarına ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Rusya reâyâsından Todori Ceslimo(?) nâm tacir Giovanni Mrokoviyef nâm Rusya kapudanının râkib olduğu bir kıt'a sefîneyi Bahr-i Siyah'ta vâki Odessa tabir olunur Rusya iskelesinde isticâr ve Bahr-i Sefid'e irsâl olunmak üzere Rusya memâliki

mahsûlâtından olmak üzere altı bin keyl hinta derûnuna vaz‘ ve tahmîl edüp sefine-i mezbûre bu defa Âsitane-i saadetime lede’l-vürûd Krsilocandi(?) nâm firarî zimmînin reâyâdan olan bazı zimmîleri sefine-i mezbûre firarî zimmî-i mesfûrun malı olmak üzere iddâlarına binâen Rusya elçisi Rusya bayrağını ba‘de’l-ahz sefine-i mezkûreyi bâ-fermân-ı âlî zapt etmekten nâşî Rusyalu tacir-i mersûm mârru’z-zikr hintasını sefine-i mezbûreden ihrâc ve diğere sefineye tahmile mecbûr olduğundan bahisle Rusyalu tacir-i mersûmun miktar-ı mezbûre hintası âhar sefineye tahmîl ve Bahr-i Sefid cânibine nakl olunmasına mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu lede’l-istid‘â husus-ı mezbûrun hakikatini taharrî ve i‘lâm eylemen üzere dergâh-ı muallâm kapucubaşlarından İstanbul gümrüğü emini Hasan dâme mecdühûta havâle olundukta geçen sene mesfûr Mrokoviyef nâm kapudan sefine-i merkûme ile diyâr-ı âhar ... mahmûl eşyalarıyla Dersaadet’ime gelüp Rusya memleketine mürûr murâd eylediğinde sefine-i mezbûr Kıbrıs tercümanı vekili mürd olan Tabeti nâm reâyânın malı olmakla mürd-i mesfûrun Kazak tâifesinden sâbık Kazaklar kahyası Minas zimmîye on bin kuruş miktarı deyni olduğundna bâ-arzuhâl sefine-i merkûmenin zaptını inhâ edüp ol vakitte Rusya memâlikine mahmûlen azimet üzere ve Rusya bayrağı vaz‘ olunmuş olmakla elçi-i mümâileyh tarafından varup gelince mehil verilmek ve hîn-i vürûdunda bayrağı alınup sefine-i mezbûreyi mürd-i mesfûrun deynleri için terk eylemek üzere taahhüt olunmakla bu esnâda hinta-i mezbûre hamûlesiyle gelüp karar verildiği üzere elçi-i mümâileyh bayrağını ahz etmekle yalnız sefine zapt olunmak ve deynlerine mürdün eğerçi icâb edüp ancak mahmûl olduğu altı bin keyl hinta inhâ olduğuna üzere ihrâc olunmak lazım geldiği beyânıyla hinta-i mezkûreden inhâ olduğuna üzere âhar sefineye devrolunması menût-ı re’y-i sâmi idüğün gümrükçü-i mümâileyh ba‘de’l-i‘lâm vech-i meşrûh üzere hinta-i mezkûre âhar sefineye nakl ve mürûruna ruhsat verilmek ve hâlî kalan sefine zapt ve sâyinine iâde olunmak üzere çend rûz mukaddemce gümrük emini mümâileyhe hitâben emr-i şerifim sâdır olmuş idi; bu defa Rusya devletinin Der-aliyye’nde mukîm elçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi’l-hayrın sūdde-i saadetime takdim eylediği bir kıt‘a arzuhâlinde tacir-i mesfûr Todori hinta-i mezbûreyi Dobrevnik kapudanlarından Nicola Bohar nâm kapudanın râkib olduğu sefine ... (okunamadı) edüp Akdeniz tarafına irsâl murâd eyledikte inhâ ve mürûruna mümânaat olunmak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid‘â etmekle siz ki mevlânâ ve dizdâr ve gümrükçü-i mümâileyhimsiz vech-i meşrûh üzere mürûruna mümânaat olunmamak fermânım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve sâir mümâileyhimsiz Rusyalu tacir-i mersûm

isticâr etmiş olduğu reis-i mersûmun mârru'z-zikr sefinesine Rusya memâliki mahsûlâtından olmak üzere tahmîl eylediği sâlifü'l-beyân altı bin keyl hintanın adem-i lüzûmuna binâen li-ecli'l-bey' Akdeniz tarafına nakl murâd eylediği cihetten bermûceb-i şurût-ı nizâm ol miktar keyl hinta hamûlesiyle sefine-i mezbûr Boğaz hisarlarına vürûdunda mu'tâd üzere yoklanup mademki ol miktar keyl hinta hamûleden mâ-'adâ sefine-i mezbûre derûnuna memnûâtta bir nesne olmayarak ol miktar keyl hintanın sefine-i merkûme ile mürûruna mûmânaat olunmayup ve lakin bu vesile ile bilâ-fermân sâir müstemem sefinesiyle ve reâyâ kayıklarıyla Boğaz'dan taşra bir habbe zahîre nakline irâet-i ruhsattan be-gâyet tehâşî ve mûmânaat eylemen bâbında; **Evâhir-i N sene 1213.**

[70-241]

Belgrad muhafızı vezire ve Belgrad'dan nehren Kalas iskelesine gelince sevâhil-i Tuna'da vâki kuzât ve nüvvâb ve voyvoda ve gümrükçüler ve sâir zabitâna hüküm ki,

Boğdan ve Eflak memleketlerinden cemî'-i nizâm ve kavâide mugâyir gümrükçüler ve sâir zabitân ol mahallerden mürûr ve ubûr eden Rusya tacirlerini günâ-gün tesmiye ihrâsıyla rüsûmât-ı memnû'a-i mürûriye edâsına icbâr eylemeyeler ve tüccar-ı merkûme Rusya memâlikinden veyahut âhar düvel memâlikinden zikrolunan iki memleketlerde ve Devlet-i Aliyye'min sâir mahallerine getürecekleri eşya ve emti'alarının gümrüğünü yüzde üç hesabı üzere ve ancak bir defa emti'a-i merkûmelerini fûruht eyledikleri mahallere verüp ve kezâlik zikrolunan tacirler Memleketeyn-i merkûmeteynden ve Devlet-i Aliyye'min mahâll-i sâiresinden işbu muâhede-i müteferride muktezâsı üzere Rusya memâlikine veyahut âhar düvel memleketlerine nakl için alup götürecekleri emti'a ve eşyanın gümrüğü için bir defa ve yüzde üç hesabı üzere emti'a-i merkûmelerini iştirâ eyledikleri mahallere edâ edüp işbu nizâm ve kâideye mugâyir her ne tesmiye olursa bir türlü resm ve ihtirâ olunmuş vergü mesfûrlardan mutâlebe ve tahsili memnû'olup gümrüğü edâ eyledikleri mahallerde yedlerine edâ tezkiresi verilüp o makûle kendülerine verilecek edâ tezkiresi memâlik-i Devlet-i Aliyye'min cemî'-i mevâki'inde muteber tutula; kezâlik dahi mukâvele olundu ki Devlet-i Aliyye'nin limanlarında bey' ecli için gönderilüp tahliye olunacak mahallerde resmi edâ oluna deyü beyne'd-devleteyn emr-i ticârete dâir in'ikâd-pezîr olan şurût-ı muâhededede münderic olduğuna binâen bu esnâda Rusya reâyâsından

Anastasi ve Argarin nâm Rusyalu tacir bir kıt'a Rusya sefinesine Bec cânbinden emti'a-i memnû'a tahmil ve nehren kalas iskelesine nakl murâd eylediğin bu defa Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a memhûr arzuhâliyle inhâ ve müstemeni-i mersûm emti'a-i mezkûresiyle mürûr edeceği mahallerde mugâyir-i şurût-ı muâhede rüsûm-ı mürûriyye nâmı ve bey' ecli için ihrâc olunmayan eşyalarından resm-i gümrük mutâlebesi ve mutâlebe-i sâire ile teaddî ve rencide ettirilmeyüp emnen ve sâlimen savb-ı maksûda sevk ve tesyîli emrine ve ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn himayet ve sıyâneti husûsuna ihtimâm olunmak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â etmekle sen ki vezir-i müşârunileyhsin ahitnâme-i hümayûn şurûtu mûcibince amel olunmak fermânım olmağın imdi beyne'd-devleteyn mün'akid olan ahitnâme şerâitinin ifâsı ve Rusya tacirlerinin mugâyir-i şurût iz'âc ve teaddî olunmaktan himayet ve sıyânetleri husûsuna ihtimâm olunmak matlûb-ı hüsrevânem olduğu malûmunuz oldukta mademki sahîh Rusyalu müstemeni-i mersûm eşya-yı mezkûreyi bir mahalde bey' ecli için ihrâc etmiş olmaya mürûr eylediği mahallerde mugâyir-i şurût-ı muâhede mürûriye nâmı ve vesile-i âhar ile nesne talebi ve bey' ecli için ihrâc olunmayan emti'alarından resm ve mutâlebe-i sâire ile rencide olunmayup ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn himâyet ve sıyânet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i N sene 1213.**

Bir sureti

Belgrad muhafızına ve Belgrad'dan Kalas'a gelince hukkâm ve sâire Rusya reâyâsından Aleksî İkolof(?) nâm tacir çam tabir olunur bir kıt'a sefinesi için ber-vech-i muharrer

Fî evâil-i L sene 1213.

[71-243]

Boğaz hisarları nâibleri zîde ilmühüme ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl gönderüp Rusya kapudanlarından Georgio Kondorlu(?) nâm kapudan cânib-i Devlet-i Aliyye'mde barut ile mahmûlen bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid tarafına azimet murâd eylediğin inhâ ve sefîne-i merkûmenin hamûle-i merkûmesiyle mürûruna mûmânaat

olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â ve husus-ı mezbûr hâlâ İstanbul gümrüğü emini hacegân-ı divan-ı hümayûnumdan Celil zîde mecdühûden isti'lâm olundukta sefine-i mezkûre barut hamûlesiyle hâlâ Sayda ve Şam ve Trablüşşam ve ve Mısır valisi vezirim Serasker Cezzar Ahmed Paşa iclâlühû için Yafa iskelesine gitmek üzere selefi İstanbul gümrüğü emini ma'rifetiyle isticâr ve navulları i'tâ olunmuş olduğu beyânıyla ber-vech-i muharrer izni havî emr-i münîfim sudûrunu emin-i mümâileyh i'lâm etmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve dizdârân ve gümrük emini mümâileyhimsiz kapudan-ı mersûm barut ile mahmûl süvâr olduğu bir kıt'a Rusya sefinesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda yedine i'tâ olunan işbu izn-i sefine emr-i şerifime ba'de'n-nazar mademki ber-mûceb-i şurût-ı muâhede üç yüz akçe selâmet resmini tamamen edâ eyleye ve sefine-i merkûme mellâhları arasında Devlet-i Aliyye'm reâyâsı olduğuna şüphe âriz olur ise yoklanup derûnunda reâyâ-yı Devlet-i Aliyye'm bulunmaya mugâyir-i şurût-ı uhûd tevkîf ve te'hirden ve hamûlesi yoklanmaktan ve ziyâde selâmet akçesi ve sâir gûne vergü mutâlebesiyle teaddî olunmaktan mücânebet ve dostâne muâmele ibrâzıyla sâlimen imrârına mübâderet olunmak bâbında; **Fî evâil-i L sene 1213.**

[71-244]

Boğaz hisarları nâibleri zîde ilmühüme ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl gönderüp Rusya kapudanlarından Marko Dinali(?) nâm kapudan kereste ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid'e azimet murâd eylediğın inhâ ve sefine-i merkûmenin hamûle-i mezkûresiyle mürûruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â ve husus-ı mezbûr İstanbul gümrüğü emini hacegân-ı divan-ı hümayûnumdan Celil zîde mecdühûden isti'lâm olundukta Bahr-i Sefid'de kereste mamnûâtın olduğuna mebnî Der-aliyye'mde Papaz Harkı sükkânından Emin ve Derviş ve Hüseyin nâm tacirler kapudan-ı mersûmun sefinesiyle Girit ceziresine nakl-i kereste edecek oldukları beyânıyla izni havî emr-i münîfim sudûrunu emin-i mümâileyh i'lâm etmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve dizdârân ve gümrük emini mümâileyhimsiz kapudan-ı mersûm kereste hamûlesiyle mahmûl süvâr olduğu bir kıt'a Rusya sefinesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda yedine

i'tâ olunan işbu izn-i sefine emr-i şerifime ba'de'n-nazar hamûlesi olan mârru'z-zikr eşyanın icâb eden gümrüğünü tamamen bu tarafta edâ olunmuş olduğunu müş'ir yedlerinde ma'mûlün-bih edâ tezkiresi olduğu surette tekrar gümrük mutâlebesi iktiza etmemekle mademki ber-mûceb-i şurût-ı muâhede üç yüz akçe selmâmet resmini tamamen edâ eyleye ve sefine-i merkûme mellâhları arasında Devlet-i Aliyye'm reâyâsı olduğuna şüphe âriz olur ise yoklanup derûnunda reâyâ-yı Devlet-i Aliyye'm bulunmaya mugâyir-i şurût-ı uhûd tevkîf ve te'hirden ve ziyâde selâmet akçesi ve sâir gûne vergü mutâlebesiyle teaddî olunmaktan mücânebet ve dostâne muâmele ibrâzıyla sâlimen imrârına mübâderet olunmak bâbında; **Fî evâil-i L sene 1213.**

[71-245]

Bahr-i Sefid'de Devlet-i Aliyye'min geşt ü güzâr eden sefâin kapudanlarıyla Cezayir-i Garb ve Tunus ve Trablusgarb ocaklarının korsan sefâini kapudanları zîde kadruhüme hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr bu defa Der-aliyye'me takdim eylediği bir kıt'a arzuhâlinde mahrûse-i Edirne'de mukîm Belde(?) nâm Françelü tacir öteden berü kendü halinde arzıla mukayyed olup Françe diyârında zuhûra gelen hâlât-ı müfsidânedden kemâl mertebe müteneffir ve mücerred idâre-i umûr-ı ticâreti muktezâsınca bu âna değin Françe cumhûriyetine mutâbaat eylemesi zaruri idüğü elçi-i mümâileyhin malûmu olduğundan başka mesfûrun dahi bazı Rusya tüccarıyla bey' u şirâ alâik ve muâmelât-ı kesîresi derkâr idüğü beyânıyla sâir Françelü'den istisnâ olunarak sebili tahliyesi hususuna ruhsat-ı seniyyem erzânî kılındığı surette bâis-i memnûniyeti olacağı bundan akdemce bâ-takrîr ifade eydikte mesfûrun zapt olunan emvâli cânib-i mîrîde kalmak şartıyla fakat mesfûrun sebili tahliye olunmak bâbında işbu sene-i mübâreke evâsıt-ı Şabanında sudûr eden emr-i şerifim mücibince mesfûrun sebili tahliye olunmuş olup Françelü-yi mersûm İngilterelü'ye verilen bazı Françe üserâsıyla me'an bahren bu defa Françe diyârına azimet murâd eylediğin inhâ ve siz ki sefâin kapudanları mümâileyhimsiz tarafınızdan ve taraf-ı âhardan rencide ve teaddî olunmamak bâbında azimetine ruhsatı ve te'mini havî emr-i şerifim sudûrunu istid'â etmekle vech-i meşrûh üzere azimetine ruhsat ve te'mini muhtevî işbu emr-i şerifim ısdâr ve irsâl olunmuştur; imdi mesfûrun azimetine ruhsat verildiği malûmunuz oldukça ber-minvâl-i muharrer

mersûme tarafınızdan ve taraf-ı âhardan müdâhale olunmamak bâbında; **Fî evâil-i L sene 1213.**

[71-246]

Rusya reâyâsından İvan Yorgi Yakaloğlu(?) nâm Rusyalu tacir iki nefer müstemem hizmetkârıyla re's-i hududdan Eflak tarikiyle Tuna sevâhiline ve ondan Filibe ve Siroz ve Edirne ve İslimye Örenceâbâd panayırlarına ve yine ondan İzmir'e ve Anadolu ve Rumeli'de bazı mahallere varup gelmesi için ber-mu'tâd yol hükmü yazılmışdır; **Evâhir-i N sene 1213.**

[71-247]

Rusya reâyâsından v eTeygan mütemekkinlerinden Georgio Kontoglo(?) nâm Rusyalu alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'de ve Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmek üzere ber-mu'tâd yol hükmü yazılmışdır; **Evâhir-i L sene 1213.**

[72-248]

İstanbul gümrüğü emini Halil zîde mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdîm eylediği bir kıt'a memhûr arzuhâlinde Rusya reâyâsından İvan Kondori nâm tacir Rusya memâliki mahsûlâtından olmak üzere on dokuz bin [kantar] revgân-ı sâde Rusya iskelelerinde eğerçi Âsitane-i Aliyye'me getirüp bu tarafta değer bahâsıyla fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsâl murâd eylediğın inhâ ve şurût-ı muâhede üzere Bahr-i Sefid cânibine mürûruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â eylediği ecilden tacir-i mersûmun Rusya diyârından getürdükleri mârru'z-zikr ol miktar yedek revgan-ı sâdeyi Pazarbaşı ve sâir erbâb-ı vukûftan lede't-taharrî revgan-ı mezbûr İstanbul harcı olmayup bahası az olduğunu cevap verdikleri beyânıyla Bahr-i Sefid cânibine imrârı hususuna ruhsat menût-ı re'y-i sâmî idüğün sen ki gümrük emini mümâileyhsin i'lâm etmekle i'lâmın mûcibince mürûr ettirmek fermânım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere ol miktar yedek revgan-ı sâde Rusya memâliki mahsûlü ve tacir-i mersûmun malı idüğü muvâfik-ı nefsu'l-emre mutâbık olduğu halde ber-vech-i meşrûh bey' ecli için Bahr-i Sefid cânibine imrârı hususuna mümânaat olunmamak ve bu vesile ile ziyade veyahut memâlik-i mahrûsem hasılâtından olan revgan-ı sâdenin nakline irâet-i ruhsattan ve

hilâf-ı şurût-ı muâhede mükerrer gümrük mutâlebesinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâsıt-ı B sene 1213.**

[72-249]

İzmir nâibine ve gümrükçüsüne hüküm ki,

Rusya tüccarı Rusya memleketinden ve düvel-i sâire memleketlerinden Devlet-i Aliyye memâlikine getürecekleri emti'a ve eşyalarının fûruht eyledikleri mahallerde ve Devlet-i Aliyye2m memleketinden olup Rusya memâlikine ve düvel-i sâire memâlikine götürecekleri emti'a ve eşyalarının dahi iştirâ eyledikleri yerlerde bir defa ve bir mahalde resm-i gümrüklerin yüzde üç hesabı üzere tamamen edâ edüp işbu nizâm ve kâideye mugâyir her ne isim ile olursa bir türlü resm ve ihtirâ olunmuş vergünün mesfûrlardan mutâlebe ve tahsili memnû olup gümrüğü edâ eyledikleri yerlerde yedlerine edâ tezkiresi verilüp bu makûle kendülere verilecek edâ tezkireleri memâlik-i Devlet-i Aliyye'min cemî'-i mevâki'inde muteber tutula ve eğer işbu nizâma mugâyir mesfûrândan mugâyir-i resm-i gümrük alınur ise ahz edenlerden gerü reddettirile kezâlik mukâvele olundu ki, Devlet-i Aliyye'min limanlarında bey' ecli iün tahliye olunan Rusya metâ'larının resmi alınup ve leb-i deryâda olan âhar bilâda göndeirlmek üzere olan emti'adan rüsûm talep olunmaya ve bu bâbda bir türlü mûmânaat olunmayup emti'a-i merkûmenin bey' ecli için gönderilüp tahliye olunacak mahallerde resmi edâ oluna ve Rusya tüccarı işbu ahitnâmenin muktezâsı üzere yüzde üç resmini edâ edüp mu'tâd üzere edâ tezkiresi alındıktan sonra zikrolunan edâ tezkiresi ibrâz olundukta muteber tutulup memâlik-i Osmâniye'nin kangı mahalle emti'alarını getirürler ise bir vechile kendülerden mükerrer resm iddia olunmaya deyü Rusyalu'ya i'tâ olunan ahitnâmede meşrûh olduğuna binâen Rusya tüccarından Nicola Çukacıoğlu Michael(?) nâm Rusyalu tacire gönderdiği eşyanın ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn icâb eden resm-i gümrüğünü ol cânibde gümrük eminine edâ etmek murâd eyledikte mesfûr Nicola Baskali reâyâdan değil iken iştirâ eylediği emti'a ve eşyadan İzmir gümrükçüsü ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn yüzde üç hesabı üzere olmağa kanâat etmeyüp reâyâdan aldığı gibi resm-i gümrük mutâlebesiyle teaddî ve ızrârdan hâlî olmadığı ve kezâlik mersûm Michael nâm tacir dahi düvel-i sâir memâlikine göndermek üzere Der-aliyye'mden gayr-ez-memnû' emtia ve eşya iştirâ ve iktizâ eden resm-i gümrüğünü Der-aliyye'mde gümrük eminine ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn tamamen edâ birle yedine i'tâ memhûr ve ma'mûlün-bih edâ tezkiresi mûcibince eşya-yı mezkûreyi Der-

aliyye'mden İzmir'de olan mesfûr Nicola Basali nâm Rusyalu tacire irsâl ve eşya-yı mezkûre İzmir'e lede'l-vürûd zikrolunan tezkireleri İzmir gümrükçüsü merkûma irâe olundukta gümrükçü-i mezkûr kat'â tezkireleri itibâr etmeyerek eşya-yı mezkûre için tekrar resm-i gümrük iddiâ ve mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn ahza tasaddî eylediği beyânıyla hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn vaki olan teaddînin men' u def'i bâbında sen ki mevlânâ ve gümrük emini mümâileyhimâsız size hitâben emr-i şerifim sudûrunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr memhûr arzuhâliyle istid'â etmekle vech-i meşrûh üzere ahitnâme-i hümayûn mûcibince amel ve hareket ve mükerrer resm-i gümrük talebinden mûcânebet olunmak bâbında fermânım olmağın imdi mademki mesfûrân sahih Rusya reâyâsı ve tüccarından olalar; mesfûr Nicola Baskali tacirin Rusya memâlikine göndermek üzere gayr-ez-memnû' İzmir canibinden iştirâ eylediği emti'a ve eşyanın ol cânibde ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn icâb eden resm-i gümrüğünü edâ eyledikten sonra ziyâde talebi ve mersûm Michael'in dahi düvel-i sâire memâlikine göndermek üzere Der-aliyye'mden iştirâ eylediği eşya-yı mezkûrenin icâb eden resm-i gümrüğün İstanbul gümrüğü emini tarafına tamamen edâ ve yedine verilen ma'mûlün-bih edâ tezkiresi mûcibince İzmir'e gönderdiği eşyadan dahi İzmir gümrükçüsü merkûm tarafından mükerrer resm-i gümrük iddiâ ve âhara tasaddî(?) olunduğu nefsü'l-emre muvafık olduğu surette şurût-ı ahitnâmeye mugâyir idüğü sen ki mevlânâ-yı mümâileyhsin malûmun oldukta ber-minvâl-i muharrer fîmâ-ba'd ahitnâme-i hümayûna mugâyir gümrükçü-i mezbûrun mükerrer ve ziyâde resm-i gümrük mutâlebesiyle Rusyalu tacirân-ı mesfûrâna teaddî ve rencide vukû'una irâet-i ruhsattan ittikâ ve mübâadet ve sen ki gümrük emini merkûmsun sen dahi bâlâda beyân olunan ahitnâme-i hümayûn mûcibince amel ve harekete dikkat ve hilâfî hâlâtan be-gâyet mûcânebet eylemen bâbında; **Fî evâhir-i L sene 1213.**

[72-250]

Rusya reâyâsından ve Nahcivan mütemekkinlerinden abazim Manoilo f nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den berren İsmail'e ve ondan re's-i hudûda ve yine Nahcivan mütemekkinlerinden Yori Krilof(?) nâm Rusyalu tacir ticaret tarikiyle Der-aliyye'den bahren Sinop'a ve ondan Bergos'a ve Rumeli'de vâki bazı mahallere ve yine Rusya reâyâsından ve Nebrana(?) mütemekkinlerinden Nicolai Sahof nâm Rusyalu

tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den berren Edirne'ye ve ondan Rumeli'de vâki bazı mahallere varup gelmek üzere ber-mu'tâd yol emri yazılmıştır; **Fî evâhir-i L sene 1213.**

[72-251]

Rusya kapudanlarından Nicola Bankovik nâm kapudan ve Georgio Boskoli nâm kapudan hamûleden tehî râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid'e azimet etmeleriyle ber-mu'tâd izn-i sefine ve himâyeti havî evâmir-i aliyye yazılmışdır; **Fî evâhir-i L sene 1213.**

[72-252]

Rusya kapudanlarından Georgio Faravia nâm kapudan beş bin vukiyye hamr ve yüz elli kantar ... mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Siyah'a azimet etmekle ber-mu'tâd izn-i sefine hükmü yazılmıştır; **Fî evâhir-i L sene 1213.**

[72-253]

Rusya kapudanlarından Georgio Komani nâm kapudan Rusya memâliki mahsûlâtı olmak üzere dört bin keyl hinta ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid'e azimet etmekle ber-mu'tâd izn-i sefine ve himâyeti havî evâmir-i aliyye yazılmıştır; **Fî evâhir-i L sene 1213.**

[73-254]

Silistre valisine ve Niğbolu muhâfızı vezirim Hüseyin Paşa'ya ve Niğbolu kadısına hüküm ki,

Rusya tacirleri Eflak ve Boğdan memleketinden ve Devlet-i Aliyye'nin mahâll-i sâiresinden işbu muâhede-i münferide muktezâsı üzere Rusya memâlikine yahut âhar düvel memleketlerine nakl için alup götürecekleri emti'a ve eşyanın gümrüğü için bir defa ve yüzde üç hesabı üzere emti'a-i merkûmelerini iştirâ eyledikleri mahallerde edâ edüp işbu nizâm ve kâideye mugâyir her ne tesmiye ile olursa bir türlü resm ve ihtirâ olunmuş vergü mesfûrlardan mutâlebe ve tahsili memnû olup gümrüğü edâ eyledikleri mahallerde yedlerine edâ tezkiresi verilüp bu makûle kendülerine verilecek edâ tezkireleri memâlik-i Devlet-i Aliyye'min cemî'-i mevâkiinde muteber tutula; Rusya reâyâları Bahr-i Siyah yolundan veyahut sâir tariklerden Rusya memâlikine götürmek üzere memâlik-i Devlet-i Aliyye'de veyahut Bahr-i Sefid'de iştirâ eyledikleri hamrı iştirâ eyledikleri mahalde yüzde üç hesabı üzere resmini edâ edüp bir türlü tereddüt

olunmaksızın te'diyesi lazım gelen edâ tezkiresini aldıktan sonra İstanbul Boğazı memerrinden mürûrlarında yetirme ve sâir bir türlü vermeye mecbûr olmayalar deyü beyne'd-devleteyn mün'akid olan ticaret muâhededesinde münderic olduğuna binâen Rusya reâyâsınan Elbaba Korbarsof nâm tacirin '210 tarihinde Niğbolu kazasına tâbi Luziçe(?) nâm karyeden ma'lûmü'l-vukiyye hamr iştirâ ve ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn iktizâ eden resmini edâ ve yedine memhûr ve ma'mûlün-bih edâ tezkiresi alup Rusya diyârına götürülmek üzere beher fiçıyı otuz beş kuruş navul ile nehren Kalas iskelesine nakl eylemek vechile ol cânibde kayıkçılar ile mukâvele etmiş iken karye-i mezbûre zâbiti mütegalibeden Hacı İbiş oğlu Ali demekle arîf kimesne zuhûr ve hamr-ı mezkûru ben ol baha ile kendü kayığım ile nakl ettirmem dedikte tacir-i mersûm dahi rızâ-dâde ve ol vechile mukâvele ve birkaç gün mürûrundan sonra mezkûr Ali mukâvelesinden tekeffül ve hizmetinde olan bir nefer Yahudi'yi tacir-i mersûm irsâl ve beher fiçıyı altmış kuruş navuldan noksana naklettirmeyeceğini ve âhar kayıklar ile dahi nakline ruhsat vermeyeceğini ifâde ve ertesi gün eşyayı bahane ile menfaat kasdıyla gerek kendünün ve gerek âharın kayıklarına hamr tahmil olunmamak üzere tenbih edüp tacir-i mersûm Balkror(?) beher fiçıyı kırkar kuruştan navul ile tekrar mukâvele ve hamr-ı mezkûru arabalara tahmîl ve sâhil-i Tuna'ya nakl eyledikte yine merkûm Ali mukâvelesinden rücû' ve kayıklara tahmiline mûmânaat ve beher fiçıya altmış kuruş navul mutâlebe eyledikte tacir-i mersûm dahi mecbûren beher fiçıya elli ikişer kuruş navul verdikten sonra karye-i mezbûrun subaşısı cenberiye(?) nâmıyla yüz yirmi altı kuruş cebren ahz eylediğinden gayrı ol esnâda Yahudi-yi mersûm mürd oldukta Yahudi-i mesfûr maslahatına nizâm verdi ve teshîl etti deyü Yahudi-i mesfûrun vereseleri iddiâ ve merkûm Ali'nin îânet ve tegallübünden nâşî bilâ-sübût iki yüz kuruşunu dahi ahz eylediklerini ve tacir-i mersûm ... ve masâr-fı kesîreye düçar olduğunu ve hamr-ı mezkûru ... Rusya diyârına nakl edemediğini ve zarar ve hasara giriftâr olduğunu ve merkûm Ali'nin mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn Rusya tüccarı hakkında zulm ü teaddisi vukû'a geldiğini beyân birle hilaf-ı şer' ve mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn alınan meblağ her ne ise tahsil olunmak bâbında emr-i şerifim sudûrunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm mukîm elçisi bundan akdem bâ-takrîr istid'â ve divan-ı hümayûnumdan muktezâsı suâl olundukta tacir-i mersûm Rusya memleketine nakl için mahall-i merkûmdan iştirâ eylediği hamrın lazım gelen resmini mahallinde tamamen edâ ve edâsını müş'ir memhûr ve ma'mûlün-bih edâ tezkiresi alındıktan sonra inhâ olunduğu vechile subaş-ı merkûm hamûle-i mezkûreyi kayıklara vaz' u tahmilinde bî-

vech muhâlefet ve tacir-i mersûma cevri u eziyet mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn çenberiyeye nâmı ve bahâne-i âhar ile cebren akçesini aldığı ve rahne ve ızrâr eylediği muvâfık-ı nefsi'l-emr olduğu halde bi-gayri hakkın alınan meblağ her ne ise ma'rifet-i şer'le istirdâd ve tacir-i mersûme teslim ettirilmesini ve fîmâ-ba'd Rusya tacirlerini mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn cevri u ezâ olunmaması tenbîhâtını muhtevî emri-âlî i'tâsı ahitnâme-i hümayûn muktezâsından olduğu tahrîr olunmakla ahitnâme-i hümayûn ve vech-i meşrûh üzere amel ve hareket olunmak bâbında iki yüz on bir senesi evâil-i Saferinde emri-şerîfîm sâdır olmuş idi bu defa Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm elçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın Der-aliyye'me takdîm eylediği arzuhâlinde ber-vech-i muharrer sudûr eden emri-şerîfîm icrâ olunmayup husus-ı mezbûr dahi pesmânde kaldığı beyânıyla ol bâbda emri-şerîfîm sudûrunu istid'â ve divan-ı hümayûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâcaat olundukta vech-i meşrûh üzere emri-şerîfîm verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın sen ki vezir-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâileyhimâsız mukaddemâ sâdır olan emri-âlîşânım mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi Devlet-i Aliyye'mle Rusya devleti beyinde akdolunan şurût ve uhûdun daima mûcib ve muktezâsıyla amel ve hareket olunmak matlûb idüğü ve Rusya tacirlerinde mugâyir-i ahd ü misâk cevri u ezâ olunduğuna vechen mine'l-vücûh rıza-yı padişahânem olmadığı ve tacir-i mersûmdan hilâf-ı şer' ve mugayir-i ahitnâme-i hümayûn alınan meblağ her ne ise ma'rifet-i şer'le tacir-i mersûma istirdâd birle mukaddemâ ve bu defa sâdır olan tekayyüd ve icrâsı maylûb-ı mülûkânem idüğü siz ki vezir-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâileyhimâsız malûmunuz oldukta ber-minvâl-i muharrer tacir-i mersûm Rusya memâlikine nakl için mahall-i merkûmdan iştirâ eylediği hamrın lazım gelen resmini mahallinde edâ ve edâsını müş'ir tezkire aldıktan sonra inhâ olduğu vechile subaşî-i mezkûr hamûle-i mezkûreyi kayıklara vaz' ve tahmilinde bî-vech mûmânaat ve tacir-i mersûma cevri u eziyet ve mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn çenberiyeye nâmı ve bahâne-i âhar ile akçesini aldığı ve rahne(?) ve ızrâr eylediği muvâfık-ı nefsi'l-emr olduğu surette mugâyir-i ahd ü misâk alınan meblağ her ne ise alâ-eyyi-hâl ma'rifet-i şer'le tamamen ve kâmilen tahsil ve tacir-i mersûma redd ü teslime mübâderet ve fîmâ-ba'd bu makûle Rusya tacirlerine mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn cevri u eza olunması hususunu subaşî-i merkûma ve sâir lazım gelenlere tenbîh ve te'kîde ikdâm ve dikkat ve mugâyir-i emri u rıza hâlâtı tecvîzden ittikâ ve mübâadet eylemeniz bâbında; **Evâil-i Zâ sene 1213.**

[73-255]

Hizmetkâr muvakkaten emri;

İşbu evâmir ve cevap verildi; fî râ sene 1213.

İzmir mollasına ve İzmir hassı voyvodası zîde mecdühûya;

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avakîbühû bi'l-hayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl gönderip medîne-i İzmir'de Rusya konsolosu vekili yanında Markar Dimakarya bâ-fermân-ı âlî tercüman olup bu makûle tercümanın oğulları ve yedlerine başka başka evâmir-i şerife verilen ikişer nefer hizmetkârları harac ve avâriz ve kassâbiye akçesi ve sâir rüsûm ve tekâlif mutâlebesiyle rencide olunmamak berâtları şurûtundan olmaktan nâşî tercümân-ı mersûmun iki nefer hizmetkârlarından Malkon Keşişyan(?) nâm bir neferi hilâf-ı şurût-ı berât cizye mutâlebesi ve âhar vechile teaddî ve rencide olunmayup ber-mûceb-i şurût-ı berât himâyet ve sıyânet olunmak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â ve divan-ı hümayûnumda mahfûz nişân kaydı gönderildikte mesfûr Markar Dimakarya'nın yüz doksan dokuz senesi Şevvalinde yirmi dokuzuncu günü tarihiyle müverrah verilen berât-ı âlişânım mûcibince 1213 senesi Şevvalinin 26. gününde tecdîden i'tâ olunan emr-i şerifimle İzmir Rusya konsolosu vekili yanından tercüman olup ve tercümanlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve yedlerine başka başka iki kıt'a evâmir-i şerife verilen iki nefer hizmetkârından harac ve avâriz ve kassâbiye akçesi ve sâir rüsûm ve tekâlif-i örfiyye teklifiyle rencide olunmayup himâyet ve sıyânet olunmak hususu yedine verilen berât şurûtundan idüğü mestûr ve mukayyed olmağın vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermanım olmağın imdi tercümân-ı mesfûrun iki nefer hizmetkârından mesfûr Malkon Keşişyan ber-minvâl-i muharrer mugâyir-i şurût-ı berât cizye mutâlebesi ve âhar vechile rencide ve teaddî ettitilmeyüp ber-mûceb-i şurût-ı berât himâyet ve sıyânet olunmak bâbında; **Fî evâil-i Zâ sene 1213.**

[74-256]

Bu dahi;

Kezâlik;

Bir sureti

Yine tercümân-ı mersûmun Yanfuri Nicolo Acınikoğlu(?) nâm bir nefer hizmetkârı için ber-vech-i muharrer

Yol emri;

Ahz ve hıfzolunmuştur; **Fî Râ sene 1218.**

[74-257]

İzmir'den Âsitane-i Aliyye'ye gelüp gidince yol üzerinde vâki kuzât ve nüvvâb zîde fazlühüme ve yeniçeri serdârları ve sâir zabıtân zîde kadruhüme hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl gönderüp medine-i İzmir'de Rusya konsolosu yanında bâ-berât-ı âlî tercümân olan Markardi Karye nâm tercümân Malkon Keşişyan nâm bir nefer hizmetkârını bazı maslahatını ru'yet zımnında medine-i İzmir'den İstanbul cânibine irsâl murâd eylediğın bildirüp hizmetkâr-ı mesfûrun Der-aliyye'me gelüp gidince mürûruna mümânaat olunmayup tercümân hizmetkârı olduğunu şâmil yedinde olan tuğralı emr-i şerifim mûcibince himâyet ve sıyânet olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ ve divan-ı hümayûnumda mahfûz nişân kaydı ve ahkâm kuyûdâtı tetebbu' olundukta mesfûr Markardi Karye [Rusya] konsolosu vekili yanında '99 senesi Şevvalinin 29. günü tarihiyle müverrah verilen berât mûcibince 1213 senesi Şevvalinin 26. gününde tecdîden i'tâ olunan berât-ı şerifimle tercümân olduğu ve mesfûr Malkon Keşişyan dahi tercümân-ı mersûmun iki nefer hizmetkârlarından olduğunu ve şurût-ı berâtı mûcibince himâyet olunmasını muhtevî emr-i şerifim verildiği mestûr ve mukayyed olmağın yedinde olan tuğralı emr-i şerifim mûcibince amel ve hareket olunmak fermanım olmağın imdi hizmetkâr-ı mesfûrdan emr-i şerif-i mezkûru talep edüp göresiz; tercümân-ı mersûmun hizmetkârı olduğunu havî verilen asıl tuğralı emr-i şerifim yedinde mevcûd ise ve muktezâsıyla amel ve hareket ve İzmir'den İstanbul'a gelüp gidince ber-mûceb-i şurût-ı berât himâyet ve sıyânet ve mürûr ve ubûruna mümânaattan mübâadet eylemeniz bâbında; **Fî evâil-i Zâ sene 1213.**

[74-258]

Bu dahi;

Kezâlik;

Bir sureti

Tercüman-ı mersûmun hizmetkârı Yanfuri Nicolo Acınikoğlu ber-vech-i meşrûh yol hükmü

[74-259]

Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Yoklanmak hususu verilen nizâm-ı cedîd muktezâsından olduğuna binâen Ibsara ceziresi reâyâsından Nicola veled-i Yorgi nâm zimmî reis süvâr olduğu üç direkli tabir olunur sefinesini Rusya tüccarından Yani Kondori nâm tacir isticâr ve derûnuna ham sirke tahmîl ve li-ecli't-ticâre Rusya iskelelerine azimet murâd eylediğın mukaddemâ reis-i mersûm bâ-arzuhâl inhâ ve yedine izne muhtevî emr-i şerif i'tâsını istid'â ve husus-ı mezbûr nizâm-ı cedîd şurûtu mûcibince tanzîm ve kefile rabt ve hakikat-i keyfiyeti i'lâm etmek üzere Tersâne-i Âmirem ve gümrük emine havâle olundukta reis-i mersûmun Yani veled-i Yero ve Santio veled-i Yani ve Kiryako veled-i Anton ve Nicola veled-i Angeli ve Yani veled-i Yorgi ve Kostandı veled-i Yani ve Nicola veled-i Yani ve Dimitri veled-i Yorgi ve Yani veled-i Ademirfo(?) ve Nicola veled-i Yaneşli ve Nicolo veled-i Yani ve Cani veled-i Angeli ve Manol veled-i Mikeli ve Yani veled-i Dimitri ve Andori veled-i Yorgi nâm on beş nefer reâyâ mellâhları olup reis-i mersûm ve mellâhları mesfûrun âhar diyârda kalmayup yine avdet edeceklerine ve yedine verilen emr-i şerife ve resm-i raiyyete ve rızâyâ muhâlif harekette bulunmayacaklarına cezire-i mezbûre kocabaşısının Kebîr mührüyle memhûr Rûmi ibâre ile bir kıt'a kâğıt ibrâz ve irâet eylediğini ve râkib oldukları sefine ve tamam mellâhlarıyla doğru Âsitâne-i Saadet'ime avdet eylemek şartıyla mellâhları mesfûrûn birbirlerine ve reis-i mesfûr cümlesine tekeffül eylediklerini ve kezâlik reis-i mersûm kendü nefesine Âsitane-i Aliyye'mde Çukacılar Hanı'nda mütemekkin Mimonesa Vlanesto(?) nâm zimmî kefil olduğunu ve gümrük defterlerine kaydolunduğu mûmâileyhimâ i'lâm etmeleriyle i'lâmları ve nizâm-ı cedîd şurûtu mûcibince amel ve hareket olunmak bâbında işbu sene-i mübâreke evâsıt-ı Muharreminde emr-i şerifim sâdır olmuş idi ve el-hâletü hâzihî Rusya devletinin ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği arzuhalinde reis-i mersûm sefine-i merkûme ile Rusya iskelelerinden hîn-i avdetinde Rusya tüccarından Blasaraki nâm tacir isticâr ve Taygan iskelesinden ve Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere bin keyl hinta ve altı yedek revgan-ı sâde tahmîl ve Der-aliyye'me nakl etmiş olduğu beyânıyla reis-i mesfûrun

yedine verilen emr-i âlî mûcibince zehâyir-i mezkûrenin Bahr-i Sefid cânibine imrârına ruhsatı havî emr-i şerifim sudûrunu istid'â ve reis-i mesfûr zikrolunan Rusya iskelesinden hamûle-i mezkûresiyle Âsitane-i Saadetime hîn-i vürûdunda liman nâzırı vekili ma'rifetiyle sefinesi yoklanup mellâhları ta'dâd ve kayd ve eşkâllarına bi't-taharrî tatbîk olundukta cümlesi mutâbık olup hamûlesi olan hinta ve revganı Taygan iskelesinden tahmîl etmiş olup ve altı yedek revgan-ı mezkûr Âsitane-i Aliyye'de bakkal esnâsına teklif olundukta Rusyalu tacir-i mersûm âlî baha talep ve esnâf-ı mezkûre râyic-i vakte nazaran ziyâdeye mübâyaadan keff-i yed eylediklerin İstanbul gümrüğü emini hacegân-ı divan-ı hümayûnumdan Halil zîde mecdühû i'lâm etmekle ol havâli hintasının dahi şimdiki halde lüzûmu olmadığından bahisle Bahr-i Sefid cânibine imrâr için divan-ı hümayûnum tarafından emr-i şerifim ısdârı menût-ı re'y-i sâmi idüğün ricâl-i Devlet-i Aliyye'nden hâlâ şikk-ı sâlis ve zahîre nâzırı Mehmed Emin Firdevsî dâme mecdühû i'lâm eylediğine binâen i'lâmı mûcibince amel ve hareket olunmak bâbında; **Fî evâil-i Zâ sene 1213.**

[75-260]

Rusya kapudanlarından Daniel Valsamaki nâm kapudan hamûleden tehî râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid'e azimet etmekle ber-mu'tâd üzere sefine ve himâyeti havî emr-i âlî yazılmıştır; **Evâil-i Zâ sene 1213.**

[75-261]

Rusya kapudanlarından Vasili Koka nâm Rusyalu on altı bin keyl hinta ve Nicola Pla nâm kapudan sekiz bin keyl hinta ile mahmûl râkib oldukları bir kıt'a Rusya tüccar sefinesi ve Rusya memâlikî mahsulâtı olmak üzere Bahr-i Sefid'e azimet etmeleriyle ber-mu'tâd izn-i sefine ve himayeti havî evâmir-i aliyye yazılmıştır; **Evâhir-i L sene 1213.**

[75-262]

Rusya kapudanlarından Gerasimo Ligerdopolo nâm kapudan 990 kantar kuru üzüm ve 670 kantar incir ve Angeli Vadiko nâm kapudan 2000 vakiyye hamr ve 750 vakiyye âb-ı limon ve 850 vakiyye ve 100 kantar harnub ve 100 kantar incir ve üzüm 35 kantar selvi ağacı ve Georgio Agodimo nâm kapudan 13959 vakiyye hamr ve Georgio Kofoli nâm kapudan 8000 vakiyye hamr ve 8000 vakiyye sirke ve 50 kantar harnub ve 25 kantar kuru üzüm ile mahmûl râkib oldukları bir kıt'a Rusya tüccar

sefinesi ile Bahr-i Sefid tarafına azimet etmeleriyle ber-mu'tâd izn-i sefine hükmü yazılmıştır; **Evâhir-i Zâ sene 1213.**

[75-263]

Rusya reâyâsından Taygan mütemekkinlerinden Panaboni Kacaro ve yine Taygan mütemekkinlerinden Anaksi Şaşinder ve yine Rusya reâyâsından Yanabpbi Ostakiyef ve yine Taygan mütemekkinlerinden Diyamanti Ropolo ve yine Taygan mütemekkinlerinden İvan ve yine Taygan mütemekkinlerinden Nicola Foka nâm Rusyalu tacirler alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmeleri için ber-mu'tâd yol emirleri yazılmıştır; **Fî evâil-i Zâ sene 1213.**

[75-264]

Hâlâ İstanbul gümrüğü emini Halil zîde mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a memhûr arzuhâlinde Rusya reâyâsından Angelo nâm tacir Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere 1650 vakıyye revgan-ı sâde Rusya iskelelerinden bundan akdem eğerçi Âsitane-i Aliyye'me gönderüp bu tarafta değer bahasıyla fûruht edemediğinden İznikmid cânibine irsâl murâd eylediğın inhâ ve şurût-ı muâhede üzere mürûruna mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â eylediği ecilden tacir-i mesfûrun bundan akdem Rusya diyârından ve Taygan iskelesinden Der-aliyye'me getürdüğü mârru'z-zikr 1650 vakıyye revgan-ı sâde sâdeyi âlî baa ile bey' etmek murâd etmekle bey'-i mezkûr Âsitane'nin fiyatına muvafık olmamakla râyic-i vakte nazaran esnâf dahi râyicinden ziyâde iştirâdan keff-i yedd eyledikleri beyânıyla imrâr-ı hususunu menût-ı re'y-i sâmi idüğün sen ki gümrük emini mûmâileyhsin i'lâm etmekle i'lâmın mûcibince amel olunmak fermânım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere ol miktar vakıyye revgan-ı sâde Rusya memâliki mahsûlü ve tacir-i mersûmun mâlı idüğü muvâfık-ı nefsu'l-emre mutâbık olduğu halde ber-vech-i meşrûh bey' ecli için İznikmid cânibine imrârı hususuna mûmânaat olunmamak ve bu vesile ile ziyâde beyahut memâlik-i mahrûsem hasılâtından olan revgan-ı sâdenin nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı muâhede mükerrer gümrük mutâlebesinden hazer ve mûcânebet olunmak bâbında; **Fî evâsıt-i Zâ sene 1213.**

[75-265]

Dimitrio Pana nâm kapudan 8000 keyl Rusya memâliki mahsulâtıyla râkib olduğu bir kıt'a tüccar sefinesiyle Rusya memâlikinden Der-aliyye'ye vürûd ve bilâ-tahliye Bahr-i Sefid'e azimet murâd etmekle ber-mu'tâd izn-i sefine ve himayeti havî emr-i âlî yazılmıştır; **Evâsıt-ı Zâ sene 1213.**

[75-266]

Rusya kapudanlarından Gerasimo Asorono nâm kapudan 21888 vukiyye hamr ve 302 kantar meyve-i huşk ve Michele Fadavriba nâm kapudan 250 kantar harnub ve 50000 adet limon ve 50000 adet portakal ve 20 kantar portakal kabuğu ve Batain Kondori nâm kapudan 16000 vukiyye hamr ve 200 kantar harnub ve Diamanti Mavromani nâm kapudan 7000 vukiyye hamr ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefineleriyle Bahr-i Siyah'a azimet murâd etmeleriyle ber-mu'tâd izn-i sefine evâmiri yazılmıştır; **Evâsıt-ı Zâ sene 1213.**

[76-267]

Bergos kadısına hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime mühürlü arzuhâl gönderüp Rusya reâyâsından Georgio Kirilef(?) nam iki nefer Rusyalu tacirler Sinop reâyâsından Kiryako nâm zimmî reisin minkeşe(?) tabir olunur süvâr olduğu bir kıt'a sefinesini bundan altı mâh mukaddem isticâr ve kadîmde vâki Yenikale iskelesinden sefine-i merkûmeye bir reis altı bin ve diğeri bin yedi yüz min-haysi'l-mecmû' yedi bin yediyüz kuruş yağ-ı cobar ve mırine yağı tahmîl ve Bergos cânibine doğru getürmek üzere reis-i mesfûr ile mukâvele edüp reis-i mesfûr esnâ-yı râhta muhâlif havaya düçar olmuş iken mukâveleye adem-i itibâr birle mücerred cebr u menfaat ve hânesine varmak için hod-be-hod Sinop iskelesine dâhil olduğuna binâen Rusyalu mersûmân bu misillü te'hirden külliyyen mutazarrır olacaklarını ve malları dahi fenâ-pezîr olacağını mesfûra her ne kadar ifâde ve bir an akdem savb-ı maksûda râhî olmasını ibrâm eylemişler ise dahi reis-i mesfûr kat'â isgâ etmeyerek mersûmânı katl tehdidiyle dahi tahvîf ve beş mâhtan ziyâde Sinop'ta beyhûde meks ü tevkîf ve mesfûrun Sinop'ta muîn-i kesîresi olduğuna binâen Rusyaluyân-ı mersûmân şikâyete bile cesaret edemedikleri beyânıyla reisi mesfûr sefine-i mezbûresiyle Bergosâ vürûdunda Rusyalu tacirân-ı mersûmân ile

terâfu‘-ı şer‘ mesfûrun hilâf-ı mukâvele bilâ-mûcib-i vâki hareketten Rusyalu’ya terettüp eden zarar ve ziyan şer‘an lede‘t-tahkîk zimmî-i mesfûrdan tazmin ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid‘â eylediği ecilden sen ki mevlânâ-yı mûmâileyhsin vech-i meşrûh üzere şer‘le görülüp ihkâk-ı hakk olunmak fermânım olmağın imdi ber-minvâl-i muharrer reis-i mesfûr sefine-i mezkûresiyle Bergos’a vürûdunda ahz ve huzûr-ı şer‘a ihzâr ve müddeîleri Rusyalu mesfûrân ile hak u adl üzere terâfu ve ba‘de’s-sübûti’ş-şer‘î icrâ-yı hakka dikkat ve hilâf-ı şer‘ özrü mûcib hâlâtтан ittikâ ve mûcânebet olunmak bâbında; **Fî evâsıt-ı Zâ sene 1213.**

[76-268]

Liman nâzırı zîde mecdühûya ve Kavak ustası ve hisar gümrüğü emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Rusya devletinin hâlâ Der-aliyye’nde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi’l-hayrın südde-i saadetime mühürlü arzuhâl gönderüp Rusya kapudanlarından Benain Rodini nâm kapudan Bahr-i Sefid’de vâki Devlet-i Aliyye’me tâbi olmayan düvel-i sâire memâlikî mahsûlatından olmak üzere elçi-i mûmâileyh tarafından bu defa takdîm olunan defter-i ma‘mûlün-bih mantûkunca sekiz bin vakıyye hamr ile mahmûl râkib olduğu bir kıt’a tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid tarafından Der-aliyye’me vürûd ve hamûle-i merkûmeyi bu tarafta ihrâc etmeksizin ber-mûceb-i şurût-ı muâhede doğru Rusya memâlikine nakl için Bahr-i Siyah tarafına azimet murâd eylediğın inhâ ve şurût-ı muâhede üzere sefine-i merkûmenin eşya-yı mezbûre ile Bahr-i Siyah tarafına mürûruna mûmânaat ve bir türlü bahâne ile tevakkuf ve te’hir ettirilmemek bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid‘â ve ber-vech-i muharrer kapudan-ı mersûm eşya-yı merkûme ile doğru Bahr-i Siyah tarikiyle Rusya memleketi nakledeceğini mübeyyin zikrolunan defteri divan-ı hümayûnum kaleminden hıfz u ibkâ olunmakla ber-muktezâ-yı şurût-ı muâhede sefine-i merkûmenin hamûle-i mezbûresiyle mürûruna mûmânaat olunmamak fermânım olmağın imdi siz ki liman nâzırı ve kavak ustası ve gümrükçü-i mûmâileyhimsiz ber-vech-i muharrer düvel-i sâire mahsulâtıyla mahmûl kapudan-ı mersûm râkib olduğu bir kıt’a Rusya sefinesiyle Boğaz’a vürûdunda yedine i‘tâ olunan işbu izn-i sefine emr-i şerifime ba‘de’n-nazar mademki rızâsıya kapudan-ı mersûm hamûlesinden bu tarafta çıkarup bey‘ eylemek ve ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn üç yüz akçe selamet resmini edâ ile mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn gümrük ve ziyâde selâmet akçesi ve sâir gûne resm mutâlebesiyle bir türlü tevkîf ve

te'hir ve mürûruna mûmânaattan mübâadet ve eğer hamûlesinden bir miktarını hüsn-i rızasıyla çıkarup bey' ederse karar verilmiş tarife mûcibince yalnız fûruht eylediği eşyanın yüzde üç hesabı üzere gümrüğünü ba'de'l-edâ ziyâde gümrük ve âhar resm ve vergü mutâlebesinden ve hamûlesi yoklanmaktan mücâneet ve sâlimen mürûruna dikkat ve eğer sefine-i merkûme derûnunda Devlet-i Aliyye'm reâyâsı olduğuna şüphe ârız olur ise yoklanup mademki derûnunda Devlet-i Aliyye'm reâyâsı olmaya kat'â tevkîf ve te'hir olunmayup ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn himâyet ve sıyânet olunmak bâbında; **Fî evâsıt-ı Ra sene 1213.**

[76-269]

Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Yoklanmak hususu verilen nizâm-ı cedîd muktezâsından olduğuna binâen Meksur(?) ceziresi reâyâsından Yorgi nâm zimmî reis süvâr olduğu gec(?) tabir olunur bir kıt'a sefinesini Rusya tüccarından Blasaki nâm tacir isticâr ve derûnuna ham sirke tahmîl ve li-ecli't-ticâre Rusya iskelelerine azimet murâd eylediğın mukaddemâ reis-i mesfûr bâ-arzuhâl inhâ ve yedine izni muhtevî emr-i şerif i'tâsını istid'â ve husus-ı mezbûr nizâm-ı cedîd şurûtu mûcibince tanzîm ve kefile rabt ve hakikat-i keyfiyeti i'lâm etmek üzere Tersâne-i Âmirem ve gümrük emînlerine havâle olundukta reis-i mersûmun Yorgi veled-i Angeli ve Yekos veled-i Anton ve Yorgi veled-i Istati ve Bro veled-i Yorgi ve anton veled-i Michael ve Yani veled-i Dimitri ve Vasil veled-i Yani ve Miraro veled-i Tanaş ve Yorgi veled-i Yani ve Yorgi veled-i Marko ve Yorgi veled-i Yakomi ve Marko veled-i Yorgi ve Yani veled-i Siro ve Yorgi veled-i Yani ve Anton veled-i Dimitri nâm on altı nefer reâyâ mellâhları olup reis-i mersûm ve mellâhları mesfûrun âhar diyârda kalmayup yine avdet edeceklerine ve yedine verilen emr-i şerife ve resm-i raiyyete ve rızâya muhâlif harekette bulunmayacaklarına cezire-i mezbûre kocabaşısının Kebîr mührüyle memhûr Rûmi ibâre ile bir kıt'a kâğıt ibrâz ve irâet eylediğini ve râkib oldukları sefine ve tamam mellâhlarıyla doğru Âsitâne-i Saadet'ime avdet eylemek şartıyla mellâhları mesfûrûn birbirlerine ve reis-i mesfûr cümlesine tekeffül eylediklerini ve kezâlik reis-i mersûm kendü nefsine dahi Âsitane-i Aliyye'mde mütemekkin Birinci zağreli(?) Dimitri nâm zimmî kefil olduğunu ve gümrük defterlerine kaydolunduğu mûmâileyhimâ i'lâm etmeleriyle i'lâmları ve nizâm-ı cedîd şurûtu mûcibince amel ve hareket olunmak bâbında 1212 senesi evâil-i Zilhiccesinde

emr-i şerifim sâdir olmuş idi ve el-hâletü hâzihî Rusya devletinin Der-aliyye’de mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi’l-hayrın sÛdde-i saadetime takdim eylediği arzuhalinde ... reis-i mesfûr sefine-i merkûme ile Rusya iskelelerinden hîn-i avdetinde Rusya tÛccarından Borgandopolo nâm tacir isticâr ve Taygan iskelesinden ve Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere dört bin keyl hinta tahmîl ve Der-aliyye’me nakl etmiş olduğu beyânıyla reis-i mesfûrun yedine verilen emr-i âlî mÛcibince zehâyir-i mezkûrenin Bahr-i Sefid cânibine imrârına ruhsatı havî emr-i şerifim sudûrunu istid’â ve reis-i mesfûr zikrolunan Rusya iskelesinden hamûle-i mezkûresiyle Âsitane-i Saadetime hîn-i vÛrûdunda liman nâzırını vekili ma’rifetiyle sefinesi yoklanup mellâhları ta’dâd ve kayd ve eşkâllarına bi’t-taharrî tatbîk olundukta cÛmlesi mutâbık ve verilen nizâma muvâfık olan hintayı Taygan iskelesinden tahmîl eylediği tahkik olunduğun İstanbul gÛmrÛğü emini hacegân-ı divan-ı hÛmayûnumdan Halil zîde mecdÛhû i’lâm etmekle ol havâli hintasının şimdiki halde Der-aliyye’de lÛzumu olmadığından bahisle Bahr-i Sefid cânibine imrârı için divan-ı hÛmayûnum tarafından emr-i şerifim ısdârı menÛt-ı re’y-i sâmî idÛğün ricâl-i Devlet-i Aliyye’mden hâlâ şıkk-ı sâlis ve zahîre nâzırını Mehmed Emin Firdevsî dâme mecdÛhû i’lâm eylediğine binâen i’lâmı mÛcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve sâir mÛmâileyhimsiz Rusyalı tacir-i mersÛm isticâr etmiş olduğu reis-i mersÛmun mârru’z-zikr sefinesine Rusya memleketi mahsulÛlünden olmak üzere tahmil eylediği sâbıku’l-beyân dört bin keyl hintayı bu tarafta fÛruht edemediğine binâen taşra ihrâc eylemeyÛp li-ecli’l-bey’ Akdeniz tarafına nakl murâd eylediği cihetten ber-mÛcebi şÛrÛt-ı nizâm ol miktar keyl hinta hamûlesiyle Boğaz hisarlarına vÛrûdunda mu’tâd üzere yoklanup mademki derÛnunda memnÛâtta bir nesne olmaya ol miktar keyl hintanın sefine-i mezbûre ile mÛrÛruna mÛmânaat olunmayup ve lakin bu vesile ile bilâ-fermân sâir mÛstemem sefinesiyle reâyâ kayıklarıyla Boğaz’dan taşra bir habbe zahire nakline irâet-i ruhsattan be-gâyet tehâşi ve mÛcânebet eylemeniz bâbında; **Fî evâsıt-ı Zâ sene 1213.**

[77-270]

Rusya kapudanlarından Navdorocli(?) nâm kapudan yirmi bin vukiyye hamr, Dimitri Monoyoli nâm kapudan on beş bin vukiyye hamr ile mahmÛl râkib oldukları birer kıt’a Rusya tÛccar sefineleriyle Der-aliyye’den Bahr-i Siyah tarafına azimet murâd etmeleriyle ber-mu’tad izn-i sefine hÛkmÛ; **Evâsıt-ı Zâ sene 1213.**

[77-271]

Rusya kapudanlarından Gerasimo Polo nâm kapudan iki yüz doksan bir kantar kuru üzüm be üç yüz doksan beş kantar incir ve on dokuz kantar baden ve iki yüz otuz üç kantar hamr ve iki yüz kantar harnub ve Geovanni Salaka nâm kapudan on iki bin vukiyye hamr ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefineleriyle Der-aliyye'den Bahr-i Siyah tarafına azimet murâd etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefîne hükmü yazılmıştır; **Evâsıt-ı Zâ sene 1213.**

[77-272]

Mora valisi vezire ve Balyabadra ve Halomiç kadılarına hüküm ki,

İngiltere tercümanı olup bundan evvel helâk olan Nicola veled-i Harşon'un verasetini sulbî sagîr oğlu Asiro'ya ba'de'l-inhisâr Rusyalu'ya tâbi mersûm Asiro husus-ı âtîde kendü tarafından asâleten ve sagîr-i mersûmun vâsisi olmak üzere ve sıyâneten bundan akdem sadr-ı 'azam huzurunda ma'kûd meclis-i şer'-i münîrde mersûm Asiro'nun ber-vech-i âtî cezire-i Mora'da vâki Halomiç muzafâtından Aston kasabası reâyâsıyla davası olmakla Âsitane-i Aliyye'de mevcûd Elahsom(?) kaza-i mezbûr reâyâsı taraflarından vekil irsâl eylemeleri bâbında sâdır olan emr-i âlîşânım mûcibince kaza-i mezbûrun eşhası gayr-ı mahsûr ve isimleri nâ-ma'lûm reâyâsı taraflarından irsâl olunan Nicola veled-i Tomas ve Yani veled-i Yanalom(?) zimmîler müvâcehelerinde Rusya tercümanı Danderie(?) hazır olduğu halde terâfu'lerinde yedinde olup 1183 senesi Cumâdelulâsının 10. günü tarihiyle müverrah ve ol tarihte cezire-i mezbûrede Balyabadra kazası nâibi Hafizzâde Mustafa zîde ilmühû imzâ ve hatmiyle mahtûm bir kıt'a huccet nâtik olduğu üzere ... devletin mersûm Nicola'nın Yenişehir-i Fenâr kazasında mütemekkin sarraf Kohmi Yahudi zimmetinde 67.302 kuruş alacak hakkı Yahudi-i mersûmun dahi sâlifü'z-zikr Aston kasabasının bi'l-cümle reâyâsı zimmetlerinde ol miktar kuruş alacağı olmakla Aston reâyâsından iki nefer zimmîler tarih-i mezkûrda nâib-i mümâileyhin huzuruna varup meblağ-ı mezbûr bi'l-cümle kaza reâyâsının babası mersûm için deynimizdir meblağ-ı mezbûru biz âdemine teslim ederiz deyü ikrâr ve taahhütlerine binâen meblağ-ı mezkûr ile bi'l-cümle kaza-i mezbûr reâyâsı üzerine havâle olunmuş olup meblağ-ı mezbûru kable'l-ahz babası mersûm helâk oldukta meblağ-ı mezbûr bize müverres olmakla meblağ-ı mezbûru kasaba-i mezbûrun eşhası gayr-ı mahsûr ve isimleri nâ-ma'lûm bi'l-cümle reâyâsından bi'l-verâse ve bi'l-vesâye talep ederim deyü ibrâz eylediği huccet-i mezbûrede gayr-ı

mahsûr bir kasaba ahalisi taraflarından vekâlet dahi sahiha olmayup müddeî-i mersûmun takrir-i meşrûh üzere mazmûnu vechile huccet-i merkûm ile ber-vech-i muharrer iki nefer zimmîlerin mücerred ikrâr ve taahhütlerine binâen meblağ-ı mezkûr 67.302 kuruş kasaba-i merkûmenin isimleri ve eşhasları nâ-ma'lûm reâyâsından bî-vecih muârefen men' ve def' olunup fimâ-ba'd müddeî-i mersûmun dava-yı mezkûresine iltifat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu bi'l-fiil Rumeli kadıaskeri olan mevlânâ Ahmed Esad edâmallâhü teâla fezâilehü i'lâm etmekle i'lâmı mûcibince amel olunmak için işbu sene-i mübâreke Şevvalinde emr-i şerifim sâdır olmuş idi; bu defa Der-aliyye'mde mukîm Rusya elçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühü bi'l-hayr südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a takrir mefhûmunda reâyâ-yı merkûm tarafından tevkîlen ve ihtisâren Der-aliyye'ye gelen iki nefer mesfûrân meblağ-ı mezbûr Rusyalu-yı mersûmun hakk-ı sarîhi ve Hatman-zâde Şemseddin Bey'in(?) deyn-i sahihi olduğu takrir ve me'mûreden dahi tahrir eylemişler iken mîr-i merkûmdan ... hasebiyle hîn-i terâfu'de inkar ve tecâhül eylediklerinden başka meblağ-ı mezbûru Rusyalu'ya havâle etmiş olan hâlâ Balyabadra'da sâkin Yenişehirli Nora Akohen Arslan(?) nâm zimmî Yahudi sarrafın verdiği havâle-i şer'î olmayup Rusyalu'ya havâle hucceti mûcibince reâyâdan iddiâ eylediği akçeyi Yahudi-i mesfûrdan veyahut veresesinden talep etmek iktiza eylediği ve el-hâletü hâzihî Yahudi-i mesfûr dahi helâk olduğu mersûmun Musa Kühen nâm oğlu vârisi hâlâ Balyabadra'da sâkin idüğü beyânıyla mesfûr Musa Kühen Rusyalu-yı mersûm ile li-ecli't-terâfu' Dealiyye'me ihzâr olunmak bâbında emr-i şerifim sudûrunu tahrîr ve istid'â etmekle Yahudi-i mesfûr Balyabadra kazasında idüğü nümâyân olmakla siz ki vezir-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâileyhimsiz Rusyalu-yı mersûm 67.302 kuruş ne cihetten ve ne vakittendir ve ne cevhibe delâil ve senedât-ı mutebereye merbût olunmuştur ve sicille kaydolanmamış mıdır ber-vech-i dikkat taharrî ve tettebbu birle künh ü gavriyle zâhire ihrâc ve bi'l-istishâb Der-aliyye'mde terâfu-i şer' için oğlu mesfûr ihzâr olunmak fermanım olmağın imdi; husus-ı mezbûrun künh ü hakikati bilinmesi ve Yahudi-i mesfûrun oğlu mersûmun li-ecli't-terâfu' Der-aliyye'me ihzâren irsâli matlûb-ı şahanem idüğü malûmunuz oldukta ber-minvâl-i muharrer Rusyalu-yı mersûm ol miktar deyni ne cihetten ve ne vakitten ve ne vechile delâil ve senedât-ı mutebereye merbût olunmuştur ve sicille kaydolanmamış mıdır ber-vech-i dikkat taharrî ve tettebbu ederek künh ü hakikati üzere tahkik birle keyfiyeti Der-aliyye'me tahrire ve Rusyalu mersûm ile Dersaadet'imde terâfu' için olmakla mesfûru bu tarafta ihzâr ve irsâle mübâderet ve

bu bâbda taharrî ve tahkikte kusûr etmekten ve âzâr-ı vâhiyesin ısgâ ile mesfûrun Der-aliyye' me adem-i ihzârı misillü hâlât vukû'a gelmekten ittikâ ve mücânebet eylemeniz bâbında; **Fî evâhir-i Zâ sene 1213.**

[78-273]

Rusya kapudanlarından Asnani Kaliga(?) ve Anderia Solomo nâm kapudanlar hamûleden tehî râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefineleriyle Bahr-i Sefid'e azimet etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine ve himâyeti havî başka başka evâmir-i aliyye yazılmıştır; **Evâsıt-ı Zâ sene 1213.**

[78-274]

Rusya kapudanlarından Gerasimo Pana nâm kapudan üç yüz kantar âhen-i ham ve beş yüz adet tahta ve dört bin adet ağaç tabakları ve yirmi fıçı gûş taşı ile mahmûl râkib [olduğu] bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Rusya memâliki mahsulâtı olmak üzere Der-aliyye'ye vürûd ve bilâ-tahliye Bahr-i Sefid'e azimet etmekle ber-mu'tad izn-i sefine ve temini havîevâmir-i aliyye yazılmıştır; **Evâsıt-ı Zâ sene 1213.**

[78-275]

Rusya kapudanlarından Georgio Psaro nâm kapudan dokuz bin vakıyye hamr ve üç bin vukiyye hamr ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Siyah tarafına azimet murâd etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine hükmü yazılmıştır; **Evâsıt-ı Zâ sene 1213.**

[78-276]

Rusya reâyâsından ve Taygan mütemekkinlerinden Georgio Ciyofalika(?) ve yine Taygan mütemekkinlerinden Banago Papadopolo nâm tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki cezirelere ve sâir mahallere varup gelmeleri için ber-mu'tad yol hükmü başka başka yazılmıştır; **Evâsıt-ı Zâ sene 1213.**

[78-277]

Rusya kapudanlarından Marine Karankopolo nâm kapudan hamûleden tehî râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid'e azimet etmekle ber-mu'tad izn-i sefine ve himayeti havî evâmir-i aliyye yazılmıştır; **Evâhir-i Zâ sene 1213.**

[78-278]

Rusya kapudanlarından Karalamini Kondori nâm kapudan altı bin vakıyye hamr ve beş yüz yirmi kantar harnub ve Gerasimo nâm kapudan altı yüz kantar penbe cam ve üç yüz elli kantar kırmızı rişte-i penbe ve yüz elli kantar kuru üzüm ve incir ve yüz kantar ... tahta ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefineleriyle Rusya memâliki mahsulü olmak üzere Der-aliyye'ye vürûd ve bilâ-tahliye Bahr-i Sefid'e azimet etmekle ber-mu'tad izn-i sefine ve temini havîevâmîr-i aliyye yazılmıştır; **Evâhir-i Zâ sene 1213.**

[78-279]

Rusya kapudanlarından Nicola Noivandovik(?) nâm kapudan hamûleden tehî râkib olduğu bir kıta Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Siyah tarafına azimet murâd etmekle ber-mu'tad izn-i sefine hükmü; **Evâil-i Câ sene 1213.**

Rusya kapudanlarından Nicola İsfablo(?) nâm kapudan râkib olduğu hamûleden tehî bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid'e azimet murâd etmekle ber-mu'tad izn-i sefine ve temini havî emr-i âlî yazılmıştır; **Evâil-i Câ sene 1213.**

[79-280]

İstanbul gümrüğü emini Halil zîdemecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm orataelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbhû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhâlinde Rusya tüccarından Papadopolo nâm tacir Gadali nâm Rusyalu kapudanın süvâr olduğu bir kıt'a tüccar sefinesine Taygan iskelesinden beş bin keyl hinta tahmîl birle eğerçi Der-aliyye'me gelüp lakin sefine-i mezkûre esnâ-yı râhta fenâ-pezîr olup küllî tamire muhtaç olduğundan hamûlesini âhar bir sefineye nakl ü devr ile Bahr-i Sefid cânibine imrâra ruhsat verilmesini istid'â etmekle şimdiki halde hinta-i mezkûrenin Der-aliyye'mde âdemi olmamakla fi-nefsi'l-emr hinta-i mezkûre Rusya diyârı mahsulâtından olduğu surette emsâli üzere âhar sefineye nakl ile imrârına ruhsat verilmesi menût-ı re'y-i sâmi idüğün hâlâ şikk-ı sâlis ve zahîre nâzırı Mehmed Emin Firdevsî dâme mecdühû i'lâm etmekle liman nâzırı vekili ehl-i vukûftan suâl ve istintâk olundukta tacir-i mersûm mârru'z-zikr beş bin keyl hinta Rusya mahsulü idüğünü ve Taygan iskelesinden tahmîl eylediğini tahkîk etmiş olduğu sen ki gümrük emini mümâileyhsin, i'lâm etmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın imdi hinta-i mezkûr fi'l-hakîka Rusyalu malı ve memleketlerinden mahsûlü olduğu

surette li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid tarafına nakle ruhsat verilmiş olduğu malûmun oldukça ber-minvâl-i muharrer zikrolunan beş bin keyl hintanın âhar sefineye devr ile li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid cânibine nakline mümânaat olunmayup ve lakin bu vesile ile miktar-ı mezkûrdan ziyâde veyahut memâlik-i mahrûsem mahsulâtından dâne-i hardal zahîrenin mahall-i âhara nakline irâet-i ruhsattan ittikâ ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i Zâ sene 1213.**

[79-281]

Rusya kapudanlarından İlya Valya(?) ve Giovanni Svayelo(?) ve Basilio Svorono ve Gerasimo Cimara nâm kapudanlar râkib oldukları hamûleden tehî birer kıt'a Rusya tüccar sefineleriyle Bahr-i Sefid'e azimet etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine ve himâyeti havî evâmir-i aliyye yazılmıştır; **Evâhir-i Zâ sene 1213.**

[79-282]

Rusya kapudanlarından Ananasio Svorno(?) nâm kapudan hamûleden tehî râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Siyah tarafına gitmek üzere ber-mu'tad izn-i sefine hükmü yazılmıştır; **Evâhir-i Zâ sene 1213.**

[79-283]

Rusya kapudanlarından Vangeli Faliga nâm kapudan sekiz bin vakıyye hamr ve yüz on beş kantar harnub ve beş bin vukiyye âb-ı limon ve altmış kantar incir ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Siyah'a azimet murâd etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine hükmü yazılmıştır; **Evâhir-i Zâ sene 1213.**

[79-284]

İslimye kadısına ve voyvodasına hüküm ki,

Rusya tüccarı Rusya memleketinden veyahut âhar düvel memleketinden Devlet-i Aliyye memâlikine getürecekleri emti'a ve eşyalarının gümrüğünü yüzde üç hesabı üzere ve ancak bir defa emti'a-i merkûmelerini fûruht eyledikleri mahalde verüp ve kezâlik Devlet-i Aliyye memleketinden alup Rusya memâlikine veyahut âhar düvel memleketlerine nakl için alup götürülecekleri emti'a ve eşyalarının gümrüğünü ancak bir defa yüzde üç hesabı üzere emti'a-i merkûmelerini iştirâ eyledikleri mahalde edâ edüp işbu nizâm ve kâideye mugâyir her ne temsile olursa bir türlü resm ve ihtirâ' olunmuş vergü mesfûrlardan mutâlebe ve tahsili memnû' olup gümrüğü edâ eyledikleri yerlerde

yedlerine eda tezkiresi verilüp bu makûle kendülerine verilecek edâ tezkireleri memâlik-ii Devlet-i Aliyye'nin cemî-i mevâkiinde muteber tutula ve Rusya reâyâlarından muhaddes kassabiye ve reft ve bâc ve yasak kolu(?) tesmiye olunur tekâlîf mutâlebe olunmaya deyü beyne'd-devleteyn mün'akid olan muâhede şurûtunda münderic olduğuna binâen Rusya reâyâsından Tovan Koşış(?) nâm tacir bundan akdemce Rusya memâliki mahsûlâtından olmak üzere on dört bin sekiz yüz elli vukiyye yapağıyı yedi sekiz ay mukaddem li-ecli'l-bey' İslimye'ye götürdükte İslimye voyvodası tarafından mugâyir-i şurût-ı ahitnâme-i hümayûn Rusyalu tacir-i mersûmdan bâc ve boyunduruk(?) nâmı ve nâm-ı sâire ile yüz yirmi bir kuruş sekiz para resm iddiâ ve cebren tahsil ve yapağı-i meskûr fûruht için vezn olundukta mu'tâd üzere resm kantariyesin vermeye razı iken mu'tâddan yirmi iki kuruş on bir para cem'an yüz kırk üç kuruş on dokuz para ahzına tasaddî eylediği beyânıyla meblağ-ı mezkûrun reddolunmasını ve fîmâ-ba'd Rusya tüccarına mugâyir-i şurût-ı muâhede teaddî olunmamaları bâbında emr-i şerifim sudûrunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avakîbühû bi'l-hayr memhûr bir kıt'a takririyle istid'â etmekten nâşî siz ki mevlânâ ve voyvoda-i mümâileyhimâsız; mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn mu'tâddan ziyâde alınan her ne ise ma'rifet-i şer'le gerüye redd ü teslim olunmak ve fîmâ-ba'd ahd ü şarta münâfî hâlât tecvîz olunmamak fermânım olmağın imdi Rusya tüccarının hilâf-ı ahitnâme-i hümayûn mutâlebât ile iz'âc ve teaddî olunduklarına bir vechile rıza-yı hümayûnum olmayup mu'tâddan ziyâde ahzolunan akçenin istirdâdı ve ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn himâyet ve sıyânetleri matlûb-ı şahanem idüğü malûmunuz oldukta ber-minval-i muharrer mesfûr sahih Rusyalu taciri ve mu'tâddan ziyâde ekçesi alındığı vâkı'a mutâbık olduğu halde hilâf-ı ahitnâme-i hümayûn mu'tâddan ziyâde alınan akçesi her ne ise ma'rifet-i şer'le gerüye redd ü telsime mübâderet olunmak ve fîmâ-ba'd Rusya tacirleri münâfî-i şurût-ı muâhede teaddî ve rencide olunmamak ve himâyet ve sıyânetleri ve bâlâda muharrer şurût-ı ahitnâme-i hümayûn mûcibince amel ve harekete ve hilâfindan mücânebet eylemeniz bâbında; **Fî evâhir-i Zâ sene 1213.**

[79-285]

Rusya kapudanlarından Georgio Bakomaki(?) nâm kapudan iki yüz on kantar duhan ve otuz beş sandık ... ve yüz kantar sirke ve elli kantar fete(?) ve otuz kantar âb-ı limon ve kırk iki kantar cam ve elli kantar kuru üzüm ve incir ve on beş kantar gönlek ve yetmiş kantar harnub ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle

Bahr-i Siyah'a azimet etmekle ber-mu'tad izn-i sefine hükmü yazılmıştır; **Evâil-i Câ sene 1213.**

[79-286]

Rusya kapudanlarından Geozaye(?) nâm kapudan beş yüz kantar âhen-i ham ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-Sefid'e azimet etmekle ber-mu'tad izn-i sefine ve himâyeti havî emr-i âlî yazılmıştır; **Evâil-i Câ sene 1213.**

[80-287]

Rusya kapudanlarından Anderia Pivarino(?) nâm kapudan tehî râkib olduğu hamûleden bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid'e azimet murâd etmekle ber-mu'tad izn-i sefine ve himâyeti havî amr-i âlî yazılmıştır; **Evâil-i Câ sene 1213.**

[80-288]

Rusya reâyâsından Dimitri Konstantinof nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı ceizrelere ve sâir mahallere varup gelmek üzere ber-mu'tad yol hükmü yazılmıştır; **Evâil-i Câ sene 1213.**

[80-289]

Rusya reâyâsından ve Nahcıvan mütemekkinlerinden Sergiz Vartanof nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre berren Anadolu'da vâki Amasya'ya ve ondan re's-i hudûda Rusya reâyâsından ve Nahcıvan mütemekkinlerinden Binyasergokoglu(?) nâm Rusyalu tacir Dersaadet'ten alâ-tariki't-ticâre berren Rumeli'de vâki bazı mahallere; Rusya reâyâsından Karasupazar mütemekkinlerinden Nazaret Makakof nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den berren Amasya'ya ve ondan re's-i hudûda ve yine Rusya reâyâsından ve Moylof(?) mütemekkinlerinden Nosin İlibovik(?) nâm Rusyalu tacir Rayoka nâm zevcesi ve bir nefer müstemem hizmetkârı ve bir nefer müstemem beslemeleriyle li-ecli't-ticâre Der-aliyye'den Flan(?) ve ondan re's-i hudûda varup gelmek üzere ber-mu'tad başka başka yol emirleri yazılmıştır; **Evâil-i Zâ sene 1213.**

[80-290]

Boğaz hisarları nâibleri zîde ilmühüme ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl gönderüp Rusya

kapudanlarından Paolo Kondori nâm kapudan cânib-i Devlet-i Aliyye’nde zehâyir ile mahmûl râkib olduğu bir kıt’a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid tarafına azimet murâd eylediğin inhâ ve sefine-i merkûmenin hamûle-i mezkûresiyle mürûruna mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid’â etmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermanım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve dizdârân ve gümrük emini mûmâileyhimsiz kapudan-ı mersûm zehâyir ile mahmûl süvâr olduğu bir kıt’a Rusya sefinesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda yedine i’tâ olunan işbu izn-i sefine emr-i şerifime ba’de’n-nazar ber-mûceb-i şurût-ı muâhede üç yüz akçe selâmet resmini tamamen edâ eyleye ve sefine-i merkûme mellâhları arasında Devlet-i Aliyye’ m reâyâsı olduğuna şüphe ârız olur ise yoklanup derûnunda reâyâ-yı Devlet-i Aliyye’ m olmaya mugâyir-i şurût-ı uhûd tevkîf ve te’hirden ve hamûlesi yoklanmaktan ve ziyâde selâmet akçesi ve sâir gûne vergü mutâlebesiyle teaddî olunmaktan mücânebet ve dostâne muâmele ibrâzıyla sâlimen imrârına mübâderet olunmak bâbında; **Fî evâil-i Z sene 1213.**

[80-291]

Rusya Der-aliyye’nde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi’l-hayr Rusya reâyâsından Sergiz Varnalof nâm tacir Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere yüz adet gön(?) Rusya iskelelerinden bu defa Âsitane-i Aliyye’me götürüp bu tarafta değer bahâsıyla fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsâl murâd eylediğin inhâ ve ol bâbda emr-i şerifim sudûrunu istid’â ve tacir-i mersûm mârru’z-zikr yüz adet gönü Taygan iskelesinden âlî baha ile mübâyaa etmiş olup bu tarafta râyici ... olmakla ber-vech-i muharrer nakline ruhsat i’tâsı hususunu sen ki gümrükçü-i mûmâileyhsin i’lâm etmenle i’lâmın mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi zikrolunan gönler Rusya memâliki mahsûlü olduğu ve bu tarafta lüzumu olmadığı surette ber-minvâl-i muharrer Bahr-i Sefid’de bey’ için ol miktar adet gönün bu cânibden nakline mûmânaat olunmamak ve [bu] vesile ile ziyâde veyahut memâlik-i mahrûsem mahsulâtından olan gönün nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn mükerrer gümrük mutâlebesinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâil-i Z sene 1213.**

[80-292]

Rusya kapudanlarından Konstantino Aspanopolo(?) nâm kapudan yüz seksen kantar kuru üzüm ve iki yüz kantar incir ve bin kantar harnub ve yirmi beş kantar

gönlek ve otuz bin adet limon ve Georgio Nicolayef nâm kapudan bin iki yüz vukiyye zeytin ve iki bin vukiyye âb-ı limon ve yüz vukiyye duhan ile mahmûl râkib olduğu birer kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Âsitane-i saadetinden Bahr-i Siyah'a gitmek üzere ber-mu'tad başka başka izn-i sefine hükmü yazılmıştır; **Evâil-i Zâ sene 1213.**

[80-293]

Rusya kapudanlarından Antonio Pana nâm kapudan hamûleden tehî râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid'e azimet etmekle ber-mu'tad izn-i sefine ve himayeti havî emr-i âlî yazılmıştır; **Evâil-i Câ sene 1213.**

[80-294]

Rusya reâyâsından ve Nahcıvan mütemekkinlerinden Ovans Mrlanof Ahanskef(?) nâm Rusyalu tacir bir nefer müstemen hizmetkârıyla Dersaadet'ten alâ-tariki't-ticâre İslimiye panayırına azimet etmekle ber-mu'tad yol hükmü yazılmıştır; **Evâil-i Câ sene 1213.**

[81-295]

Rusya kapudanlarından Patain Vadiko nâm kapudan sekiz bin vakıyye hamr ve beş yüz kantar harnub ve bin vukiyye sirke ve Gerasimo Sicilyano nâm kapudan yüz seksen kantar ve iki yüz yirmi kantar harnub ve bin beş yüz vukiyye âb-ı limon hamûlesiyle mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Âsitane-i saadetten Bahr-i Siyah cânibine azimet murâd etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine hükmü yazılmıştır; **Fî evâsıt-ı Zâ sene 1213.**

Der-zamân-ı kâimmakâm-ı rikâb Hazret-i Ebu Bekir Paşa ve fî-eyyâmi(?) reîsü'l-küttâb Ahmed Atıf Efendi; fî 15 Z sene 1213.

[81-296]

İstanbul gümrüğü emini Halil zâde mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm orataelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a arzuhâlinde Rusya tüccarlarından Avrina Rusyalu tacir Bahr-i Sefid cânibine götürülmek üzere Nicola Blona(?) nâm Rusyalu kapudanın süvâr olduğu bir kıt'a tüccar sefinesine Taygan iskelesinden üç bin keyl hınta tahmîl birle eğerçi Der-aliyye'me gelüp lakin sefine-i mezkûre cânib-i Devlet-i Aliyye'mden isticâr olunduğuna binâen hamûlesini savb-ı

maksûda nakl edemeyüp bu tarafta ihrâc ve âhar sefineye nakline hucet ... eylediği beyânıyla ol miktar hinta hamûlesini diğer sefineye tahmîl ve Bahr-i Sefid cânibine imrâra ruhsat verilmesini istid'â etmekle zikrolunan üç bin keyl hintanın şimdiki halde Âsitane-i saadette âdemi olmamakla hinta-i mezbûre lede'l-muâyene âhar sefineye nakl ve tahmîl ile imrârına ruhsat verilmesi menût-ı re'y-i sâmi idüğün ricâl-i Devlet-i Aliyye'den hâlâ şikk-ı sâlis ve zahîre nâzırı Mehmed Emin Firdevsî dâme mecdühü i'lâm etmekle liman nâzırı vekili ehl-i vukûftan suâl ve istintâk olundukta tacir-i mersûm mârru'z-zikr üç bin keyl hinta Rusya mahsulü idüğünü ve Taygan iskelesinden tahmîl eylediğini tahkîk etmiş olduğu sen ki gümrük emini mümâileyhsin, i'lâm etmenle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın imdi hinta-i mezkûre fi'l-hakîka Rusyalu malı ve memleketlerinin mahsûlü olduğu surette li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid tarafına nakline ruhsat verilmiş olduğu malûmun oldukta ber-minvâl-i muharrer zikrolunan üç bin keyl hintanın âhar sefineye devr ile li-ecli'l-bey' Bahr-i Sefid cânibine nakline mümânaat olunmayup ve lakin bu vesile ile miktar-ı mezkûrdan ziyâde veyahut memâlik-i mahrûsem mahsulâtından dâne-i hardal zahîrenin mahall-i âhara nakline irâet-i ruhsattan ittikâ ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i Zâ sene 1213.**

[81-297]

Boğaz hisarları nâibleri ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühü bi'l-hayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl gönderüp Rusya kapudanlarından Paolo Kondori nâm kapudan cânib-i Devlet-i Aliyye'mden zehâyir ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid tarafına azimet murâd eylediğın inhâ ve sefine-i merkûmenin hamûle-i mezkûresiyle mürûruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â etmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermanım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve dizdârân ve gümrük emini mümâileyhimsiz kapudan-ı mersûm zehâyir ile mahmûl süvâr olduğu bir kıt'a Rusya sefinesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda yedine i'tâ olunan işbu izn-i sefine emr-i şerifime ba'de'n-nazar ber-mûceb-i şurût-ı muâhede üç yüz akçe selâmet resmini tamamen edâ eyleye ve sefine-i merkûme mellâhları arasında Devlet-i Aliyye'm reâyâsı olduğuna şüphe ârız olur ise yoklanup derûnunda reâyâ-yı Devlet-i Aliyye'm olmaya

mugâyir-i şurût-ı uhûd tevkîf ve te'hirden ve hamûlesi yoklanmaktan ve ziyâde selâmet akçesi ve sâir gûne vergü mutâlebesiyle teaddî olunmaktan mücânebet ve dostâne muâmele ibrâzıyla sâlimen imrârına mübâderet olunmak bâbında; **Fî evâil-i Zâ sene 1213.**

[82-298]

Hâlâ İstanbul gümrüğü emini Halil zîdemecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm orataelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbühû bi'l-hayrın rikâb-ı hümayûnuma takdim eylediği bir kıt'a memhûr arzuhâlinde Rusya reâyâsından Yorgi Mitro nâm tacir Rusya memâliki mahsûlâtından olmak üzere bin adet gön Rusya iskelelerinden bundan akdem eğerçi Âsitane-i Aliyye'me getirüp bu tarafta değer bahâsıyla fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsâl murâd eylediğin inhâ ve şurût-ı muâhede üzere mürûruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â eylediği ecilden mersûm mârru'z-zikr bin adet gönü Rusya memâliki mahsûlü olmak üzere Taygan iskelesinden âlî baha ile mübâyaa etmiş olup bu tarafta rahîs bahâ eylediği ve kendü memleketinden iştirâ olunmuş olduğu beyânıyla nakline ruhsat i'tâsı menût-ı re'y-i sâmi idüğü sen ki gümrükçü-i mümâileyhsin i'lâm etmenle i'lâmın mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere ol miktar adet gön Rusya memâliki mahsûlü ve tacir-i mersûmun malı idüğü muvâfik-ı nefsu'l-emre mutâbık olduğu halde ber-vech-i meşrûh bey ecli için Bahr-i Sefid cânibine imrârı hususuna mümânaat olunmamak ve bu vesile ile ziyâde veyahut memâlik-i mahrûsem hasılâtından olan gönün nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı muâhede mükerrer gümrük mutâlebesinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i Z sene 1213.**

[82-299]

Hâlâ İstanbul gümrüğü emini Halil zîdemecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm orataelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbühû bi'l-hayrın rikâb-ı hümayûnuma takdim eylediği bir kıt'a memhûr arzuhâlinde Rusya tüccarından Alexipolo nâm tacir Rusya diyârına götürmek üzere beş bin vukiyye revgan-ı zeyti Zante ceziresinden Yani Melisi(?) nâm Rusya kapudanının sefinesine tahmîl birle sefine-i merkûme savb-ı maksûda azimet eder iken Korfa'ya(?) lede'l-vürûd Galos'tan İskenderiye'ye asker nakli için sefine-i mezkûre cânib-i mîriden

isticâr olunduğuna binâen Rusyalu-yı mersûm revgan-ı mezbûru müselleme sefinesiyle Korfa'dan Âsitane-i Saadetime götürüp der-i mahzen etmiş oldupunu ve revgan-ı mezbûru bu defa Yorgaki Likarovpolo(?) nâm Rusya kapudanının sefinesine tahmîlen Rusya diyârına irsâl irâdesinde idiğın inhâ ve revgan-ı mezkûr Rusya sefinesine tahmîl ve Rusya diyârına tesyîl olummasına mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â ve tacir-i mersûm zikrolunan revgan-ı zeyti Rusya bilâdına nakl eylemek için Zatne ceziresinden cezire-i mezbûre mahsûlü olarak beş bin vukiyye revgan Rusyalu Yani Melisi nâm kapudan sefinesine tahmîl ve esnâ-yı râhta sefine-i mezkûre cânib-i mîrîden asâkir nakli için isticâr olunduğundan revgan-ı mezkûru Korfa'ya ihrâcından sonra bir kıt'a müselleme sefinesiyle Âsitane-i Aliyye'me götürüp Galata'da der-i mahzen eylediği revgan-ı zeyt-i mezbûr Âsitane harcı olmayup acı ve bulanık olup bakkal esnafına bey' teklif olundukta esnâf-ı mezbûr iştirâdan keff-i yedd eyledikleri beyânıyla mersûm Rusyalu Yorgaki Likarovpolo(?) nâm kapudan sefinesine tahmîlen ruhsatı havî emr-i şerifim ısdârını sen ki gümrük emini mümâileyhsin i'lâm etmenle i'lâmın mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi keyfiyet vâkı'a mutâbık olduğu halde ol miktar revgan-ı mezkûru sahih Rusya kapudanı mersûmun süvâr olduğu sefinesine tahmîl ile Rusya diyârına nakline mümânaat olunmamak ve lakin bu vesile ile miktar-ı mezkûrdan ziyâde veyahut memâlik-i mahrûsem mahsulâtından bir dirhem revgan-ı zeytin mahall-i âhara nakline irâet-i ruhsattan ittikâ ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i Z sene 1213.**

[82-300]

Mîr-i mîrân-ı kirâmdan Tunus Beylerbeyisi dâme ikbâlühûya hüküm ki,

Devlet-i Aliyye-i ebediyyü'd-devâmımla Rusya devleti beyninde bundan akdem Yaş kasabasında mün'akid olan ahitnâme-i hümayûnun 7. Maddesinde Rusya reâyâlarından biri Cezayir ve Tunus ve Trablusgarb ocakları korsanlarına müsâdif olup bunlardan seby ü istirkâk olunur ise veyahut zikrolunan korsanlar Rusya tüccarının sefinesini veyahut malını alurlar ise Devlet-i Aliyye zikrolunan ocakların üzerinde olan iktidârını i'mâl ile bu vechile esir olunmuş Rusya reâyâlarını tahlis ve ahz olunmuş sefinelerini ve emvâl ve eşya-yı mağsûbelerini ashâbına istirdâd ve lazım gelen zarar ve hasarlarını tahsil ettire ve Devlet-i Aliyye tarafından verilen fermanlar Cezayir ve Tunus ve Trablusgarb ocakları tarafından icrâ olundupu haberi vürûdunda ba'de't-tahkîk ol vakitte Rusya elçisi veyahut maslahatgüzarı tarafından Der-aliyye'de tahrîren inhâ

olundukta ol tarihten iki ay itibarıyla yahut mümkün olursa dahi mukaddem hazine-i hümayûndan tazmin ve terâzî hususunda ve Devlet-i Aliyye taahhüt eder deyü münderic ve mestûr olduğuna binâen bu defa Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm orataelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbühû bi'l-hayrın rikâb-ı müstetâbıma takdim eylediği memhûr ve mümzâ bir kıt'a takrîr tercümesinde sinîn-i kesîreden berü Rusya hüzzetinde olanlardan Anderia di Tefaca(?) nâm Rusyalu Sicilyateyn sevâhili tarafından Korfa pişgâhında lenger-endâz olan amiral vekili Oşkof'un yanına varmak niyetiyle amiral-i mersûmun verdiği pasaporta ile temin olunan bir kıt'a tekneye süvâr olup gider iken Korfa sularında Tunus korsanlarından Karaca Reis nâm korsana tesâdüf etmek hasebiyle selâmet-i hâline medâr addolunan mezkûr pasaportayı ibrâz etmiş ise dahi korsan-ı mesfûr kat'â itibar etmeyüp zikrolunan pasaportayı muâmele-i hakaret-âmîz ile şakk ve tekneyi zapt ve mezkûr Rusyalu'nun bi'l-cümle emvâl ve kâğıtlarını ba'de'l-ahz ve kendüsünü dahi kayd-ı esr ile Tunus semtine doğru götürmüş olduğunu ve Tunus'ta mukîm Nemçe konsolosu Rusyalu'nun ru'yet-i umûruna dahi me'mur olmak mülâbesesiyle mesfûr Rusyalu'yu kayd-ı esrden istihlâs ve emvâl ve eşyasından tahminen 1500 kuruşluk emvâlini istirdâd edebilüp mesfûrun hizmetkârı dahi 360 Venedik altunu bedel-i halâs olarak sen ki Tunus beylerbeyisi mûmâileyhsin tarafına takdim ile sebili tahliye olunmuş idüğünü ve mesfûr Anderia'nın takdir olunan on bin kuruşluk emvâl ve eşyası bâkî kaldığını beyân ile Tunus'ta olan Nemçe konsolosuna teslim olunan defter nâtık olduğu vechile Rusyalu-yı mesfûrun zapt ve ğasp olunan emvâl ve eşyasının ya aynen yahut nakden def' u teslimi bâbında sana hitâben emr-i şerifim sudûrunu istid'â etmekle vech-i meşrûh üzere emvâl-i mağsûbeden bâkî kalan her ne ise alâ-eyyi-hâl bilâ-kusûr tahsil ve Rusyalu-yı mersûma aynen veyahut kıymeten bahasu redd ü teslim ile kat'-ı rişte-i iddiâ ve keyfiyet Der-aliyye'me tahrir ve inhâ olunmak fermanım olmağın mahsûsan işbu emr-i şerifim ısdâr ve ( ) ile irsâl olunmuştur; imdi tevâbiât-ı Devlet-i Aliyye'mden olanlar dost ve düşamrı fark u temyiz eylemek ve musafât üzere olan düvel-i NAsarâ tüccar sefâyinine rûy-ı deryâda mugâyir-i şurût-ı uhûd taarruz eylememel lazime-i halden olduğu ve Devlet-i Aliyye'mle Rusya devleti beyninde karar-gîr olan şerâit-i hüsn-i müvâlât [ve] safvete ve merâsim-i ittifâka münâfi hâlet ve hareket vukû'una bir vechile rızâ-yı aliyyem olmadığı ve Rusyalu-yı mersûmun zapt olunan emvâl ve eşyasının beher-hâl reddi ve şurût-ı muâhede muktezâsından olmakla emvâl ve eşya-yı mağsûbenin ya aynen veyahut kıymeten teslimi bi-eyyi-hâl korsan-ı mersûmdan ve icâb ve iktizâ edenlerden serî'an ve âcilen

tahsil ve Rusyalu'ya teslimi matlûb-ı kat'î-i şahanem idüğü ve bu bâbda hilâf-ı me'mûl te'hîr veyahut âzâr ve illet irâdî misillü vaz'a ibtidâr olunmak lazım gelürse tegayyür-i tab'-ı safvet-i teb'a-i şahaneme bâis olacağı malûmun oldukta mazmûn-ı emr-i şerif-i itâat-redîfimi gereği gibi mutâlaa birle müceb ve muktezâsıyla amel ve hareket ve ahz olunan emvâl ve eşya her ne ise aynını veyahut semenini bilâ-te'hîr istirdâd ve teslime mezîd-i ihtimâm ve dikkat birle Rusya devletinin iskât ve ırzâsına kat'-ı rişte-i iddiâlarını mücib vesâilin istihsâline mübâderet ve fîmâ-ba'd şurût-ı ahitnâme[ye mugâyir] hareket vukû'a gelmemesi emrine ihtimâm ve dikkat ve iğmâz ve tesâmuhten be-gâyet hazer ve mücânebet ve tamamen istirdâdını serî'an Der-aliyye'me inhâya müsâraat eylemen bâbında; **Fî evâhir-i Z sene 1213.**

[83-301]

Rusya kapudanlarından Spiro Kiparisi(?) nâm kapudan iki yüz elli kantar tuzlu balık ve yüz elli kantar fındık ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesi ve Rusya memâlikî mahsulü olmak üzere Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'e götürmek üzere ber-mu'tad izn-i sefine ve himâyeti havî emr-i şerif yazılmıştır; **Evâhir-i Zâ sene 1213.**

[83-302]

Rusya kapudanlarından Vamir Niyosfordili nâm kapudan on bin vakıyye hamr ve dört bin vukiyye sirke ve bin vukiyye âb-ı limon ve bin vukiyye meyve-i huşk ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Siyah tarafına azimet etmekle ber-mu'tad izn-i sefine hükmü; **Evâhir-i Zâ sene 1213.**

[83-303]

Rusya kapudanlarından Bopana nâm hapudan hamûleden tehî râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid'e azimet etmekle ber-mu'tad izn-i sefine ve himâyeti havî amr-i âlî yazılmıştır; **Evâil-i Zâ sene 1213.**

[83-304]

Rusya kapudanlarından Stasbo Alina nâm kapudan Bahr-i Sefid'de vâkî Kefalonya ceziresinden on iki bin vakıyye vukiyye hamr iştirâ ve Der-aliyye'ye vürûd ve Bahr-i Siyah'a götürmek üzere ber-mu'tad izn-i sefine hükmü yazılmıştır; **Evâhir-i Zâ sene 1213.**

[83-305]

Rusya reâyâsından ve Petersburg mütemekkinlerinden Aleksî Afsarho ve yine Rusya reâyâsından ve Odesa mütemekkinlerinden Zaharia Pana ve yine Rusya reâyâsından ve Petersburg mütemekkinlerinden Sirodeskile ve Rusya reâyâsından ve Odesa mütemekkinlerinden Geovanni Kaçarof ve yine Rusya reâyâsından ve Odesa mütemekkinlerinden Gerasimo Bolbaşa ve yine Rusya reâyâsından ve Petersburg mütemekkinlerinden Tonsegi Afapasi nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere ve yine Rusya reâyâsından Pabinralo(?) nâm tacir alâ-tariki't-ticâre Dersaadet'ten İzmir'e varup gelince ber-mu'tâd yol hükmü yazılmıştır; **Evâhir-i Câ sene 1213.**

[83-306]

Rusya kapudanlarından Georgio Pana nâm kapudan tehî râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid'e azimet etmekle ber-mu'tad izn-i sefine ve temini havî amr-i âlî yazılmıştır; **Evâil-i M sene 1213.**

[83-307]

Rusya reâyâsından Novada Honsimas ve Yakof Alin nâm Rusyalu tacirler li-ecli't-ticâre Der-aliyye'den Bergos ve İslimye'ye ve Nikola Hrisoskolo nâm Rusyalu tacir Der-aliyye'den ticâret tarikiyle Bahr-i Sefid'de vâki Ahyoni'ye(?) ve Rusya reâyâsından Yani Yaka nâm Rusyalu tacir ve Manoli Skordili nâm tacir li-ecli't-ticâre Dersaadet'ten Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmeleri için ber-mu'tâd yol emri yazılmıştır; **Evâil-i M sene 1213.**

[84-308]

İstanbul gümrüğü emini Halil zîdemecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm orataelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbühû bi'l-hayrın rikâb-ı hümayûnuma takdim eylediği bir kıt'a memhûr arzuhâlinde Rusya reâyâsından Yani Kondori nâm Rusyalu tacir Rusya memâliki mahsûlâtından olmak üzere dört yüz elli kantar parça(?) demiri Taygan iskelesinden Âsitane-i Aliyye'ne götürüp bu tarafta değer bahâsıyla fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsâl murâd eylediğinin inhâ ve şurût-ı muâhede üzere Bahr-i Sefid cânibine mürûruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â eylediği ecilden tacir-i mesfûrun Rusya diyârından getürdükleri mârru'z-zikr ol miktar kantar demiri mahallinde âlî baha ile mübâyaa etmiş olup lüzumu ve adem-i lüzumu

ehl-i vukûftan suâl olundukta bu esnâda lüzumu olmadığını haber verdikleri beyânıyla istid'â olunduğu vechile ruhsat hususu menût-ı re'y-i sâmi idüğü sen ki gümrük emini mümâileyhsin i'lâm etmenle i'lâmın mûcibince mürûruna mümânaat olunmamak fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere ol miktar kantar demirin Rusya memâliki mahsûlü ve tacir-i mesfûrun malı idüğü muvâfık-ı nefsu'l-emre mutâbık olduğu halde vech-i meşrûh üzere Bahr-i Sefid cânibine imrârı hususuna mümânaat olunmamak bâbında ve bu vesile ile ziyâde veyahut memâlik-i mahrûsem hasilâtından olan âhen-i hamın mahall-i âhara nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı muâhede mükerrer gümrük mutâlebesinden hazer ve mûcânebet olunmak bâbında; **Fî evâil-i M sene 1214.**

[84-309]

İstanbul gümrüğü emini Halil zîde mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm orataelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbühû bi'l-hayrın rikâb-ı hümayûnuma takdim eylediği bir kıt'a memhûr arzuhâlinde Galata'da mukîm Rusya reâyâsından Banopolo nâm Rusyalu tacir Rusya memâliki mahsûlâtından olmak üzere otuz varil revgan-ı sâdeyi Rusya iskelelerinden Âsitane-i Aliyye'me getirüp bu tarafta değer bahâsıyla fûruht edemediğinden Bursa cânibine irsâl murâd eylediğın inhâ ve şurût-ı muâhede üzere mürûruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â eylediği ecilden tacir-i mesfûrun Rusya diyârından getürdüğü mârru'z-zikr ol miktar revgan-ı sâdeyi râyic-i vakte nazaran esnâf râyicinden ziyâdeye iştirâdan keff-i yedd eyledikleri ve revgan-ı mezkûr Rusya memâliki mahsûlü olduğu beyânıyla ber-vech-i muharrer Bursa'ya imrârı hususuna ruhsat menût-ı re'y-i sâmi idüğün sen ki gümrük emini mümâileyhsin i'lâm etmenle i'lâmın mûcibince mürûruna mümânaat olunmamak fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere ol miktar revgan-ı sâde Rusya memâliki mahsûlü ve tacir-i mesfûrun malı idüğü nefsu'l-emre mutâbık olduğu halde vech-i meşrûh üzere Bursa cânibine imrârı hususuna mümânaat olunmamak ve bu vesile ile ziyâde veyahut memâlik-i mahrûsem hasilâtından olan revgan-ı sâdenin mahall-i âhara nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı muâhede mükerrer gümrük mutâlebesinden hazer ve mûcânebet olunmak bâbında; **Fî evâil-i M sene 1214.**

[84-310]

Bergos kazası nâibine hüküm ki,

Rusya memâlikinden veyahut sâir Avrupa memleketlerinden Devlet-i Aliyye memâlikine ve Devlet-i Aliyye memâlikinden Rusya memâlikine veyahut sâir düvel memleketlerine emr-i ticaretleri için varup gelen Rusya reâyâsı ve tüccarı Rusya reâyâsı olduklarını mübeyyin yedlerinde pasaporta tabir olunur mürûr kâğıtları olduktan sonra Devlet-i Aliyye'nin vülât ve kuzât ve sâir zabıtânı ve hiçbir fert taraflarından cizye be sâir tekâlif edâsına icbâr ve rencide olunmayup haklarında dostâne muamele eyleyeler ve işbu muâhede-i münferide lâzimesince gerek Rusya memleketinden ve sâir düvel memâlikinden Devlet-i Aliyye memâlikine getürcekleri ve gerek Devlet-i Aliyye'nin memâlikinden alup Rusya memleketine ve sâir düvel memâlikine götürecekleri emti'a ve eşyanın bir defa ve bir mahalde resm-i gümrükleri alındıktan sonra mürûr ve ubûr edecekleri mahallerin gümrükçüleri zikrolunan tacirleri mükerrer resm-i gümrük veyahut sâir bir türlü resm mutâlebesiyle cebr etmeyeler ve tüccar-ı mersûm Rusya memâlikinden yahut âhar düvel memâlikinden Devlet-i Aliyye memâlikine getürecekleri emti'a ve eşyalarının gümrüğünü yüzde üç hesabı üzere ve ancak bir defa emti'a-i merkûmelerini fûruht eyledikleri mahallerde edâ edüp işbu nizâm ve kâideye mugâyir her ne tesmiye ile olursa bir türlü resm ve ihtirâ' olunmuş vergü mesfûrlardan mutâlebe ve tahsili memnû olup gümrüğü edâ eyledikleri mahallerde yedlerine edâ tezkiresi verilüp bu makûle kendülerine verilecek edâ tezkireleri memâlik-i Devlet-i Aliyye'min cemî'-i mevâkiinde muteber tutula deyü beyne'd-devleteyn emr-i ticârete dair in'ikâd-pezîr olan şurût-ı muâhede mğnderic olduğuna binâen Rusya reâyâsından Novai Koşaş nâm tacir Rusya memâliki mahsulâtından olmak üzere Rusya memleketinden ihrâc eylediği dokuz yüz elli kantar yapağıyı li-ecli'l-bey' Bergos'tan imrâr murâd eylediğini mukaddemâ karar verilen tarife defteri mantûku ve yüzde üç hesabı üzere icâb eden gümrüğün edâsına mümânaat olunmadığını beyân birle Bergos gümrükçüsü ziyâde ve mükerrer resm-i gümrük talebiyle mugâyir-i şurût-ı muâhede tacir-i mersûm teaddî olunmamak üzere emr-i şerifim sudûrunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm fevka'l-âde ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr bu defa rikâb-ı hümayûnuma bir kıt'a memhûr arzuhâl takdimiyle istid'â etmekle ahitnâme-i hümayûn şurûtu mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi bâlâda beyân ve tafsil olundupu üzere karar verilen şurût-ı muâhede tüccarının müceb ve muktezâsıyla amel ve hareket olunmak mültezim idüğü ve hilâf-ı uhûd u şurût Rusya tacirlerine teaddî vukû'una rızâ-yı aliyyem olmadığı sen ki mevlânâ-yı mümâileyhsin malûmunuz oldukta mademki yapağı-i mezkûr memâlik-i

İslâmiye'den mübâyaa olunmaması ve Rusya diyârından ... olunmuş ola ve fûruht eyşediği mahalde ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn yüzde üç hesabı üzere resm-i gümrük edasında tacir-i mersûmun mümânaatı olmaya hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn ziyâde ve mükerrer resm-i gümrük talebi ve resm-i mürûriyye nâmı ve nâm-ı âhar ile tacir-i mersûma teaddîden mübâadet ve daima şurût-ı ahitnâme-i hümayûn mûcibince amel ve harekete dikkat olunmak bâbında; **Evâil-i M sene 1214.**

[85-311]

İstanbul gümrüğü emini Halil zîde mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm orataelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbühû bi'l-hayrın rikâb-ı hümayûnuma takdim eylediği bir kıt'a arzuhâlinde Rusya reâyâsından Ohan oğlu Yaristim nâm tacir bu defa Rusya diyârından dört yüz kırk vukiyye kahve-i Efreñç Âsitane-i Saadetime getirüp lakin bu tarafta adem-i revâyicinden nâşî değer bahâsıyla fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsâl murâd eylediğın [inhâ] ve şurût-ı muâhede üzere mürûruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â etmekle zikrolunan kahve-i Efreñç'in bu tarafta lüzumu olmamakla mürûruna ruhsat verilmek fermânım olmağın imdi sen ki gümrük emini mümâileyhsin zikrolunan kahve-i Efreñç'in bu tarafta lüzumu olmadığı malûmun oldukta ber-minvâl-i muharrer ol miktar vakıyye kahve-i Efreñç'in Bahr-i Sefid tarafına imrârı hususuna mümânaat olunmak ve lakin bu vesile ile Yemen kahvesinin mahall-i âhara nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı muâhede mükerrer gümrük mutâlebesinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâil-i M sene 1214.**

[85-312]

Bir sureti

İstanbul gümrüğü emini Halil zîde mecdühûya Rusya reâyâsından Kocacı oğlu Michael nâm tacir Rusya diyârından getürdüğü dört bin vukiyye kahve-i Efreñç İzmir cânibine götürmek üzere ber-vech-i meşrûh

[85-313]

Bir sureti

İstanbul gümrüğü emini Halil zîde mecdühûya Rusya reâyâsından Alexipolo nâm Rusyalu tacir Rusya diyârından getürdüğü bin vakıyye kahve-i Efrenç'i İzmir cânibine götürmek üzere

[85-314]

Bir sureti

İstanbul gümrüğü emini Halil zîde mecdühûya Rusya reâyâsından Mordohavi oğlu Menacim nâm tacir Rusya diyârından getürdüğü bin vukiyye kahve-i Efrenç'i İzmir'e götürmek üzere

[85-315]

Bir sureti

İstanbul gümrüğü emini Halil zîde mecdühûya Rusya reâyâsından Mamiyero nâm tacir bin beş yüz vukiyye kahve-i Efrenç'i İzmir'e götürmek üzere

[85-316]

Bir sureti

İstanbul gümrüğü emini Halil zîde mecdühûya Rusya reâyâsından Anastasi İkonomo nâm tacir bin altı yüz vukiyye kahve-i Efrenç'i Bursa ve Bahr-i Sefid cânibine götürmek üzere

[85-317]

İstanbul gümrüğü emini Halil zîde mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbhû bi'l-hayrın rikâb-ı hümayûnuma takdim eylediği bir kıt'a memhûr arzuhâlinde Rusya reâyâsından Yani Bafa nâm Rusyalu tacir Rusya memâliki mahsûlâtından olmak üzere bin iki yüz vukiyye revgan-ı sâde ile bin üç yüz vukiyye don yağınını Rusya iskelelerinden Âsitane-i Aliyye'me getirüp lakin bu tarafta değer bahâsıyla fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsâl murâd eylediğın inhâ ve şurût-ı muâhede üzere Bahr-i Sefid cânibine mürûruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â eylediği ecilden tacir-i mersûmun bundan akdem Taygan iskelesinden Rusya mahsûlü olarak Der-aliyye'ye getürdüğü mârru'z-zıkr bin iki yüz vukiyye revgan-ı sade ile bin üç yüz vukiyye don yağınını âlf baha ile bey' etmek murâd

etmekle bey‘-i mezbûr Âsitane’nin fiyatına muvâfık ve bu esnâda lüzumu dahi olmadığından esnâf-ı vakt râyicinden ziyâdeye iştirâdan keff-i yedd eyledikleri beyânıyla ruhsat hususu menût-ı re’y-i sâmi idüğün sen ki sen ki gümrük emini mümâileyhsin i‘lâm etmenle i‘lâmın mûcibince mürûruna mümânaat olunmamak fermanım olmağın imdi i‘lâm olunduğu üzere ol miktar vukiyye revgan-ı sade ve revgan-ı donun Rusya memâliki mahsûlü ve tacir-i mersûmun malı olduğu muvâfık-ı nefsü’l-emre mutâbık olduğu halde ber-vech-i meşrûh bey‘ ecli için Bahr-i Sefid cânibine mürûruna mümânaat olunmamak ve bu vesile ile ziyâde veyahut memâlik-i mahrûsem hasılâtından olan revgan-ı sade ve donun nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı muâhede mükerrer gümrük mutâlebesinden hazer ve mûcânebet olunmak bâbında; **Fî evâil-i M sene 1214.**

[85-318]

Rusya reâyâsından Geovanni di Vicho(?) nâm Rusyalu li-ecli’l-maslaha Der-aliyye’den Bahr-i Sefid’de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmek üzere ber-mu‘tâd yol hükmü; **Evâil-i M sene 1214.**

[85-319]

Rusya kapudanlarından Georgio Ligerdopolo(?) üç yüz kantar kuru üzüm ve on kantar badem ve Nicolai Bankosna iki yüz kantar meyve-i huşk ve iki yüz kantar harnub ve üç bin vukiyye hamr ile mahmûl râkib olduğu bir kıt‘a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Siyah’a azimet etmeleriyle ber-mu‘tad izn-i sefine ahkâmı yazılmıştır.

[85-320]

Rusya kapudanlarından Konstantino Ptala(?) nâm kapudan râkib olduğu bir kıt‘a Rusya tüccar sefinesine mahmûl Rusya mahsulâtı olmak üzere iki yüz elli kıt‘a direk ve yüz kantar findık ve bir adet sütun ve bir adet ... ile Dersaadet’ten bilâ-tahliye Bahr-i Sefid’e azimet etmekle ber-mu‘tad izn-i sefine ve himâyeti havî emr-i âlî yazılmıştır; **Evâil-i M sene 1214.**

[86-321]

Hâlâ İstanbul gümrüğü emini Halil zîde mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye’nde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbhû bi’l-hayrın rikâb-ı hümayûnuma takdim eylediği bir kıt‘a memhûr

arzuhalinde Rusya reâyâsından Anton Benvaci oğlu nâm tacir Rusya memâliki mahsûlâtından olmak üzere üç yüz seksen iki adet gönü Rusya iskelelerinden Âsitane-i Aliyye' me getirüp bu tarafta değer bahâsıyla fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsâl murâd eylediğın inhâ ve şurût-ı muâhede üzere mürûruna mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â eylediği ecilden mersûm mârru'z-zikr üç yüz seksen adet gönü Rusya memâliki mahsulâtı olmak üzere Taygan iskelesinden âlî baha ile mübâyaa etmiş olup bu tarafta rahîs-i bahâ eylediği ve kendü memleketlerinden iştirâ olunmuş olduğu beyânıyla ve bu esnâda Der-aliyye' de lüzumu olmadığı beyânıyla ruhsat i'tâsı menût-ı re'y-i sâmi idüğün sen ki sen ki gümrük emini mûmâileyhsin i'lâm etmenle i'lâmın mûcibince mürûruna mûmânaat olunmamak fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere ol miktar adet gön Rusya memâliki mahsûlü ve tacir-i mersûmun malı olduğu muvâfık-ı nefsu'l-emre mutâbık olduğu halde ber-vech-i meşrûh bey' ecli için Bahr-i Sefid cânibine imrârı hususuna mûmânaat olunmamak ve bu vesile ile ziyâde veyahut memâlik-i mahrûsem hasılâtından olan gönün nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı muâhede mükerrer gümrük mutâlebesinden hazer ve mûcânebet olunmak bâbında; **Fî evâsıt-ı M sene 1214.**

[86-322]

Der-aliyye'mden re's-i hududa varınca yol üzerinde vâki kuzât ve nüvvâb ve a'yân ve voyvoda ve zâbitan ve cizyedârâna hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbhû bi'l-hayr südde-i saadetüme mühürlü arzuhâl gönderüp ... ve Boğdan ve Eflak memleketlerine âmed-şüd eden Rusya tüccarının umûrların görmek için bu defa ber-muktezâ-yı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn konsolos olup yedine berât-ı âlîşânım i'tâ olunan Rusya beyzâdelerinden Alvandi Bokolki nâm konsolos üç nefer müstemem hizmetkârıyla Der-aliyye'mden re's-i hududa azimet üzere olduğu inhâ ve konsolos-ı mersûm üç nefer hizmetkârıyla re's-i hududa varınca uğradığı yerlerde emin mahallere kondurulup tahsil-i emniyeti hususuna dikkat ve lede'l-iktizâ yanına cebelü neferâtı tayin ve terfikiyle ber-mûceb-i ahitnâme-i hümayûn himâyet ve sıyânet olunmak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â etmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermanım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve sâir mûmâileyhimsiz, ber-minvâl-i muharrer konsolos-ı mersûm üç nefer hizmetkârıyla re's-i hududa varınca vücûhla emniyeti esbâbının istihsâline dikkat ve iktizâ eden ... ve levâzımın akçesiyle tedârik ve iştirâsına

muâvenet ve mahûf ve muhâtara olan yerlerde yanına kadr-i kifâye mutemed cebelüler terfikiyle muhâfazası emrine mübâderet olunarak emnen ve sâlîmen mahall-i maksûduna îsâline bi'l-ittifâk sa'y u gayret ve kendüler ve müstemem âdemleri mesfûrelerden mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn cizye talebi ve sâir vergü mutâlebesiyle teaddî ve rencideden mübâadet olunmak bâbında; **Fî evâsıt-ı M sene 1214.**

[86-323]

Rusya kapudanlarından Nicola Forko nâm kapudan otuz ikji bin vakiyye hamr ve Miguel Sfordili nâm kapudan beş bin vakiyye hamr ve üç bin vakiyye sirke ve bin vakiyye âb-ı limon ve Spiro Falika nâm kapudan on beş bin vakiyye hamr ve beş bin vakiyye sirke ve yüz kantar harnub ile mahmûl râkib oldukları birer kıt'a Rusya tüccar sefineleriyle Bahr-i Siyah'a azimet etmeleriyle ber-mu'tad izn-i sefine hükmü yazılmıştır; **Evâsıt-ı M sene 1214.**

[86-324]

Rusya kapudanlarından Manoli Diamanti nâm kapudan hamûleden tehî süvâr olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid'e azimet etmekle ber-mu'tad izn-i sefine ve temini havî emr-i âlî yazılmıştır; **Evâsıt-ı M sene 1214.**

[86-325]

Rusya reâyâsından ve Odesa'da mütemekkin Anderia Konalo nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmek üzere ber-mu'tâd yol hükmü yazılmıştır; **Evâsıt-ı M sene 1214.**

[86-326]

Rusya kapudanlarından Nicola Frangi nâm kapudan on sekiz bin vakiyye hamr ve Giovanni Sferdana nâm kapudan on bin vakiyye hamr ve yedi bin vakiyye sirke ve elli sandık limon ve otuz kantar incir ve yirmi beş kantar harnub ve Antonio Avrili nâm kapudan on beş bin vakiyye hamr ve on bin vakiyye sirke ve üç bin vakiyye âb-ı limon ve Peniro Kondori nâm kapudan on bin vakiyye hamr ve iki bin vakiyye sirke dört bin vakiyye harnub ve üç bin vakiyye meyve-i huşk ve iki bin vakiyye deniz taşı ve Konstantino Faraviba nâm kapudan on yedi bin vakiyye hamr ve Georgio Bosenbafopolo nâm kapudan dokuz bin altı yüz vakiyye hamr ve Stefano Manavoyek nâm kapudan iki bin iki yüz otuz dört vakiyye meyve-i huşk ile mahmûl süvâr olduğu

bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Siyah'a azimet etmeleriyle ber-mu'tad başka başka izn-i sefine evâmiri yazılmıştır; **Evâsıt-ı M sene 1214.**

[86-327]

Rusya kapudanlarından Dimitri Albiranini nâm kapudan yüz elli kantar kuru üzüm ve incir ve iki yüz kantar harnub ve kırk kantar badem ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Siyah'a gitmek üzere ber-mu'tad izn-i sefine hükmü yazılmıştır; **Evâsıt-ı M sene 1214.**

[86-328]

Rusya kapudanlarından Michalo nâm kapudan Rusya memâliki mahsûlâtı ve tüccar sefinesi olmak üzere beş yüz adet tuz, altmış sandık deri ve yüz varil tuz[lu] balık ve yüz kantar Mersin(?) balığıyla mahmûlen Rusya iskelelerinden Der-aliyye'ye vürûd ve bilâ-tahliye Bahr-i Sefid'e gitmek murâd etmekle ber-mu'tad izn-i sefine ve himâyeti havî emr-i âlî yazılmıştır; **Evâsıt-ı M sene 1214.**

[87-329]

Boğaz hisarları nâibleri ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr rikâb-ı hümayûnuma mühürlü arzuhâl gönderüp Rusya kapudanlarından Anatasni Sovrono(?) nâm kapudan cânib-i Devlet-i Aliyye'mden zehâyir ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid tarafına azimet murâd eylediğın inhâ ve sefine-i merkûmenin hamûle-i mezkûresiyle mürûruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â etmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermanım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve dizdârân ve gümrük emini mümâileyhimsiz kapudan-ı mersûm zehâyir ile mahmûl süvâr olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda yedine i'tâ olunan işbu izn-i sefine emr-i şerifime ba'de'n-nazar ber-mûceb-i şurût-ı muâhede üç yüz akçe selâmet resmini tamamen edâ eyleye ve sefine-i merkûme mellâhları arasında Devlet-i Aliyye'm reâyâsı olduğuna şüphe ârız olur ise yoklanup derûnunda reâyâ-yı Devlet-i Aliyye'm olmaya mugâyir-i şurût-ı uhûd tevkîf ve te'hirden ve hamûlesi yoklanmaktan ve ziyâde selâmet akçesi ve sâir gûne vergü mutâlebesiyle teaddî olunmaktan mücânebet ve

dostâne muâmele ibrâzıyla sâlimen imrârına mübâderet olunmak bâbında; **Fî evâsıt-ı M sene 1213.**

[87-330]

Bir sureti

Nicola İvanof nâm kapudanın kezâlik

[87-331]

Hanya kadısına hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr rikâb-ı hümayûnuma takdime eylediği bi kıt'a takriri mefhûmunda Françe tâifesinden Magolon ve şeriki Dellas nâm iki nefer tacir müddet-i medîdeden berü Hanya iskelesinde kendü hallerinde kâr u kisbleriyle meşgûl olup Françe ihtilâli zuhûrunda Françe'de bulunan cümle akraba ve teallukâtları cumhurdan teneffür birle vatanlarını terk eylediklerine binâen mesfûrân dahi umûr-ı ticâretlerine nizâm verüp diyâr-ı âhara nakl etmek üzere iken Françelü üzerine sefer-i hümayûn vukû'u hasebiyle mesfurân ol cânibde sâir Françelüler misillü haps ve malları zapt olunmuş olduğu e mesfûrûn ehl-i ırz makûlesinden olduklarını ve Rusya devletine dahi bazı hizmetleri sebkât etmiş olduğunu beyân birle sebilleri tahliye ve Dobrevnik konsolosu himâyesinde olarak kemâ-fi's-sâbık Hanya'da ikâmetlerine ve mahall-i âhara azimet murâd eylediklerinde iyâl ve eşyalarıyla azimetlerine taarruz olunmamak üzere emr-i şeirfim sudûrunu tahrir ve istircâ ve mesfûrân kendü hallerinde ehl-i ırz makûlesinden oldukları ve Françe diyârında zuhûr eden hâlât-ı müfsidânedan teneffür eyledikleri erbâb-ı vukûftan tahkik olunduğundan başka Rusyalu'ya dahi bazı hizmetleri sebkât etmiş olduğundan sebilleri tahliye olunmasını elçi-i mümâileyh dostâne memhûr takririyle istid'â etmekten nâşî mesfûrân fimâ-ba'd dahi ırz ve edebleriyle olmak ve hilâf-ı rızâ harekette bulunmamak şartıyla sebilleri tahliye birle Dobrovnik himâyesinde olmak üzere yine Hanya'da ikâmet etmek ve mademki kendü hallerinde olalar bî-vech teaddî ettirilmemek ve mahall-i âhara gitmek istediklerinde iyâl ve evlâd ve eşyalarıyla azimetlerine ruhsat verilmek fermanım olmağın imdi mesfûrân fimâ-ba'd dahi kendü hallerinde ırz ve edebleriyle olmak ve hilâf-ı rızâ harekette bulunmamak şartıyla sebilleri tahliyesine müsâade-i aliyyem erzânî kılındığı sen ki mevlânâ-yı mümâileyhsin malûmun oldukta ber-minvâl-i muharrer şart-ı mezkûru mesfûrâna ifâde ve sebillerini

tahliyeye mübâderet birle mesfûrân Dobrovnik himâyesinde olmak üzere kendü hallerinde Hanya'da ikâmetlerine mûmânaat ettirilmemek ve mahall-i âhara azimet murâd eylediklerinden ıyâl ve eşyalarıyla azimetlerine taarruz olunmamak bâbında; **Fî evâsıt-ı M sene 1214.**

[87-332]

İstanbul gümrüğü emini Halil zîde mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm orataelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbhû bi'l-hayrın rikâb-ı hümayûnuma mühürlü arzuhâl gönderüp Rusya reâyâsından İvan Kondori nâm tacir Rusya memâliki mahsûlâtından olmak üzere yetmiş beş yedek revgan-ı sâde bundan akdem Rusya iskelelerinden Der-aliyye'me getirüp lakin bu tarafta değer bahâsıyla fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsâl murâd eylediğın inhâ ve şurût-ı muâhede üzere mürûruna mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â etmekle tacir-i mersûmun bundan akdem Taygan iskelesinden Rusya mahsûlü olmak üzere Der-aliyye'me getürdüğü yetmiş beş yedek revgan-ı sâdeyi âlî baha ile bey' etmek murâd eylediği bey'-i mezkûr Âsitane-i Aliyye'min fiyatına muvâfık olmadığı ve râyic-i vakte nazaran esnaf dahi râyicinden ziyâde iştirâdan keff-i yedd eyledikleri ve kendü memleketleri mahsûlü olduğu beyânıyla istid'âsı üzere nakline ruhsat hususu menût-ı re'y-i sâmî idiğın sen ki gümrük emini mûmâileyhsin i'lâm etmenle i'lâmın mûcibince mürûruna mûmânaat olunmamak fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere ol miktar yedek revgan-ı sâde Rusya memâliki mahsûlü ve tacir-i mersûmun malı idüğü muvâfık-ı nefsü'l-emre mutâbık olduğu halde ber-vech-i muharrer bey' ecli için Bahr-i Sefid cânibine imrârı hususuna mûmânaat olunmamak ve lakin bu vesile ile ziyâde veyahut memâlik-i mahrûsem hasılâtından olan revganın bilâ-fermân mahall-i âhara nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı muâhede mükerrer gümrük mutâlebesinden hazer ve mûcânebet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i M sene 1214.**

[88-333]

İstanbul gümrüğü emini Halil zîdemecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm orataelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbhû bi'l-hayrın rikâb-ı hümayûnuma mühürlü arzuhâl gönderüp Rusya reâyâsından Vemner Potrbandakilo nâm tacir Rusya memâliki mahsûlâtından olmak

üzere beş yüz adet ham gön ve elli kantar urgan ve dört yedek revgan-ı sâde bundan akdem Rusya iskelelerinden eğerçi Âsitane-i Aliyye'me götürüp bu tarafta değer bahâsıyla fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsâl murâd eylediğın inhâ ve şurût-ı muâhede üzere Bahr-i Sefid cânibine mürûruna mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â eylediği ecilden tacir-i mesfûrun getürdükleri mârru'z-zikr beş yüz adet gön ve elli kantar urgan ve dört yedek revgan-ı sâde bundan akdem Rusya mahsûlü olmak üzere Taygan iskelesinden Der-aliyye'me götürüp âlî baha ile bey' etmek murâd eylediği bu esnâda bu tarafta lüzûmu olmadığını ve vakt-i râyicinden ziyâdeye iştirâdan keff-i yedd eyledikleri ve kendü memleketleri mahsûlü olduğu beyânıyla istid'âsı üzere nakline ruhsat hususu menût-ı re'y-i sâmî idiğın sen ki gümrük emini mûmâileyhsin i'lâm etmenle i'lâmın mûcibince mürûruna mûmânaat olunmamak fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere ol miktar yedek revgan-ı sâde Rusya memâlik-i mahsûlü ve tacir-i mersûmun malı idüğü muvâfık-ı nefsu'l-emre mutâbık olduğu halde ber-vech-i meşrûh bey' ecli için Bahr-i Sefid cânibine imrârı hususuna mûmânaat olunmamak ve lakin bu vesile ile ziyâde veyahut memâlik-i mahrûsem hasılâtından olan revganın bilâ-fermân mahall-i âhara nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı muâhede mükerrer gümrük mutâlebesinden hazer ve mûcânebet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i M sene 1214.**

[88-334]

İstanbul gümrüğü emini Halil zîde mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm orataelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbühû bi'l-hayrın rikâb-ı hümayûnuma takdim eylediği arzuhâlinde Rusya reâyâsından Mordohay nâm tacir Rusya memâlik-i mahsûlâtından olmak üzere beş yüz adet gönü ve bundan akdem Rusya iskelelerinden Âsitane-i Aliyye'me götürüp değer bahâsıyla fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsâl murâd eylediğın inhâ [ve] mürûruna mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â ve beş yüz adet ham gönü bundan akdem Rusya mahsûlü olmak üzere Taygan iskelesinden Der-aliyye'me götürüp âlî(?) baha ile bey' etmek murâd eylediğini bu esnâda bu tarafta lüzûmu olmadığını ve esnaf râyicinden ziyâdeye iştirâdan keff-i yedd eyledikleri beyânıyla istid'â olunduğu üzere ruhsat hususu menût-ı re'y-i sâmî idüğün sen ki gümrük emini mûmâileyhsin i'lâm etmenle i'lâmın mûcibince mürûruna ruhsat verilmek fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere ol miktar adet ham gön Rusya

memâlikî mahsûlü ve tacir-i mersûmun malı idüğü muvâfık-ı nefsü'l-emr olduğu halde ber-vech-i muharrer bey' ecli için Bahr-i Sefid cânibine imrârı hususuna mümânaat olunmamak ve lakin bu vesile ile ziyâde veyahut memâlik-i mahrûsem hasilâtından olan gönün bilâ-fermân mahall-i âhara nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı muâhede mükerrer gümrük talebinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i M sene 1214.**

[88-335]

İstanbul gümrüğü emini Halil zîde mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm orataelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbhû bi'l-hayrın rikâb-ı hümayûnuma takdim eylediği bir kıt'a memhûr arzuhâlînde Rusya reâyâsından Safomon İdlof nâm tacir Rusya memâlikî mahsûlâtından olmak üzere sekiz yüz adet gönü ve bundan akdem Rusya iskelelerinden Der-aliyye'me getirüp bu tarafta değer bahâsıyla fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsâl murâd eylediğın inhâ ve şurût-ı muâhede üzere mürûruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â ve tacir-i mersûmun mârru'z-zikr sekiz yüz adet ham gönü bundan akdem Rusya mahsûlü olmak üzere Taygan iskelesinden Der-aliyye'me getirüp âlî bahası ile bey' etmek murâd eylediğini bu esnâda dahi bu tarafta lüzûmu olmadığını ve râyicinden ziyâde iştirâdan esnaf keff-i yedd eyledikleri beyânıyla ruhsatı hususu menût-ı re'y-i sâmi idüğün sen ki gümrük emini mümâileyhsin i'lâm etmenle i'lâmın mûcibince mürûruna ruhsat verilmek fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere ol miktar adet ham gön Rusya memâlikî mahsûlü ve tacir-i mersûmun malı idüğü muvâfık-ı nefsü'l-emr olduğu halde ber-vech-i muharrer bey' ecli için Bahr-i Sefid cânibine imrârı hususuna mümânaat olunmamak ve lakin bu vesile ile ziyâde veyahut memâlik-i mahrûsem hasilâtından olan gönün bilâ-fermân nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı muâhede mükerrer gümrük mutâlebesinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i M sene 1214.**

[89-336]

İstanbul gümrüğü emini Halil zîde mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm orataelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbhû bi'l-hayrın rikâb-ı hümayûnuma mühürlü arzuhâl gönderüp Rusya reâyâsından Borgandopolo nâm Rusyalu tacir Rusya memâlikî mahsûlâtından olmak

üzere sekiz yüz adet ham gönü bundan akdem Rusya iskelelerinden Âsitane-i Aliyye'ne getirüp bu tarafta değer bahâsıyla fûruht edemediğinden Bahr-i Sefid cânibine irsâl murâd eylediğın inhâ ve şurût-ı muâhede üzere Bahr-i Sefid cânibine mürûruna mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â eylediği ecilden Rusya diyârından ... getürdüğü mârru'z-zıkr sekiz yüz adet ham gönü bundan akdem Rusya mahsûlü olmak üzere Taygan iskelesine Der-aliyye'ne getirüp yetmiş âlî baha ile bey' etmek murâd eylediğın ve bu esnâda bu tarafta lüzûmu olmadığı ve vakt-i râyicinden ziyâde iştirâdan esnaf keff-i yedd eylediklerini beyân birle istid'â olunduğu üzere nakline ruhsat hususu menût-ı re'y-i sâmî idiğın sen ki gümrük emini mûmâileyhsin i'lâm etmenle i'lâmın mûcibince mürûruna mûmânaat olunmamak fermanım olmağın imdi i'lâm olunduğu üzere ol miktar yedek revgan-ı sâde Rusya memâliki mahsûlü ve tacir-i mersûmun malı idüğü muvâfik-ı nefsu'l-emre mutâbık olduğı halde ber-vech-i meşrûh bey' ecli içün Bahr-i Sefid cânibine imrârı hususuna mûmânaat olunmamak ve bu vesile ile ziyâde veyahut memâlik-i mahrûsem hasilâtından olan gönün bilâ-fermân mahall-i âhara nakline irâet-i ruhsattan ve hilâf-ı şurût-ı muâhede mükerrer gümrük mutâlebesinden hazer ve mûcânebet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i M sene 1214.**

[89-337]

Boğaz hisarları nâibleri ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr rikâb-ı hümayûnuma mühürlü arzuhâl gönderüp Rusya kapudanlarından Dimitrio Faba(?) nâm kapudan cânib-i Devlet-i Aliyye'mden zehâyir ile mahmûl râkib olduğı bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid tarafına azimet murâd eylediğın inhâ ve sefine-i merkûmenin hamûle-i mezkûresiyle mürûruna mûmânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â etmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermanım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve dizdârân ve gümrük emini mûmâileyhimsiz kapudan-ı mersûm zehâyir ile mahmûl süvâr olduğı bir kıt'a Rusya sefinesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda yedine i'tâ olunan işbu izn-i sefine emr-i şerifime ba'de'n-nazar ber-mûceb-i şurût-ı muâhede üç yüz akçe selâmet resmini tamamen edâ eyleye ve sefine-i merkûme mellâhları arasında Devlet-i Aliyye'm reâyâsı olduğına şüphe ârız olur ise yoklanup derûnunda reâyâ-yı Devlet-i Aliyye'm olmaya

mugâyir-i şurût-ı uhûd tevkîf ve te'hirden ve hamûlesi yoklanmaktan ve ziyâde selâmet akçesi ve sâir gûne vergü mutâlebesiyle teaddî olunmaktan mücânebet ve dostâne muâmele ibrâzıyla sâlimen imrârına mübâderet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i M sene 1214.**

[89-338]

Bir sureti; temini havî emr-i âlî yazılmıştır.

Dimitri Pana kapudan kezâlik

[89-339]

Bir sureti

Dimitrio Mosori nâm kapudan kezâlik;

[89-340]

Bir sureti

Konstantino Galesi nâm kapudan kezâlik;

[89-341]

Rusya kapudanlarından Dimitrio Bendandi nâm kapudan beş yüz adet sığır derisi ve yüz kantar tuzlu balık ve elli kantar urgan Rusya memâliki mahsûlâtından olmak üzere râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Dersaadet'ten bilâ-tahliye Bahr-i Sefid'e azimet etmekle ber-mu'tâd izn-i sefine ve himâyeti havî emr-i âlî yazılmıştır; **Evâhir-i M sene 1214.**

[89-342]

Rusya kapudanlarından Teodori Yanidi Michali nâm kapudan hamûleden tehî râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid'e gitmek üzere ber-mu'tâd izn-i sefine ve himâyeti havî emr-i âlî yazılmıştır; **Evâhir-i M sene 1214.**

[89-343]

Mesfûr Dimitri reâyâ-yı Devlet-i Aliyye'den olup ve yedindeki fermânı mübâşire teslim etmekle ... hıfzolunmuştur.

Rusya reâyâsından ve Akpınar(?) mütemekkinlerinden anain Sorono ve Rusya reâyâsından ve Taygan mütemekkinlerinden Dimitri ve yine Taygan

mütemekkinlerinden Dimitri Branakolof(?) nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki cezire ve sâir mahallere ve yine Rusya reâyâsından Memoilof(?) mütemekkinlerinden Konstantino Poyoviç nâm tuysalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den ... ve ondan re's-i hududa varup gelmek üzere başka başka yol hükmü yazılmıştır; **Evâhir-i M sene 1214.**

[89-344]

Rusya kapudanlarından Georgio Komneno nâm kapudan on bir bin vukiyye hamr ve Georgio Ligerdopolo nâm kapudan yedi bin dokuz vukiyye hamr ve üç yüz elli kantar harnub ve Geovanni Vizatini nâm kapudan iki yüz kantar harnub ve yüz elli kantar kuru üzüm ve incir ve yirmi kantar badem ve Giovanni Alyantidi nâm kapudan beş bin vukiyye sirke ve yüz elli kantar harnub ve Dimitrio Menilinski nâm kapudan üç bin vukiyye sirke ve beş yüz vukiyye zeytin ve kırk kantar harnub ve dört sandık ... ve on denk penbe cam ve on top ... ve yirmi top sünger râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Siyah cânibine ezimet etmeleriyle ber-mu'tâd izn-i sefine emri yazılmıştır; **Evâhir-i M sene 1214.**

[90-345]

İşbu emr-i âlî lede'l-vürûd li-ecli'l-murâfaa kapudan veyahut vekili mevcûd olmadığından husus-ı mezkûrun keyfiyeti suâl olundukta kapudan-ı mersûmun sefinesi Kandiye iskelesine vürûdunda sandal-ı mezkûr zuhûrundan mukaddem müceddeden bir kıt'a sandal eşyası için marangoz taifesinden iki nefer zimmî ile yüz yetmiş kuruşa mukâvele edüp üç gün mürûrundan(?) sonra sandal-ı mezkûr sâhil-i bahrde zuhûr etmekle gümrükçü tarafından ahz ve konsolos vekilince ihbar ve kapudan-ı mersûm sandalını ... olduğunu müş'ir i'lâm verilmesi iş'âr olunduğuna ve sandal inşâ etmek lazım değildir deyü cevap vermiş olduğun ve sandal inşâsına yüz yetmiş(?) beş kuruş ve ba'de'l-itmâm yetmiş olarak on kuruş verüp cümle yüz seksen beş kuruş masârıfı olduğunu inşâ eden marangoz ... nâtik Kandiye kadısının vârid olan i'lâmı mazmûnunda bâ-fermân-ı âlî şerh verilüp i'lâm-ı hâl emri yazılmıştır; **Fî evâil-i Câ sene 1214.**

Kandiye muhâfızı vezire ve Kandiye kadısına ve gümrükçüğü zîde kadruhûya hüküm ki,

Eğer kazâen Rusya sefineleri Devlet-i Osmâniye sevâhiline düşer ise devlet tarafından emvâllerinin aranması ve kazazede olan sefinelerinin tamiri husûsunda vücûhla lazım olan îânet olunup ba'de't-tahlîs mahall-i maksûda nakl için âhar sefineye tahmil olunan emti'adan mademki evvelki mahalde bey' olunmayalar bir türlü resm ve vergü mutâlebe olunmaya ve memâlik-i Osmâniye'ye Rusya bayrağı altında gelen gemileri ve sefineleri kabul ve himâyet ve sıyânet eylemek emniyet-i kâmile ile avd ü insirâflarını tecvîz etmek Devlet-i Aliyye'den taahhüt olunur ve eğer edevât ve eşyalarından bir şey alınur ise âdemlerinin ve eşyalarının buldurulmasına derece-i imkânda olan say' u ihtimâm olunacağından gayri gayret olunacağı vech üzere bu gûne ef'âle mütecâsir olanların her ne rutbeden olursa olsun cezâları icrâ oluna deyü beyne'd-devleteyn mün'akid olan ticâret muâhedesinin beşinci ve on ikinci maddelerinde mûnderic olduğuna binâen mûceb ve muktezâsı üzere amel ve hareket olunmak iktizâ eder iken Rusya kapudanlarından Anderia Valsmaki nâm kapudan gerek donanma-i hümayûnum başbuğu ve gerek Rusya donanması amirali taraflarından verilen mürûr kâğıtları mûcibince Rusya bayrağıyla râkib olduğu bir kıt'a sefinesiyle Kefalonia ceziresinden Kandiye iskelesine azimeti esnâsında sefine ve arasında merbût olan manrol(?) şiddet-i rüzgâr hasebiyle sefinden çözülp zâyî olup ba'dehû sefine-i mezkûrenin Kandşiye iskelesine vürûdunda birkaç gün sonra ... emlâhıyla sâhile ihfâ(?) olduğuna binâen Kandiye gümrükçüsü merkûm sandalı zapt ve kapudan talep eyledikte deryada bulunan eşya cânib-i mîrîye aittir irâdiyla gümrükçü-i merkûm sandalı vermek[te] muhâlefet eylediğinden Kandiye'de mukîm Rusya konsolosu vekili ahitnâme-i hümayûn şurûtu [mûcibince] sen ki muhâfız-ı müşârunileyhsin sana haber(?) eyledikte sen dahi ibtidâ-yı emrde sandalın reddini tenbih eylemiş iken ba'dehû gümrükçü-i mezkûrun talimi üzere kapudan-ı mersûm Kefalonia ahalisinden olduğundan bahisle ahitnâme şurûtuna ve ve mesfûrûn iki donanma başbuğları taraflarından yedine verilen senedâta adem-i itibâr ile sandalı kapudana teslimden imtinâ' eylediğine binâen kapudan-ı mersûm 302 kuruşa yeni sandal inşâsına mecbûr olduğu beyânıyla gümrükçü-i mezbûrun hilâf-ı şurût vâki olan iddiâsı hasebiyle sarf olunan meblağ-ı mezkûr kendüden bi-eyyi-hâl tahsil ve Rusya konsolosuna teslim ve fîmâ-ba'd dahi hilâf-ı şurût-ı ahitnâme-i hümayûn vâki olan harekât-ı nâ-bercâsı men' u def' olunmak bâbında emr-i şerifim sudûrunu Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr memhûr takriiriyle istid'â etmekle siz ki Kandiye muhâfızı ve gümrükçü mûmâileyhimâsız vech-i meşrûh üzere ve

ahitnâme-i hümayûn mûcibince amel olunmak fermânım olmağın imdi bâlâda muharrer şurût-ı muâhedenin mûceb ve muktezâsı üzere amel ve hareket matlûb idüğü ve nünâfi-i ahitnâme-i hümayûn hâlet ve hareket vukû'a geldiğine rızâ-yı aliyyem olmadığı malûmun oldukça ber-minvâl-i muharrer mugâyir-i şurût-ı muâhede sarf olunan meblağ her ne ise ma'rifet-i şer'le ba'de's-sübût taamen tahsil ve Rusya konsolosu mersûma teslime mübâderet ve fîmâ-ba'd münâfi-i şurût-ı muâhede hâlâtı tecvîz etmekten ve ettirmekten mübâadet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i M sene 1214.**

[90-346]

İzmir kazası nâibine ve İzmir hâssı voyvodası zîde mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm orataelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbühû bi'l-hayrın rikâb-ı hümayûnuma takdim eylediği bir kıt'a memhûr arzuhâlinde Rusya tebe'asından Georgio Giovini(?) nâm tacirin İzmir mütemekkinlerinden Nicolo Mavrokordako nâm zimmi zimmetinde bin iki yüz on senesinden berü ber-mûceb-i defter ahz u i'tâdan beş bin sekiz yüz on altı kuruş alacak hakkı olup defâatle talep eyledikte zimmî-i mesfûr deynini kâh ikrâr ve kâh edâya izhâr-ı rızâ ve kâh muhâlefet ve envâ'-ı lu'b ü âzâr ile imrâr-ı vakt ve iptâl-i hakk sevdâsında olduğu ve tarafından İzmir'de mukîm Pascal Karasu nâm tabib müstemeni vekil eylediğın bildirüp âhar hususa me'mûr mübâşir ma'rifetiyle meblağ-ı mezbûr tamamen tahsil ve vekili mersûma teslim olunup bu defâ dahi leyte ve lealle ile edâda muhâlefet ederse Der-aliyye'me ihzâr olunmak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â eylediği ecilden sen ki voyvoda-i mûmâileyhsin âhar hususa me'mûr mübâşir ma'rifetiyle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermanım olmağın imdi meblağ-ı merkûmun ma'rifet-i şer'le tamamen tahsili matlûb idüğü siz ki mevlânâ ve voyvoda-i mûmâileyhimâsız malûmunuz oldukça ber-minvâl-i muharrer tacir-i mersûmun ber-mûceb-i defter zimmî-i mesfûrun zimmetinde şer'an sâbit ve mütehakkık olan meblağ-ı mezbûr alâ-eyyi-hâl ma'rifetiniz ve âhar husûsa me'mûr mübâşir ma'rifetiyle tamamen ve kâmilen tahsil ve bî-kusûr vekili mersûma edâ ve teslime ihtimâm ve dikkat ve eğer edâda muhâlefet ederse Der-aliyye'me ihzârına mübâderet ve hilâf-ı şer' özü mücib hâlâttan ittikâ ve mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i M sene 1214.**

[90-347]

Hizmetkâr ma'rifetiyle; işbu emr-i ççç battala vaz' olunup bahâ-i âharı fasl olunmuştur.(?)

Yol hükmü dahi yazılmıştır; Evâil-i S sene 1215.

Boğdan voyvodası hatimet avâkıbühû bi'l-hayra hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl gönderüp Boğdan'da mukîm Rusya konsolosu vekili yanında Yani veled-i Marcomsteri bâ-berât-ı âlî tercümân olup bu makûle tercümânın oğulları ve yedlerine başka başka evâmir-i şerîfe verilen ikişer nefer hizmetkârları harâc ve avâriz ve kassâbiye akçesi ve sâir rüsûm ve tekâlîf mutâlebesiyle rencide olunmamak berâtları şurûtundan olmaktan nâşî tercümân-ı mersûmun iki nefer hizmetkârlarından Vapsar Bvaci Nicola(?) nâm bir neferi hilâf-ı şurût-ı berât cizya mutâlebesiyle ve âhar vechile teaddî ve rencide olunup ber-mûceb-i şurût-ı berât himâyet ve sıyânet olunmak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â ve divan-ı hümayûnumda mahfûz nişân kaydı görüldükta mesfûr Yani veled-i Marcomsteri 1199 senesi Ramazanının 22. günü tarihiyle müverrah verilen berât-ı âlî-şân mûcibince işbu sene-i mübâreke Muharreminin 29. gününde müceddeden i'tâ olunan emr-i şerifimle Boğdan'da mukîm Rusya konsolosu vekili yanında tercümân olup tercümânlık hizmetinde olanlar, oğulları ve yedlerine başka başka iki kıt'a evâmir-i şerife verilen iki nefer hizmetkârlarından harâc ve avâriz ve kassâbiye akçesi ve sâir rüsûm ve tekâlîf-i örfüyye teklifiyle rencide olunmayup himâyet ve sıyânet olunmak hususu yedine verilen berât-ı şurûtundan idüğü mestûr ve mukayyed bulunmağın vech-i meşrût üzere amel olunmak fermânım olmağın imdi tercümân-ı mesfûrun iki nefer hizmetkârlarından mesfûr vaci Nicola ber-minvâl-i mugâyir-i şurût-ı berât cizye mutâlebesi ve âhar vechile rencide ve teaddî ettirimeyüp ber-mûceb-i şurût-ı berât himâyet ve sıyânet olunmak bâbında; **Fî evâil-i S sene 1214.**

[91-348]

Boğdan'dan Trablîçe ve Mora'da kâin âhar mahallere varup gelince yol üzerinde vâki kuzât ve nüvvâb zîde kadruhüme ve yeniçeri serdârları ve sâir zabitân zîde kadruhüme hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime mühürlü arzuhâl gönderüp Rusya konsolosu yanında tercümân olan Yani veled-i Markomestr(?) nâm tercümân Vsarivahi Nicola(?) nâm bir nefer hizmetkârlarını bazı mesâlihini ru'yet zımnında Boğdan'dan Trablîçe ve Mora'da vâki âhar mahallere irsâl murâd eylediğın bildirüp hizmetkâr-ı mesfûrun

mahall-i merkûma varup gelince mürûruna mûmânaat olunmayup tercümân hizmetkârı olduğunu şâmil yedinde olan tuğralı emr-i şerifim mûcibince himâyet ve sıyânet olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ ve divan-ı hümayûnumda mahfûz nişân kaydı ve ahkâm kuyûdâtı tetebbu' olundukta mesfûr Yani veled-i Markomestr konsolos vekili yanında işbu sene-i mübâreke Muharreminin 29. gününde müceddeden i'tâ olunan berât-ı şerifimle tercümân olduğu ve mesfûr Vsarivahi Nicola dahi tercümân-ı mersûmun iki nefer hizmetkârlarından olduğu ve şurût-ı berâtı mûcibince himâyet ve sıyânet olunmasını muhtevî emr-i şerifim verildiği mestûr ve mukayyed bulundukta yedinde olan tuğralı emr-i şerifim mûcibince amel ve hareket olunmak fermanım olmağın imdi hizmetkâr-ı mesfûr emr-i şerif-i mezkûru talep edüp göresin; tercümân-ı mersûmun hizmetkârı olduğunu havî verilen asıl tuğralı emr-i şerifim yedinde mevcûd ise mûceb ve muktezâsıyla amel ve hareket ve Boğdan'dan mahall-i merkûma varup gelince ber-mûceb-i şurût-ı berât himâyet ve sıyânet olunmak ve mürûr ve ubûruna mûmânaat olunmamak bâbında; **Fî evâil-i S sene 1214.**

[91-349]

İstanbul gümrüğü emini Halil zîde mecdühûya hüküm ki,

Sen ki gümrük emini mûmâileyhsin bu defa tarafından rikâb-ı hümayûnuma takdim olunan bir kıt'a takrir mefhûmunda vâridât-ı mîriyyeden kahve bid'ati rûsûmu mukataası kilitlü mâl ve eshâm ve vezâyif ile mukayyed olup Efreñç ve Yemen kahvesi ticaretiyle me'lûf olan ehl-i İslâm ve reâyânın bâyi'inden şurûtu vechile iktizâ eden rûsûmu tahsil olunup ancak müstemmen tüccarının getirüp sattıkları kahve rûsûmu müşterilerinden alınmak üzere mukaddemâ râbita(?) verilmiş iken ba'dehû getürdükleri kahvenin resm-i bid'atini kendüleri vermek üzere muâhede birle seksen yüz seneden berü İstanbul ve Edirne ve Galata ve İzmir gümrüklerine tevârüd eden müstemmen mâlî olan kahvenin rûsûmu alınageldiği gümrük defterlerinde mukayyed ve mestûr olup mûmânaat iktizâ etmez iken bu esnâda Rusya bezirgânları getirüp fûruht ettikleri kahvenin resm-i bid'atini ahitnâme-i hümayûna mugâyirdir deyü edâda muhâlefet ettiklerinden sâire dahi sirâyet ederek mukâtaa-i mezbûre hasilâtının külliyyen kesr u teaddîsini mûcib olacağını beyân birle resm-i mezkûrun nizâm-ı kadîmisini(?) Rusyalu ve sâirlerinden tahsil olunmasını tahrir ve Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın dahi takdim eylediği bir kıt'a takririnde Rusya tüccarı li-ecli'l-bey' Yemen kahvesi getürdükte resm-i bid'atini

kendüleri vermeyüp müşterisinden almak üzere müşterisini ümenâ-yı gümrüğe göstermek eğerçi kâide-i kadîme-i mer'îyyeden olup lakin Efrenç kahvesi celb eylediklerinde resm-i bid'at mutâlebesi hilâf-ı şurût olduğu ecilden emin-i mümâileyhin mugâyir-i şurût ve uhûd gümrükte tevkîf eylediği kahvenin ashâbına teslimi ile imrârına ruhsat verilmesini istid'â ve divan-ı hümayûnumdan ahitnâme-i hümayûn şurûtu suâl olunmakta gerek Rusya memleketinden ve sâir düvel memâlikinden Devlet-i Aliyye memâlikine getürecekleri emti'a ve eşyanın bir defa ve bir mahalde resm-i gümrükleri alındıktan sonra mürûr ve ubûr eyledikleri mahallerin gümrükçüleri zikrolunan tacirânı mükerrer resm-i gümrük veyahut bir türlü resm mutâlebesiyle tüccar-ı mesfûrûna cebr etmeyeler ve tüccar-ı merkûm Rusya memleketinden yahut âhar düvel memâlikinden Devlet-i Aliyye'm memâlikine geürecekleri emti'a ve eşyalarının gümrüğünü yüzde üç hesabı üzere ve ancak bir defa emti'a-i merkûmelerini fûruht eyledikleri mahalde edâ edüp işbu nizâm ve kâideye mugâyir her be tesmiye ile olursa bir türlü resm ve ihtirâ' olunmuş vergü mesfûrlardan mutâlebe ve tahsili memnû olup gümrüğü edâ eyledikleri mahalde yedlerine edâ tezkiresi verilüp ve bu makûle kendülerine verilecek edâ tezkireleri memâlik-i Devlet-i Aliyye'min cemî'-i mevâkiinde muteber tutula deyü beyne'd-devleteyn emr-i ticârete dair in'ikâd-pezîr olan şurût-ı muâhedede münderici düğü mestûr ve mukayyed bulunmakla ahitnâme-i hümayûn şurûtuna tantik-i kabul etmeyen bu makûle vâridât-ı takdiriyye-i mîriye müstemen tüccarı tarafından bi't-terâzî ve bilâ-nizâ verildiği surette ümenâ-yı tarafından ahz olunmak ve şurût ve uhûda teşebbüs olduğu surette münâzaa ve mücâdele iktizâ etmeyüp müstemen olmayan bâyi'den veyahud müşteriden alınmak düstûru'l-amel tutulan kavânîn-i mîriyyeden idüğü beyânıyla bu maddede dahi de'b-i mezbûra riâyet eylemek için sana tenbih olunmasını iktizâ eylediğini rikâb-ı hümayûnumdan Yaş defterdârı olan Mehmed Şerif dâme ulüvvühû bâ-takrir ifâde etmekle sen ki gümrük emini mümâileyhsin vech-i meşrûh üzere amel ve hareket eylemen fermânım olmağın imdi şurût-ı ahitnâme-i hümayûnun hilâfı hâlet vukû'una rızâ-yı aliyem olmadığı ve daima müceb ve muktezâsı üzere amel ve harekete dikkat olunması matlûb idüğü malûmun oldukça ber-minvâl-i muharrer o makûle ahitnâme-i hümayûn şurûtuna tantik-i kabul etmeyen vâridât-ı mukaddere-i mîriyye müstemen tüccarı tarafından bi't-terâzî ve bilâ-nizâ verildiği takdirce ümenâ-yı mîriyye tarafından ahz olunmak ve şurût u ahde teşebbüs olduğu halde münâzaa iktizâ etmekle müstemen olmayan bâyi'den yahut müşteriden almak düstûru'l-amel tutul kavânîn-i mîriyyeyeden olmakla bu maddede dahi de'b-i

mezkûra riâyet olunmak ve münâfi-i şurût-ı muâhede ve mugâyir-i de'b-i dîrîn hâlet vukû'u tecviz olunmamak bâbında; **Fî evâil-i S sene 1214.**

[92-350]

Angeli kasrı kadısına hüküm ki,

Rusya devletinin Dersaadet'imde mukîm orataelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbühû bi'l-hayrın südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a takriri mefhûmunda Rusya reâyâsından Giovanni Milikof nâm tacir umûr-ı ticareti için Angeli kasrı kazası muzâfâtından Msofenk(?) kasabasında kendü halinde arzıyla müsâfereten mukîm olup teaddî olunmak iktizâ etmez iken Msofenk voyvoda ... Salih Ağa demekle arîf kimesne geçen mâh-ı Şubatın 24'ünde bir gürûh ... eşkıyasıyla tacir-i mersûmun gece hâlinde menzilinı basup mersûmu ahz ve haps ve bâ-defter-i müfredât emvâl ve eşya ve nükûdunu gasp u gâret eylediğinden mâ-'adâ Rusyalu-yı mersûmdan sebilini tahliye için cerime nâmıyla üç bin yüz yürmi kuruş dahi ahz etmiş olduğunu mübeyyin sen ki mevlânâ-yı mümâileyhsin tarafından bir kıt'a i'lâm verildiğini voyvoda-i merkûm bermûceb-i defter-i müfredât ... eylediği emvâl ve eşyanın semeni on altı bin ve nükûd on bin beş yüz elli ve cerime nâmıyla me'hûzü olan üç bin yüz yirmi min-haysi'l-mecmû' yirmi dokuz bin altı yüz kuruş olduğunu inhâ ve ol bâbda emr-i şerifim sudûrunu istid'â etmekten nâşî Der-aliyye'mden tayîn olunan mübâşir ma'rifetiyle voyvoda-i mezkûr mahallinde meclis-i şer'a ihzâr ve hakk u adl üzere terâfu' ve Rusyalu-yı mesfûrun hilâf-ı şer'-i şerîf gasp u gâret olunan eşya ve cerîme nâmıyla alınan meblağ-ı mezbûr lede's-sübût bi't-tamam tahsil ve mersûma redd ü teslim ile icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakka kemâl-i ihtimâm ve dikkat ve fîmâ-ba'd voyvoda-i mezkûrun bu makûle harekât-ı nârevâya tasaddîsi vukû'a gelürse hakkından gelineceği etrafiyla kendüye iş'âr ve ifâdeye mübâderet ve keyfiyet Dersaadet'ime i'lâm ve tahrir müsarâat olunmak fermânım olmağın te'kîden ve ihtimâmen işbu emr-i şerifim ısdâr ve mübâşir-i mümâileyh ile irsâl olunmuştur; imdi Devlet-i Aliyye'mle musafât üzere olan Rusya devletinin tüccar ve reâyâsınının mazhar-ı cevr u hasar ve emvâlleri gasp olundupuna bir vechile rizâ-yı aliyyem olmadığı ve emvâl-i mağsûbesinin bi't-tamam zâhire ihrâc ve kendüye teslimi ve himâyet ve sıyâneti ve işbu emr-i şerifimin kemâl-i infâz ve icrâsı matlûb ve mültezem-i şahanem idüğü malûmun oldukta ber-minvâl-i muharrer tayin olunan mübâşir-i mümâileyh ma'rifetiyle voyvoda-i mezkûru lede's-sübût bi't-tamam alâ-eyyi-hâl tahsil ve mersûma redd ü teslim ile icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakka kemâl-i ikdâm ve

dikkat ve fîmâ-ba'd voyvoda-i mezkûr bu makûle harekât-ı nâ-hemvâra cür'ti vukû'a gelürse hakkından gelineceği etrafıyla kendüye ifâde ve iş'âra mübâderet ve keyfiyeti derbâr-ı şevket-karârıma tahrir ve i'lâma müsâraat olunmak ve bu bâbda iğmâz ve tesâmuhtan ve tekrar sudûr-ı emr-i şerifimi mûcib olur hâlâttan gâyetü'l-gaye ittikâ ve mücânebet eylemen bâbında; **Fî evâsıt-ı S sene 1214.**

[92-351]

Edirne'de ikâmet üzere olan vezirim Yusuf Paşa'ya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm orataelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbühû bi'l-hayrın rikâb-ı hümayûnuma takdim eylediği bir kıt'a arzuhâlinde Rusya tüccarından Koston(?) nâm tacir İslimye panayırından on sekiz bin kuruşluk üç bin vukiyye Yemen kahvesi ve dokuz yüz seksen kuruşluk on dört pasta ve Nemçe çukası ve yüz elli kuruşluk elli vukiyye şem'-i asel iştirâ ve kâribân ile Edirne'ye gelür iken eşkiyâ makûlesi kâribân-ı merkûmun mârru'z-zikr eşyası dahi gasp olunup lakin Büyük Derbend ve Kurdala ve Hafsaeli(?) karyeleri ve etrâfında olan sâir kurâ ahalişi fırsatı ganimet addederek onlar dahi nehb-i usûle ibtidâr ve Rusyalu tacir-i mersûmundahi eşya-yı mezkuresini gasp eyledikleri beyânıyla kurâ ahalisinden tahsili bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â etmekle sen ki vezir-i müşârunileyhsin keyfiyet tarafından i'lâm olunmak fermanım olmağın isti'lâmı hâvi işbu emr-i şerifim ısdâr ve irsâl olunmuştur; imdi husus-ı merkûmun tahkiki matlûb idüğü malûmun oldukça ber-minvâl-i muharrer madde-i mezkûru şekk ü şüpheden ârî vechile tashih ve tahkik birle keyfiyeti alâ-vechi's-sihha Der-aliyye'me tahrir mübâderet ve vâkı'ın hilâfını tahrirden ittikâ ve mücânebet ve eylemek bâbında; **Fî evâsıt-ı S sene 1214.**

[93-352]

Boğaz hisarları nâibleri ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayr rikâb-ı hümayûnuma mühürlü arzuhâl gönderüp Rusya kapudanlarından Georgio Mtaksa(?) nâm kapudan kereste ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefid tarafına azimet murâd eylediğin inhâ ve sefine-i merkûmenin hamûle-i mezkûresiyle mürûruna mümânaat olunmamak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â etmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermanım

olmağın imdi siz ki mevlânâ ve dizdârân ve gümrük emini mümâileyhimsiz kapudan-ı mersûm kereste ile mahmûl süvâr olduğu bir kıt'a Rusya sefinesiyle Boğaz hisarlarına vürûdunda yedine i'tâ olunan işbu izn-i sefine emr-i şerifime ba'de'n-nazar ber-mûceb-i şurût-ı muâhede üç yüz akçe selâmet resmini tamamen edâ eyleye ve sefine-i merkûme mellâhları arasında Devlet-i Aliyye'm reâyâsı olduğuna şüphe ârız olur ise yoklanup derûnunda reâyâ-yı Devlet-i Aliyye'm bulunmaya mugâyir-i şurût-ı uhûd tevkîf ve te'hirden ve hamûlesi yoklanmaktan ve ziyâde selâmet akçesi ve sâir gûne vergü mutâlebesiyle teaddî olunmaktan mücânebet ve dostâne muâmele ibrâzıyla sâlimen imrârına mübâderet olunmak bâbında; **fî evâsıt-ı S sene 1214.**

[93-353]

Bir sureti; kezâlik

Rusya kapudanlarından Paolo Pana nâm kapudan cânib-i Devlet-i Aliyye'mden zahîre ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle.

[93-354]

Bir sureti; kezâlik

Rusya kapudanlarından Rsimo Alesi(?) nâm kapudan râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle cânib-i Devlet-i Aliyye'mden isticâr ile.

[93-355]

Bir sureti; kezâlik

Rusya kapudanlarından Willian Fastle(?) nâm kapudan kapudan Bahr-i Sefid'de vâki İngiltere donanmasına irsâl olunan mihmân ile mahmûl.

[93-356]

Bir sureti; kezâlik

Rusya kapudanlarından Panain Kondori nâm kapudan cânib-i Devlet-i Aliyye'mden zehâir ile mahmûl.

[93-357]

Bir sureti; kezâlik

Rusya kapudanlarından Nicola Donk(?) nâm kapudan râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesi cânib-i Devlet-i Aliyye'den isticâr ile.

[93-358]

Bir sureti; kezâlik

Rusya kapudanlarından Brakaile Rogie nâm kapudan cânib-i Devlet-i Aliyye'den zahîre ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle.

[93-359]

İstanbul gümrüğü emini Halil zâde mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm orataelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbhû bi'l-hayrın rikâb-ı hümayûnuma mühürlü arzuhâl gönderüp Devlet-i Aliyye memâlikine âmed-şüd eden Rusya reâyâsı ve tüccarı cizye ve sâir tekâlif edâsına icbar ve rencide olunmayup haklarında dostâne muâmele olunmak ve şurût-ı muâhede üzere Rusya memâlikinden ve düvel-i sâire memleketlerinden memâlikine getürecekleri emti'a ve eşyanın fûruht eyledikleri mahallerde ve Devlet-i Aliyye memâlikinden alup Rusya memleketine ve düvel-i sâire memâlikine götürecekleri emti'a ve eşyanın dahi ancak iştirâ eyledikleri mahallerde bir defa resm-i gümrüğünü yüzde üç hesabı üzere tamamen edâ edüp bilâ-muhâlefetin yedlerine ma'mûlün-bih eda tezkire[si] verilmek ve vech-i meşrûh üzere bir defa ve bir mahalde resm-i gümrükleri alındıktan sonra mürûr ve ubûr eyledikleri mahallerin gümrükçüleri taraflarından mükerrer resm-i gümrük alınur ise ahz edenlerden gerüye reddettirilmek hususunu beyne'd-devleteyn emr-i ticarete dair in'ikâd-pezîr olan şurût-ı muâhede ... olduğuna binâen bu defa Rusya tercümanlarından Markar Vizfrie(?) nâm tercümân Rusya diyârından ve sahih Rusya tüccarından vürûd ile gümrüğe idhâl olunan altmış vukiyye kırmızıdan(?) resm-i mîzân mutâlebesi icâb etmez iken bu hususa dair mîzâncı yedinde olan evâmir-i aliyyeye mebnî iktizâ eden resm-i mizânı ahz olunmuş olduğ ve bu keyfiyet şurût-ı mezkûreye mugâyir olduğundan bahisle mugâyir-i şurût ahz olunan resmin istirdâdı hususu tahrir ve istid'â ve hazine-i âmiremde mahfûz Haremeyn Muhasebesi defterlerine nazar olundukta Hüdavendigâr-ı sâbık merhûm ve mağfûrun-leh Sultan Abdülhamid Hân tâbe serâhü hazretlerinin İstanbul'da Bahçekapusu dâhilinde vâki imâret-i âmire ve hayrât-ı sâireleri evkâfi maktû'âtından mîzân harir-i Bursa ve İstanbul ve tevâbi'i mukâtaası muhalledâtından olan mahallere müstemem ve sair tüccarın getürdükleri kırmızı boyadan kadîmden olıgeldiği üzere beher kıyyesinden kırkar akçe resm-i mîzân alınmak şurûtundan olmakla kırmızı boyları ... sefinelerinden ihrâc olunup resm-i gümrük alındıktan sonra iskelelerden(?) âhar mahallere nakl olunmaksızın ma'rifet-i şer' ve

mizân emini ma‘rifetiyle vezn olunup miktar-ı vukiyyeleri ve ashâbının isimleri tasrihiyle defter olunduktan sonra tüccar-ı merkûmenin malları kendü tasarruflarında mahzenlerine nakl ve vaz‘ ve ba‘dehû bey‘ eylediklerinde mukâta‘ât-ı merkûmenin şurûtuna mürâat olunarak lazım gelen mîzân resmi müşteri tarafından alınmak şurûtundan oldupu tahrir olunmakla bu surette kırmız henüz gümrükte iken tüccarından mîzân resmi ahzı asıl mukâtaa şurûtuna dahi münâfi olmakla reddi iktizâ eylediği beyânıyla münâfi-i şurût tacir-i mersûmdan ahzolunan resm-i mezkûrun reddi için emri i şerifim sudûrunu hâlâ rikâb-ı hümayûnumda başdefterdârım olan Mehmed Şerif dâme ulüvvühû i‘lâm etmekle sen ki gümrük emini mûmâileyhsin i‘lâmı mûcibince amel olunmak fermânım olmağın münâfi-i şurût tacir-i mersûmdan ahzolunan resm-i mezkûru tacir-i mersûma redd ü teslim ettirmeye mübâderet ve mugâyir-i şurût ba‘deizin hâlât vukû‘a gelmekten mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâsıt-ı S sene 1214.**

[94-360]

Rusya reâyâsından ve Nizna(?) mütemekkinlerinden Anasna Syokosnanteboyof(?) nâm Rusyalu tacir Der-aliyye‘den alâ-tariki‘t-ticâre berren Rumeli‘de vâki bazı mahallere ve ondan re’s-i hududa varup gelmek üzere ber-mu‘tâd yol hükmü yazılmıştır; **Evâsıt-ı S sene 1214.**

[94-361]

Giovanni Boriani(?) nâm Rusyalu kapudan on iki bin vukiyye hamr ve Georgio Brinardaki nâm kapudan on dokuz bin vukiyye hamr ve üç yüz kantar harnub ile mahmûl râkib oldukları birer kıt‘a Rusya tüccar sefineleriyle Bahr-i Siyah tarafına azimet etmeleriyle ber-mu‘tâd izn-i sefine hükmü yazılmıştır; **Evâsıt-ı S sene 1214.**

[94-362]

Rusya kapudanlarından Gozoie Lavro nâm kapudan sekiz bin keyl hinta ve yüz kantar âhen-i ham ve Yalista Solomon nâm kapudan dört yüz kantar zift ve dört yüz kantar yapağı ve üç yüz vukiyye dakik ve dört yüz vukiyye telatin ve sekiz kantar eski demir hurdavâtıyla mahmûl râkib oldukları birer kıt‘a Rusya tüccar sefineleriyle Rusya memâliki mahsûlâtı olmak üzere Der-aliyye‘ye vürûd ve bilâ-tahliye Bahr-i Sefid’e azimet murâd etmeleriyle ber-mu‘tâd izn-i sefine ve himâyeti havî evâmir-i aliyye yazılmıştır; **Fî evâsır-ı S sene 1214.**

[94-363]

İzmir mollasına ve İzmir hâssı ve voyvodası zîde mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm orataelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbühû bi'l-hayrın rikâb-ı hümayûnuma mühürlü arzuhâl gönderüp Rusya reâyâsından Masko İvans nâm Rusyalu tacirin tüccar tâifesinden medine-i merkûmede mütemekkin Salamon Mosamordo(?) nâm Yahudi zimmetinde 1210 senesinden berü ... gayr-ez teslimât dokuz bin kuruş alacak hakkı olup defâatle talep eyledikte Yahudi-i mesfûr edâya küllî iktidârı var iken iflas suretini izhâr zımnında otuz bin kuruştan ziyâde nükûd ve eşyasını ma'lûmü'l-esâmî diğer Yahudiler yanında ihfâ ve bazı kimselere istinâd ederek tacir-i mersûmun matlûbu olan mârru'z-zikr dokuz bin kuruşu edada muhâlefet ve meblağ-ı mezbûru ekl ü bel' sevdâsında idiğın inhâ ve Yahudi-i mesfûr Rusyalu-yı mersûmun hakk-ı sarîhi olan mârru'z-zikr dokuz bin kuruşu edâ ederse ne a'lâ ve illâ bu defa dahi hîleye sülûk ve hilâf-ı vâki adem-i iktidârını irâd birle edâda tereddüd ederse âhar husussa me'mûr mübâşir a'rifetiyle Der-aliyye'me ihzâr olunmak bâbında siz ki mevlânâ ve voyvoda-i mûmâileyhimâsız, size hitâben emr-i şerîfim ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere mahallinde şer'le ihkâk-ı hakk olunmaz ise Der-aliyye'ye ihzâr olunmak fermanım olmağın imdi meblağ-ı mezbûr ma'rifet-i şer'le tahsili ve muhâlefet ederse Der-aliyye'ye ihzârı matlûb-ı şahanem idüğü malûmunuz oldukta ber-minvâl-i muharrer Yahudi-i mesfûrun gayr-ez teslimât zimmetinde şer'an sâbit ve mütehakkık olan meblağ-ı mezbûru ma'rifetin ve âhar husussa me'mûr mübâşir ma'rifetiyle tamamen ve kâmilen tahsil ve tacir-i mersûma teslime ihtimâm ve dikkat eylesiz; şöyle ki mahallinde ihkâk-ı hakk mümkün olmazsa li-ecli't-tahsîl Der-aliyye'me ihzâra mübâderet ve iğmâzdan mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i S sene 1214.**

[94-364]

Rusya reâyâsından Diamanti Kondori nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve yine Rusya reâyâsından ve Nizna(?) mütemekkinlerinden Nicolo Kostanik nâm Rusyalu tacir Der-aliyye'den alâ-tariki't-ticâre berren Laziçe ve Rumeli'de vâki sâir mahallere varup gelmeleri için ber-mu'tâd yol hükmü yazılmıştır; **Fî evâsıt-ı S sene 1214.**

[94-365]

Rusya kapudanlarından Distodolo Siciliano nâm tacir yirmi bin vukiyye hamr ve beş bin vukiyye sirke ve yedi yüz elli kantar harnub ve Dimitri Kofoli nâm kapudan on

bin vakıyye hamr ve altı bin vukiyye sirke ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesiyle Bahr-i Siyah'a azimet etmeleriyle ber-mu'tâd izn-i sefine hükmü yazılmıştır; **Fî evâsıt-ı S sene 1214.**

[94-366]

Rusya kapudanlarından Anderia Valsamaki nâm kapudan seksen denk çubuk ve beş bin vukiyye fındık ve yirmi denk ağaç kaşık ve on beş denk ağaç tarak ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesi ve Rusya memâliki mahsulâtı olmak üzere Der-aliyye'ye vürûd ve bilâ-tahliye Bahr-i Sefid'e azimet etmekle ber-mu'tâd izn-i sefine ve temini havî emr-i âlî yazılmıştır; **Fî evâsıt-ı S sene 1214.**

[94-367]

Rusya reâyâsından Dimitrio Fravana nâm Rusyalu tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Bahr-i Sefid'de vâki bazı cezirelere ve sâir mahallere varup gelmek üzere ber-mu'tâd yol hükmü yazılmıştır; **Fî evâil-i Râ sene 1214.**

Rusya reâyâsından ve Ukrayna mütemekkinlerinden Ymeliban Psenfon(?) tacir alâ-tariki't-ticâre Der-aliyye'den Keşiş Dağı'na ve Bahr-i Sefid'de vâki bazı mahallere ve cezirelere ve sâir mahallere varup gelmek üzere ber-mu'tâd yol hükmü yazılmıştır; **Fî evâil-i Râ sene 1214.**

[94-368]

Rusya kapudanlarından Nicolo Kondori nâm kapudan dört yüz adet sığır derisi ve elli adet mermer taşı ve bin adet fiçı tahtası ile mahmûl râkib olduğu bir kıt'a Rusya tüccar sefinesi ve Rusya memâliki mahsulâtı olmak üzere Der-aliyye'den bilâ-tahliye Bahr-i Sefid'e gitmek üzere ber-mu'tâd izn-i sefine ve himâyeti havî emr-i âlî yazılmıştır; **Fî evâil-i Râ sene 1214.**

[95-369]

İslimye kadısına hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukîm ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühû bi'l-hayrın rikâb-ı hümayûnuma takdim eylediği mühürlü arzuhâlinde Rusya tüccarı Rusya memâlikinden ve düvel-i sâire memleketlerinden Devlet-i Aliyye memâlikine getürecekleri emti'a ve eşyanın fûruht eyledikleri mahallerde ve Devlet-i Aliyye memâlikinden alup Rusya memleketine ve düvel-i sâire memâlikine

götürecekleri emti'a ve eşyalarının dahi iştirâ eyledikleri yerlerde bir defa ve bir mahalde yüzde üç hesabı üzere tamamen edâ edüp işbu nizâm ve kâideye mugâyir her ne tesmiye ile olursa olsun bir türlü resm ve ihtirâ olunmuş vergü mesfûrlardan mutâlebe ve tahsili memnû' olup gümrüğü edâ eyledikleri yerlerde yedlerine edâ tezkiresi verilüp ve bu makûle kendülerine verilecek edâ tezkireleri memâlik-i Devlet-i Aliyye'min cemî'-i mevâkiinde muteber tutula ve eğer işbu nizâma mugâyir mesfûrlardan mükerrer resm-i gümrük alınursa ahz edenlerden gerüye reddettirilmek hususâtı beyne'd-devleteyn emr-i ticârete dair in'ikâd-pezîr olan şurût-ı muâhedede münderic olduğuna binâen Rusya reâyâsından İvan Yorgio(?) nâm tacir Rusya diyârından ve memâliki mahsûlâtından olmak üzere emti'a ve eşya-yı memnûâtın iktizâ eden resm-i gümrüğünü Rusçuk'ta edâ ve yedine edâ tezkiresi ahz edüp eşya-yı mezkûreyi ol cânibde fûruht edemediğinden İslimye'ye götürüp tekrar eşya-yı mezkûreden gümrük mutâlebe olunmak iktizâ etmez iken İslimya voyvodası ve gümrükçüsü Mustafa nâm kimesne tacir-i mesfûrun ibrâz eylediği edâ tezkiresine adem-i itibâr ile tekrar resm-i gümrük mutâlebe ve mugâyir-i ahitnâme-i hümayûn iki yüz kırk kuruş cebren ahza cesaret eylediği beyânıyla gümrükçü-i merkûmun hilâf-ı şurût cebren ve mükerreren resm-i gümrük nâmıyla me'hûzü olan meblağ-ı mezbûr iki yüz kırk kuruş alâ-eyyi-hâl tamamen tahsil ve Rusyalu-yı mersûma teslim ve fîmâ-ba'd ve bu makûle teaddiyâtta himâyet olunmak bâbında emr-i şerifim sudûrunu istid'â eylediği ecilden ahitnâme-i hümayûn mûcibince vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın imdi sen ki mevlânâ-yı mûmâileyhsin sahih Rusya tüccarı ve reâyâsı haklarında ber-vech-i meşrûh ahitnâme-i hümayûna mugâyir hareket olunduğuna kat'iyen rızâ-yı hümayûnum olmadığı ve ahitnâme-i hümayûn şurûtunun icrâsına dikkat olunması lâzimedden idüğü malûmun oldukça ber-minvâl-i muharrer gümrükçü-i mezbûrun tacir-i mersûmdan mükerreren ve cebren me'hûzü olan meblağ her ne ise ma'rifet-i şer'le ba'de's-sübût tacir-i mersûma redd ü teslime mübâderet ve fîmâ-ba'd bu makûle hilâf-ı şurût hareketten mücânebet eylemesini gümrükçü-i mezkûra tenbih ve te'kîde ve men' u tahzîre dikkat ve mugâyiri harekete iradet-i ruhsattan ittikâ ve mücânebet eylemen bâbında; **Fî evâir-i S sene 1214.**

[95-370]

İzmir mollasına ve İzmir hâssı ve voyvodası zîde mecdühûya hüküm ki,

Rusya devletinin Der-aliyye’nde mukîm orataelçisi Basile de Tamara hatimet avakıbühû bi’l-hayrın rikâb-ı hümayûnuma takdim eylediği arzuhâlinde Rusya reâyâsından Tomasa Valan(?) nâm tacirin medine-i İzmir’de bundan akdem mukîm olan Botom(?) nâm Françelü zimmetinde 1210 senesinden berü iki bin dokuz yüz altmış beş kuruş alacağı olduğuna binâen meblağ-ı mezbûr tarih-i temessükten on beş mâh hukûlünde edâ olunacağını nâlık bundan otuz beş mâh mukaddem Françelü-yi mesfûr bir kıt’a temessük i’tâ ve meblağ-ı mezbûrun edâsına yine İzmir’de mütemekkin Mosi Alya nâm Yahudi kefil ve kefâleti dahi zeyl-i temessükte muharrer ve musarrâh olduğuna ve sefer-i hümayûn vukû’unda Françelü-yi mesfûr firar eylediğine binâen meblağ-ı mezbûr kefil-i mersûmdan talep lundukta âzâr-ı beyhûde irâdıyla edâda muhâlefet ve ibtâl-i hak ve gadr secdâsında olduğun inhâ ve meblağ-ı mezbûr kefil-i mesfûrdan tahsil ve ihkâk-ı hak olunmak emr-i şerifim sudûrunu istid’â eylediği ecilden sen ki voyvoda-i mûmâileyhsin mahallinde şer’le görülüp meblağ-ı mezbûr ba’de’s-sübût Yahudi-i mesfûrdan tahsil olunmak fermânım olmağın imdi meblağ-ı mezbûrun ma’rifet-i şer’le tahsili matlûb idüğü siz ki mevlânâ ve voyvoda-i mûmâileyhsiz, malûmunuz oldukta ber-minvâl-i muharrer husus-ı mezbûr şer’le ru’yet ve ba’de’s-sübût Yahudi-i mesfûrdan meblağ-ı mezbûr tamamen tahsil ve alıverüp icrâ-yı şer’ ve ihkâk-ı hakka ihtimâm ve dikkat ve ibtâl-i hakkı ve hilâf-ı şer’ özü mücib olur hâlâtta mücânebet olunmak bâbında; **Fî evâhir-i S sene 1214.**

[95-371]

İzmir mollasına ve İzmir hâssı ve voyvodası zîde mecdühûya hüküm ki,

Rusya tüccarını Rusya memleketinden ve düvel-i sâire memleketlerinden Devlet-i Aliyye memâlikine getirecekleri emti’a ve eşyalarının fûruht eyledikleri mahallerde ve Devlet-i Aliyye memâlikinden alup Rusya memleketine ve düvel-i sâire memâlikine götürecekleri emti’a ve eşyalarının dahi iştirâ eyledikleri yerlerde bir defa ve bir mahalde resm-i gümrüklerin yüzde üç hesabı üzere tamamen edâ edüp işbu nizâm ve kâideye mugâyir her ne tesmiye ile olursa olsun bir türlü resm ve ihtirâ olunmuş vergü mesfûrlardan mutâlebe ve tahsili memnû’ olup gümrüğü edâ eyledikleri yerlerde yedlerine edâ tezkiresi verilüp bu makûle kendülerine verilecek edâ tezkireleri memâlik-i Devlet-i Aliyye’min cemî’-i mevâkiinde muteber tutula ve eğer işbu nizâma mugâyir mesfûrlardan mükerrer resm-i gümrük alınursa ahz edenlerden gerüye reddettirilmek kezâlik mukâvele olundu ki Devlet-i Aliyye’nin limanlarından bey’ ecli için tahliye

olunan Rusya metâ'larının resmi alınup ve leb-i deryâda olan âhar bilâda gönderilmek üzere olan emti'adan resm talep olunmaya ve bu bâbda bir türlü mümânaat olunmayup emti'a-i merkûmenin bey' ecli için gönderilüp tahliye olunacak mahallerde resmi edâ oluna Rusya tüccarı işbu ahitnâmenin muktezâsı üzere yüzde üçer resmini edâ edüp mu'tâd üzere edâ tezkiresi aldıktan sonra zikrolunan edâ tezkiresi ibrâz olundukta muteber tutulup memâlik-i Osmâniye'nin kangı mahalline emti'alarını götürürler ise bir vechile kendülerden mükerrer resm iddiâ olunmaya deyü Rusyalu'ya i'tâ olunan ahitnâmede minderic olduğuna binâen Rusya kapudanlarından Dimitri Kondoni nâm kapudan Taygan iskelesinden getirdüğü otuz üç top eşyayı Midilli ceziresinden mürûrunda li-ecli'l-bey' cezire-i mezbûrede ihrâc ve bir nefer Rusyalu'ya teslîm ve îcâb iden resm-i gümrüğünü ber-mûceb-i ahidnâme-i hümâyûn Midillü gümrük emînine tamâmen edâ ve yedine ma'mûlün bih edâ tezkiresi ahz idüb ba'dehu eşyâ-yı mezbûre Midillü'de furûht olunmadığına binâ'en Midillü gümrük emîni tarafından edâ tezkiresiyle İzmir'e irsâl ve zikrolunan edâ tezkiresi İzmir'de Efrenc gümrük emînine ibrâz olundukda Midillü gümrükçisinin tezkiresi İzmir'de mu'teber tutulamaz deyu cevâbla mugâyir-i ahidnâme-i hümâyûn cebren mükerrer gümrük resm-i gümrük alınarak akçe ahzına tasaddî eylediği beyânile İzmir gümrükçisi merkûmun hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn eşyâ-yı mezbûrdan cebren ve mükerreren ahzeylediği resm-i gümrük her ne ise tamâmen girüye redd ve teslîm ve ba'de ez-în bu gûna cevır ü ta'addiyyâtdan men' ve tahzîr olunmak bâbında siz ki mevlânâ ve voyvoda-i mûmâ ileyhimâsiz size hitâben emr-i şerîfim sudûrını Rusya devletinin der'aliyyemde mukîm orta elçisi Bazilde Tamara -hatemet avâkıbuhu bi'l-hayr- bâ-arzuhâl istid'â eylediği ecilden ahidnâme-i hümâyûn mûcebince vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım olmağın imdi bâlâda mestûr şurût-ı mu'âhedenin hilâfına vaz' ve hareket vukû'ına rızâ-yı aliyyem olmadığı ve dâ'imâ mûceb ve muktezâsı üzre amel ve hareket olunması lâzimededen olduğu ma'lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer ahidnâme-i hümâyûna mugâyir gümrükçi mezbûrun eşyâ-yı mezbûrdan mükerrerer olarak resm-i gümrük nâmıyla akçe aldığı muvâfik-ı nefsu'l-emir olduğu hâlet ma'rifet-i şer'le girüye redd ve teslîme mübâderet ve fi-mâ ba'd mugâyir-i ahidnâme-i hümâyûn hâlet ve hareket vukû'ına irâ'et-i ruhsatdan ittikâ ve mücânebet olunmak bâbında **Fî Evâ'il-i S sene 1214**

III. BÖLÜM

DEFTERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. 1797-1800 TARİHLİ 87/5 NUMARALI OSMANLI-RUS AHKÂM DEFTERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

a) İhraç ve İthal Edilecek Ürünler ve Satılacakları Yerler

Osmanlı Devleti, kendi reayasının Akdeniz’de ticaret yaparak getirmiş olduğu malları, şayet yasak değilse Rusya’ya götürüp satmasına izin vermiştir. Buna göre Osmanlı reayası Ham sirke (hamr ve limon suyu bu grupta belirtilebilir) kuruyemiş²⁵⁶, incir, üzüm, badem, hurma, zeytin, portakal ve keçiboynuzu gibi ihracı yasak olmayan ürünleri Rusya iskelesine götürüp satılabilir. Rusya’dan Osmanlı topraklarına tüccarlar vasıtasıyla girebilen ürünler ise urgan, havyar, buğday, arpa ve zahire idi²⁵⁷. Osmanlı Devletin de ihracı yasak mallar; silah, barut, kurşun, zift, kükürt, at, öküz, keçi ve koyun derisi, meşin, balmumu, don yağı, pamuk, pamuk ipliği, kereste, yelken bezi ve hububattı. Bu maddelerin ihraç edilebilmesi için Divan-ı Hümayun’dan izin alınması gerekliydi.

Osmanlı reayası Rusya’ya vardığında götürdükleri mallar kendilerinin ise satmaya başlamıştır. Şayet mallar kendilerinin değil de Rus tüccarlarına aitse gemileri boşaltmışlardır. Bu gemi Osmanlı Devleti’ne dönmek için üç yol izlemiştir. Ya Osmanlı reayası reisi Rusya’dan yeni mallar alıp dönerdi ya da İstanbul’dan bu gemiyi kiralayıp Rusya’ya kadar gelen tüccar gemiyi doldurup tekrar İstanbul’a dönerdi veyahut yeni bir tüccar gemiyi kiralardı. Osmanlı sınırlarına girerken buğday, arpa veya sair zahire için izin verilmiş olsa bile²⁵⁸ dönüş sırasında Rusya tüccarları ahen-i ham²⁵⁹ (demir) ve revgan-ı sâde²⁶⁰ (yağ) gibi farklı ürünlerde getirmiştir.

²⁵⁶ Meyve-i Huşk, BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 16-48, 32-101 ... .

²⁵⁷ “Rusya iskelelerine gidüb bey’ ve bu taraftan hinta ve şair ve sâir zehâyiri işтира ve Asitane-i Aliyyeme ...” Örnekler için bkz. BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 3-7, 37-125 ... .

²⁵⁸ gös. yer.

²⁵⁹ “... nâm kapudan .. kantar âhen-i ham ve bin kile hinta ile mahmûl râkib oldukları birer kit’a tüccar sefinesiyle Bahr-i Sefîd cânibine azimet murad etmeleriyle ber-mu’tad izn-i sefîne ve himayet ve sıyaneti hâvi evâmîr-i aliyye yazılmışdır...” Örnekler için bkz. BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 2-5, 5-10, 8-22, 8-23, 12-32 ... .

²⁶⁰ “... fiçı revgan-ı sâdeyi Rusya iskelelerinden Âsitâne-i saadetime getirüp bu tarafta değer bahasıyla fûruht ...” Örnekler için bkz. BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 5-10, 12-32, 27-84, 29-88, 32-102, 33-112 ... .

Osmanlı Devleti 1783 Ticaret Muahedesiyle Rusya ile ticareti sağlayacak olan tüccarlara taşıdıkları yük konusunda kısıtlama getirmiştir. Buna göre en büyük gemi 16.000 kile (26.400 pota), en küçüğü 1000 kile (1650 pota) yük taşıyabilecek büyüklükte olacaktı²⁶¹.

Osmanlı topraklarından bazı malların çıkarılması yasaktı. Buna karşılık Rusya'dan da bazı mallar Osmanlı Devleti'ne giremezdi. Ancak bu kurallara uyulduğu takdirde ticaret yapabilmeleri için tüccarlara “*izn-i sefine*” adıyla bilinen bir ruhsat verilirdi²⁶². İzn-i sefine Çanakkale ve İstanbul boğazlarından geçecek gemilere verilen gidiş-dönüş müsaadesi demektir. Küçük Kaynarca ve ondan sonra yapılan antlaşmalar tebaanın Rusya iskelelerini kullanmasına imkân sağladığı için bu tarihten sonra izn-i sefine fermanı verme; gayrimüslim tebaanın Karadeniz'e giriş ve çıkışını kontrol etmesi bakımından önem kazanmıştır. Bu yüzden, Osmanlı tebaasının İzn-i sefine fermanı alabilmesi için birçok şartı yerine getirmesi gerekiyordu. Bu fermanlar, gemileri kontrol etmekle görevli gümrük emirleri ve liman nazırlarına hitaben yazılırdı²⁶³. Kara yolu için alınan yol hükmü veya mürur tezkiresinin karşılığıydı.

XVIII. yüzyılda İstanbul ve Akdeniz'den, Rusya'ya götürmek üzere mal yükleyen Rusya tüccarları, yükünü iki bölgeye indirirdi. Bunlardan birisi Azak bölgesi, diğeri ise Özi bölgesi idi. Azak bölgesine gelen mallar Taygan limanından, Özi bölgesine gelenler de Kılburun ve Çarkaski'den Rusya içlerine sevk edilirdi.

b) Önemli İskeleler

Rusya iskelelerine ulaşan Osmanlı gemilerinin tamamı dönüşlerinde Rusya tüccarları tarafından kiralanırdı. Daha sonra İstanbul'a dönüşlerinde gemilere Rus mahsulü ürünler farklı farklı Rus iskelelerinden yüklenirdi. Bu iskeleler arasında 1769 yılında kesin olarak Rus hâkimiyetine giren Taygan çok önemli bir yer edinmektedir. Osmanlı Devleti sınırlarına dönecek olan bu gemiler en fazla Taygan iskelesinden yüklenilirdi²⁶⁴. Taygan iskelesinin yanı sıra 1778 yılında II. Katerina tarafından Dinyeper Nehrinin ağzında kurulan Kerson iskelesi önemli limanlardandır. Birçok kez

---

²⁶¹ 30. Madde: bkz. Ek 1.

²⁶² “...Rusya sefineleriyle Bahr-i Siyah'a azimet etmeleriyle izn-i sefine emirleri yazılmıştır.” Örnekler için bkz. BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 2-4, 7-18 ...

²⁶³ İdris Bostan, “İzn-i Sefine”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, XXIII, İstanbul 2001, s. 542.

²⁶⁴ “...bundan akdem Taygan iskelesinden Rusya mahsulü olmak üzere ...”, BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 87-332.

Kerson iskelesinden yüklenen Rus malları Osmanlı sınırlarına girmiştir²⁶⁵. Bir diğer iskele ise 1794 yılında Hocabey yakınında yeniden inşa edilen Odessa iskelesidir²⁶⁶. Bu iskelelerden yüklenen mallar yukarıda zikrettiğimiz şartlar çerçevesinde Osmanlı topraklarına getirilip satılırdı.

c) Fırtınaya Dair Hükümler

Rusya tüccarının Karadeniz’de karşılaştığı problemlerden biri de fırtına sebebiyle gemilerinin batması veyahut kıyıya vurması halinde uğramış oldukları zarardı. Rusya tüccarları önceden Osmanlı gemileriyle ticaret yaptıkları dönemlerde bu sıkıntıyla karşılaşmıştı. Ancak Ruslar kendi gemileriyle ticarete başladıkları dönemlerde bile bu durumdan muzdarip oldu. Rusya tüccarları fırtınaya uğradıktan sonra gemileri kıyıya vuruyordu ve zaman zaman da halk kıyıya vuran gemileri yağmalyordu. 1783 Ticaret Muahedesiyle bu duruma bir çözüm bulunmak istendi. Osmanlı Devleti, Rus gemilerine yardım etmesi ve her türlü ihtiyaçlarının karşılanması için limanlardan ve buralarda verilen hizmetlerden yararlanma kolaylığı sağlamak zorundaydı²⁶⁷. Osmanlı Devleti fırtına akabinde yağma olaylarının olacağını bildiğinden ötürü, bu tarz olaylar gerçekleşmeden birçok ferman yollayarak ortaya çıkacak fırtına sonrasında oluşabilecek yağmaların önüne geçmek istemiştir. Bunun için Şubat 1798 yılında Gelibolu nâibine ve gümrük eminine yollanan fermanda; Şayet Rus gemileri fırtınadan etkilenip gemileri kumsal olan bir yere sürüklenirse, onların eşyaları alınmaya denmiştir²⁶⁸. Örneğin Ocak 1797 yılında Rusya kapudanlarından Hozdiye Azaropolo Karadeniz’de Boğaz’a çok yakın olan Vendra’da fırtınaya tutulmuştur. Osmanlı Devleti göndermiş olduğu emr-i şerifle Osmanlı Devleti ve Rusya arasında imzalanmış olan Ticaret antlaşması maddeleri uyarınca bu gemilerin yağmalanmamasını, şayet mallar alınmışsa tekrar geri verilmesini istemiştir²⁶⁹. Bir diğer örneğimiz Aralık 1798 yılında Gelibolu naibine ve Gümrük eminine yazılan hükümdür. Hükümde Rusya reayasından Argiri Yvanzogran tacirin gemileri İzmir’den İstanbul’a gelirken fırtınaya tutulmuş ve

²⁶⁵ “...hınta Rusya diyarından Kerson iskelesinen olmuş olduğu tetkik ...”, BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 3-7.

²⁶⁶ “Bahr-i Siyah’ta vâki Odessa tabir olunur Rusya iskelesinde isticâr ve Bahr-i Sefid’e ...”, BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 68-237.

²⁶⁷ 4. ve 5. madde: bkz. Ek 1.

²⁶⁸ “Eğer şiddet-i fırtınada gemileri kumsal olan bir sığ yere veyahut ...”, BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 58-192.

²⁶⁹ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 12-30.

perişan olmuştur. Rus tüccarın batan mallarının gümrüğünün alınmaması bildirilmiştir.²⁷⁰

Rusya tüccarları Karadeniz’de yeni yeni ticaret yapmaya başladıkları için Karadeniz’i yeterince bilmiyorlardı. Bu yüzden Rusya tüccarları gemilerine kılavuzluk yapmaları için Osmanlı reayasından birini alıyorlardı.

d) Gemi Reis ve Tayfalarının Rusya Tabiiyetine Geçmesini Önleyici Tedbirler Hakkında Hükümler

O dönem Rusya tüccarlarının Osmanlı gemileriyle ticaret yaptıklarını biliyoruz. Karadeniz de oluşan fırtınalara karşı acemi oldukları için yanlarına Osmanlı reyası aldıklarından bahsetmiştik. Neticede gemi kiralanırdı. Ancak bu gemi kiralama süreci o kadar basit değildi. Osmanlı Devleti’nin bir takım tereddütleri vardı. Bu tereddütleri gidermek için çok sıkı tedbirler alınmıştır. Bunun için; Rusya tüccarlarının reaya gemisini kiraladıktan sonra da işleri bitmezdi. Geçiş izni alabilmek için Divan-ı Hümayûn’a başvururlardı. Şayet bu istekleri uygun görülürse Rus elçisinden pasaport alınırdı ve gemi reisi ve tayfaları kayıt edilirdi²⁷¹. Bu aşama tamamlandıktan sonra Osmanlı Devleti gemi reis ve tayfalarına karşı çok sıkı tedbirler aldığı diğer aşamaya geçilirdi.

Bu çerçevede gemi reisleri ve tayfaları için kefalet istenirdi²⁷². Her gemi reisi ikamet etmekte olduğu adanın Kocabaşısında bulunan “Kebir Ada” mührüyle mühürlenmiş bir kefalet kâğıdı almak durumundaydı²⁷³. Ayrıca bu belge de reisin emrindeki denizcilerin ve diğer adamların miktarları, isimleri, unvanları, memleketleri yazılıp Asitâne-i Aliye’ye gönderilirdi. Zira o dönemde Rus gemi taşımacılığı gelişmemiş durumdaydı. Osmanlı Devleti ise bu durumun farkındaydı. Bunun için Osmanlı Devleti tebaasını, Rusya’nın kendi bandırasına alarak Karadeniz’de güçlü bir deniz ticareti filosuna sahip olmasını engellemek istiyordu. Osmanlı Devleti bu endişesinde haklıydı. Çünkü Rusya ticaretin yaygın olduğu Trabzon’da Osmanlı

²⁷⁰ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 58-192.

²⁷¹ Murat Fidan, “1797-1800 Tarihlerinde Osmanlı-Rusya Arasında Karadeniz Üzerinden Gerçekleşen İhracat ve İthalat (87/5 Numaralı Rusya Ahkâm Defterine Göre)”, *Ankara Üniversitesi DTCF Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. 28, S, 45, Ankara 2009, s. 68.

²⁷² “... ticârete tâlib olan ve kayıklar rü’esâsı kendi tâifesi için mukîm olduğu ada’nın Kocabaşları yedinde mahfûz kebir ada mührüyle memhûr kefâlet kağıdını ibraz eyledikde mellah ve neferât da isimleri kefâlet kağıdına nâtik olunub...” BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 37-125, 45-148 ...

²⁷³ Fidan, *a.g.m.*, s. 68.

tebaasından olan pekçok Rum ve Ermeniye Rus tabiiyetine geçirmiştir²⁷⁴. Bunun için de bu tarz sıkı yaptırımlar uygulanmıştır.

Kefalet kâğıdı alındıktan sonra Tersane-i Âmire ve İstanbul gümrük eminelerine havale edilirdi²⁷⁵ ve burada kontrol yapılırdı. Kontrolün yapılmasından sonra bu kefalet kâğıdı uygun bulunursa Tersâne-i Âmire ve İstanbul gümrük defterine kaydolurdu²⁷⁶. Bazı durumlarda kefalet kâğıtları yeterli görülmebilir. Görülmediği zaman gemi reisinin ve tayfalarının kefaletlerinin yeterli olmadığı ve bunun için İstanbul'dan güvenilir bir kefil bulmaları şartı getirilmekteydi²⁷⁷. Bu aşamalar halledildikten sonra kefalet kâğıdının aslı Divan'da saklanırdı²⁷⁸.

Gemi reisleri ve tayfalarının durumu ayrıntılı bir şekilde defterlere kaydedilme işlemi halledildikten sonra gemi reisinin ticareti yapacak tüm şartlara uyduğu belirtilirdi²⁷⁹ ve Osmanlı-Rusya iskeleleri arasında gidip-gelmesi uygun bulunurdu²⁸⁰. Uygun olduğuna dair Tersâne-i Amire ve Gümrük emini canibinden görüş alınırdı²⁸¹. Bu verilen uygunluk 1783 Ticaret Muahedesi şartları dikkate alınarak verilirdi²⁸². Bu şartları sağlayan Rusya tüccarına bir defaya mahsus ticaret yapma izni verilirdi²⁸³. İster tek başına isterse de Rusya tüccarları ile Karadeniz'de bulunan Rus limanlarına gitmeleri için gerekli işlemler başlatılırdı. Bu hükümler İstanbul Gümrük Eminine, Bahrı Siyah Kavağında gemileri kontrol etmekle görevli Liman Nazırına ve Kavak Ustasına hitaben²⁸⁴ yazılırdı. Gemi, Kavağa geldiğinde görevliler tarafından kontrol

²⁷⁴ İbrahim Serbest, *Osmanlı Devleti'nde Tabiiyet*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2010, s. 105.

²⁷⁵ "...Tersâne-i âmire ve İstanbul gümrük eminelerine havale olunarak..." BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 3-7, 39-129, 40-130, 40-131.

²⁷⁶ "...muvafık geldiği takdirde zikr olunan kefalet kağıdı tersâne-i âmirem ve İstanbul gümrük defterlerine kayd..." BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 3-7, 37-125, 37-126 ...

²⁷⁷ "...sefine reisi mellahlarına kefil olmak ve reisin dahi bu tarafda kavi ve mu'teber kefil olmak ve işbu kefalet dahi mellahların miktâr ve ismi ve şöretleri ve vilayetlerinin tasrihiyle..." BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 45-148, 49-164 ...

²⁷⁸ "...divanhânedede hıfz..." BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 49-164, 50-165, 50-166

²⁷⁹ "...ticâret-i mezkûreye me'zuniyeti..." BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 45-148, 50-166, 51-167 ...

²⁸⁰ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 49-164, 50-165, 50-166 ...

²⁸¹ "...tersâne-i âmirem tarafından ve gümrük emini cânibinden..." BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 3-7, 37-125, 45-148 ...

²⁸² "...nizâm-ı cedid şurûtu..." BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 40-130, 40-131, 45-147, 45-148 ...

²⁸³ "...bir def'a izn-i sefine emr-i şerifi ..." BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 37-125, 45-148, 49-164 ...

²⁸⁴ "Liman Nazırı zîde mecdühûye ve Kavak Ustası ve Hisar gümrüğü Emini zîde kadruhümâya hüküm ki," BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 1-2, 5-11, 6-13, 16-51 ...

edilirdi ve ihracı yasak olan ürünlere engel olunurdu²⁸⁵. Dikkat edilmesi gereken bir başka husus ise defterlere kayıt edilen tayfalardan başka hiç kimsenin gemide bulunmamasıydı. Yani tayfalardan başka reaya olmamasına²⁸⁶ dikkat edilirdi.

e) Gemi Reisinin ve Tayfaların Dönüşlerinde Tekrardan Kontrolüyle İlgili Hükümler

Osmanlı Devleti'nden Karadeniz yolu ile Rusya'ya giden tüccarlar daha sonra tekrardan İstanbul'a dönerdi. Rusya'dan İstanbul'a dönüş yapan gemilere, gidişlerinde yapıldığı gibi çok sıkı kontroller yapılırdı. Bu çerçevede ilk olarak İstanbul'da bulunan Rus orta elçisine²⁸⁷ arzuhal ile bilgi verilirdi²⁸⁸. Bu arzuhalde gemiyi hangi Rusya tüccarının kiraladığı ve hangi Rus iskelesinden yük aldığı ve taşıdığı ürünün cinsi ile miktarı yazmaktaydı²⁸⁹. Rusya tüccarlarının amacı Osmanlı idaresinden bu malları geçirip başka devletlere satmaktı. Ancak bu durumu Osmanlı Devleti kabul etmiyordu. Bu duruma bir çözüm önerisi getirildi. Osmanlı iktisat politikasının en önemli ilkesi olan iâşe ilkesi uygulanmaya başlandı. Osmanlı Devleti, mal arzını bollaştırmak, malların kalitesini yükseltmek ve fiyatlarını düşük tutabilmek için üretim ve ticaret üzerinde sıkı şekilde ürutülen bir müdahaleciliği benimsemeye başladı²⁹⁰. Buna göre, Rusya tüccarlarının getirmiş olduğu bu ürünlerin İstanbul iâşesi için gerekli olup olmadığına bakılacaktı. Daha sonra kalan malları Rusların başka bir devlete satması için yol izni verilecekti. *Südde-i sa'âdette* verilen izin çerçevesinde durum görüşülür ve

²⁸⁵ "... sefîne-i mezbûre derûnunda memnû'âtan bir nesne olmaya; ol miktar keyl huntanın sefîne-i mezkûre ile mürûruna mümânaat olunmayup ve lâkin bu vesileyle bilâ-ferman sâir müstemem sefînesiyle ve reâyâ kayıklarıyla Boğaz'dan taşra bir habbe zahire nakline irâet-i ruhsattan be-gâyet tehâşi ve mücânebet eylemeniz bâbında.", BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 37-125, 37-126, 38-127 ...

²⁸⁶ "...Devlet-i Aliyye'm reâyâsı olduğuna şüphe ârız olur ise yoklanup derûnunda reâyâ-yı Devlet-i Aliyye'm bulunmaya...", BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 5-11, 6-13, 18-58, 64-218

²⁸⁷ 1797 yılından 1798 tarihine kadar elçi Victor Koçubey'dir. "Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Victor Koçubey..." Bkz. BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, 1-1, 1-2, 2-3, 3-6, 5-11, 5-12, 6-13, ... , 1798 tarihinden itibaren Basile de Tamara Rus Elçisi olarak görülmektedir. "Rusya devletinin hâlâ Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara..." Bkz. BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, 17-55, 18-58, 21-63, 21-64, 44-146, 60-201, ...

²⁸⁸ "...südde-i sa'adete takdim eylediği bir kit'a...", BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 3-7, 15-39, 16-51, 18-58, 24-75, ...

²⁸⁹ "Rusya devletinin Der-aliyye'mde mukim ortaelçisi Basile de Tamara hatimet avâkıbühü bi'l-hayrın bu defa südde-i saadetime takdim eylediği bir kit'a arzuhalî meşhûmunda Rusya kapudanlarından Panapoti Panaklo(?) nâm kapudan râkib olduğu bir kit'a Rusya tüccar sefinesine Hocabey iskelesinden eşya-yı mütenevvî'a tahmil ve bu defa eğerçi Asitane'ye vürud edüp lakin hamûlesinden baki kalan elli üç kantar revgan-ı sâde ve yirmi beş kantar beyaz urgan ve beş yüz keyl hinta sefinesi isti'âb edemediğinden..." Bkz. BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 29-88.

²⁹⁰ Mehmet Genç, *Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2000, s. 46.

Şikk-ı Salis Zahire Nazırına havale edilirdi²⁹¹. Zahire Nazırı İstanbul iaşesine yönelik, Rus tüccarların getirdiği buğday için esnaflardan görüş alırdı. Esnaf fiyatı uygun bulursa buğdayı alırdı. Geriye kalan ürün lüzumu olmadığı gerekçesiyle satılmak üzere Bahr-ı Sefid'e (Akdeniz) çıkmaları için izin verilirdi²⁹². Akdeniz'e açılan gemilerin ürünlerini sattıkları görülmektedir²⁹³.

İstanbul'a getirilen ürünün iaşe için satın alınıp alınmayacağına karar verildikten sonra ikinci aşama başlamaktaydı. Rusya'dan gelen geminin 1783 Ticaret Muahedesi şartlarını sağladığı anlaşılınca²⁹⁴, Gümrük emini ve limân nazırına onaylatırılıp²⁹⁵ kontrollere başlatılırdı. Bu çerçevede Rus iskelelerinden getirilen ürünün Rus mahsulü olup olmadığı²⁹⁶, reis ve tayfalarının tamam olup olmadıkları kontrol edilmekteydi. Daha sonra gemideki reis, tayfalar ve taşınan mallarda bir sıkıntı olmadığı anlaşılınca²⁹⁷ ve tahkik edildikten sonra Akdeniz'e geçirilmesine ruhsat verilmekteydi²⁹⁸.

Akdeniz tarafına geçmesi için ruhsat verilen gemi, son olarak adet olduğu üzere boğazhisarlarına yollanan hükümlerle²⁹⁹ yoklanmaktaydı. Buradaki yoklama dizdârlar ve gümrük emini³⁰⁰ tarafından yapılarak gemide bulunan ürünün müstemen gemilerine nakl edilerek dışarı götürülmesi önlenmeye çalışılırdı³⁰¹.

²⁹¹ "...havâli-i merkûme hintasının bu tarafta lüzumu olmadığı beyanıyla imrârı için düvan-ı hümayûnum tarafından emr-i şerîfîm ısdârı hususunu hâlâ Şikk-ı sâlis ve Zahire Nâzırı Mustafa Rasih dâme mecdühü i'lâm etmeğin i'lâmı mücebince mürûr ettirmek bâbında." BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 49-164.

²⁹² BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 24-75, 30-91, 37-126, 40-130, 45-147, 88-333, 88-334.

²⁹³ "...Âsitâne-i Aliyye'me ve Akdeniz'e ve'l-hâsıl kendülerine el verecek mahallere me'zûn olup ol makûle ticarete tâlip olan kayıklar...", BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 3-7, 37-125, 45-148, 49-164, 50-165, 50-166, 51-167.

²⁹⁴ "...hîn-i azimet ve 'avdetlerinde dahi yoklanmak hususu virilen nizâm-ı cedid muktezasından olduğuna...", BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 3-7, 37-125, 45-148, 49-164 ... .

²⁹⁵ "...gümrük emini ve liman nâzırı mumâ ileyhasız ilâmı mucebince tarafınızdan tahkîk-i hak ve mu'âyene olunarak mürûr idirilmek...", BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 36-124, 37-125, 37-126, 38-127, 39-128, 39-129, 40-130, 40-131, 45-147.

²⁹⁶ "...fi-nefsi'l-emr Rusya diyârından tahmil olunmuş olduğu...", BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 37-125, 37-126, 38-127, 39-128, 39-129, 40-130, 40-131, 45-147.

²⁹⁷ "...sefine ve mellâhları dahi reis-i mersûmun mukaddemâ yedine verilen emr-i âlî şurûtuna muvâfık idüğü...", BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 37-125, 38-127, 39-128, 39-129, 40-131.

²⁹⁸ "...li-ecli'l-bey'...", BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 3-7, 18-59, 18-60, 24-74, 24-75, 26-81, 27-83, 27-84, 28-86, 30-91, 36-124, 37-125, ...

²⁹⁹ "Boğaz hisarları nâiblerine ve dizdârân ve gümrük emini zîde kadruhüme hüküm ki", BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 45-15, 46-149, 47-152, 55-175, 71-244 ... .

³⁰⁰ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 36-124, 38-127, 39-128, 39-129, ...

³⁰¹ Fidan, a.g.m., s. 70.

f) Fazla Gümrük Talep Edilmemesine Dair Hükümler

Karadeniz'den boğazlara giren Rus gemilerine boğazhisarlarında gümrük görevlileri tarafından içinde yasak mal olup olmadığı kontrolü yapıldıktan sonra geçiş izni verilirdi. Bu tüccarlar götürecekleri mal ile ilgili gümrük resmini malı aldıkları yerde öderlerdi. Osmanlı Devleti'nde ithal malları, ihraç malları ve ülke içerisinde bir yerden başka bir yere nakledilen ticaret malları için bir kere gümrük ödenirdi. Bu gümrük bedeli 1783 yılı Ticaret antlaşmasının yirminci maddesine göre %3 olarak belirlenmişti³⁰². Ticari emtia gideceği yere kadar tüm gümrüklerden geçebilirdi. Satılmayan mallar için gümrük vergisi verilmezdi. Mesela Ekim 1797 yılında Rusya kaptanlarından Cibulati Akdeniz yoluyla Arabistan'a gitmiştir. Arabistan'dan dönüşünde Akdeniz ve Karadeniz istikametiyle Rusya'ya gidecektir. Bu sırada kendi mallarının bir kısmını satarsa yüzde üç vergi alınacaktır denmiştir. Ancak satmadığı ürünlerden vergi alınmayacağı bildirilmiştir³⁰³. Bu tarz olaylarla karşılaşmamak için tüccarlara verginin alındığına dair eda tezkiresi verilirdi. Ancak bir maldan aynı adla sadece bir defa gümrük alınırdı. Bunun içinde eda tezkerelerinin³⁰⁴ ikinci gümrükte ibrazı gerekiyordu. Bu belge sayesinde tüccarlar ikinci kez gümrük vergisi ödemek zorunda kalmazlardı. Malını diğer limanlara götürüp satmak isteyen tüccarlar limanda görevli gümrükçülere elindeki tezkereyi gösterip tekrar vergi ödemekten kurtulurdu. Bu vergiyi ödeyen tüccar ikinci kez gümrük ödemekten, cizye vermekten, mürûriye³⁰⁵ ve diğer koyulacak vergilerden muaf olurdu. Örneğin Şubat 1798 yılında yazılan fermanla Belgrad'dan gelen tüccarların Kalas iskelesine vardığı zaman onlardan mürûriye vergisi alınmaması istenmiştir³⁰⁶. Mesela Aralık 1797 yılında Boğdan ve Eflak memleketlerinden gümrükçülerden ve diğer yakın bölgelerdeki mahallere varan Rusya tacirlerinden mürûriye almak konusunda zorlama yapılmaması söylenmiştir³⁰⁷.

³⁰² 20. Ve 21. Madde: bkz. Ek 1.

³⁰³ "...tarife mücibince yalnız fûruht eylediği eşyanın yüzde üç hesabı üzere gümrüğünü ...", BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 5-11.

³⁰⁴ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 5-12, 13-34 ...

³⁰⁵ Mürûriye: Osmanlı Devleti sınırları içerisinde geçen yabancı devletlerin gemilerinden alınan verginin adıdır. Çapraz, *a.g.t.*, s. 133.

³⁰⁶ "... mugâyir gümrükçüler ve sâir zabîtan ol mahallerden mürûr ve ubûr eden Rusya tacirlerini günâ-gün tesmiye ihrâsıyla rûsûmât-ı memnû'a-i mürûriye edâsına icbâr eylemeyeler ...", BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 66-231.

³⁰⁷ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 15-39.

Rusya tüccarlarının ödeyeceği gümrük resmi malını satın aldığı veya Osmanlı ülkesinde sattığı yerde %3'tü³⁰⁸. Buna ilave olarak ise boğazlardan geçişte ise 300 selamet akçesi verilmesi gerekiyordu³⁰⁹. Osmanlı sınırları içerisinde ticari faaliyetler gösteren Rusya tüccarlarının en çok karşılaştıkları zorluk tekrar gümrük vergisi alınmasıydı. Osmanlı Devleti fazla gümrük vergisi talep edilmesinin önüne geçmek için birçok emr-i şerif yazmıştır. Mesela Ekim 1797 yılında Zıştovi Nâibine yazılan emr-i şerifle Rusya tüccarları kendi memleketlerinden veya bir başka memleketlerden Osmanlı Devleti sınırlarına getireceği malları satmak istediği takdirde yüzde üç vergi alınacağı belirtilmiştir. Ödedikleri vergi karşılığında aldıkları eda tezkerelerinin Osmanlı Devleti sınırları içerisindeki tüm mahallerde geçerli olacağı söylenmiştir. Bir kere vergi alındığı için ikinci vergiye gerek olmadığı belirtilip katiyen tüccarlardan haksız yere vergi alınmasının engellenmesi istenmiştir³¹⁰. Ancak zaman zaman bu kurallara uyulmadığı gibi bir maldan iki kere gümrük vergisi alındığı da görülmektedir. Örneğin Kasım 1797 yılında Rus kaptanı yüklemiş olduğu malları satamayınca Osmanlı Devleti'nden izin alarak İzmir'e götürerek orada satmak istemiştir. Bunun içinde girişte gümrük vergisini vermiştir. Ancak İzmir'e vardığında İzmir gümrükçüsü kaptandan ikinci gümrük vergisi almıştır³¹¹. Osmanlı Devleti yollamış olduğu fermanla bu aksaklığın giderilmesini ve Konsolos vasıtasıyla Rus kaptanına fazladan alınmış olan verginin verilmesini istemiştir. Bir diğer örnek Kasım 1798 yılındadır. Rusya reayasından Nicola Komani Rusya'dan Osmanlı Devleti'ne satmak için getirdiği iki yüz doksan kantar demirin icap ettiği gibi gümrük vergisini İstanbul'da ödemiştir. Aldığı eda tezkeresiyle İzmir'e gelmiştir. Ancak İzmir'de tüccarın elindeki eda tezkeresine itibar edilmemiş ve tekrar gümrük vergisi alınmıştır. Osmanlı Devleti göndermiş olduğu emr-i şerifle bu aksaklığın giderilmesini ve paranın geriye iade edilmesini buyurmuştur³¹². Bir diğer örneğimiz Aralık 1798 yılında Boğaz Hisarı naiblerine yazılan emr-i şerifte tacir Belilceli Yorgi'den taşıdığı 240 kıt'a gön için Boğaz gümrükçüsü Mehmed Ağa tarafından tüccarın elinde eda tezkeresi olmasına rağmen fuzulî 106 kuruş alınmıştır yine Rusya tüccarı Milidolu'dan eda tezkeresi olmasına

³⁰⁸ "...füruht eylediği eşyanın yüzde üç hesabı üzere gümrüğünü ba'de'l-edâ ziyade gümrük..." BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 1-2, 5-11 ...

³⁰⁹ 23. Madde: bkz. Ek 1.

³¹⁰ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 5-12.

³¹¹ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 7-17.

³¹² BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 42-133.

rağmen Boğaz hisarlarına vardığında zorla 44 kuruş alınmıştır. Osmanlı Devleti yolladığı emr-i şerifle bu aksaklıkların giderilmesini istemiştir³¹³.

g) Gemilere Yapılan Korsan Saldırısı Hakkında Hükümler

Osmanlı Devletinin Kuzey Afrika'yı fethiyle birlikte Korsanlık müessesesi büyük bir gelişme yaşamıştır. Zamanla korsanlık deniz haydutluğu seviyesinden yükselip İspanya ve Portekiz gibi güçlü imparatorluklarla rekabet edebilecek hale geldi³¹⁴.

Fakat Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'da oluşturduğu idare zamanla gevşemiş ve yönetim yerel askeri güçlerin eline geçmiştir. Bu yerel güçler de tüm güçlerini korsanlık faaliyetlerine yönelttikten Akdeniz'de ticaret yapan gemilerden haraç altında para toplamışlardır. Bu şekilde geçimlerini sağlayan Garp Ocakları'nda korsanlık yegâne meslek ve gelir kapısı haline almıştır. Böylelikle işlek bir ticaret potansiyeline sahip Akdeniz korsanlık faaliyetlerinden büyük zarar görmeye başlamıştır. Burada ticaret yapan tüccarların malları gasp edilmiş hatta bir kısmı öldürülmüştür.

Ticaret Muahedesinin altmış birinci maddesine göre Rusya halkından biri Cezayir, Tunus ve Trablusgarp ocakları korsanları tarafından tutsak edilir, gemi ve malları gasp edilirse Osmanlı Devleti bu ocakların üzerinde olan yetkisini kullanarak tutsak edilmiş Rusları kurtarmayı ve zabtedilmiş gemileriyle ürün ve eşyalarını geri alıp sahiplerine vermeyi kabullenmiştir³¹⁵. Yukarıda zikredilen antlaşma muahedesinin maddesinin uygulanması için Osmanlı Devleti emr-i şerifler göndermiştir. Mesela Kasım 1798 yılında Akdeniz'de bulunan Cezayir, Tunus, Trablusgarp beylerbeylerine, dizdârlara ve iskele eminlerine, mütesellimlere, voyvodalara ve Akdeniz'deki garp ocakları kaptanlarına yazılan hükümlerle, Osmanlı Devleti sınırlarında Rusya bayrağı altında gelen gemilere ve reis ve tayfaları korumakla görevli oldukları belirtilmiştir. Şayet gelen gemilere saldırı yapılır ve tüccarların mallarına gasp edilirse Osmanlı Devleti'nin sözü çiğnenmiş olurdu. Bu yüzden Osmanlı Devleti bu tarz olaylara sebebiyet veren kişilerin rütbesi ne olursa olsun cezalandıracağını belirtmiştir. Eğer bu tarz saldırılar olursa bütün zararı garp ocaklarından Osmanlı Devleti bizzat alacaktır

³¹³ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 66-232.

³¹⁴ Brahim Bouazi, XVII ve XVIII. Yüzyıllarda Garb Ocaklarının Avrupa Ülkeleri ile Siyasi ve Ticari İlişkileri, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2002, s. 18-19.

³¹⁵ 61. Madde: bkz. Ek 1.

denmiştir³¹⁶. Ancak bu uyarılara rağmen saldırılar olmuştur. Mesela Mayıs 1798 senesinde Rusya hizmetinde olan Anderia di Tefaca Sicilya sahilleri tarafında Amiral vekili Oşkof'un yanına varmak isterken Korfa sularında Tunus korsanlarından Karaca Reis tarafından durdurulmuştur. Tüccar pasaportunu göstermesine rağmen itibar edilmemiş ve gemisine el koyulup 1500 kuruşu ve 360 Venedik altını alınmıştır. Bunun üzerine Cezayir-i Garb Ocakları Beylerbeyine ve zabitanına yazılan hükümde gasp edilen geminin mallarının sahiplerine iade edilmesi ve malların değeri kadar meblaâ tüccara geri verilmesi hususunda emr-i şerif verilmiştir³¹⁷.

h) Rusya Tüccarlarının Mallarının Gasp Edilmesi ve Eşkiyalık Olaylarına Dair Hükümler

Osmanlı Devleti kendi sorumluluğunda bulunan yerlerde ticaret yapan tüccarların mallarına zarar gelmesini istemezdi. Çünkü bu Osmanlı Devleti'nin gücüne gölge düşürür ve ticareti zayıflatırdı. Bu yüzden ticaret için gelen tüccarların canları ve malları Osmanlı Devleti'nin güvencesi altındaydı. Şayet saldırılara engel olunamayıp, bir tüccarın malı gasp edilirse Osmanlı Devleti bu zararın karşılanması için elinden geleni yapardı. Mesela Eylül 1797 yılında Dimitribod Lazadi ve Anavadinli Kanbur Osman tüccarların malları Françelü diye zikredilen biri tarafından gasp edilmiştir. Bunun üzerine Osmanlı Devleti Mora Valisi Hasan Paşa'ya ve Arın kadısına yazdığı fermanla gasp edilen malların geri alınması ve Konsolosa verilmesi için bir ferman yazmıştır³¹⁸. Tüccarlar bazen ticari faaliyetleri esnasında eşkiya saldırılarına da uğramaktaydı. Bu durumda Osmanlı Devleti emr-i şerifler gönderip çalınan eşya ve mallarının sahiplerine verilmesi istenmiştir. Ancak böyle durumlarda tüccarlar bazen çalınan mallarını olduğundan fazla söylemişlerdir. Kaza yöneticileri de bunu kabul etmemişlerdir. Bu yüzden bu davalar uzun sürmüştür. Mesela Aralık 1797 yılında Rusya reayasından Bermoska sakinlerinden Akimo ve yine Rusya reayasından Yako İvanof hizmetkârlarıyla beraber Rusya diyarından Yefran'a varmak için yola çıkmıştır. Eylül'ünün on birinci günü Nekoç kazasında bulunan Yorlat kasabasına yakın Briskyola adlı mahallede eşkiyası saldırısına uğramıştır. Adı geçen tüccarı katil edip ve yanlarındaki mevcut üç yüz yirmi beş Macar altını ve bin yetmiş beş kuruş ve bin

³¹⁶ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 48-158.

³¹⁷ "Mîr-i mîrân-ı kirâmdan Tunus Beylerbeyisi dâme ikbâlühüya hüküm ki" BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 82-300.

³¹⁸ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 2-3.

sekiz yüz doksan ruble ve kıymetli bazı eşyaları almıştır. Bunun üzerine bir emr-i şerif yazılıp bunları yapan eşkıyaların bulunup gerekli cezalara çarptırılması istenmiştir³¹⁹. Bir diğer örneğimiz Temmuz 1799 yılında Angeli Kasrı Kadısına yazılan emr-i şeriftir. Rusya reayasından tüccar Giovanni Milikof ticaret için Angeli kasrı kazası Msofenk'de kendi halinde bulunurken ve hiçbir tehdit oluşturmazken Şubat'ın 24'ünde Msofenk voyvodası Salih Ağa ve yanındaki eşkıyaların saldırısına uğramıştır ve üç bin yüz yirmi kuruşuna el konulmuştur. Bu emr-i şerifle suçluların yakalanması ve saldırıya uğrayan tüccarın zararlarının giderilmesi istenmiştir³²⁰.

ı) Konsolos ve Konsolos Vekili Tayini ve İhtiyaçlarının Giderilmesi Hususundaki Hükümler

Rusya Küçük Kaynarca Barış Antlaşmasının on birinci maddesi gereğince Osmanlı Devleti'nin bütün mahallerine ve Rusya'nın ticaret işleri için dilediği yerlere konsoloslar atamaya hak kazanmıştır. Devlet bu maddeyle Rusya konsoloslarına Fransa ve İngiliz konsoloslarına vermiş olduğu hakları vermiştir³²¹. Konsoloslar antlaşmalar gereğince Osmanlı topraklarında rahat bir şekilde yaşamaktaydılar. Konsolosların ihtiyaçlarının karşılanması da Osmanlı Devleti'nin üzerinde durduğu bir diğer husustur. Elçiler görevleri süresince resmi misafir olarak görülürdü. Ticaret muahedesinin elli beşinci maddesine göre Rusya konsolosları, tercümanları ve tüccarları kendi giderleri için evlerinde sıra sıkabilirdi ve taşradan da şarap getirebilirdi. Kendilerine kimse tarafından engel olunmayacağı belirtilmiştir³²². Osmanlı Devleti'nde şarap Müslüman halka yasak olmasına rağmen, konsoloslara senede bir kereye mahsus olmak üzere satın alma hakkı verilmiştir. Bu yüzden konsoloslar alışverişlerini bir seneye göre yaparlardı. Bu malların nakil işlerinde yeniçeri ağasının, bostancıbaşının, topçubaşı voyvodalarının ve başka ilgililerin vergi ve bahşiş istememesi belirtilmiştir³²³. Mesela Ekim 1797 yılında İzmir Mollasına gönderilen hükümde konsolosların şarap ihtiyaçlarına karşılanmaması, evlerinde şıralık üzüm bulundurmalarına müsaade edilmesi ve taşradan mal getirmelerine engel olunmaması bildirilmiştir. Hatta adı geçen şarap ve üzümlerin nakli esnasında herhangi bir bahşiş alınmaması da söylenmiştir³²⁴. Ancak bu durumun

³¹⁹ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 13-33.

³²⁰ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 92-350.

³²¹ 52. Madde: bkz. Ek 1.

³²² 55. Madde: bkz. Ek 1.

³²³ 56. Madde: bkz. Ek 1.

³²⁴ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 7-15.

tersi olabiliyor ve konsoloslardan para alınıyordu. Örneğin Aralık 1797 yılında İzmir’de bulunan Rusya konsolos vekili kendisi ve emrindekileri için Bozcaada’dan alınmış bin vukiyye şarapı İzmir’e nakil ettirmek istemiştir. Ancak bazı kimseler bu duruma karşı olduğundan konsolos vekilinden gümrük vergisi tahsis etmişlerdir. Bunun üzerine rencide olduklarını söyleyen Rus orta elçisi Victor Koçubey Osmanlı Devleti’ne arzuhalde bulunmuştur. Osmanlı Devleti göndermiş olduğu emr-i şerifle bu durumun düzeltilmesini istemiştir³²⁵. Ekim 1798 yılında Rus Konsolosu gelen tüccar ve tayfaların ihtiyaçlarını karşılamak için peksimet ve ekmek yaptırmak istemiştir. Bunun içinde bir fırın açmak istemiştir. Yazılan emr-i şerifle fırının açılışında bir mahsur olmadığı belirtilmiştir³²⁶. Konsolosların bulunmadığı yerler için Osmanlı Devletine arzuhalde bulunan Rusya orta elçisi konsolosun atanacağı tarihe kadar konsolos vekili tayin ettirmek istemiştir. Mesela Eylül 1797 yılında Rusya orta elçisi Victor Koçubey arzuhal gönderip İstendil adasına bir konsolos vekili tayin ettirmek istemiştir. Bunun üzerine İstendil Nâibine yazılan hükümlerle Rusya reayasından Vemçihozoki buraya konsolos varana kadar konsolos vekili olarak atanmıştır. Konsolos vekilinin buraya gelip-giden tüccarlardan sorumlu olacağı söylenmiştir³²⁷. Bu örnekler çoğaltılabilir.

i) Alacak Verecek Meselelerine Dair Hükümler

Rusya tüccarları Osmanlı Devleti sınırları içerisinde ticaret yaptıkları esnada gayrimüslimlerle yakın ilişkiler içine girmiştir ve reayaya nakit veya altın vermiştir. Bu durum “Temessük” adı verilen imzalı ve mühürlü senetlerle ibraz edilmiştir. Bazen borç alan kişiler borçlarını inkâr etme yoluna girmişlerdir. Bunun durum karşısında Rus elçisi bir arzuhalle durumu İstanbul’a bildirirdi. Osmanlı Devleti himayesinde bulunan reaya arasındaki bu sorunlara da emr-i şerif yollayarak çözümlene yoluna gitmiştir. Mesela Eylül 1797 yılında Rusya tüccarından Hristofor Gandopolo, Eğriboz bölgesindeki Galacid kasabası sakinlerinden Nicola Papadopula sahip olduğu gemiyi kasabanın kocabaşısı olan Ceralasi Oğufin katılımıyla üç seneliğine altı bin dört yüz yirmi kuruşa kiralamıştır. Ancak bu parayı vermemekte direnmektedir. Osmanlı Devleti bunun üzerine Eğriboz sancağına emr-i şerif yazarak Eğriboz mahkemelerinde yargılanma yapılmasını ve gereken paranın tahsil edilip gerekli kişilere verilmesini

³²⁵ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 8-25.

³²⁶ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 35-122.

³²⁷ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 1-1.

buyurmuştur³²⁸. Diğer örneğimiz Eylül 1798 yılında Rusya reayasından Parsadan Matuchbandof Bağdad'da ticaret ile uğraşmak üzereyken bir Acem esiri almıştır. Parasının bir kısmını ödemiş, diğer kısmını ise ödeyeceğini taahhüt etmiştir. Ancak esir kendisine verilmek üzereyken bir anda vazgeçilmiştir. Rus tüccar esiri veya parasını geri istemiştir. Ancak Rus tüccarın pasaportuna da el koyulmuştur. Bunun için bir emr-i şerif yazılır. Pasaportlarla beraber Rusya tüccarının alacağı verilmesi emredilir³²⁹. Mart 1799 yılında Rusya tüccarlarından Avans di İbsayasavanof 1797 senesinden beri altı bin beş yüz doksan sekiz buçuk kuruş alacağı olduğu söylenmiştir ve bu alacak meselesinin halledilmesi istenmiştir³³⁰.

j) Miras Meselesine Dair Hükümler

Bu tarz hükümler Osmanlı topraklarında yaşayan müsteminlerin öldüklerinde ortada kalan mallarının bölüştürülmesinde ortaya çıkan sorunları halletmek için yazılmıştır. Varisler arasında sorun çıktığı zaman elçiler Osmanlı Devleti'ne bir arzuhalle başvururdu. Bunun üzerine Osmanlı Devleti emr-i şerif yollardı. Mesela Ocak 1797 yılında Aston'da yaşayan Yahya Bey ve Şemseddin Bey adlarındaki iki reayaya kalan miras sorun olmuştur. Mirasçılardan Yahya Bey ölünce kardeşi Şemseddin bütün mirasını zorla ele geçirmiştir. Yahya Bey'in varisi bir kuruş dahi alamadığını bildirmiştir. Bunun üzerine Aston naibine yazılan emr-i şerifle Şemseddin Bey'in zapt ettiği mirası asıl varislere teslim edilmesi istenmiştir³³¹.

k) Kutsal Yerleri Ziyaret İçin Yol İznine Dair Hükümler

Rusya için önem arz eden Kudüs bölgesi Osmanlı topraklarında olduğu için kutsal toprakları ziyaret sorun teşkil ediyordu. 1768-1774 yılları arasındaki Osmanlı-Rus savaşı sonunda Ruslar kazandıkları askeri başarıyı Küçük Kaynarca Antlaşmasıyla Osmanlı Devletine tasdik ettiriyordu. Rusya bu antlaşmayla birçok hak kazanmıştır. Bunlardan birisi de Rusların kutsal toprakları rahatça ziyaret edebilecek olmasıydı. Ziyaretçilerden haraç, pişkeş ve gümrük alınmayacaktı ve yol emniyetleri sağlanacaktı. İncelemiş olduğumuz defterde Kutsal yerleri ziyaret etmek için başvuran Ruslara verilen yol izinlerini anlatan emr-i şerifler mevcuttur. Mesela Ekim 1797 yılında Rusya reayasından olan ve Nahcivan bölgesinde ikamet eden Kabril Svadoruk Kudüs-i Şerif

³²⁸ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 3-6.

³²⁹ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 30-90.

³³⁰ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 69-239.

³³¹ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 4-8.

ve civar bölgelerini ziyaret etmek istemiştir. Bunun için Osmanlı Devleti bu reayanın kutsal yerlere gidip gelmesi için yol hükmü yazmıştır³³². Aralık 1797 yılında Rusya reayasından ve Gariforopol sakinlerinden Valhas Yogosof ve Evrakim Serkizum adlı iki Rusya tüccarı Kudüs-i Şerif ve sâir mahallere varmak için izin istemişlerdir. Osmanlı Devleti bunun için yol hükmü yazmıştır³³³. Bir diğer örnek Şubat 1798 yılında Rusya Devleti'nin gerek ruhbân sınıfından ve gerek reayasından olanlara tamamen Kudüs-i Şerif için geçiş izni verilmesi istenmiştir. Bunun yanı sıra herhangi bir cizye ve vergi alınmaması gerektiği belirtilmiştir. Geçiş esnasında Rus reayasından olanlara herhangi bir sert davranışta bulunulmaması gerektiği de bildirilmiştir³³⁴.

l) Büyük Davaların İstanbul'a Havale Edilmesine Dair Hükümler

Ticaret Muahedesinin altmış üç ve altmış dördüncü maddelerine göre Osmanlı memleketlerinde ticaret eden Rusyalılar; eğer Rusya tüccarlarından biriyle bir sıkıntısında Kadıya şikâyet ederse, Kadı Rusya tercümanını bekleyecekti. Eğer tercümanları başka önemli bir iş üzerindeyse, tercüman gelene kadar davayı erteleyecekti³³⁵. Şayet dava dört bin akçeden fazla ise buldukları mahallerde yapılmayacak ve İstanbul'da görüşülmesi için gönderilecekti³³⁶. Bu yüzden Osmanlı Devleti bu tarz davaların İstanbul'da görüşülmesinin emrini vermek için emr-i şerifler göndermiştir. Mesela Mart 1798 yılında Filibe Mollasına ve Tatarpazarı Kazası Naibine yollanan emr-i şerifte Rusya reayasından Dimitri'nin davasının dört bin akçeyi geçtiği ve bu yüzden ahitnamenin altmış dördüncü maddesine göre İstanbul'a havale edilmesi söylenmiştir³³⁷. Yine Mart 1798 yılında Sakız ceziresi naibine ve Sakız muhassılı'na yazılan emr-i şerifte Rusya reâyâsından Forichbomavro'nun davasının dört bin akçeyi geçtiği takdirde İstanbul'a havale edilmesi söylenmiştir³³⁸.

m) Ulaklara Her Türlü Kolaylığın Sağlanmasına Dair Hükümler

Osmanlı Devleti ve Rusya arasındaki yazışmaların ulaştırılmasında “ulak” adlı memurlar kullanılırdı. Ticaret Muahedesinin yetmiş altıncı maddesine göre tarafların reayalarının ticaretini kolaylaştırmak için Osmanlı Devletince muhabere ve

³³² BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 6-14.

³³³ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 14-36.

³³⁴ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 15-40.

³³⁵ 63. Madde: bkz. Ek 1.

³³⁶ 64. Madde: bkz. Ek 1.

³³⁷ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 17-55.

³³⁸ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 21-64.

mektuplaşma işlerini, kolaylaştırmak üzere ulakların ve menzillerinin emniyet altına alınması ve bu işlerin hızlandırılması gerekmektedir. Osmanlı Devleti bu yüzden emr-i şerifler çıkartıp resmi yazı ve evrak taşıyan ulakların “salimen” gidecekleri yerlere varabilmesi için kaza ve iskele yöneticilerine emr-i şerif yollardı. ulaklardan usulsüz vergi alınmaması ve Osmanlı memurları tarafından yardım edilmesi istenirdi. Mesela Aralık 1797 yılında yazılan emr-i şerifle ulakların selameti ve rahatları için yanlarına cebelü neferleri tayin edilmiştir. Bununla ulakların gidişte ve gelişte herhangi bir tehlikeyle karşılaşmamaları amaçlanmaktaydı³³⁹. Yine Haziran 1798 yılında yazılan emr-i şerifle ulakların selameti amaçlanmıştır³⁴⁰.

n) Tüccarların Yapmış Oldukları Taşkınlıklara Dair Hükümler

1797 senesinde Rusya reâyâsından olan ve Moylok sakinlerinden Kirbaki Uzuncaabad panayırından Rusçuk’a varmıştır. Şehire girişinde tüfek ve piştovlarını boşaltmıştır. Ancak boşaltma esnasında bir adet kurşun taşa isabet etmiş ve taştan seken kurşun yedi-sekiz yaşlarındaki bir çocuğu yaralamıştır. Yazılan emr-i şerifle çocuğun doktor ihtiyacının karşılanması ve ana ve babasına para verilmesi istenmiştir³⁴¹.

---

³³⁹ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 12-29.

³⁴⁰ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 24-73..

³⁴¹ BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5, Sayfa-Hüküm, 9-26.

BİBLİYOGRAFYA

- Ahmet Cevdet Paşa, *Tarih-i Cevdet*, I, haz. Dündar Günday, Üçdal Neşriyat, İstanbul 1994.
- AKTEPE, Münir, *Mehmed Emnî Beyefendi (Paşa)'nin Rusya Sefâreti ve Sefâret-nâmesi*, TTK, Ankara 1989.
- ..... “Mustafa Paşa”, *İ.A.*, VIII, M.E.B. Yayınları, İstanbul 1961, s.736-738.
- BABİNGER, Franz, *Fatih Sultan Mehmed ve Zamanı*, çev. Dost Körpe, Oğlak Yayıncılık, İstanbul 2003.
- BAĞIŞ, Ali İhsan, *Osmanlı Ticaretinde Gayrimüslimler*, Turhan Kitabevi, Ankara 1983.
- BARTHOLD, Wilhelm, “Kefe”, *İ.A.*, VI, MEB Yayınları, İstanbul 1961, s. 535-537.
- BAYSUN, M. Cavid, “Azak”, *İ.A.*, II, MEB Yayınları, İstanbul 1961, s. 85-89.
- BEYDİLLİ, Kemal, “Karadeniz’in Kapalılığı Karşısında Avrupa Küçük Devletleri ve Miri Ticaret Teşebbüsü”, *Belleten*, LV, S. 214, Ankara 1991, s. 687-756.
- BOA, *Belgelerle Osmanlı-Türkistan İlişkileri (XVI. XX. Yüzyıllar)*, Başbakanlık Basımevi, Ankara 2004.
- BOA Rusya Ahkâm Defteri, nu. 87/5.
- BOAZİZİ, Brahim, XVII ve XVIII. Yüzyıllarda Garb Ocaklarının Avrupa Ülkeleri ile Siyasi ve Ticari İlişkileri, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2002.
- BOSTAN, İdris, *Beylikten İmparatorluğa Osmanlı Denizciliği*, Kitap Yayınevi, İstanbul 2006.
- ..... “İzn-i Sefine”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, XXIII, İstanbul 2001, s. 542-543.
- ..... “Rusya’nın Karadeniz’de Ticarete Başlaması ve Osmanlı İmparatorluğu, 1700-1787”, *Belleten*, LIX, S. 225, Ankara 1995, s. 353-354.

- ÇAPRAZ, Hayri *1740-1792 Osmanlı-Rus Münasebetleri (Siyasi ve Ticari)*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta 1997.
- DANIŞMEND, İsmail Hami, *İzahlı Osmanlı Kronolojisi*, IV, Türkiye Yayınevi, İstanbul 1972.
- DEVLETŞİN, Tamurbek, *Sovyet Tataristan'ı*, Çev., Mehmet Emircan, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1981.
- DÖRDÜNCÜ, Muharrem, “1774 Küçük Kaynarca Antlaşmasından 1841 Londra Sözleşmesine Kadar Boğazlar Meselesi”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, III, S. 1, Afyon 2001.
- ERİM, Nihat, *Devletlerarası Hukuku ve Siyasi Tarih Metinleri (Osmanlı İmparatorluğu Andlaşmaları)*, I, TTK, Ankara 1953.
- FİDAN, Murat, *XIX. Yüzyıl'da Osmanlı-Rus Ticari Münasebetleri*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Samsun 2002.
- ..... “1797-1800 Tarihlerinde Osmanlı-Rusya Arasında Karadeniz Üzerinden Gerçekleşen İhracat ve İthalat (87/5 Numaralı Rusya Ahkâm Defterine Göre)” Ankara Üniversitesi DTCF Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi, XXVIII, S. 45, Ankara 2009, s. 63-84.
- GENÇ, Mehmet, *Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2000, s. 46.
- GÖKBİLGİN, M. Tayyib, “Mehmed Paşa”, *İ.A.*, VII, MEB Yayınları, İstanbul 1961, s. 595-605.
- İNALCIK, Halil, “Fatih, Boğazların Tahkimi, Karadeniz; Bir Osmanlı Gölü”, *Çanakkale Savaşları Tarihi*, I, Değişim Yayınları, İstanbul 2008, s. 45-52.
- ..... “Karadeniz’de Kazaklar ve Rusya: İstanbul Boğazı Tehlikede” *Çanakkale Savaşları Tarihi*, I, Değişim Yayınları, İstanbul 2008, s. 59-64.

- ..... “Kırım”, *İ.A.*, VI, MEB Yayınları, İstanbul 1961, s. 746-756.
- ..... “Mehmed II”, *İ.A.*, VII, MEB Yayınları, İstanbul 1961, s. 506-535.
- ..... *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi 1300-1600*, I, Çev., Halil Berktaş, İstanbul 2000.
- ..... *Osmanlı İmparatorluğu Klâsik Çağ (1300-1600)*, çev. Ruşen Sezer, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2003.
- ..... “Osmanlı'nın Avrupa ile Barışıklığı: Kapitülasyonlar ve Ticâret” *Doğu Batı*, S. 24, 2003, s. 259-290.
- ..... “Osmanlı-Rus İlişkileri 1492-1700”, *Türk Rus İlişkilerinde 500 Yıl 1491-1992*, TTK, Ankara 1992, s. 25-36.
- ..... “Osmanlı-Rus Rekabetinin Menşei ve Don-Volga Kanalı Teşebbüsü (1569)”, *Belleten*, XII, S. 46, TTK, Ankara 1948, s. 349-402.
- ..... “The Question of Closing of Black Sea Under the Ottomans” *Archeion Pontou*, S. 34, Atina 1979.
- ..... “Yeni Vesikalara göre Kırım Hanlığının Osmanlı Tabiliğine Girmesi ve Ahidname Meselesi”, *Belleten*, VIII, S. 30, TTK, Ankara 1944, s. 185-229.
- KAMALOV, İlyas, *Rus Elçi Raporlarında Astrahan Seferi*, TTK, Ankara 2011.
- KARAL, Enver Ziya, *Osmanlı Tarihi*, V, TTK, Ankara 1999.
- KARAMZİN, Nikolay Mihayloviç, *İstoriya Gosudarstva Rossiyskogo*, I,II, Moskva 2002.
- KARATAY, Osman, “Karadeniz’de İlk Ruslar ve Şarkel’in İnşası”, *Belleten*, LXXIV, S. 269, Ankara 2010, s. 71-111.
- KIRZIOĞLU, M. Fahrettin, *Osmanlılar'ın Kafkas-Elleri'ni Fethi (1451-1590)*, TTK, Ankara 1993.
- KÖSE, Osman, *XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı-Rus Münasebetleri (84/2 No'lu Rusya Ahkam Defterine Göre)*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun 1993.

- ..... “XVIII. Yüzyıl Osmanlı-Rus Münasebetleri”, *Osmanlı*, I, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 536-549.
- ..... *1774 Küçük Kaynarca Antlaşması*, TTK, Ankara 2006.
- ..... “Osmanlı Devleti Tarafından Kırım İle İlgili Rusya’ya Verilen Resmî Belge “Sened”(1784), *History Studies*, S. 2, Samsun 2010, s. 349-359.
- KURAT, Akdes Nimet, *Rusya Tarihi*, TTK, Ankara 1987.
- KURAT, Akdes Nimet, *Türkiye ve Rusya*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat , “Ahidnameler ve Ticaret Muahedeleri”, *Osmanlı*, III, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 330-341.
- MİHAJLOVİCH, Rogozhin Nikolaj, “Rus Diplomatlarının Raporlarında Osmanlı Devleti (XVI-XIX Yüzyıllar), *Osmanlı*, I, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 527-535.
- Mustafa Nuri Paşa, *Netayic Ül-Vukuat*, I-II,III-IV haz. Neşet Çağatay, TTK, Ankara 1992.
- NOVOSELTSEV, A.P., “XV. Yüzyıl ile XVI. Yüzyılın İlk Yarısında Rus-Türk İlişkileri”, *Türk-Rus İlişkilerinde 500 Yıl 1491-1992*, TTK, Ankara 1992, s. 73-79.
- ORESHKOVA, Svetlana F., “1683-1737 Yılları Arasında Rus-Türk İlişkileri”, *Türk-Rus İlişkilerinde 500 Yıl (1491-1992)*, TTK, Ankara 1992, s. 121-124.
- ORTAYLI, İlber, “XVIII. Yüzyıl Türk-Rus İlişkileri”, *Türk Rus İlişkilerinde 500 Yıl 1491-1992*, TTK, Ankara 1992, s. 125-135.
- OSTAPCHUK, Victor, “1648-1681 Yılları Arasında Doğu Avrupa’da (Ukrayna, Rusya, Polonya, Türkiye) Yeni Bir Düzen Kurulma Yolunda Yapılan Mücadeleler”, *Türk-Rus İlişkilerinde 500 Yıl 1491-1992*, TTK, Ankara 1992, s. 99-110.
- ÖZKAN, Selim Hilmi, “XVII. Yüzyıl Sonları ile XVIII. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Rus İlişkileri ve Karadeniz’in Güvenliği Meselesi”, *Karadeniz*

Araştırmaları Balkan, Kafkas, Doğu, Avrupa ve Anadolu İncelemeleri Dergisi, S. 14, Ankara 2007.

ÖZTÜRK, Yücel, *Osmanlı Hakimiyetinde Kefe 1475-1600*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2000.

PAKALIN, M. Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü II*, İstanbul 1971.

PRİTSAK, Omeljan, “1491-1532 Yıllarında Osmanlı-Moskova İlişkileri”, *Türk-Rus İlişkilerinde 500 Yıl 1491-1992*, TTK, Ankara 1992, s. 65-72.

SANDER, Oral, *Anka'nın Yükselişi ve Düşüşü*, İmge Kitabevi, Ankara 2008.

SERBEST, İbrahim, *Osmanlı Devleti'nde Tabiiyet*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2010.

SHAW, Stanford J., *Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye*, I, çev. Mehmet Harmancı, E Yayınları, İstanbul 2008.

ŞİROKORAD, A.B., *Rusların Gözünden 240 Yıl Kıran Kırana Osmanlı-Rus Savaşları Kırım- Balkan-93 Harbi ve Sarıkamış*, çev. Ahsen Batur, Selenge Yayınları, İstanbul 2009.

TEPLOVA, V., *Russkie Predstaviteli v Tsargrade 1496-1891*, İstoriçeskiy Oçerk, S. Peterburg 1891.

TREPAVLOV, V. V. “ XIII-XVIII. Yüzyıllarda Deşt-i Kıpçak Türkleri Hac Yolunda”, Çev. İ. Kamalov, *Belleten*, LXXIII/268, Ankara 2009, s. 775-797.

TUKİN, Cemal, *Osmanlı İmparatorluğu Devrinde Boğazlar Meselesi*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1947.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, “Bayezid II”, *İ.A.*, II, MEB Yayınları, İstanbul 1961, s. 392-398.

..... *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, TTK, Ankara 1988.

..... *Osmanlı Tarihi*, II, III/I, IV/I, TTK, Ankara 1988.

Muâhedat Mecmûası, III, TTK, Ankara 2008.

ÜNAL, Fatih, *XVIII. Asır Türk-Rus Münasebetlerinde Neplüyev*, Titiz Yayınları, Ordu 2010.

- ..... “Geçmişten Günümüze As-Tarhan”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 38, Erzurum 2008, s. 227-252.
- ..... “Karadeniz’e Çıkan İlk Rus Savaş Gemisi ‘Krepost’ ve Ukraintsev’in İstanbul Elçiliği (1699-1700)”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, V, S. 20, 2012, s. 221-245.
- VATİN, Nicolas, “Osmanlıların Yükselişi (1451-1512)”, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, I, Say Yayınları, İstanbul 1991.
- VERNADSKY, George, *Rusya Tarihi*, çev. Doğukan Mızrak-Egemen Ç. Mızrak, Selenge Yayınları, İstanbul 2009.
- YAĞCI, Zübeyde Güneş, “XVIII. Yüzyılda Osmanlı Devleti’nin Doğu Karadeniz Politikası”, *Türkler*, XII, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, s. 554-563.
- YÜCEL, Muallâ Uydu, *İlk Rus Yıllıklarına Göre Türkler*, TTK, Ankara 2007.
- YÜKSEL, Sinan, *Rusya’nın Karadeniz Devleti Olma Süreci ve Bu Süreçte Rus-Osmanlı İlişkileri*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2011.

TİCARİ TERİMLER SÖZLÜĞÜ

A

Âhen-i Hâm : Ham demir.

Asel : Bal

B

Basma-i Has : Beyaz dokunup sonra renk ve çiçekleri basılmış pamuklu ve ince dokuma.

C

Cemşir : Bir çeşit ağaç.

Cild-i Bakar : Sığır derisi.

Cild-i Erneb : Tavşan derisi.

Cild-i Evsa'i : Geniş deri

Cild-i Ganem : Koyun derisi

Çadır Uşağı : Maydanogillerden bir bitki türü.

Çit-i İngiliz : Bir çeşit bez.

Çivit : Hind'de ve Yemen'de yetişen bir bitkiden çıkarılan koyu mavi boya.

Çupra : Kılıcı çok bir çeşit balık

Çuval : Her türlü ürün taşımacılığında kullanılan eşya. Ağırlık ölçü birimi olarak çuval = 2 kantar = 112.898 kg.

D-E-F

Dakık : Un

Darı : Tahılın Türklerce eskiden en tanınmış olan ufak taneli zahire.

Denk : Ağırlık ölçü birimi. Denk = 50 top = 20 çile = 2 pastav;
bir beygir yükü

Deste-demet : Ağırlık ölçü birimi. 10'luk veya 12'lik grup

Dizi : İpe dizilmiş bir sıra (incir)

Duhan : Tütün

Efrenc : Frenk, Avrupalı, özellikle Fransız

Envai Hırdavat : Çeşitli ufak tefek demirden aletler

Fıçı : Ağırlık ölçü birimi. (standart, Akkerman, 1500) = 8
kantar = 226.596 kg.; (havyar, Akkerman, 1500) = 225.798 kg.

G-H

Gön : Tabaklanmış deri, her çeşit meşin.

Günlük : Güzel kokusu için ve bir yerin kötü kokmasını önlemek
maksadı ile yakılan zamk cinsi buhur.

Hamr : Şarap

Hamr-ı Fransa : Fransız şarabı

Hardal : Meşhur yakıcı tohum

Harir : İpek

Harir-i Kaliça : İpekten dokunmuş küçük halı

Harnup : Keçiboynuzu

Havyar : Mersin balığı yumurtasından yapılan siyah, lezzetli,
besleyici ve nadir yiyecek

Hınta : Buğday

Hıyariye : Bir çeşit bitki.

Hurma : Bir sıcak iklim meyvesi

K-L

Kantar : Ağırlık ölçü birimi.(Osmanlı standart) = 44 okka = 56.449 kg.

Katrân : Çam ağacından veya maden kömüründen çıkarılan koyu, ağır kokulu, ve bulaşıcı bir sıvı ki, sanayide ve tıpta kullanılır.

Kendir : Kenevir sapından çıkarılan lif, kabaca keten.

Keten : Meşhur bir bitki; keten tohumu ve bezir denilen bir küçük tane verir ve lifleri iplik yapılabir dayanıklı ve makbul dokumaların imaline yarar

Keyl (kile) : Ağırlık ölçü birimi. (standart) = 20 okka = 25.659 kg.

Kırmızı Havyar : Morina balığı yumurtasından yapılan âdî cinsi ki, kırmızımtırak pahalı yiyecek

Kild-i Rusya : Rusya'da yapılan bir çeşit anahtar

Kimyon : Baharatgillerden yemeğe konulan meşhur tohum

Kirpas : Keten ve pamuk bez

Kokoroz : Koçanıyla beraber mısır buğdayı

Kumzariye : Kıbrıs'ta üretilen bir çeşit şarap

Kuzu Postekisi : Kuzu postu

Kükürt : Tıpta ve sanayide kullanılan bir çeşit madde.

Lahm : Et

Lenger : Gemi demiri.

M-N

Mazı : Deri tabaklamada kullanılan bir cins madde.

Meyve-i Huşk : Kuru yemiş

Mismar : Çivi

Nuhas : Bakır

P-R

Pazen : Bir çeşit tüylü veya tüysüz yumuşakça bez veya basma.

Peksimet : Katı, kuru ekmek, seferde dayanmak ve hafif olmak için çok pişirilen ekmek.

Penbe : Pamuk

Penbe-i Ham : İşlenmemiş pamuk

Revgan : Yağ

Revgan-ı Don : Donyağı

Revgân-ı Sâde : Sadeyağ

Revgan-ı Zeyt : Zeytinyağı

Rezzaki : Bir cins üzüm

Rişte : İplik

Rişte-i Penbe : Pamuk ipliği

Rişte-i Penbe-i Elvan : Renkli pamuk ipliği

Rişte-i Penbe-i Surh : Kırmızı pamuk ipliği

S-Ş

Sahtiyan : Serpilerek boyanmış ve cilalanmış deri, bilhassa keçi derisi

Sandık : Ağırlık ölçü birimi. Çeşitli büyüklüklerde olabilen tahta kutu. İncirler için 220 okkalık, afyon için 60 okkalık.

Sinemaki : Bir cins bitki.

Sof : Yün, Yapağı.

Sof-ı Ankara : Yünden yapılmış ince bir dokuma cinsi.

Şaîr : Arpa

Şeker-i Gubar : Toz şeker

Şem-i Asel : Balmumu

Şem-i Revgan : Yağdan elde edilen mum

T

Telâtin : Eskiden beri Rusya'da yapılan kendine mahsus kokusu olan bir cins sağlam ve kalın deri.

Tuzlu Kara Canavar Lahmı : Tuzlanmış domuz eti.

Tuzlu Lahm : Tuzlu et.

V-Y-Z

Vukiyye (okka-kıyye) : Ağırlık ölçü birimi. (standart) = 400 dirhem = 1.2828 kg.

Yapağı : Koyunun kışın süren yünü, kaba ve yumuşak yün.

Yulaf : Buğdaygillerden, daha çok yem olarak yetiştirilen bitki.

Zamk : Bazı ağaçların kabuklarından sızıp sonradan sarımtırak katı bir madde haline geçen şey ki, suda eritip yapıştırmak için kullanılır.

Zırnıh : Arsenik ile kükürt karışımı bir madde.

Zift : Çam ağacından ve maden kömüründen çıkarılan siyah madde.

EKLER

EK 1

EK 1. 1782 TARİHLİ TİCARET ANTLAŞMASI³⁴²

Evvelki madde: Osmanlı Devleti'nin bütün memleketlerinde gerek kara ve gerek bilcümle deniz ve sularında ve Tuna'da ve Rusya halkına deniz yolculuğu ve ticareti elverecek her yerde serbestiyet üzere gemiler ile gidip gelmeye ve ticaret etmeye ve bilcümle Rusya halkına Osmanlı Devleti tarafından kâmilen ruhsat verilip böylece Rusya tâcirlerinden herbiri Osmanlı Devleti'nin bütün memleketlerinde hükümetin himayesinde olarak deniz ticareti için ne kadar süre gerekirse oturmaya serbest olalar.

İkinci madde: Taraflarca karar verildi ki, her iki taraf halkı gemileriyle veyahut vesair nakil vasıtalarıyla taraflara ait limanlara, şehirlerine gelerek her zaman ticaretle meşgul olurlar ve kendilerine oturacak yer tedarik edilebileler. Gerek Osmanlı Devleti'nin ve gerek Rusya Devleti'nin gemicileri ve yolcuları ve gemileri velev taifesi arasında yabancı milletten birkaç kişi bulunsadahi dostane kabul olunup gemiciler ve yolcular herhangi bir bahane ile istekleri dışında zor kullanılarak istihdam olunmayalar. Lâkin her iki taraf halkından kimselerin kendi devletlerine hizmet etmeleri gerektiğinde müstesna olalar. Eğer taraf tebaasından olan biri bulunduğu hizmetten yahut gemiden firar eder ise ve iltica etmiş olduğu yerde geçerli olan mezhebi yani İslâm memleketlerinde İslâm dinini kabul ve Rusya memleketlerinde din değiştirmezse derhal red oluna. Kezâlik taraf halkı zikr olunan yerlerde gerçek bedelini ödeyerek her ne kendilerine gerekirse satın Almağa ve gemilerini ve arabalarını tâmir ve yenilemeğe ve geçimleri için gereken zahireyi mubayaa etmelerine ve bu işlerin görüldüğü yerlerde kendilerine engel olunmayarak serbestçe oturup yola çıkmak hakkına sahip olalar. Lâkin buldukları yerlerde işbu ticaret antlaşmasında başkaca tanzim olunmuş hususların vukuunda taraf memleketlerinin nizam ve yasalarına tereddütsüz muvafakat eyleyeler.

Üçüncü madde: Tüccar tâifesi ve alelittlak bilcümle Rusya halkı Rusya memleketlerinde ellerine verilen (**Mürur kağıdı**) ile Osmanlı Devleti'nin memleketlerinde dolaşabileler. Ve eğer bundan başka Rusya Elçisi veyahut Konsolosunun biri bazı kişiler için veyahut hassaten muayyen bir kişi için Osmanlı

³⁴² *Muâhedat Mecmûası*, III, s. 284-319.

Devleti'nin (**Mürur kağıt**)larını talep ederler ise, ilgililer tarafından gecikmeksizin verileler. Rusya halkına ziyade bir menfaat olmak için her biri kendi memleketinde giydiği elbise ile gitmeğe mezun olup Osmanlı memleketlerinde karşı durulmaya. Kezâlik kendilerinden (haraç) ismi verilen vergi ve başka bir gûnâ vergi taleplerinde bulunulmaya. Yanlarında bulunan emtiaların bu antlaşma gereğince karar verilen gümrük rüsûmleri ödendikten sonra valiler, kadılar vesair ilgililer karşı çıkmayarak gidiş ve geçişlerine müsaade vereler. Osmanlı Devleti halkının dahî Rusya memleketlerinde emniyetleri için kendilerine ticarî işleri için ve gidecekleri yollar için gereken (**Mürur kağıt**)ları vesair vesikalar verilip şöyle ki, Osmanlı Devleti'nin tüccar ve halkı yanlarında olan emtialarının târifeler gereğince tahsis olunan rüsûmu ödedikten sonra istedikleri yere gidebileler.

Dördüncü madde: 1774 Tarihli Kaynarca sulh antlaşmasından beri Rusya halkı ürünleri ile ve bazen dahî gemiler ile ticaret edip antlaşmanın varlığına istinaden Osmanlı memleketlerinin şehir ve limanlarına girip çıkabilmeleriyle Osmanlı Devleti taahhüt eder ki, açık denizlerde yardıma muhtaç duruma düşen gemilerine yakın bulunan (Beylik gemileri)nden vesairden yardım edilip kezâlik bu gemiler personeli Rusyalı kazazedelerin yardımında kusur eylemeyeler. Ve ilgili kişilere gereken zahireyi dahî parasıyla alıvermede yardımcı olmaları. Eğer fırtınanın şiddetinden gemileri karaya oturur ise valiler, kadılar vesair ilgililer onlara yardımcı olup kazaya uğrayan gemiden kurtarılan bilcümle emvâl ve eşyaları kendilerine teslim edeler. Kezâlik bilmukabele Rusya devleti tarafından dahî taahhüt olunur ki, kendi (Beylik gemileri)nden vesairden Osmanlı Devleti'nin gemilerine yardım ve halkı hakkında işbu maddede Rusya halkı hakkında karar bulan hususlara riayet oluna.

Beşinci madde: Eğer kazaen Rusya gemileri Osmanlı memleketleri sahillerine düşerse devlet tarafından eşyalarının aranması ve kazaya uğrayan gemilerin tamiri hususunda gereken yardımları yapıp geminin kurtarılmasından sonra gereken yere nakli için başka bir gemiye yüklenen emtiadan mâdem ki, önceki yerde satılmayalar bir türlü rüsûm ve vergi talep olunmaya. Ve bilmukabele Rusya devleti tarafından taahhüt olunur ki, eğer Osmanlı gemilerinden biri bir nevî kazaya uğrayıp veyahut batar ise yardımcı olup alelittlak Osmanlı Devleti'nin ticaret eden kimseleri hakkında gereken ihtimam gösterile.

Altıncı madde: Rusya tüccar, tercüman ve halkı Osmanlı Devleti memleketlerinde serbestçe kara ve deniz yolları ile seyahat etmeğe, alım satım ve ticaretle uğraşılarda bulunmaya mezundurlar. Gümrük resimlerini ödedikten sonra Osmanlı Devleti'nin deniz kuvvetleri vesair askeri mercileri tarafından yolculuk sırasında alıkonulmayıp herhangi bir nedenle rencide olunmayalar. Ve bilmukabele Rusya Devleti dahî Osmanlı halkına vaad eder ki, Rusya memleketlerinde alış veriş ve ticaret için kara ve deniz yolları serbestçe seyahat edip gümrük resimlerini Rusya târifesi üzere ödedikten sonra yolculukları sırasında hiçbir yerde tutuklanmayalar.

Yedinci madde: Rusya tüccarı istekleri dışında bazı Müslüman esnafa yahut sair bir nevi şirketlere yahut muhtekirlere emtia ve eşya satmak veyahut onlardan satın almak hususunda Osmanlı idaresi bu Rus tüccarını zorlamayacağını taahhüt eder. Kezâlik Osmanlı halkı Rusya memleketlerinde serbest olalar.

Sekizinci madde: Eğer Rusya halkından biri Osmanlı memleketlerinde borçlanır ise borcunun ödenmesi bizzat borçlu olandan talep olunup başka bir Rus'tan istenmeye. Ve mâdem ki, başkası borçluya kefil olmamış olup mahkemeye dahî dâvet olunmayıp ancak borçlu olan kimseden talep oluna. Ve Rusya halkından biri öldükte envâl ve eşyası hiç kimse müdahaleye cesaret etmeksizin vasiyette bulduklarına teslim ve eğer böyle bir vasiyeti yok ise bıraktığı şeyler (Metrukâtı) Rusya Konsolosunun aracılığı ile hemşehrilerine emaneten verilip bu konuda hiçbir şekilde müdahalede bulunulmaya.

Dokuzuncu madde: Rusya tüccarı ve tercümanları ve konsolosları Osmanlı Devleti halkı ile alım satım ve ticaret ve kefalet vesair münasebetleri olduğunda Kâdiya başvurup yazılı anlaşmalarını tertip ve tescil ettirip sonradan arada bir ihtilaf vukuunda bu yazılı ve Kâdi tarafından tescil edilmiş olan mukaveleler hükümlerine göre ihtilaflar halloluna. Binaenaleyh hiçbir resmi senedi ve delili olmayan bir kimse Rusya halkından birinin aleyhine bir dava açılmış ise tanık dinletmek suretiyle davasını ispata hakkı olmaya. Kezâlik eğer bir kimse para kazanmak sevdasıyla Rusya halkından biri hakkında hakaret etti diye şikayet eder ise buna engel oluna. Ve eğer alacak yahut başka bir töhmet nedeniyle kaybolursa bu hususta günahsız olup kefil olmayan başka bir Rus'a rücû edilmeye. Osmanlı memleketlerinde ticaretle meşgul olan Rus'ların emniyeti için her ne ki bu maddede karar bulmuş ise, eşitlikle Rusya Devleti tarafından Rusya'da ticaretle meşgul olan Osmanlılar hakkında da geçerli tutulup ticaretle meşgul

oldukları sırada her türlü güçlüklerin önlenmesi için ticarî işlere dair Rusyalılarla vâki olan mukaveleleri ve taahhüt vesairleri tescil olunup sonradan aralarında meydana gelebilecek ihtilafları bu suretle halloluna.

Onuncu madde: Osmanlı memleketlerinde bir Rusyalı bulunup bunun Rusya halkından olduğunu Rus konsolosu bildirir ise ve tahkikatın sonucu böyle çıkar ise Konsolosluğa teslim edile. Ve kezâlik Rusya’da dahî Osmanlı bir esir bulunur ise gereken deliller beyan edildikten sonra Osmanlı Devleti’ne teslim edileler. Lâkin bu kimseler ki, buldukları memleketlerde geçerli olan dini kabul etmemiş olmaları gerekir; kabul etmiş olanların teslimi gerekme. Ve Osmanlı memleketlerinde bundan böyle Rusyalı ikamet eder olur ise kendilerinden (Haraç) denilen vergi talep olunmamasına Osmanlı Devleti müteahhit olur.

Onbirinci madde: Osmanlı Devleti’nin gemi ve kadırgaları, askeri gemileri açık denizlerde Rus gemilerine rastladıklarında ve kezâlik Rusya’nın beylik gemileri vesair gemileri Osmanlı gemilerine rastladıklarında taraf halkına herhangi bir zarar verilmemesi gerektiğinden başka dost devletlerin dostluklarına eşit bir dostluk gösterilmesi Eğer Rusyalı kendi isteği ile bir Osmanlıya bir hediye vermez ise onu bu konuda zorlamaya ve Rusyalıda Osmanlıdan herhangi bir hediye talep etmeye.

Onikinci madde: Osmanlı memleketlerine Rusya bayrağı altında gelen gemileri kabul ve gözetme ve himaye etmek ve emniyetlerini sağlamak ve ihtiyaçlarını gidermede kolaylık göstermek Devletçe taahhüt olunur. Eğer bu gemilerin eşya vesairesi çalınır ise sanıkların ve eşyaların bulunmasına imkan dairesinde ihtimam gösterileceğinden başka ilgilileri ibret olacak şekilde cezalandırılacaklardır. Ve bilmukabele Rusya Devleti dahî işbu hüküm Rusya’ya gidip gelecek Osmanlı gemileri ve ilgilileri için dahî uygulanacağını taahhüt eder.

Onüçüncü madde: Osmanlı Devleti halkının ticaretlerini yapabilmek amacı ile Osmanlı Devleti’nin bilgisi olmaksızın Rusya’ya gitmemeleri için önceden ilgili devlet memurları tarafından haber verilip talep olunmadıkça Rusya Elçisi tarafından kendilerine bu babda gereken (Mürur kâğıdı) verilmemek üzere kararlaştırılmıştır. Ve sonra Rusya halkı dahî Osmanlı memleketleri dahilinde olan şehirlerde ticaret yapabilmeleri için kendilerine gereken fermanları Osmanlı Devleti’nden istihale muhtaç olup Osmanlı Devleti işbu maddenin gereğince Rusya Devleti’nin Elçisi ve

konsolosları Osmanlı memleketlerinin paşalarından ve zabitanından talep ettikçe verilmesini taahhüt eder.

Ondördüncü madde: Rusya gemilerinin kaptanları veyahut sahipleri gemilerini kalafat ve yağlamak ve tâmir etmek gerektiğinde Osmanlı Devleti'nin bilcümle şehirlerinde ve kal'alarında ve limanlarında ilgililer tarafından gereken yağ, zift, Katrân, amele ve alât miktarının parası karşılığında verilmesine engel olunmayacağından gayrı imkan oldukça dahî yardımcı oluna. Ve eğer kaza sonucu Rus gemisinin makinelerine zarar gelirse yeniden teçhizi için gereken lengerler, yelkenler vesair kerestelerin satın alınmasına mezun olup bu babda hediye talep olunmaya . Rusya bayrağı altında olan gemiler bir iskelede bulduklarında ilgili bütün vergi memurları tarafından içlerinde bulunan yolculardan (Cizye) tahsil etmek bahanesiyle tutuklanmayıp hemen gitmek istedikleri yerlere götürüleler. Ve eğer içlerinde Osmanlı Devleti halkından bulunur ise, bunlar gidecekleri yere vardıklarında sözü geçen vergiyi vereler. Buna karşılık da Rusya'da da Osmanlı gemilerine yardımcı olunup parası ile yağ, zift, Katrân, amele ve alât; kaza vukuunda geminin teçhizine gereken lenger ve yelkenler ve kereste kolaylıkla tedarik edile.

Onbeşinci madde: Rusya savaş veyahut ticaret gemileri Osmanlı Devleti'nin savaş vesair gemilerine rastladıklarında Osmanlı savaş gemileri amiral vesair ilgililerin Rus gemilerini tutuklamayacaklarından başka hiçbir bahane ile kendilerinden hediyeler celp etmeyeler; ve devletler arası geleneklere uyularak eşit dostluk göstereler. Buna karşılık Rusya savaş gemileri bayrağı altında bulunan sair gemileri ve bu gemilerin ilgili amiral ve subayları rastladıklarında Osmanlı gemilerine aynı muameleleri edip Osmanlı Devleti Rusya gemilerinin hakkına ne şekilde muameleye riayet etmek taahhüt etmiş ise onlar dahî o misüllü muameleyi Osmanlı Devleti gemilerine göstereler.

Onaltıncı madde: Rusya bayrağı altında olan tüccar gemileri Osmanlı Devleti'nin (Beylik) gemi ve kadırgalarına rastlayınca gelenek halinde olan ikrâm rüsûmunu icra etmek niyetinde iken elde olmayan nedenlerle sandalları (Beylik) gemisinin vardıkları takdirde mûtad olan geleneğin kasten yerine getirilmediği bahanesiyle rencide olunmayalar. Rusya devleti tarafından dahî Osmanlı tüccar gemileri hakkında bu şekilde riayet olunacağı taahhüt olunur. Osmanlı Devleti kendine ait olan iskelelerde Rusya bayrağı altında olan gemileri herhangi bir bahane ile tutuklamayacağını ve sandal ve gemicilerini almayacağını taahhüt eder. Ve özellikle

emtia ile yüklü olan gemilerin tutuklanmasından zarar meydana geleceğinden taraflarca karşılıklı olarak tutuklamamak hususu mukavele olundu. Osmanlı Devleti'nin (Beylik) gemi kaptanları Rusya ticaret gemi adamları için oturdukları Osmanlı iskelelerinin birine vardıklarında Rusyalıya bir zarar gelmemek üzere bu gemi nefer ve tayfalarının subaysız olarak karaya çıkmamaları ve Rus tüccarlarının emniyetlerini sağlamak üzere kolluklar vazifelendirilmelidir. Rusyalılar karaya çıktıklarında sahil emniyet kuvvetleri onların bu çıkışına engel olmayalar ve bu koşula riayet olunmadığı şikayet edildiğinde keyfiyeti tahkik ettikten sonra suçlu olanlar şiddetle cezalandırılar. Kezâlik Rusya halkından, Rusya Devleti ile Osmanlı devleti arasında kuvvetli olan dostluğa aykırı her türlü hareketinin icrası kabul olunmaya.

Onyedinci madde: Fransız ve İngiltere taifelerinin cümleden ziyade haklarına müsaade oluna geldiğine binâen onlar gibi Rusya halkından olanlar dahî Osmanlı memleketlerinde eşit olarak muamele görmelidirler. Osmanlı Devleti gerek sözü geçen ve gerek sair azınlık haklarına icrâ olunan her türlü olanakları Rusya halkı için dahî gösterilmesini bu madde hükmü ile taahhüt eder. Kezâlik karşılıklı olarak Rusya memleketinde Rusya Devleti'nin indinde ziyade dost ve müsaade olunan ve mülk sahibi olan azınlık hakları Osmanlı halkı için dahî tanına.

Onsekizinci madde: Rusya bayrağı altında olan gemiler Osmanlı memleketleri iskelelerine vardıklarında dostane kabul olunup paralar ile gereken yiyecek ve içecekleri satın almaya mezun olup satın almalarına ve satın aldıklarını gemilerine nakle kimse engel olmaya. Bu gibi serbestiyet için herhangi bir rusûm ve hediye kendilerinden istenmeye. Kezâlik Osmanlı Devleti'nin gemileri dahî Rusya memleketlerinde dostane kabul olunup kendilerine gerekecek yiyecek ve içecekleri kendi paralarıyla satın alabilmelerine mezun olalar.

Ondokuzuncu madde: Rusya memleketlerinden veyahut sair Avrupa memleketlerinden Osmanlı memleketlerine; ve Osmanlı memleketlerinden Rusya veyahut sair devlet memleketlerine ticaret etmek için karayolu ile gidip gelen Rusya halkı ve tüccarı Rusyalı olduklarını mübeyyin ellerinde pasaport tâbir olunur mürur kağıtları olduktan sonra Osmanlı Devleti'nden ilgili hiçbir kimse tarafından (Cizye) vesair bir istekle rahatsız edilmeyeler. Haklarında dostane muamele eyleyeler. Ve işbu antlaşma gereğince Rusya memleketinden, vesair yabancı memleketlerden Osmanlı memleketlerine götürecekleri ve gerek Osmanlı Devleti'nin memleketlerinden alıp

Rusya ve yabancı memleketlere götürecekleri emtia ve eşyanın bir defa ve bir yerde gümrük rüsûmları alındıktan sonra gelip gittikleri yerlerin gümrükçüleri bu tâcirleri mükerrer gümrük resmi veyahut vesair herhangi bir vergi ile zorlamayalar. Eğer bu antlaşma hükümlerine aykırı olarak mükerrer gümrük resmi alınırsa bunu alanlardan geriye verdirile. Bâhusus Buğdan ve Eflak memleketlerinde cümle nizam ve kurallara aykırı hareket eden gümrükler vesair ilgililer o yerlerden geçen Rusya tâcirlerini her gün bir rusûm icat ederek (Rüsûmat-ı mütenevviye-i mururiye) ödenmesine zorlamayalar. Bu tüccarlar Rusya memleketlerinden yahut başka yabancı memleketlerden sözü edilen iki memlekete ve Osmanlı Devleti'nin sair yerlerine götürecekleri emtia ve eşyalarının gümrüğünü %3 hesabı üzere ve ancak bir defa bu emtialarını sattıkları yerde verip ve kezâlik sözü edilen tâcirler her iki eyâletten ve Osmanlı Devleti'nin sair yerlerinden işbu antlaşma gereğince Rusya memleketlerine veyahut başka yabancı memleketlerine nakil için alıp götürecekleri emtia ve eşyanın gümrüğünü ancak bir defa ve %3 hesabı üzere, bu emtialarını satın aldıkları yerde ödeyip işbu nizam ve kaideye aykırı her ne isim ile olursa olsun başka bir rüsûm ve yeni meydana getirilmiş bir vergi talebi yasak olup gümrüğünü ödedikleri yerde ellerine (Edâ tezkiresi) verilip bu tezkirelerin Osmanlı memleketlerinin her tarafında muteber tutula.

Yirmici madde: Osmanlı Devleti'nin barış antlaşmasının (11) inci maddesi ve muahedesinin (6)ncı maddesi ile kendi memleketlerinde Rusya halkının icra eyledikleri ticaretlerine Fransız ve İngiliz gibi dost ve haklarına ziyade müsaade olunan kimselerin yararlandıkları menfaatleri tahsis etmek ve bu gibi kişilerden sözü edilen İngiliz ve Fransız'ların verdikleri rüsûmattan gayrı rüsûmu talep etmemek üzere taahhütte bulunduğu binaen işbu maddede şu veçhile anlaşma oldu ki, Rusya reayaları Osmanlı memleketlerine emtia ve eşya getirdiklerinde ve Osmanlı Devleti memleketlerinden emtia ve eşya alıp Rusya memleketine alıp götürdüklerinde adları geçen Fransız ve İngiliz'ler gibi onların verdikleri rüsûmatın aynını ödeye; yâni %3. Ve malum ola ki, Rusya tüccar gemileri bir defa gümrük resmini ödedikten sonra Osmanlı memleketlerinin başka yerlerinde bir daha ödetilmeye. Rusya halkının adı geçen iki yabancı memleket tüccarlarından alınan rüsûmatın aynı olmak üzere verecekleri rüsûmdan ziyade alınması men ola. Sonradan da mikyas olacak İngiliz ve Fransız tüccarlarının, Osmanlı memleketlerine getirdikleri ve alıp götürdükleri emtiadan kadîmden bu ana değin %5 verip; lâkin Osmanlı Devleti'nin eski dostlarından olmakla %3 gümrük vermek üzere yeniden ahitnamesine ilhak olunmak talebinde bulunmaları

ile ricaları kabul edilip bu suretle kendilerinden %3 den ziyade talep olunmamakta ve gümrüklerini ödediklerinde Osmanlı memleketlerinde geçerli olan (Para) ile (Hazine-i âmire)ye alındığı minvâl üzere alınıp noksan ve ziyade talebi ile rencide olunmayalar, deyû yazılı olup ve kezâlik İngiltere antlaşmasında dahî Halep ve Mısır vesair Osmanlı memleketlerinin beldelerinde bulunan İngiltere tüccarı ve İngiltere bayrağı altında gelenler tehlikesiz olarak alış veriş edip eskiden olduğu gibi emtialarının kıymetlerine göre ancak %3 hesabı üzere gümrüğünü verip ziyade bir para vermeyeler, deyû yazılıdır; ve kezâlik Rusya memleketlerine emtia götürecektir Osmanlı Devleti tüccarı Rusya'da ilân olunan târifelere uyararak Rusya Devletinden Ziyade müsaade olunan dost tüccarlarının verdikleri rüsûmatın aynını vereler.

Yirmibirinci madde: Osmanlı memleketlerinde ticaretle meşgul olan Rusyalılar Rusya ve diğer yabancı memleketlerden getirdikleri ve kezâlik Osmanlı memleketlerinden Rusya ve diğer yabancı memleketlere alıp götürdükleri emtia ve eşya için %3 gümrük resmi vermeleri, gerekir ise de emtia ve eşyanın kıymetini takdir hususunda tüccar ile ilgili memur arasında çıkabilecek olan her türlü ihtilafı bertaraf etmek için Osmanlı memleketlerinde Rusya tüccarlarına ve gümrük memurlarına bundan böyle ve ilelebet yürürlükte tutulmak üzere bir tarifenin tanzimi gerek görülmüştür. Bu tarifenin tanzimi için Osmanlı Devleti tarafından gümrük emini (Mehmet Ağa) ve Rusya Elçisi tarafından (Baş tercüman)ı memur kılınıp sözü edilen tarifenin kesin olarak tanzimi ile 5 Eylül 1782 tarihinde imzalanıp Rusya elçisine verilmiştir. Bu tarifenin tasdikli bir sureti Rus Elçisine verilmiş olmakla bu defa dahî işbu madde hükmü ile sözü edilen tarifeyi tamamen tasdik ile ticaret eden Rusyalıların hakkına istisnasız bilcümle Osmanlı memleketlerinde uygulanması taahhüt olunur. Osmanlı Devleti idaresindeki bütün gümrüklerin defterlerine ve mahkemelerin sicillerine kayıt ve tescil olunmak için sözü edilen târifelerin tasdikli suretlerini gönderip dikkatle uygulanmasını ve bu tarifede sözü edilmemiş olan emtia ve eşya girip ve çıkarken gümrük memurları kıymetleri üzerinden %3 den ziyade gümrük resmi istememeleri. Gümrük idaresi târifede sözü edilmemiş emtia ve eşyaya gerçek kıymetlerinden ziyade bahâ takdir etmek istediklerinde Rusya tüccarı para yerine %3 hesabı üzere emtia ve eşyanın aynını vermeğe serbest olalar. Rusyalılar Karadeniz veyahut başka yollardan Rusya memleketlerine götürmek üzere Osmanlı memleketlerinden bhusus Akdeniz'de satın aldıkları (Şarap) için şarabı satın aldıkları yerde %3 hesabı üzere resmini ödeyerek tereddüt olunmaksızın tediye gereken (Edâ

tezkiresi)ni aldıktan sonra İstanbul Boğazını geçerken başkaca hiçbir vergi vermeye mecbur tutulmayalar. Akdeniz'de mevcut Adarların gümrükçüleri, Voyvodaları çoğunlukla reayadan (Yerli Hıristiyan) olmakla ilgililerin (Tezkere)leri eğer Rumca yazılmış ise dahî bunlar itibar oluna.

Yirmiikinci madde: Osmanlı Devleti limanlarında satılmak için boşaltılan Rusya metalarının gümrük resmi alınıp yabancı memleketlere gönderilmek üzere kıyıda bulunan emtiadan rüsûm talep olunmaya. Bu konuda engel çıkarılmaya ve sözü geçen türdeki emtianın satılması için götürülüp gemiden boşaltılacak yerlerde gümrük resmi ödene.

Yirmiüçüncü madde: Rusyalılardan, (Kasabiye) ve (Reft) ve (Bac) ve (Yasak) ismi verilen vergiler talep olunmayıp her bir gemiden (Selametlik) ümu için (300) akçeden fazla alınmaya.

Yirmidördüncü madde: Rusya tüccarının ve diğer Rusyalıların Rusya memleketlerinden Osmanlı memleketlerine götürecekleri ve Osmanlı memleketlerinden alıp kendi memleketlerine götürecekleri emtia ve eşyanın rüsûmunun %3 hesabı üzerine verilmesi. Bahâsı yukarıda yazılı (20)inci maddede karar verildiği şekilde işbu antlaşmada tahsis olunan rüsûmu ödediklerinden sonra kendi memleketlerine hiçbir suretle engel çıkarılmayacağını Osmanlı Devleti taahhüt eder.

Yirmibeşinci madde: Rusya tüccarı işbu antlaşmanın gereğince %3 resmini ödeyip mûtat üzere (Edâ tezkeresi) ibraz olunduk da mûteber tutulup Osmanlı memleketlerinin neresine emtialarını götürürlerse hiçbir şekilde kendilerinden mükerrer rüsûm istenmeye. Eğer mukavele olunan târifeye nazaran emtiaya kıymetlerinden ziyade bahâ takdir olduğu anlaşılır ise Rusyalıdan filvaki %3'den ziyade rüsûm talep olunmamak için sözü geçen târifeyi mümkün olan tenzilata tabi tutmak, Osmanlı Devleti'nce vaat olunur. Eğer Rusya tüccarı getirdikleri emtia ve eşyalarını Osmanlı reayasından bazılarına satmak istediklerinde kimse tarafından bizim alış hakkımız ve anlaşmamız vardır diye engel olunmayıp Osmanlı memleketlerinde ticaret eden Rusyalılar bu babda tamamen serbest olup ve Müslüman olan bilcümle esnafların ve muhtekirlerin saldırısından korunmalarına emin kılınmalıdırlar.

Yirmialtıncı madde: Rusya tüccarı veya Rusya'nın himayesinde olanlar Osmanlı memleketlerine getirecekleri ve alıp götürecekleri nakid ve gümüş için bir türlü resim ve vergi vermeyeler. Paralarını Osmanlı akçesi kesilmeye zorlanmamalıdırlar.

Yirmiyedinci madde: Rusya reayaları getirdikleri kuruşların resminden muaf olmak gerektiğine binaen darphane nâzırları, hazinedarlar tarafından kuruşlarını Osmanlı Devleti'nin sikkesiyle meskük etmek iddiası ile icbâr olunmayalar.

Yirmisekizinci madde: Gerek satılan ve gerek alınan Rusya emtia ve eşyasının (Masdariye) resminden muafiyetlerini Rusya Devleti Osmanlı Devleti'nden talep eylediğine binaen Osmanlı Devleti Fransalıya âit emtia ve eşyaya kıyasen onları muaf edip sözü edilen resimden muaf olmaları bakımından bir kıta ferman çıkarmakla Osmanlı Devleti tekraren işbu madde ile bundan böyle Rusya limanlarında kendi malları olduğunu gösterir defter ile Rusya bayrağı ile olan gemilere yüklenip İstanbul'a getirilecek ve kezâlik Rusya memleketine götürülmek için İstanbul'da Rusya gemilerine yüklenecek emtia ve eşyadan fakat işbu antlaşmada karar verilen rûsûmattan gayri bir nesne talep olunmayacağını taahhüt eder.

Yirmidokuzuncu madde: Rusya reayaları Osmanlı Devleti'nin dost devletlere ve halklarına ziyade müsaade eylediği Fransız, İngiltere tarifeleri (ilgilileri) gibi Osmanlı memleketlerine getirecekleri emtia için %3 vermek ve Osmanlı reayaları da Rusya memleketlerine götürecekleri ve oradan alıp getirecekleri emtia için diğer dost olan tavaifin tâbi oldukları târifelerde gösterilmiş olan rûsûmatın aynını Rusya limanlarında ödemek hususu gerçi işbu antlaşmanın (20)inci maddesinde taraflarca görüşülüp kara olunmuş olup lâkin bu cümle ile taraf reayaları her iki taraf memleketlerinde yukarıda geçen dost ve haklarına ziyade müsaade olunan ilgililerin dahî riayet ettikleri geleneklere ve kural ve yasalara devletler arasında akdolunan işbu antlaşma hükümlerine uyular.

Otuzuncu madde: 1774 yılı Kaynarca'da yapılmış olan barış antlaşmasının (11)inci maddesinde ve 1779 yılı mart ayının onuncu gününde akdolunan ıslah akidnâmesinin (6)ıncı maddesinde Rusya bayrağı altında olan bilcümle tüccar gemileri İstanbul Boğazı yoluyla Karadeniz'den Akdeniz'e ve Akdeniz'den Karadeniz'e serbestiyet üzere gelip geçmeleri ve adı geçen antlaşmanın (6)ıncı maddesinde işbu zikr olunan gemilerin büyüklükleri Osmanlı Devleti'nin dost yabancı devletler ve hakları ziyade müsaade eylediği kimselerden olan Fransa ve İngiltereli gemilerine kıyasen tâyin ve tahsisi şart olmakla bu babda her gûnâ anlaşmazlığa yer vermemek için Rusya tüccar gemilerinin küçükten büyüğe dek Fransa, İngiltere ve diğer ilgililerin tüccar gemilerinin büyüklüğüne mümasil olmalarını işbu maddede görüşülüp karar olmuştur.

Bu gemilerin alabilecekleri yükü tâyin için bu gemilerin en küçüğü (Bin) ve en büyüğü (Onaltı) bin kile; yahut (Sekizbin) kantar ki, (Pot) tabir olunur Rusya'nın ağırlık birimine kıyâsen (26400) Pot'a bâliğ olur hamûleyi yüklenebileceklerine karar verilmiştir. İşbu madde Osmanlı Devleti tarafından taahhüt olunur ki, Rusya bayrağı altında olacak gibi gemilerine bir türlü engel olunmayacağından başka Osmanlı Devleti'nin memleketlerinde satılacak emtia ve eşya ile yüklü olmadıklarından Osmanlı Devleti'nin memleketlerine uğramaksızın doğru Karadeniz'den geçerek Akdeniz'e ve Akdeniz'in ötesinde bulunan "Meditrena" tâbir olunur denizde kâin ve Osmanlı Devleti'ne tâbi olmayan yerlere varmak üzere olmalarıyla hamûleleri her ne emtia ve eşyadan olursa olsun bir veçhile yoklanmaları ve alıkonulmaları gerekmeğe. Osmanlı Devleti böyle gemilerin geçişine devletler arası dostluklardan beklenen her kolaylığı göstereceğini dahî taahhüt eder.

Otuzbirinci madde: Rusya memleketlerinden Akdeniz'e Mediterenyan denilen deniz ve bu iki denizden Karadeniz'e gelen Rus tüccar gemilerinin hamûlelerinden gümrük ve başkaca rüsûm istememek ve kimseye aldirmamak ve bu gemilerin geçişinde gerek İstanbul'da ve gerekse hiçbir yerde hamûlelerini boşaltmaya zorlanmamak hususlarını Osmanlı Devleti taahhüt eder.

Otuzikinci madde: Karadeniz'den gelip İstanbul Boğazı'ndan geçen Rusya bayrağı altında olan gemiler ve hâmulelerini mübeyyin Rusya Elçisi'nin tasdiğiyle ibraz olunacak defterlerine bakılarak gecikmeksizin gemi izni verile; herhangi bir nedenle tutuklanmayacak olan bu gemilerin Akdeniz Boğazı'ndan dışarıya çıkışlarında gemi izni vesikalarını ibraz ile dilediği yere durmaksızın seyretmeğe mezun olacaklarını Osmanlı Devleti taahhüt eder. Kezâlik yabancı memleketlerden gelip Çanakkale Boğazı'ndan geçerek Karadeniz yönünde bulunan Rusya limanlarına avdet edecek olan Rusya bayrağı altında olan gemilerin dahî Rusya Elçisi tasdiği ile ibraz olunacak defterlerine bakılarak gecikmeksizin gemi izni verilip Karadeniz Boğazı'ndan çıkışlarında bu vesikalar boğazda ibraz edildikten sonra tutuklanmayarak geçmiş olalar.

Otuzüçüncü madde: Saptanan koşulları gereğince İstanbul Boğazı'ndan durmaksızın yabancı memleketlere doğru gitmek üzere geçmek isteyen Rusya Elçisi'nin tasdiğiyle ibraz olunacak defterlerine kâmilten itibar ile (32)inci maddede beyân olunduğu üzere gemi izni vesikaları verilip – Eğer Osmanlı Devleti ilgilileri böyle bir geminin dalgası arasında kendi halkından olduğuna bir kuşkuda bulunur ise Rusya gemi

dalgasının araştırılmasına müsaade eder. Lâkin yukarıda beyan olduğu üzere bu gemiye yüklenmiş olan emtia ve eşyaya dokunulmaya ve bu babda dikkatle hareket olunup gemi kaptanına ve sahibine zarar verilmeye ve aynı zamanda gereksiz araştırmalarla barış antlaşmasında saptanmış olan bu geçit ticaretine engeller çıkarılmaya.

Otuzdördüncü madde: Kezâlik Osmanlı Devleti'nin denizlerinden geçerek Rusya limanlarına avdet edecek olan gemiler hakkında dahî bundan önceki maddede saptanan kurala uyulup gemi tarifesinin yahut adamlarının yoklanmasından gayrı başka bir türlü yoklamaya tâbi olmaya:

Otuzbeşinci madde: Ve eğer sözü geçen gemiler Rusya memleketlerinden Osmanlı Devleti'ne tâbi olmayan sâir memleketlere götürülmek için zahire ve yiyecek veyahut bu yabancı memleketlerden Rusya'ya olmak üzere nakil ederlerse, mâdemki Osmanlı Devleti'nin idaresi altındaki memleketlerden olmayalar; sözü edilen gemiler Osmanlı Devleti'nin hiçbir yerinde durmadıklarından hiçbir gûnâ idari nizama tâbi olmayıp işbu ticaret antlaşmasının (31)inci maddesi gereğince serbestiyet üzere İstanbul Boğazı'ndan girip çıkalar.

Otuzaltıncı madde: Osmanlı Devleti'nin işbu taahhütlerine karşılık Rusya Devleti dahî dostluğunun bir eserini göstermek için Karadeniz yönünde bulunan Rusya limanlarından buğday vesair lüzumlu zahirenin satın alınarak İstanbul'a naklini Osmanlı tüccarına tanıyacağını ve kendilerine bu konuda hiçbir türlü engel olmayıp Rusya memleketlerinde ticaretlerinin genişletilmesine gereken ve mümkün olan her türlü vesileleri yaratacağını taahhüt eder.

Otuzyedinci madde: Osmanlılar, memleketlerinin bir limanından bir limanına nakil için emtialarını gemi sahibi yahut kaptanın kabulüyle ve mukavele olunan navlun ile Rus gemilerine yüklediklerinde kendilerine engel olunmaya. Ve eğer gemi kiracıları sebepsiz olarak yoldayken gemileri terk eder ise Kâdılar vesair ilgililer bu kiracıları mukavele olunan yük gemi ücretini kaptanına yahut sahibine ödemeye zorlamalıdır.

Otuzsekizinci madde: Eğer Osmanlı Devleti için Rus gemilerinden biri kiralanmak istenirse bu işe memur olan valiler vesair ilgililer Rusya Elçisine veyahut konsolos bulunan yerlerde konsolosuna başvurup bunlar münasip gemiyi tedarik edeler; ve konsolos bulunmayan yerlerde kiralanmak istenilen gemiler kaptanlarının veyahut sahiplerinin kabulüyle kiralanıp ve üzerinde anlaşılan kira ücreti gecikmeksizin

kendilerine ödene. Osmanlı Devleti ihtiyaç da olsa kaptan veyahut sahipleri teklifi kabul etmedikleri takdirde bunları zorlamamaları ve boş veya yüklü gemilerine el koymaya.

Otuzdokuncu madde: Rus halkından biri savaş olan bir memlekette kendi gemisini zahire ile yahut sair emtia ile yükleyip yine savaş halinde olan başka bir memlekete naklederken Osmanlı Devleti'nin savaş gemilerine rastlarsa düşmana emtia, eşya ve zahire götürür, deyû gemisine yahut hamûlesine el koymayıp gemi adamlarını dahi esir etmeyeler.

Kırkinci madde: İşbu iki devletten biri başka bir devlet ile savaş üzere oldukça birinin halkından olanlar mademki savaş mühimmatı ve zahire (Tahıl) götürmüyorlar bu takdirde savaş tarafları ile ticaret etmek ve memleketlerine varıp gelmek yasak olmaya. Savaş mühimmatı ve zahire tabirinden anlaşılacak eşya bunlardır: Top, havan, ateşli aletler, piştov, hambre, fişek, gülle, kurşun, tüfek, çakmaktaşı, fitil, eğer, gem; lâkin daima geminin ve adamlarının muhafazasına (savunmasına) gereken miktar istisna oluna. Bu bentte sözü edilmemiş eşya savaş mühimmat ve zahiresi ve gemi mühimmatı kabilinden addolunmayalar.

Kırkbirinci madde: Osmanlı Devleti reayasından (halkından) biri Osmanlı memleketlerinden alıp başka yerlere yiyecek ve tahıl götürürlerken eğer ihracı yasak olduğundan yol sırasında elinden alınsa bu gibi Osmanlıların gemilerinde hizmet eden Rusya halkından olanları yakalayıp cezalandırılmayalar.

Kırkikinci madde: Rus halkı Osmanlı Devleti gemilerinde yiyecek, zahire satın alıp ve kendi memleketlerine dönüş üzere olup Osmanlı Devleti'nin düşmanı olmayan veyahut dostu olmayan bir devletin memleketine gitmez iken Osmanlı Devleti gemilerine rastladıkları takdirde Rusya gemileri müsadere edilmeyip ürün, eşya ve adamlarıyla yardımcıları tahliye olunalar. Eğer bu şarta aykırı olarak sözü edilenlerden biri alınır ise derhal serbest bırakılarak eşyası dahi tamamen kendisine verile.

Kırküçüncü madde: Osmanlı Devleti bir düşman gemisinde bulunan Rusya tüccarının emvâlini müsadere etmeyeceğini ve savaş sırasında olmayıp ticaret işleri için buldukları takdirde kendilerini dahî esir etmeyeceğini taahhüt eder.

Kırkdördüncü madde: İki taraf halkına her iki devlet memleketlerine emtia ve eşyalarını götürmeğe ruhsat verilmekle taraflarca görüşülüp karar olundu ki, emtialarını muhafaza için münasip depolar, oturmak için ev tedarikine mezun olalar. Taraf halkı

arasında ev, depo kiralamak için gereken kontratları tanzim ve kiralama akidlerinin ifasına bu hususların yerine getirilmesinde gereken kontrolü ve şikayet olduğu takdirde her veçhile yardımcı oluna. Böylece Rusya Devleti Osmanlı Devleti'nin reayası halkına ve Osmanlı memleketlerinde oturan Rusya tüccarı hakkına taahhüt eylemişlerdir.

Kırkbeşinci madde: Rusya reayaları İzmir'de ve İskenderiye'de ve Osmanlı Devleti'nin İstanbul'dan maada (gayrı) diğer yerlerinde ipek, pirinç, Yemen kahvesi, zeytinyağı satın alıp serbestçe Rusya memleketlerine nakletmeğe mezun olmaları mukavele olundu.

Kırkaltıncı madde: Kezâlik Rusya reayaları Osmanlı Devleti'nin memleketlerinde ham pamuk, pamuk ipliği, sahtiyânlar (işlenmiş ayakkabılık için deri), balmumu, her nevî meşin satın alıp ihraç ve diledikleri yere götürebileler.

Kırkyedinci madde: Osmanlı memleketlerinde meyvelerin bolluğu nedeniyle bolluk zamanlarında Rusya gemileri gelip incir, üzüm, fındık vesair bu gibi meyveyi satın almaya mezun olup bu antlaşmanın gereği üzere gümrük resimlerini ödediklerinden sonra gemilerine yüklemeğe ve nakletmelerine bir türlü kendilerine engel olunmaya. Kezâlik Rusya gemileri Kıbrıs Adası'ndan ve Osmanlı Devleti'nin sair yerlerinden Osmanlılar gibi (Tuz) satın almaya mezun olmalarına karar verilip valiler, mütesellimler, kâdılar vesair ilgili resmi memurlar ve zâbitler taraflarından kendilerine bir türlü engel olunmaya.

Kırksekizinci madde: Rusya bayrağı altında hareket eden tüccar gemilerinden bir gûnâ suiistimal vukuunun önlenmesi için Rusya Devleti, Osmanlı Devleti halkına dostluğu göstermek için Osmanlı Devleti'nde oturan elçisi bayrağının mütekellifi olmasına rıza gösterir.

Kırkdokuzuncu madde: Rusya elçileri gerek hediye için ve gerek kendilerinin giyisi, mefruşat, her türlü yiyecek maddeleri, meşrubat ve zahire için getirdiklerinden (Baç) vesair bir türlü resim talep olunmayıp muaf olalar.

Ellinci madde: Rusya elçilerinin ve konsoloslarının hizmetinde olan tercümanlar (Cizye)den ve (Kasabiye) resminden vesair geleneksel vergi (Tekâlif-i örfiye) tâbir olunur bilcümle vergiden muaf olalar.

Ellibirinci madde: Rusya reayaları halkına riayet olunan bilcümle muafiyetler ve kendilerine tanınan haklardan Rusya Elçisinin ve konsoloslarının hizmetinde olan tercümanlar vesair adamlar da yararlanalar.

Ellikinci madde: Rusya Devlet Kaynarca Barış Antlaşmasının (11)inci maddesi gereğince Osmanlı Devleti'nin bütün mahallerine ve Rusya'nın ticaret işleri için dilediği yerlere konsoloslar atamaya hakkı olmakla devlet işbu maddede Rusya konsolosları dost ve ziyade müsaade olunan kimselerden olan Fransa ve İngiltere konsolosları ve konsolos vekilleri gibi, Fransız ve İngiliz konsolosları bulunmadığı yerlerde dahî kendilerine ait ve hakları olan bilcümle muafiyet ve haklar tanınarak bunlardan yararlanacaklarını taahhüt eder.

Ellüçüncü madde: Osmanlı memleketlerinde konsolos ve konsolos vekilleri kendi devletlerinin amblem ve bayraklarını dikmeğe valiler, kâdılar vesair ilgili subaylar tarafından bir türlü engel olunmaya.

Ellidördüncü madde: Konsoloslar oturdukları evlerinin muhafazası için istedikleri yasakçılarını yanlarına alıp bu yasakçılarını ilgili kolluk kuvvetleri gözetip bunlar için bir türlü çıkar yada vergi istemeyeler.

Ellibeşinci madde: Rusya konsolosları, tercümanları ve tüccarları gibi başka kimseler kendi giderleri için evlerine şıra sıkıp ve taşradan da şarap getirip kendilerine bu bakımdan kimse tarafından bir türlü engel olunmaya.

Ellialtıncı madde. Rusya Devleti'nin konsolosları ve tercümanları ve başka bu gibi kimselerin kendi zahireleri için evlerine şıralık üzüm gönderildikte yada evlerine şarap götürüldükte yeniçeri ağası ve bostancıbaşı ve topçubaşı voyvodalar ve başka ilgililer tarafından sözü edilen üzüm ve şarabın nakil olunması için türlü vergi ve bahşiş istenmeye.

Elliyedinci madde: ticaret işi için oturan konsolosların aleyhine bir kimse dava eder ise kendilerini çağırtmayıp ve evlerini mühürlemeyip davaları ret ve Osmanlı Devleti'ne bildirile. Eğer işbu antlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce veyahut sonra meydana gelip işbu antlaşma hükümlerine aykırı olan emirler verilmiş olur ise bunlara uyularak hareket olunmayıp ortadan kaldırılalar. Bu hususta işbu maddenin gereğince hareket oluna.

Ellisekizinci madde: Rusya konsolosları ve tâcirleri, sair Hıristiyan bir kimsenin konsolos ve tâcirleriyle ihtilafları oldukda eğer tarafların rızası olur ise Osmanlı Devleti'nde oturan Rusya Elçisinin yanında davalarını görebilirler. Eğer iki taraf dahî davalarının Osmanlı Devleti'nin valilerinden, kâdılar, subaylar ve gümrükçülerinden görülmesine tâlip olmazsa iki tarafın rızaları olmadıkça vali ve diğerleri işlerine müdahale etmeyeler.

Ellidokuzuncu madde: Osmanlı memleketlerinde hiçbir kimse Rusya konsolos ve tercümanları varken asâleten mahkemelere celbedilmeyip gereğinde Osmanlılar kendi (Rus tebaasıyla olan) işlerini konsoloslar tarafından gönderilecek tercümanlarıyla müzakere edeler.

Altmışınıcı madde: Denizde Rusya gemilerini Garp ocakları korsanlarının tehlikelerinden korumak için ve sözü edilen korsanların demirleyebildikleri limanlarda Rusya konsoloslarını ve tüccarını fenalıklarından korumak için Osmanlı memleketlerinde valiler ve paşalar ve diğer subayların Rusya konsoloslarını ve tüccarını himaye ve korumaları hususunu Osmanlı Devleti tam olarak kabullenir. Ve Devlet-i âliyye'ye bağlı olan limanlara ve kal'alara biriken gemiler, Rusya bayrağının himayesi altında olduklarını Rusya elçileri ve konsolosları tanıklık ederler ise de, bu gibi limanların valileri ve ilgili subayları, yukarıda adı geçen korsanlardan Rus gemilerinin korunmalarına ve özellikle bu gibi limanlara yakın bulunan yerlere korsan gemisi sokulmaması hususlarına her yönden çaba gösterile. Ve eğer bu korsanlardan Rusya gemilerine bir zarar gelir ise, bu zararların tümünün o bölgenin vali ve ilgili subayına ödetile.

Altmışbirinci madde: Rusya halkından biri Cezayir ve Tunus ve Trablusgarp ocakları korsanlarına rastlayıp bunlar tarafından tutsaklanır ise yada adı geçen korsanlar Rusya tüccarının gemisini yada malını alırlar ise Osmanlı Devleti bu ocakların üzerinde olan yetkisini kullanarak tutsak edilmiş Rusları kurtarmayı ve zabtedilmiş gemileriyle ürün ve eşyalarını geri alıp sahiplerine vermeyi kabullenir.

Altmışikinci madde: Korsanlar yada Osmanlı Devleti'nin başka düşmanları kendi memleketleri kıyılarında korsanlık yaptıklarında Rusya Konsolosları ve tüccarı zarara sokulmayıp bir türlü kendilerinde bir şey lazım gelmeye. Lâkin tarafların güvencesi için, Osmanlı limanlarına korsan yada Ocaklı gemileri geldiklerinde pasaportlarını yani mürûr kağıtları dikkat ile incelenip haklarına gereken yasalar üzere

hareket oluna. Lâkin bu koşul ile ki, Rusya konsolosları da Rusya bayrağı ile gidip gelen tüm gemileri dikkatle izleyip Osmanlı Devleti'nin ilgililerine bunu bildirmelidirler. Ve bu gemilerle Rusya konsolosları yazılı yada sözlü temasa geçip tarafların güvencelerini sağlayabilir önlemleri almakta görüş alış verişinde bulunalar.

Altmışüçüncü madde: Osmanlı memleketlerinde ticaret eden Rusyalılar hakkında böylece karar verilmiştir ki; eğer Rusya tüccarlarından biriyle nizâ vâki olup bu konuda Kâdıya şikayet olur ise, Kâdı Rusya tercümanı hazır olmadıkça davayı görmeyeler. Eğer tercümanları başka önemli bir işte bulunur ise gelinceyedek ertelene. Rusya reayaları dahî tercümanları hazır değildir diye suiistimal etmeyip gecikmeksizin Kâdı huzuruna gideler. Eğer Rusya reayalarının birbiri arasından münazaa vaki olursa, Osmanlı Devleti'nde oturan Elçiler veyahut konsolosları davalarını Rusya'nın yasaları üzere gereğini yapıp hükmeylemelerine hiçbir kimseden bir türlü engel çıkarılmaya.

Altmışdördüncü madde: (4) bin akçeden ziyade olan davalar İstanbul'da görülüp başka yerlerde bırakılmaya.

Altmışbeşinci madde: Osmanlı Devleti'nin reayasından gerek tüccardan ve sair birinden bir Rusyalı üzerine keşide edilmiş poliçe kağıdı olup bu sözü edilen Rusyalı veyahut ona tâbi olan adamı poliçeyi kabul etmediği takdirde sebepsiz olarak mahkemece ödenmesine zorlanmayıp poliçeyi gönderen adamdan talep olunmak için kabul olunmadığını gösterir bir vesika eline verile ve Rus elçileri ve konsolosları geçerli olan poliçelerin akçelerini ödetmek için nüfuzlarını kullanalar.

Altmışaltıncı madde: Rusya tüccarından biri başka bir yere gitmek isteyip konsolos kefil olursa borcunu ödetmek bahanesiyle gitmesine engel olunmaya. (4) bin akçeden ziyade olan davalar işbu antlaşmanın (64)üncü maddesinde karar verildiği üzere (Divân-ı âli)de görüle.

Altmışyedinci madde: Osmanlı Devleti'nin mahkeme adamları ve ilgili subay vesaireler bir Rusyalı tarafından kullanılan eve zor kullanarak girmeyeler. Önemli bir neden olursa önce Rus elçisine veyahut konsolosu bulunan yerlerde konsolosa haber verilip sonra taraflarından bu işe atanacak adamlarıyla mahalline varıla. Eğer bunun hilafı vâki olursa hilâfına hareket edenleri yasaların en şiddetli hükümleri gereğince cezalandırılmalarını Osmanlı Devleti taahhüt eder.

Altmışsekizinci madde: Rusyalı ile sair adamlar arasında olan davalar bir defa şer'an halledilip ve hüccet ile bağlandıktan sonra tekrar görülmesi câiz olmaya. Eğer bir defa dahî araştırılmak gerekirse Rus elçisine haber vermeksizin veyahut konsolos tarafından maddenin etrafiyla tafsil ve beyanı gelmeksizin davacı ve davalının Kâdı huzuruna varmalarına müsaade etmeyip bu hususta çavuş veya mübaşir dahî gönderilmeye. Bu konuda maddenin etrafiyla incelenmesi için kendilerine münasip bir süre tanına. Eğer bir defa hükme bağlanmış dava tekrar olarak bakılması vâki olursa bir gayri yerde görülmeyip ancak (Divan-ı âli)de görülmek üzere mukavele olundu; bu taktirce Rusyalılar ve onlara yardımcı olan adamları asaleten Kâdı huzuruna varılıp veyahut vekillerini göndereler. Osmanlılar Rusyalı üzerine dava ederse mademki ellerinde muteber bir senet veyahut mahkemeler tarafından ilâmları olmadıkça bakılmayalar.

Altmışdokuzuncu madde: Rusyalı bir tacirin veyahut Rusya'ya müteallik bir başka kimsenin iflâsı zuhur ederse kalan eşyasından alacaklıların parası verile. Eğer alacaklılar tarafından Rusya konsolos veyahut tercümanı veyahut başka bir Rusyalı iflas eden adama kefil olduğunu usûlüyle ispat olunmadıkça zikr olunan konsolosun ve tercümanın ve hiç başka bir Rusyalının bir türlü dava olunmayıp borca kefil oldular bahanesiyle bir veçhile tutuklanmayıp ve evleri mühürlenmeyip kendilerine bir türlü keder verilmeye.

Yetmişinci madde: eğer bundan böyle ticaretin gereğince Fransalının Osmanlı memleketlerinde kullandıkları gibi dellallar edinmek gerekirse tüccardan seçilecek ve istihdam olunacak dellallar her ne milletten olursa hizmetlerinin icrasında kendilerine bir veçhile engel olunmayıp bir türlü cebir olunmayalar. Rusya tüccarı her ne milletten ve istisnasız Yahudi milletinden dahî dellallar istihdam etmek dilerse bu isteklerine engel olunmaya. Zikr olunan dellallar hizmetten azil veyahut ölürlerse gedik hakkı bahanesiyle haleflerinden hiçbir şey talep olunmaya.

Yetmişbirinci madde: Osmanlı memleketlerinde sakin, gerek evli ve gerek bekar Rusyalılardan her ne rütbede iseler dahi (Cizye) talep olunmaya.

Yetmişikinci madde: Eğer Rusyalıların birbiri arasında katil veyahut başka fesatları vâki olursa Rusya Elçisi yahut konsolosları maddeyi görüp kendi yasaları gereğince hükmü icra edip Osmanlı Devleti'nin zabıtasından hiçbir fert müdahale etmeye.

Yetmişüçüncü madde: Rusyalıların bulunduğu yerlerde adam öldürme vâki olursa üzerlerine sâbit etmeğe bir delilleri olmadığı surette bu babda sorgu bahanesiyle bir türlü rahatsız olunmayıp suçlama talebinde bulunulmaya.

Yetmişdördüncü madde: Rusyalılardan biri veyahut Rusya himayesinde olanlardan bir kimse katil veyahut başka bir suç işleyip memleketin zabıtasına ihbar olundukta Osmanlı Devleti'nin Kâdıları vesair zabıtası bu gûnâ maddeleri ancak konsolosun yahut Elçi veyahut konsolos her nerede iseler dahî taraflarından bu hususa memur olunan adamların muvacehesinde göreler. Bu gûnâ olayların vukuunda kâmilin ve tamamen adalete riayet olunmak için tarafların yekdiğerinden istediği olaya dikkatle ve eşit koşullar altında gözeteler.

Yetmişbeşinci madde: İki devlet arasındaki dostluğun devamı her ne kadar bilinen bir şey ise de bazı vakitlerde yalan yanlış bazı havadisler uydurulup taraf tüccarlarının tereddütlerine neden olduğundan bu antlaşmaya bu tüccarın tereddütlerini bertaraf edecek bir şartın derci gerektiğine binaen şu veçhile beyan olunur ki; bazı antlaşmalarda işaret olunduğu üzere Rusya Devleti ile Osmanlı Devleti arasındaki barış hali nihayete erer ise tarafların memleketlerinde ticaret eden iki taraf reayaları çatışmanın vukua geldiği tarihten itibaren (6) aylık sürede emtia ve eşya ve mâmelekelerini satmaya ve cümle malları ile yurtlarının sınırlarından içeriye girmelerine serbest kılınıp himâye olunalar. Gereken muavenette kusur edilmeye.

Yetmişaltıncı madde: Taraf reayasının ticaretini kolaylaştırmak için Osmanlı Devletince muhabere ve mektuplaşma işlerini, kolaylaştırmak üzere (Ulak)larının ve (Menzil)lerinin emniyet altına alınarak işlerin süratlendirilmesini taahhüt eder. Bu hususta Rusya Devleti Kezâlik kendi tarafından ifasını da taahhüt eder.

Yetmişyedinci madde: Gerçi Kaynarca Antlaşmasının (11)inci maddesinde ve bazı maddelerini açıklayan (6)ıncı maddesinde Fransız ve İngiliz antlaşmalarının hâvi olduğu cümle muafiyet ve tanınan haklardan Rusya tüccarı hakkında esas tutulması şart olup ve gerçi işbu antlaşmada zikr olunan antlaşmaların bir miktarı Rusya ticaretine ait oldukları derecede yazılmış olsa dahî yine tarafların, Rusyalının yararı için zikr olunan antlaşmaların bu yerde yazılmamış olan sair hükümleri dahî kâmilin saklı ve riayet olunmasını taahhüt eder. Binaenaleyh, Osmanlı Devleti, Venedikli olan antlaşmasında yazılı her ne hüküm var ise onların Fransalının hakkında Osmanlı Devleti ile olan antlaşmalarında gösterilmiş olunmaları hasebiyle Rusyalılar hakkında da geçerli olup

işbu Rusya Devleti ile olan antlaşmanın icrasını bir türlü engellemek isteyenler men edile.

Yetmişsekizinci madde: Bütün valiler, kaptan paşalar, kaymakamlar, kâdılar, gümrükçüler, derya kaptanları ve alelittlak bilcümle Osmanlı Devleti'nin halkı ve kezâlik her rütbede olan bilcümle Rusya halkı bir türlü noksanlık vermeksizin ve kusursuz ve tamamen ve kâmilen işbu antlaşmayı ifa ve icra etmek ödevleri ola. Eğer bir kimse icrasına engel veyahut isteksizlik gösterir ise onun âsi ve suçlu bilinip böylece olduğu addolunarak ibret olmak üzere gecikmeksizin cezalandırılması icra oluna.

Yetmişdokuzuncu madde: Kezâlik taraflar dahi işbu antlaşmaya mugayir hareket etmemegi taahhüt eder. Osmanlı memleketlerinde bulunan valiler, paşalar, kâdılar, gümrük memurları, voyvodalar, mütesellimler, zabitan vesair memur kimseler işbu antlaşmaya mugayir hüküm verip hareket etmeyeler. Eğer taraflardan kavlen veyahut fiilen bir kimseyi rencide ile fesheder olur ise işbu antlaşmanın gereğince Rusyalılar konsolosları veyahut zabıtaca cezalandırılalar kezâlik Osmanlı Devleti dahî kendi reyası ve onlara tâbi olanları Rus elçisinin veyahut konsoloslarının bildirimlerine göre ve gerekirse tahkikini yaptırdıktan sonra ilgilileri cezalandırmaya ihtimam edeceğini taahhüt eder.

Sekseninci madde: Rusya Devlet dahî Osmanlı Devleti hakkında olan dostluğunu göstermek için işbu madde Rusya limanlarında Osmanlıların ticaret işlerine dair herhalde ve taraf ticaretinin genişlemesine her veçhile yardımcı olacağını ve Osmanlı reyasının ilgili mahkemelerinde haklarına kâmilen icra-i hak ettireceğini vâdeder.

Seksenbirinci madde: Velhasıl Rusya Devleti işbu ticaret antlaşmasında Osmanlı Devleti'nin memleketlerinde ticaret eden Rusların gümrük resmi ve menfaatlerine ait sair koşulları mukavele ederken bundan önce Osmanlı Devleti'nden Kaynarca Barış Antlaşmasının (11)inci maddesi ve nizamnâmesinin (6)ıncı maddesiyle taahhüt olunmuş olan Osmanlı memleketlerinde haklarında ziyade müsaade olunan milletlerin yararlandıkları muafiyet ve menfaatlerden ve onlar ile bir eşitlikten gayri bir şey talep etmediğinden Osmanlı Devleti reyalaları dahî Rusya limanlarında ticaretlerine dair Rusya memleketlerinde ziyade haklarına müsaade olunan milletler ile bir eşitlikten gayri bir şey iddia edemeyip Rusya memleketlerinde İngiltereli vesair dost olan

milletlerin Rusya'da kararlaştırılmış olan tarifeler gereğince verdikleri rüsûmatın aynını ödeyeller.